శ్రీరస్తు.

సమస్తభూలోకవ్యవహారంబులకు నత్యంతోప
యుక్తంబగునటుల

భాస్కరాచార్యులచేత రచియింపఁబడిన

లీలావతియను గణితశాస్త్రము.

మహీధరాచార్యకృత వ్యాఖ్యానసహితంబుగ

తడకమళ్ల వెంకటకృష్ణరావుచే రచిత

యగు నాంధ్రభాషాత్మక టీకా సహితంబుగను

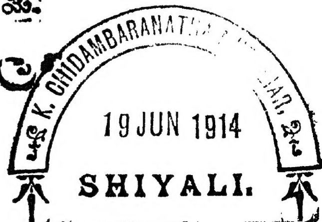
వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులచేత

పరిష్కరింపఁబడి

శ్రీమచ్చెన్న నగరాభరణాయమానంబగు.
ఆదిసరస్వతీనిలయమను స్వకీయముద్రాక్షరశాలయందు
రుధిరోద్గారినామసంవత్సర చైత్ర శుద్ధ
పూర్ణిమా భార్గవ వాసరమందు
ముద్రింపఁబడి
ప్రకటింపఁబడియె.

[illegible] సం॥ [illegible]

[illegible]

దొరతనమువారి శాసనముల యొక్క

నిబంధన ప్రకారము యీ గ్రంథము యొక్క స్వాతంత్ర్యమును

పొందియచ్చు వేయించి రిజిస్తరు చేయించి యున్నారము గాన

దీనిని మరియెవ్వరచ్చు వేయగూడదని యిందువలన

విశదపరచుకొనుచున్నాడను.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు.

శ్రీరస్తు.

గణితదీపికాసంఘంటు ప్రారంభము.

భాషాదిశబ్దములు.	అర్థము.	శబ్దము.	అర్థము.
...డుగు	జాతివాండ్లకొల్లలు	అపవాహం	త్రోయుట
...ంకం	అంకె	అపవర్తః / అపవర్తనం	తగ్గించుట
...ంకపాశం	అంకెలకూర్పుభేదము.	అర్బుదం	పదికోట్లు
...ంగుళం	యెనిమిదియవోదరముల నిడువు	అయుతం	పదివేలసంఖ్య
...ంతం	తుద	అవధా / అవధీ / అవబాధ	త్రిభుజక్షేత్రమునందు లంబోభయపార్శ్వములనుండుభూఖండములు.
...ంశం	భాగము		
...ంశసవర్ణనం	సమానాంశములు జేయుట		
...ంత్యం	పదియారవస్థానసంజ్ఞ	అశ్వినౌ	రెండు
...ంతరం	త్రోయుట. రెండుసంఖ్యలయందుండువ్యత్యాసము	అవ్యక్తం	బీజగణితము
...ఘనం	ఘనమూలమునందు - రెండు - మూడుస్థానములసంజ్ఞ	అశ్రం	అంచు-మూల-కోణము.
...తులం	విషమం-అతుల్యం.	అహరరాశిః	హరములేనిరాశి
		ఆ	
...ంజి	నాలుగుసంఖ్య	ఆకాశం	సున్న
...జినః	యిరువదినాలుగుసంఖ్య	ఆఢకం	ద్రోణపతు భాగాంశ ధాన్యము.
...ణుధాన్యం	రాగులు మొదలగుసన్నధాన్యములు	ఆఢ్యం	కూర్చుట
...తిధృతిః	పదొంమ్మిదిసంఖ్య	ఆప్తం	లబ్ధఫలరాశి-భాగ్యం
...నణుధాన్యం	వడ్లుమొదలగుధాన్యములు.	ఆబాధా	త్రిభుజక్షేత్రమునందలిలంబోభయపార్శ్వభూఖండములు.
...న్వితం	కూర్చబడియుండుట		
...నుబంధం	కూర్చుట		
...న్యజాతిః	వేరుగానుండురాశి-భిన్నజాతి-త్రైరాశికె	ఆయతం	నిడుపు.
...న్యోన్యపక్షనయనం	రాసులత్రిప్పియుంచుటపంచరాశికె	ఆవర్తనం	బంగారుకరుగుట
		ఆహతం	గుణించుట.

అకారాదిశబ్దములు.	అర్థము.
ఇ	
ఇందు.	ఒకటిసంజ్ఞ.
ఇచ్ఛా	త్రైరాశికమునందలి ఇష్టరాశి.
ఇష్టకర్మ	ఒకరాశినుంచికొని దానిచే మరియొక్కటి సాధించువిధి.
ఉ	
ఉత్తరః	ప్రతిదినవృద్ధి శ్రేఢీ
ఉత్క్రమం	క్రిందినుండిపైకికూర్చుట. సంకలనము
ఉత్కృతిః	యిరువదారుసంఖ్య.
ఉత్సారణం.	విడుచుట. గుణకె.
ఉద్దేశకం	ప్రశ్నము.
ఉద్ధృతం	భాగించుట.
ఉద్గీర్ణం	ఝిగురుట.
ఉన్నాలతం	సమీపస్థానద్వయం
ఊ	
ఊనం	తక్కువ
ఋ	
ఋణం	తీయుట.
ఏ	
ఏకం	ఒకటి
ఐ	
ఐక్యం	కూడుట

శబ్దము.	అర్థము.
క	
కరం	రెండుసంఖ్య.
కరణీ	మూలములేనిరాశి.
కలాంతరం	వడ్డి
కర్ణం-కర్ణం	మూలకొలత. ప్రకారాంతరమున క్షేత్రమునందలి యొకపార్శ్వపుకొలత
కర్షం	పలమునందలి నాలవభాగం.
కాకిణికా	యిరువదిగవ్వలక్రయధనము.
కిష్కుం	భూమికొలిచేకోల.
కుడువః	ప్రస్థమునందలినాలవపాలుధాన్యము.
కోటిః	క్షేత్రమునందలి యొకపక్కకొలత.
కోటికర్ణాంతరం	కుంటయందుదృశ్యం బగుపద్మము.
క్రకచం	రంపము.
క్రమం	పైనుండిక్రిందికిఅంకములకూర్చుట.
కుంచితం	అపవర్తనం.
క్రోశః	రెండువేలదండములదూరము. రెండుగడియలదూరము.
కృతిః	రెండుసమానాంకములుగుణించుమొత్తరాశి.
ఖ	
ఖర్వం	పదునకొండవస్థానసంజ్ఞ
ఖాతం	గుంటము.
ఖారీ. ఖారికా	పుట్టి.

అకారాదిశబ్దములు.	అర్థములు.
ఖం	బిందువు-సున్న
ఖండం	భాగం-సఖండంఅర్థం
గ	
గద్యాణకః	రెండుధరణములు-రవగురిగింజలయెత్తు
గచ్ఛః	కడపటిది - శ్రేఢి
గజం	మూడుజానలడుగులు
గణితం	మొత్తము.
గవ్యూతిః	రెండుకోసులుదూ డియలదూరము.
గుణం, గుణః, గుణితం	గుణించుట- ద్విగుణత్రిగుణాదులు.
గుణకం	పెంచెసంఖ్య-గుణించుసంఖ్య.
గుణ్యం	గుణించవలయుసంఖ్య
గోః	తొమ్మిదిసంఖ్య.
గోళం	గుండు.
ఘ	
ఘనం	ఒకరాశిని సమాన రాశిచేముమ్మారుగుణించినరాశి.
ఘనస్థానం	ఘనమూలమునకునందలి ఆద్యంత స్థానసంజ్ఞ.
ఘనైక్యం.	ఒకటిమొదలగుసంఖ్యలఘనములుచేసిసంకలనముచేయుట.
ఘాతం	గుణించుట.

3 శబ్దము.	అర్థము.
చతురం	చ చదరం
చయం	ప్రతిదికవృద్ధి- శ్రేఢి
ఛిద్.	ఛేదములు.
చితిః	యిటికెచూళ్ళ.
ఛందః.	పదిసంఖ్య.
ఛ	
ఛన్దశ్చితిః	ఛందోప్రస్తారము.
ఛిదః., ఛేదాః	హారము.
ఛేదం	వర్గాసవిధియందుభాగించుట-హారము
జ	
జలధిః	పదిహేనవస్థానము
జీవాజ్యా	అల్లెత్రాడు
త	
తత్త్వం	యిరువదియైదుసంఖ్య
తలం	ఘాతమునందలిభూమిః
త్యక్తం	వ్యవకలనం
తలస్థహారః	స్వాంశానుబంధస్వాంశాపవాహవిధియందు- ద్వితీయస్థానమునందలిఛేదము
తష్టః., తక్షణం	భాగించుట.
తానం.	నలభైతొమ్మిదిస్థానసంజ్ఞ
తాడితం	గుణించుట
తిథిః	పదిహేనుసంఖ్య
తిర్యక్ఛేదః	మూగాని
తుల్యహారాః.	సమానఛేదములు
తులా	నూరుపలాలయెత్తు

అకారాదిశబ్దములు	అర్థములు.
దళం	ద శకలము.
దాతణం	కొయ్యడ.
దిక్	పదిసంఖ్య.
దివాకరః	పన్నెండుసంఖ్య.
దంతాః	ముప్పదిరెండుసంఖ్య.
దండం	నాలుగుమూరపొడవు
ద్రమ్మం	దగులము - నిష్కము - పదంగలి పది యారవభాగము.
దగులం	వీసంవరాయెత్తు
ద్రోణః	పుట్టియందలి పది యారవపాలు
దృఢం	తేలిన మొత్తము - గట్టిదె
దృశ్యం	ఇష్టకర్మమునం దు - కడపటెలుప బడురాశిసంజ్ఞ
ధ	
ధటకః	పదునాల్గువల్లములు ఇరుగురిగింజలయెత్తు
ధనం	కలుపుట.
ధరణం	యెనిమిదివల్లములు - ఇరగురిగింజలయెత్తు
ధరా	ఒకటిసంఖ్య
ధృతిః	పదునెనిమిదిసంఖ్య
న	
నఖం	యిరువదిసంఖ్య
నలం	భూమియందునొకపక్క కొలత - నిడ్గు - కాడ

శబ్దములు	అర్థములు.
నరః	శంకు - కూటము.
నందః	తొమ్మిదిసంఖ్య
నిఖర్వం	పన్నెండవస్థానసం[illegible]
నిర్ఘాతః	కాలవ
నియుతం	లక్షసంఖ్య
నివర్తనం	యిరువదివంశము లసంఖ్యగల - కుంట యనుభూమి.
నీరారంభ దీర్ఘ్యలు	నంజ
నిఘ్నం	గుణనం
నృపః	పదియారుసంఖ్య
నేత్రం	రెండుసంఖ్య
ప	
పట్టాః	(కా)పులు - దంతెలు
పణ్యం	సరుకులువెలలు
పదం	మూలం - జాతిఅను గు - శ్రేఢీవ్యవహార మునందుకడపటిద
పణః	ద్రమ్మమునందలిపదియార వభాగము
పరిధిః	వృత్తముచుట్టుకొలత
పరార్ధం	పద్దెనిమిదియవస్థానసంజ్ఞ
పరివర్తనం	త్రైరాశికం - భిన్నభాగహారె
పలం	నాల్గుకర్షములయెత్తు
పక్షౌ	రెండు
పాటీ	గణితశాస్త్రము

ప్రకారాదిశబ్దములు.	అర్థములు.
పాదం	నాల్గింటనొకటి
పిండం	దళం-లావు-యొత్తు
పీఠం	సూచీక్షేత్రమునంద లి బ్బుహదాబాధ
ప్రభా	ఛాయ
ప్రమాణం	సర్వ...త్రైరా శికాదులయందు
ప్రయుతం	పదిలక్షలు
ప్రష్టి	అధికమువచ్చినదానికి ... వాక్యము
ప్రత్యవకారః	[illegible]
పూర్ణం	సున్న
ప్రోక్షణం	మొదలునడచుట
వృత్తం	గుండ్రనైచుట్టు
పాదవు	అంగము

ఫ

ఫలం	(గుణింపు) రాశి - వచ్చినది - మొత్తము.
బాహ్యం	గుణనం

బ

బాహుః	రెండుసంఖ్య భుజము
బీజం	అవ్యక్తసంఖ్యలతో చేయు గణితము
బృందం	పదియవస్థానసంజ్ఞ

భ

భః	ఇరువదేడుసంఖ్య
భక్తి	భాగించుట
భా	నీడ-ఛాయ
భాగం	అంశము

౫ శబ్దము.	అర్థము.
భాగహారం	పంచుట భాగించుట
భాజ్యం	భాగింపబడుయు సంఖ్య
భాజకం	హారిగ
భాండప్రతిభాండం	సరుకులుమార్చుట
భిన్నం	భాగములుచేయుట
భుజః	క్షేత్రమునందలి ... పార్శ్వము
భుజప్రతిభుజం	యెదురెదురు

మ

మధ్యం	పదిహేడవస్థానసంజ్ఞ.
మహాపద్మం	పదమూడవస్థానసంజ్ఞ
మారమణపాసం	సున్న
మానం	మితం
మాపనం	కొలుచుట
మాషం	పదిహారుగురిగింజలెత్తు
మిథః	పరస్పరము
మిశ్రం మిశ్రితం	కలిసిన ధనము త్రైరాశికాదుల యందివ్వాకాలము.
మిళితం	సంకలనము
ముఖం	(క్షేత్ర)యందాదిరేఖ సంజ్ఞ
మూలం	ఏకరాశియొక్కసమానగు ణనాంకము తెలియుట - వ ర్గ-ఘనాదులయందు
మూషా	రాజస్వ హమునందలిఖిత్తి రంధ్రములు.

య

యమః	రెండుసంఖ్య

అకారాదిశబ్దములు.	అర్థము.
యవాః	ధాన్యభేదము.
యుతం యుక్తి	కూడుట
యుగ్మం	రెండుసంఖ్య
యోగం	కలుపుట
యోజనం	నాల్గుక్రోశములుఆమడ
యోజితం	సంకలనము.
	ర
రహితః	వ్యవకలనము.
[illegible]	రెండుసంఖ్య.
రాశిః	ధాన్యరాశిమొత్తము.
రాశికం	త్రైరాశికాదులు
రూపం	ఒకపూర్ణాంకము వాపీపూరణమువం దుదనము.
	ల
లఘుః	చిన్నది.
లబ్ధం	మొత్తము-ఫలరాశి
లవః	అంశము - పూర్ణముల పైనుండుభాగములు
లంబం	త్రిభుజ చతుర్భుజ క్షేత్రమునందలినడి మికొలత.
వర్గం	రెండు సమాంక ములనొకటిచేనొకటి గుణింపలబ్ధమగు. రాశి.
వర్గకర్మ	వర్గించునప్పటిభేదము
వర్ణం	శ్రేఢీయందలి. యా పథనసంజ్ఞ.

శబ్దము.	అర్థము.
వైశాల్యం	ఒకటిమొదలగుసం ఖ్యలవర్గించి వంక లనముజేయుమొత్తం
వర్జితం	తీసియుండుట
వర్ణం	బంగారువన్నె
వర్ధః వర్ధితం	గుణించుట.
వరాటకః	గవ్వ
వల్లి	3 గురుగింజలయెత్తు
వ్యస్తం	తలక్రిందు
వ్యవకలనం	తీయుట
వ్రజం	వంకలనం
వాపీ	నీళ్లతొట్టి.
వ్యాసః	వృత్తక్షేత్రమునంద నడిమికొలత.
వితస్తిః	పన్నెండంగుళములు
విభాగం	భాగించుట.
వినిమయం.	కూడుట
వియోగం వివరం విరహితం వియుక్తం	తీయుట అంతరం.
విలోమం.	తలక్రిందు
వివర్జితం	తీయుట.
విశ్వం	పదమూడు సంఖ్య
విషమం	వంకర-బేసిస్థానము.
విష్కంభం	వృత్తక్షేత్రమునం దలినడిమికొలత.
విస్తృతిః	వెడల్పు.

శబ్దములు	అర్థము
విశ్లేషం	రెండు మొత్తములకు మధ్యనుండు నంతరం
విశోధ్యం	తీయుట.
విహృతం	భాగించుట.
వ్యస్తత్రైరాశికం	తలక్రిందుగనగుట
వ్యేకం	ఒకటితక్కువ
వేధః	రాశి వ్యవహారమునందు ధాన్యపురాశి యెత్తు.
వృత్తః పరిధివృత్తం	గుండు ఘాతమునందు లోతు
వేలి	వ్యవకలనం
వేణుః వంశః	వెదురు - పదిమూర ప్రమాణము.
శశిః	ఒకటి
శంకుః	గూటకము
శ్రవణం	మూలకొలత
శుష్కభూమిః	మెట్టభూమి
శుద్ధిః	తీయుట నిశ్శేషం
శూన్యం	సున్న
శ్రుతిః	మూలకొలత
శూకధాన్యం.	గోధుమయవాదుల పొట్టధాన్యములు.
శేషజాతిః	మిగిలిన మొత్తమును భాగించుట.
శ్రేఢీ	సంకలనభేదము.
శోధనం	బంగారుపుటము వేయుట వ్యవకలనం.

శబ్దములు	అర్థము
శోధ్యం	తీయుట
స	
సంకలనం	కూర్చుట
సంకలితం	ఒకటి మొదలు వరుసగానుండు మొత్తముల కూర్చుట.
సంకలిక సంయుతి సంకలితైక్యం	ఒకటి మొదలు రెండేసి యంకముల వేర్వేరు సంకలనము జేసి యా మొత్తముల కూర్చుట శ్రేఢి
సంక్రమణం సహితంయుతం	దాటుట సంకలన భేదమునకు సంకేతనామము.
సమః	సరిసంఖ్య
సమానం	సంకలనం
సమాహ్వాయః	సూచీక్షేత్రమునందలి యొక సంకేతము.
సమచ్ఛేదః	సమాన హారములు జేయుట. సమభేదము
సర్వధనం	శ్రేఢీయందలి మొత్తధనము.
సరాఢి	చూలయందల్లిరాళ్ల వరుసలు.
స్వరం	సప్తసంఖ్య
స్వం	ధనము. ద్రవ్యము.
సాధ్యం	సాధించవలయు శిష్యగణాగణితము.
స్థానం	ఏకదశాదిస్థానములు శ్రేఢీయందుగచ్ఛ
స్వాంశం	తన యందలి భాగము

...బాదిశబ్దములు	అర్థము	శబ్దము	అర్థము
స్వాబాధం	త్రిభుజ క్షేత్రము నందలి లంబమునకు నిరుగడల వేర్వేరు భూఖండము	హరశిఖా	సున్న
		హీనస	అంశ
చిన్న	సూచీ క్షేత్రమునందలి యాబాధ	హస్తం	ఇరువది నాల్గంగుళముల ప్రమాణము
సూరసం	సున్న	హీనం	వ్యవకలనం
సూర్యః	పంద్రెండవ సంఖ్య	హ్రాతిః	హీనవారిపెట్టుభాగము
సూచీ	సూదిగానుండు క్షేత్ర భాగము	హృతిః	భాగించుట
స్ఫుటం	వాస్తవఫలం	సొమ్మన్న	పెరహాయెత్తు
	హ		క్ష
హతం	గుణించుట	క్షిప్తం	కలుపుట. పూర్వోక్త మహామునసంమ్మతో ?ట
హారః / హరః	భాగించు సంఖ్య క్షేదంసూచీ క్షేత్రము నందు సమువగ్గసంఘ లసంకలన రాశి	గుణనం	గుణించుట
		క్షేత్రం	సమర క్షేత్ర భూమి
		క్షేపం	కలుపుట

గణితదీపికా నిఘంటువు

ముగిసెను.

శ్రీరస్తు.

గణితశాస్త్ర ప్రయోజనాభివర్ణనము.

గణితశాస్త్రము సకలలోకములయందుగల సమస్తవిషయములకును ముఖ్యమైనయాధారముగానుండునట్టి శాస్త్రము.........................
అదెట్లనిన - వేదములు శాస్త్రములు - పురాణములు - విద్యలు - దేశములు - భాషలు లిపులు - కృత్యములు - వ్యవహారములు - మొదలగు సమస్తవిషయములకును మరియు నితరలౌకిక వ్యాపారములకును - నత్యంతావశ్యకముగా నంగీకరింపదగినది. ....

వేదములయందుపయోగించుక్రమము - తొలుత వేదములెన్నియనియును పిదప శాఖలు - కాండములు - అష్టకములనియును నావెనుకపన్నములు - మంత్రము బ్రాహ్మణములనియును నాపిమ్మట - ప్రశ్నములు - అనువాకములు - పనసలు - వాక్యములు - పదములు - స్వరములనియును నీ మొదలగు వానివిభాగము లెల్లను - గణితమువల్లనే తెలియబడవలసినదిగానున్నది - మరియు - వేదాంతాదిశాస్త్రములయందధికరణములు - సూత్రములు - పదార్థములు - ప్రకరణములు - ఖండములు - విభాగములు - వాక్యములు ఇవి మొదలగు ననేక భేదజ్ఞానములు - దీనివల్లనే తెలియబడవలసియున్నది - పురాణములయందు - స్కంధములు కాండలు - సంహితలు - పర్వములుపదేశములు - ప్రకరణములు - ఘట్టములు - సర్గములధ్యాయములు శ్లోకములననిట్టివిభాగంబులిందువల్లనే తెలియబడుచున్నది. ***

మరియు నలంకారంబులు - నాటకంబులు దీనియందిన్ని యంకములనియు - ప్రకరణములనియును భరతంబునందిన్ని ప్రధానతాళములనియు - తాళప్రస్తారంబునందీ తాళంబునందిన్ని భేదంబులు గలుగుచున్నవనియు - నీ ప్లుతమునకిన్ని గురువులనియు - నీ గురువునకిన్ని లఘువులనియు - నీ లఘువునకిన్ని ద్రుతములనియు - నీ ద్రుతమునకిన్ని యనుద్రుతములనియు నీ యనుద్రుతమీ ప్రస్తారంబునందిన్ని యక్షరకాలంబనియు - మరియు - సంగీతంబున ప్రధానరాగములిన్ని యనియు నందు పురుషరాగంబులిన్ని యనియు - స్త్రీరాగంబులిన్ని యనియు

నపుంసకరాగంబులిన్నియని యానందుబూణరాగంబులిన్నియనియు - షాడవంబులిన్నియనియు-ఔడవంబులిన్నియనియు నిట్టియనేకభేదములీగణిత సహాయంబువలననే దెలియవలసియున్నది- ....*

ఇట్లుఛందశ్శాస్త్రంబున-వర్ణంబులు-గణంబులు-ఛందస్సు-సంఖ్యాంశములర్ధమేరువు-ఖండమేరువు - మొదలగు-లక్షణంబులును నీగణితంబువలననే దెలియవలసినది-..............................*

మరియునీగణితంబువైద్యశాస్త్రంబునను-బాకశాస్త్రంబునను- శిల్పశాస్త్రంబునను - సాముద్రికశాస్త్రంబునను - గళాశాస్త్రంబునను మరియుక్రియావిషయములు మొదలగు సమస్తవిషయముల యందునాయావస్తువుల భేదంబుల నెరుంగు నెడలనత్యంతావశ్యకమైయున్నది-ఇదియునుంగాక-లౌకికశాస్త్రంబులయందు వారివారియుద్యోగములనిర్వహించు నెడలను- స్వకీయప్రహాకృత్యములు చూచునపుడును తారతమ్యానుగుణముగా నన్నివిషయములయందును నీగణితశాస్త్రమత్యంతోపయుక్తముగానుంటున్నది- *

ఎట్లన-లీలావత్యాం-

శ్లో ॥ యేషాంసుజాతిగుణవర్గవిభూషితాంగీశుద్ధాఖిలవ్యవహృతిఃఖలుకంఠసక్తా । లీలావతీహ సరసోక్తిముదాహరంతీ తేషాంసదైవసుఖసంపదుపైతివృద్ధిమ్॥ ....*

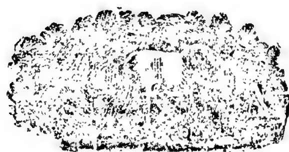
అనగా నెవ్వరికిభిన్నజాతిచతుష్టయము మొదలగుజాతులును-గుణంబును-వర్గంబునమి (శ్రా)దివ్యవహారంబులునులోను గా-గలభూషణములచే భూషితురాలగు-లీలావతియను పేరుగలగణితశాస్త్ర కన్యకామణికంఠసక్తయగునో వారలకుసుఖసంపదలావవుచున్నది-అదెట్లన్నను ॥ శ్లో ॥కంఠస్థాయాభవేద్విద్యాసాప్రకాశ్యాసదాబుధైః।యాగురౌపుస్తకేవిద్యాతయామూఢఃప్రతార్యతే।అనున్యాయానుసారముగాసకలశాస్త్రప్రధానంబగునీగణితశాస్త్రమెవ్వరికికంఠతఃపాఠమైయుండునో వారలకునుసుఖసంపదలభివృద్ధియగునసఫలితార్థముగానరమణీయంబగునీగణితశాస్త్రమునధ్యయనముజేసినవారలకెల్లతమకుత్తసకలాభీష్టంబులుకరస్థమైయుండునసుటకసందియములేదు..............................

ఇదియునుంగాక వేదచతుష్కి లేదం స్మృతేఃజ్యోతిషమని వేదమునకుజ్యో
తిషము నేత్రముగావునజ్యోతిషమునందు ప్రతిపాదితంబైయుండెడుభూ
గోళఖగోళాదులుగణితశాస్త్రముచేత నెనిష్పన్నముగుచున్నయదియిట్లనేక
హేతువులచేతనీపూర్వోక్తక్రమంబునసమస్తవిషయములకునాధారభూత
మగునయీగణితశాస్త్రమభ్యాసముచేయుటయత్యంతావశ్యకమనిసు
గుణాలంకారభూషితులగుమామిత్రులందరత్యాదరణతోనన్మదీయోక్తులన
లంకరింపవలయునని వేడెదము ....

ఇట్లునిఖిలోపకరణభూతంబగునీగణితశాస్త్రముబూర్వికులచేతవ్యక్తగణితం
బనియునవ్యక్తగణితంబనియుద్వివిధంబుగవిభజింపబడియున్నది-అందువ్యక్తం
బనగానేకాదిస్థానాంకములవలననుభిన్నగణితములవలననుసాధించబడునది-
అవ్యక్తంబనగాబీజగణితమునునందక్షరములను సహాయముగానుంచి
కొన్నవ్యక్తగణితముచేనసాధ్యంబగుగణితంబులనుసాధించువిధానము ......
గాననీరెండువిధములగుగణితమభ్యాసముచేయు యెడల ప్రష్టలుచేయు
నన్నివిధంబులగుప్రశ్నంబులకుసదుత్తరములు-చెప్పుటయసాధ్యముగానుం
డునుగాననీరెండువిధంబులను క్రమముగనభ్యసించుటయావశ్యకముగా
నుంటున్నది ....

అందుసంస్కృతభాషయందుగలలీలావతిగణితమును పూర్వపుగణి
తులవలన నాయాభాషలయందు బలు తెఱంగులుగా బరికల్పితంబులగు
చుతమతమదేశానుసారంబుగనుండాత్మర్యానుసారంబుగనుభూమానద్ర
వ్యమానములుకల్పనముచేయుటమాత్రముగాక-కొన్నిభాషలయందు సం
స్కృతగణితులమార్గమునుగూడాకొన్నివిషయములయందుమార్చినస్వా
భిమతమునుప్రకటింపజేసియున్నారు యీవిషయమై తరుచుగానాంధ్ర
ద్రావిడగణితశాస్త్రములయందనేకపొరబాటులుగలిగిసూత్రములచొప్పు
ననసగాలక్ష్యలక్షణములు-సమన్వయంబులు జెందకరసాభాసములుగానుం
డుటవలనప్రకృతమందుప్రాచుర్యముగానుండురాజవిద్యయందుగలవ్యక్తా
వ్యక్తక్రియలుప్రాచీనసంస్కృతగణితానుగుణంబైయథాక్రమములు

గానుండుటవలననస్మదీయులు కొందరాభాషా గ్రంథములనభ్యసించి దానియం
దనురక్తులై యస్మదీయ శాస్త్రంబుల యందట్లు లేదనియు నది దృష్టాంత దా
ర్ష్టాంతములు తుల్యముగానుండ లేదనియు వచించుట మాత్రముగాక య
స్మదీయమగు సంస్కృతాదులయందు నిరూపకశాస్త్రంబులే లేదనియును
వ్యవహరించుటకాస్పదమై యుండుటవలన నట్టివారలకు గలయభిప్రాయ
ములయొక్క పొరబాటులను సంశయములను నివర్తింపచేయుటకును మరియు
నన్యభాషలయందుండెడు సమస్తశాస్త్రంబులకాద్యంబగు శాస్త్రములు సం
స్కృతభాషయందు దొలుత గలిగియుండి పిదప నాయాభాషలయందు నేర్ప
డినదనియు నిస్సంశయముగా దెలుపుటకై యీయుపన్యాసమారంభింపబడినది
ఇంతియెగాక యస్మదీయ సంస్కృతభాషయందీరెండు శాస్త్రములు మిక్కి
లి సంగ్రహముగా నున్న సంయుక్తికములుగానుండి భాషాంతరములలో చిర
కాలాభ్యాసము చేయుటవలన గలిగెడు ప్రౌఢిమ స్వల్పకాలాభ్యాసమువల
ననే గలుగజేయుచు భాషాంతరములలోన స్పష్టగ్రంథముగానుండెడు ననేకగ
ణిత కల్పనా చాతుర్యములను దెలుపుచున్న విజ్ఞాన నా సంస్కృత గణిత శా
స్త్రమత్యంతావశ్యకముగ నభ్యసించినపుడు మున నస్మదీయ శాస్త్రాభ్యాస చా
తుర్యమువలన గలిగెడు ప్రౌఢిమకు మితిలేక యుండుటయేగాక భాషాంతరము
లనభ్యసించువారలకు నాభాషాంతరశాస్త్రములత్యంతసులభముగా గ్రహిం
చుటకు సాధ్యంబులై యుండుననుటకు సందియము లేదు..........*

శ్రీరస్తు.

శ్రీ వేంకటార్యసద్గురుబ్రహ్మణేనమః

లీలావతీమంగళము.

ప్రీతింభక్తజనస్య యోజనయతే విఘ్నం వినిఘ్నన్ స్మృతస్తం
బృందారకబృందవందితపదం నత్వా మతంగాననం। పాటీం సద్గ
ణితస్య వచ్మి చతురప్రీతిప్రదాం ప్రస్ఫుటాం సంక్షిప్తాక్షరకో
మలామలపదైర్లాలిత్యలీలావతీం॥ ....

శ్రీమద్యోగిజనాగ్రగణ్యతయునస్సీమప్రభావంబుభ। క్తామేయేష్టఫల
ప్రదానమతియున్ దాబూనివిష్వ్కమతా। శ్రీమీరన్ బదరీవనాశ్రమమునన్
జెల్వొందునారాయణస్వామిన్ మద్గురుపట్టభద్రునఖిలేష్టావాప్తికై గొ
ల్చెదన్॥..

సీ॥ గారవంబున లోకకల్పనాచాతురిగనుబొడ్డుబిడ్డనిగన్నమేటి। కడు
క్రొవ్వున హిరణ్యకశిపాదిదనుజులదునుమాడవలయుయొయారిదొడ్డజోదు। లలిత
కటాక్షంబులక్కెనెఱిరుల్ని డింపగలమానినీమణిగలగృహస్థు। తలచినవిఖిలపా
తకములుదెగటార్పవలతుతో నాముగుల్గలమహాత్ము। డఖిలజగములుబొజ్జలోన
నించువేలు। పాదినారాయణుడుసంతతాదరమున। నాయురారోగ్యభోగ
భాగ్యాదులొసగి। చిత్తమిగురొత్తమమ్ము రక్షించుగాత॥ సీ॥ కలితవళీతరం
గములసేలేమపాలేటిగానుతయూటదేటపరచు। కమనీయతనకాంశుకతనేల
తాతన్వికమలాలయసతియూటగామఫించు। దరహాసితాస్యపద్మముచేత వేదే
వియిందుసోదరియూటనెరుగవచ్చు। తరళకటాక్ష పాతములచే నెయ్యంబజల
జాస్త్రుతల్లియాజాడదెల్పు। నట్టిశ్రీదేవినిరవధికాదరమున। సంతతైశ్వర్య
భోగముల్ సంతరించి। పతియుతంబుగనుగ్రహోత్భ్యంతరమున। నిండువే
డుకనెడబాయకుండుగాత॥ క॥ శంకరునాశ్రితభవనాశంకరుమునిజనమ
నోవశంకరుమాధుకా। శంకలెడబాపియనిశము। శంకరుగాగోరిమిగులస
న్నుతిజేతున్॥ ఉ॥ సుగ్రీవారిజభవహరిపుత్రాగాన్యదేవలబ్ధృతావగాఢశ్రు

తిసం। సర్గాంగారతిచరితోషిత। భర్గ। కృతసర్గ నెపుడు ప్రార్థింతుమదిన్ ॥

గీ॥ ధాతబహువిధసృష్టిసంధాత శ్రుతివి। ధాతభక్తేప్సితవరప్రదాతలోక
తాతవాణీవధూమణీనేత వైరి। జేత మాకాయురభివృద్ధి జేయుగాత ॥ సీ॥ లలి
త వైఖరీశబ్దములుగూర్చు పటిమంబు దలపనానార్థ విధానగరిమ। హృ
ద్యానవద్యసత్పద్యకల్పనశక్తిరీతిశయ్యా వైభవాతిశయము। సరసత్రివిధపా
కసంధానచాతురిబహువిధాలంకారపరిచయంబు। తతపురాణవితానతాత్ప
ర్యపటుయుక్తికృతిపరికల్పనాకృతప్రశస్తిగలుగునట్టి మదీయ వాక్యముల నెగ
డు। వాణినజురాణివినుతగీర్వాణినరుణ। పాణినలివేణిసైకతశ్రోణిసుజు।
వాణిననవరతంబు భావమున దలతు॥ క॥ గణనాథుని ప్రముదమహా। గణనాథుని
వేష్టితోహ గణనాథుని నే। గణనాతీత స్తుతులన్। గణతింతున్విపులవిఘ్నఖండ
నమునకున్ ।...*

క॥ ననురాజయోగసాంద్రా। జ్యనిధానము జూపిమనిదినమహోన్నమహుని ఘ
ఘను వేంకటార్య సద్గురు। నని శము ప్రార్థింతు భావనామార్గమునన్ ॥
సీ॥ సూక్తరామశ్లోకసువివేకి వాల్మీకి విరచితాగమశిఖా వ్యాసు వ్యాసు। బహు
కావ్యరచనానుభవభూతి భవభూతి। కవితాంగనావాసు కాళిదాసు। సా
హిత్యరసవికసనుశబ్దశాసనుసుకృతకథాచాజిసోమయాజి। నాటకరచ
నాసనాథు శ్రీనాథునిబహుకళానిధిశివభద్రు భద్రు। భాస్కరుని రంగనా
థునిబాణు మాఘు। బిలహణుని సోమనాథునిభిక్షుదండి। పోతరాజాదులైన
ట్టి పూర్వకవుల। నాధునికసత్కవీంద్రులనభినుతింతు ॥ సీ॥ పమహాత్ము
నికృప నెల్ల వేదంబులువినినంత గ్రహియించు నేరుపు గంటి। నేమహామహుకృప
నింద్రగురుద్రాదులకెరుగరాని శుభంబు లేనుగంటి। నేసద్గురునికూర్మి నిఖిల
యోగరహస్యములు కరస్థములుగా వెలయగంటి। నేవిప్రవరునాజ్ఞ నిఖిలశా
స్త్రంబులు నాలోకమాత్ర లోనరయగంటి। నాదయవార్తిహారిజ్ఞానప్రకాశి
నవనవోన్మేషధిషణవినయవిధాయి। ఘనుముడుంబికులాబ్ధిరాకాశశాంకు।
వేంకటాచార్యగురుని సేవింతునెపుడు ॥ ఉ॥ కాకులు ప్రావలందదుకుగల్ప
నలర్థవికల్పనంబులే। గకన్నెలకుణంబులగుగావ్యములప్రచయింపశేకదా।

మాకటసత్క్రియం ద్రుమ లనుమాన్యుల నెప్పుడు గేలి సేయునా। కాకలితుంర త్రైశ్వ
లుగాకులవోలిచి కాకు సేయుమ్ ॥ ....

వ ॥ అనియిట్లఖిలదేవతాగణాభివాదనంబును సుకవిజనానుమోదనం
బును గుకవిభంజనాపాదనంబును గావించి సకలశాస్త్రసారంబును బహుజ
నోపకారంబును నగా నెద్దియేని యొక్కకృతి యొనరింతునని దలంచుచుండు నె
డనొక్కనాడు ॥..*

ఉ॥ రాతిరియహః కృత్యములు సంజిలజేశిని జేష్టబంధుమిత్రా। తిథికో
టితోరసిరసాన్న ములన్ భుజియించి భూసుర। నాతము గంధమాల్యములు దివ
స్త్రములూని ప్రసూనశయ్య పై। ప్రీతిని మేను సేర్చి హరి జేకొనినే
సుఖసుప్తినున్న యెడన్ ॥ సీ॥ మధ్యందినాదిత్యమండలద్యుతిబోలె బ్రహ్మతేజం
బుట్టిపడి వెలుంగ। నభ్రంగత శరదభ్రంబుబలె మేననభ్ర చేలము గడు
సూడ నెప్ప। కమలవేష్టితభృంగగణముట్ల కెంగేలనలినాక్షమాల గ్రన్నన
చలింప। పరిపూర్ణసోమబింబముపోలు మోమున రాజితోర్ధ్వత్రిపుండ్రం
బు మెరయ। నుద్దురుడు వేంకటాచార్యమణిను వీయస్వప్నమున నంనిధియొన
ర్చుసంభ్రమమున। నెమరు సనితోడి దెచ్చె దన్మృదుపదములు। కేను మ్రొ
క్కనదీపించి యిట్టులనె ॥
ఉ॥ అర్కాది గ్రహసంచరగ్రహణకాలాన్వేషణోపాయముల్। దర్కవ్యా
కరణాగమాది బహుశాస్త్ర ప్రోక్తనానార్థసం। పర్కాభివ్యవహారముల్
భువనరూపద్వీపవిస్తారముల్। దర్కింపంగణితప్రవృత్తి వెలిగాదక్కొండెరిం
గించునే ॥ సీ॥ భాసురసంజ్ఞ ప్రపంచాదివేదిత సకలార్థపరికర్మ జలసమృ
ద్ధి। భిన్నాధికారగంభీరాంతరాళంబు గాఢ ప్రకీర్ణక గ్రాహవితతి। త్రైరా
శికోర్మి సంతానంబు మిశ్రితసూత్రమణిప్రభాశోభితంబు। వర్గితక్షేత్రవి
స్తీర్ణ ప్రభావంబు లాలితఖాతపాతాళతలము। కరణసంశ్రితఛాయాధికా
రవేల। గణకకపిగణకలకలఘనరవంబు। గణితవారిధిసంఖ్యానమణిగణంబు। లు
ద్ధరింప గనజునకునోపనగునె ॥ క॥ అనిచతుర్లీలావతి। యనబరగిన గణితశా

స్త్రము గ్రంథముగా నీవొనరిచి మద్గురు బదరీవననిలయు నాథుఁ జేయు వాంఛిత
మొసవఁగ॥ క॥ అదిగాక నాకటాక్షము నదనంద నెవిదితమ్మైన యాశాస్త్రము
మ్ము గ్రంథకృతమొనర్చు నుల్లాసముకోర్కెకుఁ బదరీవననిలయుకరుణబడయుటకొరకున్॥
క॥ ఒనరువుమనియుపదేశం బొనరించితిరో హితతత్వమొందిన నావెం బనమే
ల్కనికరణీయము లొనరిచి హితపితలితో మహాత్మ్యహమునన్॥ సీ॥ నానా
మహీశ్వరాస్థానాంతరాగత పండితసాహితీఫణుకులొకట। ఆశుచిత్రప్ర
బంధారచనప్రౌఢి గనుకవీంద్రుల చాటుగరిమెయొకట। తర్కమీమాంసవి
ద్యాది ప్రసంగముల్సలువు విద్వత్సువాక్సణి యొకట। రాణించు నఖిలపురాణ
కథాగోష్టిగత పురాణజ్ఞవాక్యంబు లొకట। వేదవేదాంతవిదుల వాగ్వితతు
లొకట। గణకదైవజ్ఞ చాతుర్యగరిమెలొకట। వైద్యమాంత్రిక నీతిప్రవచనలొ
కట। కావ్యనాటకాలంకార కథనమొకట॥ గీ॥ వెలయఁగఁ దత్తమవుచితము। శ్రోతల
యుక్తిలెంగిసముచితోత్తరములు వారలయలరింపఁ జువిద్యా। విలసితసద్గోష్ఠి
నున్న వేళయుదమునన్॥ క॥ కలమృదువాక్యంబుల సభ। లకలమటమాన్పి యు
చటగల వారలతో। కలభంగి నేను గాంచిన। కలచందము దెలియఁ బల్కఁ గలయం
గను చోన్॥ క॥ మద్గురు సహోదరుడు శ్రీ। సద్గురుకరుణోపలబ్ధ సాహి
త్యుడు చేతోద్గతహర్షము వాచా। గాద్గద్యము దెలుపకృష్ణకవి యిట్లనియెన్॥
క॥ కలచందంబే యుగనీ। లచందము ధాత్రిలోన గలశాస్త్రములన్। గలసార
ములీలావతి। గలరసికుల కెల్ల మోదకలన జేలంగున్॥ క॥ అటుగావున నీశా
స్త్రము తటుకున నాంధ్రంబు శేయుదగు నీపణిత। కృటి వారికలవిగామిని। స్ఫు
టకీర్తియు నభిమతార్థప్రాప్తియు గలుగున్॥ గీ॥ వేదమునకుచక్షువన్న జ్యో
తిషము శ్రుతి। దానికాద్యమగుచు దనరునిదియె। గానగణితమఖిలకారణంబ
నుటకు। సంశయంబు లేదు జగతియందు॥ క॥ అని సభగల విద్వాంసుల। గని
యానయశాలివంశకథనము నేనే। చిననభంగి నెరింగించెద। వినుడని వారనుమ
తింప వేడుకబలికెన్॥ సీ॥ ఏరాయమణి షాజు దారుడై మునుఢిల్లి పాదుశా
షేపొప్పబడయుగాంచె। నేమంత్రి బంగాళశీమ జమాబంది గావించ తద్రా

జూకరుణగాంచె। నేప్రధానినిజాముచేవారితోషికంబందిద్రిపుసేనబార
దోలె। యేలీతిసిద్ధిబ్రీతినెల్లదానంబులధరణీసురావళిదనియజేసె। నతను
సామాన్యదేజగత్త్రితియవినుత॥ తతిసత్కీర్తిశాలియై వెలయుతడఠ। మ
ల్లసలకల శాబ్ధి హిమాంశుడనగ। రాజిలును వేణుగోపాలరాయమాళి॥ సీ॥
తనద్విజరాజత్వమనిజంబుగానహిప్రతతి నభోగతిబడనడంచె। దనప్ర
ధానతయథార్థముగానియోగివర్గము నెల్లలోనవగానొనచెర్। దనమం
త్రితప్రసిద్ధతవహించ గా నెల్లనీతివిద్యలచాల నేపుగామించె। తనదుసేనాని
త్వమొనరసార్థకసుగా ప్రకటారిదార కపటిమనూన్చె। భళిభళీయనితనుక
వీంద్రులునుతింపగానిజాము। నిర్మోలమేల్గాంచిమించె। నతడుసామా
న్యదేపోషితావనీసు। రాళిశ్రీగాజగోపాలరాయమాళి॥ క॥ ఆరాయ
మణికినాశ్రిత। వారామరమణికినమితవరరుచిఘృణికిన్, ధీరుడుయవసుదేవు
నకను। రారివలెన్ శ్రీనివాసరాయుడుబొడమెన్॥ సీ॥ తనధైర్యమహిమ
తో దారసిల్లగలేక నాహిమాగములెల్లనై వడంక। తనవదాన్యతను నెంతయునో
డియాకులబడిసురభూజంబు వండ్లిగిల్ప। తనదుగాంభీర్యంబుకెనగాక వారా
శిపలుమారుమొరబెట్టిభంగమొంద। తనయశోమహిమకెంతయునీడుగాలే
కశశిలోనకందికార్శ్యమునగుంద। దనరెనతిమాత్రకీర్తిచే దారసిల్లయుద
యగిరిమగసంస్థాపనోపలబ్ధ। తద్ఘడీనాథఖానాభిధానరచిత। చారుసన్మాని
శ్రీనివాసప్రధాని॥ ఉ॥ పొంకముగాగనాసుగుణపూర్ణనుకుజ్వలకీర్తులై వని
వ్యంకులుసౌరభూమిరుహపంచకమున్బలెగల్గిరేసుగా వెంకటరాయపండితు
డు వెంకనమంత్రియురంగరాయమినా। నాంచసుకొండలేంద్రుడుగుణాఢ్యు
డుగృష్ణప్రధానవర్యుడున్॥ అందు॥ ఉ॥ ఆడినదప్పిపోడు పరులాడెసుప్ర
స్తుతికొప్పలేడుదన్వేడినద్రిప్పరాడుచెయివీడినచోనిసువేనవేలుకీ। డాడడు
తప్పుడేనితెగనాడడుదాపెరవారినైనకే। వీడడుజెల్లిజేశినను వెంకనపండితు
డెంతధన్యుడో॥ సీ॥ ఉపనిషద్భాగవతోదితసూక్తులేగానివాత్రమ్రన్వదాక
ప్పుడొండు। దానవాంతకపదధ్యానమొక్కటిగానిదానొకప్పుడు వేరుదల
పబోడు। శ్రీహరిన్నతిమాభిషేకాదిలేగానిచేత వేరొకపనిసేయబోడు

*

పరమభాగవతప్రపంచంబుతోఁ గానిదానిన్యసంగతి దవలరాదు। శౌరికైంక
ర్యమునకార్యసంఘమునకె।గనిదనగొక్క మునుపృథగాశ్రయింప। దాసు
పాణ్యునిగణుతింపనలవియగునె। మరజహాశ్రుండై వెంకటమంత్రిమనుము
క॥ఆయనతమ్ముఁడు రంగా। రాయుఁడుకడునొప్పెమాక రాజాదిమహీ। నాయ
కసభాంతరస్థవ। నాయకచరితుండు జేవ నాథవిభవుఁడై ॥సీ॥ యేరాయమణి
కళాసారభోగంబుల రాజనందన రాజరాజనిభుఁడు। యేమంత్రిసత్తముఁడి
లమతిధనములరాజనందనరాజరాజనిభుఁడు। యేభవ్యమతిధర్మస్వాభిమా
నంబులరాజనందనరాజరాజనిభుఁడు। రూపతేజప్రభావరూఢవిద్యలరాజరా
జనందనరాజరాజనిభుఁడు। యేమహామహుఁడాఘనుఁడెన్న దరమె సరసగుణ
శాలియాశ్రితభరణశీలి। నతమహీపాలిహరిచరణాంబుజాళి। రాయసల
సూళిశ్రీరంగరాయమౌళి॥ రాజనందన రాజరాజనిభుఁడు - అనేపద్యాసక్తి
కళా- రాజచంద్రః- సారభోగమునందు-నందనరాజనందనవశ్రేష్ఠమున
కు-రాజరాజైన-ఇంద్రుఁడనుట-...*

మతి-బుద్ధియందు-రాజనందనబుధుఁడితో-ధనసంపదయందు రాజరాజ
కుబేరుఁడనుట...*

ధర్మ-ధర్మమునందు-రాజనందన-సూర్యపుత్రుఁడైనయమునితో-రా
జాసూర్యేన్నపెచంద్రే - ఇతినానార్థే। స్వాభిమానమునందు-రాజరాజ-
దుర్యోధనునితోసమమనుట...

రూప-రాజరాజనందన-నలకూబరః-తేజఃకాంతియందు-ర- అగ్నిః ప్రభా
వ-అశ-బ్రహ్మ-రూఢవిద్య-రాజ-యయాతిుడితో- *************
సీ॥ అమరనాయకబాలికానుచాంతరసీమదహనదూషాంతరమునందు। అంత
కాంతఃపురకాంతామణీవేణిదనుజనాయకవనితాంగవల్లి। యాదోధినాథప్రి
యాకంకణావళిగంధవాహావధూటికాగ్రపేటి। ధననాథవరవనితాముఖా
బ్జంబున నాగకేయూరాంగనాళీకమున। హారసురప్రసూనపటీరహీర
సారకర్పూరహాసాజ్జచారురుచుల। మీరి నొసలే కదా గడిదీరె నౌర। ధీరగంభీరరం
గరాయని చారుకీర్తి॥ గీ॥ తనిదారవరాకారయత్యుదార। సతతశుభాచోంబు
ధజనాధారధీర। ధారుణీసురలోకమందారయశుచు। నెగడెకనకాంజనస్తమా

నిరీక్షదంబ || సీ || అతిథులబంధులయట్లాదరణజేసి వేసరకన్న మే వేళనొసగు
భక్తిని। దైవంబట్లుభావించి తత్పాదపరిచర్య నెప్పుడు బాయకుండు। ఆశ్రితులను
పుత్రులట్లుమన్ననజేసి కోరిన వెల్లను కొసరకిచ్చు। ధరణీదేవుల దేవతతిమా
టికి గణుతించియిష్టవస్తువులు పూజించి యొసగు। ధర్మచింతనయే ప్రా
ణముదప్పకుండు। మానసంబున హరిభక్తి మానకెపుడు। దీనజనముల బ్రోవ జింతిం
పుచుండు। కలితసద్గుణనికరంబ కనకమాంబ॥ క॥ ఆదంపతులకు సుతుడై। ప్రా
దుర్భావమయ్యె కృష్ణపండితుడు సదా। వేదవిదాహ్లాదబుధా। మోదకృతాచార

నిరుపమోదారుండై॥ సీ॥ వినినయంత నసర్వవేదవేదాంగములిరతరాభ్యస్త
మౌ జెలువుగాంచె। చదివినయంత నెసకలపురాణకథాప్రపంచంబు హృద్యతర
హించె। యాలించినంత నెయఖిలశాస్త్రేతిహాసములు వలించినసరణిమిం
చె। సూచించినంత నెసురుచిరనాటకాలంకారకావ్యంబులట గ్రహించె। బలికినం
తనే చాటుప్రబంధరచన। దలచినంత నెయితరవిద్యాప్రపంచ। సంగ్రహాతమిం
చెనలవియే సన్నుతింప। రమ్యగుణఖని కృష్ణరాయఘనున॥ క॥ ధరతడకమ్మ కృ
ష్ణుని పుత్రికయశోధవళవికచపుష్కరమునకున్। సుకుపుష్కరంబు తజ్ఞా
ర। వరపుష్కరమలిమరందవైఖరులొందెన్॥ గీ॥ జనకుడమలాత్మవేదితాజన
కుడైన। వెంకమంత్రియానౌదార్యవిజితవిత్తు। పాలకుడురంగరాయడు పాల
కుండు। గాసెతడు బూనె దద్దుర్భయగౌరవంబు॥ శా॥ ఈ భ్రాతృద్వయవంశ
కర్తలయగుచున్నెంపొంది వారిర్వురున్। సౌభ్రాత్రంబున చెంచదాబెరు

గుచున్ సాహిత్యవైరాగ్యవి। ద్యాభ్రాజిష్ణుత చేవదాన్యగరిమన్ దత్తాత
యాగ్యంబులన్। సుభ్రాజిష్ణులజేయుచున్ ప్పెలసెనీసుశ్లోకదత్తాత్ముడై॥ సీ॥ ఉ
పనిషద్బ్రహ్మసిద్ధాంతతత్వఘనులు న్యాయశాస్త్రార్థవిన్యాసములను। నష్టాం
గయోగరహస్యవాదంబులదండనీతిక్రమోదాహరణలు। సాంగతత్వవివేక

సాంఖ్యతత్వజ్ఞత రాజ్యాంగపంచతంత్రాదియుక్తి। జ్ఞానవైరాగ్యవిజ్ఞానా
నుభవములమానితౌదార్యక్రమార్జనముల। శాంతినిధియైన జనకున శ్రాం
తధరణీపాలకార్యప్రధానియగు పాలజనకు। దలపజేసెనితండుదత్తద్గుణము
ల। కృష్ణరాయుండు మన్మథాకృతిధరుండు॥ ....

విభుధాన్నదానప్రవీణుకళానిధి సరసచంద్రుండని వాటరాదె। సత్పథసం
చారిసకలలోకైకజీవనదానచణుఘనుండనఁగ రాదె। కవిగురువిబుధవగా
శ్రయుభోగాఢ్యు వవనీసురాధీశుడనఁగ రాదె। ఆశ్రితేష్టార్థదునమితతే
జోనిధినర్థిచింతామణియనఁగ రాదె। కవిసమాశ్రయుయాచకకామితఫల
దాతదీనార్థిజాలమందారుడనిన। గాదెయనితన్ను సుకవిసంఘములు బొగ
డ। రమణ జెలువొందునీకృష్ణరాయఘనుఁడు ॥ క ॥ అని సభికులతో। నని తాన
నివారితమైనప్రీతి నక్కవిపతిన। నగ్గనియనుపమసౌరధునీ। ఘనతరఘుంఘు
మరవంబుగానిట్లనియెన్ ॥ సీ॥ వేదజ్ఞులకు చతుర్వేదవేదాంతతదంగశిక్షావి
ధుల్గ గరచింప। శాస్త్రజ్ఞులకు శాస్త్రషట్కప్రసంగసంగతులమాధ్యస్తతగా
కొనంగ। గోళజ్ఞులకుధరాగోళభగోళభేదములెరుంగగ మర్మతవచింప।
కావ్యజ్ఞులకు నాటకాలంక్రియాబాణచంపూప్రబంధవాక్సరణి జెలువ।బ
హుపురాణజ్ఞులకు తదుపాత్తసకలమర్మము లెఱింగి వాక్యవ్యమరియు।సకల
విద్యలనునీవమిన్నవై వెలసితౌర। కృతివిధేయుతడకమల్లకృష్ణరాయ ॥ సీ ॥
కుందనచందనచంద్రమందారశరశరత్కందసాంద్రద్యుతుల్గిందు పరచి - కం
జలీంద్రసురేశకాండతుండిసితాభ్రడిండీరరోచులవెంచపరచి। ఖండేం
దుధరజటామండలాంతరధునీకాండదీధితులునఁగండడంచి। శారదాపారదనా
రదక్షీరదరోరుకోచులతొడదారకెల్లి। తారతారకకరకశతారహీర।సారసహి
మాగమృగరాజగౌరరుచుల।మారుకొను నీయశముదిశల్మీరెనౌర। కృష్ణజనవిధే
య వెంకటకృష్ణరాయ॥ క ॥ కృతిపాటకెవి యేని యొకకృతియొనరించెనెఫ
లంబుకీర్తిగలుగు। కృతికీ నరనారాయణు। పతిజేసిన తత్ఫలంబు పలుక
న్వశమే॥ క ॥ అనియనుమతి సేయగన।య్యనఘుని సావాయ్యకనునటని
ధృతిగై। కొని లీలావతిగణితము। దెనుగున నొనరింపబూనిత్రికసరసోక్తిన్ ॥
తా నెనవిని నభూఖమాన వేదప్రభాగగణనకై గణిత బుగణుతి జేసె। దనచేవి
భక్తమైదనరనత్పట్యాంగకాలవిభాగంబు గణుతి జేసె। తనతపోనుహిమఁకేత
నగోళగణితాదులార్యవృత్తస్ఫూర్తినలవరించె। దనవాక్ప్రమత్కృతిధాతసి
ద్ధాంతంబుసలక్షితసంక్షిప్తసరణి దెల్పె। వెలయుబద్మజబద్మాస్తవిశ్రుతార్య
భట్టజిష్ణుజులాదిద్వైబరగునట్టి। గణితసిద్ధాంతలేత్తలగణుతి జేసె।గణితక

వితాజమత్కృతిఁగల్గుఁగాక॥ సీ॥ వాగిల్చియున్న శోదపలనుండియనంత
వైఖరుల్గడువాస్తవముఁగఁదెల్పి । వితతబౌద్ధపురాణ షపులాంధకారము
ల్బాపిసిద్ధాంతప్రఖల్ఘుటించి। రసగుణప్రమాణవషారచితానేకశబ్దజాలవి
ధానసరణి మెరసి। ద్వాపరాంధతమిస్రతాభిన్న గోసరణికిశంకరశిరోమణిక
తజూపి। ప్రకటకావ్యలక్ష్మమువ్యక్తభావబోధకలనసకలార్థతత్వమున్గా
నుపించి। దనవినూతనభాస్కరత్వంబు నెరపె। నేమహాతేజుడతనివర్ణించి
కొలుతు॥ క॥ యిందలిగుణదోషంబుల। డెందంబులబోఁగడియుణవుడీ ప్రమమ
లరఁ । ఇందువిషంబులశంకరు। డందముఁగధరించినటులనాథునికవుల్ ॥ బద్ధ
కరుండనై ప్రబ్బాధికాంతుబల్మారు। భూతభవ్యభవత్ప్రభూతులైన। లఘువృద్ధ
గణుసలలక్షణకవులను పూర్వోక్తిమూపితపూర్ణాదోష। శాంతికినై యేను
సమ్మదంబుగనిందుస్ఫుటపద్ధతులుబల్కబూనినాడ। గావునబూర్వోక్తిగను
నమ్మియుండెకుచోటనయ్యుక్తులసౌరిదిదూషణములచేగానినాసూక్తులందు
ద్రఢిమగలుగనేరదు గావునఁగవితయుక్త । లందుమరియునలంకారలక్షణ
ములఁ జూపఁజేయుకునాయందు పేమిఁమీర॥ సీ॥ ఆద్యగాణుసలచేనతి
చతురోక్తులరచితంబులైనను ప్రచురగతిమందునుత్పన్నమానతివిశేషం
బులదెలియజేయుటకునై దేటపడగ। నాచేతనీశాస్త్రమారబ్ధమయ్యెనుస
చ్చటచ్చటగల్గునతిశయోక్తు । లందండప్రాచుర్యమగుగాననిదియునుస
ర్వమాలోక్యంబునస్సులైన। గాణసలచేతమరియునుగడునపూర్వ । వివిధ
వృత్తచమత్కారవిరచనములు। లాక్షణికులనుజూడగలలితహృద్య। మగుట
వారలుజూడఁగదగుచునుండు॥ క ॥ ఇట్టిమహాశాస్త్రమునకు। నెట్టనకృతినా
ధుసుగనునిండినవేట్క। పట్టముగట్టఁగడగిన। యట్టిజగద్గురుసిగొంతయ

భివర్ణింతుఁ ॥ ఉ॥ భూనుతకీర్తి సర్వసురపుణ్యనివాసభూమియై
మానితమానినీగణ సమంచితనిర్మలకేళికాగృహం। బానగజాతచంద్రశేఖర
శ్రాధిమహామృగరాట్చరణ్యమం । భోసిధిమామమై శిగులబోల్చుహిమా
చలమొప్పు నిమ్మహిన్ ॥ తమప్రాంతంబునచూతలుంగలవలీతకోకిలకాం
ప్రమాతకీ। కదళీపూగలవంగచందనలసత్ఖర్జూరమాలూరశా । రదబిల్వ

మలకాన్నసాలవటనారంగాదిసంకీర్ణమౌ । బదరీకాననమొప్పు పావనము । ప్ర
స్తావనార్హంబిలన్ ॥ సీ॥ మదమత్తకుంభీంద్రమస్తకకండూతిబాయగిరుమ్ము
గేంద్రపాళిసమితి । ఆకొన్నమృగరాజపాకంబులను ప్రేమపాలించి శరభ
ములున్నలోసంగు । శరభడింభముల పత్త్రములచే బోదవుచు సాకు బేరెండల
సాళువములు । సాళువసంతతిజాలలాలించు భేరుండముల్ మేతలొండొండనో
సగి । యౌవనంబున పెరజంతలాత్మవైరవర్గములు లేమియిక జెప్ప వలయు
నెల । ప్రకటతర రాజయోగసాంబ్రాజ్యగరిమ । నలరు శ్రీనరనారాయ
ణాఖ్యవలన ॥ ....*

అప్పుణ్యతమాశ్రమంబునందు.

అతిదుర్గమంబగునధ్యాత్మతత్త్వంబు భూలోకజనులకు బోధసేయ । నాచార్యశిష్యక్రమాచారవివరణంబె-తయుదేటగానేర్పరింప । శాంతరౌద్రరసప్రచారంబులొక్కయెడగలసియుండు విధంబుగానుపింప । అతిమహిమంబుచేనలరిననిజధామమహాశ్రితదృగ్గోచరంబు సేయ । నిద్దదలచిన్వకీయమై నెగడు దేజమిగుదెరంగులవెలుగొందనిఖిలరాజ । యోగిగురుశిష్య రూపంబులొందిధర్మ । తేజము సమూర్తిగభర మందిరువురగుచు ॥ నరనారాయణనామధేయములనానాజంగమస్థావరోత్కరముల్ సన్నుతిసేయ స్థైర్యయోగముగ్గాఢధృతి స్థైర్యమై । ఖరుల స్థైర్య తపంబులూనినను దాగాంక్షించియవ్విష్ణుడే । వెరవారవ్వశియింపుచున్నెడ తపోవిఘ్నక్రియాపాదియై ॥ పాకారినిజపక్ష భంగభయంబున సహజకౌటిల్యతసమద్వ్రతి । వస్సరోగణముల నలతసంతసుమాస్త్రశుకపికామలతోడ సొరిదిబనుప । నేతెంచి యచ్చటుల్సఖిలాభినయనాట్యసంగీతసాహిత్యసరసమహుర । వాచాలతేంజూప వారిష్ఫైగినియు కనుత్సంగతలమ్మునందూర్వశియును । భూరిసౌందర్యవతినో తుట బుట్ట జేయ । దానిగనిసిగ్గునొందియాతలిరుబోండ్లు । అక్షీణమహిమధాము నారాయణాభిధాను । నకునమస్కృతులొనరించి సకియగాంచి ॥ తత్తను వాసనాథరవదనంబులచంద్రబింబ విలాససరణిబూని । ప్రకటితయాన సంపత్ప్రచవై ఖరిఘన ఘనాఘనరమాగరిమెబూని । వదనగంధస్తనమృదు శయాంచలముల గరిమెసురావై ళ్ళశ్లుల బూని । సురుచిర లోచనశ్రోణి

కంధరములకమలభూధారవైఖరులబూని। మునితపోమహిమాభినిమ్నగ నిం
చి।మించుసౌందర్యమునదమ్మిమించినట్టి। భామినీమణినూర్వ పద్మనయన
గాంచి వెరగందియమ్మునిగరుణఁబడసి॥ అయ్యూర్వశి నిజనాయకి। నెయ్య
మునవొనచిఁ గొనుచునీప్సితఫలదుం।డయ్యెడననుమతి సేయఁగ ।జయ్యన సుర
నాథుకడకు జని రా చెడెల్॥ సమదిగతిఁ సహస్ర కవచాసురుఁడాత్మతపస్స
మాధి।ఘ్నముసమకూవఁ నెంచియుసి కార్ముకముద్ధరభిండివాలశూ।లము
వలతోమరాదివివిధాయుధయుస్సర వైరిసేనతో।దనువడిజుట్టిముట్టిన।ము
డంబుననామహిమాఢ్యులిర్వురుఁ॥ వానితపఃప్రభావమును వానిమహాబ
లవిక్రమంబులుఁ।వానియవధ్యతాస్థితియు వానియభేద్య సహస్రకంక
టా।నూనతరప్రభావమును నుత్తమతత్కృతహస్తవృత్తియుఁ। మానసనీ
మగాంచియనుమానము మానియమానుషోన్నతిఁ॥ ఆయురువురిలోనొక
రని। సేయఁగనుక్కరుతపంబు సేయుచునద్దై। తేయుబలంబులబోరిగొని। వే
యేండ్లుసగవచమొకటికిఁ తథముగాఁగఁ॥ నాశరహితులమ్మునులట। నాశర
పతినవసగూల్చు నాశలడర। నాశరములకవచంబులు । నాశమొనచిఁరి గ్ర
మంబునఁ బటుశక్తిఁ॥ ఇటులమ్ముదితాత్మనులొ। కృటిదక్కందమ్ముఁగ
ల్గుగవచములంవిశదత్రటవ్వృత్తిజింపగాలం। పటజేందియుతంసుబార్భయవి
హ్వలుడై॥ యీరీతిబారిభాస్కరు।జేరితబాధ్యృతిఁ జేవ చెడకనిలిచిమ। ర్వా
రపరాక్రముఁడగునర।నారాయణులందుగినుకనాటినమదితోఁ॥ వారలదా
గెల్చుకొరకె చేనుండ।కుంతిభోజాత్మజగొంతియనెడు।కన్యకమర్వాసఘునిత
రాసుగ్రహాలబ్ధమంత్రంబునలౌల్యబుద్ధి।చేనసుఁబిలచినజేరియాత్మజుగా
గవన్నొసంగినగూఢజన్ముడగుచు।గవచకుండలదీప్తిగన్పట్టుచుందసముననడిగం
గలోనుదనిబాల।చదిననాపేటిగంగలోగనినయధి।రథుడనెడుసూతుడబ్బా
లురాధకొసగ।వలమువధిఁనిల్లిగాధేయుడగుచుపమసు। రాము సన్నిధివిప్రరూ
పమునజేరి॥ముత్తమముక్తమముక్తా। ముక్తంబునుమంత్రముక్తమునునననా
లై।రక్తియగుపాదములనం।యుక్తధనుర్వేదమెల్లనొగిగ్రహియించెఁ॥...
ధనురీషితయూశక్తియుదంతకటకనుగృహీఁరియుద్యృఘణవక్రములుపాశ।

లగుడతోమరభిండివాలముసునళికలనెడు ప్రయుక్తములను గ్రహించి ॥ వజ్రమిరాళిలవిత్రవరగదాముద్గరపరశు గోశీర్షకశపట్టిసములు। అసిధేనుకాస్థూణముసలమయూఖికశతఘ్నిపినాకసంతాపరములు। ప్రాసమాష్టికసిరాపరిఘాదులను నిర్వదగునముక్తాయుధతాడనాది। కములందు భ్రాంతాదికములగుపరసల్లమున్పది రెండునుదప్పకుండ। నేర్చినతత్తద్వివిధాయుధనిపుణగతులు। ఖండనము పాటనంబును కర్తనంబు। కృంతనచ్ఛేదభేదనానంతలక్షణములదక్షత గల్గియునగణ్యముగా ॥ షణ్ణవత్యంగుళశార్ఙ్గాంబుతాళప్రమాణమై యుద్ధసమ్మతి వెలయుట। దూరపాతనయోగ్యదోహలమైనపత్యంగుళశార్ఙ్గకంబు దారసిలుట। లక్ష్యవేధనపటులఘుతరశార్ఙ్గకంబు చాశీతిపరిమాణవతురమగుట। ఘనచలాచలలక్ష్యహననశార్ఙ్గకంబత్యస్తశక్తిపరిమితి సంఘటిలుట। మరియొకరమితవైణవమార్గణాసనమునుజ్యాపుంఖలస్తకసుముఖవిధము। శస్త్రమస్త్రము ప్రత్యస్త్రసంజ్ఞితంబు। మరియుపగమాస్త్రరూపంబుమది నెరింగి॥ శరముగొనుటయు సంధించు వతురతయును। విడుచుటయ నస్త్రసంహారవేద్యతయును। గాదనరు నాల్గువిధములగణుతికెక్కు। కాముకాకామ్యాయమంతయాగరిమెనేర్చి ॥ సుసమారంబపిచాల్యకము గురుతయు సూక్ష్మంబు నానొప్పనా। దకసంభాండనిభేదము గిరిక్షేత్రంబుని శాచారికాయకరిచ్ఛేదుషగుంజబంధనికరోమచ్ఛేదభేదంబులు। ప్రకటంబందిననాల్గులక్ష్యములదాస్త్రా తత్వమేపారగ ॥ శబ్దప్రతిబింబరసగంధచలనభ్రమణదూరస్పృష్టస్థితస్పర్శాదునిరీక్ష। భేదములపదనకొండయి పెంపుమీరు। లక్ష్యభేదనవిధులెల్లలలి నెరింగి ॥ మంత్రదైవతసంయోగమహిమ జేసి శస్త్రమస్త్రత్వమందుటసకలదైవ। రాక్షసములగునస్త్రములాకునెద్ద। నలుబదియు తొమ్మిదిటి నేర్చినాడె మొప్ప ॥ దీనిసంహారకాస్త్రములెలిసిమంత్ర। ముక్తముక్తములు బ్రాహ్మభాగవములనువరుస। నేర్చెనుండలఘిమయనియతిపాకశాసనునిశక్తివడసి మహేశ్వరుండు ॥ హస్తినాపురినుండనకాలమున మహీకంసాదిదుష్టరాక్షసభరంబు। మోవజాలక బ్రహ్మమునుముందడలంగనాదిమమునులనయ్యజుండను శ్రాద్ధ। నను సేయుకృష్ణార్జునాభిధానంబులవృష్టి

పాండవవంశవీరులగుచు । ముఖ్యలించి విఖ్యాతిఁ బొందనందజునుఁ ॥ దక్రుంభభ
వుపాలనస్త్రసమితి । బడసిరంగంబులో వలబహువిచిత్ర । నైపుణముజూపగా
నీసనపుడు పూర్వ । మచ్చరంబున నైజాస్త్రమహిమజూప । గనిసుయోధను
డంతరంగమునఁ బొంగి ॥*॥ సంగరమున బాధుఁ నిగెలు । వంగసమర్థుఁ డితండ
యనిపొంగుచునా । యంగమహీతలయంబె । లంగనొసగ గార్యఖడ్గ లంప
టుడగుచుఁ ॥*॥ దుశ్శాసనశకునులుదెస । దుశ్శీలతకనుమతింప । దుర్యోధను
తో దోశ్శౌర్య ప్రాగల్భ్యము । దుశ్శమవమానైంద్రికరుచు దోరపునలుకఁ ॥*॥
విషమొసగగ గ్రాహములగు । విషధరములుగరువ జేయవీగ తాసులుగా । విష
రాశిగట్టి శ్రోయగ । విషమజతుగృహంబు గాల్పవిపినముజేర్పఁ ॥*॥ ద్యూ
తపగా జయమొందగ । నాతిసిసభనః మతింపసతి ఘోరవనిఁ । యాతనబడ
నజ్ఞాతవు । సేతమనగిల్బిషములు సేయుచునుండెఁ ॥*॥ యిట్లుధర్మాత్మ
జాదులనీచబుద్ధి । భస్మయాత్త కరంబుదర్పణమునాక్ర । మించెనట్లులబరపంగ నొ
రశవారలలరునుండిరిమునరవిలాసమొప్ప ॥ * ॥ మరియువారలలోనమా
నుషతేజస్వియగునరుడింద్రునియువమతించి । ఖాండవంబాహుతిగా నిచ్చి
యగ్నిచే గాండీవరథహయపిపతాకి । కాదులుగొనిహరుకరుణచే పాశుప
తంబునింద్రాదులదయసమస్తదివ్యాస్త్రజాలంబు దేవదత్తకిరీటి దేవగాం
ధర్వాదిదివ్యవిద్య । లెల్లగొనికాశిమనంబుబల్లవింప । సురమునసివాతకవచు
లదుష్టకాల । కేయులనుదున్మియరగద్దే గెలిసలిపి । విజయనామంబుజగముల
వెలయజేసె ॥ మరియును ॥ వృష్ణివంశప్రసూతుడౌగృష్ణుచరిత । మెల్లకడను
ప్రసిద్ధమైయుల్లసిలుట । గ్రంథవిస్తరభయమునదగానుపింపఁబడక నిమ్యోదసం
క్షిప్తభంగిగాంచె ॥*॥ ఇట్లుగృష్ణార్జునాఖ్యలనెసగుబదరి । వననివాంతులు
దుష్టసంహాననశిష్టరక్షణాదులబొందదరాక్షసాంశ । జాతగానీనధృత
రాష్ట్రజాతులపుడు ॥*॥ ధర్మజద్వేషమునగానిదమవారి । తోడసమరం
బుగర్వామిదుర్జయమున । రాజ్యమొసగకఘోరతరంగమంతగల్పనముజేయ
కృష్ణయాగ్నుఁగడంగి ॥... *

*

సీ॥ భీష్ము శిఖండి చేబలువు మారగ జేసి। భగదత్తు గజముతో బగవు బాపి। యూప
కేతుకరంబు బాపి సైనేయుకై సైంధవునొక్కటజావ నేసి। పారావతాశ్వు
చేబడ నేసి యరుణాశ్వు భీము చేదుశ్శాసుపీడ మాన్చె। కానీమునను జులగాలు
(బో)నికి బంచి బందులనందర (ము)ందజేసి। మరియునభిమన్యుకార్ముకమతడధ
మున। మున్న హరించుటదాబూను ఘనప్రతిజ్ఞ। సఫలతవహింపగను నిస్సమ్ము ఖ
ము। నీ నిపుత్ర నువృష సేను నామమునచీ॥ *॥ గను పైగవసియాదు నయా
గను గొనిబల్కె దుర్యోధనుడహుళ దుష్ట। కార్యంబులకు మూలకందమిత్రై
యున్న యంటపొంగియు నింతపనీ నున్నశంసు। నతిమానిస్త్రాత్మ మతిహీను కర్ణునగ
రదాత నీ సున గారదాహి। (ద్రో)హిదుమునం(త్రి)తదద్యూర్ణ త సంధాయి బాల
ఘాత నదుష్ట ఖాపు శకుని। ఎనుమ నంటయుధిష్ఠిరుఘన ప్రతిజ్ఞ। జైసినే కాదే
ము కిటవాను దేవు। నన్ను ఖన్ను నకగ్గ మైజన నీవ। జను నేవా కబంట వైజక్క
నిమ॥ *॥ అనగవనాడిట్లనునన్న పైదప్పిడిపోటు కాడవునో లెబొగడకో
నేదు। ఖాండవం బేమునటగరక దుహోమునటకాల కేయ నివాతకవచయాదు। వు
లనుగంధర్వుల గెలుచుటలాదిగా పిందు కుశిలాపుని జయదీని। గన్న గదామాను
గన్పట్టునిక్కమైయు తపీరుడ వేసనంతవలయు। కంచుకోష్ణీష ధారినై గన్యక
లకు। నాటపాటలు నేర్పునటుని భంగి। దిరుగ నేటికి నమయంబు దీ నాదేగపా
లూసంగరెయును నా కనూలినకటా॥ *॥ అనఘుసుండనునట్టి (క్రో)పదీస్వయం
వరమున నే గాదె వారిజేషి। ఘోషయాత్ర ని జేసు గోళ్ళపయి గంధర్వగణము
నకోగ్గా దెజుణిగియుంటి। గో(గ్ర)హణంబున నుత్తమోధ సన్నిధి నన్ను నే
గాదె వారబోస్తి। కురురాజు నమజులగూలిచి భీము తామున్న నన్నెగాదె
మెక్కజేసె। యిప్పుడిందరు గను గొనమే నే గాదె। దు సేనుండు జావంగ
గోలగియుంటి। మెదు రెదురబు(శు) గూల్పంగ యే నే గాదె। గన్నులారంగ గను
గొంటి గణయిపుడూ ॥ *॥ గార్య కిద్ధ భరంబులు గనదు నీదు। తలనయం
తయుని డినయొాతులువధాతే ॥ రాష్ట్ర డీపుడీగ్గిన రాలుపడగ। నేడ్చిదాను
ను జన్ముటయుంతనిజము ॥ *॥ ధర్మనందనుమొనరించు దుర్మతులకు। నె

ల్లచేతులు వాటిల్లఁ దిరిగి గాడె। ఘనమతి యయుత్సుఁడన్న కైగడగుటుడి
గి। ధర్మరాజుని చాటు జేరుట ధర్మమగునీ॥*॥ మహారథుల కైనఁ డంగి యాద్రో।
ణభీష్మ। సోమదత్తాదులతిలోకశూరలయ్యు। గడవఁ దిక్కట దక్కను గల్గు
వారు। ధర్మహాసికిఁ జూచరటఁ దలుర్వార॥*॥ అనవిని గన్నులనిప్పులు జిను
కగ గాండీనుఁడని యొజిష్ణునితోడర। విను బ్రాహ్మణోచితంబగు। ఘన వాక్యాల
మ్మాము నేమి గడఁగుము నాతోర॥..

అసివిజయాఖ్య కార్ముకమునందు గుణధ్వని జేసి జిష్ణుపై। సునిశిత బాణజాల
ములు సోన్నగ బాధుర్దను గాండివోగ్రధ్వని। స్వనమున దిగ్గజంబులను చాలభ
యంబొనగూర్చి రోదసిర। ఘనతరమార్గణావళుల గాఢనిరంధ్రము జేసె
నచ్యుతర॥*॥ అదిగని గోరిగర్జడ నలాస్త్రమభిమంత్రితము జేసి యేయం
గఱానవహ్ని। క్రూరంబు గాబుట్టి క్రూరకీలాకలాపములలోకత్రయంబా
క్రమింప। గని వారుణాస్త్రంబున నరుండు సంవర్తమేఘమాలికెలన మో
ఘవృష్టి గురియించి శమియింప వెరవరి గనుర్గండు తిమిరాస్త్రమేయం గదీ
ప్తులెల్ల మాయఁ జేయుచు గడగినమహిత సౌర। మార్గణంబున దిమిరంబుమా
న్పవాయు। బాణమత డేసి సైన్యంబు బడలుబరప। పార్థ తా స్త్రంబు చేదా
నిళంగవచే॥..

సజ్జనసఖ్యంబు చాట్పున సడుద లైఖిల చిత్తరితిపటిలములగుచు। మత్స్యముఖ
లీలమాలిన్యతవహిం చి పర్వస్తికాసనము నశోభ జెందు। యోగులగతినంబరో
ద్యోగము వహించి [illegible] శిలాబ్ధమై యులయునట్టి। కావ్యఖ్యాతిని పక్రమవ
జింతంబయి మస్త్రిశబ్దోలెపశిష్టలోక। బాధదములయి ఖాండవప్రహితవ
హ్ని। దగ్ధమగు దండకశూకముల్లసము సౌభాగ్ర। విషములుమియుచు పై
వచ్ఛిఖమువోప। నయ్యనాగాస్త్రముక్కర్ర దప్పు జేయ॥*॥ గారు
డాస్త్రము తగాండివియేయంగ। సర్పకులము వెల్లచంచువులను। పతు వాతస
మితిభగ్నంబు గావించె। స్వర్ణపక్షగరుడసమితిగడగి॥..........................
పైనాయక ఆస్త్రంబు [illegible] బేమంబులు తరము గడగి సింహా

రశోభితకంధరంబులతోడ దరదనప్రోతాంబుదరాజితోడ। తుండఫూత్కార
వాతోద్ధూత ఖాళితో నష్టదేశమదవృష్టితోడ। పదఘాతచలచలన్మహీమం
డలముతోడ గండవాతాపాస్త గ్రహగణాళి। తో గడగి భద్రజాతియు మృగ
భుజాతి। మంద్రజాతియు మృగభద్ర మంద్రజాతి। భద్రమంద్రంబు మృగమం
ద్రభద్రమృగములని నిభంబులు గడగిననవుడు నగుచు ॥ ....

ఉ॥ పాధుణాదుమృగేంద్ర బాణంబు బరగ జేయ। గేసరాటోపముగ ఘోర
ఘీంకృతులను। వాలచాలనముల దంష్ట్రావజ్రకాంతు। లడరగ జతతి జెండాడె
గడురయమున ॥ దానం గోపించి కణుండు శరభాస్త్రంబు ప్రయోగించె
నా॥ ఆశరభితతి గడగిద। శాశాతతి పెల్లగిల్లనాచుచు పెలుచగ। దాశర
థి శరవిధంబున। నాశమొనరించెను మృగేంద్రనామకశరము ॥ గండభైరుం
డికాస్త్రంబుగ నతి పాక। శాసనిదలం తనద్భుతశౌర్యమెసగ। శరభసంతతి నె
ల్లను చరణములను। చించి చెండాడెనప్పుడు చిత్రముగను ॥ కసుడజుండనుష్ఠు
దగనలి తృపాస్త్రప్రయోగమొనర్చ సందుదితమైన। దప్పికే బెదవులుదడబ
డనోళ్లెండ సైనికుల్ విధాస్త్ర శస్త్ర సమితి। విడిచి వ్యాకులమంద విష్ణుప్రస
న్నాంబుదాస్త్ర మేయు కిరీటి తలకక నిన। యతడేయు తాపిఛమ్యాతి పాటలా
గుణ। ప్రభలతో గరిహస్తపరిమితమగుధార శరధారలు గురిసి యామహీశపృ
ష్ట। యుదుగ జేయుచు సౌగంధ్య సౌక్త్ర శైత్య। గంధవాహ ప్రచోదితనునవము
లధిక। సౌఖ్యము నదేల్చె సైన్యంబు తణములోనా॥ మరియును ॥ గాఢరైష్టి
యుమాధ్వకాదంబరియువల్లి। హింతాళిలాంగ లేయుయును తాళ। వివళిక
ల్పక జాత వారుణీ భేదముల్గ యుత్క్రమధు రాన్నఘనకపాయ। శతలోన్నకపాన్న
యాతతమందోన్న లఘుగుణంబుల చేనలంఘ్య విజయ। కారిరణ క్రమవారిన్నై
కరికరస్థూలను ధాధారసురుచిరముగ। పానమొనరించి భేతాళ బహుళ భూత।
శాకినీ ఢాకినీముఖ్య సర్వభూత। సఘనములు గ్రీడివిజయంబు సమకలీల। బొగ
డగదొడంగె గానీనుబొడవుడనుచు॥ అంత గోకకానీనుండు॥ అంధతామిస్త్రా
స్త్రము జూనుపై నేయగాయత్రి శరము చే గండ్రడంచె। నంధతాస్త్రమత డేయ
నర్జునుఁ చతుమ్మతీ బాణంబు చే దానిభంగపరచె। శక్త్యస్త్ర మేయ విశ్వావసు
శరమున శ్వేతాశ్వ శేషపడ ప్రయుక్తజేసె। నగ్నితకాస్త్ర మేయ నరుడు పృథ్వ్యంబు

య। బాణమునను దనిఁగి గిరచె। స్మృతివినాశకాస్త్రమతఁడేయ విజయాం
డు ధారణాస్త్రమున నుద్ధరణిఁగూల్చె॥ భయనామకాస్త్రంబు పార్థునిపైనతఁ
డేయ నభయంకరైంద్రాస్త్రమాతఁడేసె। నాయునాశాస్త్రంబు నతఁడేయ
కాలసంకర్షణాస్త్రముచేతఁ గడకయుడిపె। నాసురాస్త్రంబేయ నట్టహాసాం
బికాస్త్రంబుచేత గిరీటి సమయఁజేసె। మూకాస్త్రమతఁడేయ నాకీశసూతి మ
హావాక్శరంబున నడఁగఁజేసె। సోమకాసురబాణంబు సూర్యపుత్రుఁ। డేయ శ
ఫరాస్త్రమున దానిఁ బాయఁజేసె। నణిఁగావాస్త్రంబుగా నీనుఁడనుపఁగఁదిన।
కఫరాస్త్రంబునను దానిఁగప్పె నర్జునుఁడు॥ రాజయక్ష్మాస్త్రంబు రామశి
ష్యుఁడేయ నామంత్రయామాస్త్రంబునం బెనరుచు। బలిదానవాస్త్రంబు జల
జాప్తసుతుఁడేయ నరుఁడు త్రైవిక్రమశరమునఁ ద్రుంచె। కార్తవీర్యాస్త్రంబు
కర్ణుఁడేయంగ పారశవాస్త్రంబు పార్థుఁడేసె। ద్వివిదాస్త్రమతఁడే
య దివిజేశతనయుండు సంకర్షణాస్త్రసమయఁ జూచె। స్వర్ణనేత్రా
సురాస్త్రంబు కర్ణుఁడేయ। నేకశృంగవరాహాస్త్రమేసె నరుఁడు। కనక
కశిపాస్త్రమతఁ డేయఁ గవలి క్రీడి। యలనృకేసరిబాణాన నడఁగఁజేసె॥ రా
జానురాస్త్రంబు రాధేయుఁ డేసిన వానుదేవాస్త్రంబు వఱపె నరుఁడు। కా
నీనుఁడప్పుడు గల్యస్త్రమేసిన వైష్ణవశమాస్త్రంబు జిష్ణుఁడేసె। దశకంధ
రాస్త్రంబుఁ దొడఁబడ నతఁడేయఁ గాపస్థ్ఫబాణంబుఁ గవ్వఁడేసె। సంమోహనా
స్త్రంబు జలజాప్తసుతుఁడేయ శాంభవాస్త్రంబున శాంతిజేసె। మరియు బా
శుపతంబు చే నరుఁడు గనుఁ। దనువుదును మూఁడిగా మేశనునిశితాస్త్ర। మునఁగ
జధ్వజమిలఁగూల్చి ఘనసలులాయు। బాణమున నాలుగశ్వముల్ పడఁగఁజేసె।...*
నారాయణాస్త్రయోజిత। గూరాస్త్రముచేతఁ గనఁ పండలయుతమా।
వారిజబాంధవసుతుశిర। మారసి మెధాతఁరాష్ట్ర ముదిఁగలఁగంగ॥ ఇ
ట్లుగను నిబరి మానిఁ మేపుతోడ। శేషసంశప్తకబలంబు జిదిమివైచి। భీము
చే గౌరవుల నెల్లబిలుపమూపఁ। జేసికృతకృత్యతవహించి జిష్ణుఁడంత। ధమఁ
మాగఁబుసఫరశీల - షు బ్రో వధసుఁజునియామించి పఁమఁదూరె। శమనత

వాజిమేధములొనర్చి యాగఫలంబులనందునట్లు । జగముల వెల
యెల్లవివిగతకల్మషలీల మోక్షేచ్ఛులగు విప్రముఖ్యజనుల । కర్మయోగ
సాంఖ్యాదిభేదంబులుగీతామిషంబున నాలీతముగ । దెలుపగురుశిష్యభావ
మున్దేటపరచి । రాజయోగంబువివరించి రమ్యబదరి । కాశ్రమంబున నిజయోగ
మాశ్రయించె । భారతవర్షంబు గాతురు ప్రభుత మెరసి ॥..........................
పటాద్రిజ్మి హిమంబుల భూతలమున బొంగుపడసి భూత్యపట్టసం । ఘాతముగొ
లువగ జెలగు మహాతపసుల బొంగడదర మెహారునవ నైనర ॥ అనియోపినం
త ప్రాగ్గురు । వినుతచరిత్రంబు బొంగడి వెంకటగురుమ । న్న నవడసియంధ్ర
భాషా । ఘనగాణితతంత్రవిధులుగణుతింతురహిహా ॥..............................❋

షష్ట్యంతలు.

అష్టాంగయోగమహిమా । స్పష్టీకృతహారలయాదిబహుయోగకళా । విష్టంభునకున్ మిహిరా । వేష్టితనిలయానకు లోకవిదితయశునకున్ ॥క॥ నిర్భర యోగప్రదీపిత । గర్భనివాసాదిదుఃఖగహనాగ్నిసుధా । విభవనిజపట్టమునకున్ । దర్భాగ్రజితారిగర్వ దంతిఘటునకున్ ॥ శుంభనిశుంభాసురస ఘ । దంభోద్భవశౌర్య హరణదయునకుమహా । రంభాదిగర్వనిరసనగంభీరో త్సృష్ట జాతగణికాకృతికిన్ ॥ క ॥ దంభేతరవైరాగ్యవి । జృంభితయోగిజన సేవ్యశుభచరితునకున్ । శంభుసమారచితుషురాఖి । గంభీరస్తోత్రపాత్ర కరుణాకృతికిన్ ॥ క ॥ నరనారాయణగురునకు । వరబదరీవనవిహారి । వాస్తవ్యు నకున్ । పురహరనారదసనకా । ద్యురుయోగిస్తూయమానగురుమహిమున కున్ ॥ .... ॥౫॥

నిరతిశయసుఖోల్లాససిద్ధ్యర్థంబుగా శ్రీమదుపేంద్రపిష్టపత్రయా క్రమణసమయసముత్తంభితసవ్యపదాఙ్గుష్ఠనిష్ఠ్యూతాజాణ్డోర్ధ్వకటాహప తాంతగళితనిరర్గళజలబిందుసన్దోహానుఘటిత జ్ఞాతసజ్ఞాతసదనోద్భవా భాగజనితావక్రఝుళఝుళారభటీస్పందభర బాహుభరపింఛ - విభవం బులకావిర్భావంబును - మనీషనైష్ఠంబును - బహువిధచిత్రగణితపను

కార్యంబులు కాలవాలంబును - సంకలనంబునను వ్యవకలనయు - గుణంబునకును గుణంబును - కృతికి ప్రకృతియు - ఘనంబునకు ఘనంబును - జాతి భేదచతుష్టయం బునకు జన్మస్థానంబును - పూర్ణ ప్రకాశకంబునను - పూర్ణోదయంబును - ప్రకీర్ణకంబునకు ప్రభోదకంబును - కృతిజాతికాకృతియును - వివిధవిచిత్రవ్యవహారోదయంబులకాలవాలంబును - మిశ్రంబునకాశ్రయంబును - శ్రేఢీన్యాసంబునకు నిశ్రేణికయు - బహువిధవిచిత్రక్షేత్రకల్పనాచాతుర్యంబునకును దేశదేశికంబును - ఛాయకచాయయు - రాశికల్పనంబునకు దేశికంబును - బ్రాహ్మ సౌరమార్కండేయవాసిష్ఠాద్యష్టవిధమూలసిద్ధాంతగ్రంథసంప్రదాయైకీకరణచణార్య భట్టరోమకవరాహమిహిరబ్రహ్మగుప్త పారసీకప్రకాశకవేదాంగరాయభాస్కరాచార్యాద్యనేకప్రాచీనగణకాచార్యోక్తబహువిధగణితసిద్ధాంతంబులకు రాద్ధాంతంబును - సనాతనవిద్వద్గణకోక్తి ప్రాచుర్యంబునకు రాజమార్గంబును - అధునాతనగణకనికాయంబునకు సమాశ్రయంబును - భావుకగణకనికరంబునకు వదేశస్థానంబును - మూఢజాతికి ప్రౌఢిమాపాదకంబును - ప్రౌఢగణకనిచయంబునకు ప్రచురతరోద్బోధహైతుకంబును - విశిష్టగణకసమూహంబునకత్యంతాశ్చర్యాపాదకంబును - బహువిధాశ్రుతాదృష్టపూర్వవివిధకవితాచమత్కారంబునకావసథంబును - తత్తత్కల్పనానుగుణబహువిధవ్యాఖ్యానవద్యాలజాలవిరచనానుగుణ్యానేకవిధాచుంబితవృత్తకల్పనాప్రస్తారంబునకువృత్తరత్నాకరాయమానంబును నేలచ్ఛాస్త్రసంయుక్తనిఘంటుత్రితయంబు చేతను | ద్రవ్యమానతులామానభూమానస్థానవిభాగాదిసంజ్ఞాభాగంబు చేతను | సంకలనవ్యవకలనగుణకభాగవర్గవర్గమూలఘనఘనమూలభిన్నభాగప్రభాగాంశానుబంధాపవాహస్వాంశానుబంధాపవాహశూన్యవ్యస్తేష్టవిధానవృశ్యవిధానశేషవిధానవిశ్లేషవిధానసంక్రమణవిధానవర్గకర్మవిధానమూలవిధానత్రిపఞ్చసప్తైకాదశాదికవివిధరాశికవిధానభాండప్రతిభాండకాద్యనేకప్రకీర్ణభేదంబుల చేతను మిశ్రశ్రేఢిక్షేత్ర - ఖాతచితిరాశిక్రకచఛాయావృత్తకాంకపాశాద్యనేక వ్యవహారంబుల చేతను - నలంకృతంబునుంగా నాచే

సేమపర్ణంబూనిసరసికగణకానందనంబగునభినవలీలావతిరత్నంబునకలంకరని
రూపకంబగు ననుక్రమణికా విధానంబెట్టిదనినా॥ ....

శా॥ స్త్రీపాచ్యస్యహైతుకసమయసిద్ధ। వాక్యసంకేతభేద
ములఁ వ్యవహరింప। వలయు గావున తొలుదొల్తవానిభేద।
కములమూఁడు డెరంగుల గణుతిజేతుఁ॥ అందజాది హలాది
యనఁజను నామ। కములుసంకలనాదియు క్రమముగాగ। వివి
ధతాత్పర్యభఙ్గు లవిస్తరింతు। మేలుమేలని గణకులు చాలమె
చ్చ॥*॥అజహలాది భేదములనునంద మొందుచున్నయా ద్విజ
సరూజసమయసిద్ధవివరణంబు దెల్పెదన్॥........................

అంకంబునంకేర్తమైయలరునుసంగనపదసంజయంగుళంబలరునట్టి యు
వగభాగపరిమితియజ్ఞపాశంబునభేకసంకలనమైపెంపుగాంచు।యంశంబు
భాగమానంశసవర్ణనంబనసమచ్ఛేదములప్పరగుచుండు।అంతరమనభేదమగు
నతులంబనవిషమజానుబననవెలయుసజ్జ।యులువలు మొదలయియుండుధా
న్యంబులుననణుపులనవన్లునస్వతమున। గూడియుండుటయొప్పగూడుట యన
బంధమన్యజాతియనఁజనమరుభిన్న।జాతియన్యోన్యపతంబన వినిమయంబగు
త్రోయుటపవాహమగుచు వెలయు।అపవర్తనముపవర్తనంబనునభిధలుతగ్గించు
టనుకలంభితను నకొప్పు। అవధయునవధియునవబాధయనలంబమునవిరుగడల
ను మొనయపుడమిసంజ్ఞలవ్యక్తంబుజనుబీజగణితాఖ్యయస్త్రంబునంచననల
రునంచు। అహరరాశియనంగనుహారరహిత।రాశియగునశ్వనీసంజ్ఞ గ్రాలు
రెంటికజుడనగనాలుగజనంబులయ్యిరువది। నాలుగయంతంబుపదివేలకమరి
యుండు॥గీ॥అతిధృతిపందొమ్మిదగుననబుద। దంబుపదికోటులఘనంబుదనరు
ఘనను గానిష్ఠానంబునభిదలుఘనమునందు।అరుజును వెడల్పునానమైయతి
శయిల్లు॥..*

గీ॥ అఖ్యమనసంకలసంజ్ఞియందు।నాధ్యకంబనగ ద్రోణతుర్యాంశకలరు
నాహ।తంబుగుణితంబునాబాధదనరునవధ।యాప్తమనలబ్ధమాయతంబనగ
నివపు। వితర్కనంబాకసంబనసున్న యగునునాద।విష్టకమర్ణయనగనిష్ట(ం)

ఖ్యంబగు నివృత్తయనగ నివృత్తియుత్వ మాదీ ॥ యుత్తరయనంగ వృద్ధియై యొ
ప్పు శ్రేఢి। యుత్తర మంబనతల్లక్రి ంకముర ్ర యన। నిరువదారు స్థానం
బు భాగించుటొప్పు। నుత్పరణమనవిశచుటయుత్వమాది॥గీ॥ త్రిజ్యా ము ద్వే
శర బసబరగు పాంతము సమీపంబుయగు ద్దీ మన నెగటు। ఊనమూనిత్రమ
నతమ వొప్పుచుండు। ఋణము శ్రోయుట కైక్యంబుగణ గుయుతిగా ॥

ఇటులజాదినామకములనే పరింపంబడియేని, కటహాలాదివి
శదభంగి నెగడజేతు మీదటర ॥

శరమన రెండగుకర్ణియనంగనుమూలహీనపుగా శ మొనశియుండు। క
రణంబుకరణంబుగాంచుమూలను కొల్తకలకలాంతరములుగాంచుదద్దీ। కరణం
బుఫలముగల్గునాలవపంబు కాకిణియుణగనుగవ్వలికువ। దగుకాష్ఠమనకోల
దనరునుకుపంబుప్ర స్తవతుభాగాంశ బాగుమీరు। కోటియన బాహునా
మంబుసంధితము। త్ర్యగుచేయుట త్ర్యకచంబుదనరురపు। మగుచ క్రోశంబు
ద్విసహస్రమనుజమిత ముక్తియనగవగ మై యొండుమతిదలంప॥గీ॥ ఖర్వ
మేకాదశ స్థానగరిమెగాంచు। ఖారిఖారికెయనపుట్టిఖాతమనగ। గుంటఖమన
సున్నయాకూమిఖండమనగనధరణము భాగమువనరుచుండు॥ గీ॥ గచ్ఛగ
మనంబుగానొప్పగణితమనగ। రాశిగజమనత్రి పదములొప్పశికెపు రెంగు
కోణులగవ్యూఅ రెంధరణ। ములనుగద్యాణకమటం ద్రమ్మ వలనుమీర॥గీ॥గు
ణ్యముగుణంబనంగను గుణితమనగ। గుణములగుచుండుగుణకంబుగుణకమం
డ్రు। గోళమనగుండుగోశబ్ద గోచరంబు। తొమ్మిదగుచుండుసివ్వట నెమ్మి
తోడ॥గీ॥ఘనంబుఘాతంబుగుణనామకంబులగును। మన్త్రఘాతంబుఘనమం
ద్రు చందముపవి। చతురమనచదరంబగుచయనువృద్ధి। విస్తృతేనంబుపే
చుటవితయటం డ్రు ॥ గీ॥ ఛినముఛేదంబనంగను జెలగుహరము। జలధిపది
యై దవస్థానమలరుచుండ। జీవజ్యానామకంబులు జెలగునారి। గణితవేదుల
చేతనుగణుతికెక్కు ॥ సీ॥తలక్రిందువ్యస్తంబుతత్పమిర్ప దియొదుతక్షతక
ములుదగువిభాగములకుత్ర్య స్తంబనంగను శ్రోయుటను జెల్లు కొడనంబు
గుణంబుకానమనగ। నలుబదితొమ్మిదియలరునుతిథియనపదియేనుమాగాడిబర

*

గుణింతక। యుక్తిత్రితయనినను నొప్పు శుల్యవ్యవహారంబుల న సముచ్ఛేదముల్ దనరు
చుండు। శూన్యమనగ నూరుపలకులు వెలయుమగధ। దేశమందున రూపంబు దీని
తూన్క। చెన్నపురమునను సులయనవన్నె గాంచు। నిష్పున్ని లమనయతి నె
గడుచుండు ॥ ....

సీ॥ కళమునసగమగు కారణంబనకోతదిక్క నవదియగుదినకరుడన। పత్త్రింపు
ద తనుల్ప్ప రగుసుప్పదిరె డుదండంబనగనాల్గుదనరుహ్రాస్వ। మానమ్ముల్ద్వి
మ్మంగబుబరగునిష్క నులోని షోడశాంశంబయి సొంపుమీర। దుగులంబుపీసం
ద్రోణంబనగ ఖారిషోడశాంశంబయి సొంపుగులుప। ద్రుఢమనగఘుట్టిగా శి
షైమె తేజరిల్లు। షట్కంబునవృశ్యంబుమట్టుమీరు। దృశ్యరాశిగదెలియు దీని భే
ద। మిష్టకమననుతల క్రియమనియాంగుణి ధనీ॥ .... *

గీ॥ ఘనముగూర్పబడ్డ ణంబుదానినిమునిప। వల్లమూలుబధటకంబగు వల్లమనువు। ధర
యనగ ఆపకనుభృతి దనరుచుండు। యష్టదశసంఖ్యమితముయియన్న యొడ
ల॥గీ॥ నరుడుశంతగునఖమనన నిరువది। నలమునాళంబునందవకానవమితం
బు। నిష్కముగణంబు కాలువనిష్క రమున। నియుతమనలతుపదియాగు నృపుల
నంగ॥గీ॥ ఎంశదళయుగ్మమగుసివర్తనంబు। ద్వాదశస్థాననామంబుదగు నిఖర్వ
మగును నేత్రంబు రెండయిమసలకిందు వె। లయును జనీరారంభవీరుధుల న॥ సీ॥
కట్టంబనగ దంతెపణ్యంబు విలువ యూవద సుమూలముగచ్ఛపతితమూన। మ
గువణంబన నాల్గువిచిత కాకిణులగు పరిధివృత్తను చుట్టుపట్టుమనగ। రెండుప
రాథలంబుమెంపుగాంక డపలిస్థానంబు పరివర్తసంజ్ఞమాపు। పలమననాలు
గైబరగు కషణము లేని హెచ్చున్నలపది యేనిచిన్నమీటి। పాటిగణితమంద్రమ
పాదంబు నాల్గిట। నొటిమిరియునడుగు ప్రకటముగను। పిండమనగలావృపిత
మూఢయా। ప్రభయానంగ చాయవిభవమనగ॥గీ॥ అష్టకపదంబు ప్రస్థమానాది
ద్వైమె న। కాలము ప్రమాణ రాశియై గాంబు ప్రయాత। మనగ పదిలతులగునుంచ
బడు ధనమును। దనరు ప్రత్యేపకాఖ్యలు దడయకిందు॥గీ॥ పూర్ణమనసున్న పొడ
వనబోలులంబనమునకు ప్రోడ్డీనమెగరుటనునను గాగ। వృష్టఫలమనగోళం
పుప్పవృష్టభాగ। మంచలిమ హీఫలంబగుసుమహంతగతిని॥గీ॥ వృష్టనునగుండుచుట్టగు

పృథులరీతిఫలము రాశికి వృద్ధి కి వెలయు పేరు। బాహువన రెండుభుజములు బా
ధ్యమనగ। గుణకమగు దశమస్థానగణిత సంజ్ఞ। బృందమగు బీజనామమై యి
దు వెలయు। బీజగణితంపు సంజ్ఞయై పేర్మి తోడ॥ సీ॥ భ విర్వ దేడగు భక్తంబు
భాగంబు భజనంబు జెల్లును భాగహార సంజ్ఞలై భాయన శమకూరు నల భాయి
భాగమంశంబగు భాజ్య మనగ। భాగించ నగు రాశి భాటక్రమన నద్దైసగుమల
మాగ్చ్పుటజనను భాండ। ప్రతిభాండకంబన బరగుభిన్న సమాఖ్య భాగంబు
భుజమనబరగు రెండు। నవను క్షేత్రంబు బాహువు నలరియుండు నెను రెదు
రు బాహులకుదగు నిందు భుజప్రతిభుజనామంబు భూసంజ్ఞ దెలియ వుడమి
భాగ మన నెన్నగగుచుండు బుధులు మెచ్చ॥ ....

సీ॥ స్థానత్ర షోడశసంజ్ఞ మహాపద్మమగు స పద్దశమ సమధ్యమనగ
మానంబనగ మితిమా పనంబన కొల్తవ దియర గురిగింజ జరగు మాష
మారమణు నిపాదమన నుస్న పేరగు మిశ్రంబు మిశ్రితమిళి
త నామములు కూడియుండుట మెరయును మిథయన సమలోనదమ రనదనరుస
జ్ఞ। ముఖమనగ నాది రాశియై మొనయు శ్రేఢి। మూలమన నాదిధనము ముమూ
ల రాసులగు సువర్ణ గుణనాదులలలితఘణితి। మూవనలభిత్తిరంధ్రముల్మా న
శియుండు॥ గీ॥ యమళమన రెండు యవలన యవల పేరు। యుతమయుక్తంబు
యోగంబు యోజితంబులనగ సంకలనంబగు నాల్గుకోసు। లసను యోజనమ
నయాగ్మమగును రం...॥ గీ॥ హితమన త్రో యయటను జెల్లు రాశియనగ। ధాన్య
రాశికి మొత్తమై దనరుటకును। రాశికములనత్రికపంచరాశికాదు। లగుసురూ
పంబునేక మైదగుచు మెలదు॥ గీ॥ లఘువు చిన్నదిఫలనుగులబ్ధ మనగ। లవను
యంశంబు నాజెల్లు నంబమనగ। త్రిభుజమునగల్గు మధ్యమ రేఖ దనరు। గణపు
లౌనన పాటనిగణుత కెక్కె॥ సీ॥ వర్గంబు కృతియగు వర్గకమర్గము కృతిభేదం
బు వర్గైక్యమిందు శ్రేఢి। వర్గసంకలనమావర్త్తంబు ముఖమంద్రు పజితం
బన త్రోపువర్ణనుగ। స్వర్ణంపువన్నెయావధవర్ధితంబులు గుణితమా

వల్లంబుగుంజత్రికము। గవ్వవరాటికై గాంచుమవ్యస్తము తలక్రిందువిధానం
బుపొందుగాంచు। విశ్లేషవిరహితవియుతవియోగవివరవియుక్తము భేదవాక్య
...గును। విసమసుమగుమాపు...పివ్యాతక భాగవిభక్తము లబ్బజనంబుపదిజయు

పూరకు। విశ్వంబు నాఁగ నువిదమౌంబు జేశికి వంకరకును జెల్లు న్వాదశాంగుళ మను
లుఁ త్రైరాశిక ఫలిత వృత్తక్షేత్ర మధ్యంబు విష్కంభమన గబరగు। విస్తృతివి
శాలములు జెల్లు వెడలుపునకు। దగు విశోధ్యవివర్జితమగును శ్రోపు। నట్లగు
విశుద్ధమును విలోమము దలంప। వ్యస్తవిధి వ్యత్యయంబయి వన్నె గాంచు॥ గీ॥
శోధ్యమను లోతునకు జెల్లు వేఁ యనంగ। వ్యాకలిత చుట వేఁబు నావంశమనగ। కో
లయగు వృత్తి వృత్తము లగ్గోణు గుపాధి। వ్యేకమన నేకహీనంబు వెలయుచుండు॥

ప్రీ॥ శశియ నశోత్కటి శేకక నగూటంబు శ్రవణంబు శ్రవణయన జనునుకర్ణ। ఋ
నము శుద్ధియనంగ మొనయు శ్రోధ్యమటను బుణక్షేపని క్షేప నామము గుచ। శూ
న్యంబు సున్నయౌ శున్యవీరుగులన మెట్టభూములకోష్ణ మిగత రాశియంశ తే
ల్చుటయుల శేవ జాతియౌ శూకధాన్యము పొట్టుపోవ ధాన్య। ముసశ్రే
ఢియనంగను మొనయు సంకలన మశోధన శోధ్య ములలగుపశీడి। పుటము వే
యుట కిరుగుటబోలు చువ్యవకలించుట నామకములు గాంచుమీ॥ స॥ సంక
లనా సంయుత సహిత సంకలిత సంకలనంబు సహితంబు గాంచు యుతిగ। సంక్ర
మణము శాటు సమముగు సరిసంఖ్య స్వసమానము ల్నిర్వహించు। స్వ ధనం
బు యి సమవారసమ ఛేద। ములు దుల్యహారములౌ మొగి స్వరంబులన నేడు స్వ
యుధనంబగును స్తరంబులుయిటి కెలవరు సత్తైయేపు నీరు। స్థానమునగ గచ్ఛ
దగు శ్రేఢివ్యవహృతి। స్వాంశమ నిజాంశ స్వవధయనిన। స్వావ బాధమనిన
స్వాబాధమనినను లంబమునకు ప్రశక్తైన పుడమి॥ గీ॥ పరపథమును న్న మార్గులు
మార్గ్యలనగ। వ్యాటకశంబగు స్ఫుటమనదనరు స్పష్ట। ఫలము నూనిములౌ వినా
శెలయు దీర్ఘ। త్రిభుజము ఖసంజ్ఞ। ఖాతాదిజము ప్రలంచు॥ గీ॥ హారము హారం
బు భాజకంబగును హర్త। మనతరంబగు హీనసనదనరు నంకె। హీనమున శ్రో
పు మెట్టకు హీనవారి। హెచ్చు వరవాని హృతి హార బెట్టి చూడ॥ గీ॥ క్షేపక
త్తనామము శైలగు యుక్తికి। క్షుణ్ణమగుణించుటకు జెల్లు క్షోదమనగ। గలు
జేయుట క్షేత్రంబు గాంచు చతుర। భూమి నామంబు గణకులు పుడమి బోగడ
వృ॥ అజవాలాది తెలుకబడి నొనంక నామకంబుల। సుజనులార।
జెలు పరతు శుద్ధమి శ్రావలి॥

క॥ నారమ [illegible] పదము సారశిఖ। మీసర వ్యోమాంబరములు సున్న ను శూన్యల

వైరహి మీరును నన్నయు। సారజ్ఞులు మెచ్చఁగ శతసంఖ్యల నెల్లన్॥ ....

క॥ రూపము భూమియు పుడమియు। నావగిది శీత భానుని నళినాళి ధరలే। నే
వగు వంచయా నేకము। నావగిది భూమి పేరులగు శశి పేరుల్॥ * ....

గీ॥ నయన నేత్ర కరంబులు శయను పక్ష। మశ్వినులు దూ భుజములు నలగు ద్వి
కము। గాముల గ్ని లులోక ము త్రిహాయణములు। గుణము గయను మూడ
యి గణుతి కెక్కు॥ ....

గీ॥ నాలుగును వేదములు నలువ మొగములు। జలనుకృత తణ యుగములు చౌ
కము నను। అర్థ బాణేంద్రియ ప్రాణములు నాయు। విషయమును బవు పం
చయా వెలయు నైదు। .... *

గీ॥ తర్కరసరుతులంగములు లపని స్తుగలు సమారముఖంబులుగా చునారు
మునిస్వరాద్రులు శైలగులయి మొననేను। వసుగజభుజంగములు కన్నెవ
న్నెనిమిది॥ ....

గీ॥ ధిగ్గ్రహారంధ్రబ్రహ్మలు జెలగు ముత్తిగలు నిధి గ్రహ జలజభవులు
నందమును నంక నామంబునగు నవంబు। చండదిక్పఙ్క్తులగు పదియౌంగమంది॥ **
గీ॥ రుద్రనామంబు పదకొండు రూఢి మీరు। సూర్య విమాపరాసులు సొంశ
గు పది। రెండు పక్షము నోపశ్యంబు ద డిమను వు। లింద్రులగు పదునాలుగు నేక
మీర॥ గీ॥ తిధి పదేనగు పదియారు దెలువునష్టి। భూపకళలన సత్యష్టి బోప జేడ
పదియు నెనిమిది స్మృతి ధృతి బహుపురాణ। ములగు పందొమ్మిది తిధృతి షాద
గాంచు॥ గీ॥ కృతి సఖంబులు నిరువది తత్వము గును। మూర్ఛనంబును ప్రకృతి యు
మొనయు నే। విశమా కృతియు లిరువదై పంచ మగును। వికృతి కిరవది మూడయి
వెలయుచుండు॥ గీ॥ అజీవ సిద్ధాంత సంకృతులయ్యి రువది। నాల్గు తత్వ భిక్షు గు
గు నైదు పంగా। ముక్త్యాకృతి దారుపుత్రా కృతియగును త్రిఘుని। తారభ మలి
శేడయి దనరు నిందు॥ గీ॥ దంతము సమస్పదియా రెండు దగును నుప్ప। దియన
మూడును రామరుద్రెలువు తాన। మనగవలుబది తొమ్మిది యలచతుష్ణంబ
పాశప్త్రికొ ప్రశయ్యాంక సంజ్ఞ॥ ....॥..........

వృ॥ అంగన మకమ లతొలియునట్లు జెప్పు। గాజడేల। శంక లేక తెలు

పబడెడుసంకలనసంఘటువుగా॥

గీ॥యుక్తముయుతంబుమిశ్రంబురాజితంబు।సహితమిళితాఢ్యమిశ్రిత సంయుతములు।సన్నితవ్రజసంయోగమట్లసంక। లనము సంకలితమ్మనుదనరు యుతికి॥ ......*......

గీ॥పరహితత్యక్తవర్జితవివరపతిత।హీనప్రోజ్ఝితశుద్ధములిట్లుమట్టుమం తరము త్రోవు।వ్యవకలనంబువియుతి। త్రోయుటను నొప్పుగణితంపుత్రో వలందు॥ ......*......

గీ॥ఆహతాభ్యస్తతాడితహతపనిఘ్న।వర్ధితక్షుణ్ణగుణబాధ్నవధవి ఘాత।మట్టులభ్యాసము ను।నిఘ్నమగుదలంపు।గుణనపర్యాయనామముల్గణి తమునను॥గీ॥భిన్నభిన్నక్షభాజితచ్ఛేదహార। భాజ్యహారకతష్టవిభక్తవిహార। భాజకచ్ఛేద్యహార్యకభజనహృతులు।ఉద్ధృతాప్తవిహారంబులూనగుపంపుగా గీ॥వర్గనామంబుకృతియగువర్గమూలమునకుపదమంద్రు పర్యాయముగ సునామ।ములరుఘునమూలమునకట్లనులయుఘనప। దంబు ప్రతినామమిందుల దాల్చియుండు॥ ......*......*......

వృ॥త్రిభంగిగా నిఘంటులిందు తెల్లముగనొకచిన్నతిక।విభేదద్రవ్య
తులమహీవివేచనంబొనరెదను॥

అందు ద్రవ్యమానవిభాగంబెట్లనిన

వరాటకానాం దశకద్వయం యత్సా కాకిణీ తాశ్చపణశ్చతస్రః। తే
షోడశ ద్రమ్మ ఇహావగమ్యో ద్రమ్మైస్తథా షోడశభిశ్చ నిష్కః॥

సీ॥గవ్వలిర్వదిగూడ కాకిణియనను నాకాకిణులు నాలుగమరుపణము। ప దియారుపణములు బరగు ద్రమ్మంబనా నిష్కమా నిట్టిపిన్నపులుగూడ।మగధదే శంబున మరియును దెల్పెద హూణకల్పితమయి యొప్పునట్టి। ఐదుకాసులుగూ డియఖలరుదమ్మిడియన।పన్నెండుదమ్మిడుల్బ రగువీస। నట్టివీసంబులష్టద్వ యంబుగూడ।రూపకంబనబరగును రూఢినిపుడు। చెన్నపురి రాజధానిని జెన్ను మీరు ద్రవ్యసంజ్ఞలుదెలియుడు ధరణిజనులు॥ ......

అందు తులామానంబెట్లనినా॥

తుల్యాం యవాభ్యాం కథితాత్ర గుంజా వల్లస్త్రిగుంజో ధరణం చ తే

ష్టాగద్యాణకస్తద్వయమింద్రతుల్యైర్గుఞ్జైస్తథైకో ధటకః ప్రదిష్టః
దశార్ధగుంజం ప్రవదంతి మాషం మాషాహ్వయైష్షోడశభిశ్చకర్షః
కర్షైశ్చతుర్భిశ్చపలంతులాతచ్ఛతంసువర్ణస్యసువర్ణసంజ్ఞం ॥ ...

దశపాదసీసం.

సీ॥ యవయుగ్మముల చేతనలరును గురిగింజ యిదిమూడున్నంబు గినౌనిమి
ది। ధరణంబనగ జెల్లు ధరణయుగ్మంబును గద్యాణకంబం (డ్రు) గణితవిదులు। పదు
నాల్గువల్లముల్బరగును ధటకంబు మాషంబనగ నొప్పమరియు పదియు। నరగుంజ
గూడినన్నట్టి మాషంబులు పదియారుగూడిన బరగు కర్షమా నాల్గుకర్షములు రిపు
లంబనబడు పలశతకంబు చేబరుగు తులయు। స్వర్ణంబునకు జెల్లు స్వర్ణంపు
సంజ్ఞయమాగధమిది చెన్న మహితపురని। గుంజాద్వయంబునగూడును నడుగు
లంబు పదియారు డుగులములు బరగు ప్యాలున్న। ప్యాలున్నల దశకమై యుండు
నుపలసంజ్ఞయిదియో మిదిగూడనె నగను శేరు। ఐదు శేరులు కూడియలరు వీశయ
నంగ నట్టి వీశాష్టకంబగు మణువు। మణువులిర్వది కూడ మండలాధిపుల చే ఖా
రువయను సంజ్ఞ బరగవమ్మొ। నట్టి భారంబున పరతు లైదునూరు। నాగరవి ౧౨ంలా
సంఖ్య ప్యాలున్నల నలరుచుండు। మూనతులములు గూడంగ మోనయు పలను
చెన్నపురమున గల్గినవి స్నెలివియా..

నాణ్యభేదములు.

శీమనాణ్యములు

రెండు పైసలు పావలాంగుదండి నాల్గు। పావులింగులు పెనియట్టి పద్మ
హింతులు। గూడ షిల్లింగులిర్వది గూడ పౌను। లేక సింశతి షిల్లింగ్సు లెస గుగిని॥

శీమతులలమానము.

పదియారు (డ్రా)ములు బరగు నౌన్సను సంజ్ఞ పదియారు జేరిన పౌనులవి
యు। పదునాల్గుపౌనగు బంహాలు క్వార్టరులవి నాల్గు హండ్రదులయ్యె రువది। ట
ను నాగబరగును పనుమాషధులతుల (గ్రే)నులిర్వది (స్క్రూ)పులు వాసి కెపు
నామూడు (డ్రా)మగునది యెన్మిదిటనౌన్సు పది రెండు గూడిన పౌనదగు। (డ్రా)
వపదార్థమలను (డ్రా)మొకటికి యర్వ। దగు మినిమ్సు మితను (డ్రా)ము లె
న్మిది। టను సౌన్సు లిర్వ వటపయింటు యనః। యెన్మిదెనగాల మేవుగాగ॥

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
౧	౨౦	౨౪౦	౯౬౦	౧౯౨౦
	౧	౧౨	౪౮	౯౬
		౧	౪	౮
			౧	౨

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
౧	౨౦	౮౦	౧౧౨౦	౨౨౪౦	౩౫౮౪౦	౫౭౩౪౪౦
	౧	౪	౮	౧౧౨	౧౭౯౨	౨౮౬౭౨
		౧	౨	౨౮	౪౪౮	౭౧౬౮
			౧	౧౪	౨౨౪	౩౫౮౪
				౧	౧౬	౨౫౬
					౧	౧౬

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
౧	౧౨	౯౬	౨౮౮	౫౭౬౦	౧	౮	౧౬౦	౧౨౮౦	౭౬౮౦౦
	౧	౮	౨౪	౪౮౦		౧	౨౦	౧౬౦	౯౬౦౦
		౧	౩	౬౦			౧	౮	౪౮౦
			౧	౨౦				౧	౬౦

తులామానము.

ధాన్యభరణములు ఖిష్య ముల్ల నరుతులను | లాతుల త్రయిపలము సనంబరాద్ధి
పలములు లోక వీశె వీశెలపట్టుగనులు | మణుగు వదియిర్వదిటి చేత బారువరయ

బారువ	మణుగు	వీసెలు	పలాలు	తులములు	ధాన్యములు
౧	౨౦	౧౬౦	౬౪౦౦	౧౯౨౦౦	౩౪౫౬౦౦౦
	౧	౮	౩౨౦	౯౬౦	౧౭౨౮౦౦
		౧	౪౦	౧౨౦	౨౧౬౦౦
			౧	౩	౫౪౦
				౧	౧౮౦

లవణతులామానము.

లవణమానంబు తులములు నభగజంబు | లోక్కు సేర సనలుబదియొక్క
మణుగు | యిండియా దేశమున నిప్పుడి యును నైదు | వాడిగా పాయం ద్రమ
పౌనులు బాహులిగలు ||

వాడిక షా	ఇండియా మణుగు	సేరులు	తులములు
౧		౩౫	౨౮౦౦ క్రిపానులు ౭౨
	౧	౪౦	౩౨౦౦
		౧	౮౦

*

భూమానము.

మైలు	ఫర్లాంగు	పోలులు	బారము	గజము	అడుగులు	అంగుళము
౧	౮	౩౨౦	౮౮౦	౧౭౬౦	౫౨౮౦	౬౩౩౬౦
	౧	౪౦	౧౧౦	౨౨౦	౬౬౦	౭౯౨౦
		౧	౨ ౧/౪	౫ ౧/౨	౧౬ ౧/౨	౧౯౮
			౧	౨	౬	౭౨
				౧	౩	౩౬
					౧	౧౨

ధాన్యమానములపద్ధతిం.

సాధారణముగ నమితసంఖ్యాంగుళంబుల కొలగు నెన్మిదియగు నొకపడి| పళ్లేలైదైన నుబరగున తూమయిపన్నెండు తూములు బరగు కలము | స త్రాంశ నురకలసమితి జేగరి సెగునన్నూటతూములై యలరునదియు | చెన్నపట్టణమున జెలగు ధాన్యము లిపి కడప జిల్లాలోన గడగు మితము | పదియారు సంతెలు బరగును తూము యిరువది తూముల నెసగు పుట్టి | బందరు జిల్లాను బరగు గిద్దలు రెంటయర సోలయా రెంట నలరు సోల | యా రెంట తవ్వగు నదిరెట్టింగు నడ్డ యా రెంట కుంచం బునా చతుష్క | మున తూముల వింశమున పుట్టి యగును దిసామ కోటను సమత జెందు| శ్రీ కాకుళంబున చెన్నగు పావు సేరులు రెంట నరసేరు తూమ రెంట | నగు సేరు మూటనునగు కుంచ మ్మొకటియు య్యిరువదిటపుట్టి యులరు చుండు| గుంటూరు లోపలగుణ తగు సోలను నెరతవ్వ యుటంచు జెలగు సంజ్ఞ | నవినాలు గిద్ద యానవపి రెంటు కుంచంబు నాల్గు కుంచ బులనలరు తూము| ట్టి పింశంబు గూడిన యులరు పుట్టి| యైదు మరకంబు లాకపర యట్టిపరిలు| ఖవసులై నుబరగును గరిసె యగుచు | క్రముముగా దీని దెలియదగును వరు లు ....

చెన్నపట్టణం

గరిసె	కలం	తూము	ఇడి	అళాకు	సున్నా గురుగులు
౧	౩౩ ౧/౩	౪౦౦	౩౨౦౦	౨౫౬౦౦	౩౨౦౧౧
	౧	౧౨	౯౬	౭౬౮	౯౬౦౧
		౧	౮	౬౪	౮౦౧
			౧	౮	౧౦౨
				౧	౧౨ ౧/౨

బందరుజిల్లా

తవ్వ	సోల	అరసోల	గిద్దె
౧	౨	౪	౮
	౧	౨	౪
		౧	౨

కడప

	౧	[illegible]
౧	౯౦	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

బందరు-సామలకోట.

పుట్టి	తూము	కుంచెలు	అడ్డె	పేరుతవ్వ	సోల	అగసోల	గిద్ద
౧	౨౦	౮౦	౧౬౦	౩౨౦	౧౨౮౦	౨౫౬౦	౫౧౨౦
	౧	౪	౮	౧౬	౬౪	౧౨౮	౨౫౬
		౧	౨	౪	౧౬	౩౨	౬౪
			౧	౨	౮	౧౬	౩౨
				౧	౪	౮	౧౬
					౧	౪	౮
						౧	౨

శ్రీకాకుళం.

పుట్టి	కుంచ	సేరు	అర్ధసేరు	పావుసేరు
౧	౨౦	౬౦	౧౨౦	౨౪౦
	౧	౩	౬	౧౨
		౧	౨	౪
			౧	౨

గుంటూరు.

పుట్టి	తూము	కుంచలు	అడ్లు	తవ్వలు
౧	౨౦	౮౦	౧౬౦	౬౪౦
	౧	౪	౮	౩౨
		౧	౨	౪
			౧	౨

తులలు

తులలేకవింశతివెలయుకచ్చాసేరు ఒకచ్చాసేరులకయుపంచ। సేరుపంచాసేర్లు సేర్లగధడియ ఒబుధడియములొల్గాలుగుదనమణుగుబళ్లారిజిల్లానుబరగుతులా మానమిదికరునూలున నెనగుతులము। లవిమూడుగూడిననలరుపలంబుగానష్టపలంబులనరయుసేరు। సేరులైదైనవీశయ్యె చెల్లువీసె। లెన్మిదిటనొక్కమణువగుట్టిమణుగు। విర్వదినిబారువగుచుండునిందురతులు। పూర్ణపూర్ణశరలబులైపోలుపుమీక॥

బళ్లారి. తులమ్ము కనూలు.

బళ్లారి.

మ	ధడ	పంచా సేరు	కచ్చా	తులాలు
౧	౪	౮	౪౮	౧౧౫౨
	౧	౨	౧౨	౨౮౮
		౧	౬	౧౪౪
			౧	౨౪

కనూలు.

మ	పంచా	సేరు	పలా	తులం
౧	౮	౪౦	౩౨౦	౯౬౦
	౧	౫	౪౦	౧౨౦
		౧	౮	౨౪
			౧	౩

అందుభూమానశాస్త్రికనిన.

యవోదరైరగుళమష్టసంఖ్యై ర్హస్తోఙ్గుళైష్షడ్గుణితైశ్చతు

శ్లో॥ హస్తైశ్చతుర్భిర్భవతీహ దండః క్రోశస్సహస్రద్వితయేన తే
షాం। స్యాద్యోజనం క్రోశచతుష్టయేన తథా కరాణాం దశకేన వం
శః॥ నివర్తనం వింశతివంశసంఖ్యైః క్షేత్రం చతుర్భిశ్చ భుజైర్నిబద్ధం

ఆ. సీ॥ యవగర్భవసుసంఖ్యయలరు నంగుళమగు యజినాంగుళం ౨౪ రబు
లనమరు హస్తము ఆ చతుష్కమురచే తనమగును దండంబు ద్విసహస్ర ౨౦౦౦
దండముల్ దెలుపు క్రోసు। నాలుగుర క్రోసులనమరు యోజన సంజ్ఞ హస్తవింశతి
౨౦ వంశమనగ నెగడు వంశవింశక ౨౦ము నివర్తనంబగు నాల్గురభుజములుగల
యది పుడమియం డ్రు। మాగధమిది చెన్న మహితపట్టణమున నయవదశ ౧౦ కం
బంగుళమనబరగు। నంగుళరవి ౧౨ సంఖ్యయమరును నడుగన పాదత్రయం 3
బు ఛేబరగు గజము పంచాధ గజములు గలబరగు కూటమియును నలుబదిరంఘ్లాం
గునందియుం ఫలాంగు నవ్వు ఖాక్షి బాహు ౨౨ గజంబులౌ నెనిమిది ఫర్లాం
గు చేసగు మైలు। పూర్ణరసాద్రి భూములు ౧౭౬౦ నొప్పు గజములు మైలనగా
జెల్లు మైలు పది ౧౦ క। మమరు నాము డంయు నమరియు జినాంఘ్రులు ౨౪ దండం
బు క్రోలనాదనరియుండు। నట్టి క్రోలచేతనలు వ దరంబగు। పుడమిపంటయనగబో
గ మవడయునట్టి పంటశత ౧౦౦ కమమరును కాణిని। వేశనంబులజిన ౨౪ విశదము
సీ॥ క॥ పూర్ణాబ్ధుల ౦౦౪ స్మృతియును పూర్ణరసాంఘ్రులు ౬౦ సుదీర్ఘ
మును గలపుడమిగ। పూర్ణవ్యోమ యుగాయులు ౨౦౦ పూర్ణ నివేశనమనం
గ బొంగడితత్ జ్ఞుల్। వింశతిదళసీసం॥ ఆకాశ పూర్ణరసాద్రిషు ౫౭౬౦౦ పద
ముల చెన్నపట్టణమందు చెలగు కాణి। దీనికి సచ్ఛలదిరము గా భుజ బాహు నవ షో
డశాంశముల్ ౨౨ ౮/౧౬ నాగదనరు క్షేత్రకి కాణులు కరచంద్రములు మీదవంచ
నందాంశముల్ బరగియుండు ౧౨ ౫/౮ రూపభేదపుక త్తిరుద్ర కాణులును తృష్టి
చంద్రాంశత త్వాశ్వినులను ౧౧ ౧౧౭/౨౨౫ వేలికి కాణులు వెలయు నైదగు ౫ చ
సుపుట్టికి కాణులు బొలుచు నాల్గుర। పల్లికి కాణులు [illegible] చంద్ర ప్రా

నగసామజలవపూర్ణఖనిధి - ౮౦౧/౯౦౦ జంజీరునకు య్యగ్ర సమితకాణుల మీద

శశివ్యోమగజపూర్ణచంద్రులైన। యంశలదగునట్టియంబరవ్యోమాబ్ధిమను

సంఖ్య - ౧౦౮౦౧/౧౪౪౦౦ ఖాగముల్మహిని వెలయు॥ గోగ్రు కాణులు రెండు గుణ

రత్నలవములురసబాణభుజముల - ౯౩/౨౬ బొనగియుండు।రూపభేదపు గో

గ్రు రూఢియౌకాణుల బాహుసంఖ్య చొచ్చు - బాగుమీరు॥ కోటకాణిచం

ద్రు గూడినపూర్ణేషురసలవవ్యోమఖరామసాను।జాళ్ళ౧నేయుల

౭౫౦౧/౨౮౩౦౦ జెల్లుచంద్రరవ్యంశములు ప్రాపయుజ్యయ్యఖ్యలను ౧౨౧/౧౬౦ బూనియు

శర।గుంటూరుబందరునంభకోణంబును రాజమహేంద్రంబురమణ కెసన్

కోయనుత్తూరునకొమరొప్పతిరునెలవేలిని । వీరు శుష్కభూమిని భులును।

సింహపురంబునశిరిమించుతిరునెలవేలిని రారంభ వీరధులును। కడపయాదిగ

గల్గుకటకంబులందొప్పభేదంబులివియని పేర్మిగనుచు। విస్తారమధికరేయుచెంగ

లపట్టునములబాగుకరచనాపల్లియుమంజ। సుప్పంబుజిల్లయా కోయముత్తూరు

నచెన్నపురంబుతో జెలగునమాత। రాజమహేంద్రితో రాణించుసమముగాకం

దనోలువిశాఖపునోపురంబు।కడపయాగుంటూరుకందనవోలునుఖల్లారి శేలంబుబ

డయాసమము।లిటుల నేర్పడ్డభూభేదమిచట వేరు। వేరవిరచించి దెల్పెదవిశదముం

గ చెన్నపురి రాజ్యమునగల్గుజిల్లలందు దెలియగా గూరుచున్నట్టిధీవరులకు॥ *

గుంటూరు జిల్లాకుచ్చెలవివరణము.

శా॥ పూర్ణవ్యోమరసాంకనందరవులన్ ౧౯౯౬౦౦ పొల్పొందుపా

దంబులన్। వనిరుపందగునచ్చలాఖ్యశతకస్వాంశంబుదానంటనన్।అణా

రాశిశశాంకచంద్రు౧౧౪లవచెల్వంబెచ్చుపాదంబులన్ । పూర్ణంబైద

గుంటలందుమహినేర్పడ్డ గొల్చుమానంబుగాన్ ॥ .... *

౧౯౯౬౦౦ పచ్చలకాణి - ౨౯/౧౬

ఇందలిసాంతవభాగము ౧౯౯౬గుంట

దీనికి గొలుసు అడుగులు-౧౧౫

బంగరుజిల్లాకత్తివివరణం అష్టపీసం-

మచిలీపట్టణమహిమోప్పు భూమాన రూపంబు దెల్పెదరూఢిమీర। పూ
ర్వాంబరాక్షిరాముల బాహుగిరులను ౮౨౩౨౦౦ డగు చతురశ్రాం (ఘ్రి) దనరు
కత్తి।దం తాంశ ౩౨లను పంటదనరు నకు। నమవ్యోమాంబరోత్క్ర। ప్రకీయక్మ
కనులు ౨౨౬౦।।నాషోడశాంశ పీసంబన నెగడు సుసాధారాశ్విచంద్రులజలశ
శాంక ౧౫౧౨ $\frac{౧}{౨}$ సులను కాష్టంబు దామొనయు సాధన గాన్న-౩౮ $\frac{౧}{౨}$ లం
బ భేదం బెట్టు నిరసుడ। బాహు బాణశరాగ్ని బహుకసత్రకణంబు-
౬౬౩౫౭౨ లగుచు దుచతురపదంబులెన్న।కస గానుగిరి పూర్ణ రమ్య భుజం
౨౦౮౩౬ బులు నాషోడశాం ౧౬ శ పీసను వబగు। కట్టిపీసంబునకు కోష్టమాద
లంప।రసగుణంబుల ౩౬ చేతనుంమ్యను గుచు।దీనిచతురాం (ఘ్రు)లొప్పు చదిర
ముగాగ। తర్కనందాశ్విచంద్రులు ౧౨౯౬ దడయకెపుడు॥

ప్రథమప్రాకారపడుగులు

౮౨౩౨౦౦ పత్తికిశాంక్ల ౧౨ $\frac{౫}{౯}$

దీని ౩౨ లో ఒక భాగంగుంట

౨౮౬౦౦ కుంట

దీని ౧౬ లోపక భాగంపీసం-అడుగులు

౧౫౧౨౪౦

దీనికి కొలత్ర అడుగులు ౩౮౪

ద్వితీయప్రాకార-అడుగులు

౬౬౩౭౭౨ కత్తికి-శాంక్ల ౧౧ $\frac{౧౧౨}{౭౨౫}$

దీని ౩౨ లోపక భాగంపీసం అడుగులు

౧౨౯౬

" " " " ౩౬

కుంభకోణంజిల్లావేలివివరణం-సీసం.

కుంభకోణంబునగోనకొనియున్నట్టివేలికిమానంబువెలయునిట్టుల | ఆకాశహ
స్త్యభ్రహస్తిసామజబాహు-౨౮౮౦౦౦ చతురపాదంబులజతనమగుచు| కందళిత
కాంశమలవసుమావసాయిదవ్యోమపూర్ణాబ్ధియింద్రు ౧౪౪౦౦ లగును |పూర్వ
వభాగంబుకారకకుంటగునందలి కాష్ఠంబునయనచంద్రు ౧౨ | లగుచువెలయును
భూమానమాదరింప| నదియుకాణులుశరగినంఖ్యయగుచునుండు ||చోళదేశమహీ
జాని సూక్ష్మబుద్ధి| నేర్పరించినదగుచునునీతితోడ ||..............................

కుంభకోణంజిల్లావేలిచదరముఅడుగులు-

౨౮౮౦౦౦వేలి-౩కాండ్లు-౯

దీని౨౦ లోవకపాలుమావు-దీనిఅడుగులు

౧౪౪౦౦ మావు

దీని౧౦౦లోవకపాలుకుంట-దీనిఅడుగులు

౧౪౪కోలఅడుగులు౧౨

రాజమహేంద్రవరంజిల్లాపుట్టివివరణం ||గీ||

రాజధానిస్థైన రాజమహేంద్రినికుంటయనగనొప్పుగూథచరణ| వాధిగారేఖా
పాదకాష్టవంశంబుచేనది| జలఖరామబాహు-౨౩౦౪ చతురపదము| లట్టినూరుకుం
టలగుపుట్టిపూర్ణఖ| జలధివ్యోమసంఖ్య ౨౩౦౪౦౦ తులనువెలయు ||............*

౨౩౦౪౦౦పుట్టి-కి-కాండ్లు-౪

దీని౧౦౦లోవకపాలుకుంట

౨౩౦౪కోల-౪౮

కోయముత్తూరుజిల్లాబళ్లవివరణం||గీ||

బళ్లయనసామజవ్యోమవనకారంధ్రసంఖ్య | పాదకాష్టంబుచేతనుబరగుకుం
ట|కోయముత్తురందుగోనకొనియుండును |కొలుచుభూమిలోనికోలసంఖ్య | వా
ర్ధితర్కవనధిధరరసరాజుల౧౬౬౪౬౪| చతురపదములగుచుచాలనొప్పు||

౧౬౬౪౬౪అడుగులుబళ్లకుకాండ్లు- ౩౫౦౧/౫౦౦

దీనికికోలఅడుగులు......౪౦౮

తిరునెల్వేలిజిల్లాపుట్ట-జరీబుజంజీరు

వివరణం-సాధారణార్యాగీతి।కందము॥

వసుశందసుణ౩౯౮పదంబుల।యసద్విశతంజేరనంగయావతభాషణ।రసభూ
శరాధాధరగణములు। వసలకశరశంద్ర౧౭౯౪౦౮చతురమగుపాదములన।వస
గలతిరునెలవేలిని।వసుమతిమానంబుహీనవారికిజెల్లున॥

ద్విష్టరసశబ్దముజలవాచకముఅనగానాలుగు।హీనవారియనగాపెట్టభూమి॥
౧౭౯౪౦౮ అడుగులుజేరుకు శాండ్లు

$$\frac{౩౧౦౮౦౧}{౧౪౪౦౭}$$

దీనికికోలఅడుగులు ... ౩౯౮

నెల్లూరుజిల్లాగొఱ్ఱులవివరణంసాధారణార్యాగీతి॥కందం॥

వసుజలరసానంఖ్యహస్తవద్రాతములన చతురంబుశాచుఫం।పెనగెడుకుంట
శేబదినిపేమిణగనంగను గొఱ్ఱునాగనం।దనద్విశలీలబాణకరధాత్రిరసాగ్ని ధరా
౧౩౬౧౨౫ త్రిశాంఘ్రులన।వసలకశూన్యపూర్ణశిరమాగణచంద్రుల
౧౧౫౨౦౦చేక్రమంబుగాన॥ఇందుహస్తప్రాతంవద్రాతంఅనిక్రమాలం
కారము॥

హస్తమునగామూరగను-	పాదమునగాఅడుగు
కట్యాసము-	న్యాసము-
౧౩౬౧౨౫కుంటలు-	౧౧౫౨౦౦శాండ్లు-
శాండ్లు-౩ $\frac{౯౩}{౨౫౬}$	౨
దీనికిఽంలోవకభాగం-	దీనికిఽంలోవకభాగం
౨౭౨౪॥౦ అడుగులు	౨౪౦౪అడ్డులు
కికోలఅడుగులు-౫౨	కికోలఅడుగులు ౪౮

తిరునెలవేలి జిల్లాశంజభూమి జరీబువివరణము ... ౮

తిరునెలవేలిశమగలతీధరాయుతషేతకొవ్వనేర్పడుణ।శరఖరసాంబరాద్రి ౭౦౬౦౨
పదశాండములన బలుకోటనాగయం।వరయగనేకవి౹ శతికమారయతూయుగజాంక
ముడములన।జరగుపదీయనతిగనదిబద్భుషసాధణనభాత్ర్మి౨౭ ౧/౨ శాంఘ్రిణ

కరరసగుణవహ్నుల౩౩౬౨ చేఁ బురశంబగు చతురపాదశుండలి మాడ్కిన్ | శి
రిహాంఘ్రిపూనరాశరయుగర౨౦ $\frac{౧}{౪}$ పరిమాణముపడికిదనరుబంధురవీలన్ ||

౭౦౬౨ చదరపడుగులుకోట-కాండ్లు ||

దీని౨౧లోవశపాలు.	౧	౬౫౦౧
తూము.౩౩౬౨		౨౮౩౦౦
దీని౮లోవశపాలుపడి.౨డుగులు౪౩౦		$\frac{౧}{౪}$
కకోలప్రమాణము.	౨౨	$\frac{౧}{౨}$

బళ్లారికడపవల్నాడుశీమలయకరావివరం.

క|| అమరాంఘ్రు౩౩లనలు చదరం | బమరినయది కుంటయనియు నంబరబలఘు
శ్రేంలో | సమమైనయకరమనియును | నమరున్ బల్లారికడపనాపల్నాటన్ || ౧ || నందనా
గపూనచంద్ర ౧౦౫౮ లకుంటయు | వ్యోమతకరాబాణయుక్తమైన | రామసాగర
శ్రే౩౫౬౦ములరమ్యాంఘ్రిరాశిచే | నందుయకరవెలయునతిప్రసిద్ధి ||

ర౩౫౬౦ చదరంయకరాణి-

	౧౨౧
దీనిలో౪౦లోవశపాలు-గుంట-	౧౬౦

౧౦౮ దీనికిశోలఅడుగులు-

౩౩

ధాన్యకొలతలవివరణము- ౧............౭..............సీ||

హస్తోన్మితైర్విస్తృతిదైర్ఘ్యపిండైర్యద్ద్వాదశాశ్రఘనహస్తసంఖ్యం | ధా
న్యాదికెయద్ధ నహస్తమానం శాస్త్రోదితామాగధఖారికాసా | ద్రోణస్తుఖార్యాఃఖలు
షోడశాంశస్స్యాదాఢకోద్రోణచతుర్థభాగః | ప్రస్థశ్చతుర్థాంశ స్యరథాఢకస్య
ప్రస్థాంఘ్రిరాద్యైఃకుడుపఃప్రదిష్టః || ❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋

హస్తోన్మితంబు కానలుచదరంబును నంతయెత్తును గల్గిన యనచంద్ర౧౨ - యశ
శ్రంబులనుమిన్గుచు నదిఖారియగుషోడశాంశంబు ద్రోణంబు జలధియంశ | మాఢకంబ
గు చతుర్థభాగంబు ప్రస్థంబు కుడుపంబు తుర్యంబు కొలుచుసంజ్ఞ | మగధదేశంబున మరిచా

[illegible]రమంపనంగుళదశకంపు నబు చదరము| యెనిమిదంగుళములను త్రాసు గలయవ
తూము గజాంశంబుదోచు పడిగ| పడినివన్నాంశంబుబరగున శాశంచు పంచమాంశము
చౌడుబరగుచుండు ధాన్యరసాదులదగియుండుకొలలిలిఖఖజలతూములగరిశదనరు|
కలమునబరగునుకర చంద్ర తూములు మరకంబునగ జెలుమాగణకాశ| మరియు దేశాంత
రంబులమలసియుండు| ధాన్యమానవిభేదముల్దశములగుట| గ్రంథవిస్తరభయమున గా
నువింపబడకనంతే త్రము యొనుబహుళముగుటా||

ఏకాదిస్థానసంజ్ఞావిభాగవివరణము॥

ఏకదశశతసహస్రా యుతనియుత ప్రయుతకోటయః క్రమశః|| అర్బుదమబ్జం
ఖర్వనిఖర్వమహాపద్మశంకవస్తస్మాత్ | జలధిశ్చాంత్యం మధ్యం పరార్ధ్యమితి దశగు
ణోత్తరం సంజ్ఞాః| సంఖ్యాయాస్థానానాం వ్యవహారార్థం కృతాః పూర్వైః||

ఏకంబు దశకంబు నెన్న సహస్రంబు నయుతంబు యుత ప్రయుతములు కోటి| యర్బు
దమబ్జంబు ఖర్వనిఖర్వమహాపద్మంబు శంఖంబు మరియు జలధి| యంత్య మధ్యములు పరా
ర్ధ్యంబులగుచు నొంటొంటి దశసంఖ్యలొప్ప గలిగి| ధృతిసంఖ్యస్థానము లైదెలుపువి
క్రమమున నధికమా నెడలనటులనగుచు| స్థానసంజ్ఞాభేదముల్దనరుచుండు| సకల
వ్యవహారసంసిద్ధిచాటుకొరకు| భాస్కరాచార్యవర్యాదిపద్మజాంశ| పూర్వగణకులచే
తసంపూర్ణముగను||

ఇతి శ్రీమద్బదరికానిలయనిత్యనివాస శ్రీమన్నరనారాయణగురుచరణ
సేవాపరాయణ - శ్రీమద్వేంకటాచార్యసద్గురుకృపాలబ్ధవివిధవిద్యాబా
తుర్ధురీణాపస్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర శ్రీమద్గోలకొండ వ్యాపారిసత్కు
లోద్భవ శ్రీమత్తడకమళ్లవంశపవిత్ర శ్రీరంగరాయగరభ[illegible]రత్నాకరసంపూ
ర్ణనిశాకర సకలసుజనసంస్తవనీయగుణరత్నరత్నాకర శ్రీమద్వేంకటకృష్ణరాయ
ప్రపంచితంబగు నభినవలీలావతీగణితశాస్త్రరత్నంబునందు - అజపాలాదియు[illegible]
కనిఘంటువు - సంకలనాదినిఘంటువు| ననుభేదాంబులగు నిఘంటుత్రయంబును ద్రవ్య
మానభేదవివరణంబును| భూమానభేదవివరణంబును| ధాన్యమానభేదవివరణంబును స్థా
నసంజ్ఞయునను భేదంబుల దెలుపంబడియెడు సంజ్ఞాధ్యాయము సంపూర్ణము||

ప్రకీర్ణకాధ్యాయః

****

అథపరికర్మాష్టకవివరణం

అందు పరికర్మాష్టకవివరణం బెట్టిదనిన సంకలనంబును॥౧॥ వ్యవకలనంబును॥౨॥ గుణకంబును॥౩॥ భాగంబును॥౪॥ వర్గంబును॥౫॥ వర్గమూలంబును॥౬॥ ఘనంబును॥౭॥ ఘనమూలంబును నను నది ౮ ఇం దాద్యంబులగు- సంకలనవ్యవకలనంబులు,

అథ సంకలనవ్యవకలనయోః కరణసూత్రం వృత్తార్ధేనాహ-

కార్యః క్రమాదుత్క్రమతోథ వాంక
యోగో యథాస్థానక మంతరం వా -

వృత్తం॥ క్రమోత్క్రమంబుల భాగముల్లల విధాన భేదంబులన్।
సమాంకయుతిభేదముల్ సలుపగాదగున్ నెమ్మితోన్॥

కార్య ఇతి। క్రమాత్ - ఉత్క్రమతో వ్యుత్క్రమేణ వా-యథాస్థానక మంకయోగః కార్యః- అంతరం వియోగో వాపవ మేవ కార్యః।

ఇందు క్రమంబనదశస్థానాదియు- వ్యుత్క్రమంబన నేకస్థానాదియు నని భేదము దెలియునది ఈ రెండు భేదంబులనెద్దియేనియు నొకవిధానంబున నేకాదిస్థానసంకరము జెందని యట్లు కూర్చుటయు - త్రోయుట ఁయునది

ఉదాహరణం -

అయిబాలె లీలావతి మతిమతి బ్రూహి సహితాన్ ద్విపంచద్వాత్రింశ త్త్రినవతిశ తాష్టాదశదశ శతోపేతానేతా నయుతవియుతాంశ్చాపి వద మెయది వ్యక్తేయుక్తి వ్యవకలనమార్గేసి కుశలా॥

మ॥ చెలి కాండాయుత భేదముల్ సమునన్ జింతించి తెల్పన్ దగన్।

దెలియంబల్కు-ము రెండునై దురదముల్డిక్కుల్ త్రినందాక్షులు౯
గలయ౯ సామజచంద్రుల౯ గలుగు నాగాటంపు రాశి౯ ద్విర౯
వెలిగాఁ జేసి ఖపూర్ణ౯ పూర్ణ౯ దిశల౯ పి స్తారితాంకంబున౯॥

అయోతిసంబోధనే। హేబాలే-హరిణాక్షి - లీలావతి-ద్వాస్యదీ౯ శతాంతా౯ అం కా౯ సహితా౯ యోజితా౯ వద। తానేవ పునస్సం యోజితా౯ వ్యుత్తరశతత్ర యమితా౯। అయుతవియుతా౯। అయుతాద్వినా౯ వద॥ యది వ్యక్తేస్ఫుటే యుక్తివ్యవకలనయోః సంకలనవ్యవకలనయో ర్గాఢం కేతు కళలాసి ప్రవీణాసి చేదనా॥

ఈయుదాహరణమునందు రెండుమొదలు నూరుపర్యంతము నందుండెడు నంకములను సంకలనముజేసి చెప్పుము-మరియు నాహార్బ్రియుండెడుమున్నూటుపది మితముగల సంకములను - పదివేలసంఖ్యయందు వ్యవకలనము చేసి చెప్పుము

న్యాసము-

సంకలనము-

```
  ౨
  ౫
 ౩౨
౧౦౦
౧౯౩
 ౧౮
----
౩౫౦
```

```
  ౨
  ౫
----
  ౭
 ౩౨
----
 ౩౯
౧౦౦
----
౧౩౯
౧౯౩
----
౩౩౨
 ౧౮
----
౩౫౦
```

వ్యవకలనము

```
౧౦౦౦౦
    ౨
-----
 ౯౯౯౮
    ౫
-----
 ౯౯౯౩
   ౩౨
-----
 ౯౯౬౧
  ౧౦౦
-----
 ౯౮౬౧
  ౧౯౩
-----
 ౯౬౬౮
   ౧౮
-----
 ౯౬౫౦
```

```
౧౦౦౦౦
  ౩౫౦
-----
 ౯౬౫౦
```

అథ గుణకసూత్రం సార్ధవృత్తద్వయేనాహ-

గుణ్యాన్త్యమఙ్కం గుణకేన హన్యాదుత్సారితేనైవ ముపాన్తిమాదీ౯।
గుణ్యస్త్వధోధో గుణఖండతుల్యస్తైః ఖండకైస్సంగుణితో యుతో వా।

భక్తో గుణశ్శుద్ధ్యతి యేన తేన లబ్ధ్యా చ గుణ్యో గుణితః ఫలం వా ।
ద్విధా భవే ద్రూపవిభాగ ఏవం స్థానైః పృథగ్వా గుణితస్సమేతః ।
ఇష్టోనయుక్తేన గుణేన నిఘ్నో ఽభీష్టఘ్నగుణ్యాన్వితవర్జితో వా ॥

అష్టాంఘ్రి సీసము.

గుణ్యనిష్టాంకములు గుణకాంకరాజిచే గుణియించి వేర్వేర గూర్పవలయు
గుణఖండతుల్యమై గుణ్యంబు వేర్వేరగుణియించి గూడిన గూడు గణిత ।
మీ గుణంబు భజింపఁ బరవోఁ ఫలమున భక్తాంకమునను గ్రమంబుగాఁ గ
గుణ్యంబు గుణియింప గూడు ఫలంబు దాయుగ్మభేదంబులై యుండు స్థాన ।
భేదంబులను బెంచి పెంపొంద గూర్చిన నయిష్టాంకయోగవిహీనములను ।
గుణకంబునను జేసి గుణ్యంబు గుణియించి యిష్టాంకహతగుణ్యమేలమితోడ ।
నూనయుతంబందునొగి జేయు ఫలమగు గుణకభేదములై దగు దనిట్లు ।
భాగహారంబన భాజ్యమౌ రాశి యెయ్యంక గుణంబగు హారము చేత ।
శుద్ధిపడయునదియె శుద్ధఫలంబగు । నెద్ది యేసి యొక్క హీనసచేత ।
భాజ్యహారకములు భజియించి సముముగాఁ జేయఁగూడె నేని జేలగునదియు ॥

వ్యాఖ్యానం.

గుణ్యాన్త్యమితి । గుణ్యానాం గుణనమార్గ్యనామకం కానాం మధ్యే అన్త్యః చరమాంకః తం గుణకేన హన్యాత్ గుణయేత్ - ఏవముత్సారితేన అన్త్యోపాన్త్యాంకాః స్థాప్యితేన గుణకేన ఉపాన్త్యమాదీనంకాన్ గుణయేత్,

క్రమోత్క్రమాభ్యాం తరమాహ గుణ్య ఇతి ॥ గుణఖండతుల్యో గుణ్యః పృథక్స్థాప్యః యావంతః ఖండాః క్రియంతే తావత్సు స్థానేషు గుణ్య

టీక

గుణ్యాంకంబులలో నికడపటియంకమును గుణకాంకములోని యంకములచే క్రమోత్క్రమంబునను గుణించియాయా స్థాన భేదములు దెలియునట్లుగ నిలుపుచుపిమ్మట నన్నియు సంకలనము జేసిన రాశి యగుననుట ॥

ప్రథమ విధి -

గుణనము నెన్ని ఖండంబులు జేయం బడునన్ని స్థానంబుల గుణ్యమునుంచి వేర్వేర గుణించినయారాసుల

స్థాప్యః తైః ఖండకైస్సంగుణితో గు
ణ్యః తత్సావత్ స్థానస్థితో గుణ్యో యు
తః కార్యః

ప్రకారాంతరమాహ భక్తేతి॥
గుణకో భాజకేన భక్తో విభాజితో గు
ణః శుద్ధ్యతని శ్శేషో భవతి - తేన గు
ణేన లబ్ధ్యా లాభేన భాజనలబ్ధఫలేన
చ గుణ్యో గుణితః ఫలం భవతి।

ప్రకారాంతరమాహ స్థానైరితి॥
గుణకస్య యావంతి స్థానాని భవం
తి తావద్భిః స్వక్రమస్థితో గుణ్యః
పృథగేవ స్థానాంతరత్వేన సమేతః
కార్యః యథాస్థం చ త్ర్యేక మితా
అంకాః ఏకగుణితాద్వా ఖ్యాం గు
ణితాః పృథక్సమేతాస్తావంత ఏవ
భవంతి॥

ప్రకారాంతరమాహ॥ ఇష్టోనేనాం
కేనోనో యుక్తో వా యో గుణః తే
న విఘ్నగుణితో గుణ్యః ఇష్టహత
గుణ్యేన అన్వితో వర్జితో వా కా
ర్యః-ఇష్టోన గుణపక్షే ఇష్టహత
యుక్తో గుణ్యః కార్యః ఇష్టయుక్తగు
ణపక్షే ఇష్టహత గుణ్య హీనః కా
ర్య ఇత్యర్థః॥

నన్నిటిని సంకలనము జేయ రాశిగు

రెండవ విధి

గుణకము నెయ్యంకము చేత భజిం
చిననిశ్శేషం బగునయ్యంకము
చేతను భక్తలబ్ధఫలము చేతను క్ర
మంబున గుణ్యము గుణింపఁ బడి
బడియెనేని ఫలము సిద్ధించుననుట॥
గుణకంబున నెన్నిస్థానంబులుగలిగి
యుండునన్ని స్థానంబుల గుణింపబడు
గుణ్యము స్థానభేదంబులం సంకల
నము జేయ గుణన ఫలము సిద్ధిం
చుననుట-
గుణకంబున నొక యిష్టాంకంబును
సంకలన మేని యా వ్యవకలన మేని
యొంజేసి దానిచే గుణ్యంబు గుణింప
సిద్ధించు రాశియందు - ఇష్టాంక
ముచే గుణింపబడు గుణ్యము క్ర
మంబున వ్యవకలనమును సంకలనం
బును జేయ ఫలము సిద్ధించు

ఉదాహరణం-

బాలే బాలకురంగలోలనయనే లీలావతి ప్రోచ్యతాం పంచత్ర్యే
కమితా దివాకరగుణా అంకాః కతి స్యుర్యది। రూపస్థానవిభాగఖండగుణనే కే
ల్యాసి కల్యాణిని ఛిన్నాస్తేన గుణేన తే చ గుణితా జాతాః కతి స్యుర్వద॥
తా॥ హింకురంగాక్షి యండగుణనాది భేదములు నీయుచ్చారించిరం బేవినుం।
యుతవమోనాయక రామచంద్రులను బాహుత్క్రములకా బెంచియా
తానకరా రాశిని రాశి హారకము చేత భక్తలబ్ధంబుని
ఏతి వేసంబున దెల్పుసూత్రోహితి వ్యాఖ్యాన భేదంబులన

బాలఖిలి-హేబాలెబాలఖ్యు,
చంచలనేత్రె-లీలావతి-పంచ త్ర్యే
కమితాఅంకాః౧౩౫ యిదిది వాక
ర ౧౨ గుణాఃతదాకతిస్యుః ప్రొక్తా వ
ద-వాకృస్ఫర్థా స్యాత్ కృత్వంపశ్చాన్నా
గోఖానతితివద్ - రూపవిభాగే-స్థానవి
భాగే-ఖండగుణనేచ-త్వంచేద్యదికల్యా
దసి-హేకల్యాణి-తేచగుణితాఅఙ్కాః
యదితెన్నైవగుణేనచ్ఛిన్నా హృతా_స్త
దాకతిస్యుపివదేతిభాగహారప్రశ్నః

ఈయుదాహరణము నందునూ
టముప్పదియైదుగుణ్యాంకము లప
న్నెండుగుణకాఙ్కములతోడగుణిం
పవచ్చుసంఖ్యయు-రూపవిభాగస్థా
నవిభాగఖండగుణన - ఇష్టోనయుత
ప్రకారంబులగుసం ప్రకార భేదంబు
లయందనుక్రమంబులును దెలుపు
మనిగుణనప్రశ్నము-మరియు నాఫలి
తసంఖ్య యీగుణ్యముచేతభాగించి
నచో నెంతయగునని భాగహారప్రశ్నము.

న్యాసము

ప్రత్యక్షవిధి

౧౩౫ గుణ్యము
౧౨ గుణకము
౨౭౦
౧౩౫
౧౬౨౦

౧౩౫ గుణ్యము
౧౨ గుణకము
౧౩౫
౨౭౦
౧౬౨౦

భక్తలబ్ధగుణకన్యాసము

౩)౧౨(౪ ఫలము
౧౩౫
౩
౪౦౫
౪
౧౬౨౦

౬)౧౨(౨ ఫలము
౧౩౫
౬
౮౧౦
౨
౧౬౨౦

ఇష్టయుతగుణకన్యాసము

౧౩౫ గుణ్యము
౧౪ గుణకము
౧౨
౨ ఇష్టము

౧౩౫ గుణ్యము
౨ ఇష్టము
౨౭౦

౧౮౯౦
౨౭౦ ఇష్టహతగుణకము
౧౬౨౦ శేషము

ఖండగుణనన్యాసము

౧౩౫-౧౩౫-౧౩౫-౧౩౫-౧౩౫
౮ ౪ ౫ ౪ ౩
౧౦౮౦.౫౪౦-౬౭౫-౫౪౦-౪౦౫
౧౬౨౦ ౧౬౨౦

స్థానభేదగుణకన్యాసము

దశస్థానము- ఏకస్థానము-సంకలనము

౧౩౫ ౧౩౫ ౧౩౫
౧ ౨ ౧౨
౧౩౫ ౨౭౦ ౧౬౨౦

ఇష్టోనగుణకన్యాసము

౧౩౫ గుణ్యము
౧౦ గుణకము
౧౨
ఊనము
౨
శేషము

౧౩౫ గుణ్యము
౨ ఇష్టము
౨౭౦

౧౩౫౦
౨౭౦ ఇష్టహతగుణకము
౧౬౨౦

ఇట్లు గుణకభేదసంపుటకము సంపూర్ణము.

భాగహారసూత్రం॥

భాజ్యాద్ధరశ్శుధ్యతియద్గుణస్స్యాదన్త్యాత్ఫలంతత్ఖలుభాగహారే।
సమేనకేనాప్యపవర్త్యహారభాజ్యౌ భజేద్వా సతిసంభవేతు॥

ఆర్యము

గుణనవిధిసీసాంత్యమునందుద హరింపఁబడియె
భాగహారంబన భాజ్యమా రాశి యెయ్యంక గుణంబగు హారము చేత।
శుద్ధిబడయునది యశుద్ధఫలంబగు నెద్దియేని యొక్క హీనస చేత।
భాజ్యహారకములభజియించి సమముగా జేయగూడెనేని జెలగునదియు
అనువది

వ్యాఖ్యానం.

భాజ్యాదితి॥ అంత్యాద్భాజ్యాత్ యద్గుణో హారశ్శుధ్యతిగచ్ఛతి తత్ఫలం భాగహారే బోధ్యం. ఉపాంత్యాదితేనహారేణ భాజ్యస్య ఉపాంత్యాదయ ఏవం హార్యాః.

ప్రకారాంతరమాహ॥ సతిసంభవే కేనాపి సమేనాంకేన హారభాజ్యావపవర్త్య హారేణ భాజ్యం భజేత్ భాజ్యహారయోస్తుల్యాంకేనాపవర్తనసంభవే ఏవం విధేయమిత్యర్థః,

టీక-

భాజ్యంబన భాగింపవలయు రాశి - హారమన హరింపవలయు రాశి - ఇందుహారమెయ్యంకముచే గుణియించిన భాజ్యరాశితుల్యంబగు నదియె భాగహారంబున ఫలరాశియగు నావిధి భాజ్యస్థానాంకంబులు నశించునంతకు బ్రవర్తించుననుట.

సామాన్యవిధి

సంభవించునెడ సత్యమాణంబ నపవర్తనవిధిచే హారభాజ్యంబుల సమానాంకంబుగ జేసి యందు ... ద్రిప్పిదప భాగహారవిధి జేయుచుండుననుట

ఉదాహరణం గుణనశేషం-

భిన్నాస్తైనగుణేన తేచగుణితా జాతాః కతిస్యుర్వద

అర్ధ్ర ముప్రాగ్వదాహృతశేషము

తరహారాశిని రాశిహారకము చేతఁ భక్త్రిలబ్ధంబునీ। వతి వేగంబు

నదెల్పు సూత్రసహిత వ్యాఖ్యాన భేదంబులఁ॥

న్యాసము.

ప్రథమవిధి.

హారము భాజ్యము

౧౨) ౧౬౨౦ (౧౩౫
౧౨
———
౪౨
౩౬
———
౬౦
౬౦

ద్వితీయవిధి.

హారము భాజ్యము

౧౨ ౧౬౨౦

అపవర్తనాంకము ౪

హారము భాజ్యము

౩) ౪౦౫ (౧౩౫
౩
———
౧౦
౯
———
౧౫
౧౫
———
———

అథ వర్గకరణ సూత్రం వృత్తద్వయేనాహ॥

సమద్విఘాతః కృతిరుచ్యతేఽథ స్థాప్యోఽన్త్యవర్గో ద్విగుణాన్త్య
నిఘ్నాః। స్వస్వోపరిష్టాచ్చ తథాపరేఽఙ్కాస్త్యక్త్వాన్త్యము
త్సార్య పునశ్చ రాశిం॥ ఖండద్వయస్యాభిహతిర్ద్వినిఘ్నీ త
త్ఖండవర్గైక్యయుతా కృతిర్వా। ఇష్టోనయుగ్రాశివధః కృతి
ర్వా స్యాదిష్టవర్గేణ సమన్వితో వా॥

ఆంధ్రము. వృత్తము.

సమద్విరాశిఘాత మొప్పు చతుర్ఫలవర్గ నాన్న మేయలీల నంత్యవర్గము
చటనిల్పి రెట్టియౌ। యమగు నంత్యహీన సచేతనంతిమాంకఘాతము లిఁ। దకు
తత్కృతిఁ దదీయస్థితియు దాన పిశద సంయుతిఁ॥ ద్విగుణమైన ఖండఘాత
విసరమందు వర్గముల్। సుగుణయుక్తిఁ జేయం బొసగు సూత్ర మాతి నివగ్గము।
న్నగణితము గవిష్టమైన యంకహీన యుతముగా। నెగడియుండు రాశిపథము
నిష్టకృతియుఁ గూడినఁ। ఖండవర్గమనఁగ నెగడు ఖండయుగ్మఘాతముఁ। దండి
గాఁ జతుర్గుణించి దానిపై వర్గవర్గము। స్నొందు గాఁగ గూడెనేని యొప్పు కృత
యు గానిలఁ। మెండుగాంగ గణితవిదులు మేలటంచు బొగడఁగాఁ॥

వ్యాఖ్యానం.

సమద్విఘాతఇతి॥ కృతిరుచ్యతే-సమయోస్తుల్యయోర్ద్వయోరంకయోర్ఘాతః. పురస్య రగుణ సంకృతిః వర్గః॥

ప్రకారాంతరమాహ॥ స్థాప్య ఇతి॥ అంత్యస్య అంకస్య వర్గః స్థాప్యః అంత్యోపరీతి శేషః। ద్విగుణాంత్యనిఘ్నాః ద్విగుణేనాంత్యాంకేననిఘ్నాః గుణితాః-అపరేఅంకాః స్వస్వోపరిష్టాత్ స్థాప్యాః- అథాంత్యం త్యక్త్వా రాశిముత్సార్య పునః స్థాప్యోంత్యవర్గ ఇత్యాదివిధిర్విధేయః యావత్సమాప్తి ఏవం వర్గసిద్ధిః.

ప్రకారాంతరమాహ॥ ఖండద్వయస్యేతి॥ ఖండద్వయస్య అభిహతిః ద్వినిఘ్నీ ద్విగుణాపిధేయా యస్యాంకస్య వర్గశ్చికీర్షితః తస్య స్వేచ్ఛయా ఖండద్వయం కృత్వా తత్ఖండద్వయమన్యోన్యం హత్వా తత్పునర్ద్విగుణం కార్యమిత్యర్థః-తస్మిన్ ఖండద్వయవర్గైక్యేన సంయోజితే సతి కృతిర్వర్గో భవతి.

టీక

తుల్యంబులగు రెండు రాసులనొండొంటిగుణకము వర్గంబనంబడు దీనికిం గృతియని యానామాంతరము గలదు.

రెండవవిధి.

అంత్యాంకవర్గము నంత్యస్థానంబునందుంచి యయ్యంత్యాంకము రెట్టించిన సంఖ్యచే రెండవ స్థానాంకము గుణించి రెండవస్థానంబునను చి పిదప నా రెండవస్థానాంక వర్గమును మొదటియంకదశస్థానమునందుంచి సంకలనము జేయు రాశి వర్గము సిద్ధించు నిట్లు రాశి సమాప్తిపర్యంతంబు జేయునది

ఈవిధియాద్యంకము వలననుండియు జేయదగునని తెలియవలయు

ఏసంఖ్యకు వర్గము చికీర్షితంబగుచుండు నాసంఖ్యను స్వేచ్ఛానుసారంబున రెండు ఖండంబులొనర్చి యాఖండద్వయంబులనొండొటు గుణించి దాని రెట్టించి యందు ఖండద్వయ వర్గంబుల సంకలనము జేయ వర్గంబగు

ప్రకారాంతరమాహ ॥ఇష్టో
నయుగ్రాశివధః ఇష్టేనవర్గే
ణసమన్వితో వాకృతిస్స్యాత్ । ఇ
ష్టేనయుతో యో రాశిః తయోః పర
స్పరవధో గుణనం-ఇష్టస్య వర్గే
ణయుతో వర్గస్స్యాత్ । వర్గరా
శిః ఇష్టేన ఊనః స్వ ధన్యశ్చ కా
ర్యః తయోర్ఘాతం కృత్వా ఇష్టవ
ర్గేణ యోజయేదిత్యర్థః-

ఏసంఖ్యకువర్గముచిక్కించఁగం
బడునాసంఖ్యయందుమరియొకయి
ష్టసంఖ్యనూనయుతంబొనర్చియా
రెంటిని పరస్పరముగుణించియందు
నుయిష్టసంఖ్య వర్గసంయోగము
జేయవర్గముసిద్ధించు.

రాశిఖండద్వయంబులను గుణిం
చిదానిచతుర్గుణించి యారాశిద్వ
యాంతరవర్గమును వ్యవకలనము
జేయవర్గముసిద్ధించు ననుటయిది
ఆగ్రమునందధికము.

అత్రోద్దేశకః-భాస్కరః.

సఖేనవానాంచచతుర్దశానాం బ్రూహి త్రిహీనస్య శత
త్రయస్య । పంచోత్తరస్యాప్యయుతస్య వర్గంజానాసి చేద్వ
ర్గవిధానమార్గమ్॥

ఆంధ్రము.

గీ॥ హీనుడతొమ్మిదికిని । నేడుగతొంపమనాలుగశ్వానంద భాహుబలమునూ
రియు । నైదునూడినష్టియయుతంబునకువర్గ । విధుల నెరుగ దేని వేగ జెపుమా॥

న్యాసము.

ప్రథమస్థితిః.

౯ ౧౪ ౨౯౭ ౧౦౦౦౫
౯ ౧౪ ౨౯౭ ౧౦౦౦౫
౮౧ ౫౬ ౨౦౭౯ ౫౦౦౨౫
౧౪ ౨౬౭౩ ౧౦౦౦౫
౧౯౬ ౫౯౪
౮౮౨౦౯ ౧౦౦౧౦౦౦౨౫

ద్వితీయస్థితిః.

౧౪ ౨౯౭ ౧౦౦౦౫
౧౬ ౨౯ ౨౫
౮ ౧౨౬ ౧౦౦౦౧
౧ ౮౧ ౧౦౦౧౦౦౦౦
౧౯౬ ౩౮౫ ౧౦౦౧౦౦౦౨౫
౪
౮౮౨౦౯

తృతీయవిధిః

౧౪	౨౯౭
౧	౪
౮	౩౬
౧౬	౮౧
	౪ ౦౬
	౪౯
౧౯౬	౮౮౨౦౯

చతుర్థవిధిః

౧౪	౨౯౭
౬.౮	౨౦౦.౯౭
౪౮	౧౯౪౦౦
౨	౨
౯౬	౩౮౮౦౦
౩౬	౪౦౦౦౦
౬౪	౯౪౦౯
౧౯౬	౮౮౨౦౯

పంచమవిధిః

౨౯౭ ఇష్టము ౩-౧౦౦౦౫ ఇష్టము ౫

యుత రాశి	హీన రాశి	యుత రాశి	హీన రాశి
౩౦౦	౨౯౪	౧౦౦౧౦	౧౦౦౦౦

అన్యోన్యగుణిత రాశి	అన్యోన్యగుణిత రాశి
౮౮౨౦౦	౧౦౦౧౦౦౦౦౦
౯	౨౫
౮౮౨౦౯	౧౦౦౧౦౦౦౦౨౫

షష్ఠవిధిః

౯	౧౪	౨౯౭
౭-౨	౯ ౫	౧౫౫-౧౪౨
౧౪	౪౫	౨౨౦౧౦
౪	౪	౪
౫౬	౧౮౦	౮౮౦౪౦
౨౫	౧౬	౧౬౯
౮౧	౧౯౬	౮౮౨౦౯

అథవర్గమూలేకరణసూత్రం

వృత్తేనాహ

త్యక్త్వాన్త్యాద్విషమాత్కృతిం ద్విగుణయేన్మూలం సమే త
ద్ధృతే త్యక్త్వా లబ్ధకృతిం తదాద్యవిషమాల్లబ్ధం ద్విఘ్నం న్య
సేత్ ।పఙ్క్త్యాం పఙ్క్తిహృతే సమేఽన్యవిషమాత్త్యక్త్వా
ప్తవర్గం ఫలం పఙ్క్త్యాం తద్ద్విగుణం న్యసేదితి ముహుః ప
ఙ్క్తేర్దలం స్యాత్పదమ్॥

ఆన్ధ్రము.

టీ.* వర్గంపు రాశికి వరుసగా నేకాదికమ్ము లనోజయుగ్మమ్ము లనగ।
బేసులు సమోజనులనెడలు వర్గము క్రొ చియాంమూలములను గొనిగా సౌనగ్గి
యాహారకము జేసి నవలియుగ్మంకంబు భజియింప నబ్బెడు ఫలము రెట్టి।

యొనరించియటులుంచి యుక్తసమీపాంకముచే ఫలవర్గంబు నెబునయి బుద్ధి
మరియు వర్గంబులుండిన వరిసరియును । ఇటుల జేయుచు గానందు నేఫుమీకు
పంజేయుం వర్ధభాగంబు పదమటం డ్రు । వర్గమూలవిధిజ్ఞులు వలనుమీరః

వ్యాఖ్యానం

త్యక్త్వేతి-అంత్యాత్ విషమా
త్ అయుగ్మాంకాత్ కృతిం-వర్గం
త్యక్త్వా యోగచ్ఛతి వర్గః-తం త్య
క్త్వా తద్వర్గమూలం ద్విగుణయేత్
న మేవిషమాగ్రిమెంకే తద్ధృతే తే
నద్విగుణ మూలేన హృతే సతి యల్ల
బ్ధం తస్య కృతిం తదాదివిషమాత్ స
మాదిభ్యః తో యోవిష మాంకః త
స్మాత్ త్యక్త్వా ఊనయిత్వా లబ్ధం ద్వి
నిఘ్నం పంక్త్యాం న్యసేత్ । తతస
మెంకేపక్తిహృతే పంక్త్యా విభక్తే
సతి యల్లబ్ధం అన్యవిషమాత్ తదా
దివిషమాదాస్తస్య వర్గం-అస్తస్య లబ్ధ
స్య వర్గం త్యక్త్వా తత్ఫలం లబ్ధం ద్వి
గుణం పంక్త్యాం న్యసేత్ । ఇతిముహుః
ఏవం పమేతద్ధృతే ఇత్యాది విధిః పునః
పునః యావదంతం కార్యం । పంక్తే
ర్ధం యాఫలం క్రియాం తా తదర్ధం
పదం వర్గమూలం స్యాత్

టీక

వర్గ రాశి యందేకస్థానము
నుండి ఓజయుగ్మయును గుర్తులశిరం
బులందుంచియట్లు చిహ్నితంబు లగు
నంకంబులయందలిక డపలి ఓజాం
కంబున-నేయంక వర్గము వ్యవకల
నము జేయదగునది త్రోశియయ్యాం
కము ద్విగుణించి మరి యొకస్థలం
బున నుంచునది - పిదప-యుగ్మరాశి
నునిచికొని యతిపూర్వ లబ్ధమూ
లద్విగుణముచే హరింపవచ్చు ఫలం
బు ద్విగుణించి పూర్వలబ్ధమూలద్వి
గుణసమీపంబున నుంచునది । ఆపి
దప . ఓజరాశిని నిచికొని యందు
లబ్ధ రాశివర్గము వ్యవకలనము జే
యునది । పిదప నాసునుని క్రమంబున
వర్గ రాశి సమాప్తంబగు నంతకు
కడ తేచిన తోలుతె యుంచిన మూల
ద్విగుణము నర్ధించిన మూల రాశి
యగుననుట.

ఉదాహరణం

మూలం చతుర్ణాం చ తథా నవానాం పూర్వం కృతానాం చ

సఙ్ఖ్యేకృతీనామ్। పృథక్పృథగ్వా గణపదాని సిద్ధిబుద్ధైర్విధేయా దిశేత్రిజాతా॥

ఆన్ధ్రము

గీ॥ నాల్గునకు తొమ్మిదిటికిని నాదు సఙ్ఖ్యలకు పూర్వ సిద్ధ సన్నాయిన షట్భాగనవాది కృతులకెల్లను మూలములు తత్తముగను। తెలియుబల్కుము వేగంబు తేజరిల్ల॥

న్యాసము-

౪ ౯ ౮౧ ౧౯౬

మూలం-మూలం-మూలం-మూలం

౨ ౩ ౯ ౧౪

అథఘనకరణసూత్రం

సమత్రిఘాతశ్చ ఘనః ప్రదిష్టః స్థాప్యో ఘనోన్త్యస్య తతోన్త్యవర్గః। ఆదిత్రిఘ్నస్తత ఆదివర్గస్త్ర్యన్త్యాహతోథాదిఘనశ్చ సర్వే। స్థానాన్తరత్వేన యుతా ఘనః స్యాత్ప్రకల్ప్య తత్ఖండయుగం తతోన్త్యమ్। ఏవం ముహుర్వర్గఘనప్రసిద్ధావాద్యాఙ్కతో వా విధిరేష కార్యః॥ ఖండాభ్యాం వా హతో రాశిః త్రిఘ్నః ఖండఘనైక్యయుక్। వర్గమూలఘనః స్వఘ్నో వర్గరాశేర్ఘనో భవేత్॥

ఆన్ధ్రము-దశ

సీ॥ ఒక రాశి మున్నాల్గు సారెండు గుణించి యుంచఘనమున బరగు సమగుణితవిధిని అంత్యాంకఘనమును ముమ్మడి అంత్యాంకవర్గము నాద్యంకముననుమాటునమను వెంది

యాద్యంకకృతియును నంత్య త్రిఘాతంబు నాద్యఘనంబు ను నటుల స్థాన।
భేదంబులను గూడి పెంపొందు ఘనము గా మరియు నంకంబులు మల సె నేని।
పూర్వ ఘనీకృత పుంజ తత్పదములు ఖండకల్పన జేసి కడకు నటుల।
జేయంగ ఘనము సు జెలువొందు నీ క్రియ యాద్యంక మాదిగా నైన జెల్లు।
ఖండ ఘనంబున ఖండద్వయముల చే నాది రాశి గుణించి యాద్విగుణము।
ఖండ ఘనంబుల గలయంగ గూడిన రాశి ఘనంబయి రమణ కెక్కు।
ఇష్టోన యుత ఘనం బే పారి యుండును గణిత కోవిదుల చే ఘనః ఘు లను।
యిష్టోన యుతుల చేసిదు రాశి గుణియించి రాశిహ తేష్ట వర్గము న గూర్ప।
వర్గ మూలంబు గలయడు వన్నె మీర। మూలము ఘనించి కృతి జేయ మొదటి ఘనము। ఇట్టి ఘన ఘనఘు లొందు గా నెగడియుండు। గణిత విధులను దెలియు మగణకవరులు॥

సమేతి - సమానాం త్రయాణాం ఘాతః ఘనః ప్రదిష్టః.
ప్రకారాంతరమాహ - అంత్యస్య ఘనః స్థాప్యః। తతః అన్త్యవర్గః ఆదిత్రిఘ్నః ఆదినా త్రిభిశ్చ గుణితోంత్యవర్గః స్థాప్యః। తత ఆదివర్గః త్ర్యంత్యహతః త్రిభిరంత్యేన చ గుణితః స్థాప్యః। అథ ఆదిఘనశ్చ స్థాప్యః। ఏతే సర్వే స్థానాంతరత్వేన పృథక్ ఏకస్థానభేదేన యుతాః సన్తః ఘనః స్యాత్। తతః తత్ ఖండయుగం అంత్యమాదించ ప్రకల్ప్య తతః అంత్యవర్గః ఆదిత్రిఘ్న ఇత్యాదివిధిః ముహుః కార్యః। ఏవం కృతే సతి ఘనో భవతి.

ఒకటే సమాన రాశిని మూడు మారులు గుణియింప ఘనంబనం బరగు నది పూర్వ త్రిక సామాన్య ప్రథమ విధి - రెండవ ప్రకారము - అంత్యాంక ఘనము మొదట నునిచి - అంత్యాంత్యాంక వర్గమును ఆద్యంకము చేతను మూటి చేతను గుణించి తొలుత టియుంక దశ స్థానముందును - పిదప నాద్యంకము వర్గంబు యు నంత్యాంకము చేతను మూటి చేత గుణించియు నా తొలుత టి దశ స్థానము నందును - నా పిదప నాద్యంకఘనంబు ఆదశక స్థానంబు నుంచి యునీ నాలుగు రాశులను స్థానభేదంబుల చే నంకించినను ఘనము ఘనంబగు

వర్గఘనౌ ప్రసిద్ధౌ-ఆద్యాంకతో వా ఏవవిధిః కార్యః - స్థాప్యో ఘనోంత్యస్య ఇత్యాది ఘనవిధిశ్చ స్థాప్యోంత్యవర్గ ఇత్యాది వర్గవిధిశ్చ-ఆద్యాంకతో వాపి ధేయ ఇతి భావః

వ్యఘనే ప్రకారాంతరమాహ ॥

ఖండాభ్యామితి - రాశిఖండాభ్యాం రాశేః స్వేచ్ఛయా కృతఖండద్వయేన హతో గుణితః కార్యః ఆద్యావేకైనఖండేన తతో ద్వితీయేన త త్రిఘ్న త్రిగుణితః కార్యః తతః ఖండఘనైక్య యుక్ ఖండయోః యౌ ఘనౌ తయోర్యదైక్యం తేన యుక్ యుక్తః కార్యః ఏవమపి ఘనో భవతి-

పునః ప్రకారాంతరమాహ-వర్గమూలఘన ఇతి- వర్గస్య యన్మూలం తస్య యో ఘనః స స్వఘ్నః స్వగుణితః స్వర్గవర్గరాశేః ఘనో భవేత్.

మరియొక విధి మిడంచు వేడలతో లుగ ఘనించినయంకంబులనొక రాశిఖండంబుగా నునిచి రాశిసమస్తంబగునంతకొకొక్క యంకంబుగాం గ్రహించియీవిధిజేయునది-

ఈ క్రమంబాద్యాంకముచే నైనను సిద్ధించునిది మూడవవిధి

నాలవవిధి- స్వేష్టములచే శేషఖండద్వయములచే రాశినిగుణించియు ఖండద్వయఘనంబుల గూడిన ఘనంబగు.

ఐదవవిధి - ఇష్టోనయుతరాశిద్వయంబులచే రాశినిగుణించియుండు- ఇష్టాంకవర్గముచేత గుణించబడునాదిరాశినిగూర్చ ఘనంబగు.

ఆరవవిధి- రాశికివర్గమూలముగలుగు నెడ నావర్గమూలమును ఘనముజేసి యదాగాసివర్గించవలెనని ఘనవిధానం బారుదెరంగులు-

అత్రోద్దేశకమాహ

నవఘనం త్రిఘనస్య ఘనం తథా కథయ పంచఘనస్య ఘనం చ మే । ఘనపదం చ తతోపి ఘనాత్సఖే యదిఘనేస్తి ఘనాభవతో మతిః ॥

వ॥ నవఘనంబు దెలుపుమయ్యా నాదుహితా త్రిఘనముగా । సువిదితము గ త్రిఘనమునకు ఘనబాహ్వదేలియు దేసియుం । పివరముప్పశరంభుజేండుప్పస్త్ర

తాంకపాళికే హావణమెరయఘనములనునవరుఘనపదంబులగా ||

౯-౨౭-౧౨౫, దీనికిఘనములను దెలుపుము

ప్రథమవిధిః

౯	౧౨౫	౨౭
౯	౧౨౫	౨౭
౮౧	౧౫౬౨౫	౭౨౯
౯	౧౨౫	౨౭
౭౨౯	౧౯౫౩౧౨౫	౧౯౬౮౩

ద్వితీయవిధిః

౨౭	౧౨౫
౩౪౩	౧౨౫
౨౯౪	౧౫౦
౮౪	౬౦
౮	౮
	౧౮౭౫
	౭౫
	౧
౧౯౬౮౩	౧౯౫౩౧౨౫

తృతీయవిధిః

౨౭	౧౨౫
౮	౧
౮౪	౬
౨౯౪	౧౨
౩౪౩	౮
౧౯౬౮౩	౨౧౬౦
	౯౦౦
	౧౨౫
	౧౯౫౩౧౨౫

చతుర్థవిధిః

ఖండఘనానయనవిధానము-

౯	౨౭
౪-౫	౧౪-౧౩
౩౬	౨౭
౫	౧౩
౧౮౦	౩౫౧
౩	౧౪
౫౪౦	౪౯౧౪
౬౪	౩
౧౨౫	౧౪౭౪౨
౭౨౯	౨౧౯౭
	౨౭౪౪
	౧౯౬౮౩

పంచమవిధానము-

౯ రాశి ఇష్టం ౨ — వర్గం

౭-౧౧	
౯౯	౪
౭	౯
౬౯౩	౩౬
౭౨౯	

౨౭-ఇ౩

౩౦-౨౪ — వర్గం

౭౨౦	౯
౨౭	౨౭
౧౯౪౪౦	౨౪౩
౧౯౬౮౩	

షష్ఠవిధానన్యాసము-

౪	౧౬	౯
మూలం	మూలం	మూలం
౨	౪	౩
ఘనం	ఘనం	ఘనం
౮	౬౪	౨౭
వర్గం	వర్గం	వర్గం
౬౪	౪౦౯౬	౭౨౯

అథఘనమూలేకరణసూత్రంవృత్తద్వయేనాహ.

ఆద్యంఘనస్థానమథాఘనే ద్వేపునస్తథాంత్యాద్ఘనతోవిశో
ధ్య। ఘనంపృథక్స్థంపదమస్యకృత్యా త్రిఘ్న్యాతదాద్యం
విభజేత్ఫలంతు। పంక్త్యాంన్యసేత్తత్కృతిమంత్యనిఘ్నీం
త్రిఘ్నీంత్యజేత్తత్ప్రథమాత్ఫలస్య। ఘనంతదాద్యాద్ఘన
మూలమేవం పంక్తిర్భవేదేవమతఃపునశ్చ॥

సీ॥ అంత్యాంకమాదిగ ఘనంబవల రెండఘనములౌ చిహ్నితంబగు ఘనమునందు।
కడనుండి ఘనమున వెడలజాలు ఘనంబువ్యవకలనము జేసి యవలి ఘన।
మును భజింపగదగు మున్నటి పదకృతి త్రిగుణితహారము చేద్య స్థహీనస।
కృతి త్రిగుణంబున హతమైనయంత్యాంకమాటులద్వితీయాఘనాంకమందు।
వ్యవకలించి యవలవల నొప్పు ఘనమున। నంత్య ఘనము బుచ్చ నారుపదము
మరి ఘనాళియున్న మానక నీవిధి। జేయుచుండ మూలసిద్ధిగాంచు॥

ఆద్య మితి॥ ఆద్యం ఘనస్థానం
అథ అఘనే ద్వే ఘనస్తథా। ఏకం ఘ
నస్థానం తదగ్రతో ద్వే అఘనే - ఏ
వం చిహ్నితానాం ఘనాఘనాభ్యాం
అంకానాం కృత్వా అంత్యాత్ ఘన
తో ఘనం విశోధ్య విశేషస్య పదం పృ
థక్స్థం కుర్యాత్ అస్య పదస్య త్రిగు
ణయా కృత్యా తదాద్యమంకం విభ
జేత్ ఫలం లబ్ధం పంక్త్యాం న్యసేత్
తత్కృతిం తస్య ఫలస్య వ
ర్గం అంత్యనిఘ్నీం అంత్యేన లబ్ధఘ
నమూలేన గుణితాం త్రిఘ్నీం త్రి
గుణితాం తత్ప్రథమాత్ తదగ్రస్థాత్
స్థానాత్ క్రమాంత్యజేత్ -

ఘనరాశియందు ముందు ఘనస్థానాది
ఒకటి ఘనంబును రెండఘనంబులు
గా చిహ్నితములు జేయక డఘనం
బునపోవదగిన ఘనరాశి నివ్వవక
లించునది। ఆమూలవర్గ త్రిగుణ
ము చేత సమీపపు ఘనస్థానాంకము
ను భాగించునది। పిదప ఆ ఫలవర్గ
మును అంత్యాంకము చేతయు మూటి
చేతయు గుణించి రెండవ అఘనస్థా
నాంకమున వ్యవకలించునది పిదప ఘన
స్థానాంకము నందు అంత్యాంక ఘ
నము వ్యవకలనము జేయునది - ఇట్లు
జేయ ఘనమూలము సిద్ధించు

ఫలస్యలబ్ధస్యఘనంతదాద్యాత్త్య
జేత్ - ఏవంకృతే యావత్పంక్తిః సాఘ
నమూలంభవేత్ అతఃఘనరాశేషు
విధానేషు ఏవమేవకుర్యాత్ అస్య
లబ్ధస్యఘనమూలస్యకృత్యా త్రి
ఘ్నా్యతదాద్యంభజేదిత్యాదివి
ధింకుర్యాదిత్యర్థః॥

మరియుఘనస్థానంబులున్ననునీ
క్రమంబజేయదగు

అత్రోద్దేశకః పూర్వోద్దేశక ఏవమేవేతిజ్ఞాతవ్యం

ఘనపదంవతతాంఘనాత్స ఘయదిఘనే త్రిఘనాభవతోమతిరిత్యుక్తవాన్

నయనచంద్రశరములకునునాగతర్కగిరిరదాహ్వయఘనాళి
కినిభుజేషువసుధసప్తనిధియుతం। బయినసఖములకునుతో
లుగబ్బినఘనరాశికి। నియతమేనినీమనమునవిపుడెడె
ల్పుపదములను॥

న్యాసము

౫౧౨. ౭౨౯ ౧౯౬౮౩ ౩౨౭౬౮. ౧౯౫౩౧౨౫
౨౦౯౭౧౫౨

ఈసంఖ్యలకుఘనమూలంబులు.

౫౧౨ మూలం ౮

౭౨౯ మూలం ౯

```
 -|- |
 ౩౨౭౬౮(౩౨
 ౨౭
 ౨౭)౫౭
   ౫౪
   ౩౬
   ౩౬
     ౮
     ౮
     ౦
```

```
 -|--|
 )౧౯౬౮౩(౨౭
  ౮
 ౧౨)౧౧౬
     ౮౪
     ౩౨౮
     ౨౯౪
     ౩౪౩
     ౩౪౩
```

```
)౧ ౯ ౫ ౩ ౧ ౨ ౫ ( ౧ ౨ ౫
 ౧
------------------
 ౩) ౯
    ౬
------------------
    ౩ ౫
    ౧ ౨
------------------
    ౨ ౩ ౩
        ౮
------------------
౪ ౩ ౨) ౨ ౨ ౫ ౧
       ౨ ౧ ౬ ౦
------------------
           ౯ ౧ ౨
           ౯ ౦ ౦
------------------
           ౧ ౨ ౫
           ౧ ౨ ౫
------------------
```

```
)౨ ౦ ౯ ౭ ౧ ౫ ౨ ( ౧ ౨ ౮
 ౧
------------------
౩) ౧ ౦
     ౬
------------------
     ౪ ౯
     ౧ ౨
------------------
     ౩ ౭ ౭
         ౮
------------------
౩ ౨) ౩ ౬ ౯ ౧
     ౩ ౪ ౫ ౬
------------------
       ౨ ౩ ౫ ౫
       ౨ ౩ ౦ ౪
------------------
           ౫ ౧ ౨
           ౫ ౧ ౨
------------------
```

మూల రాసులు

౮ - ౯ - ౨౭ - ౧౨౫ - ౧౨౮

చతుర్ఘనకరణసూత్రము.

సీ॥ సమచతుర్ఘాతంబు జను వర్గవర్గ మనన న్త్యాంకకృతివ
ర్గము నమరనునిచి । యయ్యంకఘనమాదిహతచతుర్గుణితం
బున నన్యోన్య హతవర్గమారు చేత । గుణియించినదియును గు
రుతుగా నాద్యంకఘనచతుర్గుణితాంత్యగణితసమితి । నా
ద్యంకకృతివర్గ మమరంగ వేర్వేర స్థానాంతరంబుల దగిలి యూ
ర్ధ్వ । వర్గవర్గము(చు) వరుసక్రమంబుగా । కల్పితంబు జేసి
గణితమిట్టుల జేయ నెగడుచుండు జేయంగ జెల్లునా । ద్యంక
మాదిగాక నైన నిట్లు॥

టీ॥ సమానంబులైన రాసుల నాలు స్థానంబుల నొండొంటి గుణించు ఘనవర్గవర్గము

రెండవపిన్ని

అంత్యాంకవర్గవర్గము నునుచునది* పిదప నంత్యాంకఘనమును నాలుగుచేతను నాద్యాంకముచేతను గుణించునది* పిదప మూలరాసులు రెంటికి వర్గము గుణించి దాని వర్గంబియారు రాశిని. ఆరుచేత గుణించునది.

పిదప నంత్యాంకఘనము నాద్యాంకముచేతను నాలుగుచేతను గుణించునది* పిదప నాద్యాంకవర్గవర్గము నునుచునది। యిట్లుంచిన యైదు రాసుల స్థానభేదములు గాఁ గూర్ప వర్గవర్గంబగు.

మరియునంకములుండు నెడల పూర్వము నోద్దిష్టక్రమంబున ఖండకల్పనము జేయునది. శేషము సమానము. ఈవిధియాద్యంకమునుంచి గ్రౌవను జేయందగు చతుర్ఘనరాసులు. ౧-౧౬-౮౧-౨౫౬-౬౨౫-౧౨౯౬-౨౪౦౧-౪౦౯౬-౬౫౬౧

వృ॥ వర్గవర్గములను దెల్పువరుసగాంగహితుడనీ। వర్గశంబు
లేనిబుద్ధియుండుగాంచి తేనియా। భగ్నశెరములకునువర్ణ బా
హుగణితమునకునా। స్వర్గవిటపిరాము బాహుసమ్మితికిని
ద్రుతముగ॥ న్యాసము

౫ ౨౩౫ ౨౪

క్రమంబున వర్గవర్గరాసులు.

౬౨౫ | ౩౦౪౯౮౦౦౬౨౫ | ౩౩౧౭౭౬

రెండవవిధిన్యాసము.

$$\frac{౨౪}{౨}$$

౧	౨	౩
అంత్యాంకవర్గవర్గము	అంత్యాంకఘనచతుర్గుణాద్యంకఘాతము	అన్యోన్యహతషడ్గుణితము.
౪	౪	౨-౪
౨౫౬	౪	౮
౪	౧౬	వర్గః
ఆద్యంకఘనచతుర్గుణితాంత్యాంకఘాతము	౪	౬౪
౨	౬౪ ఘనం	౬
ఘనము	౨	౩౮౪
౮	౧౨౮	
౪	౪	
౩౨	౫౧౨	
౪ అంత్యాంకము	ఆద్యాంకవర్గవర్గము	
౧౨౮	౧౬	

సంకలనము

౨౪
౨౫౬
౫౧౨
౩౮౪
౧౨౮
౧౬
―――
౩౩౧౭౭౬

౨౩౫
―――
౬౨౫ అంత్యాంకచతుర్ఘనము.
౧౫౦౦ అంత్యాంకఘనము నాల్గుచేత నాద్యాంకము చేతను గుణించినది
౧౩౫౦ మూలాంకద్వయంబుల నొక్కటికొక్కటి గుణించి దానివ(ర్గించి దానినారుచేత గుణించినరాశి.
౫౪౦ ఆద్యాంకమును నాల్గుచేతను నంత్యాంకముచేతను గుణించినరాశి
౮౧ ఆద్యాంకచతుర్ఘనరాశి
―――
౧౫౦౦౬౨౫ అంత్యచతుర్ఘనము.
౩౪౩౦౦౦౦
౨౯౪౦౦
౧౧౨౦
౧౬
―――
౩౦౪౯౮౦౦౬౨౫ ఇచ్చట నంత్యస్థానములు రెండు సంఖ్యాకముగా కల్పించుటవలన న్యాసమునందు రెండుస్థానము లంతరములయ్యెనని తెలియునది

మూడవపద్ధతిన్యాసము.

౨౪
―――
౧౬
౧౨౮
౩౮౪
౫౧౨
౨౫౬
―――
౩౩౧౭౭౬

ఆద్యాంకమాదిన్యాసము -

౨౩౫
―――
౧౬
౯౬
౨౧౬
౨౧౬
౮౧
―――
౨౭౯౮౪౧ ఆద్యంకవర్గవర్గ
౨౪౩౩౪౦
౭౯౩౫౦
౧౧౫౦౦
౬౨౫
―――
౩౦౪౯౮౦౦౬౨౫

చతుర్ఘాతమూల సూత్రము.

సీ॥ అంత్యాంకమాదినాల్గంకములు చతుర్ఘనము యుగ్మవ
ర్గ యుగ్మములనంగ। బడుచతుర్ఘనమున వెడలెడు కృతివ
ర్గమును (దో) చియాంమూలఘన చతుష్క। గుణితంబుచే
యుగ్మఘణితాంకము భజింపఫలముగు నంకంబ పదమనబడు।
ననొత్యనృఘాతవర్గమారుచేత గుణించినవర్గ మందును యుగ్మ

వరసమాఖ్యా । యందునంత్యఘనాదిమహృతచతుష్కం । ము
నుచరమవర్గకృతిచతుర్ఘనమునందు । నంతరముజేయ
వర్గవర్గాఖ్యపదము । నీక్రమంబునమరియునువియుతము
గును.

టీ॥ఏక స్థానాంకము మొదలు- నొకటి చతుర్ఘనము-యుగ్మము-ఓజ
ము-యుగ్మము-నీక్రమంబుగా చిహ్నములు జేసికొనవలెను. చతుర్ఘన స్థానం
బునచతుర్ఘనము త్రోయునది,

ఆసమీపయుగ్మస్థానమునందు పూర్వముకలిగినచతుర్ఘాతమూలము
నుఘనించి దానినాల్గుచేగుణించి దానిహారకముగానుంచికొని రాశినిభజింపల
భించుఫలంబరెండవమూలాంకంబగు.

ఆసమీపఓజస్థానమునుంచియందుపూర్వోత్పన్నంబులగుమూ
లాంకద్వితయమునుపరస్పరగుణనముజేసియారాశివర్గించిదానినారుచే
తగుణించివ్యవకలనముజేయునది-

నాసమీపయుగ్మాంకస్థానమునుంచియందుద్వితీయాంకమునుఘ
నించియారాశిని ఆద్యాంకముచేతను నాల్గుచేతనుగుణించివ్యవకలనముజే
యునది-

ఆసమీపచతుర్ఘనస్థానమునుంచియందు - అంత్యాంకచతు
ర్ఘనమువ్యవకలించునది.

ఇట్లుజేయుచతుర్ఘాతమూలము సిద్ధించుమరియుస్థానంబులు గలిగిన
నునీక్రమంబున జేయవలయునది-

ఉదాహరణము

చ॥ రసగిరినందతేర్కశరరత్నచయాకరవర్గవర్గమై । మ
నలినయుక్తరాజికిసమానుగపూర్వపువర్గరాజికిన్ । రసగు
ణ ప్రాణబాణబుధరాజికిమూలములేర్పరింపుమీ । య
సమచతుర్థమూలవిధియారయనిశ్చితమేనినీమదిన్-

న్యాసము-

౬౨౫- ౩౩౧౭౭౬- ౪౫౬౯౭౬ ౬౫౫౩౬
౩౦౪౯౮౦౦౬౨౫

మూలరాసులు-

౫- ౨౪- ౨౬- ౧౬- ౨౩౫

౬౨౫
ఘనమూలము
౫

అంత్యాకము
౬
ఘనం
౨౧౬
౪
౮౬౪

| ౮ ౦ - |
)౬౫౫౩౬)౧
౧
౪)౫౫(౬
౨౪
౩౧౫
౨౧౬
౯౯౩
౮౬౪
౧౨౯౬
౧౨౯౬

ఘనం
౧
౪

మూలము
౧౬

చరస్వరగుణనం
౬
వర్గం
౩౬
౬
౨౧౬

| ౮ ౦ - |
౩౩ ౧ ౭ ౭ ౬ (౨౪
౧౬
౩౨)౧౭౧
౧౨౮
౪౩౭
౩౮౪
౫౩౭
౫౧౨
౨౫౬
౨౫౬

| ౮ ౦ - |
)౪ ౫ ౬ ౯ ౭ ౬(౨౬
౧౬
౩౨) ౨౯౬)౬
౧౯౨
౧౦౪౯
౮౬౪
౧౮౫౭
౧౭౨౮
౧౨౯౬
౧౨౯౬

పంచఘనకరణసూత్రము-

సీ॥సమపంచఘాతంబుసమమూరుఘనగుణ వర్గాంబన గనం
త్యవర్గముఘన । గుణమిడివర్గవర్గానుశరగుణితంబునా
ద్యహతంబునునాదిదశక । స్థానంబునందిడిగన్త్యాలవర్గంబు
లన్యోన్యహతిరాశిహతియు జేసి । యాదిసహస్రంబునందుం
చియాద్యంకవర్గవర్గముశరవధమునంత్య । గుణము గా జే
సియయుతంపు కొలదినుసిచి । యాదివర్గఘనాహతియవలి
కడను । నిలిపిగూపగంగనొనగూడుసీఘనంబు । శేషవిధిపూ
ర్వోక్తుల్యమైచెలగుచుండు॥

టీ॥ సమానములైనసంఖ్యలను నైదుమారులొండొంటిగుణింపపంచ
ఘనంబగుదీనికిఘనగుణవర్గమనియు నామాంతరము-

రెండవవిధి-తొలుతనత్యాంక పంచఘనంబును నాదశ స్థానమునందు
నత్యాంకచతుర్ఘనము నైదుచేతను నాద్యంకము చేతను గుణించియును
సహస్రస్థానమునందు-అయ్యుభయాంకంబుల వేర్వేరవర్గించిదానియ
న్యోన్యము గుణించియు రాశిచేగుణించియునుదశసహస్రస్థానమునందు-ఆ
ద్యంకచతుర్ఘనమునత్యాంకముచేతను నైదు చేతను గుణించి యు లక్ష
స్థానంబుననాద్యంకపంచఘనంబును నునిచి స్థానవిభాగ సంకరము లేకుండ
సంకలనము జేయపంచఘనముసిద్ధించు-మరియు నానాకంబులుగలిగినపూర్వో
క్తవిధినిఖండకల్పనము చేయునది-

ఈవిధియాద్యంకముకడనుండియు ప్రతివర్తిల్లుననిమెరుగునది

పంచఘనరాసులు

౧-౩౨-౨౪౩-౧౦౨౪-౩౧౨౫-౭౭౭౬-౧౬౮౦౭-౩౨౭౬౮-౫౯౦౪౯

వ॥ పంచఘనము దెలుపువేగ బాణమునకు విక్రుతిక । చంచలా
క్షి ఆనమునకుశరయుతాజినాలికిన్నంచితముగనీమనమున హత్తి
యుండజేసియా।పంచవర్గఘనవిధంబుపాత్రదానరీతిగా-

౫ - ౨౩ - ౪౯ - ౨౪౫ -

క్రమంబునపంచఘనరాసులు-

౩౧౨౫ - ౬౪౩౬౩౪౩ - ౨౮౨౪౭౫౨౪౯ - ౮౮౨౭౩౫౧౫౩౧౨౫

౨౩

౨౪౩
౮౧౦
౮౨౮
౨౪౦
౩౨

౬౪౩౬౩౪౩

౪౯

౫౯౦౪౯
౧౩౧౨౨౦
౬౩౫౦౪
౧౧౫౨౦
౧౦౨౪

౨౮౨౪౭౫౨౪౯

౨౪౫

౩౧౨౫
౧౨౫౦౦
౧౮౦౦౦
౬౪౦౦
౧౦౨౪

౧౮౪౫౨౮౧౨౫
౪౧౦౦౬౨౫౦
౧౯౮౪౫౦౦
౩౬౦౦
౩౨

౮౮౨౭౩౫౧౫౩౧౨౫

మూడవవిధి - ఆద్యంకన్యాసము

౨౩

౩౨
౨౪౦
౮౨౮
౮౧౦
౨౪౩

౬౪౩౬౩౪౩

౪౯

౧౦౨౪
౧౧౫౨౦
౬౩౫౦౪
౧౩౧౨౨౦
౫౯౦౪౯

౨౮౨౪౭౫౨౪౯

౨౪౫

౩౨
౩౨౦
౧౫౩౬
౨౫౬౦
౧౦౨౪

౭౯౬౨౬౨౪
౮౨౯౪౪౦౦
౩౫౨౮౦౦౦
౭౫౦౦౦
౩౧౨౫

౮౮౨౭౩౫౧౫౩౧౨౫

పంచఘనమూలకరణసూత్రము

సీ॥ ఆదిపంచఘనంబనఁబడునటయువర్గ యువర్గయుక్తమో
జయునపంగ । ఘనసంజ్ఞపేడలెదు ఘనముశోధించియాకృ
తివర్గశేరగుణహారముచేత । నోజంబుభజియింపనుత్పన్న
ఫలముగామూలంబనగ జెల్లు మూలకృతులు । ననర్వ్యాన్య
మును హరాలహతమును జేసియుగ్మమునవంత్యాకృతివర్గము
శేరమున నాద్యపదమున్క్రమము మొప్పహతిముజేసి । యదియౌ
వర్గంబుననుబుచ్చి యువలనంత్యా । పంచఘనము ననంత్యం
కపంచఘనము । శోధనము జేయుశేషంబుపూర్వసరణి॥

టీ॥ పంచఘనమూలము జేయువలయు రాశికి తొలుత నేకస్థానమునుం
డి-పంచఘనము-అవర్గము-వర్గయుక్తము-ఓజము ఆదిక్రమంబుగా చిన్నా
ములు జేయానది - ఇట్లు జేయునంత్యమునందు నిలుచు పంచఘనంబు నెయ్యం
కి పంచఘనము వ్యవకలించబడునాపంచఘనరాశి వ్యవకలించునది -

పిదప బీజస్థానమును దీకొని తొలుతటి - మూలచతుర్ఘనము నైదు
చేతగుణించిన హారంబు చేత విభజింపలబ్ధంబగు ఫలంబు ద్వితీయ స్థానమూ
లంబగునని తెలియునది -

ఆవలయుగ్మస్థానమును దీకొనియుండు-మూలాంకవర్గములపరస్ప
రముగుణించియునారాశిమూలాంకేష్ట యము చేత ను గుణించి వ్య
వకలించునది -

పిదప నవర్గస్థానమును దీకొని అనగా కృతిఒకమారును అవర్గమును వ
ర్గమును ద్వంద్వముగా దీసికొనవలయును నేట-అందు అంత్యాంక చతుర్ఘ
నమును అద్యాంకము చేతను నైదు చేతను గుణించి వ్యవకలనము జేయునది

తుదను డెసు పంచఘనస్థానంబు నుని దీకొని - యామలింత్యాంక పం
చఘనమును వ్యవకలించునది - మరియును స్థానంబులున్నను నెడబాసి క్ర
మంబునన తెలియునది -

ఉదాహరణము - వృత్తము -

జలధునేఁడు తైలలవము జూచినటులసేసుడవ్ । జలసీయము

న్న పంచమూలఘణీలి ద్రుతము రాసులుగా । జలధివర్ణవ
సుఖపూర్ణాసప్తిమనుమితంబులగా । కలయబలుకుపూర్వదృ
ష్టఘనములకునుపదములుగా

న్యాసము.

౩౧౨౫. ౬౪౩౬౩౪౩. ౧౪౭౦౦౮౪౪౩

౨౨౨౪౭౫౨౪౯. ౮౮౨౭౩౫౧౫౩౧౨౫.

మూలరాసులు

౫ . ౨౩ . ౪౩ . ౪౯ . ౨౪౫

)౬౪౩౬౩౪౩(౨౩
౩౨
౮౦)౩౨౩
౨౪౦
౮౩౬
౭౨౦
౮౩౪
౮౧౦
౨౪౩
౨౪౩

)౧౪౭౦౦౮౪౪౩(౪౩
౧౦౨౪
౧౨౮౦)౪౪౬౦
౩౮౪౦
౬౨౦౮
౫౭౬౦
౧౬౪౪
౧౬౨౦
౨౪౩
౨౪౩

)౨౮౨౪౭౫౨౪౯(౪౯
౧౦౨౪
౧౨౮౦)౧౮౦౦౭
౧౧౫౨౦
౬౪౮౭౫
౫౧౮౪౦
౧౩౭౧౨౪
౧౩౧౨౨౦
౫౯౦౪౯
౫౯౦౪౯

)౮౮౨౭౩౫౧౫౩౧౨౫(౨౪౫
౩౨
౮౦)౫౬౨
౩౨౦
౨౪౨౭
౧౫౩౬
౮౯౧౩౫
౨౫౬౦
౮౬౫౭౫౧
౧౦౨౪
౧౬౫౮౮౮౦)౮౬౪౭౨౭౫
౮౨౯౪౪౦౦
౩౫౨౮౭౫౩
౩౫౨౮౦౦౦
౭౫౩౧౨
౭౫౦౦౦
౩౧౨౫
౩౧౨౫

పరికర్మాష్టక ప్రశ్నము.

గుణక ప్రశ్నము.

చంద్రకృశభుజమునిచంద్రసప్తవిశ్వ।సంఖ్యానందహతంబైనదానయంత। నవగుణితనందరసరామానందలోక।ప ర్వనా కఖచంద్రులబగు నెంత॥

నిధిగజస్వరరసబాణనీరలోక। గవ్యలదేవేంద్రులగుణించవగాని యుంత। వనధిలోకభుజంబులవర్ధితమగు।నందరసగజరాములనాతియంత॥

న్యాసము.

గుణ్యము	౧౩౭౯౦౭౪౨౧	౧౦౯౭౩౯౩౬౯	౧౨౩౪౫౬౭౮౯
గుణకము	౯	౯	౧౪౪

౩౮౬౯
౨౩౪

భాగప్రశ్నము

సీ॥ భుజనందగుణవేదభుజనాగగజనందరత్నంబులజలధిరామనాగ। వే

దాక్షినిధులచే వేలదిభజింపుము గజబాహురామాగ్ని భుజగుణాబ్ధి । నాగత
శకాంబులనాతివేవిభజింపు గజరసశిఖినాగభుజశశాంక । గిరులచే నృపతకర
గిరిమునిస్వరశమిమునిగోత్రస్వరచంద్రులనుసిద్ధిభ । గిరిరసేషుజలాగ్నద్వి
శకపరముచేత । వేగభజియింపు శరగిరినాగసప్తి । లోకరాములతత్త్వేషు
లోచనాతుములనుభజింపుము వేవేగలలన యిపుడు ॥

న్యాసము

[illegible]

వర్గ - ఘన - చతుర్థ - పంచ - క ప్రశ్నలు.

వర్గఘనచతుర్థపంచఘనముల । వరుసగాగ దెలుపు వనజనే
త్ర । నందరాజత్రిఘననాళీకనాగాగ్న । లకు గజాగ్నివేదరాములకును ।
అర్ధవ్యోమజలధి యామశశిగుణాబ్ధి । సమితికి గుణతర్కసాయకాబ్ధిమితి
కి వాజినందమిత్రులకును మను । రామచంద్రులకును రమణి బలుకు ॥

న్యాసము.

[illegible]

వర్గమూల ప్రశ్నలు.

శరకరాక్షినాగశతమఖులకు జల । శలగజాంకచంద్రసర్పరుద్రు । ల
కురసేషు భుజములకు నంద భుజగిరు । లకు సుభూగజంబులకును వరుస ॥
శరభుజాంబరాబ్ధిషడ్జలకృత వేద । శరగజతుర్వ్యోమజలధులకును ।
నందతర్కరత్నసఖగజసఖముల । కిపుడు వర్గపదము లేర్పరింపు ॥

న్యాసము.

[illegible]

ఘనమూల ప్రశ్నలు.

మునిజలబాణచంద్రగజప్రాణరసాంబరషోడశరత్న రా । జినిరసనం
దభూబ్జాలను జొన్నగురామగజాంగనందకుం । భినిదిన వాక్షిభూధరుల మేలగు
నాత్స్వరషాంగతర్కవ్యో । మనియుము బాణసంఖ్యలను మానవతీ మూలము లే
ర్పరింపుమా ॥

న్యాసము-

౯౫౦౦౬౦౮౧౫౪౭- ౪౧౯౬- ౧౯౬౮౩ ౫౨౦౬౬౬౨౫

చతుర్ఘాతమూల ప్రశ్నలు-

తత్త్వాంగవ్యోమేషుతర్కాంబరాద్రిరంధ్రేందుబాహులరూపనీర
జలధి।చంద్రరామేషులచంద్రాంగనందాష్టనభవ్యోమఖాష్టాద్రినయన
చంద్రశరరామరామాబ్ధిసమితినిభూతర్కబాణరస బుల జాణవేగ।త
ర్కరామశరేషుతర్కసంఖ్యలకునువరుసచతుర్ఘాతవరపదంబు।లరసిబాణ
నాగరాములుభవ్యమ్ములు।రామరసశరాబ్ధులగ్రహంబు।లటులతర్కచం
ద్రములనిక్రమంబుననెరుం।గింతువేనిసంతసింతుమెలమి॥

న్యాసము-

౨౧౯౨౧౬౫౦౬౨౫- ౫౩౧౪౪౧- ౪౩౩౫౧౨౨౫౦౦౯౪౯౬౧.
౬౫౬౧- ౬౫౫౩౬

పంచఘాతమూల ప్రశ్నము.

రామజలవ్యోమరత్నేషుశరచంద్రఖమునిసామజగిరికార్తికే
య।ముఖగజశివనాగమునిరత్నచంద్రుల నర్థబాహురసాంబరాంకజలధి।
ఖఖగిరిసామజకాండవారిధిగజములగిరిశూన్యాంకభుజగకృతగు।ణేంద్రు
లగసగిరియింద్రియగజవార్ధిక్షోణులనవగజగిరిశశేశ। నందబాణంబుల
క్రమంబుననుదగంగ।పంచఘాతపదంబులచ గంచలాక్షి।వేరువేరుగగణియిం
తువేనివగ।మూలవిధివేదివనినిన్నుజాలనెంతు॥

౧౯౨౮౧౧౮౬౨౮౨౦౧౫౫౯౦౪౩- ౮౪౫౮౨౦౦౪౯౦౬ ౨౫-
౧౪౩౪౮౯౦౨- ౧౦౪౮౫౨౬- ౫౯౦౪౯-

ఇట్లుపరికర్మాష్టకవివరణము
సమాప్తము.

పిణ్ముటజాతిచతుష్టయభిన్నము
కొరకుతొలుతభిన్నస్వరూపనిరూపణము.

భిన్నగణితంబునానొప్పుప్రేగ్మితోడ। క్రిందమీదగనంకములై-
లనయిడగ। హారకచ్ఛేదమ్ములనగనధఃస్థితమ్ము। లంశలవములనం
గనుపరములరు॥

అథజాతిచతుష్టయం అంశసవర్ణనం.

తత్ర భాగజాతౌ కరణసూత్రం వృత్తేనాహ

అన్యోన్యహారాభిహతౌ హరాంశౌ రాశ్యోస్సమచ్ఛేదవి
ధానమేవమ్। మిథో హరాభ్యామపవర్తితాభ్యాం యద్వా
హరాంశౌ సుధియాత్ర గుణ్యౌ॥ -౭౮

గీ॥ అంశహారంబులన్యోన్యహతములగుచు। వెలయునిందుసమచ్ఛేదవిధియనం
గ। హారములనేసియపవర్తనంబొనర్చి। పూర్వవిధిజేయనదియును బోనగియుండు॥

అన్యోన్యేతి - హరాంశౌ అన్యోన్యం పరస్పరం హారాభిహతౌ హారేణగుణితౌ కార్యౌ. ఏవం కృతే రాశ్యోస్సమచ్ఛేదవిధానం భవేత్ సమాః ఛేదాః హారాః యేషాం తే సమచ్ఛేదాః రాశయః తేషాం విధానం ప్రకారః.

భిన్నజాతియనగాచిల్లగలఅంశములు దానిరూపంబెట్లనిన అంకముల ప్రక్కలయిందుచిన్నరేఖ వ్రాసియుందుకు క్రిందనుమీదను నంకములుండునట్లు వ్రాయుట-అందు క్రిందనుండునంకములు- హారము- ఛేదము-హరము - అను పేరులచేత నుపైనుండునంకంబులు - అంశములు-భాగమ్ములు-నను పేరులచేత నువ్యవహరింపబడును-

ఇట్లంశంబులసమానముజేయు టెట్లనతొలుతహారములనన్నిటిని గుణించిహారములుగానుంచనవి

ప్రకారాంతరమాహ-మిథఃఇతి॥ యద్వాహారాభ్యాంమిథఃపరస్పరంఅపవర్తితాభ్యాం సతిసంభవే తుల్యాంకేనభిన్నాభ్యాం హారాంశౌ సుధియాగుణ్యౌ-

సమచ్ఛేదంబులనంబడు-నాపిదప నన్యస్థానాంశంబు చికీర్షితంబగునా స్థానాంశంబుచేత-నన్యస్థానహారంబులగుణింపనాస్థానాంశంబగు -నిట్లంతటదెలియునది ॥ఇదిసామాన్యవిధి

అందువిశేషము - హారంబులొండొంటినపవర్తనంబు జేయగూడునేనియట్లపవర్తనము జేసి పూర్వవిధానంబున హారాంశంబులు సాధించంబడు - నిదియంతటసంభవించదనుట-

అపవర్తనసూత్రము

గీ॥ రాశియుగ్మంబులొండొంటగవిభజింప। నంత్యదిష్పన్న మగునట్టి
హారకంబు।దనరురాశిద్వయాపవర్తకమనంగ।నిదియెహారాంశ
లందెల్లనెఱిఁజేయుండు ॥

అపవర్తనంబనదగ్గించుట- హారాంశంబులుగానుండునెడలనేనియు వేర్వేరనుండునెడల - నేనియు పెద్దరాసులచేచిన్నరాసులక్రమంబున నిశ్శేషంబగునంతకుమార్చిమార్చిభజింపుచువచ్చు నెడలతుదయందెట్టి హారకంబుచేతనిశ్శేషంబుగా రాశి భాగింపంబడు నాహారకాంకంబయాతోలుతటిరాశిద్వయంబులనునపవర్తనంబుజేయుదగురాశిగావున నందుచేతననపవర్తనముజేయదృఢంబులుగానేర్పడు.

ఉదాహరణము

బాణభుజతర్కకృతపూర్ణపక్షములను।గలశరాగ్నిభుజ
ములనులలితముగ।తర్కనందేషుమనువులతర్కరసము।ల
పదపృథాంశహారంబులలలనదెలుపుమా

న్యాసము

$\frac{౨౩౫}{౧౫౦౪౬౨౫}$ $\frac{౬౬}{౧౪౫౮౬}$ ఇచ్ఛాటకడపల రెంటిచే నిశ్శేషంబుచెయ్యగాన అపవర్తనాంకసంఖ్య ౬౬ గా దెలియునది

౨౩౫)౧౫౦౪౬౨౫(౬౪౦౨ ‖ ౬౬)౧౪౫౮౬(౨౨౧
 ౧౪౧౦   ౧౩౨
 ౯౪౬   ౧౩౮
 ౯౪౦   ౧౩౨
 ౬౨౫   ౬౬
 ౪౭౦   ౬౬

$\frac{౧౪౫౮౬}{౬౬}$ అపవర్తితం $\frac{౩౩}{౭౨౯౩}$

౧౫౫)౨౩౫(౧   ౧౦)౬౬(౬
 ౧౫౫   ౬౦
 ౮౦)౧౫౫(౧   ౬)౧౦(౧
 ౮౦   ౬

యిచ్ఛాటహారాంశంబులు ఐదుచేత నిశ్శేషంబుచెయ్యగా వు నపవర్తనాంకంబు ఐదని తెలియునది

౭౫)౮౦(౧   ౪)౬(౧
 ౭౫   ౪
 ౫(౭౫)౧౫   ౨)౪(౨
 ౭౫   ౪

$\frac{౨౩౫}{౧౫౦౪౬౨౫}$ అపవర్తితం $\frac{౪౭}{౩౦౦౯౨౫}$

అత్రోదాహరణమాహ

రూపత్రయంపంచలవ స్త్రిభాగో యోగార్థమేతాన్వద

తుల్యహారాన్। త్రిషష్టిభాగశ్చచతుర్దశాంశస్సమచ్ఛిదౌ

మిత్రవియోజనార్థం

గీ॥ మూడురూపములునుమూడిటనొకటియు। పంచమాంశయు క్రిబన్నినొ

డువు। సమహారములొనర్పుసాగరచంద్రుల। నొకటిగునరసములనొ

కటిద్రోయు॥

రూపే౩ - ఏతాన్యోగార్థం తుల్యహారాన్వద - సమచ్ఛే

ఈ యుదాహరణమునందు మకరణ సూత్రోక్తంబగుసలక్షణన్యాయంబు

దా యథా భవంతి - తత్ప్రకారం వదే
త్యన్వయః కాః - రూపత్రయం పంచల
వ స్త్రిభాగః - కించ - హే మిత్ర త్రి
షష్టిభాగశ్చ చతుర్దశ భాగశ్చ ప
తాపి యోజనార్థం సముచ్ఛిదౌ వ
ద - తథా చ న్యాసః.
౩/౧ ౧/౫ ౧/౩ ఏకేన గుణితయో గ్రసం
హారాంశద్వయం దేవ ౧౫ తతః
పంచభిః స్వాంశేనాపి అన్యద్ధరాం
శద్వయం గుణితం ౧౫/౫ ౧/౫ ౫/౧౫
తత స్త్రిభిః తద గ్రసం
హారాంశద్వయం గుణితం జాతః
౪౫/౧౫ ౩/౧౫ ౫/౧౫ పంచ
చత్వారింశత్ త్రయః - పంచ - పం
చదశాంశా జాతాః - తేషాం యోగే
త్రి పంచాశత్ పంచదశాంశా జా
తాః ౫౩/౧౫ వియోజన సమ
ఛేదే న్యాసః ౧/౬౩ ౧/౧౪ సప్త
పంచాశ నెత్రిషష్టిభాగేన -
త్రైరేకస్య చతుర్దశాంశా నాంచ గు
ణనే - నవషష్ట్యంశత్యా త్రిశతాం
శా జాతాః ౨/౧౨౬ చతుర్దశా
నాంస ప్తాపంచాశనేనః ప్రోద్ధృ
తాభ్యాం అపి షష్టిశ్చ గుణ
నెనద్వా షష్ట్యంశత్య త్రిశతాం
శౌ జాతౌ - ౯/౧౨౬

ల కు క్రమంబున నుదాహరణం
బులు మూడు రూపంబులైదింట
నొకటియు మూడింటనొకటియు
సంకలనము కొరకు సమచ్ఛేదంబుల
ను - వ్యవకలనము కొరకు అరువది
మూటనొకటియు - పదునాల్గింటనొక
టియును సమచ్ఛేదంబుల జెప్పుమ
ని ప్రశ్నద్వయము -

ప్రథమ ప్రశ్న న్యాసము - ౩/౧ ౧/౫ ౧/౩

దీని పై విధిని

ఛేదములు	మూటికి	ఐదింటనొకటికి	మూడింటనొకటికి
౧ ౫	౩ ౫	౧ ౧	౧ ౫
౫ ౩	౧౫ ౩	౧ ౩	౫ ౧
౧౫	౪౫	౩	౫

౧౫ సమచ్ఛేదములు ౫౩/౧౫ సమచ్ఛేద సంకలన రాశి - ౫౩/౧౫

ద్వితీయ ప్రశ్న న్యాసము -

క్రమన్యాసము - ౧/౧౪ వ్య ౧/౬౩ సమచ్ఛే

దములు - ౯/౧౨౬ వ్య ౨/౧౨౬ శేషం ౭/౧౨౬

అపవర్తన రాశి ౧/౧౮

ద్వితీయవిధిన్యాసము.

౧/౧౪ వ్య ౧/౬౩

భాగాస్తు $\frac{౭}{౧౨౬}$ క్షేపే $\frac{౯}{౧౨౬}$

నవదతతో నవభ్యోద్వ్యహువిరాజి తేనద్వ్యంశత్యుత్తరశతాంశాన్స స్త శిష్టాః $\frac{౭}{౧౨౬}$ సప్తభిరప వర్తనజాతం అష్టాదశాంశం $\frac{౧}{౧౮}$

అపవర్తనం.

$$౧౪\,)\,౬౩\,(\,౪$$
$$౫౬$$
$$౭\,)\,౧౪\,(\,౨$$
$$౧౪$$

$\frac{౧}{౧౪}$ వ్య $\frac{౧}{౬౩}$ అపవర్త రాశి

$\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౯}$ సమచ్ఛేదం

$\frac{౯}{౧౨౬}$ వ్య $\frac{౨}{౧౨౬}$ శేషం

$\frac{౭}{౧౨౬}$ అపవర్త రాశి $\frac{౧}{౧౮}$

ప్రశ్నలు

(౫) రూపపంచకంబును త్రి జలాగ్న్యంశములును రూపయాగము సలిలనప్తి। నందశాంశకములు నవరూపగిరిశరసాంశజాంశములును చానగూర్చు।

న్యాసము

ప్ర $\frac{౫}{౧}$ $\frac{౧}{౧౧}$ $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧}{౩}$. ద్వి $\frac{౨}{౧}$ $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧}{౭}$ $\frac{౧}{౯}$. తృ $\frac{౧౯}{౧}$ $\frac{౧}{౭}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౬}$.

పదిటమూటిలోన పదుయుగ్మమూ ద్రోయ। తొమ్మిదింటి రెంట త్రోయు పదు। యుగ్మకంబు జలధినొకటనష్టాంశంబు। వేరు వేరు గాగ వెలదినీవు॥

న్యాసము.

ప్ర $\frac{౩}{౧౦}$ లో త్రో $\frac{౨}{౧౫}$ ద్వి $\frac{౨}{౯}$ లో త్రో $\frac{౨}{౧౫}$ తృ $\frac{౧}{౪}$ లో త్రో $\frac{౧}{౮}$

తత్ర భాగజాతౌ కరణసూత్రం

వృత్తార్ధం నాహ.

లవాలవఘ్నాశ్చహరాహరఘ్నా భాగప్రభాగేషు సవర్ణనం స్యాత్ ॥

వృ॥ అంశలంశహతములగును హరము హరగుణంబులో।
సంశయంబు వలదు భాగజాతిననుహరంబులక్॥

లవేతి ॥ భాగప్రభాగేలవేణగుణితా
లవాశ్చ హారేణగుణితాహారాశ్చ
సవర్ణసంఖ్యాస్యాత్

హారంబులు హారంబుల చేతను అంశంబులంశంబుల చేతను వేర్వేరగుణింపనంశసవర్ణనంబగు॰
ఇందు సవర్ణనంబు జేయుటెట్లనచేదంబులకు సమానంబులగునంశంబుల ద్రోధి శేషంబుల పూర్వోక్తవిధిని జేయ సవర్ణనంబు సిద్ధించు

అత్రోదాహరణం

ద్రమ్మార్ధత్రిలవద్వయస్య సుమతేపాదత్రయంయత్ భవేత్
తత్పంచాంశక షోడశాంశచరణాన్సంప్రార్థితేనార్థినే॥ద
త్తో యేనవరాటికాఃకతికదర్యేణార్పితాస్తేన తాం బ్రూ
హిత్వంయది వేత్సి వత్సగణితేజాతింప్రభాగాభిధాం॥

సు॥ సుమతీ ద్రమ్మదళత్రియుగ్మములలో సొంపొందు పాదత్రయిన్ । సము పంచాశంములోని యష్టిలవమౌ సంఖ్యన్ మరీయాంశమౌ। కమవృత్తిన్ దను వేడనర్థికొసగన్ దాత్పర్యమున్ జెందునా। యమవేశ్యార్థియకాకదర్యప రుచేనపీంపబడ్డట్టియా। విమలంబైనవరాటికల్ దెలుపునీపీజాతి గాంతేనియున్ -

ద్రమ్మేతి। ద్రమ్మస్యయదర్ధంతస్యత్రిలవస్త్రితీయలవఃతస్య యద్ద్వయంతస్య యత్పాదత్రయంతస్య పంచాంశకః పంచమాంశకః తస్య యః షోడశాంశః తస్య యశ్చరణశ్చతుర్థాంశః సుమతేసం ప్రార్థితేన మోర్గినే దత్తః తేనకదర్యేణకతివరాటికాః అర్పితాస్తాన్మేబ్రూహి

ఈయుదాహరణమునందునాకదర్యునిచే నెన్ని వరాటకము లీయబడి మోనని ప్రశ్నము

న్యాసము

$\frac{1}{1}$ లో $\frac{1}{2}$ లో $\frac{2}{3}$ లో $\frac{3}{4}$ లో $\frac{1}{5}$ లో $\frac{1}{16}$ లో $\frac{1}{4}$ గాశ $\frac{6}{3840}$

అపటరా $\frac{1}{1280}$

హేవత్స యదిగణితే త్ర్యంశభాగా

భిభాంజాతిం వేత్సి- న్యాసః $\frac{౧}{౧}$ $\frac{౧}{౨}$-

$\frac{౨}{౩}$ - $\frac{౩}{౪}$ - $\frac{౧}{౫}$ - $\frac{౧}{౧౬}$ - $\frac{౧}{౪}$ లవణగుణితే

షులవేషుషడ్జాతాః హారేషుహార

గుణితేషుసప్తసహస్రాణిత్ర్యుత్తరష

ట్ఛతాధికాజాతాః $\frac{౬}{౭౬౮౦}$ అప

వర్తితేష్వధికపవర్తనే అష్టిత్ర్యుత్త

రద్వాదశశతాంశో జాతః $\frac{౬}{౧౨౮౦}$

ద్రవ్యస్యైతావాన్ భాగప్రా

ప్తో భవతి- అతెపవకడర్త్యో

ఱపనం

రెండవపద్ధిన్యాసము

$\frac{౧}{౧}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౨}{౩}$ $\frac{౩}{౪}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౧౬}$ $\frac{౧}{౪}$

దీనియస్థ్యచ్ఛేదస్థానమునందలి రెండవ

మూడవసంఖ్యలకునంశస్థానము

నందలిమూడవ-నాల్గవసంఖ్యలకు

నుసమానత్వముగల్గుటవలననవి

ద్రొచివేశపమలనుంచిగణితము

సాధించనవి- న్యాసము

$\frac{౧}{౧}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౧౬}$ $\frac{౧}{౪}$ రాశి $\frac{౧}{౧౨౮౦}$

(౯) భిక్షరూపాయిని మూడవ పాదములలోనున్న త్రిబాహ్యాంశములోనకలం

కాంధమునందు పాదత్రయిలోనన్నాకిటన్నొంటిలో। ప్రకటంబుదిన పాద

త్ర్యంశయుగళిని బ్రహ్మణంబుచుని। చ్చుకదర్యార్పిత ద్రవ్యమింత

యని వేసూచించుమార్గాణకా న్యాసము-

$\frac{౧}{౧}$ లో $\frac{౩}{౪}$ లో $\frac{౨}{౩}$ లో $\frac{౧}{౨}$ లో $\frac{౩}{౪}$ లో $\frac{౧}{౬}$ లో $\frac{౧}{౪}$ లో $\frac{౨}{౩}$ ఎంత

కలములోని త్ర్యంశకంబున పాదంబులోని యష్టభాగనేని యొసగు

మునిననీకనందు నష్టభాగంబిచ్చు ధాన్యమెంతయగును తరళనయనా

$\frac{౧}{౧}$ లో $\frac{౧}{౩}$ లో $\frac{౧}{౪}$ లో $\frac{౧}{౮}$ లో $\frac{౧}{౧౬}$ ఎంత

వరహాలో త్రిపాదత్ర్యంశయుగళిని వహ్వాంశలోగల్గిన। యంశలోనన శర

తత్పరభాగములలోనం గల్గుభాగేషులన। కనకముపాదుశరాఖ్యులన్నెలయు

నాంసన్వమిడు। కంబునన। శంగిన్యగస్తులతోయిజాయుకిరమున్నతొడిగిచెప్పవే

న్యాసము.

$\frac{౧}{౧}$ లో $\frac{౩}{౪}$ లో $\frac{౨}{౩}$ లో $\frac{౧}{౮}$ లో $\frac{౧}{౨}$ లో $\frac{౫}{౬}$ లో $\frac{౫౭}{౧౬}$ లో $\frac{౮}{౫}$ లో $\frac{౧}{౧౫}$ లో

[illegible] ఎంత

అథ భాగానుబంధభాగాపవాహా

జాత్యోఃకరణసూత్రం వృత్తార్ధేనాహ

ఛేదఘ్నరూపేషు లవాధనర్ణ మేకస్యభాగాల్పధికోన

కాశ్చేత్ ||

వృ|| ఏకమున నె భాగరాజిహీనయుతములౌనేని । జోకహారగు
ణితరూపసద్ధియోగములు నగు౯

ఏకస్య భాగా అధికాః ఏకస్య భాగా ఊనకా ఊనా వాస్యుః తదా ఛేదఘ్నరూపేషు ఛేదగుణితా నియాని రూపాణి తేషు లవాః ధనర్ణంపి ధేయాః భాగాధిక్యే లవానాం ధనత్వం భాగోనత్వే లవానాం ఋణత్వం చేతి.

ఒకరాశికి అంశలు కూడుచు౯ నేడల హారరాశిచే రూపములను గుణించియుండి అంశలు సంకలనము జేసి యవి యంశలుగా నుంచుచున ట్లును హారరాశి పూర్వంబుండునదియు గాను నుంచ సవర్ణనంబగు

ఒకరాశిలోనంశలు తీయునెడల హారముచే గుణించబడు నంశలయందు హీనములగునంశల తీయ శేషమంశ స్థానంబునను హారము హారంబునుంగా నుంచవలయు||

అత్ర శ్లోకః

ఉ|| సాంఘ్రిద్వయం త్రయం స్వాంఘ్రికీదృక్త్ర్యం హిసవర్ణితం
జానాస్యంశానుబంధం చేత్తథా భాగాపవాహనం ||౩౧||

గీ|| పాదసహితమైన బాహురూపంబులు । పాదహీతమగుచుబ
రగుణము । వీసవర్ణనంబు పొందజేయుము । యంశయుతవి
యుక్తులరయుచేని

సాంఘ్రిద్వయమిత్ - ద్వయం - రూపద్వయం సాంఘ్రి సపాదం - త్రయం రూపత్రయం స్వాంఘ్రి పాదహీనంచ

ఈయుదాహరణంబున పాదికచే నెక్కువయగు రెండును పాదికచే తక్కువయగు మూడును స

సవర్ణితం కీదృక్ తద్బ్రూహి. చేద్భాగానుబంధలవాపవాహౌ జానాసి. న్యాసః $\frac{౨}{౧/౪}$ $\frac{౩}{౧/౪}$

యథాఛేదఘ్నే శ్చతుర్భిర్గుణితే రూపద్వయే త్వష్టౌ జాతాః తత్ర లవస్యైకస్య ధనత్వేన నవ పాదా జాతాః $\frac{౯}{౪}$ అన్యత్ర ఛేదఘ్నే శ్చతుర్భీ రూపత్రయే జాతే ౧౨ ద్వాదశ జాతాః తత్రైకస్య లవస్య ఋణత్వేన ఏకాదశ పాదా జాతాః. $\frac{౧౧}{౪}$

వర్ణితం చునెడల నెట్లుండునని ప్రశ్నద్వయము న్యాసము -

భాగానుబంధము	భాగాపవాహము
$\frac{౨}{౧}$ సం $\frac{౧}{౪}$	$\frac{౩}{౧}$ త్రో $\frac{౧}{౪}$
$\frac{౨}{౧}$ సం $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౮}{౪}$ సం $\frac{౧}{౪}$ - $\frac{౯}{౪}$	$\frac{౧౨}{౪}$ త్రో $\frac{౧}{౪}$
	శే $\frac{౧౧}{౪}$

ప్రశ్నలు

(౧౦) పంచమాంశయుక్తబాహువ్యలెట్లగు। సప్తమాంశహీననఖములెంత। గిరిలవోనగుణములెంతగు। పునవయుక్త। కాంశయుక్తత్రిరూపకముల వెన్ని.

న్యాసము.

ప్ర $\frac{౨}{౧}$ సం $\frac{౧}{౫}$ ద్వి $\frac{౨౦}{౧}$ త్రో $\frac{౧}{౭}$ తృ $\frac{౩}{౧}$ త్రో $\frac{౧}{౭}$ చ $\frac{౩}{౧}$ సం $\frac{౨}{౯}$

అథస్వాంశానుబంధస్వాంశాప
వాహజాత్యోః కరణసూత్రం వృత్తేనార్ధం
స్వాంశాధికోనః ఖలు యత్ర తత్ర భాగానుబంధే చ ల
వాపవాహే। తలస్థహారేణ హరం నిహన్యాత్ స్వాంశా
ధికోనేనతు తేన భాగాన్ ॥౩౩॥

వృ॥ స్వాంశలూనయుతములేని సహతలస్థహారమునకు। అంశయూ
నయుతము జేసి ఆంశ పథమొనవ్వు మీ॥

స్వాంశేతి॥ యత్ర భాగానుబంధే లవాపవాహే చ స్వాంశ అధికోనః

స్వకీయాంశంబులు రాశియందు యుతంబు జేయునెడలద్వి

అధికః ఊనో వాఽగ్రేతలస్థహారేణ హారం నిహన్యాత్స్వాంశాధికోనేన నిజాంశాధికేన నిజాంశోనేన వా తల స్థహారేణ భాగం నిహన్యాత్ పునరపి తలస్థహారేణేత్యాదిష్వర్యాది త్యర్థః

తీయహారముచే ప్రథమహారమును గుణించి హారముగా నుంచికొని యా ద్వితీయహారంబునందంశలు సంకలనము జేసి దానిచే ప్రథమాంశంబును గుణించి యంశముగా నుంచునది దీని నామంబు స్వాంశానుబంధం బన బడు

మరియు రాశియందు స్వకీయాంశంబు లూనంబులు జేయు నెడల హారములు తటి క్రమంబున నుంచి ద్వితీయహారమునందా ద్వితీయాంశంబులూనంబులు జేసి దానిచే నాద్యస్థలాంశంబు గుణించునది - దీని నామంబు స్వాంశాపవాహంబనం బడు

అత్రోదాహరణం ॥ ॥

అంఘ్రిస్స్వత్ర్యంశయుక్తస్స్వనిజదళయుతః కీదృశః కీదృ
శౌ చ త్ర్యంశౌ స్వాష్టాంశహీనౌ తదను చ రహితౌ త్రిభిస్సప్తభాగైః
అర్ధం స్వాష్టాంశహీనం నవభిరథయుతం సప్తమాంశైస్స్వ
కీయైః కీదృక్స్యాద్బ్రూహి వేత్సి త్వమిహ యది సఖే అంశానుబం
ధాపవాహం ॥౩౪॥

ఉ॥ పాదము స్వత్రితీయ యుతిబట్టి నిజార్ధము గూడ నెట్లగున్ ।
ఆది త్రిభాగయుగ్మకములష్టమ స్వాంశవివర్జితంబులై ।
సాదర మొప్ప దెల్పు మటసప్తమ భాగత్రయాళిహీనముల్ ।
పాదయుగంబు స్వాష్టలవపాటితమై నవ సప్తి గూడినన్ ।
ఖేదలవంబు లెట్టులగు జెప్పుము స్వీయలవాపహముల్ ॥

అంఘ్రిరితి ॥ అంఘ్రిః పాదః
స్వత్ర్యంశయుక్తః పునః స్వనిజదళ
యుతః నిజార్ధేనయుతః కీదృశ ఇ
త్యేకః ప్రశ్నః ॥

త్ర్యంశే స్వాష్టాంశేన హీ
నాపశ్చాత్త్రిభిస్స్వత్రిభాగైరహి
తాపకీదృశావితి ద్వితీయః ప్రశ్నః.

స్వాష్టాంశహీనమర్ధం నిజై
ర్నవభిస్స్వత్రిమాంశైర్యుతం సత్
కీదృశస్స్యాత్ ఇతి తృతీయః ప్రశ్న
హేసఖే యది త్వం భాగానుబం
ధభాగాపవాహౌ వేత్సి తర్హి ఏ
తత్ప్రశ్నత్రయం బ్రూహి

ప్రథమప్రశ్నన్యాసః

స్వాంశానుబంధం తలస్థహారే
౧/౪ ౧/౩ ౧/౨ ణత్రికేణహ
స్వాంశాపవాహం రంచతుష్టం
౨/౩ ౧/౮ ౩/౭ హన్యాత్
స్వాంశాపవాహ ౧౨స్వాంశా
స్వాంశానుబంధం ధికేన తేన
౧/౨ ౧/౮ ౭/౯ త్రికేణ౪భా
గపకో హాతః ౪ పునరపి తలస్థహారే
ణద్విఘ్నేన అహారం ద్వాదశకం హ
న్యాత్ అంశ స్వాంశేనైకేనయుతేన
ద్విఘ్నేన ౩. భాగాః చతురః ౪.

ఈ యుదాహరణమునందు ౧
నాల్గింట నొకటితనమూడింట నొక
చేతనునచ్చటలభించు ధనమునందు
లిరెంట నొకటిచేతను కూడిననెం
తయగునని ప్రథమ ప్రశ్నము -

మూడింట రెండు భాగము లుత
మునెనిమిదిట నొకటిచే హీనంబుల
గుచు పిదప యునేడింట మూడు భా
గములచే హీనములయ్యే నెట్టిదగునని
స్వాంశాపవాహ ప్రశ్నము

మూడవది - రెంటనొకటితన
యందలి యెనిమిదియవ భాగముచే
హీనములయ్యెనుపిదప తనయేడు భా
గములయందలి తొమ్మిదిభాగముల
చేకూడియునునెట్టిదగునని స్వాం
శాపవాహ స్వాంశానుబంధ ప్ర
శ్నము

ఈ ప్రక్రియాభేదముదెలిసితి
వేనియీ ప్రశ్నత్రయంబునకును
త్తరమిమ్మనుట

హాన్యాత్ ౧౨ - ఏవం ద్వాదశ చ
తుర్వింశాంశౌ జాతౌ ౧౨/౨౪ అన
యోః ద్వాదశభిరపవర్తే ౧/౨ ఏ
తావతారూపార్ధం జాతం॥ ద్వితీ
య ప్రశ్నే తలస్థ హారేణాష్టకేన
౮ - హారం త్రికం హన్యాత్ - ౨౪ -
స్యాం ౧/౨ శేషైకేనోనేనాష్టకేన -
౭ - భాగం ద్వౌ హన్యాత్ ౧౪ పున
స్తలస్థహారేణ సప్తకేన ౭ హారం
౨౪ - నిహన్యాత్ ౧౬౮ - స్యాం
శత్రికేనోనేన తేన సప్తకేన - ౪ - భా
గాః - ౧౪ - హన్యాత్ - ౫౬ - ఏవం
షట్పంచాశత్ అష్టషష్ట్యుత్తరశ
తాంశౌ జాతౌ ౫౬/౧౬౮ అనయోష్ష
ట్పంచాశతాపవర్తే - ౧/౩ - జాతో
రూపత్రితీయాంశః - తృతీయ ప్ర
శ్నే - తలస్థ హారేణాష్టకేన ౮ -
హారం ద్వయం - ౨ - హన్యాత్ -
౧౬ - స్యాం శేషైకేనోనేన తేనాష్ట
కేన - ౭ - భాగమేకం హన్యాత్
౭ - పునరపి తలస్థహారేణ - ౭ హా
రం - ౧౬ - హన్యాత్ స్యాంశః - ౭ -
నవాధికేన తేన ౧౬ - భాగాః - ౭
హన్యాత్ - ౧౧౨ - అనయోస్సప్తభా
గే వాపవర్తే రూపం జాతం॥ ౧/౧

ప్రశ్నలు

(౧౧) తనపంచాంశను గూడు పాధుల లెటులౌ త ద్ద్వాదశాంశంబు గూడిన నెట్లౌ మునిస ప్తమాంశ గలపన డింభాగ్య ర్వే దెల్పు మా। ఘన రాశిన్ని జస ప్తమాంశయుగమున్గంటింప శేషంబ దెం। తన వాంశాష్టక శేష మెంత జెపుమా తన్వంగి శీఘ్రంబునన్॥

న్యాసము

$\frac{౪}{౧}$ సం $\frac{౧}{౫}$ సం $\frac{౧}{౧౨}$ సం $\frac{౧}{౬}$ త్రో $\frac{౧}{౬}$ త్రో $\frac{౮}{౯}$ శేష మెంత

పంచమాంశము నిజ పాదయుతంబైన నెంత నిజ త్ర్యంశ చేత గూడ। నెంత నిజార్ధార్ధ ప్తి నెంత తుల్యయుతంబ దెంత వేగ మెబల్కు మింతినాకు। సార్ధ రూప త్రయిస్వ మునిభాగ చతుష్క హీనత నెంత గు నిజ తృతీయ। భాగ హీనత నెంత బల్కుము వే వేగ రూపత్రయము నిజ రుద్ర భాగ। పంచకంబున గూడు శభాను స ప్తి। భాగ హీనత నొందయు నారి స్వకీయ। నవ్వదన ఖ భాగ హీనత నలరు నెట్లు। దెలుపు మాజంతి భిన్నంబు దెలియు దేని॥

న్యాసము

ప్ర $\frac{౧}{౫}$ సం $\frac{౧}{౪}$ సం $\frac{౧}{౩}$ సం $\frac{౧}{౨}$ సం $\frac{౧}{౧}$ ఎంత

ద్వి $\frac{౨}{౨}$ లోతన $\frac{౪}{౬}$ త్రో $\frac{౧}{౩}$ శేష మెంత

తృ $\frac{౩}{౧}$ సంతన $\frac{౫}{౧౧}$ త్రో $\frac{౨}{౧౨}$ త్రో $\frac{౯}{౨౦}$ శేషంయుతం

ఇట్లు భిన్న జాతిచతుష్టయము సమాప్తము.

అథభిన్నపరికర్మాష్టకమాహతత్ర
సంకలితవ్యవకలితయోఃకరణ
సూత్రంవృత్తార్ధేనాహ.

యోగోన్తరంతుల్యహరాంశకానాంకల్ప్యోహరోరూ
పమహారరాశేః ॥౩౮॥

టీ॥ తుల్యహారాంశములను త్రోయుటయును గూడుటల్ । జెల్లుచుండును
హారమునకు జేయు మొకటిహారముగన్ ॥

యోగఇతి॥ తుల్యహారాంశకానాంయోగఃఅన్తరంపియోగోవాకార్యంతుల్యోహారోయేషాంతేతుల్యహారాః-తేచతేఅంశాశ్చతేషాం అహారరాశేఃరూపం ప కోహారః కల్ప్యః॥

భిన్నసంకలనవ్యవకలనంబులుజేయునెడలభాగజాతివిధినిసవర్ణనంబులుజేసిక్రమంబునసంకలనవ్యవకలనంబులుజేయునది అంశములుగానుండు నెడలభేదములేకుండుటగావునందుభిన్నకల్పనంబుసిద్ధించుటకై-ఒకరూపమునుహారముగాకల్పించుకొనునది॥

అత్రోద్దేశకమాహ

పంచాంశపాదత్రిలవార్ధషష్ఠానేకీకృతాన్బ్రూహిసఖేమ
మాశు।ఏభిశ్చభాగైరథవర్జితానాంకింస్యాత్త్రయాణాంక
థయాశుశేషం॥

పంచాంశంబునుపాదమున్ త్రిలవమున్ పాదద్వయిన్ షష్ఠమున్ । చం
చల్లీలనుగూర్చిరూపత్రయిలోసంశోధ్యమున్ జేసియో । పంచాస్త్రాకారవె
లగా నన్నుబోటిసరగన్ బాగొప్పగాజెల్పుమా । కొంచంబేమియులేకకీదృత్ర
తభాగాలే నిశిష్టాంశకిన్

పంచాంశేన ॥ శంభ్వాంశేః పా
దశ్చ తుర్థాంశః ప ఞ్చపంచ
హీనస్తై ప కీకృ తాన్యశ్శిష్ట్రం
బూహి. పభిః భాగై రేకీకృ తైరం
శైః అ ష్టపజిక్ష తానాం హీనానాం
త్ర యాణాంరూపాణాం శేషం
కింన్యాత్ తదభ్యాసస్య కథయ-
యోగార్థంన్యాసోయథా

[illegible]

శూన్యహారాంశ కానాంయో ఇస్య
త్వత్వాత్ అన్యోన్య హారాభిహ
తౌహరాంశావితికృతేజాతౌ స్తు
ల్యహారాంశాః

[illegible]

అంశైక్యైక్యకృతేజాతం [illegible]
షష్టి ౦శతా అపవర్తనే జాతౌహా
రాంశౌ [illegible]

ఏషాంత్ర యాణాం చోక్ష ఘనా యస్న్య
సః ఏలోప్యహారోరూపహారరా
శేనిష్యే కృత్వాత్ త్ర యాణాంపథ
స్తారూపోపారఃకలిప్త తఃన్యో
న్య హారతీసమచ్ఛేదే [illegible] తః
స్త్ఫైఃఏకోనత్రింశ చోక్ష ఘనేన శి
ష్టాః [illegible]

ప్రశ్నలు

౧౨) త్రిలవపంచాంశగిర్యంశమల్లనవాంశ । ఘులువసువ్యష్టిషోడశములు
నవిశ్వ । మనుఁరవిద్వ్యష్టిభాగాణమాదిశాంశ । ములుమవేశ్వరగూర్చ
మింముద్దుగుమ్మా

న్యాసము

త్రి $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౭}$ ద్వి $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧}{౯}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౧౬}$ తృ $\frac{౧}{౧౩}$ $\frac{౧}{౧౪}$ $\frac{౧}{౧౨}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౫}$

రూపత్రయంబులోశల । నోవడతి త్రిపంచభాగములు ద్రోయుఫె
ఫేణ । రూపచతుష్కములోపల । నెపగుపంచత్రిభాగశ లెడలిది జెప్పుమా॥

న్యాసము

త్రి $\frac{౩}{౧}$ లో $\frac{౩}{౫}$ శేషం ద్వి $\frac{౪}{౧}$ లో $\frac{౩}{౫}$ శేషం

శరరూపంబులు బాహునందగిరియంశంబుల్ త్రివిశ్వాంశముల్ । శర
బాహ్వంశలుగూర్చ నెంతయగు మోచంద్రాస్యవస్వంశముణ । శరభాగం
బురసాంశముణరదనవాంశంబుల్ త్రిపాదంబులుణ । శరసప్తాష్ట దిగంశము
ల్గలిపి వేజానొందగా దెల్పుమా.

త్రి $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౭}$ $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౩}{౧౩}$ $\frac{౨}{౫}$ ద్వి $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧}{౫౬}$ $\frac{౭}{౩౨}$ $\frac{౩}{౪}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౧౬}$ $\frac{౧}{౧౪}$

అథభిన్నగుణనేకరణ

సూత్రంవృత్తార్థేనాహ.

అంశాహతిచ్ఛేదవధేనభక్తాలబ్ధంవిభిన్నేగుణనేఫలం

స్యాత్॥

వ్యా॥ అంశగుణముహారహతినిహారణఫలమఫలమగుణ। సంశయంబులేక భి

న్నజాతిగుణనమునదగిణ

అంశేతిఅంశానామాహతిఃపరస్ప
రగుణనంఛేదవధేన హారాణాంప
రస్పరవధేనభక్తాసతియల్లబ్ధంవిభి
న్నేగుణనేఫలంస్యాత్

అంశలనుపరస్పరముగుణింప
లభించురాశిని - ఛేదములపరస్పర
గుణనముచేభాగించు నెలడలనేపణ
ఁడులబ్ధముభిన్నగుణన రాశియగు
ననుట

అత్రోద్దేశకమాహ

సత్ర్యంశరూపద్వితయేన నిఘ్నం ససప్తమాంశద్వితయం భవేత్కిం। అర్ధం త్రిభాగేన హతం చ విద్ధి దక్షోసి భిన్నే గుణనావిధౌచేత్

గీ॥ సప్తమాంశయుతంబగు శయము చేత । నభ్యసించిన సత్ర్యంశ హస్తి మెంత । త్ర్యంశమున గుణించుమది నదళమునో డుపుభిన్న గుణనంబు మనపు నందెన్నుదెలి.

సత్ర్యంశేతి। ససప్తమాంశద్వితయం సప్తమాంశ సహితం రూపద్వయం సత్ర్యంశరూపద్వితయేన తృతీయాంశ సహిత రూపద్వయేన నిఘ్నం గుణితం సత్ కింభవతి- కించ అర్ధం రూపార్ధం తృతీయ భాగేన హతం సత్ కింస్యాత్ చేద్భిన్న గుణనావిధౌ దక్షోసి తర్హి పతన్మ దుక్తం విద్ధి జానీహీ ఇవి చారయేత్యర్థః

న్యాసః

౨	౨	ఛేదఘ్నరూ
౧/౩	౧/౭	పేషులవాధ

వర్ణీమితిక్ప్తే జాతం $\frac{౭}{౩}$ $\frac{౧౫}{౭}$ అంశయోరాహతిః ౧౦౫ ఛేదవధః ౨౧

హారేణ ౨౧ అంశే ౧౦౫ హృతే ౫ పంచరూపాణి జాతాని . అర్ధం త్రిభాగేనేత్యస్య న్యాసః $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౩}$ అంశాహతిరితిక్ప్తే జాతం ఏకషష్ఠాంశః $\frac{౧}{౬}$

న్యాసము.

గుణ్యం ౨ $\frac{౧}{౭}$ గుణం ౨ $\frac{౧}{౩}$ దీనిభాగానుబంధజాతివిధిని సవర్ణనము జేయసిద్ధించినరాసులు గుణ్యం $\frac{౧౫}{౭}$ గు $\frac{౭}{౩}$ రా $\frac{౧౦౫}{౨౧}$ అప ౨౧ రా ౫

ద్వితీయన్యాసము

గుణ్యం $\frac{౧}{౨}$ గుణం $\frac{౧}{౩}$ రా $\frac{౧}{౬}$ ఇదియుఫలరాశి ఇట్లు ౘాతటను దెలియునది

ప్రశ్నలు

౧౩) పాదయుక్తరూపపంచకములచేత। పంచసప్తమాంశబగుణరూపములొకటిగుణించ నెంతయగు తృతీయాంశముల్। పాదమునగుణింపబడు నెట్లు। మూడుసప్తమాంశములకూడనైదుచే। నాల్గుపంచమాంశనవకరూపములు గుణింపనెంతమూడిటనొకటి చేసప్తమాంశగుణితసమితియంత

న్యాసము

ప్ర $\frac{౫}{౧}$ $\frac{౧}{౪}$ గు $\frac{౧}{౧}$ $\frac{౫}{౬}$ ద్వి $\frac{౨}{౩}$ గు $\frac{౧}{౪}$ తృ $\frac{౫}{౧}$ $\frac{౩}{౬}$ గు $\frac{౯}{౧}$ $\frac{౪}{౫}$ చ $\frac{౧}{౩}$ గు $\frac{౧}{౬}$

అథభిన్నభాగహారేకరణసూత్రం

వృత్తార్థేనాహ-

ఛేదంలవంచపరివర్త్యహరస్యశేషః కార్యోऽథభాగహరణేగుణనావిధిశ్చ-౩౭

వృ॥ హారకమునవెగడియుండునంశహారములనువగల। పరివర్తనంబు జేసిబరపవలయుగుణవిధిగ-

ఛేదమితి॥ ఛేదంలవంచపరివర్త్య భాజకఛేదకస్థానేఛేదలవౌపరివర్త్య ఛేదముపరికృత్వాలవంచాధస్థాత్కృత్వేత్యర్థః భాగహారణేభాగహారేగుణనావిధిః అంశౌహానిచ్ఛేదవధే నభక్తఇత్యుక్తోగుణనాప్రకారఏవకార్యఇత్యర్థః-

భాజ్యహారరాసులయందు నుండెడుభిన్నమునందు-హారరాశిస్థానమునందుండుసంఖ్యలనంశస్థానంబునందును-నంశస్థానంబునందలిసంఖ్యలహారస్థానంబునందునునుంచునట్లువ్రాదియుంచియంశగుణనము హారగుణనముచే భజింపవలయునను గుణనవిధిని జేయునది-

అత్రోద్దేశకమాహ

సత్ర్యంశరూపద్వితయేనపంచత్ర్యంశేనషట్కంవదమేవిభజ్య। గభీరయద్భాగ్రసుతీక్ష్ణబుద్ధిశ్చేదస్తితేభిన్నహృతౌసమర్థా॥౩౮॥

పంచరూపంబులహరించుచంచలాక్షి। త్ర్యంశయుతరూపకద్వయి

త్ర్యంశమునను । షష్ఠము భజించి నొదవు మాకీక్షముగను । భిన్నభాగహారంబు నీ వెన్ను దేని.

సత్ర్యంశేతి ॥ సత్ర్యంశరూప ద్వితయేనత్ర్యంశ సహితరూప ద్వయేనవంచరూపాణివిభజ్య వదన్యాసః

౨ ౫ యథా భే
౧ ౬ దమ్ము రూ
౩ పేషుల వాధ

వణ౯మితి కృ... ఛేవంలవంచ పరివత్య౯ ... అంశాహతి ఛేదవ ధేన భక్తా ౧౫/౮

పంచదశసప్తమాంశా జాతాః పంచ ద్వితీయో దాహరణే న్యాసః ౧/౩ ౧ ఛేదంలవంచవరివర్త్య ... అంశాహతిః ఛేదవధేనభక్తే ౩/౬ త్రిభిరవవర్తనే కృతేజా తం రూపార్థం ౧/౨

(౫౭) షష్ఠరూపకంబు సప్తమాంశ విభక్తి । మైన లబ్ధ మెంత యను త్రిశాంశములను విశ్వయుగళీ దళ పాలుగొననెంత । నందయుగళి భక్తసగము లెంత

న్యాసము

ప్రహా ... భాజ్యం ... ద్విహా ... భా ... తృహా ... భా ...

వగా౯దిసత్రకరణ-రణము

ఒకటి మొదలుగాన వాంశాంక వగ౯ంబులు న్యాసలున్ని క్రియన్నే

కమున్వార్థములున్ రత్నములున్ రాజులు న్ద్రవ్యముల్ గోరాముల్ బాహుజ
లాంగంబులుఁ జంద్రనాగంబులుఁ గీర్తిప్రబోధార్థమై బలిమిఁ దెల్పెన్ ।౧౪
నొకటి మొదల్వాంకంబులో చంద్రుడుఁ సర్పముల్ భూములున్ వేదతతుల్
బులున్ద్రవ్యచంద్రుల్ పాతముల్ గుణాబ్ధుల్ గున్ లుఁ సూగబాణంబులు
న్నందబాహ్వద్రులుఁ బాటివిద్యార్థులైనట్టి బాలాళికిన్ ఇక దెలిపెద
నా చతుర్ఘాత మొదలన్ పుల్పిం ద్రనాగంబులున్ గతతత్త్వంబులున్
త్త్వతర్కంబులుఁ దర్కనందార్థులున్ నంద్రవ్యోమాజినులర్కనందాంబ
రాబ్ధుల్ హీతర్కబాణాంగముల్ భాసిలుఁ । ఆ కుటిలగత పంచఘాతంబు
లొందుఁ రదాలా మజ్జైనుల్ నాకాశభూముల్ రాకాగస్తు లుద్గిరి
గర్భద్రిమానుల్ నివ్యోమనాగాష్టులుఁ సామజాంగాద్రి దంతాల్వా
బ్ధ్యంబరాంకేషులున్ గామహీఁ ॥ఇక రసఘన రాసులేకంబు వార్యంగము
ల్నందబాహ్వద్రులు న్ద్గనందాంబరాబ్ధుల్ రాత్ర్యంగవతుంబులున్ గర
బాణాంగతర్కంబుధుల్తానతకాద్రిరుద్రుల్ జలేంద్రాతుతర్కాతుసులుఁ
భూజలేంద్రాగ్నిభూతంబులుఁ॥ ఇక మునిఘన రాసులొందుఁ గజార్కాగ్ని
రిభైక బాహుల్ జలేభాగ్ని రాజుల్ రాకాష్టవానుల్ సత్ర్యంకనందోడు
లుఁ రామనీరేషు రామాతుదంతుల్ శేషైకగిర్యంకఘాతుసుల్ వాం
గాంకనేత్రేభరాగాబ్ధులుఁ। ఇక గజఘన మొదుత కేషుబాహుల్ రాం
గేషుతర్కల్ సాగ్ని షుబాణాంగముల్ ద్వతర్కంబరాంకాగ్నులుఁ
భూపతర్కంక రాగాష్టులుఁ భూషనాగాబ్ధితర్కాశ్వ। బాణాల్ నృపంత్య
ద్రిరాగాద్రిభూపుల్ధరాత్ర్యద్రితర్కాబ్ధి భాగన్ధ్యబ్ధులుఁ. ఇక నవఘన న్నే
క.మాసూర బాణాల్ గ్నేత్రాంగ సంతేందులుఁ వేదమన్వక్షితర్కాతుసులుఁ త
త్త్వబాణాగ్ని బాణాంకచంద్రుల్ సాంకాంగగిర్యద్రిఖవ్యోమభూముల్ స్వ
రాకాశతర్కాగ్ని బాణాగ్ని పూర్ణార్ణబ్ధులుఁ నాగబాహ్వద్రిరాగశై
లణాగ్నిచంద్రుల్ నవేభాబ్ధి భాత్యబ్ధి గాగేభరాముల్ గన్॥

పత్రకము

ఏ	ద్వి	త్రి	చ	ప	ష
౧	౧	౧	౧	౧	౧
౨	౪	౮	౧౬	౩౨	౬౪
౩	౯	౨౭	౮౧	౨౪౩	౭౨౯
౪	౧౬	౬౪	౨౫౬	౧౦౨౪	౪౦౯౬
౫	౨౫	౧౨౫	౬౨౫	౩౧౨౫	౧౫౬౨౫
౬	౩౬	౨౧౬	౧౨౯౬	౭౭౭౬	౪౬౬౫౬
౭	౪౯	౩౪౩	౨౪౦౧	౧౬౮౦౭	౧౧౭౬౪౯
౮	౬౪	౫౧౨	౪౦౯౬	౩౨౭౬౮	౨౬౨౧౪౪
౯	౮౧	౭౨౯	౬౫౬౧	౫౯౦౪౯	౫౩౧౪౪౧

స	అష్ట	నవ	
౧	౧	౧	ఇదిపథ కము
౧౨౮	౨౫౬	౫౧౨	
౨౧౮౭	౬౫౬౧	౧౯౬౮౩	
౧౬౩౮౪	౬౫౫౩౬	౨౬౨౧౪౪	
౭౮౧౨౫	౩౯౦౬౨౫	౧౯౫౩౧౨౫	
౨౭౯౯౩౬	౧౬౭౯౬౧౬	౧౦౦౭౭౬౯౬	
౮౨౩౫౪౩	౫౭౬౪౮౦౧	౪౦౩౫౩౬౦౭	
౨౦౯౭౧౫౨	౧౬౭౭౭౨౧౬	౧౩౪౨౧౭౭౨౮	
౪౭౮౨౯౬౯	౪౩౦౪౬౭౨౧	౩౮౭౪౨౦౪౮౯	

అథభిన్నవర్గవర్గమూలఘనఘనమూలేషు
కరణసూత్రంవృత్తార్ధేనాహ.

వర్గేకృతిఘ్నః విహృతౌ తుఘనే విధేయౌ హారాంశయోరథపదే
చపద ప్రసిద్ధ్యై

౩౯|| భిన్నవర్గఘనములందు వీనిమూలములవర్గ। వన్నిగాహారాంశము
లనువలయు జేయనటులగా। పన్నుగావర్గవర్గపదఘనాదికంబులన్।ము
న్నుదెలిపినట్టి విధులమూలవర్గసిద్ధికై||

వర్గయుతి - వర్గేకర్తవ్యే
సతిహారాంశయోః కృతీవిధేయేఘ
నవిధౌతు - హారాంశయోఃఘనౌవి

భిన్నవర్గ - వర్గమూల - ఘ
న - ఘనమూల - చతుర్ఘన - చతు
ర్ఘనమూల - పంచఘన - పంచ

ధేయా - అథపదే వర్గపదే ఘనపదే వా కర్తవ్యే - తత్రైవ హారాంశయోః పదే విధేయే - తాభ్యాం పదప్రసిద్ధౌ పదసిద్ధ్యర్థమిత్యర్థః.

ఘనమూలాదులయందును - వర్గమూలాదులు జేయు నెడల భేదంబులును నంశంబులును క్రమంబున వర్గంబును - మూలంబును జేయవలయుననుట.

అత్రోద్దేశకమాహ

సార్ధత్రయాణాం కథయాశు వర్గం వర్గాత్తతో వర్గపదం చ మిత్ర। ఘనం చ మూలం చ ఘనాత్తతో౽పి జానాసి చేద్వర్గఘనౌ విభిన్నౌ॥

మ॥ సదళంబైన త్రిరూపవర్గమును వేసాధింపు తన్మూలమున్ ।
మది జింతింపు ఘనంబు తత్పదము వేమారున్ చతుర్వర్గముల్ ।
విదితంబైన తదీయమూలములుల న్విఖ్యాతి జెన్నొందునా ।
తుది జెల్వొందెడు నందనా గుణనిధీ గా తుచ్ఛేతరం బౌ ధిన్ ।

సార్ధేతి - హే మిత్ర సార్ధత్రయాణామాశు వర్గం కథయ తతో వర్గాద్వర్గపదం చ పదతద్ఘనం తతో౽పి ఘనాన్మూలం చ కథయ చేద్విభిన్నౌ వర్గఘనౌ జానాసి - న్యాసః ౩ ౧/౨ ఛేదఘ్నరూపే క్షిప్తే జాతే ౭/౨ అస్య వర్గః ౪౯/౪ ఘనశ్చ ౩౪౩/౮ ఘనమూలం ౭/౨ వర్గమూలం చ ౭/౨

న్యాసము

౩ ౧/౨

ఛేదఘ్నరూప

౭/౨

వర్గం ౪౯/౪ ఘనం ౩౪౩/౮

మూలం ౭/౨ ఘనమూలం ౭/౨

౭/౨ వర్గవర్గం ౨౪౦౧/౧౬

చతుర్ఘనమూలం ౭/౨

౭/౨ పంచఘనం ౧౬౮౦౭/౩౨

౧౬౮౦౭/౩౨ పంచఘనమూలం ౭/౨

ప్రశ్నలు.

౧౫) పాదార్ధపంచరూపసమితికినందాంశ ।మునకుసప్తమాంశమునకుపంచమాంశయుంగళ్ళనకుజతికివిశ్వరాములవర్గఘనచయాళివరుసదెల్పు॥

న్యాసము.

ప్ర౫ ౧/౨ ద్వి ౧/౯ తృ ౧/౭ చ ౨/౫ పం ౩/౧౩

ఉదాహరణము.

ఘన. వర్గఘనాన. తుంగ ఘనములు. తెలుపుము.

వర్గములు.

సీ॥ తానాంశమును త్రిశత్త్వచతుష్టయాంశలకుచతుష్టయినలరు చంద్రసూర్యులకపసునందషోడశములదగునందాంశలకుచంద్రనాగభాగ । మునకువేదగపాంశమునకును ద్రావిడాంశమునకుదెవేంద్రాంశమునకుత్త్వ । రసములతానాంశ రాజికిభూవ్యోమజలబాణములనుగలజలసమితికి।రూపరసబాణరసంఖ్యరూపమైన । బాణబాహ్వంశలకునెల్లశాల వేరువేరుగావర్గమూలములుత్వలయుదెలుపు।భిన్నపాలనిక్షిజ్ఞాలమిన్నవేని ॥

న్యాసము.

ప్ర ౧/౪౯ ద్వి ౪/౨౫ తృ ౧౨౧/౪ చ ౯/౧౬౯ షం ౧/౮౧

ష ౧/౬౪ స ౧/౩౬ అ ౧/౧౪౪ న ౪౯/౬౨౫ ద ౪/౨౮౯ ఏ ౨౫/౬౫౬౧

వర్గమూలములు జెప్పుము.

ఘనములు.

సీ॥ నందాక్షిగిరులందునాగాంశకములకుత్తత్త్వచంద్రులగలతారకలకు । మునిచంద్రబాహ్వాత్ములనుగలత్త్వచంద్రులకురామక్ష్మాగ్నిగ్రహనాగ।ములకునాగంబులగలచంద్రగుణవిశ్వసమితికిభములందుసర్వతత్త్వక్షోడశాత్ములగలసూరబాణములకుభుజచంద్రశరములబొదలుభూత । సూర్యులవేదరసములసాగసూసులుకు।నాగకములకువేవేగ తెలిరుబోడి॥ఘనపదంబులు వేర్వేరుగాబుల్కుము।శోధ్యఘనమూలపద్ధివేదిమిన్నవేని॥

న్యాసము-

ప్ర $\frac{౮}{౭౨౯}$ ద్వి $\frac{౨౭}{౧౨౫}$ తృ $\frac{౨౫}{౨౨౧౭}$ చ $\frac{౮}{౩౪౩}$ పం $\frac{౧౩౩౧}{౮}$ ష $\frac{౮}{౨౭}$ స $\frac{౫౧౨}{౨౧౬}$

అ $\frac{౧౨౫}{౫౧౨}$ న $\frac{౨౭}{౬౪}$ వీనికిఘనమూలములజెప్పుము॥

చతుర్ఘాతమూలము-

సీ॥ అయుతంబునను గల్గునష్టికి చంద్రాంగశరరసములగల శరభుజాంగ|ములకు చంద్రాంబరజలభుజములగల తర్కానందాకులత్త్వతర్కా|ములగలరసతత్త్వములకు తర్కగ్రహాకృతిగల భూగజతత్త్వతర్కా|తత్త్వములను గలతర్కనందాంబరజలధులకు గల చంద్రసాయకజములు|నలరునష్టికి కృపులందు గలుగుచంద్రు|నికి నితకాంకధాబ్ధుల నెగడిచిట్టి|చంద్రపూర్ణాబిబాహు చంద్రవదన- నాలుగవమూలరాసులనాకుదెలుపు-

న్యాసము-

ప్ర $\frac{౧౬}{౧౦౦౦౦}$ ద్వి $\frac{౬౨౫}{౬౫౬౧}$ తృ $\frac{౧౨౯౬}{౨౪౦౧}$ చ $\frac{౨౫౬}{౬౨౫}$

పం $\frac{౮౧}{౧౨౯౬}$ ష $\frac{౪౦౯౬}{౨౫౬}$ స $\frac{౧౬}{౮౧}$ అ $\frac{౧}{౧౬}$ న $\frac{౨౪౦౧}{౪౦౯౬}$

చతుర్ఘాతమూలములుబలుకుము

పంచఘాతములు-

సీ॥ గజతర్కగిరిరదగణభాగములగల్గు తత్త్వచంద్రాగ్నులగుతర్కవర్గ|తాద్రిస్వర్గంబులవలగు రాసుజలాంత్రులకునందజలవ్యోమనందబాణ|ములగలవస్వతపూర్ణసామజన్యపులకు తత్త్వచంద్రాగ్నులను గజాంగ|మునిగదములకును మునిపూర్ణసామజన్యపులందు గుణగలనేత్రములను|జలభుజాంబర చంద్రులగలరదముల- రాజజలనేత్రములగలరదములకును|పంచఘనమూలములవేగపంచలాంఛి.భిన్నపరికర్మషక దెల్పెమిన్న వేని

న్యాసము-

$\frac{\text{ప్ర } ౩౧౨౫}{౩౨౭౬౮}$ $\frac{\text{ద్వి } ౨౪౩}{౭౭౭౬}$ $\frac{\text{తృ } ౧౬౮౦౭}{౫౯౦౪౯}$ $\frac{\text{చ } ౩౨౭౬౮}{౩౧౨౫}$

$\frac{\text{పం } ౨౪౩}{౧౬౮౦౭}$ $\frac{\text{ష } ౩౨}{౧౦౨౪}$ $\frac{\text{స } ౩౨}{౨౪౩}$

పంచఘనమూలములు దెలుపుము

కరణీమూలం-పం-

వృ॥ కరణియనగబరగు పదము గాంచనట్టి రాశియగు। కరణి
యందు నెడహరాంశఘాత జేసి ప్రబలమై। వరలు స్వేష్టవ
ర్గమునను వదమొనర్చియాకృతిన్। బరగుమూల మిష్టవ
ర్గపదవిగుణిత హరము చే। నెరి భజింప సంభవించు నికట
మూలమీగతిన్।

టీ॥ మూలము లేని రాశికి వర్గమూలము దెలియు నెడల- ఛేదము చే నం
శము గుణించి దానికై నొక గొప్పదైనట్టి యంబగు నిష్టాంక వర్గము
చేత గుణించిన యా రాశికి వర్గమూలము దీసి దాన్ని తొలుత టి స్వేష్ట రాశిమూ
లము చే గుణింపబడిన ఛేదము చే భజింప నికటమూలము సిద్ధించుననుట.

దీనికి దశాంశీయభిన్నంబని వ్యవహారము గలదు

ఉదాహరణము

నికటపుమూలను నొసగుము। ప్రకటితగతిన త్రిపాద ప్రా
ణంబులపంచ। నికటమ్ము లేని కరణి। నిశ్శేషఫలమ్మొ నే నీ ప్ర
తిభ దగన్.

న్యాసము

౫ $\frac{౩}{౪}$ సవర్ణనము $\frac{౨౩}{౪}$ ఇష్టం $\frac{౧౦౦}{\text{వర్గం } ౧౦౦౦౦}$

$\frac{\frac{౨౩}{౪}}{౯౨}$

౪ ౧౦౦౦౦

)౯ ౭౦౦౦౦౦ (౯౫౯
౮౧
౧౮) ౧౧౦౦౦
౯౭౫
౧౯౦) ౧౨౫౦౦
౧౨౧౮౧
శేషం ౩౧౯

(౯౫౯)
(౪౦౦)

౧౬)||సీ|| నికటమూలమ్ముల నేర్పరింపుము వేగ నంగా త్రివసు బాణనగముల
కును।గుణపూర్ణచంద్రభకుగ జేసులకు లోకగజసపర జలనకగజవసుల
కు । నీరజలాద్య ద్రినేత్రాంబకేశులకలచంద్ర రసశరాంగతుచం
ద్ర।రాములకలనందసామజగిరిబాణవ్యోమ గజములకు రామజలధి।భుజగ
జేందుర సేశులనిజతృతీయ।భాగయుక్తాద్రులకు సప్తభాగయుక్త।నదములకు నం
దభాగయు గ్రామసామ।జములకెల్లను వేర్వేరచెప్పుచలంతి.

న్యాసము.

త్రి ౭౫౮౭౯ ద్వి ౧౧౮౧౮౧౦౩ తృ ౮౮౬౪౮౮౩
చ ౧౧౧౦౭౭౭౪౪ పం ౩౧౬౬౫౬౧ ష ౮౦౫౭౮౯ స ౧౧౬౧౮౭౪౩
అ ౭ $\frac{౧}{౩}$ సమ స $\frac{౧}{౩}$) న ౩౭ $\frac{౧}{౭}$ ద ౮౩ $\frac{౧}{౧}$

కరణీఘనమూలసూత్రం

కరణిగైన ఘనమునందు గనుము ఛేదవర్గాముచే । మరియభీ
ష్టమునను ఘనమూలముగా విశేషమహా|

టీ || కరణిఘనమునందు -ఛేదమును వర్గించి దాని చేయంక ముసగు
ణించి ఇష్టమైన ఘనరాశి చేగుణించియందు ఘనమూలము తీసియా రాశిని తో
లుతటి ఘనమూలము చే గుణించబడిన ఛేదముచే భజింపనిక ఘనమూలంబగు

ఉదాహరణము.

క || నిభాగార్ధమగు ఘనవదమో।యుభాగాకనో మూపుముసపాదయు
ష్టికి స్మృతమై।గభాగాద్వారమునంగల। దభాగ్రమురీతిబు
ద్ధిదలకొను నేడా ||

న్యాసము.

౧౬ $\frac{౧}{౪}$ సవర్ణనం $\frac{౬౫}{౪}$ ఇష్టం- ౧౦
ఘనం- ౧౦౦౦

```
    ౬౫
    ౧౬
  ------
   ౧౦౪౦
     ౧౦౦౦
  -----------
  )౧౦౪౦౦౦౦( ౧౦౧ నికటఘనమూలం ౧౦౧/౪౦
   ౧
౩౦౦ |౪౦౦
     ౩౦౦
    ------
    ౧౦౦౧
      ౩౦
    ------
    ౯౭౦౦
       ౧
    ------
    ౯౬౯౯
```

సీ(॥౧౭॥) ఘనకరణులకెల్లగలపదములుబల్కు-చంద్రరసాంకాబ్ధి
శరనవాక్షు । లకు వేదజలగజనందచంద్రగజేశులకునందచంద్రాక్షినందత
కా।గిరిరుద్రు లకునందషట్తిరసాంబర నందఖాంభర క్షితులకుగగనవ్యోమ।
చంద్రభుజాంకాద్రిశరములకునుపాద్ఫసప్తి(?)గజభాగసహిత వేద।ముల
కురుద్రాంశయుతచంద్రమునిశరములకు।కబ్ధిభాగాఢ్యజలధులకటుల నూర్ధ।
భాగజినులకు వేశ్వేరపక్షనయన।భిన్నకరణీపదజ్ఞులమిన్నవేని.

ప్ర ౨౯౫౪౯౬౧   ద్వి ౧౧౮౧౯౮౪౪   తృ ౧౧౭౬౯౨౧౯
చ ౧౦౦౯౦౬౧౯   పం ౫౭౯౨౧౦౦   ష $౭\frac{౧}{౨}$

స $౪\frac{౧}{౮}$ అ $౫౭౧\frac{౧}{౧౬}$ న $౪\frac{౧}{౪}$ ద $౨౪\frac{౧}{౧౨}$

ఇట్లు భిన్నపరికర్మాష్టకము సంపూర్ణము

అథశూన్యపరికర్మసుకరణసూత్రం
ఆర్యాద్వయేనాహ-

యోగేఖంక్షేపసమంవర్గాదౌఖంఖభాజితోరాశిః। ఖహర
స్స్యాత్ఖగుణఃఖంఖగుణశ్చింత్యశ్చ శేషవిధౌ।శూన్యే గుణకే
జాతేఖంహారశ్చేత్పునస్తదా రాశిః।అవికృతఏవజ్ఞేయస్తథైవ
ఖేనోనితశ్చయుతః॥ ౪౫॥

గీ॥ రాశియవికారమై యుండురహితసహిత।గుణకహారంబులనుసున్నగాను
తమీర। శేషవిధిచింత్యమౌతక్కఁ జేర్పలందు।సున్నసున్నయెవర్గాదిసొంది
గనుడు॥

యోగఇతి॥ శూన్యేయో
గేఅంకస్యయోగేసతిఖంశూన్యం
క్షేపసమంక్షిప్యతేయోజ్యతఇతి
క్షేపో౽ంకవిశేషః - తేనసమంతు
ల్యంభవతియథాఖస్యపంచానాం
యోగేపంచైవభవంతివర్గాదౌఖ
స్య వర్గే వర్గమూలేఘనేఘ
నమూలేవాక్రియమాణేఖమేవ
స్యాత్ - ఖభాజితోరాశిఃఖేనవిభా
జితోవ్యాప్తోరాశిఃఖహరస్స్యాత్
ఖమేవహారోయస్యతాదృశస్స్యా
త్ ఖగుణఃఖంఖేనగుణితోంకః ఖ
మేవస్యాత్ అస్యాపవాదమాహ
ఖగుణశ్శేషవిధౌచింత్యః అగ్రేయదిఖ
గుణస్యాంకస్య కార్యంఖగుణఃఖం

రాశితోడసున్న గూడుచు
నెడలను. త్రోయునెడలను-రాశిని
సున్నచేగుణించునెడలను - రాశిని
సున్నచేభాగించునెడలనురాశియ
థాప్రకారముగానుండును॥

శేషరాశినొడువునపుడుప
విధివలనప్రవర్తించిన శేషమును
దానిసోధించదగియుండును.

నస్యాత్ . కించ - శూన్యే గుణకే జా
తే ఖం హారశ్చేత్ తదా రాశిః పునః అ
వికృతోఽథావస్థిత ఏవ జ్ఞేయః ఖే
న ఊనితో యుతో వా రాశిః తథైవ
అవికృత ఏవ జ్ఞేయః అస్య గ్రహగణి
తే మహానుపయోగ ఇతి జ్ఞేయః. గ్ర
హగణితే స్పష్టసిద్ధాంతః

మిగత - వర్గ - వర్గమూలా
దులయందు సున్న సున్నగా యవి
కారము జెందియుండుననుట॥

అత్రోదాహరణం-

ఖం పంచయుగ్భవతి కిం వద ఖస్య వర్గం మూలం ఘనం ఘనప
దం ఖగుణాశ్చ పంచ। ఖేనోద్ధృతా దశ చ కః ఖగుణో నిజా
ర్ధయుక్తస్త్రిభిశ్చ గుణితః ఖహృతస్త్రిసప్తిః॥౪౩॥

ఉ॥ పూర్ణవియోగయోగములఁ బొందగు నైదది యెట్టులుండు నా
పూర్ణ ఘనంబు వర్గమును మూలము నేమగు బాణసంఖ్య యా
పూర్ణహతంబు దిక్కులను పూర్ణిహరించిన సున్న నేమగున్।
పూర్ణగుణంబు స్వార్ధయుతమై త్రిగుణంబును పూర్ణహృతమ్మైనయా
పూర్ణహృతంబుగా బడిన పూర్ణ త్రిసప్తియ దెంత దెల్పుమా॥

ఖమితి॥ పంచభిర్యుతం ఖం
కిం భవతి - ఖస్య వర్గం - వర్గమూ
లం - ఘనం ఘనపదం చ - వద ఖగు
ణాః పంచ కిం ఖేనోద్ధృతా దశ కిం-
స్యాత్ - కించ ఖగుణో నిజార్ధయు
క్తస్త్రిభిశ్చ గుణితః ఖహృతశ్చ కో
రాశిః త్రిసప్తిర్భవతి - తథా కృతే
న్యాసః-
ఖం పంచయుతం - ౫ - ఖస్య
వర్గః - ౦ మూలం - ౦ ఘనః - ౦ -

న్యాసము

సంకలనం	వ్యవకలనం	వర్గం
౫ సం ౦	౫ వ్య ౦	౦ వర్గం ౦
౫	౫	౦

వర్గమూలం - ఘనం - ఘనమూలం

మూ	ఘనం	మూ
౦ / ౦	౦ / ౦	౦ / ౦

గుణనం భాగం

౫ ౦ — ౫ ౦) ౧౦ (౧౦

ఘనపదం - ౦ ఖగుణితాః ౦ పంచ ౫ - ఖేనోద్ధృతాః ౦ దశ ౧౦ - $\frac{౧౦}{౦}$

అథాజ్ఞాతో రాశిః తస్య గుణః - ౦ క్షేపః ½ గుణకః ౩ హారః ౦ దృశ్యం ౬౩ - అత్రోవక్ష్యమాణేనవిలోమవిధినా ఇష్టకర్మణా వాలబ్ధో రాశిః ౧౪ - అత ఇదం విలోమవిధినా ఛేదం గుణం - గుణం ఛేదమిత్యాదినా - ఇష్టకర్మణా వా ఉద్దేశకాలాపవదిష్ట రాశిరిత్యాదికరణేన రాశిశ్చతుర్దశకో లభ్యతే ౧౪

విలోమవిధౌ న్యాసో యథా గు ౦ యు ½ గుణం ౩ హా ౦ దృశ్యం ౬౩ - అథ స్వాంశాధి కోనౌ తుల వాఢ్యో నూంహారో హర ఇతి వక్ష్యమాణత్వాత్ లవేనైకేన హరోద్వయం అధ్యం కృత్వా ½ అంశ స్త్వవికృతఏవ దృశ్యం - ౬౩ ఖగుణో అవికృత ఏవ - ఛేదం గుణం - గుణం ఛేదమిత్యుక్తత్వాత్ త్రిభిః హృతః ౨౧ - నిజత్ర్యంశేన హీనః లబ్ధో రాశిః - ౧౪

గుణకం ౦ యుతం $\frac{౧}{౨}$ గుణం ౩

భాగం ౦ దృశ్యం ౬౩

దీనివక్ష్యమాణంబులగు వ్యస్తవిధి చేత నేనియు నిష్టకర్మవిధిచేత నేనియు సాధింపంగు గాననందు తొలుత వ్యస్తవిధానము చే న్యాసము||

గుణకం ౦ యుతం $\frac{౧}{౨}$ గుణం ౩

భాగం ౧ దృశ్యం ౬౩ భాగం ౦

హీనం $\frac{౧}{౩}$ భాగం ౩ గుణం ౦

౦)౬౩(౬౩
౦

౩)౬౩(౨౧ తో ౧ శేషం ౪౨

అపవర్తా ౧౪
౦)౧౪(
౧౪

ఇష్టకర్మవిధిన్యాసము - గుణం ౦ - యు ½ గుణం ౩ భాగం - ౦ దృశ్యం - ౬౩ - ఇష్టం ౨

$\frac{౨}{౦}$ గు

$\frac{౨}{౧}$ యు $\frac{౧}{౨}$ రా $\frac{౧}{౨}$ అ౨ రా ౩

$\frac{౩ గు}{౯}$

ఇష్ట కర్మణా రాశ్యా న
యనం యథా - ఇష్టం ద్వయం కల్పి
తం గుణార్ధేన యుక్తం 3 త్రిభిగుణి
తం -౯- ఖహృతం -౯- దృశ్యం
౬3 ఇష్టేన -౨ హతం ౧౨౬ - అ
నేన -౯- భక్తం లబ్ధం -౧౪-

దృశ్యం ౬3
ఇష్టం - ౨
౯] ౧౨౬ [౧౪
౯

3౬
3౬

గుణవు ౧౪/౧ గు ౦/౦ రా ౧౪
యు ౧/౨ రా ౪/౨ గు 3/౧ రా ౧౨౬/౨
అపవర్తనం ౨ రాశి ౬3

ఇట్లు శూన్యపరికర్మాష్టకము సమాప్తము.

అథవ్యస్తః ధౌకరణసూత్రం
శ్లోకద్వయేనాహ

క్షేపంగుణంగుణం క్షేపం వర్గం మూలం పదం కృతిమ్ । ఋణం
స్వం స్వమృణం కుర్యాద్దృశ్యే రాశిప్రసిద్ధయే ॥ అథ స్వాం
శాధికోనేతు లవాఢ్యోనో హరో హరః । అంశస్త్వవికృతస్త
త్ర విలోమే శేషముక్తవత్ ॥౪౮॥

వృ॥ హారమగును గుణము గుణము హారము పదము వర్గమగు। మూలరూపు
జెందు ధనము మరియు ఋణము కృతి పదం। హారనగును దృశ్యమందు ప్రశ్నసి
ద్ధికొఱకునై। హారమందు ధనఋణంబులంశలగును స్వాంశయుల్ । జేరహీన
మైన వికృతి జెందదండ్రు లవములన్ ।

క్షేపమితి॥ దృశ్యం కే రాశిప్రసిద్ధయే మూలభూత ధనజ్ఞానాయ క్షేపం- హారం గుణం కుర్యాత్ - గుణం క్షేపం కుర్యాత్ - వర్గం మూలం కుర్యాత్ - పదం మూలం కృతిం వర్గం కుర్యాత్ - ఋణం స్వం ధనం కుర్యాత్ స్వం ఋణం కుర్యాత్

కించ - అథేతి- స్వాంశాధికోనే స్వాంశేన అధికే ఊనే వా రాశౌ తదా క్షేదాదౌ లవాఢ్యోనస్స్వః హరః- హరో భవతి- లవేనాఢ్యః ఊనో

ఈతల క్రిందు విధి - వ్యస్తవిధి యనియు - విలోమవిధియనియు - జెప్పట- ఆదిరాశి దెలియుకొఱకు ప్రశ్నయందుద్దేశింపబడు హారము గుణకంబును - గుణకము హారకంబును - సంకలనము వ్యవకలనంబును - వ్యవకలనము సంకలనంబును - మూలము వర్గంబును - వర్గము మూలంబునుగా పరివర్తనము జేసి యుంచి కొని తుదను నోడువబడిన దృశ్యము నందు తుద నుండి క్రమక్రమంబున గుణహారకాదులు జేయుచు రాగా నాదిరాశి సిద్ధించు ననుట

ఇది సామాన్యవిధి:

తతఃస్వాంశాధికత్వే లవాఢ్య
త్వంస్వాంశోనత్వే లవోనత్వంచ
హరస్యవిధేయంసప వహారణిశ్య
థ:తత్రహరస్యాధికోనత్వే అం
శస్త్వవికృతవవజ్జేయః
విలోమవిధౌ శేషంథైవం గుణమి
త్యాద్యుక్తవద్విధేయం

ఏవ్యో దలరాశియందలి
స్వాంశంబుల ధికంబులుగాకూ
డబడియుండునట్టి దలచ్ఛేదము
లతోనంశంబులు సంకలనముజేసి
ఛేదములుగానుంచి యంశంబులు
యథాక్రమంబులుగానుంచునది.
ఏయ్యే దలస్వకీయాంశం
బులూనంబులగునట్టి దలచ్ఛేదం
బులనంశంబులువ్యవకలనంబులు
జేసి శేషముచ్ఛేదంబులుగానుంచి
యంశంబులుయథాక్రమంబుగా
నుంచునది శేషముపూర్వోక్తము.

అత్ర బోప్పదేవాచార్యోదాహరణం

కః పఞ్చఘ్నో నవభిరధికో మూలభావం ప్రపన్నో హీనో ద్వాభ్యాం
తదను చకృతిం ప్రాపితో హీనరూపః। భక్తోష్టాభిర్గుణకనియుతం త్ర్యంశయూ
పాణిజాతః కో సౌ రాశిర్గణకనియుతం వేత్సి రాశిం చశీఘ్రం॥

వృ॥ చంచలనేత్రి వ్యస్తవిధిస్వచ్ఛముగాగను దేని దెల్పుమా। పంచగు
ణంబు రత్నమునబంధురమైపద్మమైప్పిహీనమై। వంచనలేనివర్గమున వారి
ధిమేఖలహీనమైపటీ। పంచముగాగగజంబునను బాపినలబ్ధముమూడురూ
పముల్

ఇతి॥ స్పష్టోర్థః॥ న్యాసః॥ గు౫-యు౯-మూ౦-ఋ౨-వర్గం౦-౦-ఋ౧ భా౮
దృశ్యం౩-ఉక్తప్రకారేణజాతో రాశిః౮-విలోమవిధినా.

ఆంధ్రన్యాసము

గుణం	యుతం	మూలం	త్రోయు	వర్గం	త్రోయు	భాగం
౫	౯	౦	౨	౦	౧	౮
భాగం	హీనం	వర్గం	కూర్చు	మూలం	కూర్చు	గుణకం
౪౭	౯	౦	౨	౦	౧	౮

దృశ్యం ౩	రజువు.
౮	౫
	౮
౨౪	౪౦
౧	౯
౨౫	౪౯
మూలం	మూలం
౫	౭
౨	౨
౭	౫
వర్గం	వర్గం
౪౯	౨౫
౯	౧
౫) ౪౦ (౮ ఆది	౮) ౨౪ (౩
	౨౪

౧౮) ఆరుచేగుణించియాఘనరాశిని। రెండు ద్రోచిప॰ను రెంటితోడ|గూ

ర్చికృతియొనర్చి కుంభిని ద్రోచిప|ఖ్య కృను నపదంబు బాహులమ్యె॥

న్యాసము

గుణం ౬ ఘనం-౦ వ్య ౨౩ మూలం. ౦ సం ౨ వర్గం. ౦ వ్య ౧ భా ౬ ఘన

మూలం - ౦ దృశ్యం ౨

ధనము త్రిగుణమ్మై శశియుతంబయి మూలము గాంచి రూపశో। ధనతఘ

నంబు బాణసహితంబయి పంచపదాప్తి చేచతు|ఘ్నాననమయి వర్గితంబగుచు

గ్రహ ౯ సనాగ్నవమూలమందియాఘనధన వర్గమూలమది గాంచ వస్త్రలో

లి రాశిబల్కుమా॥

న్యాసము

గుణం ౩ సం ౧ మూలం-౦ వ్య ౧ ఘనం. ౦ సం ౫ పంచహ మూలం చతుఘ్నా

నం వర్గం చతుర్థమూలం వర్గమూలం దృశ్యం ౮

భుజమును గుణించి ఘనమూలము గొని యొకటి। గలిపి మూలము గొని

పంచఘనము శిక్ష। యుత చతుర్థపదంబుచే గొనిన గుణ। పంచ మూలంబు

భుజము మ్యెబల్కుమా ది॥

న్యాసము

గుణం ౫ ఘనమూలం ౯ం ౧ మూలంపంచఘనం నం ౧౩ చతుర్ఘాత మూలం గుణం ౮ పంచమూలం దృ ౫

అథ విలోమ విధ్యుదాహరణం.

యస్త్రిఘ్నస్త్రిభిరన్విత స్స్వచరణై ర్భక్త స్తతస్సప్తభి స్స్వత్ర్యంశేన వివర్జిత స్స్వగుణితో హీనో ద్విపంచాశతా। తన్మూలేష్టయుతే హృతే చ దశభి ర్జాతం ద్వయం బ్రూహి తం రాశిం వేత్సి హి చంచలాక్షి విమలాం బాలే విలోమ క్రియాం ॥౪౭॥

కొంచక రాశియొయ్యది యొగొబ్బున మూట గుణించి దాని వంశలై। యంచిత లీలనొక్కవల నాల్గిట మూడును గూడి యేడిటన్। బంచిని జత్రృతీయమున పాటి తమై కృతి యై భుజేషులన్। ముంచితమైన మూలమున మంజరము క్రిహరింప దిక్కులన్। గాంచగ నయ్యె నేత్రములు గాంకదెల్పు క్రుతంబు మూయెడన్।

యథ ఇతి॥ యో రాశిః త్రిగుణితః తత స్త్రిభి స్స్వచరణైస్స్వచతుర్థాంశై రన్వితః తతస్సప్తభి ర్భక్తః తత స్స్వత్ర్యంశేన వివర్జితః స్స్వగుణితః స్వో నైవ గుణితో వర్గీకృత ఇత్యర్థః తతో ద్విపంచాశతా హీనః తత స్స్వమూలే ఇష్టభిర్యుతే దశభి ర్హృతే సతి ద్వయం జాతం హే చంచలాక్షి యది విలోమక్రియాం విమలాం వేత్సి తర్హి తం రాశిం ఉక్త సంస్కారసంస్కృతే ద్వయా విశిష్టమంకం బ్రూహి.

న్యాసము

గు - యు - భా - వ - వ - వ్య - మూ - యు
3 $\frac{3}{4}$ 2 $\frac{1}{3}$ ౦ ౫౨ ౦ ౮

హా - హీ - గు - యు - మూ - యు - వ - హీ
3 $\frac{3}{4}$ 2 $\frac{1}{3}$ ౦ ౫౨ ౦ ౮

భాగం ౧౦ దృశ్యం ౨

గుణం ౧౦

న్యాసః-గు ౩-యుతం ౩/౪ భా ౭-
బ్రు ౧/౩ వర్గం ౦ బ్రు ౫౨-మూలం
శ్లేషం ౮- భాగం ౧౦ - దృ ౨-అథ
స్వాంశాధికో నేత్యుక్తత్వాత్
త్రిభిస్స్వచరణైర్యుక్తః తదా త్రి
సప్తమాంశ స్త్రి యోజాతాః ౩/౭
స్వత్ర్యంశేన వివర్జితః ఇత్యత్ర ప
క్షమధ్యం ౨/౩ జాతం తథా న్యాసః శే
దం గుణం గుణం శేషమిత్యుక్తత్వా
త్ గుణాదీనాం వైపరీత్యేన న్యాసో
య భాగహరః ౩-బ్రు ౩/౭ గు ౭- యు ౨/౩
మూలం ౦ యు ౫౨-వర్గం ౦-౦ గు
ణం-౧౦-దృశ్యం ౨-దశ గుణితం ౨౦
అష్టహీనం ౧౨-తద్వర్గః- ౧౪౪-
ద్విపంచాశతా ౫౨ - యుక్తః ౧౯౬
తన్మూలం ౧౪-స్వార్ధేన ౭-యుతః
౨౧-స ప్త గుణితః ౧౪౭-
స్వైస్త్రిభిస్సప్తమ భాగైః ౬౩-
హీనః ౮౪- త్రిభిర్భక్తః రాశిః ౨౮

దృశ్యం
౨
౧౦
౨౦
౮
౧౨
వర్గం
౧౪౪
౫౨
౧౯౬
మూలం
౧౪ యు ౨/౩ రా ౪/౩ అ ౨ రా ౨౧/౨
౧౪౭ ౨/౧ త్రా ౩/౭ శే ౧౪౭
ఋజువులది రాశి
౨౮ ౩
౮౪
౬౩
౭)౧౪౭(౨౧
౧౪
వర్గం
౧౯౬
౫౨
౧౪౪
మూలం
౧౨
౮
౧౦)౨౦(౨
౨౦

అపర రాశి ౮౪
౫౬
౨౮
౨౮
(౩)౮౪(౨౮
౮౪ అది

సీ (౧౯) రాశి త్రిఘ్నంబయి గ్రావచతుష్పాంశలను గూడిరూపహీనము
నపంచ।పవచతుష్షూతంబు బాణోహతమురూపయుతము స్వకీయమాయు
గన వాంశ। హీనతపంచవర్గితతెనభ క్తుఘనపదంబదిస్వయ గ్రావనవక
యంతవర్గితంబయియుగమూలసంవినంగఘ్నమూలార్థంబుగలితముగుచు।
ఘనతనొందియుంత గ్రావభక్తంబయి త్ర్యంశహీనమగు చరత్నభక్త।ఫలము
గజభుజాంశగణకస్పృశ్యంబేయాది రాశీ శేగనరయుమీపు

న్యాసము

గుణ. ౩ [illegible] గపంమూంచ-ముం గుగసంగమూంవ్య [illegible] ఘంభా

[illegible] వంచితు మూం గుణం మూలం వ్యగవ్యగ ఘంభాఱ

వ్య [illegible] దృశ్యం [illegible]

అథేష్టకర్మణికరణసూత్రం
వృత్తేనాహ

ఉద్దేశకాలాపవదిష్టరాశిః క్షుణ్ణో హృతోంశై రహితో యుతో వా । ఇష్టాహతం దృష్టమనేనభక్తం రాశిర్భవేత్ప్రోక్త

మితీష్టకర్మ ॥ ౭౭ ॥

ఇష్టరాశి ప్రశ్నభంగిహీనయోగగుణహృతుల్ । స్పష్టముగనుస్వాంశలాదిసహితరహితసంఖ్యచే । దృష్టమిష్టహతముజేసి తెల్లముగభజింపనా । పృష్టరాశిదెలియునిష్టఫలకర్మ మిదియగు ॥

ఉద్దేశకాలాపవదితి ॥ ఇష్టరాశిః స్వేష్టరాశిః. ఉద్దేశకాలాపవత్ ఉద్దేశకస్య ఉదాహరణస్యఆలాపవత్ -ఉక్తవత్ -క్షుణ్ణఃగుణితఃహృతోభక్తః అంశైరహితోయుతోవాకార్యఃక దృష్టమిష్టాహత. ఇష్టగుణితంసత్

ఇష్టకర్మయనప్రశ్నయం దలియారిరాశి సిద్ధించుకొనుటకునా ప్రశ్నమునందు జెప్పబడుక్రమం బునతనయిష్టరాశియందు- గుణ భాగ-సంకలన-వ్యవకలన-అంశా నుబంధ-అంశాపవాహంబులజేయు చురానంత్యమున నేర్పడు. రాశిహా రకముగానుచునది- ప్రశ్నయం దలిదృశ్యమునుగనయిష్టరాశిచే గుణించి-యారాశినిపై నవివరింప బడినహారకముచేతభాగింపలభించు ఫలంబుప్రశ్నయందలి ఆది రాశి యగు-

అనేనసంస్కృతేనేష్టరాశి నాభ
క్తంకార్యంలబ్ధంరాశిర్భవేత్ ఇ
ష్టో రాశిస్స్యాదిత్యర్థః ఇతీష్టకర్మ
ప్రోక్తమిత్యర్థః॥౦॥

ఈవిధి-దృశ్యజాతియు-శే
షజాతియు-విశ్లేషజాతియు-వి
శ్రకలాంతరాదులును-గలవిధుల
యందుపయోగంబగుచుండు-గా
నక్రమక్రమంబుగాను దాహర
ణంబులుదెలుపబడెను.

అత్రోదాహరణమాహ

పఞ్చఘ్నస్స్వత్రిభాగోనోదశభక్తస్సమన్వితః రాశిత్ర్యంశా
ర్ధపాదైస్స్యాత్కో రాశిర్ద్వ్యూనసప్తతిః॥౪౮॥

ఐదుచేత బెంచియందుతత్ర్యంశముబుచ్చి పదికొలనుభజింపనచ్చుఫలము
ఆదిత్ర్యంశపాదములరెంటనొకటితో కూడనాగరసముగురుతుగాంచె

పఞ్చఘ్న ఇతి-పఞ్చగుణితస్స్వ
తృతీయభాగేనహీనః దశభిర్భక్తః
కార్యః తతో రాశిత్ర్యంశార్ధపా
దైరన్వితస్స కో రాశిర్ద్వ్యూ
నసప్తతిః-అష్టషష్టిః-౬౮-స్యాత్-
న్యాసః గుణః ౫-ఋణం $\frac{౧}{౩}$
భాగం తాసం $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౪}$
దృశ్యం ౬౮ ఇష్టరాశిః ౩-పంచ
ఘ్నః ౧౫ - స్వత్రిభాగేన ౫-ఊనః
౧౦ దశ ౧౦ భక్తః ఫలం ౧ - ఇష్టరా
శేస్త్ర్యంశార్ధపాదైః $\frac{౩}{౩}$ $\frac{౩}{౨}$ $\frac{౩}{౪}$ యు
క్తః యోగార్ధం సమచ్ఛేదాః కృ
తాః [illegible] పషాంయోగః
[illegible] ద్వాభ్యాం అపవర్తితః [illegible]
ఏతేనైకస్య యోగార్ధం సమచ్ఛే

దాః $\frac{3\ ౯}{౧౨}$ $\frac{౧౨}{౧౨}$ జాతో యోగః $\frac{౫౧}{౧౨}$ త్రిభిరపవర్తితః $\frac{౧౭}{౪}$ దృష్టం ౬౮ ఇష్టేన 3 హతం ౨౦౪ అనేన $\frac{౧౭}{౪}$ భక్తం భాగాద్ధారం క్షేపం లవం చ పరివర్త్యేతి $\frac{౨౦౪}{౧}$ $\frac{౪}{౧౭}$ అంశాహతిః ఛేదవధేన భక్తా $\frac{౮౧౬}{౧౭}$ లబ్ధో రాశిః ౪౮ అథ వా న్యాసః గు ౫ స్వత్రితీయాంశవర్జితః $\frac{౧}{3}$ భా ౧౦ ఇష్టం ౧ రాశ్యంశరూపం $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౪}$ దృశ్యం ౬౮ జాతః $\frac{౧౭}{౧౨}$ ఇష్టాత్ దృష్టం ౬౮ అనేన $\frac{౧౭}{౧౨}$ భక్తమిత్యనేన జాతో రాశిః ౪౮ సైవ ఏవం యత్రోక్తాహరణే రాశిః కేనచిద్గుణితో భక్తో వా అంశైరహితో యుతో వా దృష్టస్తత్రేష్టం రాశిం ప్రకల్ప్య తస్మిన్నుద్దేశకాలాపవత్ కర్మణి కృతే యో రాశిస్స్యాత్ తేనేన భజేత్ దృష్టమిష్టగుణం ఫలం రాశిస్స్యాదిత్ స్పష్టార్థమేతత్.

ఋజువు

$\frac{౧}{౧}$ గు $\frac{౫}{౧}$ రా $\frac{౪౦}{౧}$ హీ $\frac{౧}{౪}$ రా $\frac{౧౨౦}{}$ అప 3 రా ౧౬౦ భా ౧౦ రా ౧౬ ఫలం

ఇష్టం $\frac{౧}{}$
దృశ్యం $\frac{౬౮}{}$
$\frac{౬౮}{}$ భా $\frac{౧౭}{౧౨}$ పరి
$\frac{౧౭}{౧౨}$ రా $\frac{౮౧౬}{౧౭}$ అప ౧౭
రా ౪౮ ఆదిరాశి

ఋజువు
౪౮
౩౨౦
౨౧
౧౬ | ౧౬ | ౧౬
౧౬౦
అదిరాశి
౧౬ త్ర్యంశం
౨౪ అర్ధం
౧౨ పాదం
౫౨
౧౬
౬౮

ఇందు స్వేష్టరాసులధికములుగా నుంచునెడల అంశసవర్ణనంబులు జేయుకొరకు అంశస్థానంబుల యందు స్వేష్టాంకంబులుంచవలయునది యనివిశేషము గాన ఇష్టం 3 గు ౫ త్రి $\frac{౧}{౨}$ భా ౧౦ ఆది $\frac{౧}{3}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౪}$
దృశ్యం ౬౮
ఇష్టం 3 అదిరాశి 3 లోని $\frac{౧}{3}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౪}$

3
౫
౧౫
౫
౧౦ | ౧౦ | ౧౦
౧౭

భ్రష్ట భాగజాతి చేసా ధించుట ధీ $\frac{౫}{౧}$ లో $\frac{౧}{3}$ రా $\frac{౫}{3}$ || $\frac{౧}{3}$ రా $\frac{౫}{౧}$ లో $\frac{౧}{౨}$ రా $\frac{౫}{౨}$ ఇట్లు

౧౭ మూడింట నొకటి
౨౪ రెంటనొకటి
౧౨ నాల్గింటనొకటి
౭౭

౯౧౩
౪ ౪
౭౭
౩
౪)౨౪ రాశి ౧
౧౫) ౧ ౧

ప్రశ్నలు.

ఇష్టకర్మ.

౨౦ నవగుణితశిష్టనూంశ। న్యవకలితము మునిహృతంబు వసుజలగుణ
నం। దవికర్తనలవసహితం। బు వెలయు గుణములు రాశి బోధింపు వెసన్॥
మునిగుణితము నందాంశం। బున హీనము వసువిభక్తము నుస్వీయ
రసాగ్ని నవాంశార్థోపేతం। బును నై జలరాములైన మొదలెంతయగున్॥
నంధగుణము గిరిజలాంశహీనము బాణ। భక్తమగుచు స్వీయ బాణ
గ। భాగయుతమొనగుచు బరగ నందాగ్నులై। యాదిరాశి మితము నవధరింపు॥

న్యాసము.

ప్ర-గుణం ౯ వ్య $\frac{౧}{౭}$ భా ౬ సం $\frac{౧}{౭}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౯౦౧౨}$ దృ ౬౩ ద్వి గు ౬ వ్య
$\frac{౧}{౯}$ భాగం ౭ సం $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౯}$ $\frac{౧}{౨}$ దృ ౩౪ తృగుణం ౯ వ్య $\frac{౪}{౬}$ భా ౫ సం
$\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౫}$ దృ ౩౯

అథదృశ్యజాత్యుదాహరణాని॥౧౬॥

అమలకమలరాశే స్త్ర్యంశపఞ్చాంశషట్ త్రినయన
హరిసూర్యాయోనతుర్యేణచార్యా। గురుపదముపడ్భిః పూ
జితం శేషపద్మై స్సకలకమలసంఖ్యాం క్షిప్రమాఖ్యాహి తస్య॥ ౪౯॥

...నాలుగో। విమలమైనయంశముల
జాతో యోగ్గగవృత్తమునసుకములహింతుడుశేషమా
౫౧/౧ త్రిభిరపవర్తః ౧౭/౪ రాశినోడువుమా॥
...ములక
౬౮-ఇష్టేవె-హతం
౧౭/౪ భక్తం శపంచాంశషష్ట్యై
లవంచపరివుంచమాంశమస్తాం
అంశానున హరిసూర్యాః తు
ర్యాంశేనచ -ఆర్యాభవానీపూజి
తాః అథషడ్భిః శేషపద్మైః గురుపదం
పూజితం। తస్యకమలగాశేః సకల
కమలసంఖ్యాంతుప్రంఆఖ్యాహి॥
శ్రీఘ్రం వద-న్యాసః ౧/౩ ౧/౫ ౧/౬ ౧/౪
ఎతయోర్యోగార్థం సమచ్ఛే
దాః ౧౨౦/౩౬౦ ౭౨/౩౬౦
౬౦/౩౬౦ ౯౦/౩౬౦ యోగః ౩౪౨/౩౬౦
నవభిరపవర్తితః ౩౮/౪౦ అనే
నైకో హీనః కార్యః తదర్థంసమ
చ్ఛేదాః ౪౦/౪౦ ౩౮/౪౦ అష్ట్రింశ
శతాహీనాచత్వారింశత్ శేషం
౨/౪౦ తతో దృష్టం౬-ఇష్టేనైకే
హతం-౬ అనేనభక్తం ౨/౪౦
దంలవంచపరివర్త్యేతి ౬/౧
రా ౨/౧ ౪౦ అప ౧ రాశి
౧౨౦-ఇయంకమలసంఖ్యా ఏవమ
నైకైనేష్టైరపి-

శ్లోకం - ౧౮.

కామిన్యా హారవల్ల్యాస్సురతకలహతో మౌక్తికానాం త్రుటి
త్వా భూమౌ యాతస్త్రిభాగశ్శయనతలగతః పఞ్చమాంశోస్య
దృష్టః। ప్రాప్తష్షష్ఠస్సుకేశ్యా గణక దశమకస్సంగృహీతః ప్రి
యేణ దృష్టం షట్కం చ సూత్రే కథయ కతిపయైర్మౌక్తికై
రేష హారః ॥ ౫ ॥

కామినిహారవల్లిక నుగ్గినముత్యములం త్రిపంచష | ట్కానలదిశ,
దంశములు కాంతకరంబున నాథుహస్తమున | కోమలశయ్యయందు గదిసం
ధిం బైబడి | యగూరుముత్యముల్ | ఖాంకుప గ్గన్పడిన బలుక మునత్తాకిత
సంహతిం దగం

పాఠాంతరము

రతికలహంబునం దెగినతారహారము ... హారహారమౌక్తిక।
ప్రతతితృతీయషష్ఠదశపంచలవంబులు ... సతి।
స్న ... లితశయ్యపైప్రియునిహస్తమునం బడి శేషషట్కము।
ల్విత తముగాలతంగనిన వేగముబల్కుముతి త్సమూహము౯॥

కామిన్యా ఇతి - సురతకల
హే కామిన్యా హారవల్ల్యాః మౌక్తి
కానాం తృతీయో భాగస్త్రుటిత్వా
భూమౌ యాతః పంచమాంశస్త
ల్పశయ్యాయాం దృష్టః హే గణ
క షష్ఠాంశస్సుకేశ్యా ఆత్తః గృహీతః
దశమాంశః ప్రియేణ సంగృహీ
తః సూత్రే మౌక్తికానాం షట్కం
దృష్టం ఏష హారః కతిపయైః కతిసం
ఖ్యాకైర్మౌక్తికైర్గ్రథితః తత్కథ
య - న్యాసః ౧/౩ ౧/౫ ౧/౬ ౧/౧౦ దృశ్యం ౬

న్యాసము.

౧/౩ ౧/౫ ౧/౬ ౧/౧౦ శేష

దృశ్యం ౬ ఇష్టం ౧

సమచ్ఛేదరాసులు ౩౦౦/౯౦౦ ౧౮౦/౯౦౦

౯౦/౯౦౦ ౧౫౦/౯౦౦ రాశి

౭౨౦/౯౦౦ అప ౧౮౦ రా ౪/౫

యోగార్థం సమచ్ఛేదాః $\frac{౩౦౧}{౯౦౦}$ $\frac{౧౦౨}{౯౦౦}$ $\frac{౧౫౦}{౯౦౦}$ $\frac{౯౦}{౯౦౦}$ ఏషాంయోగః $\frac{౭౨౦}{౯౦౦}$ ద్వాభ్యామేభిరపవర్తితః $\frac{౯౧}{౭౫}$ పునస్త్రిభిరపవర్తితః $\frac{౨౪}{౨౫}$ ఏతేఇష్టాదీనాం తదర్థం సమచ్ఛేదౌ $\frac{౨౫}{౨౫}$ $\frac{౨౪}{౨౫}$ యోగేకృతే శిష్టం $\frac{౧}{౨౫}$ ఇష్టేన ౧ దృష్టం ౬ హతం ౬ అనేన $\frac{౧}{౨౫}$ భక్తం ఛేదంలవంచపరివర్త్య $\frac{౨౫ \times ౬}{౧}$ = ౧౫౦ శాహతిఛేదవధేన $\frac{౧౫౦}{౫}$ భక్తాలబ్ధం మౌక్తికమాన ౩౦

ఖస్థాలుగా । విమల $\frac{}{౧}$ కాలః $\frac{౪}{౫}$ సమ $\frac{౫}{౫}$ $\frac{౪}{౫}$ శే $\frac{౧}{౫}$ హారకం

దృ $\frac{౬}{౧}$ రుజుః $\frac{౧}{}$

$\frac{౫}{౧}$) $\frac{౬}{౧}$ $\frac{౩}{౧}$ ఆ

౫
౩
౬
౧౫
౬
౩౦

అన్యదుదాహరణం

షష్ఠాంశః పాటలీషు భ్రమరనికరతస్తత్త్రిభాగః కదంబే।
పాదశ్చూతద్రుమేషు ప్రదలితకుసుమే చంపకే పఞ్చమాం
శః। ప్రోత్ఫుల్లాంభోజషండే రవికరదలితే త్రింశదంశోఽభిర
మ్యేతత్రైకో మత్తభృఙ్గో భ్రమతివదసఖే కాభవేదస్య సం
ఖ్యా॥౫౧॥

శార్దూలద్వయం

భృఙ్గవ్రాతమునందు షష్ఠములవంబే గెకదంబాళికిన్।
సఙ్గీతంబులు బాడుచున్ దళితమాసంపెంగకున్ పంచమాంశముల్।
శృఙ్గారంబు జెలంగు చూతవనికిన్ జెల్వొందు తుర్యాంశముల్।
భృఙ్గీ సఙ్గకుతూహలంబున జనెన్ బ్రీతిన్ ప్రఫుల్లాబ్జినీ।
సఙ్గంబొందగ త్రింశదంశములు రాంశంబొప్పెనాపాటలిన్।
భృఙ్గంబొంది భ్రమించుచున్నదిలిచెన్ బంభ్రమ్యమాణాంతమై।
భృఙ్గంబొక్కటి సిల్చె దెల్పుమిచటన్ పెంపొందు నిష్టాఖ్యమా।
[illegible] నేనాపింబు బాగా వలెన్॥

వద్యాక౩౩॥ ౩

భ్రమర సమూహాత్ - షష్ఠో భాగః
పాటలీషుయాతః తృతీయో భాగః
కదంబే చతుర్థాంశశ్చ మ్రేషష్ఠ్య
పంచాంశో ప్రదళిత కుసుమే చంపకే
సూర్య కిరణ వికసితే ప్రోత్ఫుల్లాం
భోజషండే పద్మసమూహే త్రి
శాంశో యాతః పకోనాత్తభృ జ్జస్త
త్ర భ్రమతి - హే సఖే తత్ర భృ జ్గసం
ఖ్యా కా భవేత్ - వద - తథా న్యాసః

$\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౩౦}$ ఏషాం యోగా

త్ ఏకాంశ సమచ్ఛేదాః $\frac{౧౨౦౦}{౧౨౦౦౦}$ $\frac{౩౬౦౦}{౧౨౦౦౦}$

$\frac{౨౭౦౦}{౧౨౦౦౦}$ $\frac{౨౪౦౦}{౧౨౦౦౦}$

$\frac{౩౬౦}{౧౨౦౦౦}$ ఏషాం యోగః

$\frac{౧౧౦}{౧౨౦}$ వింశత్య అపవర్తః
$\frac{౫౫}{౬౦}$ పునర్దశభి రపవర్తః
$\frac{౫}{౬}$ ఏభి రేక ఊనః కార్యః $\frac{౧}{౬}$
$\frac{౫}{౬}$ వియోగాత్ తత్ సమచ్ఛేదౌ
కృతే వియోజితే చ శేషః $\frac{౧}{౬}$
దృ ౧ ఇష్టం ౧ - హతం జాతం ౧ అనేన
$\frac{౧}{౬}$ భక్తే లబ్ధం భ్రమరమానం ౬

న్యాసము

$\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౩౦}$ దృశ్యం ౧

ఇష్టం ౧ సమచ్ఛేదములు - $\frac{౧౨౦౦}{౧౨౦౦౦}$

$\frac{౩౬౦౦}{౧౨౦౦౦}$ $\frac{౨౭౦౦}{౧౨౦౦౦}$

$\frac{౨౧౬౦}{౧౨౦౦౦}$ $\frac{౩౬౦}{౧౨౦౦౦}$ యోగరాశి

$\frac{౧౦౬౨౦}{౧౨౦౦౦}$ అపవర్తనా $\frac{౫౫}{౬౦}$

ఇష్టం ౧ తో శేషం $\frac{౧}{౬}$ హారక $\frac{౧}{౬}$

ఇష్టం ౧

దృశ్యం $\frac{౧}{}$

$\frac{౬}{౧}$ $\frac{౧}{౧}$ రాశి ౬ అది రాశి

గుణావు

౧౦
౨౦
౧౫
౧౨
౨

౧ దృశ్యం

౬

దృశ్యజాతికి - పూర్వ గణకోదాహరణములు

౨౧ సురతమున నొదవు సరసాంకరిహారము ద్రష్టవ్యము

॥ డిశయ్యు తూర్పు న త్రిభాగము   మ్ము! నెరసెనునష్టని

కృ- లనునిమ్న లనుమానగనాగలోకముల్ - దిరిమ్. ౦ దెనూత్రమునదె

ల్పుమునూకవినెమ్మ్నె యేవడ్డా ॥ నాలవపాలుతూవ్వనగనంగిదోరంగె

పరంపుముత్యముల్ । శాలునిస్తై తదర్థము నుకంధివరేఖ్నునిస్తై తదర్థము

స్రో తెనదర్థము స్తరమునన్న లజేతుణహార శేషము త్తాళికతంబుస్తై కర

ములమ్మె వచింపుము పేనముత్యముల్ ॥

న్యాసము-

ప్ర $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{12}$ $\frac{1}{24}$ $\frac{1}{48}$ $\frac{1}{96}$ $\frac{1}{192}$ $\frac{1}{384}$ ద్ప ౩౮౪

ద్వి $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{12}$ $\frac{1}{30}$ దృశ్యం ౧౦౨

తత్ర శేషజాతౌకరణసూత్రంవృత్తార్థేనాహ

విఘ్నాతభక్తేనలవోనహారో హారేణ భాజ్యః ప్రకటోస్య రాశిః ॥౨౧॥

రూపముభాగతుల్యా మగురూపములకొ హారియించిలబ్ధము । న్నె పుదలి భిన్నంశగుణ మేవ్వడునట్లగజేశిలబ్ధనా । గూపములోన ద్రోయనటరూపి గనేర్ప డుశేషనట్లుగా । జే వడు శేషజా తివిధిశేష ము పూర్వ విధాన మైందగున్.

టీ॥ శేషజాతివి శేషసూత్ర మెట్లన-రూపము రాశిగాకల్పనము జేసి దానియం దెన్నియంశలుద్రోయవలయునన్ని పూర్ణాంకంబులచేరూపమునుభజించిన నేవ్వడులబ్ధమును- అంశలధికంబులగు నెడలనంశతుల్యమగుపూర్ణాం కంబు చేగుణించియందునిష్పన్నంబగు రాశిఆవికల్పితంబగురూపములో ద్రో యునది-నీక్రమంబున శేషంబునందును ప్రశ్నాంతంబగునంతకు జేయునది శేషమిష్టకర్మవిధానంబునసిద్ధించు-

అత్రోదాహరణం॥౨౬॥

స్వార్థం ప్రాదాత్ప్రయాగే నవలవయుగళం యోథ శేషాచ్చ కాశ్యాం । శేషాంఘ్రిం శుల్కహేతోః పథిదశమల

పాదం షట్కం శేషాద్గయాయాం|శిష్టాంనిష్కాత్రిషష్టింనిజగృహ
మనయా తీర్థపాంథః ప్రయాతస్తస్య ద్రవ్య ప్రమాణంవద
యదిభవతా శేషజాతి శ్శ్రుతాస్తి

సీ॥ తీర్థయాత్రార్థమై స్థిరబుద్ధి వెడలిన పాంథుండు దన చెంత బహుధనా
మున। దళము ప్రయాగను తక్కువ ధనంబున నంద అంశయుగ్మంబుల కరకా
శి। నొసగి శేషపదంబు నొగి మార్గశుల్కార్థముంచి శేష ధనంపు మూడువం
చ। మాంశముల్గయ యందు మసలక వెచ్చించి శేష ధనంబైన శిఖిరసంబు। లా
ప్ప గా దెచ్చె గృహమునకిప్పుడెలమి। తెలియగా బల్కుమా దీని దేజరిల్లు
నీమనీషను శేషాఖ్యనీతిమార్గ। మిరవు నెకొనేని తైర్థికు వరధనంబు॥

అస్యార్థః-స్వార్థమితి -
యఃతీర్థపాంథః స్వార్థస్య స్వ
ధనస్య అర్ధం ప్రయాగే ప్రాదా
త్ అవశేషార్ధాద్ త్రైశిష్టాదర్ధా
త్ నవాంశద్వయం కాశ్యాం ప్రా
దాత్ శేషాం ప్రిం శిష్టద్రవ్య చ
తుర్థాంశం పథిశుల్క హేతోఃశు
ల్కార్థం ప్రాదాత్ శేషాత్ ష
డ్దశమాంశాన్ గయాయాందిష్క
త్రిషష్టిం శిష్టాం స్వగృహమనయత్
స ప్రయాతః యదిభవతా శేషజా
తిశ్శ్రుతాస్తి తర్హి తస్యద్రవ్యప్ర
మాణంవద.

న్యాసః ౧/౨ ౨/౯ ౧/౪ ౧/౬ దృశ్యం
౬౩ - అత్ర రూపం రాశిం ప్రకల్ప్య
భాగా శేషాదపాస్య అథవా.

౧/౨ ౨/౯ ౧/౪ ౩/౫ దృ.౬౩
ఇష్టరాశి ౧ దీనిఅంశలయందలి ఛేద
తుల్య పూర్ణాంకంబులచే భాగిం
పవలయు గావున-న్యా-భాజ్యం ౧/౧
హారః ౨/౧ పరివర్తనం ౧/౨ భాజ్యం ౧/౧
హారః ౧/౨ దీనిఇష్టరాశిలో త్రోయ
వలయు గావున న్యాసము- ౧/౧ త్రో
౧/౨ సము ౧/౨ ౧/౨ శేషం ౧/౨ ఇచ్చటిశే
షమునద్వితీయ ఛేదంబగుతొమ్మిది
తో సమానంబగు పూర్ణాంకంబు
చే భజింపవలయు - న్యా సము-భా
జ్యం ౧/౨ హారం ౯/౧ పరి ౧/౯ భాజ్యం ౧/౨
హారః ౧/౯ దీనిద్వితీయస్థానాంశతుల్యాం
బగుపూర్ణాంకముల చే గుణించు

భాగాపవాహవిధినా భాగానపాస్యజాతం ౭/౬౧ అనేన దృష్టే ౬౩ - ఇష్టగుణితే భక్తే చ జాతం ద్రవ్యప్రమాణం ౫౪౦ ఇదం విలోమసూత్రే ణేష్టకర్మణా వాసిధ్యతి - అథ భాగాపవాహవిధినా రాశ్యానయనే న్యాసః ౧/౩ ౧/౫ ౧/౭ ౧/౧౦ తల్లస్తహారేణహారంలని హాన్యాదితిక్ర తే జాతం ౮/౧౫ ద్వాదశభిరపవర్తనం ౭/౫ తతః పూర్వోక్తవత్ ఇష్టాహతం దృష్టమనేనభక్తమితిన్యాయేన ద్రవ్యప్రమాణం ౫౪౦-

అథవాత్ర రూపం గాశమితి రూపరాశేస్స్వకాశాదభాదయో భాగాశ్చే షాదపాసనీయాః తథా రూపం ప్రకల్పితం కల్ప్యేహ రోరూపహరకతా శేరిణిరూపాద ధస్తాస్త్రీ పోహారః కల్పితః ౧/౧ అయం ద్వాభ్యాం ౨- హృతః ఛేదంల వంచ భాజ్యేతి ౧/౨ ౨/౩ అంశా హాతిరితిలబ్ధం ౨/౩ ఇదం రూపాద పాస్తం తదనంతసమచ్ఛేదౌ ౩/౩ ౨/౩ అనయోరంతరం యోగ ౧/౩ తతో న వాంశద్వయం ౧/౫ అంశాహతిరితి లబ్ధం ౧/౧౫ లస్య నవాంశద్వ

వలయు- న్యాసము - ౧/౧౫ గుణ్యే రా ౧/౧౫ అ- ౧/౧౫ దీన్నిపూర్వశేషం బగు ౧/౨ త్రో యవలయుగాన- న్యాసము- ౨/౩ ౧/౫ ౧/౧౫ సవర్ణ ౧/౧౫ శేషం

౧/౧౫ ఈశేషమునుతృతీయస్థానము నందలిచ్ఛేదతుల్యాంకము చేభజింప వలయు- న్యాసము భాజ్యం ౧/౧౫ సంరపనివర్తనం ౧/౧ భాజ్యం ౭/౧౫ రా ౭ దీనిపూర్వశేషంబగు ౭ లో ౭/౧౫

త్రో యవలయుగాన న్యాసము ౭/౧౫ త్రో ౭సమ ౫౦౮ ౧౨౬ ౭౨ ౧౨౬ ౧౨౬

శేషం ౩౭౮ అవ ౫౪౦ గా ౭ ఇచ్చట ౧౨౬ ౨౮ రాశిని నాల్గవస్థాన ఛేద తుల్యపూర్ణాంకంబు చేభజింప వలయుగా న న్యాసము- భాజ్యం ౭ హా ౫౪౦ ౨౮ ౧ వర్తితహారకం ౧ భా ౭ గా ౭ ౫ ౨౮ ౧౨౦

దీని తుల్యపూర్ణాంకంబుల చేగుణించ వలయుగాని న్యాసము

యస్య అథాదపాస నాయన్యా
సః ౧/౨ ౨/౧౮ అన్యోన్య హారా
భిహతౌ హారాంశావితి ౧౮/౩౬ ౪/౩౬
అపాస్తే శేషం ౧౪/౩౬ ద్వాభ్యామ
పవర్త్యే జాతం ౭/౧౮ ఇదం శిష్టం

అథాల్ నవాంశద్వయమేని
రస్తే అస్మాచ్చతుర్థాంశో అపాన
నీయః తదర్ధమిదం చతుర్భిర్భా
జ్యం తదర్ధం న్యాసః ౭/౧౮ ౧/౪
అంశాహతిరితి ౭/౭౨ అయం చ
తుర్థాంశః ఏతదపాస నాయన్యా
సః

౭/౧౮ ౭/౭౨ సమచ్ఛేదౌ ౫౦౪/౧౨౯౬
౧౨౬/౧౨౯౬ అస్మాత్పూర్వ స్మా
దపాస్తే శేషం ౩౭౮/౧౨౯౬ అష్టా
దశభిరపవర్త్యే జాతం ౨౧/౭౨
చతుర్థాంశే దత్తే శేషా
దస్మాత్ షడ్దశమాంశా అపాస్యాః
తదర్ధం దశభిర్భాగాహారం న్యాసః
౨౧/౭౨ ౧/౧౦ ఛేదంశలవంచ పరివ
ర్త్యేతి ౨౧/౭౨ ౧/౧౦ అంశా
హతిః ౨౧/౭౨౦ అయం దశమాంశః

౭/౧౨౦ ౩/౧ రా ౨౧/౧౨౦ అప ౩ శా ౭/౪౦
దీనిపూర్వశేషంబగు ౭/౨౪ లో త్రో
యవలయును గాన న్యాసము ౭/౨౪ త్రో

౭/౪౦ సమ ౨౮౦/౯౬౦ ౧౬౮/౯౬౦ శేషం
౧౧౨/౯౬౦ అప ౧౬ రా ౭/౬౦

ఇష్టం ౧
దృశ్యం ౬౩/౬౩

౬౦/౭ భా ౬౩/౧ గా ౩౭౮౦/౭ అప ౭ రాశి
౫౪౦ ఆదిరాశి

హారియును నీ గణితము వ్యస్తవిధి చేత
సాధించు కెట్లన రాశి యందలి
స్వాంశములుగ ౨/౨ ౨/౯ ౧/౪ ౩/౫

వ్యవకలనము జేయ శేషము ౬౩
గావున నిందు వ్యస్తవిధిని స్వాంశం
బులధికోనంబులగు నేడల హారంబు
లననికోనంబులంశంబులు జేయవల
యును నుపవిధినలన న్యాసము ౧/౧ ౨/౭

షడ్గుణః ౨౧/౭౨౦ ౬/౧ గుణితః

౧౨౬/౭౨౦ అష్టాదశ ఖిరపవర్త్య ౭/౪౦

ఏతస్యఅష్టాంశకహానసనాయన్యాసః-

౨౧/౭౨ ౭/౪౦ సమచ్ఛేదే

౮౪౦/౨౮౮౦ ౫౦౪/౨౮౮౦ అగ్రిమె

పూర్వస్మాదపాస్తే శేషం

౩౩౬/౨౮౮౦ అష్టచత్వారింశతా

పవర్త్యతా ౭/౬౦

అనేనదృష్టమిష్టహతంసత్ భాజ్యం

తద్భాజ్యాదృష్టం ౬౩-ఇష్టేనం ౧-హ

తం ౬౩ భాగాగ్రంన్యాసః ౭/౬౦

౬౩/౧ ఛేదంలవంచపరివర్త్య

౬౦/౭ ౬౩/౧ అంశాహతిః ౩౭౮౦/౭

హరేణభక్తే ప్రాప్తం తీర్థపాంథ

స్య ద్రవ్యప్రమాణం ౫౪౦ -ఇతిష్ట

కమణాద్రవ్యనయనవిధిః

అథభాగాపవాహవిధినా

ద్రవ్యం ద్రవ్యనయనవిధిః తద

౧/౨ ౩/౭ దృష్టం ౬౩/౧ సం ౩/౭ రా

౩౧౫/౭ సం ౧/౭ రా ౧౨౬౦/౬

అప ౬ రా ౨౧౦/౧ సం

౨/౭ రా ౧౮౯/౭ అప ౭ రా ౨౭౦/౧ సం

౧/౧ రా ౫౪౦/౧ మరియుపద్యానికి భావ

హావిధినిన్యాసము

ఇష్టం ౧ అంశల ౧/౨ ౨/౯ ౧/౮ ౩/౫

దృష్టం ౬౩

౧/౧ త్రో ౧/౨ శేషం ౧/౨ త్రో ౨/౯ శేషం ౭/౧౮ త్రో

౧/౪ శేషం ౨౧/౭౨ అప ౩ రా ౭/౪౦ త్రో ౩/౫

శేషం ౧౪ అప ౨ రా ౭/౧౨౦ ౭/౬౦

మరియు

భాగజాతి చేసంశల నిష్పన్నం బు

లం జేసి త్రో యుటచేతయునీగణిత

ముసాధింపంబడు గాన న్యాసము

రాశిలో ౧/౨ ౨/౯ ౧/౮ ౩/౫ శేషం ౬౩ గావున

ధరాంశ్యా సంఖలస్థహారేణ హర
ణిహాన్యాత్ - తలస్థేనహారేణ దశకే
నగుణపర్యేకేనాహారో హతః ౧౦ -
స్వాంశవట్కేన తేనచతుష్టే
నోపరిస్థితోంశో హతః తదాసతి
న్యాసః ౪/౧౨ పునస్థలస్థహారేణచ
తుష్కేణదశకంహతం ౪౦ స్వాం
శేనైకోనేనత్రికేణోపరిస్థితభా
గచతుష్కంహతం ౧౨ - తదాస
తిజాతం ౧౨/౪౦ పునస్థలస్థహారేణ
నవకేనచత్వారింశద్ధరోహతః
౩౬౦ - స్వాంశద్వయస్యానేనస
ప్తకేనఉపరిస్థాద్వాదశభాగాహ
తాః ౮౪ - తథాసతిజాతం ౮౪/౩౬౦
పునస్థలస్థహారేణద్వయోనహారః
షష్ట్యుత్తరశతత్రయరూపఃహతః
౭౨౦ - తథాసతిస్వాంశైకస్యా
నేనైకేనఉపరిస్థోభాగశ్చతుర
శీతిమితోహతః ౮౪ - తథాసతిజా
తం ౮౪/౭౨౦ అనయోర్ద్వాదశభి
రపవర్తేజాతం ౭/౬౦ నన్యాసఃపూ

ప్రభాగభిన్నన్యాసము

౧/౧ లోం ౧/౨ యంతన్యాసం ౧/౧ లోం ౧/౨ రా ౧/౨

ఇది

౧/౧ త్రో ౧సహ/౨ ౨ శేషం/౨౪ ౧ లో ౨/౩ ౯

రా ౨/౧౯ అపవర్త్య ౯

౧/౨ తో ౧సమ/౯ ౯ ౨ శేషం ౭ లో ౧/౧౯ ౧౯ ౧౯ ౪

రా ౭ ఇది/౭౨

౭/౧౯ తో ౭ సహ/౭౨ ౫౦౪/౧౨౯౬ ౧౨౬/౧౨౯౬

శేషం ౩౭౮ అ ౫౪ = ౭/౧౨౯౬ ౨౪

౭ లో ౧/౨౪ ౫ రా ౧/[illegible]

అపవర్త రా ౭/౬౦

౭/౨౪ తో ౭సహ ౨౮౦/౪౦ ౯౬౦ ౧౬౮ రా శే/౯౬౦

షం ౧౧౮౦ అం ౫ రా ౭/౯౫౦ ఇచ్చటనుప్ర

[illegible] ముగా

[illegible] వలయునది [illegible]

[illegible]

ర్వ్యవవిష్టాహతంన్య ష్టకు నేనభక్త మితికృతే ప్రాప్తంద్రవ్య ప్రమా ణం ౨౪౦- తదేవ.

ఇదంవిలోమవిధిసూత్రేణాపి సిద్ధ్యతీతి- ఛేదంగుణంగుణం ఛేదమి త్యాదినాప్యానేయంతద్యథా న్యాసోయం-యు $\frac{౧}{౨}$ యు $\frac{౨}{౪}$ యు $\frac{౧}{౩}$ యు $\frac{౬}{౪}$ అథస్వాంశాధికోనేతుల వా ఛ్యోనోహరోహరఇతి-స్వాం శోనత్వాల్లవోనాహారాఃకృతాః అంశాఅవికృతాఏవద్రృశ్యం౬౩ - ఏతస్మిన్నూనరస్యైవషట్సు భాగాం శాః స్సం యోజ్యాః తదర్థాంద్రృ శ్యంచతుర్భిఃహృతేలబ్ధం $\frac{౬౩}{౪}$ ఇదంషడ్గుణంఅంశాహతిః $\frac{౩౭౮}{౪}$

ఏతస్యదృశ్యే యోజితేత దర్ధాంన్యాసః $\frac{౩౭౮}{౪}$ $\frac{౬౩}{౧}$ సమ ఛేదౌ $\frac{౩౭౮}{౪}$ $\frac{౨౫౨}{౪}$ యో గేజాతం $\frac{౬౩౦}{౪}$ పునరేతస్మిన్నే వత్రృతీయాంశో యోజ్యః తదర్థా

రుజువు

౨౪౦
౬౦ $\frac{౧}{౨}$
౨౨౦
౯౪ $\frac{౧}{౩}$
౬౩

మేతత్ త్రిభిర్హతం ఛేదం లవం చ పరివర్త్యేతి $\frac{౬౩౦}{౪}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౬౩౦}{౧౨}$ అయంగ్రృతీయాంశః తద్యోజనా యసమఛేదౌ $\frac{౭౫౬౦}{౪౮}$ $\frac{౨౫౨౦}{౪౮}$ యోగేజాతం $\frac{౧౦౦౮౦}{౪౮}$ అస్మిన్హరేణహృతేలబ్ధం౨౧౦ అస్మిన్పునరస్యైవసప్త మాంశద్వయంయోజ్యం తదర్థమి దం సప్తభిర్భక్తంలబ్ధం౩౦ ఇదంద్వి గుణం౬౦ ఇదం౨౧౦ యోజితేజా తం ౨౪౦ తస్మిన్పునరేకంరూపం ఏతత్సజాతీయంయోజ్యం ద్విగు ణోపిదేయఇత్యర్థః లబ్ధం ౨౪౦ ద్రవ్యప్రమాణంఏవంవిలోమసూ త్రేణాపిసిద్ధ్యతీత్యర్థః.

ఉదాహరణాంతరము -

సరసపురంబునం గొనిననాణెపురత్నములం గ్రమంబుగా।
కరగుణవార్ధిబాణఋతుకంబుహితాశ్వవసుగ్రహంబులై।
మెరసినశేష శేష ములుమిన్న లుగైకొన శేషరత్నము।
ల్వరుససహస్రషోడశనృపవర్యతనూజలకిచ్చి శౌరియుం॥

న్యాసము-

$\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౭}$ $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧}{౯}$ దృశ్యం ౧౬౦౦౦

ఇష్టం $\frac{౧}{౧}$ త్రో $\frac{౧}{౨}$ శేషం $\frac{౧}{౨}$ త్రో $\frac{౧}{౩}$ శేషం $\frac{౨}{౬}$ అప ౨

రా $\frac{౧}{౩}$ త్రో $\frac{౧}{౪}$ శేషం $\frac{౩}{౧౨}$ అప ౩ రా $\frac{౧}{౪}$ త్రో $\frac{౧}{౫}$

శేషం $\frac{౪}{౨౦}$ అప $\frac{౧}{౫}$ త్రో $\frac{౧}{౬}$ శేషం $\frac{౫}{౩౦}$ అప ౫

రా $\frac{౧}{౬}$ త్రో $\frac{౧}{౭}$ శేషం $\frac{౬}{౪౨}$ అప ౬ రా $\frac{౧}{౭}$ త్రో $\frac{౧}{౮}$

శేషం $\frac{౭}{౫౬}$ అప ౭ రా $\frac{౧}{౮}$ త్రో $\frac{౧}{౯}$ శేషం $\frac{౮}{౭౨}$

అప ౮ రా $\frac{౧}{౯}$ ఇష్టగుణితదృశ్యం భా $\frac{౧౬౦౦౦}{౧}$ హా $\frac{౧}{౯}$ పరివర్తిత

హారకం $\frac{౯}{౧}$ భాజ్యం $\frac{౧౬౦౦౦}{౧}$ రా ౧౪౪౦౦౦

౨౨ శేషజాతికి

ద్వైతసరంబునన్గొనినతామరసంబులలోనత్ర్యంశము। భుంగకుకాంశముశ్చవలవభూతమితంబులునందనప్తులుం। భూతజనంబకాంశములు భూపులు శేషములం గొనంగకం। జాతరదంబుల స్త్రుపదజాతి గొనేం జెలజాలిదెల్పుమా॥

సరయువు చ్ఛిన్నంబడిన సారసస్త్ర్యంశయుగంబు భూతసాగరములు రాగ శేషములు కమ్మరనందగజాంశలు ఈరసాకరసుత గొన్న శేషములకాంత లు గోసిన శేష మొక్కటి । బరిగినసారసాళి జెలి బల్కుము శేషవిధిజ్ఞ వేని యున్ ॥

ప్ర $\frac{౧}{౩}$ శేషం లో $\frac{౩}{౫}$ శే $\frac{౫}{౬}$ శే $\frac{౬}{౯}$ శే $\frac{౯}{౧౧}$ దృ ౩౨

౧ లో $\frac{౨}{౩}$ శే ౪ శే $\frac{౬}{౬}$ శే $\frac{౮}{౯}$ శేషం దృశ్యం ౧

ఆథవిశ్లేషజాత్యుదాహరణం

పఞ్చాంశోలికులాత్కదంబమగమత్త్ర్యంశశ్శిలీంధ్రం తయో
ర్విశ్లేషస్త్రిగుణో మృగాక్షి కుటజం దోలాయమానోऽపరః ।
కాన్తే కేతకిమాలతీపరిమళప్రాప్త్యైకకాలప్రియా
దూతాహూత ఇతస్తతో భ్రమతి ఖే భృఙ్గోలిసంఖ్యాం వద ॥

అలిసమూహంబు నందు పంచమాంశమా ।
యాలివిసరంబు లాకడిమి యందు నత్త్ర్యంశశిలీంధ్రమందున ।
గలయలి భేదవర్ధితత్రికంబులు పూపొదరిండ్ల కున్ జనన్ ।
నిలిచిన భృఙ్గ మొక్కటి వినిర్మల కేతకిమాలతీవనా ।
కలితసుగంధ మొక్కమొగి కాంతప్రియంబగు గూటిపోలికన్ ।
బిలువ భ్రమించుచుండెనట భృఙ్గసమూహ మెఱింగి తెల్పుమా ॥

సం టీ॥ అలికులాద్భృఙ్గసమూహాత్ పఞ్చాంశః కదంబమగమత్ త్ర్యంశః శిలీంధ్రమగమత్ తయోః పఞ్చమాంశత్ర్యంశయోః	న్యాసము. $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౩}$ ఈ రెంటి అంతర ౩ గుణము. శేషం ౧
విశ్లేషః విభో వియోజిత శేషస్త్రిగుణః కుటజం ప్రత్యగమత్	సమచ్ఛేదాః $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౩}$ సమ $\frac{౩}{౧౫}$

అపరః ఏకో భృంగోఽశోకాయమాన
స్సర్ఖే-ఆకాశే ఇతస్తతో భ్రమ
తి-కింభూతః కైతకీ మాలతీ పరిమళ
ప్రాప్త్యైక కాల ప్రియాదూతా
హూత ఇవ కేతకీమాలత్యోః పరిమ
ళ ఏవ ప్రాప్త్యేక కాలే ప్రియా
దూత స్తేనాహూత ఇవ హేకాన్తగా
త్రి కాంతే అళి సంఖ్యాం వద॥ న్యాసః
పంచాంశ త్ర్యంశౌ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౩}$
ఏతయోర్విశ్లేషార్థం సమచ్ఛేదౌ
$\frac{౩}{౧౫}$ $\frac{౫}{౧౫}$ విశ్లేషః $\frac{౨}{౧౫}$ అస్య
త్రిగుణత్వార్థం న్యాసః $\frac{౨}{౧౫}$ $\frac{౩}{౧}$
అంశాహతి $\frac{౬}{౧౫}$ త్రిభిరపవర్తితః
$\frac{౨}{౫}$ అయం పంచమాంశ త్ర్యంశ
యోర్విశ్లేషః తే పంచమాంశ త్ర్యం
శాంశాః తద్విశ్లేషశ్చ సమచ్ఛేదాః కృ
తాః $\frac{౧౫}{౭౫}$ $\frac{౨౫}{౭౫}$ $\frac{౩౦}{౭౫}$ తదైక్యం
$\frac{౭౦}{౭౫}$ పంచభిరపవర్త్య $\frac{౧౪}{౧౫}$ రూపమి
ష్టమనేన హీనం తదర్థం సమచ్ఛేదౌ
$\frac{౧౫}{౧౫}$ $\frac{౧౪}{౧౫}$ అంతరం $\frac{౧}{౧౫}$ అనేన దృ
ష్టం ౧ ఇష్టహతం ౧ సత్ భక్తం ౧ శేషం
లవంచ పరివర్త్యాఽ అంశాహతిరితి
లబ్ధం అళికులమానం ౧౫

$\frac{౫}{౧౫}$ అంతరం $\frac{౨}{౧౫}$ గు $\frac{౩}{౧}$ రా
$\frac{౬}{౧౫}$ యథాక్రమంబున న్యాసము

$\frac{౩}{౧౫}$ $\frac{౫}{౧౫}$ $\frac{౬}{౧౫}$ యుతి

$\frac{౧౪}{౧౫}$ శేషం ౧

ఇష్టం $\frac{౧}{౧}$ త్రో $\frac{౧౪}{౧౫}$ శేషం సమ

$\frac{౧౫}{౧౫}$ $\frac{౧౪}{౧౫}$ శేషం $\frac{౧}{౧౫}$ ఇది

పరివర్తిత హారకం $\frac{౧౫}{౧}$ భాజ్యం

$\frac{౧}{౧}$ గాని ౧౫ రజువు
౩
౫
౬
౧
౧౫

శేషవిశ్లేషయుక్తోదాహరణము.

సీ॥ నిజపితృప్రాప్తమైనట్టినిఖిలధనంబునసర్ధంబుజ్యేష్ఠుండునందెపంచ
మాంశంబునన్నుఁ దునఖిలసప్తమభాగమతనిదమ్ముఁడు వానియతిధనమున।
మూఁడుపంచాంశములుఁ గొనియెతమ్ముఁడునునైదవవాఁడుసర్వాష్టమంబు।
తుర్యపంచాంతరమిరోవ్వనారవపుత్రుండు శేషమాపూర్ణపూర్ణ।
పంచశతంబులుండినపరగఁగొనియె। చరమపుత్రుండుగాపునసరగఁజెపుమ।
శేషవిశ్లేషజాతివిశేషముననుప్రతిభదగియుండెనేనియోహితుడనాకు॥

న్యాసము

$\frac{౧}{౨}$ లో $\frac{౧}{౫}$ రా $\frac{౧}{౧౦}$ ॥ $\frac{౧}{౭}$ లో $\frac{౩}{౫}$ రా $\frac{౩}{౩౫}$ ॥ $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౩}{౩౫}$ అంతరం

సమచ్ఛేదం $\frac{౩౫}{[illegible]}$ $\frac{౨౪}{౨౮౦}$ శేషం $\frac{౧౧}{౨౮౦}$

రాశ్యంశవల్లీభాగములయథాక్రమన్యాసము

$\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౧౦}$ $\frac{౧}{౭}$ $\frac{౩}{౩౫}$ $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧౧}{౨౮౦}$ దృశ్యం ౫౦౦

వీనిసమచ్ఛేదరాసులు.

$\frac{౫౪౮౮౦౦౦}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$ ॥ $\frac{౧౦౯౭౬౦}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$ ॥ $\frac{౧౫౬౮౦౦౦}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$ ॥ $\frac{౯౪౦౮౦౦}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$

$\frac{౧౩౭౨౦౦౦}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$ ॥ $\frac{౪౩౧౨౦౦}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$ ॥ యోగము $\frac{౧౦౮౯౭౬౦౧}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$

ఇష్టం ౧ త్రో $\frac{౧౦౮౯౭౬౦౧}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$ సమ $\frac{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$

త్రో $\frac{౧౦౮౯౭౬౦౧}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$ శేషం $\frac{౭౮౪౦౦}{౧౦౯౭౬౦౦౦౦}$ అప ౭౮౪౦౦

రా $\frac{౧}{౧౪౦}$ పరివర్తితహారక $\frac{౧౪౦}{౧}$ ఇష్టగుణితదృశ్యం $\frac{౫౦౦}{౧}$ రా $\frac{౭౦౦౦౦}{౧}$

అతివిశ్లేషజాతికి

సరసిజపంచమాంశమును షష్ఠలవంబును వాని యంతరం। బరయథ జాహతంబునలబాహు త్రయాంతరమాగుణఘ్నముగా।నరహరి రామకృష్ణ గజనాథులకర్పణజేసి శేషమా। సరసిరుహాష్టకంబురగశాయికొసంగిననన్ని యెన్నియా॥ నిజ పిత్య ధనముననిఖిలబాహుక రాంశములు జఘన్యుడు చంద్రభుజలవంబులగనికి జ్యేష్ఠుండునఖలవమగ్రజుండనదికినంత్యునకంత రధన। రవిగుణితముచతుర్థాను మారుడతనికినారవవానికినలగువివర। రు ద్రగుణముత్తృతీయుడుపంచమత్తృతీయాంతరదశగుణనటన్ద్వితీయ। పుత్రు డును గొనశేష మైబోల్చునట్టి। విశ్వమితరూపకంబుల వెలయనగ। సుతుడు బడసినయాధనమితిని దెలుపు। మిష్టకర్మవిధిజ్ఞుడ వేని నృత్తము॥

త్రి - $\frac{?}{?}$	ప్రథమద్వితీయాంతరద్విగుణం - తృతీయునికి - ద్వితీయ
ద్వి - $\frac{?}{?}$	తృతీయాంతర త్రిగుణంనాలుగోవానికి -

శేషం దృశ్యం - ౮

ద్వి-౧ $\frac{౧}{౨౨}$ $\frac{౧}{౧౧}$ $\frac{౧}{౨౦}$ ప్రథమత్రితీయాంతరుద్వాదశగుణం - ద్వితీయచతు ర్థాంతరపకాదశగుణం - త్రితీయపంచమాంతరదశ గుణంశేషంద్దృశ్యం౧౩

క్రయవిక్రయపూర్వగణకోదాహరణము

మనుకులచంద్రపట్న మునమాడలుమూటికి నైదుపుట్లుగా।
గొనిశరసంఖ్యనిష్కములపన్నవలమ్మెనుమూడుపుట్లచొ।
ప్పున నొకవర్తకుండతనిబొందెవణిక్క్రయతాళసంఖ్యగా।
దనరెనులాభమందుకుముదంబునగొన్మదలేపహారిపునా॥

న్యాసము-

క్రయంని ౩ కిపు ౫	విక్రయంని ౫ కిపు ౩

లాభంని ౨౦

సమచ్ఛేదాః $\frac{౩}{౫}$ త్రో $\frac{౫}{౩}$ సహ $\frac{౨౫}{౧౫}$ త్రో $\frac{౯}{౧౫}$ శేషం $\frac{౧౬}{౧౫}$ హా

ఇష్టం $\frac{౧}{౪౦}$

$\frac{౧౫}{౧౬}$) $\frac{౪౦}{౧}$ (రాశి $\frac{౬౦౦}{౧౬}$ అపవర్తన రా $\frac{౭౫}{౨}$ ఆదిరాశిధాన్యం

ధనరాశికి.

౨ ౫ కిపు ౩ వ్య $\frac{౭౫}{౨}$

$\frac{౫}{౧}$ ౫ $\frac{౭౫}{౨}$ రా $\frac{౭౫}{౨}$ భా $\frac{౩}{౧}$ ఫలిత $\frac{౧}{౩}$ భాజ్యం $\frac{౩౭౫}{౬}$ అ ౩ రా $\frac{౧౨౫}{౨}$

ఋణరాశి

౨ ౩ కిపు ౫ వ $\frac{౭౫}{౨}$

$\frac{౩}{౧}$ ౫ $\frac{౭౫}{౨}$ రా $\frac{౨౨౫}{౨}$ భా $\frac{౫}{౧}$ ఫలిత $\frac{౧}{౫}$ భాజ్యం $\frac{౨౨౫}{౨}$ రా $\frac{౨౨౫}{౧౦}$ అ ౫

రాశి $\frac{౪౫}{౨}$

లాభం $\frac{౧౨౫}{౨}$ నష్టం $\frac{౪౫}{౨}$ శేషం $\frac{౮౦}{౨}$ అప ౨ రా ౪౦

క్రయవిక్రయ ప్రశ్నలు ౨౪

నాల్గురూపములకు నారుతూములు గొని। యారురూపములకు నాల్గుతూము లమ్మినను శరాష్టలబ్ధిన లాభంబు మొదలితూము లెన్నిము గుద జెపుమా ॥

పదకొండు రూపములకు। పదమూడుగ గొనుచుదాని పదపడియన్నా పదమూడికి పదకొండుగతుదివసు జలములు లభించ ద్రోణము లెన్నా। ఐదు రూపములకు ప్రతితూములు గొని। యద్రిరూపములకు నైదుతూము। లమ్మినను జిదంబులబ్ధి నలాభంబు। తూము లెన్నిగొని యొతోనబలుకు॥

న్యాస్త్రే। క్రయరూ ౪ కి తూ ౬ విక్రయంరూ ౬ కితూ ౪ లాభం ౩ ౫ ద్వి- క్రయం రూ ౧౧ కితూ ౧౩ విక్రయంరూ ౧౩ కితూ ౧౧ లాభం ౨౪ తృ- క్రయం రూ ౫ కితూ ౭ వి- రూ ౭ తూ ౫ లాభం ౨౪

క్షేతనపూర్వగణకోదాహరణము.

ఆరుదినములకేడునవరంగగణియించియేడుదినములకెన్మిదె
సగవ్యయము | అరువదినాల్గిటికవరంగనిల్చెనుకొలుచు
దినములెన్నికోమలాంగి||

న్యాసము.

ఆదాయం ౬ దినములకు ౭ వ్యయం ౭ దినములకు ౮

$\frac{౭}{౬}$ త్రో $\frac{౮}{౭}$ సవః $\frac{౪౯}{౪౨}$ $\frac{౪౮}{౪౨}$ శేషం $\frac{౧}{౪౨}$ హారకం ఇష్టం ౧ దృశ్యం ౬౪

$\frac{౪౨}{౧}$ $\frac{౬౪}{౧}$ రా ౨౬౮౮

ఋజువు.

ధనం

౬ ది ౭ చొ|| ౨౬౮౮

```
      ౨౬౮౮
         ౭
౬ ) ౧౮౮౧౬ ( ౩౧౩౬
    ౧౮
    ----
     ౨౧
     ౧౮
    ----
      ౩౬
      ౩౬
    ====
```

ఋణం

౭ దినములు ౮ చొ|| ౨౬౮౮

```
      ౨౬౮౮
         ౮
౭ ) ౨౧౫౦౪ ( ౩౦౭౨
    ౨౧
    ----
     ౫౦
     ౪౯
    ----
      ౧౪
      ౧౪
    ====
```

ధనఋణాంతరం ౩౧౩౬
 ౩౦౭౨

 ౬౪

అభరణప్రశ్నం

సీ|| దినపంచకమ్మున ముప్పదిరూపములు జేర్చి దినసప్తకమునను నిక్షేపముల |
వ్యయము మొనర్చె శరాంగ వ్యయము దెచ్చిన వాఁడు కొలుచు దినంబులెన్ని కోమలాంగి |

చెల్పు మట్టిల నేడుదినములనవరూపముల జేదినంభాగములనురు ద్ర। రూప

త్రయ మొనర్పరు ద్రశభాగములు శేషింపతిథు లెన్ని జెప్పుమటుల।పదిదినంబు

లరూపములు బ్బదనకొండు।జేదిరు ద్రా హములఖచము జేయరవుల।మిగతశర

సాయకములై మించుబోడి।కొలుచుదినములబలుకుమువలలితముగ॥

న్యాసము.

ప్ర।ఆదాయంది-౫కిరూ౭ క్రయాంది నాలుగ కిరూ౧ ౦లాభ౬ ౫ద్వి-ఆ - ది౩ కిరూ౯ వ్యదిక కిరూ౧౧లాభం-రూ-౮ంత్య - ఆదా ౧౦కిరూ౧౧వ్య-ది౧౧కిరూ ౧౨ లాభంరూ ౫౫

రాశిభాగపూర్వగణకోదాహరణము

పరగి రెండుపాళ్లుపంచినతెనరాశి।విచ్చ్చి రాజుమగుడ నేడుపు

ట్లు। ప్రజలకెల్ల నాల్గుపాళ్ల సమములై। రాగి మొదలి ధా

న్యరాశియెంత।

న్యాసము.

$\frac{౧}{౨}$ సమానం $\frac{౧}{౦}$ దృ ౭

౧ త్రో $\frac{౧}{౮}$ సమా $\frac{౮}{౮}$ $\frac{౨}{౮}$ శె $\frac{౨}{౮}$ అప $\frac{౨}{}$ రా $\frac{౧}{౦}$ ఇష్ట $\frac{౧}{౭}$ దృశ్యం

$\frac{౮}{౧}$) $\frac{౭}{౧}$ రాశి · $\frac{౩౮}{}$

౨౬ రాశిభాగప్రశ్నలు

పాళ్ళుమూడుగాగపంచినకోయిన। రాజొసంగ ప్రజకు గపికలముల

పంచ భాగసమతబడసినయారాశి।కలములెన్ని గాగగాంచనొక్క ॥

ఐదువాళ్ళుపంచినట్టికోరున రాజు। కలము బ్రజకొసంగగాంచె నేని। భాగ

షట్క సమతబలసినయారాశి।మొదటికలములెన్ని ముగుదిజెప్పుమా॥ పాళ్లు

నాల్గుగాగపంచినకోరిన। ప్రజకుకలమొసంగి భాగషట్క। సమత జెందెనేని

షంగుణనాకొల్చు! ధాన్యమితము చెల్పుతరళనయన ॥ ప్ర $\frac{౧}{౩}$ స $\frac{౧}{౫}$ దృ ౧౨

ద్వి $\frac{౧}{౫}$ కిసమానం $\frac{౧}{౬}$ దృ౧　　తృ $\frac{౧}{౮}$ కిసమానం $\frac{౧}{౬}$ దృ

రెండంకంబుల నిష్టంబులు కల్పన భేదం

సూత్రము॥ వృ

రాశియుక్సంకల్పనము నరవాణ కోష్ఠ శేషముల్ । రాశివ్య
స్తముల గుణించి రహిత సహితముల దగన్ । రాశిసహిత రహి
తములను రహిత హారక భాజ్యముల్ । కౌశలమున జేయ భక్తఘ
నఫలంబ ఫలము గున్ ॥

టీ॥ రాశిద్వయంబుల నిష్టములుగా కల్పన జేయు నెడల పూర్వసూత్రోక్త క్రమంబున నంత్య ప్రత్యంతంబున యుక్త భక్తయిష్టంబుల యందును జేయ శేషించు రాశిద్వయంబుల చేనాది రాశిద్వయంబుల యందలి యంకంబుల ద్వితీయేష్ట శేషముచే ప్రథమేష్టరాశియు ప్రథమేష్ట శేషముచే ద్వితీయేష్టరాశియు వేర్వేర గుణించి యా రాశిద్వయంబుల ప్రశ్న యుతంబగు నెడల నన్యోన్య వ్యవకలనంబును ప్రశ్న హీనంబగు నెడల నన్యోన్య సంకలనంబును జేసి భాజ్యంబుగా నుంచి కొని పూర్వనిష్పన్నాంత్య శేషంబుల క్రమంబున వ్యవకలన సంకలనంబులు జేసి యా హారకంబుచే భాజ్యమును భజింప నాదిరాశి యగు ననుట.

ఉదాహరణం - సీసపాదము -

విను నాకన్ దగు క్రౌంచ నామ్నములలో వెల్గొందు హంసావళిన్ ।
జనియెన్ మానససేతుకొక్క గమి యా సాహస్యంబు భాగించి ।
క నకాబ్జంబుల నిల్చె భోగవతి కేసన్ బూనె నందర్థమాన్ । వ
నజాతంబుల తద్దళంబు నిలువన్ । వామాక్షికిన్ గూర్తమై । వన
వీధిన్ నలు చేగ్రహిత గుణా వాగీశ్వ రాశ్వంబుతో । గన
గా నూరగు నెని వేనోడు పుష్కకంజాక్షి హంసంబులన్ ॥

న్యాసము -

౧/౧ యు ౧/౧ యు ౧/౩ యు ౧/౪ యు - ౧ దృశ్యం ౧౦౦౦

ఇండు ఇష్టరాసులు.

౪౦. ౫౦

ప్రథమేష్టన్యాసము

$\frac{౪౦}{౧}$ యు $\frac{౪౦}{౧}$ యు $\frac{౪౦}{౨}$ యు $\frac{౪౦}{౪}$

కూర్చుటకు సవర్ణచ్ఛేద రాసులు -

$\frac{౩౨౦}{౮}$ $\frac{౩౨౦}{౮}$ $\frac{౧౬౦}{౮}$ $\frac{౮౦}{౮}$ యో

గరాశి $\frac{౮౮౦}{౮}$ కూ $\frac{౧}{౧}$ సమ $\frac{౮౮౦}{౮}$

$\frac{౮}{౮}$ యోగరాశి $\frac{౮౮౮}{౮}$ అపరా ||(౧౧౧

దృశ్యం ౧౦౦

శేషం ౧౧

ద్వితీయేష్టన్యాసము.

$\frac{౫౦}{౧}$ యు $\frac{౫౦}{౧}$ యు $\frac{౫౦}{౨}$ యు $\frac{౫౦}{౪}$

కూర్చుటకు సవర్ణచ్ఛేదములు

$\frac{౪౦౦}{౮}$ $\frac{౪౦౦}{౮}$ $\frac{౨౦౦}{౮}$ $\frac{౧౦౦}{౮}$

యుతి $\frac{౧౧౦౦}{౮}$ కూ $\frac{౧}{౮}$ సమ

$\frac{౧౧౦౦}{౮}$ $\frac{౮}{౮}$ రాశి $\frac{౧౧౦౮}{౮}$

అపరరా $\frac{౨౭౭}{౨}$ తో యుదృశ్యం

$\frac{౧౦౦}{౧}$ సమ $\frac{౨౭౭}{౨}$ $\frac{౨౦౦}{౨}$ శేషం

$\frac{౭౭}{౨}$

రాశ్యానయనము

ప్రథమేష్టం

$\frac{౪౦}{౧}$ ను ద్వితీయేష్ట శేషము చే.

$\frac{౪౦}{౧}$ $\frac{౭౭}{౨}$ రాశి $\frac{౩౦౮౦}{౨}$

ద్వితీయేష్టం

$\frac{౫౦}{౧}$ గుణించి- ప్రథమేష్ట శేషముచే

$\frac{౧౧}{౧}$ రాశి $\frac{౫౫౦}{౧}$

ఈ రాశిద్వయాంతరము

$\frac{౩౦౮౦}{౨}$ తో $\frac{౫౫౦}{౧}$ సమ $\frac{౩౦౮౦}{౨}$ $\frac{౧౧౦౦}{౨}$ శేషం $\frac{౧౯౮౦}{౨}$

శేషరాశిద్వయాంతరముకొరకు సవర్ణచ్ఛేదము

$\frac{౭౭}{౨}$ తో $\frac{౧౧}{౧}$ సమ $\frac{౭౭}{౨}$, $\frac{౨౨}{౨}$ శేషం $\frac{౫౫}{౨}$ రాశి $\frac{౧౯౮౦}{౨}$

భా ౫౫ ఇచ్చటహారకభాజ్యాంశాంశములను ఛేదంబుతుల్యంబగుటనాశముచేసి౦డ

గానఅంశానోన్యభక్తలబ్ధఫలము

౫౫)౧౯౮౦(౩౬
౧౬౫
౩౩౦

తుజువు
౩౬
౩౬
౧౮
౯
౧
౧౦౦

౨౭ ఇష్టకర్మభేద ప్రశ్నలు.

రాశిపంచను రాశిలోఁగల్గు రామజలధి। తకటనందపు రాశాంశతతియు రూప। కముగలశి పూర్ణ స్వరములై యమరెనేని। యాదిరాశి మితంబెం తయొబ్జనయన॥ నిజధనమునందులోఁగల్గునృపగజాబ్ధిభుజలవంబులు రూపంబు పొందుగాంచి। యిరువదియుమూడునిష్టములయ్యెనేని। నాదిధనము నెరింగింపుము బలవేగ॥ రాశిత్ర్యంశయుగము రత్నాంశసప్తకం। బద్రిలవశరంబుల ధృతిత్ర్యంశ। ములునురూపయుక్తి పూర్ణాద్రివస్తువులు। గాంచరాశియంత కమలనయన॥

న్యాసము

త్రి $\frac{౧}{౧}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౯}$ $\frac{౧}{౧౮}$ రూ౧ దృ౭౦ ద్వి $\frac{౧}{౧}$ $\frac{౧}{౧౬}$ $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౨}$ రూ౧ దృ౬౩

తృ $\frac{౨}{౩}$ $\frac{౩}{౫}$ $\frac{౫}{౭}$ $\frac{౭}{౯}$ రూ౧ దృ౮౦

విశేషవిధిసూత్రము

అల్పరహితమైన బుద్ధినరయుఁడీనిమాస్యమైదెల్పనట్టిదృశ్య మందుదేజరిల్లునిట్టులర। కల్పితమున ద్రో యపలయాకాశ యున్నవ్యస్తమా॥

ఈవిధియందునంత్యసిద్ధమైన రాశిస్వేష్టరాశికన్నన ధికంబగునపుడు స్వేష్టరాశియు-స్వేష్టరాశికన్న నంత్యసిద్ధమైన రాశిన్యూనంబగు నపుడుఅయ్యంత్యసిద్ధమైనరాశియు న్యూనంబుచేయ వలయు నవిశేషము-శేషముపూర్వతుల్యము-

ఉదాహరణం.

గీ॥ రాశియెయ్యదినిజచతుర్థమునగూడి। స్వత్రి పంచాంశ
యుక్తమై చానయందు। పంచరూపంబులనుహీనమంబదితము
గ। జేయ నాదికి సమమయ్యె జెప్పుమదీని॥

న్యాసము.

యు ౧/౪ యు ౩/౫ వ్య ౫ శేషం ఆదిరాశిసమం.

ప్రథమేష్టం.	ద్వితీయేష్టం.
౩	౧౦
౩/౧ యు ౧/౪ రా ౧౫/౪ యు ౩/౫	౧౦ యు ౧/౪ రా ౫౦/౪ యు ౩/౫
రా ౧౭౧/౨౦ అప ౭౨ రా ౬	రా ౪౦౦/౨౦ అప ౨౦ రా ౨౦
౫ ఆది	ఆది ౫/౧౫
శేషం ౧	ఈ శేషములో ఇష్టం ౧౦
ఈ శేషము ఇష్టం ౩ లో త్రో యశేషం ౨	త్రో యశేషం ౫

రాశ్యానయనం.

ప్రథమేష్టం.	ద్వితీయేష్టం
౩	౧౦
౫/౧౫ ద్వితీయశేషం	౨/౨౦ ప్రథమశేషం
యోగము	రుజువు

శేషద్వయ యోగము } ౭)౩౫(౫

రుజువు:

౫
౧।౦
౩।౧
౧౦
౫
౫ శేషము

౨౮ వ్యవకలన ప్రశ్నలు

తనసప్తమాంశయుగళము। లనుగూడుకనందజలధులనుగలశినరా। శిని రూపషట్కమును ద్రో। చినశేషంబాదిసమత జెందన దెంతో॥ రాశినం ... బుద్ధిహిభవాంశ।పంచకము గూడి రూపసప్తకవిహీన। తను

స్వతుల్యతనందినతరుణిరాశి। యంతర్మై యందుబల్కు-ముజంత వేని॥
నిజతృతీయాంశజలధుల నెద్చియంత। సప్తమాంశంబుగూడియాసమితివం
చ। రూపకంబులు ద్రోచిన నేపుమీరె।నాదితుల్యతయారాశినాతిదెలుపు॥

న్యాసము.

ప్ర ౧/౧ స్వ ౧/౬ స్వ ౪/౯ వ్య ౬. శేషంఆదిసమం

ద్వి ౧/౧ స్వ ౨/౯ స్వ ౫/౧౧ వ్య ౬ శేషం ఆదిసమం

తృ ౧/౧ స్వ ౪/౩ స్వ ౧/౬ వ్య ౫ శేషం ఆదిసమం

ఇట్టిష్టకర్మభేదములుసమాప్తము

అథసంక్రమణసూత్రంభాస్కరః

యోగోన్తరేణోనయుతోర్ధితస్తౌరాశీస్మృతఃసంక్రమ
ణాఖ్యమేతత్॥౫౪॥

యోగమంతరమునహీనయుక్తముగుచుదళితమై। వేగసంక్రమంబునండు
వెలయురాశియుగ్మముల్॥

యోగఇతి-యోగఃరాశ్యో ద్వయోర్యోగః అంతరేణ రాశ్యో విశ్లేషేణఊనయుతః పృథగూనితోయుతశ్చఅర్ధితఃస్థానద్వయేఅర్ధీకృతస్సన్ తౌ రాశీఇష్టౌరాశీస్థఃఏతత్సంక్రమణాఖ్యం స్మృతం.

యోగంబనయుతరాశి. అంతరమునభేదరాశిగావునవిందు యోగరాశిఅంతరరాశిచేత క్రమంబునవ్యవకలన సంకలనంబుల జేసియారెంటినర్ధించపరాశిద్వయంబులగునముట.

అత్రోదాహరణంభాస్కరః-

యయోర్యోగశ్శతం సైకంవియోగఃపఞ్చవింశతిః తౌరాశీవదమేవత్స వెత్సిసంక్రమణంయది॥౫౫॥

రాశియుగ్మకములరమణతోగూడిన।నూటనొకటిరాశినుండుభేద। మిరువ

రెండుగాననరగరాసులు దెల్ప | సంక్రమణమువత్సపాఠ్యమేని-

యయోరాశ్యోర్యోగః శతం
సైకం-వియోగస్తుపంచవింశతిః -
హేవత్స యదిత్వం సంక్రమణం వె
త్సితర్హి-తౌ రాశీవద ||

న్యాసః -

యోగః ౧౦౧ అంతరం ౨౫ అనేన
ఊనయుతో యోగః ౭౬ - ౧౨౬
అర్ధితౌ ౩౮ - ౬౩

న్యాసము -

యోగరాశి	అంతరరాశి
౧౦౧	౨౫
౧౦౧	౧౦౧
౨౫	౨౫
౭౬	౧౨౬
అర్ధగా	అర్ధగా
౩౮	౬౩
యోగములు	అంతరములు
౬౩	౬౩
౩౮	౩౮
౧౦౧	౨౫

౨౯ సంక్రమణ ప్రశ్నలు.

యోగమునందచంద్రులువియోగంబైదుగాంబిన రాశియుగ్మములుబ
లుకు | యోగమింద్రాద్రులుసాగరాబ్ధులువియోగములైనరాశియుగ్మక
మునొడువు | సాగరాద్రులుయుతిచంద్రాబ్ధులంతరంబున రాశియంతగు
భూగజాంగ | ములుయుతిసాయకమునులంతరంబైనరాశి ద్వయంబెట్లురా
మపాళ్యు | కములుయోగమువివరంబుశరగుణంబు | లటులయుతిచంద్రర
దములునబ్ధిచంద్రు | లంతరమునైనవేశ్వరరాశియుగ్మ | ములనుబల్కుము
వేవేగముద్దుగుమ్మ ||

ప్ర- యో ౧౯ అం-౫ ద్వి-యో ౭౧౮ అం-౪౮ తృ-యో ౭౮ అం-౮౧
చ-యో ౬౮౧ అం ౭౫ పం-యో ౫౩ అం-౩౨ ష-యో ౩౨౧ అం-౧౮

గుణకగుణ్యయోగకృతిగుణ్యగుణకవర్గములు -గణకద్రో
యశేషదళముగణితమగునుగుణముగా

గుణ్య గుణక సంయోగరాశివర్గ
మునందు-గుణ్యరాశియు - గుణక
రాశియు వర్గించిన రాశి

ద్వయములవ్యవకలనముజేసిశేష
మునర్ధింపగ్గుణితరాశియగు

గుణగణముల ప్రోవనొందుపుగుణ్య గుణకరూపముల్ | గుణితము వసు
వులైన యెడను గుణిత రాశి యెట్లు వర -

న్యాసము

గుణ్యం-౭౪ గుణకం ౮ గుణ్యగుణకయోగం
వర్గం వర్గం ౩౨
౫౭౬ ౬౪ వర్గం
౬౪౦ ౧౦౨౪
౬౪౦
౩౮౪
అర్ధం
౧౯౨

యుతిదళంపుకృతివియుతిసెప్ప దళపువర్గముల | గతము
జేయ గుణ్యగుణకగణితమగును నిట్టులు ||

గుణ్యగుణకయోగార్ధ వర్గము
నందు-గుణ్య గుణకాంత రార్ధ వ

ర్గము వ్యవకలనము జేయ గుణిత
రాశి యగు.

ఉదాహరణం-ఉత్తరార్కం

మితము తెలియబలుకుమయ్యా మిత్ర గుణ్యమష్టియుత | హాత
ము జేయ నాగసంఖ్య నట్టి గణిత మెట్టులొ ||

న్యాసము-

గుణ్యం ౧౬ గుణం ౮ గుణ్యగుణకయోగం
గుణ్యగుణకాంతరం గుణ్యగుణకయోగం ఋజువు
౮ ౨౪ ౧౬
అర్ధం అర్ధం ౮
౪ ౧౨ ౧౨౮
వర్గం వర్గం
౧౬ ౧౪౪

వర్గద్వయాంతరం
౧౨౮

రాశ్యంతరదృష్టగుణకసంక్రమసూత్రం-3

జలధి రాశి ఖండించి వివరచారువర్గమందులన్ - కలయువదము

వివరమందుగాంచుసంక్రమంబుచేన్ ॥

ప్రకారాంతరవిధి

చెలియ యంతరార్ధకృతిని జేర్చ రాశిపదమునన్ గలుపద్రోయ వివరమందు

ముగాంచు గుణ్యగుణకములన్ ॥

టీ ॥ రాశిని నాల్గుచే గుణించి దాని యందు అంతరవర్గము సంకలనము జేసి యందలి మూలము యోగము. నీయోగము నంతరమందు సంక్రమణము జేయగు గుణ్య గుణకంబులు సిద్ధించుననుట

అంతరమునర్ధించి దాన్ని వర్గించి యా వర్గమునందు రాశిమూలము చేర్చి యా రాశిమూలంబున అంతరార్ధము సంక్రమణము జేయగు గుణ్యగుణకంబులు సిద్ధించునని ప్రకారాంతరము

ఉదాహరణం-ఉత్తరార్ధం

చెలియ బలుకు గుణిత రాశి శశికిరణ బాణముల్ । మరలయు దాని యంతరంబు మనులు గుణక గుణ్యముల్ ॥

న్యాసము-

గుణిత రాశి ౫౧ గుణ్య గుణకాంతరం

ప్రథమవిధి

రాశి ౫౧ × ౪ = ౨౦౪

అంతరం ౧౪, వర్గం ౧౯౬

యోగం ౪౦౦

మూలం ౨౦

అంతరం: ౨౦ − ౧౪ = ౬, అర్ధం ౩

యోగం: ౨౦ + ౧౪ = ౩౪, అర్ధం ౧౭

ద్వితీయవిధి

అంతరం ౧౪, అర్ధం ౭, వర్గం ౪౯

౫౧ రాశి + ౪౯ = ౧౦౦

మూలం ౧౦

అంతరం: ౧౦ − ౭ = ౩

యోగం: ౧౦ + ౭ = ౧౭

౩౦ ద్వితీయః

గుణగుణ్య భేదంబు గుణచంద్రులా రాశిగణితకర్మ కుచోటగణకగు ణ్య। గుణరాసులెరిగింపు గుణగుణ్య భేదంబు చంద్ర తాములు వ్యాఖ్యసాధు జేందు। లగు రాశిసరితిథులల గుణ్య గుణభేదము గురాశిన్య వహాహు లటుల సూగు। లంతరంబగుజలాంగములు రాశిగమున్న గుణగుణ్యములమితి గోణుగు మిపుడ। వాయాభుజ భేదములరాశి వర్గసాము। జేంద్రు లట భేదమింద్రు లుని॥ ద్రియార్థ। బాణరత్నంబులగు చనుబరగురాశి। సంక్రమణ వేదిప గుదేని సరగ దెల్పు

త్ర గుణ్యగుణకాంతరం ౧౩ గుణితరాశి ౬౪ ద్వి ౬౦౩ ౧తా౧౬౦ తృ ౬౦౧౫ రా౨౧౬వ ౬౦౧౨ తా ౬౪ వం౬౩ ౨౫ రా ౧౪౪౪ షం

౧౪ రా ౫౫౫

గుణసంక్రమణం సూ-క-౪

గుణగుణ్య యోగదళకృతి। గణితంబుమబుద్ధి శేషగణితపదం

బు। గుణగుణ్యయుతిదళంబున గుణగుణ్యములబ్బుద్రోయ

గూడగవరుస॥

గుణకగుణ్యరాశియోగార్థవ
గ్గముసందురాశివ్య వకలనము జే
సి శేషమూలమును రాశి యోగా
ర్థముసందు సంయోగ వియోగం
బులజేయు రాశిద్వయముసిద్ధి ను

ఉదాహరణం గీ-

రాశిషణ్ణవతియు రాశింబు గుణగుణ్య యోగమిర్వ దేనియొ
ప్పజెపుమ। గుణిగుణములు నాకుగణక వేర్వేరుగా। గణితమె
రుగుదేని క్రమముగాగ॥

రాశి ౯౬ గుణ్యగుణకయోగం ౨౦

అర్థం

యోగార్థం ౧౦

౧౦ ౧౦
౨ ౨
--- ---
౮ ౧౨

వర్గం

౧౦౦

౯౬

౪

రాశి౯౬ మూలం౨

౩౧. తృతీయవిధి.

గుణగుణ్యయోగంబు గుణసామజంబులై ఫలము బాహులగజేంద్రు లలవడంగ గుణగుణ్యములెట్టుండు వసుజలంబులు యోగంబు రాశిపూర్వ ద్రుమ త్రింశులోక ములు ముతిన్న పబాహువుల రాశి నఖములు యతి రాశి జలతికరముల గసాం కి। చంద్రులు యుతి రాశి శరబాణ సాయక గ్రహములు సామజ ద్రావచం ద్రు। లంపుగతన్న శరంబులై యలరు రాశి। వసుజలంబులు యోగంబు వాయు రాగ। శరంబులగు రాశి సంక్రమణ వేళ। రాశియుగ్మ స్వరూపము ల్హిని దెలుపు.

న్యాసము.

ప్ర- గుణ్యగుణక యోగం ౮౩ గుణి రా- ౧౪౮౨ ద్వి- యో ౭౧ రా ౧౮౩ తృ యో ౩౩ రా ౨౧౬ చ- యో ౨౦ రా ౬౪ పం యో - ౧౯౬ రా ౯౫౫౫ ష యో ౧౭౮ రా ౫౨౫ స యో ౭౮ రా ౫౭౫

గుణక సంక్రమణ భేదం- సూ గీ ౫

రాశి సంయుక్తఫలము చేరాశి గుణిత। రాశి భాగించి ఫలము చేర్చి వ్యయముగను। పూర్వ గుణపఫలంబున బోనగి వెంచ। గుణ్యగు ణరాసులగును ప్రాపణ్య మొప్ప

రాశ్యన్యోన్య భక్తంబగు లబ్దము న- ఖ్య రూపము గూడి రాని చే ద- రాశి నిపిభజించ ఫలం భి- చుఫ | లంబు చేవేర్వ గపూర్వ లబ్ధంబును కల్పితరూపంబును గుణించు గుణగుణ్య రాసుల గునుట ॥

ఉదాహరణ గీ ౫౮.

గుణ్యగుణ రాశి యోగంబు గాంచి పావ। రూపకంబులు తమలోన నరూఢి గాగ। భాజితఫలంబుగన్న బాహులందు। గుణ్యగుణ ములు దెల్పుము కోమలాంగి

న్యాసము.

గుణ్యగుణకయోగరాశి ౧౮	గుణ్యగుణకాన్యోన్యభక్తఫలం ౨	
హారకం ౨	హారకం	హారకం
౧	౨	౧ రూపం
౩)౧౮(౬ ఫలం	౬ ఫలం	౬ ఫలం
౧౮	౧౨	౬

౩౨ - చతుర్థవిధి.

గుణ్యగుణయోగమును తక్కిన గుణములందు । భక్తఫలమ్మైన రాసులబలుప
వేగ । బాణరాములుయుతిభక్తఫలముతక్కువుంబ రొబ్బులు యా ఫలంబగు
నుగిరిలు ॥ గుణగుణ్య యోగంబుగుణరూపకంబులునన్యోన్య భక్తఫలం
బుజలధు । లగు నెడగుణ్యగుణంబులువివరింపు మటులగుణ్యగుణాఖ్యమబ్ధిజల
ధులలఫలమంకంబులైననైంతె యుందునబ్ధిరాములుయోగమావిభక్త । ఫ
లమైదునగు నెడపతియుక్మ మెటుండుగుణగుణ్య యునూగుగుణ్య గుణక
ఫలమువిశ్వములలయోగమురయసాగ । గాకులలలబ్ధమష్టాదశముయుతం
బు । నేబద్దైదము లబ్ధంబునీరనిధులు । నైనగుణగుణ్యరాసులనబల దెలుపు ॥

న్యాసము.

ప్ర-గుణ్యగుణకయోగం ౩౬ గుణ్యగుణకాన్యోన్యభక్తలబ్ధం ౫ ద్వియో
౩౫ లబ్ధం తృయో ౮ం ఫలం ౭ చ యో ౧౩ ఫలం ౮ పం యో ౮౮ ఫ
లం పయో ౩౮ ఫ ౫ సయో ౧౦౦ ఫ ౧౩ అయో ౧౨౮ ఫ ౧౫ నయో ౫౫ ఫ౮

గుణక భేదసంక్రమణం సూ -వృ - ౬

ఛేదఫలయుగంబు చేతసిద్ధించడము రూపముగ । ఛేదమునను హా
రకముగజేసి ప్రశ్నములయుడర । భేదయోగగుణవిభాగభి
న్నముల క్రమంబుగా భేద మెరిగితస్రమున మెరయినె
గడుగణితముల్ ॥

హారకమును ఫలముగాగిల్పిం । చిదానిలవము గానుంచియాహార । కము క్రిందనొకరూపమును ఛేదము । గానుంచికొని దానిచే ప్రశ్నయం । దుయోగంబు గల మొద ఛేదాంశ । యోగంబును-అంతరముగిలయుప

ఛేదాంశాంతరమును-గుణనము గలయపఛేదాంశ గుణనంబును జేసి యోగరాశి భజించిన లబ్ధంబు ఫలం బుచేఛేదాంశంబుల వేర్వేరగు ణింపగుణగుణ్య రాశియుగ్మముల భించుననుట-దీనికి ఉదాహరణము.

ఉదాహరణం-౮

రాశియుతిద్విషట్కముపరస్పరభక్తఫలంబులొకమౌ ।
రాశివియుక్తియొప్పున తిరంజిలుభక్తఫలంబు బాహులై ।
రాశిగుణంబులొకరసరవ్యములందు ఫలంబులద్రుతై। భాశిల
రాసులన్ నెఱుపు భామినిప్రశ్నల వేరువేరుగాన్ ।

న్యాసము.

ప్రథమప్రశ్నము

రాశియోగం ౧౨

భక్తఫలం ౩

౩
౧) ౧౨ (౩ ఫలం
౪ ౧౨

పూర్వాంకఫలం ౩ × ౩ = ౯

రెండు ౧ ౩ / ౩

ఋజువు ౯ ౩ = ౧౨

ద్వితీయప్రశ్నము

రాశివియోగం ౧౮ భక్తలబ్ధం ౨

౨ ౧౮ ౧౮
౧ ౨ ౧
౧) ౧౮ (౧౮ ఫలం ౩౬ ౧౮

తృతీయప్రశ్నము.

రాశిగుణనం ౫౪ పరస్పరభక్తఫలం ౬

౬ ౩ ౩
౧ ౬ ౧
౬) ౫౪ (౯ ఫలం ౧౮ ౩
౯ మూలం ౩

౩౩- పంచమపద్ధతి.

రాశియోగైక్యకృతిభి వసురాములుభక్తఫలంబుల ద్రుతౌ। రాశియుతిద్వివిశ్వముపరస్పరభక్తముదు ద్రులై దగున్। రాశిరాశ్యైనుల్ ఫలములరత్న చయాకరముల్ప్ర గాష్ఠియా। రాశియుగంబుల నెల్లుపు ప్రాథిమమీపద్ధతియందుగ

ల్గినఁ। ప్ర రాశియుతి ౨౮౪ భక్తఫలం ౭ ద్వియు ౧౩౨ ఫలం ౧౧ తృయు ౨౫ ఫ ర రాశియుగాంతరంబుకిరరాములుభక్తఫలంబు రాములో। రాశివియోగమద్రిశరరాములుభక్తఫలంబులౌవసుల్ । రాశి యుక్తిఖాబ్ధిగిరిరాగములబ్ధముచంద్రబాహులో నోశశసన్ని భాస్వ యవి యొవ్వగబల్కుముశీఘ్రమియ్యెడఁ॥

ప్ర రాశిద్వయాంతరం ౩౨ భక్తలబ్ధం ౩ ద్వి-అంతరం ౩౫౭ ఫలం ౮ తృ అం ౭౭౪౦ ఫలం ౨౧ రాశిద్వయాహతిరాముజలాగ్నులన్యోన్య భక్త ఫలంజలధ్రులరయ।నన్యోన్య గుణరాశియక ఁచం ద్రులుభక్తఫలముఁరాగ ములయిప్రబలువచట। రాశిద్వ యాహతిగనేనంద ఖాబ్ధులుతక ఁతత్వంబు లై డగుఫలంబు। నృపరసమునిరాగగిరిసప్తమునిరాగమునిచంద్రులగుహత మొందురాసి।నిధిగజాశ్వరసాంబకనీరరామ।గవులగువిభక్తఫలముందురవు ఁవేరు। వేరు-గా రాశియుగ్మముల్వే బలుకు। సంక్రమణజాతనీమదిసాధ్య మెనీ॥ ప్ర-గుణితరాశి- ౩౮౩ భక్తఫలం ౭

ద్విగురా- ౧౧౨ ఫలం ౭ తృరాశ్య ౪౨౯౬ ఫలం ౨౫౬

చ రాశి ౧౭౭౭౭౭౭౭౬౧౬ ఫ ౧౨౩౪౫౬౭౯

ఇట్లుసంక్రమణగుణనభేదంబులారుదెరంగులు-

అథసంక్రమణవర్గసంక్రమణకరణ

సూత్రంవృత్తార్ధేనాహ -

వర్గాంతరంరాశివియోగభక్తంయోగస్తతఃప్రోక్తవదేవరాశీ।

క॥ వర్గరాసులవివరంబువరుసగాగ। రాశియుక్తియుక్తులరహిభజిం ప। ఫలము రాసులతోడను వలనుమీర। సంక్రమింపగ మూల ముల్ సంభవించు

వర్గాంతరమితి - వర్గాంతరంవర్గయోర్వియోగో రాశి వియోగేనభక్తంసతీ యోగోభవతి-తతః

వర్గరాసులఅంతరమును మూల రాసులయంతరముచే భజించిఫల మును మూలరాసుల యంతరము

ప్రోక్తవత్ యోగోంతరేణోన | యుతఇత్యాదినా ఉక్తవద్విధానా | రాశీజ్ఞేయా

నంసంక్రమణము జేయ మూల రాసులులభించు

అథోదాహరణమాహ

రాశ్యోర్యయోర్వియోగోష్టౌ తత్కృత్యోశ్చ చతుశ్శతీ। వివరం బ్రూహి తౌ రాశీ శీఘ్రం గణితకోవిద॥

రాశివివరంబుగజములు రాశివర్గ। వియుతివింశతివర్గంబు వెలయునొకటి। గజరసంబులు యోగంబుగజఖజలధు। లంతరము వర్గమున జెప్పుము బలవేగ

రాశ్యోరితి॥ యయోః రాశ్యోః అష్టౌ వియోగః తత్కృత్యోః రాశివర్గయోః వివరం వియోగశ్చతుశ్శతీ హేగణితకోవిద తౌ రాశీ శీఘ్రం వద। న్యాసః రాశ్యంతరేణ ౮ వర్గాంతరం ౪౦౦ భక్తం లబ్ధం ౫౦ యోగః అంతరేణ ౮ ఊనయుతః ౪౨ ౫౮ అర్థితః ౨౧ ౨౯ జాతౌ రాశీ-

ప్రథమప్రశ్నము

రాశ్యంతరం ౮ వర్గాంతరం

౮)౪౦౦(౫౦
౪౦౦ ౮
౪౨
అర్థం
౨౧

౪౦౦
౫౦
౮
౫౮
౨౯

ద్వితీయప్రశ్నము

రాశియోగం ౧౪ వర్గాంతరం

౧౪
౧౪)౪౨౦(౩౦
౪౨౦ ౧౪
౧౬
అర్థం
౮

౪౨౦
౩౦
౧౪
౪౪
౨౨

౮ ౨౨ అగవ౯ః

రాసులవివరంబు గజము బాణాంబర రాములు వర్గాంతరమునివ్వీనము। నృప ఘనుః నృపచంద్రులపరిమాణము మూల రాశ్యంతరము ద్రులాశ్యతులను రామగిర్యర్థములు విహితమారునంతరం బలరాశి బాహుచంద్రనాథులగుకృతు

లనునీరధిగజనందపురతిథులగురాశిగిరులువివర। మగుక్యతులచంద్రగ్రహా
ములుమహితమూల। రాశిపవరంబురాములురహిక్యతులను। చంద్రబాణంబు
లైననోచంద్రవదన। వర్గరాసులు వేర్వేరబలుకుమీావు.

ప్ర-మూలాంతరం ౩౦౫౩ వర్గాంతరం ౧౧౬౭౧౬౧౯ ద్వి రాశ్యంత
రం ౧౧ వర్గాంతరం ౪౭౩ త్రి రాశ్యంతరం ౯౧౨ వర్గాంతరం
౧౫౩౩౯౮౪ చరాశ్యం ౭ వర్గం ౯౧ పంరాశ్యం ౩ వర్గం ౫౧

ద్వితీయం-గీ-

వర్గయోగద్విగుణమందువలనుజేయ। యోగభేదవర్గంబు
లనోనరద్రోచి। శేషమూలంబులనురాశిశేషయోగ। సంక్ర
మంబునవర్గముల్ సంభవించు॥

టీ॥ వర్గరాశియోగద్విగుణంబునందు రాశిభేదవర్గము - వ్యవకలిం
చిశేషమూలంబున రాశియోగము। సంక్రమింపమూలరాశియుగ్మంబులు
లభించు

ఉదాహరణం మూలయోగం

వర్గముల్లెల్ల వేర్వేరవన్నెలాడి। మూలయోగంబుత్రిఘ
నంబు మొనయువాని। వర్గయోగంబుగత్నతుర్వహన్నలైన।
నశ్వతత్వంబులైయున్నదియావరుస॥

ప్రథమోదాహరణము

మూలరాశియోగం ౨౭ వర్గం
వర్గయోగం ౩౬౯ ౭౨౯

౩౬౯	౨౭	౨౭
౨	౩	౩
౭౩౮	౩౦	౨౪
౭౨౯	అర్ధం	
మూలం ౯ ౩	౧౫	౧౨

ద్వితీయోదాహరణము

మూలరాశియోగం ౭ వర్గం
వర్గయోగం ౨౫ ౪౯

౨౫	౭	౭
౨		
౫౦	౧	౧
౪౯	౮	౬
౧		౩
మూలం ౧	అర్ధం ౪	

ఉదాహరణం-గీతం-మూలాంతరం

మూలభేదంబు రెండును భుజశరములు। వర్గయోగంబు భేదం
బువరు సముహః। నందగజములు యోగంబునందె నెవి। వర్గ
మూలంబులను దెల్పు వన్నెమీర॥

న్యాసము

ప్రథమోదాహరణము		
మూలాంతరం- ౨ వర్గం ౪		
వర్గయోగం. ౫౨		
౫౨ / ౨	౨ / ౧౦	౨ / ౧౦
౧౦౪	౧౨	౮
౪	అర్థం	౪
౧౦౦	౬	
మూలం ౧౦		

ద్వితీయోదాహరణము		
మూలాంతరం ౩ వర్గం ౯		
వర్గయోగం ౮౯		
౮౯ / ౨	౩ / ౧౩	౩ / ౧౩
౧౭౮	౧౬	౧౦
౯		
౧౬౯	అర్థం	౫
మూలం ౧౩	౮	

౩౫-పదవవిధి-

మూలరాసులయంతిమములు వర్గములయోగమునంద భుజములగాంచు నేడ
ల। వర్గయుక్మము లెటువహ్నిజంబులు పదములెసిమువసు బ్రహ్మలరయి।
రాము బాహుగజాగ్ను లగు పదయోగంబునందుత కాంబరనాగతర్క। సిధి
రుద్రులలవర్గవిర్ణయంబున బాహుగజరాజులౌ మూల మట్టికృతుల।
యోగమబ్ధగ్నియుగ ప్రాణలోకనాగ। చంద్రులలమూలయోగంబు చం
ద్రసిద్ధులు। చంద్రగజనాగబాణముల్చంద్రవదన। వర్గయోగంబయినబ
లువాని నెల్లా-ప్ర-మూలరాశియోగం ౭ వర్గయోగం ౨౯ ద్వి యో
౪౩ వర్గయోగం ౯౮౫ తృమూయో ౩౮౨౩ వర్గయో ౧౧౯౬౮౭౬౯
చమూ-యో- ౧౬౮౨౧వయో౧౮౩౦౪౩౪పంమూయో౯౧వయో ౫౫౮౧

మూల రాశిద్వయములయంతగము రాము సాయకాంబరరామ సద్యశమట్టి
కృతుల యోగము నందరుతు ప్రాణగజరసనందచంద్రులురాసులందువిన
ర। ముక్తారత్నంబులునలకృతియోగంబువర్ణలోకా బ్ధిఖవహ్నినాగ। చం

ద్రవ్యపదభేదమున ద్రవ్యకృతియోగము గుర [illegible]స్వరులే దగుపదాంత | ర
ముగుగు ద్రవ్యకృతియుతి ప్రాణనాగ | రత్నములుమూలవివరంబురత్న సా
య | కములుకృతియోగము గుచ ద్వగజగజేషు | లెట్టి రాసులగణకని వేర్పరింపు ||

ప్ర - మూలాంతరం ౩౦౫౩ వర్గయోగం ౧౧౯౭౬౪౨౯ ద్విమూ అం
౯౧ ద్వివ - యో - ౧౬౩౭౮౩౮ - తృమూ అం - ౧౮ - వ - యో. ౧౧౫౬
చమూ - అం - ౧౧. వ - యో. ౯౭౫ - పంమూ. అం. ౪౯ వ యో ౫౪౪౧

తృతీయం - గీతం.

రాశిఘాతంబు రెట్టించి రాశివర్గ | యోగమున ద్రోయ శేష
మైయుండునట్టి | రాశిపదమువియోగవహారహితయోగి | సం
క్రమంబుప్రసిద్ధించుసంఖ్యయోగముా ||

టీ || రాశిద్వయగుణిత రాశిని ద్విగుణించి దాన్ని వర్గయోగరాశియందువ్యవకలించి శేషమున కు మూలముదీశినవియోగంబగు.

పిదపనీవియోగవర్గమును నాల్గుచేతగుణించిన రాశిఘాతము నందు సంకలనము జేసి యందలి మూలముదీశిదానియందు వియోగ మూలరాశిసంక్రమింపమూల రాసులుపిద్ధించు.

ఉదాహరణము - ఉ -

మూలగుణాంబులర్గ గిరిమునొ్న సనమ్యోను వర్గయోగ
ముర్ | బాలికపాయకాష్టనవబంధురమైనహయాళి యూ
యడర్ | చాలగిదెల్పుమోందుకడచయ్య నిబాహుజలంబు
లుర్దగర్ | మూలగుణంబువర్గయుతి మునొ్నను బాణగ
జంబులుర్ జూమీ ||

న్యాసము

ప్రథమప్రశ్నము.

మూలగుణం - ౭౧౨

వర్గయోగం ౭౯౮౫

వర్గయోగం.
౭౯౮౫
౧౪౨౪ రాశిఘాతద్విగుణం
౬౫౬౧
మూలం
౮౧

మూలగుణం.
౭౧౨
౪
౨౮౪౮
౬౫౬౧
౯౪౦౯
మూలం
౯౭

సంక్రమణం
౯౭ ౯౭
౮౧ ౮౧
౧౭౮ ౧౬
౮౯ అర్థం ౮
ఋజువు
౬౪
౭౯౨౧
౭౯౮౫

ద్వితీయప్రశ్నము.

వర్గయోగం ౮౫

మూలగుణం.౪౨

వర్గయోగం
౮౫
౮౪ రాశిమూలద్విగుణము
౧
మూలం
౧

మూలగుణం.
౪౨
౪
౧౬౮
౧
౧౬౯
మూలం
౧౩

సంక్రమణం
౧౩ ౧౩
౧ ౧
౧౨ ౧౪
౬ అర్థం ౭
ఋజువు

గుణనం: ౬, ౭, ౪౨

వర్గం: ౩౬, ౪౯, ౮౫

౩౬ - అష్టమవిధి -

మూలఘాతము పూర్ణపూర్ణసూరులు వర్గసంయుతి భూగజసాహజేషు। లై
నవర్గములు మూలములెట్లుగన్పట్టుపదవాతిబాణాబ్ధి వహ్నినంద। తానము
ల్ కృతియుతి దగునబ్ధి రామాబ్ధి శూన్య రాముగ జేలదు సూచకంబు। పదతా
డితము శూన్య పవమాన సఖతర్క రామాక్షి విశ్వము ల్ప్రహింగనంద। తర్కపూ
ర్ణగజాంగాంకధరణిచంద్రు। అందుకృతియుతి పవహతులట్టిలోక। సాగ
రములా కృతుల్పూర్ణసర్పనంద। మితను గాంచిన రాసుల మెలతబలుకు ॥

న్యాసము.

ప్ర - మూలాంకపరస్పరగుణితరాశి ౧౨౦౦ - వర్గయోగరాశి ౫౮౮౧
ద్వి - మూ·గు - ౪౯౯౩౪౫ - వ·యో - ౧౮౩౦౪౩౪ - తృ మూ·గు
౧౩౨౩౬౩౦ - వ-యో ౧౧౯౬౮౦౬౯ చమూ·గు-౪౩౨ వ-యో ౯౮౫

చతుర్థం - సూ - గీతం -

వర్గవిశ్లేషకృతియందువలనుమీర। రాశిద్వంద్వ ఘాతంబగు

రాశిద్విగుణ ।వర్గమును గూడి యా రాశివర్గమూల।ము మ
రు వర్గయుతంబయి నహిమమిరా ॥

టీ॥ వర్గవిశ్లేష రాశిని వర్గించబడా నియందు - రాశిద్వయ గుణన రాశి కిద్విగుణ వర్గమును గూడిన యా రాశిమూలము దీనిని వర్గయుతం బనంబడు - నా రాశిని పూర్వోక్త బగు వర్గవిశ్లేష రాశియందూన యుతార్ధ మూలములు రాశిద్వయంబులగు-

ఉదాహరణం-గీ॥

రాశిఘాతంబు రసవసు రాశివర్గ । వివరము బాణరసము
లు వెలయు చుండు । బాణగుణములు ఘాతంబు వాధిగిరులు ।
వివర మెరిగింపు యోగము ల్వేరు వేరా ॥

న్యాసము

ప్రథమ ప్రశ్నము

రాశిగుణన రాశి ౩౬ వర్గాంతరం ౬౫

అంత

౬౫	౩౬	౯౭
వర్గం	౨	౬౫
౪౨౨౫	౭౨	౩౨
	వర్గం	అర్ధం
	౫౧౮౪	౧౬
౯౪౦౯		మూలం
మూలం		౪
౯౭		

౯౭	రుజువు
౬౫	౮౧
౧౬౨	౧౬
౮౧	౬౫
౯	

ద్వితీయ ప్రశ్నము

రాశిగుణనం ౩౫ రాశివర్గాంతరం ౨౪

౨౪	అంతరం	౨౪
వర్గం	౩౫	౭౪
౫౭౬	౨	
	౭౦	౫౦
	వర్గం	అర్ధం
	౪౯౦౦	
	అంతరం	౨౫
	౫౪౭౬	మూలం
	మూలం	౫
	౭౪	

౨౪	రుజువు	౪౯
౭౪	౫	౨౫
౯౮	౭	౨౪
౪౯	౩౫	
౭	౭	

౩౭ - నవమః ధి

పదహతి బాణాబ్ధి పజ్జన్య సఖనంద తానములు ... తిభేదమాను జలధి । స
ర్వాంక రామాగ్ని సాయక చంద్రు లుపదహతి శూన్య సర్వకృతులందు ...

త్యంతరముజలక్ళ్య తతకర్ణములుహాతిప్రాణ-రాజురసాగ్ని భుజగుశోందు
లాక్ళ్య తిభేదంబులగుసందచం ద్రాష్టిగిరిరాజచం ద్రుశైగరిమమీరు । బా
హురాము జలంబులుపదపిఘాత । మొలయుక్ళ్య త్యంతరములోకముని జలము
ఖు । ఘాంబరాకర్ణులుఘాతంబుకమలజాత । తసగుణేషులుక్ళ్య త్యంతరము

దలంపా॥

న్యాసము

ప్ర-మూలాంక పరస్పరగుణక రాశి ౪౯౩౮౫ వర్గాంతరం ౧౫౩౩౯౮౪
ద్విమూ - గు - ౪౮౦ - వ - అం - ౬౪౪ - తృమూ-గు - ౧౩౨౩౬౩౦ - వ
అం - ౧౧౬౭౧౬౧౯ - చ - మూ - గు - ౪౩౨ వ అం ౪౭౩ పంమూ
గు-౧౨౦౦ - వ అం - ౫౩౬౯

శేషఫలంబులసిద్ధిచేలభించు

వర్గసంక్రమణోదాహరణం

పంచమం-గీతం-

రాశిభేదంబురత్న ముల్ రాశివర్గ । యోగముగునాగరద
ముల్పయోజనేత్ర । రాశిలబ్ధిశరంబులు రాశివర్గ । వివరము
గురసరత్నముల్వేగదెలుపు॥

ప్రథమోదాహరణం

రాశిలబ్ధం-౯ రాశివర్గయోగం౩౨౮

౯ వర్గం	౮౧
౧	౧
	౮౨)౩౨౮(౪
	౩౨౮ మూలం
	౨

	రుజువు
౯ - ౧	౩౨౪
౨ - ౨	౪
౧౮ - ౨	౩౨౮

ద్వితీయోదాహరణం

రాశిలబ్ధం౫ రాశివర్గాంతరం౯౬

౫ వర్గం౨౫	
౧	౧
	౨౪)౯౬(౪
	౯౬ మూలం
	౨

	రుజువు
౫ - ౧	౧౦౦
౨ ౨	౪
౧౦ ౨	౯౬

౩౭ - దశమసిద్ధి -

మూలంబులనోన్య ముభజింపలబ్ధంబుగజములుక్ళ్య తియుతిఖాంగబాణ ।

రసతర్కాములునై నవేసబల్కు మూలము లెట్లువూలఫలంబులిషులువర్గ। యుతిరసాగ్ని బ్రహ్మలోన్న మూలఫలంబులారువర్గ యుతి గజాంగ రా పు। బాహులుఫలమగు బ్రహ్మలుకృ తియోగమగుపూర్ణ శరనఖ ముటులఫ లను। రసమితమువర్గయోగంబు రామచంద్ర।భుజగచంద్రులలబ్ధంబుభు జగుణములు। వర్గయోగంబగుఖపూర్ణ వసుధజలధు। లగుచు బర్వినపదము లలనబలుకు॥

న్యాసము.

త్ర - మూలానోన్యభక్తలబ్ధం ౮ వర్గయోగం - ౬౬౫౬౦ ద్విమూలబ్ధం ౫ వ-యో - ౯౩౬ త్రిభక్తల - ౬ వ-యో - ౨౩౬౮ చభక్తల - ౯ వ-యో - ౨౦౫౦ - పంభ-ల-౬ వ-యో- ౧౮౧౩ ష-భ-ల - ౩౨ వ-యో - ౪౧౦౦

పదయుగ్మమునోన్యభక్తలబ్ధంబై దువర్గాంతరము రసాశ్వ విధుచంద్రు। లైనపదంబులుల్లవిబల్కు పదభక్తఫలము గజంబులు భానుబాణ। జలతర్కము లుకృతిగలుగు విశ్లేషంబుపదభక్తలబ్ధంబుపన్నగములు। గిరినాగఖాగ్నులుకృ తివియోగమురత్నములుఫలము బరపూర్ణవార్యము। నాగచంద్రులువిశ్లేష మాగుణాష్టి। రసములలఖాంగనందాష్టరాజితంబు। వియుతిఘులుఫలంబైనవి శ్రుతముగ। తర్కగిర్యంకదిక్కులు దానివియు॥

ప్ర - భక్తలబ్ధం ౯ వర్గాంతరం - ౧౧౭౬ ద్విలబ్ధం ౮ వ - అం ౬౫౧౨ త్రిభల - ౮ వ అం ౩౦౮౭ చల - ౯ వ అం ౧౮౦౦ పంల - ౬ - వ అం - ౮౯౬౦ ష - లబ్ధం - ౧౫ - వ - అం - ౧౯౯౬

షష్ఠము-సూ-వృ

కృతియుగములసంక్రమమున। కృతిపదములె మూలముల్॥

ప్రకారాంతరసూత్రం

యోగవియోగార్థపదంబై గన్పడునొక్కపదము బరగగదా నా। యోగంబున ద్రోయగను బాగుగనన్యంబు కృతులుబ బలికెడు నెడలన॥

టీ॥ వర్గాంతరంబును-వర్గయో గంబులును జెప్పనెడసంక్రమణా | ర్థమూలంబులె రాశిద్వయంబుల నెరిగియుము

ఉదాహరణంశేష త్రిపాదం

అతివబలుషవర్గాయు క్తియర్ధాగజములంతరం । బతలువిశ్వ
మైనదూరియు । నందగుణములివరమా । యుతెనిధీక్షణశ్రవం
బులొందరాసులెట్లగుర్ ॥

న్యాసము-

ప్రథమోదాహరణము		ద్వితీయోదాహరణం	
అం ౧౩	యోగం ౮౫	అం ౩౯	యోగం ౮౯
౮౫	౮౫	౮౯	౮౯
౧౩	౧౩	౩౯	౩౯
౭౨	౯౮	౫౦	౧౨౮
అర్ధం		అర్ధం	
౩౬	౪౯	౨౫	౬౪
మూలం		మూలం	
౬	౭	౫	౮

౩౯ - సంక్రమణం - ఏకాదశవిధి

రాశియుగ్మంబులరంజిలుకృతియోగమష్టాంగగుణము బాహులాకృతులను।
వియుతిఖాబ్ధి భుజాక్షివిశ్రుతంబగు నెడమూలరాసులు దెల్పుముద్ధనాథ ।వ
ర్గయోగముపిశ్వవనుచంద్రులునువియోగముషిధ్రిగిరిచంద్రసమము దెలి
యు।యుతిఖేషుజలగజక్షితులు ఖాంబరపూర్ణాగజేందులుపొసగువియు ।
రాసులెట్లుండుయోగంబురసగుణాంక ।మలువియోగంబుజలతర్క భుజ
గములును। ఖశరనఖములుయోగంబుఖఖనఖంబు ।లంతరంబైనపదములల
లనబలుకుమా॥

న్యాసము-

ప్ర - వర్గయోగం ౨౩౬౮ వియోగం ౨౨౪౦ - ద్వియోగం - ౧౮౧౩
వియో - ౧౭౧౫ - తృయో - ౧౮౪౫౦ వి ౧౫౦౬౦ చయో ౯౩౬ వి
౮౬౪ - పంయో - ౨౫౫౦ వి ౨౦౦౦

సప్తమము - సూత్ర

ఇష్టద్విగుణమందురూపహీమిల ద్రోదియర్దముతో।నిష్టపూర్వ
కృతినిగూడనిష్టరాశివర్గగుర్ ॥

ఇష్టాంకమునకువర్గముచిక్కి పీతంబగునపుడు అయ్యిష్టాంకము ద్విగుణించియందొకటివ్యవకలనము జేసియయ్యిష్టపూర్వాంకవర్గముసంకలనముజేయ ఇష్టాంకవర్గముసిద్ధించు ||

ఉదాహరణం.

కష్టరహితమేనిదెల్పుగణకగుణములాదిగా।నష్టియంత్యమై
నయట్టియంకములకువర్గముల్॥

న్యాసము.

౩	౫	౧౬	౧౭	౧౮
౨	౨	౨	౨	౨
౬	౧౦	౩౨	౩౪	౩౬
౧	౧	౧	౧	౧
౫	౯	౩౧	౩౩	౩౫
౪పూర్వం	౧౬పూర్వం	౨౨౫	౨౫౬	౨౮౯
౯వర్గం	౨౫	౨౫౬	౨౮౯	౩౨౪

ఖండవర్గసంక్రమణం-సూత్రం

ఖండవర్గద్విగుణముననుఖండవివరవర్గముల్।మెండుగాక
డొయ్యుకృతిగ మెరయుఖండవర్గాన్॥

టీ॥ ఖండములుగా జేయబడు రాశిద్వయ వర్గంబులను రెట్టించియందు ఖండరాశిద్వయాంతర వర్గము వ్యవకలనము జేయ రాశివర్గము సిద్ధించుననుట

ప్రకారాంతరము-వృ

ఖండవర్గ జలధిగుణము ఖండవివరవర్గచే।దండిమెరయ
గూడెననిదడయుకబ్బునదిమెర్వై॥

ఖండములు జేయబడు రాశిద్వయంబులనన్యోన్యముగుణించియవిచతుర్గుణించియందుఖండద్వయవివర వర్గము గూర్చ వర్గము సిద్ధించు

ఉదాహరణం-ఉత్తరార్థం-

ఖండవర్గములనుదెలుపుగణక[illegible]తమువదములర్।చండకిరణ
హయములకునుజలధిబాణసంఖ్యకున్॥

న్యాసము.

ప్రథమప్రకారం.

౩౨
౨౦ ౧౨
వర్గం
౪౦౦ ౧౪౪
యోగం
౫౪౪
౨

౧౦౮౮
౬౪ అంతరం వర్గం

౧౦౨౪

౭
౩ ౪
వర్గం
౯ ౧౬

౨౫
౨

౫౦
౧ అంతరం వర్గం

౪౯

౫౪
౩౦ ౨౪
వర్గం
౯౦౦ ౫౭౬

౧౪౭౬
౨

౨౯౫౨
౩౬ అంతరం వర్గం

౨౯౧౬

ద్వితీయప్రకారం

౩౨
౭ ౨౫

౧౭౫
౪

౭౦౦
౩౨౪

౧౦౨౪

౭
౫ ౨

౧౦
౪

౪౦
౯

౪౯

౫౪
౨౫ ౨౯

౭౨౫
౪

౨౯౦౦
౧౬

౨౯౧౬

ఇట్లు సంక్రమణ భేదంబులు పదెన దెరంగులు

సమాప్తము.

వర్గకర్మస్వరూపం-కం.

వ్యక్తాంకవర్గయుగ్మము। యుక్తి వియోగములహీనరూపము
లగుచున్ । వ్యక్తావ్యక్తము లందును । యుక్త్యనుసారంబు
నెగడుచుండుకృతులు గాన ॥

అథవర్గకర్మణికరణసూత్రం.

వృత్తత్రయేనాహ.

ఇష్టకృతిరష్టగుణితా వ్యేకాదళితా విభాజితేష్టేన। ఏకస్స్యా
దస్యకృతిదళితా సైకాపరో రాశిః॥ ౫౭ ॥
రూపంద్విగుణేష్టహృతం సేష్టం ప్రథమోథవాపరోరూపం। కృ
తియుతివియుతీ వ్యేకే వర్గౌ స్యాతాంతయోరాశ్యోః॥ ౫౮ ॥ ఇ
ష్టస్యవర్గవర్గోఘనశ్చతావష్టసుగుణౌ ప్రథమః। సైకో
రాశీస్యాతామేవంవ్యక్తేథవావ్యక్తే ॥ ౫౯ ॥

సూత్రం - సీసం

ఇష్టాంకకృతివర్గమిష్టఘనంబునునష్టగుణంబులై యాదిరూప । యుక్త
మైనను వీధి యొకటయ్యెరూపంబు ద్విగుణేష్టహృతమయి సేష్టమగుచు। నాది
యగురూపంబునపరంబు గానిట్లు రెండవవిధియగుచుండు నిందు। నిష్టాంకవర్గం
బునష్టగుణంబయిరూపహీనంబౌచు రూఢి దళిత। మై భజింపగనిష్టమునను మొ
దలిది। దీనివర్గము దళితమైదివిరిరూప। యుతముగానన్యరాశియై యుండుని
ట్లు। వర్గకర్మత్రిభంగి నొవరలుచుండు

ఇష్టేతి॥ ఇష్టస్యకృతివర్గః అష్టగుణితా వ్యేకాఏకహీనా దళితా అర్ధితా ఇష్టేనవిభాజితా హృతాసతిఏకోరాశిస్స్యాత్ అస్యైవ ప్రథమంరాశేఃకృతిదళితాసైకాఏకసహితాఅపరోరాశిః ॥

మూడవవిధి ఇష్టాంకవర్గము నెనిమిదిచే గుణించిరూపమువ్యవకలించి శేషమునర్ధించియారాశిని ఇష్టముచే భజించుఫలరాశి మొదలిదియు. ఆరాశివర్గించిఅర్ధించియందొకటికూడిన రెండవరాశియగుననుగుణంబులు మూడు వెరంగులు

ప్రకారాంతరేణాహ ॥ రూపమితి
రూపం ద్విగుణేష్టహృతం సేష్టం
ఇష్టసహితం సత్ ప్రథమో రాశి
స్స్యాత్ అపరో రూపమేవ ఏవం
రాశీ భవతః యయోః రాశ్యోః కృతి
యుతివర్గయోః యోగవియోగౌ
వ్యేకే ఏకహీనే సత్యౌ వర్గౌ స్యా
తాం తౌ పూర్వోక్తౌ రాశీ ఇత్యర్థః
ఇష్టస్య యోగవర్గస్తస్య యోగవర్గః
ఇష్టస్య ఘనశ్చ తౌ ద్వౌ ఇష్టస్యవ
ర్గవర్గఘనౌ అష్టగుణితౌ తయో
ర్మధ్యే ప్రథమః ఇష్టస్య వర్గవర్గః
సైకః కార్యః ఏవం వ్యక్తే పాటీగణి
తే అవ్యక్తే బీజగణితే చ ద్వౌ రాశీ
స్యాతాం

రెండవవిధి-ఒకరూపమును ఇష్టాంక
ద్విగుణిత రాశిచే భజించి ఫలమునం
దు ఇష్టరాశి సంకలనంబు జేయనా
ది రాశి-ఒకరూపము ద్వితీయ రాశి
యును గా రెండవవిధియయ్యె-

ఇందు ప్రథమవిధి పూర్వార్ధాం
కంబులచే సాధింపబడు నెట్లన - ఇ
ష్టాంక వర్గవర్గంబును - ఇష్టాంక
ఘనంబును క్రమంబున వేర్వేరనె
నిమిదిచే గుణించి ఆదిరాశియందొక
టిగూడిన మూలరాశిద్వయంబులగు

అత్రోదాహరణం

రాశ్యోర్యయోః కృతివియోగయుతీ నిరేకే మూలప్రదే ప్రవద
తౌ మమ మిత్ర యత్ర। క్లిశ్యంతి బీజగణితే బహవోఽపి మూఢాః షో
ఢోక్తగూఢగణితం పరిభావయంతః॥

ఉ॥ రాశియుగంబు లెవ్వియగు రమ్యముగా దెలియంగ జెప్పుమా। రాశుల మొ
ప్ప వర్గములు గానొనరించి వియోగయోగముల్ । జేసి యొకండు ద్రోయ
గృతి జెందెడునట్టివి షడ్విధంబులై। భాశిలు బీజమందు మతిబర్వక మూఢులనే
కుః స్మృహిర్ । క్లేశమునొంది స్వీయమగు గిల్బిషమందున గూఢార్థులై॥

రాశ్యోరితి। యయో రాశ్యోః
కృతివియోగయుతీ వర్గయోగవి
యోగజనేన రేకేణ రహితే సత్యౌ
మూలప్రదే స్యాతాం - తౌ మిత్ర
తౌ రాశీ మమ ప్రవద యత్ర బీజగ
ణితే షోఢోక్తగూఢగణితం పరిభావ
యంతో జానంతో పి మూఢాస్సం
తః క్లిశ్యంతి - షట్ప్రకారైరుక్తం
యద్గూఢగణితం బీజగణితం తజ్ఞా అపి
భ్రమంతీత్యర్థః। అత్ర న్యాసః ప్ర
థమానయనే కల్పితమితి - ఇష్టం ౧/౨
అస్యకృతిః ౧/౪ అష్టగుణితా ౧/౪ ౮/౧
అంశాహతిః ౮/౪ ఛేదేనహృతా
౨ వ్యేకా ౧ దళితా ౧/౨ ఇష్టేన
భక్తా ౧/౨ ౧/౨ ఛేదంలవంచ ప్రవ
రివర్త్య ౨/౧ అంశాహతిశ్ఛేదవ
ధేనభక్తా లబ్ధం ౧ అయమేకో రా
శిః అస్య కృతిః ౧ దళితా ౧/౨ సై
కా ౧/౨ ౨/౨ యోగః ౩/౨ అయం
అపరో రాశిః - ఏవమేతౌ రాశీ ౨/౨ ౩/౨
అనయోః కృతీ ౧ ౯/౪ ఏతయో
ర్వియోగార్ధం సమచ్ఛేదౌ
౫/౪ ౯/౪ వియోగః ౫/౪ యోగః

ఇందుకు తీయవిధి పూర్వాంకముల వలన సాధించంబడుట వలన సులభముగా దెలియుటకై మొదట వ్రాయబడియున్నది విచారించవలెను.

విధి ఇష్టం ౨

ప్రథమం
వర్గం ౪
వర్గం ౧౬
౮

౧౨౮
౧

౧౨౯

ద్వితీయం
౨
ఘనం ౮
౮

౬౪

రుజువు

౧౨౯ వర్గం ౧౬౬౪౧
౬౪ వర్గం ౪౦౯౬

యోగం
౨౦౭౩౭
౧

౨౦౭౩౬
మూలం
౧౪౪

వియోగం
౧౬౬౪౧
౪౦౯౬

౧౨౫౪౫
౧
౧౨౫౪౪
మూలం
౧౧౨

౧౩/౪ వియోగస్యనిరేకత్వార్థమంస
మచ్ఛేదౌ ౫/౩ ౪/౪ నిరేకత్వం ౧/౩
యోగస్యనిరేకత్వార్థం సమచ్ఛేదౌ
౧౩/౪ ౪/౪ నిరేకత్వం ౧/౪ ఏవమే
తౌమూలప్రదౌరాశీ ౧/౪ ౯/౪ ఏవ
మనేకనేష్టేనాపియథాఇష్టం ౧
కృతిః ౧ అష్టగుణితా ౮ వ్యేకా
౭ దళితా ౭/౨ ఇష్టేన ౧ విభాజి
తా ౭/౨ ప్రథమోరాశిఃఅస్య కృ
తిః ౪౯/౪ దళితా ౪౯/౮ సైకా ౫౭/౮
అపరోరాశిః ౭/౨ ౫౭/౮ ద్వికేనేష్టస్య ౨ కృతిః ౪ అష్టగుణితా ౩౨
వ్యేకా ౩౧ దళితా ౩౧/౨ ఇష్టేన
౨ విభాజితా ౩౧/౪ అయమేకోరా
శిఃఅస్య కృతిః ౯౬౧/౧౬ దళితా
౯౬౧/౩౨ సైకా ౯౯౩/౩౨ అయంఅ
పరోరాశిః ౩౧/౪ ౯౯౩/౩౨

ప్రకారాంతరమాహద్వితీ
యప్రకారేణఇష్టం ౧ రూపం ౧
ద్విగుణేనేష్టేన ౨ భక్తం ౧/౨ ఇ
ష్టేనసహితం ౩/౨ అయమేకోరా
శిఃఅపరఃరూపమేవ(౩/౨ ౧/౧ రాశీ)
అథద్వికేనేష్టేన ౨ రూపం ౧ ద్వి

ద్వితీయవిధిఇష్టం ౫
౧౦(౧)౧/౧౦ స౦౫/౧ స౧/౧౦ ౫౦/౧౦
రా ౫౧/౧౦ ప్రథమం రెండవరాశి ౧

రుజువు

౫౧/౧౦ వర్గం ౨౬౦౧/౧౦౦ { యో ౨౭౦౧/౧౦౦
౧/౧ వర్గం ౧/౧ ౧౦౦/౧౦౦ ౨౭౦౧/౧౦౦

వియోగం ౨౫౦౧/౧౦౦

యోగరాశి వ్యేకం ౨౭౦౧/౧౦౦ తో ౧/౧ సమ ౨౬౦౧/౧౦౦
౧౦౦/౧౦౦ శేషం ౨౬౦౧/౧౦౦ మూలం ౫౧/౧౦

వియోగరాశివ్యేకం ౨౫౦౧/౧౦౦ తో ౧/౧ సమ

౨౫౦౧/౧౦౦ ౧౦౦/౧౦౦ శేషం ౨౪౦౧/౧౦౦ మూ ౪౯/౧౦

తృతీయవిధిఇష్టం ౩

౩
వర్గం
౯
౮
౭౨
౧
౭౧
అర్ధం
౭౧
౨ భా ౩ పరివర్తనం ౧

౧/౩ భాజ్యం ౭౧/౨ రా ౭౧/౬ ప్రథమం

కే నెష్టేన రూపం ద్విగుణే నేష్టేన
శ హృతం ౧/౪ ఇష్టేన ౪
యుతం తదర్థం సమచ్ఛేదా ౧/౪ ౧౬/౪
యోగః ౧౭/౪ అయమేకో రాశిః ద్వితీ
యో రూపమేవ ౧/౪ ౪/౪ రాశీ ॥ అథ
ద్వితీయే నెష్టేన రూపం ౧ ద్విగుణే నేష్టే
న భక్తం ౧/౬ సేష్టం తదర్థం సమ
చ్ఛేదా ౧/౬ ౧/౬ యోగః ౧౯/౬ అ
యమేకః అపరో రూపమేః ౧౯/౬
౬/౬ తృతీయం శ నెష్టేన ౧/౩ ద్విగుణే
న ౨/౩ రూపం హృతః ౩/౨ ఇష్టేనయు
తం తదర్థం సమచ్ఛేదా [illegible] యు
తం [illegible] అపరో రూపమేవ ।
రాశీ [illegible]

తృతీయప్రకారం యథా

యథావత్కల్పితమిష్టం ౧/౨ అస్య
వర్గః ౧/౪ తస్య వర్గః ౧/౧౬ అష్టగు
ణాః ౮/౧౬ అష్టభిరపవర్తితః జాతమ
ర్థం ౧/౨ సైకః తదర్థం సమచ్ఛే
దా ౧/౨ ౨/౨ యోగః ౩/౨ అయం ప్ర
థమో రాశిః పున ఇష్టం ౧/౨ అస్య
ఘనః ౧/౮ అష్టగుణః ౮/౮ అష్టభిరప
వర్తితః ౧/౧ ద్వితీయో రాశిః

౩౧/౬ వర్గం [illegible] అర్ధఘనం [illegible]
సం ౧/౧ సమం [illegible] [illegible]
యుతి [illegible] ద్వితీయం

రుజావు

౩౧/౬ వర్గం [illegible]
[illegible] వర్గం [illegible]

యోగం న్యాసం

[illegible]

సమచ్ఛేదం

[illegible]

యుతి [illegible]

వియుతి [illegible]

యుతి [illegible] వ్యేకం

సమం [illegible] శేషం

[illegible] మూలం [illegible]

వియుతి వ్యేకం

[illegible] త్రో

[illegible] శేషం

[illegible] మూలం

[illegible]

అథైకేనేతి ఏకస్య వర్గః ౧ తద్వర్గః ౧ అష్టగుణః ౮ సైకః ౯ ప్రథమోయం ఏకస్య ఘనః ౧ అష్టగుణః ౮ ద్వితీయోయం ద్వికేనేతి ఇష్టస్య ౨ వర్గః ౪ తస్య వర్గః ౧౬ అష్టగుణః ౧౨౮ సైకః ౧౨౯ ప్రథమోయం ఇష్టస్య ౨ ఘనః ౮ అష్టగుణః ౬౪ ద్వితీయోయం త్రికేనేతి ఇష్టస్య ౩ వర్గః ౯ తద్వర్గః ౮౧ అష్టగుణః ౬౪౮ సైకః ౬౪౯ ప్రథమోయం ఇష్టస్య ౩ ఘనః ౨౭ అష్టగుణః ౨౧౬ ద్వితీయోయం ఏవం సర్వత్రాపి ప్రకారేష్విష్టవశాదానన్త్యం॥

ఇట్లు మూడువిధులయందును స్వేష్టవంశంబులవలన ననేక భేదంబులుత్పన్నంబులగు

అథ మూలజాతౌ కరణసూత్రం వృత్తద్వయేనాహ

గుణఘ్నమూలోనయుతస్య రాశేర్దృష్టస్య యుక్తస్య గుణార్ధకృత్యా। మూలం గుణార్ధేన యుతం విహీనం వర్గీకృతం ప్రష్టురభీష్టరాశిః ॥౬౨॥ యదా లవైశ్చోనయుతస్స రాశిరేకేనభాగోనయుతేన భక్త్వా। దృశ్యం తథా మూలగుణం చ తాభ్యాం సాధ్యస్తతః ప్రోక్తవదేవ రాశిః ॥౬౩॥

సీ॥ గుణదళకృతియందు గూడు దృశ్యంబున మూలంబు గొనియందు మూలగుణము। లర్ధించి హీనయుతంబులు జేయంగ దగు యుతహీనమై దనరు నెడల। నది కృతి జేయగ నగు రాశి లవములహీనయుతంబులౌ నెడల నొకటి। లవహీనయుతముల నలిమీఱ నొనరించి యట్టిహారకముచే నాదిదృశ్యమైన। దృశ్యమూలగుణంబుల దెలిభజింప। నెగడు మూలదృశ్యంబుల నింపుమీఱ। పూర్వవిధి జేయవలయును బొసగ నిట్లు। వివిధభేదంబుల ను మూలవిధము నెగడు ॥

వ్యా॥ గుణఘ్నేతి గుణఘ్నమూలోనయుతస్య గుణేన కేనచిత్ హతం యన్మూలం తేన ఊనో యుతో వా యో రాశిః తస్య దృష్టస్య గుణార్ధకృత్యా గుణార్ధానాం మూలగుణార్ధానాం కృత్యా వర్గేణ యుక్తస్య యన్మూలం తద్గుణార్ధే

టీ॥ గుణార్ధంబును వర్గించి యందు దృశ్యరాశిని గూడి యా రాశికి మూలము సాధించునది॥

పిమ్మట ప్రశ్నయందు మూలగుణంబులు హీనములు జేయబడియున్న నిచ్చట మూలగుణములర్ధించి తొలుత సాధించిన మూలముతో సంక

నను తంపిహీనం వా కార్యం గుణ
ఘ్నమూలోనే దృష్టే రాశౌ గుణా
ర్ధేన యుతం కార్యం - గుణఘ్న
మూలయుతదృష్టే గుణార్ధేన
మూలం పిహీనం కార్యం - తత స్తద్గు
ణార్ధయుతం పిహీనం వా ఉక్తం
సాంకరసంస్కృత రాశిమూలం వ
ర్గీకృతం సత్ ప్రష్టురభీష్టరాశి
స్స్యాత్ - యదేతి యదాల వైరం
శై ఊనో యుతో వా రాశిః చ
రాత్ మూలేన చ ఊనో యుతో రా
శిః తదా ప కేన భాగోనయు, తేనల
వోనత్వే భాగోనేనలవయుతత్వే
భాగయుతేన ప కేన దృశ్యం మూల
గుణంచ భక్త్వా ప్రాగ్వత్ తాభ్యాం
దృశ్య మూలాభ్యాం భక్తాభ్యాం
ప్రోక్తవత్ పూర్వశ్లోకకథితవిధి
నా రాశిః ప్రష్టురభీష్టః తత స్సాధ్యః
యో రాశిస్స్వమూలేన కేనచిత్ గు
ణితేన ఊనో యుతో వా దృష్ట స్తస్య
మూలస్య గుణార్ధకృత్యా యుక్త
స్య యత్పదం తద్గుణార్ధేన యుతం
కార్యం యది మూలోనో దృష్టో రా
శిః - యది గుణఘ్న మూలేన యుతో
దృష్ట స్తర్హి పిహీనం కార్యం - తస్య
వర్గో రాశిస్స్యాత్ ॥

లనము జేసియా రాశివర్గింప ఆది
రాశిసిద్ధించు-

ప్రశ్నయందు మూలగుణంబులు
యుతంబులగునేకల మూలగుణము
అర్ధించి ఆదిసాధితమూలమునందు
వ్యవకలనము జేసివర్గింపరాశి సి
ద్ధించు-

ఎవ్వేని రాశి భాగంబులూనం
బులేని యుతంబులేని నొడువంబడి
యుండునవ్వేడల ఒకరూపమునం
దున్న యా భాగంబుల నూనయుతం
బులు జేసిదానిచే-దృశ్యంబును మూ
లగుణంబును వేర్వేర భాగించియం
దు ఫలంబగు మూలగుణంబుల చే పూ
ర్వవిధిని సాధించునది-దీని భేదంబులు
ను క్రమంబున నుదాహరణంబుల
ఇందు గుణములన మూలమును గు
ణించు సంఖ్యలు దృష్టమన దృశ్యం
బును నని విచారించవలెను

అత్ర మూలగుణే దృష్టోదాహరణమాహ.

బాలే మరాళకులమూలదళాని సప్త తీరే విలాసభరమంథర
గాణ్యపశ్యం। కుర్వచ్చ కేళికలహం కలహంసయుగ్మం శేషం
జలే వద మరాళకులప్రమాణం॥ ౭౪॥

ఉ॥ బాలిక హంససంఘమునఁ బర్విన మూలదళంబు లేడుదా। జాలవిలాస
యానములఁ జాగెను మంథరశంథరంబుకై। కేళిదలిర్చు ద్వంద్వము తటాకెందమి
మీఁదుతటాకమందునన్। గ్రాలుచునుండె శేషమది గాన మరాళములెన్ని
దెల్పుమా॥

న్యాసము.

వ్యా॥ బాలఇతి॥ హేబాలే మరాళ కులమూలదళాని మరాళానాం హంసానాం యత్కులం తస్య యన్మూలం తస్యార్ధాని సప్తసంఖ్యాకాని విలాసభరమంథరగాణి విలాసాధిక్యేన మంథరగాణి విలాసాధిక్యేన మంథరగామీని తీరే హంసపశ్యం దృష్టవానస్మి శేషం కలహంసయుగ్మం జలే కేళికలహం కుర్వద్దృశ్యం మరాళకులప్రమాణం వద. న్యాసః- దృశ్యం ౨ గుణః ౭/౨ తదర్ధం ౭/౪ తత్కృతిః ౪౯/౧౬ అనయా దృశ్యం యుక్తం కార్యం తదర్ధం సమచ్ఛేదౌ ౪౯/౧౬ ౩౨/౧౬ యోగః ౮౧/౧౬ ఏతన్మూలం ౯/౪ గుణార్ధేన ౭/౪ యుతం ౧౬/౪ ఛేదహృతం ౪ వర్గీకృతం ౧౬ జాతం హంసకులమానం ౧౬

మూలగుణం ౭/౨ దృశ్యం - ౨

౭/౪ వర్గం ౪౯/౧౬ యుతిదృశ్యం

౨/౧ సహ ౪౯/౧౬ ౮౧/౧౬ రాశి

౮౧/౧౬ మూలం ౯/౪ యుతిగుణార్ధం

౭/౪ రాశి ౧౬/౪ అప ౪ రాశి

వర్గం ౧౬ అది రాశి.

రుజువు

౧౬

మూలం

౪

౨౮ | ౦

౧౨

౨

౧౪

౨

౧౬.

౧౬

౪౦. మూలోనం

మూలనవదళములు వ్రాలినసుమములు। భృంగనవకము౦దుసంగతముగ।
నుండె శేషభృంగములబలు౯ చెలి వేగమూలజాతి దెలియజాలు దేని ॥ నిజప
దదళంబులేకోనవింశతిదన । రాశియందునమసుచును భ్రమరపంచ ।కము
భ్రమించు చుమన్నయోకకమలనయన । ఆదిరాశిమితంబునాకవధరింపు

ప్ర-మూలగుణో౯న $\frac{౯}{౨}$ దృశ్య మూలగుణో౯నం $\frac{౯}{౨}$ దృశ్య

తత్ర మూలయుతోదాహరణమాహ-

స్వపదైర్నవభిర్యుక్తః స్యాద్యశ్చత్వారింశతాధికః । శతద్వా
దశకంవిద్వన్ కస్సరాశిర్నిగద్యతాం ॥౭౫॥

చెలుకలోకకోన్నిదమయందు చెలువమైన । మూలనవకంబులనుగూడిపూ
ర్ణజలధి। యుగ్మచంద్రులుగానొప్పియొప్పిదముగ। వాణిగొలువంగజనైనా
దివనిత నొడువు.

స్వపదైరితి - హేవిద్వన్ సః
రాశిః కః త్వయా నిగద్యతాం యః
రాశిః నవభిః స్వపదైర్యుక్తః
చత్వారింశతాధికశత
ద్వాదశకం స్యాత్ - యథా - న్యాసః
గుణః ౯ తదర్ధం $\frac{౯}{౨}$ తత్కృతిః $\frac{౮౧}{౪}$
నయోర్దృశ్యం ౧౨౪౦ యుతం తి
దర్ధం భవతి $\frac{౪౯౬౧}{౪}$
యోః $\frac{౭౧}{౨}$ తన్మూలం $\frac{౭౧}{౨}$ గుణ ౯
అర్ధేన $\frac{౯}{౨}$ హీనం $\frac{౬౨}{౨}$ కృతం
$\frac{౩౧}{౧}$ ఛేదేనహృతం ౯౬౧ అయం
ప్రష్టురభీష్టరాశిః యథాపదం ౩౧

న్యాసము

మూలగుణః ౯ దృశ్యరాశి ౧౨౪౦
$\frac{౯}{౨}$ వర్గం $\frac{౮౧}{౪}$ యుతి $\frac{౧౨౪౦}{౧}$ సమ
$\frac{౮౧}{౪}$ $\frac{౪౯౬౦}{౪}$ రా $\frac{౪౯౮౧}{౪}$
మూలం $\frac{౭౧}{౨}$ గుణార్ధం $\frac{౯}{౨}$ శేషం
$\frac{౬౨}{౨}$ అప ౨ రా ౩౧ వర్గం
౯౬౧
౨౭౯
౧౨౪౦

నవగుణం ౨౭౯ అనేనయుతః ౯౬౧
అయం ౧౨౪౦

౪౧-మూలయోగం

నిజపదాష్టకములఁగూడి నెలఁత రాశి రామసింధు లైన దెల్పుమా రాశిమితము। శివపదస్థ్యులఁగూడి వరవిగుణంబు। లై నెగడ రాశి యెంతగుచానఁబలుకు ॥ముప్పది యారునోర్కల్టియగుమూలములను।గూడినృశూన్యఖములుగాగనుండెనేని। రాశి యెంతగుమూలవర్ణములహీనమైఖసాగరజలరాములయ్యె నేని

ప్రమూలయుతి-గురద్య ౧౫౩ ద్విమూలయుతి ౧౧ల్ప ౩౧-తృమూలయుతి ౩౧ల్ప-౨౦౧౬౮- మూలగుణహీనం ౪ద్ద ౩౮౪

అథలవలవయుతోదాహరణం-

యో రాశిరష్టాదశభిః స్వమూలై ర్రాశిత్రిభాగేన సమన్విత

శ్చ। జాతం శతద్వాదశకం తమాశుజానీహి పాట్యాం పటుతా

స్తి తే చేత్॥

రాశియెయ్యదినిజమూలరష్టగుణము।కృతిమింశంబునుత్ర్యంశమై దే జరిల్లు।నాది రాశ్యంశమునుగూడి ఖఖసూర్యులఁడి యెరుంగుము పాటిదాలి చితమేని-

యో రాశిరితి-యో రాశిః-అష్టాదశభిస్స్వ మూలైరాశే స్త్రిభాగేన తృతీయభాగేన చ సంయుతస్సన్ శతద్వాదశకం జాతం-తం రాశిం జానీహి చేద్యది-తే-తవ పాట్యాం గణితే పటుతా జ్ఞానమస్తి నత్రలవైర్గుణత్వాత్ ప కేన భాగేనయుతేన దృశ్యం మూలగుణం చ భజేత్ యథా స్యాః స్వభాగః త్రిమూల గుణకః ౧౮ దృశ్యం ౧౨౦౦ అత్రైకేనయుతో

మూలగుణం ౧౮ రాశిత్ర్యంశ $\frac{౧}{౩}$ దృశ్యం-౧౨౦౦

$\frac{౧}{౧}$ $\frac{౧}{౩}$ రా $\frac{౪}{౩}$ పరివర్తితం

$\frac{౩}{౪}$ భాజ్యం మూలగుణం $\frac{౧౮}{౧}$

$\frac{౫౪}{౪}$ అప ౨ రా $\frac{౨౭}{౨}$

సిద్ధమూలగుణం

$\frac{౧}{౧}$ $\frac{౧}{౩}$ రా $\frac{౪}{౩}$ పరివర్తం $\frac{౩}{౪}$

భాగః ౧/౧ ౧/౩ తదర్ధాంశసమ ఛేదౌ ౧/౩ ౧/౩
యుతం ౨/౩ అనేనదృశ్యే ౧౨౦౦
మూలగుణం ౧౮ చ భజేత్ . తద్య
ధా ౪/౩౧ ౨౦౦ ఛేదంలవంచపరివర్త్య
౩/౪ ౧౨౦౦/౧ అం శాహతిః ఛేదవధేన
౩౬౦౦/౪ భక్తా ౯౦౦ ఇదందృశ్యం
జాతం మూలగుణః ౩/౪ ౧౮/౧ అం శా
హతిః ఛేదవధేన ౫౪/౪ తదర్ధాం ౨౭/౪
తత్కృతిః ౭౨౯/౧౬ అనయా దృశ్యం
౯౦౦ యుక్తం కార్యం తదర్ధాంశస
మఛేదౌ ౭౨౯/౧౬ ౧౪౪౦౦/౧౬ యోగః
౧౫౧౨౯/౧౬ పదం స్యాత్ ౧౨౩/౪ ఇదంగు
ణార్ధేన ౨౭/౪ హీనం కార్యం రాశే
ర్లవయుతత్వాద్ధీనేకృతే జాతం
౯౬/౪ ఛేదేనహృతం ౨౪ వర్గీకృతం
౫౭౬ అయంరాశిః యథా అస్యమూ
లం అష్టాదశగుణం ౪౩౨ రాశేః
౫౭౬ త్రిభాగః ౧౯౨ అత్రాన్వి
తోయం ౫౭౬ జాతోరాశిః ౧౨౦౦

భాజ్యాంద్వృశ్యం ౧౨౦౦ ౩౬౦౦/౧ ౪
అథ ౪ రా ౯౦౦ నిష్పన్నదృశ్యం
నిష్పన్నమూలగుణం ౨౭/౨
నిష్పన్నదృశ్యం ౯౦౦
౨౭/౪ వర్గం ౭౨౯/౧౬ యుదృ ౯౦౦/౧
సమ ౭౨౯/౧౬ ౧౪౪౦౦/౧౬ రాశి ౧౫౧౨౯/౧౬
మూలం ౧౨౩/౪ త్రో గుణార్ధం
౨౭/౪ శేషం ౯౬/౪ అథ ౪ రా ౨౪
వర్గం ౫౭౬

అది ౫౭౬
౪౩౨
౧౯౨
౧౨౦౦

౪౨ఆవ యుక్తి

నందచంద్ర షడమ్ములునశ్వపంచ । లవములనుగూడిశరబాణభవులు గాగ।
రాశియొట్టుండురదపద రాశినందవసుల వాడ్యతఖఖరసవహ్ను లైన॥

న్యాసము.

ప్ర రాశిమూలగుణయుతిర౯ $\frac{౫ద్వ}{౭}$ ౧౧౫ ౫ద్వి రాశిమూగుణయుతి ౩ ౨ $\frac{౮}{౯}$

దృ౩౬౦౦

సురభిమనోజ్ఞమాసమున సొంపుగ పాంథులు జైత్రయాత్రకై। గరగిరి నేగు చెంచుమది గాంచగ నేటు పికాళి తోడుతన్। కరి శిశుగ్న్యాసాపదము గాంచగ నద్యోశుకాళి వేండియున్। మురిపెము తోడ నాదిక గుమూండవ భాగము భృజపంక్తియై। పరగుచు న్యాస మొప్ప ఖఖ భాగములు గానపికాళి దెల్పుమా

ఇందుకు న్యాసము పూర్వోక్త దాహరణంబునం గనవలయు.

లవోనూదాహరణం

యాతం హంసకులస్య మూలదశకం మేఘాగమే మానసం ప్రోడ్డీ
యస్థలపద్మినీవనము గాం నష్టాంశకోంభస్తటాత్। బాలే బాల
మృణాళశాలినిజలే కేళీక్రియాలాలసం దృష్టం హంసయు
గత్రయం చ సకలం యూథస్య సంఖ్యాం వద॥౬౮॥

మానససీమ మున్ జనిమె మంజుల మైనమరాళ సుౘలిన్। బానను మూలది గ్గుణము వల్లిత మొప్పగ మెట్ట దమ్ములన్। దానిమి తాంశము ల్బిరిచె దక్షత దెల్పు ము లేబిసంబులన్। జానసిరలీవరుసనష్టలుజల్పిన హంస యూథమున్॥

యాత మితి - మేఘాగమే వర్షాకాలే హంసకులస్య మూలదశకం మానసం ప్రతియాతం - హంసకులస్య అష్టాంశకః అష్టమోంశః అంభస్తటాత్ - ప్రోడ్డీయ పద్మినీవనం ప్రతి అగాత్ - హంసయుగత్రయం హంసషట్కం జలే కేళిక్రియాలాలసం క్రీడత్ దృష్టం - కింభూతే జలే బాలమృణాలశాలిని బాలైర్మృణాలైర్యా

మూలగుణం ౧౦ అంశము $\frac{౧}{౮}$ దృశ్యం ౬

$\frac{౧}{౧}$ త్రో $\frac{౧}{౮}$ శేషం $\frac{౭}{౮}$ హారకం

మూలగుణం $\frac{౧౦}{౧}$ భాహారకంపరి

$\frac{౮}{౭}$ భాజ్యం $\frac{౧౦}{౧}$ గా $\frac{౮౦}{౭}$

దృశ్యం $\frac{౬}{౧}$ భాగే - హారికి

లతేశోభ తేతస్మి హెబాలెపవం
సతినకలాంయూథస్య సంఖ్యాంవ
ద. యదాలవైశ్య నయుతస్య రా
శిరిత్యుక్తత్వాత్ - ఏకేనభాగోనే
నదృశ్యం మూలగుణంచ భజేత
యథాభాగః అనేనోనవికః కార్యః
తదర్ధం సమ ఛేదేన యోగే
జాతం అనేనమూలగుణం ౧ దృ
శ్యం భజేత ఛేదంలవంచపరివ
ర్త్య అంశోహతి ఛేద ఏవ థే
నక్ష అయం మూలగుణో జా
తః అంశోహతిరిత్యాదినా ఇదం
దృశ్యం జాతం అభ్యాం మూలగుణ
దృశ్యాభ్యాం ప్రోక్తవద్రాశిస్సా
ధ్యః యథా మూలగుణః తదర్ధం
కృతం అనయాదృ
శ్యంయుక్తంవిధేయం తదర్ధంస
మచ్ఛేదే కార్యో యో
గే ౧ ౩ ఉపపన్నమూలం గుణార్ధే

౯ భాజ్యం ౬ రాశి $\frac{8}{2}$

నిష్పన్నగుణం $\frac{9}{2}$ దృశ్యం $\frac{8}{2}$

౮ వర్గం ౧౬౦ యు ౮ సమ

౧౧౨౦౦ ౧౩౫ ౧౧౩౫౫
౩౦౩ ౩౦౩ ౩౮౩

అప వర్గ మూలం ౮౮ యు

౪ రా ౮ అప వర్గ ౧౨ రా ౧౪౪

రుజువు
౧౨౦
౧౯
౬
౧౪౪

నక్షయుతం ఛేదేన హృతం
౧౨వగీత్య తం ౧౪౪ హంసకుల
స్యమానం యథా హంసకులం ౧౪౪
స్తూలం ౧౨వర్గుం ౧౨౦ అ
స్తాంశః ౧౯ దృశ్యం ౬ మిళిత్వా జా
తం ౧౪౪ హంసకులమానం -

ఉదాహరణాంతరం-

పార్థః కర్ణవధాయ మార్గణగణం క్రుద్ధో రణే సందధే । త
స్యార్ధేన నివార్య తచ్ఛరగణం మూలైశ్చతుర్భిర్హయా
న్ శల్యం షడ్భిరథేషుభిస్త్రిభిరపి ఛత్రం ధ్వజం కా

మూర్తిః కంఠచ్ఛేదాస్య శిరశ్శరేణ కతి తే యానర్జునస్సందధే ||

క్రోధముతో ధనంజయుడు కర్ణుకణావదార్థమై యునికి। విధిగ గాండీ
వంబున నువేయు రుగూడిన మార్గణావళిలో। భాగ యొకచే వాసి పటుమా
ర్గణవంక్తుల నెల్ల నర్ధముకు। మాధవుడౌనన హయముల మానుగజంపెను
మూలవారి ధుల్। సాధిత హస్తుడౌట ఘనుచంద్రశరాంకధ రాశరాంకులకా
ఛేదయొకచే మద్రవిభు విల్లు సిడంబు శిరంబు ఛత్రముక్। ప్రోక్షికలివదె
బ్బమిట పుంఖశరాంకన నాస్యవేగమై। యాధను వందు సంధితము త్రైనశ
రావళి మాకు సెక్కమై-

న్యాసము-

పార్థ ఇతి। క్రుద్ధః పార్థః కర్ణ వధాయ మార్గణగణం సందధే తస్య మార్గణస్యార్ధేన తచ్ఛరగణం కర్ణో మునివార్య చతుర్భిర్బాణైః మూలైర్హయాన్ ఛేదపడ్భిశ్శల్యం సూతం త్రిభిః క్రమేణ ఛత్రం ధ్వజం కార్ముకం చ ఛేదపకేన శరేణాస్య శిరశ్చిచ్ఛేద ఏవం సతి అర్జునో యాన్ బాణాన్ సందధే తే కతి బాణాః తద్వద||

యథాయదాల వైశ్చోనయు తస్య రాశిరిత్యుక్తేః పకేరభాగో నేనిన్న దృశ్యం ౧౦ భక్తం ౨౦ మూలగుణశ్చ భక్తః ౮/౧ ఆభ్యాం రాశిరానేయః

అంశం $\frac{౧}{౨}$ గుణం ౪ దృశ్యం ౧౦

$\frac{౧}{౧}$ క్షో $\frac{౧}{౨}$ శేషం $\frac{౧}{౨}$ హారకం

గుణం $\frac{౪}{౧}$ భాగిం-హార $\frac{౧}{౨}$ పరి $\frac{౨}{౧}$

$\frac{౮}{౧}$ దృశ్యం ౧౦ భాహార-పరి $\frac{౨}{౧}$

భాజ్యం $\frac{౧౦}{౧}$ గా $\frac{౨౦}{౧}$

నిష్పన్న గుణం ౮ నిష్పన్న దృశ్యం ౨౦

౮
అర్ధం
౪
వర్గం
౧౬
౨౦
———
౩౬

ౕ భాగుణితాతదర్ధాంర తత్కృ	మూలం
౧౬తన్మూలం౬ గుణార్ధేనర	౬ / ౪
హితం౧౦వర్గీకృతం౧౦౦జాతం	౧౦ వర్గం
ాణమానం॥	౧౦౦ ఆదిరాశి
	రుజువు
	౫౦ అర్ధం
	౪౦ మూలగుణం
	౧౦ దృశ్యం
	౧౦౦

౪౩లవోనం

ాశితిథిమూలగుణములు రాశిలోని। నధిలవంబునునూనమైనిలువధృతులు॥ రాశియెయ్యదినఖపరరహితమగుచు।వికృతిభాగద్వయముబోవవికృతయ

స్యా॥(ప్రమూలగుణహీనం౧౫(౧౫/౯)౧౦ద్విమూలగుణహీనం౨౦(౨౩/౨౩)

అర్ధమూలోదాహరణమాహా.

అళికులదళమూలంమాలతీంయాతమష్టౌ నిఖిలనవమభా
గాశ్చాళినీభృంగమేకం।నిశిపరిమళలుబ్ధంపద్మమధ్యేనిరుద్ధం
ప్రతిరణతిరణంతం బ్రూహి కాంతేళిసంఖ్యామ్ ॥ ౭౦॥

బాలకురంగలోలదృశ బల్కుముభృంగసమూహమందులం। గాలుదళం
)మూలమునగాలికినందగజాంశమింపుతో। మాలతికేగకంజమునమాపుని
ంద్ధము జెందిఝుంకృతిం।జాలినోనచుందానిప్రతిఝుంకృతిజేయుచుభృంగ
గియుండవే.

న్యాసము.

౦ళిమలేతి-అళికులస్యభ్రమరసమూ	౧/౨ మూలగుణం౮దృశ్యం ౨ / ౯
హాస్య దళంఅర్ధంమాలతీంప్రతి	ఇందర్ధ మూలమునోడువుట
యాతంఅష్టౌనిఖిలనవకుభాగాశ్చ	దృశ్యార్ధం ౧

మాలతీంయాతాః అళిపతమేకంభృ
గం ప్రతిగణతికి భూతం భృంగప
రిమళలుబ్ధం ఏవగాపద్మమధ్యే
సూర్యే సంగచ్ఛతిసంకుచితః పద్మ
స్యమధ్యే నిరుద్ధం హేకాంతే ఏవం
సతి అళీ సంఖ్యాం బ్రూహి యదాల
యైకో న యుతస్య రాశి రిత్యుక్త
త్వాత్ అత్ర కిల రాశిన వాంశాష్ట
కం రాశ్యర్ధ మూలం చ రాశేః
ఋణం రూపద్వయం దృశ్యం తద్దృ
శ్యం దృశ్యం చ అర్ధవర్జితం రాశేర
ర్ధస్య భవతీతి-తథాన్యాసః - భా
గగుణదృశ్యం గాశ్యర్ధస్యాంశో రా
శ్యర్ధః స్యాత్ [illegible] నేనమూలగు
ణం దృశ్యం చ భక్తం [illegible] గుణ స్య
త్రి అర్ధం [illegible] యాదృ
శ్యం ౯ యుక్తం తదర్ధం సమాక్షే కా
[illegible] తయోర్యోగః [illegible]
తస్మాల [illegible] గుణార్ధేన [illegible] యుతం
[illegible] ధ్వదేనరహితం ౬ వర్గీకృతం
౩౬ ద్విఘ్నే యుక్తత్వాత్ తద్ద్విగు
ణం అళికులమానం ౭౨

$\frac{౧}{౧}$ శో $\frac{౮}{౯}$ శేషం $\frac{౧}{౯}$ హారకం

మూలం $\frac{౧}{౨}$ భా $\frac{౧}{౯}$ పరివర్తితహారకం

$\frac{౯}{౧}$ భా $\frac{౧}{౨}$ రా $\frac{౯}{౨}$ గుణం

దృశ్యార్ధం ౧ భాగింహార వర్గ $\frac{౯}{౧}$

భాజ్యం $\frac{౧}{౧}$ రా $\frac{౯}{౧}$ దృశ్యగుణార్ధం $\frac{౯}{౪}$ వర్గం

$\frac{౮౧}{౧౬}$ యుక్ $\frac{౯}{౧}$ సహారా $\frac{౮౧}{౧౬}$ $\frac{౧౪౪}{౧౬}$ రా

$\frac{౨౨౫}{౧౬}$ మూలం $\frac{౧౫}{౪}$ యుతిగుణార్ధం

$\frac{౯}{౪}$ రా $\frac{౨౪}{౪}$ అపవ ౬ రా ౬

వర్గం ౩౬ అస్య ద్విగుణం ౭౨

ఋజువు

౬ ౭౨ మూలం
౬౪ భారం
౨

౭౨

తరఅంశమూలోదాహృతి

రాశిపంచాంశమూలంబు రాశిలోని। పంచవర్ణలవంబులు బాణనఖములు। శే
షమైనధనంబొంటి శిఖులవపక। నవగజాంశోన ధ్రుతులైననాతిబలుమా
త్ర రాశ్యంశమూలహీనం $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౪}{౫}$ దృ౨౦ ద్వి రాశ్యంశమూలహీనం $\frac{౧}{౩}$
$\frac{౮}{౯}$ దృశ్యం ౧౮

మూలజాతి విశేషం

మూడిట నొకటికి మూలము । గూడిపిదపరాశి పంచగుణలవ
ములతో గూడిశర బాస్కరులుగా । చేడియ యయ్యాదిరాశి
జెప్పుము ద్రుతముగ ॥

మూడింట నొకటికి మూల ౧/౩ లవం ౧/౫ దృశ్యం ౧౧౫

ఇచ్చట మూడింట నొక భాగమునకు మూలములు బలుకుటవలన దృశ్యమును మూడిట నొకటి చేగుణించి పిదప రాశ్యంశోనరూపము చే మూలగుణక దృశ్యంబుల భాగించి యందు విప్పన్న ంబులగు దృశ్య మూలగుణంబుల వలన రాశి సాధించబడవలయును గాన న్యాసము ... రాశి ... ఇందు వేర్పడ్డ రాశి
మూలం ... దృశ్యం ... అంశములు ...

ఇందు రాశియందంశంబులు గూడియుండుటవలన నొకరూపముతో నంశములు సంకలనము జేయదగు ... రాశి ... ఇది హారకము - పరివర్తి
తహారకం ... దృ ... రాశి ... దృశ్యం

ఇట్లే పడ్డ మూలగుణం ... దృ ... । రాశ్యానయన న్యాసము
గుణార్ధం ... వర్గం ... సమం ... రాశి ...
అయిన రాశి ... మూ ... గుణార్ధం ... శేషం ... అవరగు రాశి
వర్గం ... గుణం ... రుజువు

౭౫
౫
౪౫
౧౨౫

ప్రశ్నలు

ఐదింట నొకటికి మూలము । నాదినినం దాష్టలవములను గూడినయ । య్యా
దిరసజలగుణంబులు గాదనరిన రాశియెంత ప్రశ్నగ జెప్పుమా ॥ ముని భాగము
నకు మూలము । తనమను శరలవముతో డదగగూడిన । వనిత రసబాణ చంద్రము
లుగ నుపడ తొలి రాశి దెల్పు ప్రశ్నకు సమాధా ॥

ప్ర ... మూలం ... దృ ౩౪౬ ద్వి ... మూలం ... దృ ౧౫౬

మూలగుణహీనోదాహరణం

రాశినలుగడికి మూలము। రాశ్యష్టదశాంశములు రాశిద్వయ।నో-
శిశిమః శిరో పాష్టక। మైశేషములిల్వ గాశమాకు దెలుపుమా॥ న్యాసము
రాశిచతుర్గుణానకు మూలాంఘ్రిహీనం $\frac{౧}{}$ దృ ౩౨

హరియునిచ్చటలవములనుగుణంబునమూలంబునుహీనంబగుటచే క్తవిధి
నిరూపంబునలవంబుల ద్రో చిశేషముచే మూలఘ్నదృశ్యం బుల భాగించి
లబ్ధమూలగుణదృశ్యంబులచే రాశి సాధించవలయు

౧/౧ తో $\frac{౧}{౯}$ సహ $\frac{}{౮}$ $\frac{}{౮}$ శేషం $\frac{౨}{౮}$ హారకం పరివర్తితహారకం $\frac{౯}{౩}$ గు $\frac{౪}{౧}$ రాశి $\frac{౧}{౩}$ మూలగు
పరివర్తితహారకం $\frac{౨}{౩}$ దృశ్య $\frac{౨}{౧}$ రాశి $\frac{౨౨౮}{౩}$ (౧౦

నిష్పన్నమూలగుణం $\frac{౩౨}{౩}$ నిష్పన్నదృశ్యం $\frac{౨౫౬}{౩}$

రాశ్యానయనం

గుణార్ధం $\frac{౧౬}{౩}$ వర్గం $\frac{౨౫౬}{౯}$ సంధ్య $\frac{౨౫౬}{౩}$ సహ $\frac{౭౬౮}{౨౭}$ $\frac{౨౩౦౪}{౨౭}$ గా $\frac{౩౦౭౨}{౨౭}$

అస్య మూలం $\frac{౧౭౮}{౯}$ మూలం $\frac{౩౨}{౩}$ గుణార్ధం $\frac{౧౬}{౩}$ యుత రాశి $\frac{౮౦}{౩}$ అపవర్త రాశి

$\frac{౧౬}{}$ వర్గం ౨౫౬ చతుర్భాగం ౬౪ యిదిఆదిరాశి

రుజువు

$\frac{౬౪}{}$ కి
౧౬ నాలుగింతలమూలం
౪౦

బాకి $\frac{౨౪}{౮}$ గాక

ప్రశ్నలు.

ఆదిరాశిపఞ్చఘ్నమునకుమూలము। నష్టమాంశత్రయములనుహరింపగమూ-
డుశేషమైన మొదలిటిమూరాశి।గణికచెలియుబలుకు చతురవేని॥
అష్టగుణరాశిమూలము।నష్టిలవమునందుగిరుబనాదిని ద్రోయగ। శిష్టము
బాహుపులుండి।ప్పష్టంబగునాదిరాశిబాలికెజెపుమా ॥

ప్ర-మూలగుణః ౬/౧ లవః ౩/౮ శేషందృ ౩ ద్వి-మూలగుణః ౮/౧ లవం ౭/౧౬ శేషందృ ౨

మూలగుణితశయుతోదాహరణం.

నవగుణితరాశిమూలము। నవవర్గాంశ్శలును గూడినభవసుధరలై। యువలా
దృశ్యంబై నన్। సువిదితముగ జెపుము వేగ సూక్ష్మగుణీవన్ ॥

న్యాసము

రాశినవగుణమునకుమూలం ౯/౧ లవం ౮/౯ దృశ్యం ౧౮౦

ఇందును పూర్వోక్తదాహృతక్రమంబున నవగుణితదృశ్యం ౧౬౨౦.
ఉత్పన్నమూలగుణం ౮౧/౧౭ దృశ్యం ౧౪౫౮౦/౧౭

గుణార్ధం ౮౧/౩౪ వర్గం ౬౫౬౧/౧౧౫౬ సందృ ౧౪౫౮౦/౧౭ సమ ౧౧౧౫౩౭/౧౯౬౫౨

౧౬౮౫౪౪౮౦/౧౯౬౫౨ యుతి ౧౬౯౬౬౦౧౭/౧౯౬౫౨ అప ౧౭ రా ౯౯౮౦౦౧/౧౧౫౬ మూలం

౯౯౯/౩౪ గుణార్ధహీనం ౮౧/౩౪ శేషం ౯౧౮/౩౪ అప ౩౪ రాశిమూలం ౨౭

వర్గం ౭౨౯ నవాంశం ఆదిరాశి

౮౧

౨౭

౭౨/౧౮౦

ప్రశ్నలు

రాశిపంచఘ్న మూలంబు రాశిలోని। సర్వములజిన భాగముల్ పన్నెండు। వో
మభములైనయా రాశి భాను వేగ। బలుకుమా మూలగుణితంబు దెలియ దేని॥

ధృతిగుణరాశికిమూలము। పితత్రిపాదములు గూడి వేసఖగజములై। నుతి
మతిగన్పడ మొకవిటి। యతులితమా రాశి దెలుపుగుతి వేగమునన్ ॥

ప్ర-రాశిపంచగుణమూలం ౫/౧ ౨౪/౨౫ న్యూనరాశి ౨౭౦

ద్వి-రాశ్యష్టాదశగుణములు ౧౮/౧ ౩/౪ యుతదృశ్యరాశి ౮౦

ఇట్లు మూలజాతి సమాప్తము.

త్రైరాశికాదులకుపయోగంబగు
గుణకభాగహారసూత్రము.

గుణకహారాంతరముచేత గుణ్య రాశిగుణితమొనరించి హార
ముచేఁగొనగవచ్చు లబ్ధగుణ్యంబులగుహీనలాభములగు । హా
రకాధికాల్పకంబులై యమరునెపుడు ॥

టీ॥ గుణకారభాగహారరాసుల
యందలి యంతర రాశి చేత గుణ్య
మును గుణించి హారకము చేత భా
గించిన ఫలము రాశి - గుణకంబున
కన్న హారకమున్యూనముగానుం
డునపుడు గుణ్య రాశి యందు సంక
లనంబు చేయునది • గుణకంబునక
న్న హారకమధికంబగునెడ గుణ్య
రాశియందూనము జేయునది

దీని ప్రయోజనము త్రైరాశికాదులయందు స్పష్టీకరింపబడి
యుండుటనిచ్చట లక్ష్యంబులుదహరింపబడదయ్యె ॥

అథ త్రైరాశికకరణసూత్రం వృత్తేనాహ

ప్రమాణమిచ్ఛా చ సమానజాతీ ఆద్యంతయోస్స్థః ఫలమన్య
జాతి । మధ్యే తదిచ్ఛాహతమాద్యహృత్స్యాదిచ్ఛాఫలం వ్య
స్తవిధిర్విలోమే ॥ ౭౨ ॥

ప్రమాణమిచ్ఛయు తుల్యజాతి ప్రథమచరమములదగు । సమానభేదజాతి
ఫలము సంభవించు మధ్యమై । క్రమంబుమీరనిచ్ఛ చేఁ ఘాతమగుచుఫల
ముదా । ప్రమాణ రాశిభక్తమగుచు ఫలము రాశికత్రయిన్నమేయ లీలవ్యస్త
ముందునలరునది విలోమమై ॥

ప్రమాణమితి ॥ సమానజాతీ ఏక
జాతి ప్రమాణేచ్ఛే ఆద్యంతయో
స్థః భవతః అన్య జాతిః ఫలం మధ్యే
స్యాత్ తత్ఫలమిచ్ఛాహతం ఇచ్ఛ

టీ॥ ప్రమాణంబన కాలప్రమాణం
బును - ఇచ్ఛయన స్వేష్ట కాలంబు
ను - ఫలబన ద్రవ్యంబునునని దెలి
యునది.

ప్రమాణంబును నిచ్ఛయును సమా
నజాతిగావున మొదలను కడపల

యాచ గుణితం సత్ అర్ఘ్యం హృత్ స్యాత్ తత్ప్రమాణేన భక్తం సత్ ఇచ్ఛాఫలం స్యాత్ - విలోమేవ్యస్త త్రైరాశికే వ్యస్తవిధిః విపరీతవిధిః ప్రమాణగుణితం ఇచ్ఛాభక్తం ఫలం స్యాదిత్యర్థః.

నుంచబడు - ఫలంబు నమాన జాతిగామింజేసి ఆ ధ్యంబు ననుంచబడు నిట్లు వియుతము.
ఇందు - ఇచ్ఛ చేత ఫలమును గుణించి ప్రమాణముచే భజింప ఇచ్ఛాకాల ఫలంబగు.
వ్యస్తము జెందు నెడల ఇచ్ఛచే ప్రమాణము గుణించి ఫలము చే భజిం పలభించునట.

ఉదాహరణాంతరం.

నాల్గుదినముల భాగ్యంబు నధశ శాంతు| లైన నాకు దివంబుల కబ్బునెంత| యారుదినముల నూరులై యలరసప్త దినములకు భత్యమెంతగు దెలుపు వేగ||

ప్రథమోదాహరణం -

ప్రమాణంఫలం ఇచ్ఛదినాలు
దినాలు నిష్కము
౪ ౧౦ ౬

౧౦ గుణ్యం
౨ గుణహారకాంతరం.

౪) ౨౦ (౫ ఫలం

ఇచ్ఛ టగుణంబుకన్న నుహారకంబు లెంబుగావున ఫలమును గుణ్యమందుధనము చేయ్యవలయు

౧౦
౫ ఇచ్ఛాఫలం.
౧౫

తీజువు
౧౦ ఫలం
౬ ఇచ్ఛ

౪) ౬౦ (౧౫
౪౦
౨౦
౨౦

ద్వితీయోదాహరణం

ప్రమాణంఫలం - ఇచ్ఛ
౬ ౧౨ ౪

౧౨ గుణ్యం
౨ గుణహారాంతరం

౬] ౨౪ (౪ ఫలం
౨౪

ఇచ్ఛ టగుణంబుకన్న హారకంబధికంబుగావు ఫలంబును గుణ్యంబునత్రోయువలయునది

౧౨
౪
ఇచ్ఛఫలం

తీజువు
౧౨
౪

౬) ౪౮ (౮
౪౮

ఉదాహరణం-

కుంకుమస్య సదళం పలద్వయం నిష్కసప్తమలవై స్త్రిభిర్యది।
ప్రాప్యతే సపది మే వణిగ్వర బ్రూహి నిష్కనవకేన తత్కియత్
సదళపలద్వయకుంకుమ। యెదనున ఱుత్రిలవములునబ్బిన వే।దితము
నాగవణిగ్వర। యదినవనిష్కముల కెంతయబ్బునొ జెపుమా॥

ప్రమాణం ౩/౭ ఫలం కుంకుమం ౨ ౧/౨ । ఇచ్ఛా నిష్కాణాం ౯/౨

కుంకుమస్యేతి॥ యది త్రిభిః నిష్కసప్తమలవైః కుంకుమస్య సదళం పలద్వయం సార్ధే పలే ప్రాప్యతే తత్ తర్హి నిష్కనవకేన కియ త్ప్రాప్యతే. హే వణిగ్వర సపది మే మహ్యం బ్రూహి॥ న్యాసః॥ ని ౩/౭ ప ౨/౧ - ౧/౨ ఛే ద్విరూపేషులవా ధనర్ణ మితి మధ్యకుస్య కృతేజాతం-ని ౩/౭ ప ౫/౨ ఇ ౯/౧ ఫలం ౧౦౫/౨ నిష్కే ణ ౯/౧ హత ౪౫/౨ ఇదం ఆద్యేన ౩/౭ భజేత్ - ఛేదం లవం చ పరివర్త్య ౭/౩ ౪౫/౨ అంశాహతిః ఛేదవధేన భక్తా ౩౧౫/౬ ఛేదేనవర్త్యా తేలబ్ధం పంచాశ ౫౨ త్ర్యయః శేషాః తె చతుర్గుణాః ౧౨ షడ్భిర్భక్తాః ౨ కర్షద్వయం

౯ గు ఫలం ౫/౨ హారం ౪౫/౨ భాగించు.

ప్రమాణం ౩/౭ పరివర్తితహరకం ౭/౩ భా౪ ౪౫/౨ గా ౩౧౫/౬ అప ౩ రా ౧౦౫/౨

ప్రకారాంతరం-

గుణహారకాంతరం ౯/౧ ౩/౭ సమ ౬౩/౭ ౩/౭ అంతరం ౬౦/౭

గుణ్యం ౫/౨ గు ౯-౧/౮ రా ౩౦౦/౧౪ రాహా ౩/౭ పరి ౭/౩ రా ౨౧౦౦/౪౨ అప ౪౨ రా ౫౦ గుణ్యం ౫/౨ సమ ౧౦౦/౨ ౫/౨ రాశి ౧౦౫/౨ ఫలం

ఉదాహరణాంతరమ్ -

ద్రమ్మేణ లభ్యతే యది కర్పూరస్య ద్విసప్తతిర్నిష్కాః। చతుష్కం యుక్తమ్ । శతతులదాద్వాదశభిస్సార్ధైస్సప్తభిర్మహాచతుష్క స్తత్ఫలం కిం తత్॥ ౭౪॥

అరువదిమూఁడు శల బులు వరః పూర్ణరమునకబ్బు వారిధిదిక్కుల సరగు
నదెల్పుముపదవం । క్రచంద్రపంమ్ములకును గణకతనూజా ॥

న్యాసము.

ప్రశ్నోప్తి ॥ ప్రశ్నష్టంయత్క పూర్ణరంతస్య ఫలం నాంత్రిషష్ట్యా యదినిష్కచతుష్కయు క్తంశతం లభ్యతే - తదాసపాద్రైః ద్వాదశభిఃపలైఃకింలభ్యతే- హేసఖె విచింత్యఆచక్ష్వవద ॥ న్యాసః । పలం౬౩ ని ౧౦౪ పలం ౪౯ ఫలం ౧౦౪ ఇచ్ఛయా ౪౯ హతం ౧౦౧౬ ఛేదేన హృతం ౧౨౭౪ ఆద్యేన ౬౩ హృతం లబ్ధం ౨౦ నిష్కాః శేషం ౧౪ షోడశ గుణాః ౨౨౪ త్రిషష్ట్యా భక్తాః లబ్ధం ద్రమ్మాః ౩ శేషం ౩౫ షోడశగుణాః ౫౬౦ త్రిషష్ట్యా భక్తాః లబ్ధాః పణాః ౮ శేషం ౫౬ చతుర్గుణాః ౨౨౪ త్రిషష్టిహృత్యాలబ్ధాః కాకిణ్యః ౩ శేషాః ౩౫ వింశత్యా గుణితాః ౭౦౦ త్రిషష్ట్యాహృత్యా లబ్ధవరాటకాః ౧౧ శేషం ౭/౬౩ సప్తభిరపవర్తితాః ౧/౯

ప్రమాణంక-౬౩ ఫలం ని ౧౦౪ ఇచ్ఛ-ప ౧౨ ౧/౪ సం ౪౯/౪

౧౦౪/౧ × ౪౯/౪ రా ౫౦౯౬/౪ భాగి ప్ర ౬౩ పరి ౧/౬౩ రా ౫౦౯౬/౨౫౨ అ౨౦ రా ౧౬/౨౫౨

ప్రకారాంతరం

కరణం ౪౯/౪ హారం ౧/౪ అంతరం
సమ ౪౯/౪ ... అంతరం ౧౦/౪

గుణ్యం ౧౦౪/౧ రా ౨౧౧౧౨/౪ భాగి పరిహా ౧/౬౩ రా ౨౧౧౧౨/౨౫౨ అ౨౦ రా

౭౫౪ గుణ్యం ౧౦౪/౧ సమ ౭౫౪/౯

౯౩౬/౯ అంతరం ౧౭౨/౯ ఇచ్ఛాఫలం

ఉదాహరణాంతరం

ద్రమ్మద్వయేనసార్ధాం శాలితండులఖారికా । లభ్యా
చేత్పణసప్తత్యాతత్రిం సపదికిమ్యతమ్ ॥

ద్రమ్మయొక్కమునను వణ్యాంబు తండుల । లష్టమాంశయుక్తమైన ఖారి
యబ్బునేని డెబ్బదైనపణమ్ముల । నెంత వ్రతముబలుకు చింతజేసి ॥

ద్రమ్మస్యాయనేతిచాద్యది - అష్టాంశసహితా శాలితండుల ఖారికా ద్రమ్మత్రయేనలభ్యా చేత్ తర్హి పణసప్తత్యా కిం లభ్యతే కథ్యతాం- న్యాసః- ప ౩౨ - ౧ $\frac{౧}{౮}$ ౭౦ ఛేదఘ్నరూపేష్వితి జాతం $\frac{౯}{౮}$ ఇచ్ఛయా ౭౦ హతం $\frac{౬౩౦}{౮}$ ఆద్యేన ౩౨ భక్తం - ఛేదంలవంచ పరివర్త్యేతి $\frac{౧}{౩౨}$ $\frac{౬౩౦}{౮}$ అంశాహతిఛేదవధేన భక్తా $\frac{౬౩౦}{౨౫౬}$ ఛేదేనభక్తం లబ్ధం- ఖార్యౌ ౨ శేషం ౧౧౮ షోడశగుణాః ౧౮౮౮ ఛేదేన ౨౫౬ భక్తా లబ్ధా ద్రోణాః ౭ శేషాః ౯౬ చతుర్గుణాః ౩౮౪ ఛేదేన ౨౫౬ హృతాః లబ్ధం ఆఢకం ౧ శేషః ౧౨౮ చతుర్గుణాః ౫౧౨ ఛేదేన ౨౫౬ హృతాః లబ్ధౌ ప్రస్థౌ ౨

న్యాసము

ద్ర ౨కి పణం ౩౨ బియ్యం ౧ $\frac{౧}{౮}$

పణం ౭౦ $\frac{౯}{౮}$ గు $\frac{౭౦}{౧}$ గా $\frac{౬౩౦}{౮}$

భా $\frac{౩౨}{౧}$ పరి $\frac{౧}{౩౨}$ $\frac{౬౩౦}{౧}$ ఫలం

$\frac{౬౩౦}{౨౫౬}$ లబ్ధం ౨ $\frac{౧౧౮}{౨౫౬}$

ప్రకారాంతరం

గుణకహారకరాశ్యంతరం $\frac{౩౮}{౧}$ గుణ్యం $\frac{౯}{౮}$

రా $\frac{౩౪౨}{౮}$ పరివర్తితహారకం $\frac{౧}{౩౨}$ గు

$\frac{౩౪౨}{౮}$ గా $\frac{౩౪౨}{౨౫౬}$ ఆస $\frac{౯}{౮}$ పణ $\frac{౨౭౩౬}{౨౦౪౮}$

రాశి $\frac{౫౦౪౦}{౨౦౪౮}$ అష్ట ౮ రా $\frac{౬౩౦}{౨౫౬}$

లెఖ

౪౫ ప్రశ్నలు

౧. మాసమునకు నైదుమాడలు వేతనం । బైనన్నపదినములబడయు నెంత ॥
౨. చంద్రరాహుతిథుల సప్తరూపములైన పంచదినములకు భాగమయ్యెత ।
౩. గరిశ యొక్కటికి సిగ్గలునం డెంద్రములై । వెలయతూమునకును విలువయెంత
౪. భార్వయొక్కటికి భాసురూపములైన । పీశసప్తకముల విలువయెంత ॥

౫-భార్యముప్పదైదుమాడలైనను బాహు। నందచంద్రరతులనాకు దెలుపు॥

౬- మణుగునకును రూపపంచకంబైనను। రతిచతుష్టయములరమణిబలుకు॥

౭- సార్ధపలమురూపసప్తకంబైనను। పంచమాంశయుక్తపలముకెంత॥

౮-రతిత్రయోదశత్ము రహిమీరనవనిష్క। భారవిలువయెంతబలుకువేగ॥

౯- గగికొతూములై మగన్నడనవనంద తూములకును విలువ భాకబలుకు॥

౧౦తులముత్ర్గరూపములుగాగగగయొత్తువిలువయెంతయగును వెలదిదెలుపు॥

నెల౧కిర్పా౫చొప్పునదినములు౧౬కియెంత।

దినములు౩౦కిర్పా౭చొప్పునదినములు౫కియెంత॥

గరిశ౧కిగ౧౮౯చొప్పునతూము౧కియెంత॥

భార్వ౧కిర్పా౧౩చొప్పునవీశలు౭కియెంత॥

భార్వ౧కిర్పా౩౫చొప్పునరతులు౧౯కియెంత॥

మణుగు౧కిర్పా౫చొప్పునరతులు౪కియెంత॥

పలము౧ ౨/౩ కిర్పా౭చొప్పునపలములు౧ ౨/౩కియెంత॥

రతి౧కిర్పా౧౩చొప్పున౯వరాలయెత్తుయెన్నిరూపాయిలు॥

గగ౧కితూములు౫చొప్పునతూములు౯కియెంత॥

తులము౧కిర్పా౬వంతునవరాయెత్తుయెంత॥

నెలకుపోనులునాల్గైనజలభుజదిన।ములకువేతనమెంతగుముప్పదియొక।దిన ములకునైదుపోనైనదివసపంచ।వింశతికివేతనంబెంతవేగబలుకు॥నెలకుగిను లారుగాంచినసీగజ్యేష్ఠదినములకువేతనంబెంతదినగజాతను।లకసుగినులా రుబడయుచోలలితగాత్ర।పంచవింశతిదినములబడయునెంత॥బనుకపిల్లిం గ్సులైదైనతరళనయన।నాల్గుష్టోనులకెంతగునట్లుహస్త।మునకుగిసియైనద్రాయ ములతోడదిటికి।క్రయముదెల్పుమువేగనుక్రమముగాగ॥గాలమొకటికిపో నులునాలుగైయురువదైదుమిగిమ్సులకెంతక్రయముసూర్యవుపాలిరంగ్సు లైదైనసుభ్రుభ్రగ్రేసులారిటికిదెలదెల్పుముచారులీల॥పోనునకటకాలుమూ డై నపంచపెంసు-లకసుశకర రయెంతబ్బాలలనగినికి-గాలములుమూడుబడ

యుచోగణః యొక్క ప్రమాణంగ్స్వర్ణాంశ యబ్బాను చెప్పుచువేగ-ప్రసెం౧కిపాదచా

దివ్వదివ్యదిదెం౧కిపాదచా॥ద్విపకిత్యసెం౧కిగిడచా॥ద ౧-ఒకిచదడంచ౧కిగిడచా॥

ద్విపకిపంచ౧కిమిడచా॥ష్టోర్ కిషహస్ర్యడు౧కిగిడచా॥ ద్రాకిసగాల

౧కి పాదచా॥మిక్కిస్సులు ఒకి ఆం ప్రాకు పు౧కిపాలింగస్సులు చా॥

గ్రేసులు కిసపాన౧కిలు ౩చా॥పెర స్సాలు కిడగ౧కిగాలు చా॥షి

రింగు౧కి

అథ వ్యస్తత్రైరాశికే కరణసూత్రం వృత్తద్వయేనాహ

జీవానాం వయసో మౌల్యే తౌల్యే వర్ణస్య హైమనే । భాగహారే

చ రాశీనాం వ్యస్తం త్రైరాశికం భవేత్ ॥ ౭౬ ॥ ఇచ్ఛావృద్ధౌ ఫ

లే హ్రాసో హ్రాసే వృద్ధిః ఫలస్య తు । వ్యస్తం త్రైరాశికం

తత్ర జ్ఞేయం గణితకోవిదైః ॥

ఇచ్ఛప్రవృద్ధిం గాను ఫలంబు ఫలంబు క్షీణమొందినట్లు మనుష్య

మైనను ఇట్లయిన వ్యస్తత్రైరాశికమగు । పూర్వ లేని ఫలములను

ల్యమునందు హీనత్వమును వ్యస్తు జేయు చోరొలుచు వేళ నంప సుకా

న్యరాసులకు॥

జీవానామితి - జీవానాం వయసో

మౌల్యే - హైమకే సువర్ణసంబం

ధిని వర్ణస్య తౌల్యే. రాశీనాం భాగ

హారే చ వ్యస్తం త్రైరాశికం భవేత్

ఇచ్ఛాప్రవృద్ధౌ ఫలవృద్ధిర్భవతీతి

ప్రసిద్ధ్యశేషస్థలే వ్యస్తం త్రైరా

శికం జ్ఞేయం. యత్ర ఇచ్ఛావృద్ధౌ ఫ

లహ్రాసః । ఇచ్ఛాహ్రాసే ఫల

వృద్ధిస్తత్ర వ్యస్తం త్రైరాశిక

మిత్యర్థః॥

జీవంతుల వయస్సును బట్టి వెచ్చించున

పుడును బంగారపు వన్నెల వెలజే

యునపుడు ధాన్యరాసుల గొలుచున

పుడును వ్యస్తత్రైరాశికమనం

గ్యంబు నిచ్ఛ వృద్ధియగు ప్రమాణము

కన్న నిచ్ఛాధిక్యంబైన ఫలముత

క్కువయు ప్రమాణమునకన్న నిచ్ఛ

తక్కువయైన ఫలమెక్కువ

యునగునని తెలియునది

౧౭ త్రోదాహరణానాహ ౩౮

జీవానాంవయసి

ప్రాప్నోతిచేత్షోడశవత్సరా స్త్రీద్వాత్రింశతంవింశతి

వత్సరాకిమ్

షోడశవయస్సుగలయాడుదాసి యెనిమిదిమాడలు వెలయగుచున్నది. యిరువది సంవత్సరముల వయస్సుగల దా

సికేమివెలయగుననగా

ప్రప్నోతి	షోడశవత్సరా స్త్రీద్వాత్రింశతం నిష్కాన్ ప్రాప్నోతిచేత్ వింశతివత్సరా కిం ప్రాప్నోతి న్యాసః॥

౧౬. ౩౨. ౨౦ వ్యస్తత్వాత్ ఫలం ౩౨ షోడశగుణం ౫౧౨ వింశత్యా లబ్ధం నిష్కాః ౨౫ శేషః $\frac{12}{20}$ చతుర్భిరపవర్త్య $\frac{3}{5}$ నిష్క త్రయస్య పంచమాంశః ద్రమ్మాణాం ౪ కిమ్పు ౨౫ అవ రాటకః

ప్రసం ౧౬ ఫలం ౩౨ ఇచ్ఛ ౨౦

$$\frac{32}{16}$$

$$\frac{20}{1}$$

ఉదాహరణాంతరం సంసక్తం తత్పూర్వశ్లోకశేషః

ద్విదన్తోవాహోనిష్కచతుష్కముక్షా ప్రాప్నోతిషోడశ

ట్ఛనహస్తిభాకిమ్॥

రెండుఖరువులు మోయుసున్ద్ధడవృషము నాల్గునిష్కంక్రయంబులనలరెనేని। యాఱుబరువులుమోయునాసారమైన వృషమునకునెంతవెలుపుమునిశతనూజా॥

కించః- ద్వ్యగ్నూర్వణా హేమః ద్వ్యధు
రౌప్యతి - ఈదృశః ఉదాహృష్టా
నిష్క చతుష్కం ప్రాప్నోతి చేత్
తదా - ధూః వట్క హేమ ఉదాహృ కిం
ప్రాప్నోతి
ద్విగుణో దాహరణేన్యాసః
౨ ౪-౬ - ఫలం ౪ ద్విగుణం లాభడ్భి

ప్రమాణము ౨ ఫలం-ని ౪ ఇచ్ఛ

$$\frac{\begin{matrix}౪\\౨\end{matrix}}{౬,౮(\frac{౪}{౩}} \text{ ఫ} \qquad \frac{\begin{matrix}౪\\౪\end{matrix}}{౬,౧౬(\frac{౪}{౩}}$$

$\frac{౪}{౧}$ $\frac{౮}{౩}$ అ $\frac{౧౬}{౩}$ $\frac{౮}{౩}$ శేషం $\frac{౪}{౩}$

హృతంల బ్ధనిష్కః ౧ శేషః $\frac{౨}{౬}$
ద్వాభ్యా మపవర్తః $\frac{౧}{౩}$

౨-అథ హేమవర్ణాత్తౌల్యోదాహరణం ౩౫

దశవర్ణ సువర్ణ ౧ చేద్గద్యాణక మవాప్యతే। నిష్క ణిధి
వర్ణం తుతదాపదకిమన్మితం ॥ ౭౮ ॥

వన్నెపదిగలస్వర్ణంబువరలనిష్క । మునకుగద్యాణకంబుగా మొన
యు నెని। పదియు నై దగు వన్నెయాభర్మ మందు। స్వర్ణకారుండ యంతబ్బునర
గజెప్పుమా॥

దశవర్ణమితి - నిష్కేణ దశవ
ర్ణం కనకం గద్యాణమవాప్యతే
చేత్ - తథాతిధివర్ణం పంచదశవ
ర్ణంకేయన్మితం ప్రాప్యతేతద్వద॥

న్యాసః -

౧౦ - ౧ - ౧౫ ఫలం దశగుణం ౧౦
పంచదశహృతం $\frac{౧౦}{౧౫}$ పంచభిః ప
వః $\frac{౨}{౩}$

న్యాసము

ని-స్వ - ౧౦గు ౪౮ స్వ ౧౫

```
౧౫)౪౮౦(౩౨ ఫలం
   ౪౫౦
   ----
    ౩౦
    ౩౦
   ====
    ౪౮
     ౫
   ----
౧౫)౨౪౦(౧౬ ఫలం
   ౧౫౦
   ----
    ౯౦
    ౯౦
   ----
```

౩ అథరాశిభాగోదాహరణమాహ||౩౬|

సప్తార్థకేనమానేనరాశౌసస్యేసమాపితే। యదామాసశ

తంజాతంతదాపంచార్థకేనకిం||౭౯||

ఏడుతూములవరచేతనెట్టిరాశి।మాసములునూరుగొలిచినమాళిసోవు

నైదుతూములవరచేతనదియెగోల్వ। నెన్నినెలలగుఁజెల్లుమయ్యేర్పడంగ||

సప్తేతిసస్యరాశౌసప్తార్థకే

సమానేనసమాపితేయదిమాసశతం

జాతంతదా పంచార్థకేన మానేన

కింస్యాత్||

న్యాసః-

౭-౧౦౦-౫ అత్ర ఫలం ౧౦౦ సప్త

గుణా ౭౦౦ పంచహృతం ౧౪౦

న్యాసము

తూ ౭ రానె ౧౦౦ తూ ౫

```
  ౧౦౦
   ౭
 ----------
 ౫)౭౦౦(౧౪౦
   ౫
 ----------
   ౨౦౦
   ౨౦౦
 ==========

  ౧౦౦
   ౨
 ----------
 ౫)౨౦౦(౪౦
   ౨౦౦      ధనం
 ----------
              ౧౦౦
               ౪౦
             -----
              ౧౪౦
```

౪౬-ప్రశ్నలు-

పదివన్నెబంగరముముప్పదిరెండుగుంజభరముబడయనయిదిటఁ||
ఏడితాష్టవన్నెస్వర్ణంబదియొంతబ్బునొకొ బలుకుమంచకమునకుఁ||
పదియొండేండ్లఘూటికిపదియార్వరహాలుగల్కమైనను జెప్పుమా।
పదునెనిమిదేండ్లసుందరి।కదియంతగుదెలియుదేనకంజాతముఖీ।
క్రోశకట్కముబరచెడుఘోటకంబు।విలువషోడశరూపులై వెలయునేని।
క్రోశదశకంబుబరచెడుఘోటకంబువిలువవేవేగబల్కుముదిగ్భ్రమమోష్టి||
ఏనతూములబట్టెడునట్టిపరను।రాశిగొల్చినఘుంటలురెదములైన।।పూటుము

తూములపరతోడ నీగుదగొలుప। రాశిగుదజెందు నెంతకాలమునబలుకు॥

ప్ర- వన్నె ౧౦ హొత్తుకు వన్నె ౭ ద్వి పంక్తి ౧౪ కియూ ౧౬ పంక్తి ౧౫ కి

తృక్రో- ౬ కియూ ౧౬ కో ౧౦ చ ౫ తూ ౩ ౨ తో ౩

పూర్వగణిత ప్రశ్నము-

పోలుపుగయోజనత్రయమును బోయిహనుటాహుంటి రెండుయోజనం। బులుసుగొడంగవచ్చుపాడు ముఖ్యమునా పురాలుగానని। మైలజవలీలయోజన చతుష్కము పేచనిమూడుయోజనం। బులుపు కలశ్వ రత్న మునబోల్పు క్రయంబనియేమహారింపుమా॥

అథపంచరాశికాదౌ

కరణసూత్రంవృత్తేనాహ

పంచసప్తనవరాశికాదికేన్యోన్యపక్షనయనం ఫలచ్ఛిదాం

సంవిధాయబహురాశిజేవధేస్స్వల్పరాశివధభాజితేఫలమ్॥

పంచసప్తనవాదిబరగు రాసులయందు ఫలమును హారముల్ బాగుమీర వినిమయమొనరించి వేర్వేరగుణియించి యెందు రాశిద్వయి జేపుమీరు। ఫలస హితంబగుపక్షంబు బహురాశి భాజ్యంబు హారకన్యమను నెగడు। హారభక్తఫలంబ ఫలంబగునిచ్ఛల భేదంబుగల్గిన బెరయదొంపు। హారభాజ్య రాసుల చ్ఛేదచ్ఛేదపాశ్య। మొరిగిమొరిగి సంభవించు నెడల। సంచితంబుజేసిగుణన ములనుసిద్ధి। జెంచుడుసమము శేషమెల్ల॥

ప్రకారాంతరము

పంచసప్తనవాద్యైబరగుచుండు। రాసులను హారఫలములగన్యముగను వినిమయముజేసిబహుపక్షజాతరాశి। స్వల్పపక్షరాశిభక్తమైజనుఫలముగా॥ ఫలమెచటనుండునదియే। వెలయును బహురాశిజనగవివిధగతులచే। సిలశిల్పిజనయంబుల। దెలియందగు నిట్టిక్రమము తిరముగబుద్ధి॥

పంచసప్తేతి ॥ పంచసప్తనవ
రాశికాదికే పంచ-సప్త-నవరాశి
కే-ఆదిశబ్దేనైకాదశరాశికే ఫలు
ద్వాఫలానాం శ్రేణానాం చాన్యో
న్యపక్షనయనం-పరస్పరపక్షస్య
అనయనం (సా) పేక్షంసంవిధాయ
బహురాశిజేపక్షే బహురాశిపర
స్పరగుణేస్వల్పరాశివధభాజితే స్వ
ల్పరాశిపరస్పరగుణే నైనహ్యతేస
తి ఫలంస్యాత్ యత్ర ఫలం సబహు
రాశిః ॥

పంచరాశిక సప్తరాశిక - నవ
రాశిక - ఏకాదశరాశికాదులయం
దు ఫలరాశితో లుతమార్చియుం
చునది.

పిమ్మట యారాసులయందలి
భేదంబులమార్చియుంచునది - ఇ
ట్లుమార్చియుంచిన రాసులయం
దుఫలస్థానము నందలి యంశరాశి
నియతంబగు రెండ్లు టనుండునవి బ
హురాశియనివ్యవహారము॥

అట్టిబహురాశిపక్షమునందలి
యంశంబులనొండొంటి గుణించిన
రాశి భాజ్యరాశియగు॥

ఇదితరపక్షాంశాన్యోన్య గు
ణిత రాశి హారకంబనంబడు - ఇట్టి
హారకంబుచే - పూర్వోక్తభాజ్య
రాశిం భజింపలభించు ఫలంబిచ్ఛా
ఫలంబగు.

ఈవిధియిచ్ఛలయందెన్ని భేదం
బులుగల్గిన సమన్వయములేకఫలు
సిద్ధియగుచుండునటు,

ఈజీయుతోలునటి ధంబున
రాసులపిమ్మయానటు జేసి నయనం
తరంబున సమానముగా సంభవిం
చునెడలను అపవర్తనముచే యసం
భవించునెడలనున్నట్లుసౌకర్యములు
జూచిరాసులగ్రంథిద్వధరాసుల
నొండొంటివేర్వేరగుణించి హారం
బుచే భాజ్యంబుభజించునది

౧౫ అత్ర పంచరాశికోదాహరణమాహ॥ ౩ ౭ ॥

మాసేశతస్యయదిపంచకలాంతరంస్యాత్ వర్షేగతే భవ
తి కింవద షోడశానామ్। కాలంతథాకలయమూలకలాంతరా
భ్యాం మూలంధనంగణక కాలఫలేవదిత్వా ॥ ౭౧ ॥

ఒకనెలనూరురూపులకునొక్కకలాంతరము ధనసంఖ్యయై । ప్రకటిత

నొందవమాసమునఁబాగగుషోడశికెంతదెల్పుమా। యకుటిలబుద్ధిమూలకళ లందగకాలమునట్టిమూలముల్। పకలము లేక కాల ఫల వేదిని వైగణకప్రముఖంబుగన్॥

ప్రథమం కలాంతరానయనము.				అసలువడ్డిలచే కాలానయనము.				వడ్డికాలముల చేత ధనానయనము.			
ప్రమాణం		అన్యోన్యస్య		ప్రమాణం		అన్యోన్యస్య		ప్రమాణం		అన్యోన్యస్య	
౧	౧౨	౧	౧౨	౧		౧		౧	౧౨	౧	౧౨
౧౦౦	౧౬	౧౦౦	౧౬	౧౦౦	౧౬	౧౦౦	౧౬	౧౦౦		౧౦౦	
౫			౫	౫	$\frac{౪౮}{౫}$		[illegible]	౫	$\frac{౪౮}{౫}$	౪౮	[illegible]

మాస ఇతి - శతస్య రూపక శతస్య మాసేగతే సతి - యది కలాంతరం వృద్ధిః పంచరూపకాస్స్యుః తద్వత్సరేగతే సతి - షోడశానాం రూపకాణాం కిం కలాంతరం భవతి - హేగణక తద్వదతథా మూలకలాంతరాభ్యాం కాలం కిలయ జానీహి - తథా కాలఫలేః ధిత్వా మూలధనం వద

న్యాసః

ప్రథమే బహురాశిపక్షః ౯౬౦ స్వల్పరాశిపక్షేన ౧౦౦ భక్తలబ్ధం ౯ శిష్టభాజ్యహారౌ $\frac{౬౦}{౧౦౦}$ వతుభిరపవర్తితౌ $\frac{౩}{౫}$ పునః పంచభిః $\frac{౩}{౫}$ ఉపరి నవభిః ఛేదఘ్నరూపేక్షిప్తే జాతం $\frac{౪౮}{౫}$ ఫలం - అథ మూలకలాంతరాభ్యాం కాలానయనం

వడ్డిసిద్ధించున్యాసము

౧౦౦	౧౨
౧	౧౬
౧౦౦	౧౯౨
హారకం	౫
	౯౬౦
	భాజ్యము

౧౦౦)౯౬౦(౯ $\frac{౩}{౫}$
౯౦౦

౬౦ [illegible] ఫలం ౫

మాసములుసిద్ధించున్యాసము

హారం	భాజ్యం
౧౬	౧
౫	౧౦౦
౮౦	౧౦౦
౫	౪౮
	౪౮౦౦

౪౦౦)౪౮౦౦(౧౨

యథాన్యాసః ఫలభ్భి దానాన్యోన్య పక్షానయ వేబహు రాశి వధః ౪౮౦౦ స్వల్ప రాశివధేన ౪౦౦ భక్తే లబ్ధః కాలః ౧౨

అథ కాలకలాంతరజ్ఞానే మూలానయనం యథాన్యాసః ఫలభ్భి దానాన్యోన్య పక్షానయనే బహు రాశివధః ౪౮౦౦ స్వల్పరాశివధః ౩౦౦ అనేన భక్తే లబ్ధ మూలధనం ౧౬

మూలము సాధించు న్యాసము

హారం	భాజ్యం
౧౨	౧
౫	౧౨౦
౬౦	౧౦౦
౫	౪౮
౩౦౦	౪౮౦౦
	౧
	౪౮౦౦(౧౬

౪౭ ప్రశ్నలు

అయిదుదినములందు నశ్వసంఖ్యాశ్వంబు । లాధనవశుభుక్త మూరగిం
పాదశదినంబులందు దామేన్నిగుర్రములు । లశ్వయుక్తి బాహులారగించు ॥
ఇరువదైదు పణము వేదుదినంబుల । కును జయుగ్మకంబు నహిగణించు । మువ్వె
రెన్నితిథుల ముప్ప దిరెండును । నేటనొక్కటియును గలగణించు ॥ బలివధా
ద్వాదశకము । గిలకానలు పదనకొండునింద్రియ తిథులకా । వలను గదున్న న
ధృతివృష । ములు పిశ్వసపంచ మూంశములు బల్కుతిథుల్ ॥ పదకొండు పత్రికై
బుగల । నదమల త్రిసహస్ర కోశ సమితిసు రాళ్లకా । యిదమొప్ప వ్రాయతత్త్వ
ధనపంచ సహస్రి కెన్ని జానౌ దినముల్ ।

ప్ర		ద్వి		తృ		చ	
ది౫	ది౧౦	జన౧౨	ది౩	యొన్ప౧౨	యొ౧౮	కా౧౧	౨౫
శు౭		౨౬		౨౫		౯౩౦	౫౦౦౦
మూ	౨౩ ౧/౩	ప ౨౫	౩ ౨/౨	కా౦ ౧౮	కా ౩ ౧/౫	ది ౩౩	

౨ అథ అత్రైవోదాహరణాంతరమాహ ౩౮॥

సత్ర్యంశమాసేన శతస్య చేత్స్యాత్ కలాంతరం పంచ సపం

చమాంశాః॥మాసైః (స్త్రీభి) పంచలవాధికైః స్తత్ఫ్రాస్యర్ధద్విష

ష్టేఃఫ ముచ్యతాంకిం ॥

త్ర్యంశయుతమాసముపకుపంచాశి(గ)హిత। పంచరూపములశతము

నఫలముగాంచ। పంచలవయు క్త్రిమాసములెగిచెప్పుమా॥(ద్వి)సాఫల భవ

జాంగి(గ)లకు (కృ)తముగ॥

కలాంతరానయనం		కాలానయనన్యాసః		మూలానయనన్యాసః	
ప్రమా న్యాసః	ఇచ్ఛాదాము నయన	ప్రమా న్యాసః	ఇచ్ఛాదా నయన	ప్రమా న్యాసః	ఇచ్ఛాదా నయన
౪ ౩ / ౧౬ ౫	౪ ౫ / ౧౬ ౩	౪ ౩	౪ / ౩	౪ ౩ / ౧౬ ౫	౪ ౫ / ౧౬ ౩
౧ / ౧౦౦	౧౦౦ / ౧౦	౧౦౦ / ౧ ౧	౧౦౦ / ౧౦	౧ ౧	౧౦ / ౧
౬ ౫	౦ ౫౪ / ౬౬ ౦	౨౬ ౨ ౫	౨౯ / ౫	౫ / ౫ ౧	౩౯ ౨ / ౨౬ ౫

స త్ర్యంశా॥ త్ర్యంయామాంశ
హితమాసేనచత్వారిశద్దినైః
తస్యకలాంతరం చే పంచమాంశ
సహితాశ్వ చస్య హితసంచ
మాంశసహితైః త్రిభిర్మాసైః
ఙ్వితిద్వినైః సాధఫల్వాషష్టేఃకిం
లంకలాంతరతకుచ్యతాం॥(అ)
న్యాసః సంఘుణ్య్యాసా న్యాస్యప
నయనేబహుగాశిపథః ౧౫౬౦౦
స్వల్పరాశిఫ ౨౦౦౦౦ ౨౦౦
బుః కలాంతరం ౭ శేషం ౧ ౧౦
౨౦౦౦౦

చతుస్సహ ప్ర పవర్తః భేదఘ్నే

హరం ౧౦౦ పణి చౌ
౩ ౧౦

హరికం భాజ్యం

౨౦౦౦౦

౧౧౫౬౦ ౨౯౬

గుణించి ప్రతిత్తతే జాతం కలాంత
౧౨ ౩౯

మూలకళాంతరములచే కాలానయనన్యాసః-

హారం	భాజ్యం
౩	౪
౧౨౫	౧౦౦
౩౭౫	౪౦౦
౧	౨
౩౭౫	౮౦౦
౨౬	౩౯
౯౭౫౦	౩౧౨౦౦
౫	౫
౪౮౭౫౦	) ౧౫౬౦౦౦
	౪౮౭౫౦

అవి ౭౫ రాశి $\frac{౧౬}{౫}$ మాసం

కాలఫలములచే మూలధనానయన న్యాసము-

హారం	భాజ్యం
౧౬	౪
౩	౫
౪౮	౨౦
౨౬	౧౦౦
౧౨౪౮	౨౦౦౦
౫	౩౯
౬౨౪౦	౭౮౦౦౦
	౫
	౩౯౦౦౦౦
	౩౭౪౪౦
	౧౫౬౦౦
	౧౨౪౮౦
	౩౧౨౦

ఫలం ౬౨ $\frac{౧}{౨}$

౪౮ ప్రశ్నలు.

పంచమాంశయుక్తపంచమాసములకు। శతమునకు త్రిభాగసహితగాను। తైనక ధశతద్వయమునకు షష్ఠాంశ। సహితసప్తమాసపమితి కెంత॥౧॥ మూట రెంటితో నెమాడు మాసములకు। పురాణ విశ్వతాపములకు త్ర్యంశ। నవక నైనగ్ణపురాన లీకచంద్రరూపముల త్ర్యంశయుక్తభవుల కెంత ॥ ౨ ॥ పట నైదుగూడున నేడు మాసములకు। బాణరాములకును బాణభాగ। బాహులైనస ప్తమాంశయుక్తకచమా। ముల పురాణం తత్సమితి కెంత ॥

౫ ౧	౭ $\frac{౧}{౭}$	౩ $\frac{౧}{౩}$	౧౧ $\frac{౧}{౩}$	౭ $\frac{౧}{౨}$	౬ $\frac{౧}{౨}$
౧౦౦	౨౦	౧౩౦	౭౫౦	౩౫	౨౫౦
౩ $\frac{౧}{౩}$		౯ $\frac{౧}{౭}$		౨ $\frac{౧}{౭}$	

అథసప్తరాశికోదాహరణమాహ॥౩౯॥

విస్తారే త్రికరాః కరాష్టకమితా దైర్ఘ్యే విచిత్రాశ్చచే
ద్రూపైరుత్కటపట్టసూత్రపటికా అష్టౌలభంతే శతమ్। దై
ర్ఘ్యేసార్ధకరత్రయాపరపటీహస్తార్ధవిస్తారిణీతస్యాః కిం
లభతే ధనం వదవణిగ్వాణిజ్యకం వేత్సిచేత్॥౯౩॥

చక్కవణిజులారా వేడెలుపువర్తకశ్రేష్ఠ మెరింగి తేనియా। ఫణితివి
శాలదీర్ఘములు పాటిలమూడు నెనిమిదింబులైనయా। ఫణిపటముల్ శతంబున
నుబర్విసమర్థము సార్థలూః మ్మై। నఖతి నెక్కు వట్టవుదిగాం చెడువిల్వవి
శాలబుద్ధిశో॥

స ౮/౧	౭/౨	౮/౨	౬/౧
దైర్ఘ్య ౩/౧	౧/౨	౩/౨	౧/౧
పుట ౮	౧	౮	౧
క్రయం ౧౦౦			౧౦౦

విస్తారేతి॥ విస్తారే త్రికరాః కరత్రయమితాః దైర్ఘ్యే అష్టకరాః రూపైః విచిత్రాః ఈదృశీ ఉత్కటపట్టసూత్రపటికాః శ్రేష్ఠపట్టసూత్రపట్ట్యోయది శతంలభంతే తర్హి సార్ధకరత్రయదీర్ఘా హస్తార్ధవిస్తారిణీ తాదృక్పట్టసూత్రపట్టీ అపరపటీకింలభతే హేవణిక్ చేత్త్వం వాణిజ్యకం వేత్సి. తర్హి ద్రుతంవద॥ న్యాసః॥ అత్రబహు

హారం
౮
౨
౧౬
౩
౪౮
౨
౯౬
౮
౭౬౮

భాజ్యం
౭
౧
౭
౧
౭
౧
౭
౧
౭
౧౦౦
)౭౦౦(అపర్తే
౭౬౮
రా ౧౭౫
౧౯౨

రాశివధః ౩౦౦ స్వల్పరాశివధేన ౩౬౭ భక్తః లబ్ధం నిష్కాః ౦ శేషః ౩౦౦ షోడశగుణా ౧౧౨౦౦ హారేణభక్తః లబ్ధ ద్రమ్మాః ౧౪ శేషః ౪౪౭ షోడశగుణితః ౭౧౫౨ హారేణభక్తః ఫణాః ౯ శేషః ౨౫౬ చతుర్గుణాః ౧౦౨౪ హారేణభక్తా లబ్ధా కాకిణీ ౧ శేషః ౨౫౬ వింశతి గుణః ౫౧౨౦ హారేణ భక్తః లబ్ధవ రాటకాః ౬ శేషవరాటకభాగాః [illegible]

౪౯) సప్తరాశిక ప్రశ్నము.

పదియును రెండుదీర్ఘమును బాహువుల విస్తృతిగల్గు పుట్టముల్పదియును నారునందజల బాహువులువిల్వగనుండబల్కుమా। పదియును నైదుదీర్ఘమును బాణకరంబులవిస్తృతంబునా। పదివలువల్ద్రమంబుగను జెల్వవిభేద మెఱింగితేనియున్ ॥౨॥ కరములు మూడువిస్తృతియు ఖాతులుదీర్ఘముగల్గు వస్త్రము। లకరవసప్తకంబులయు గాక్కమితంబగురూపకంబులై। పరగిననాల్గువిస్తృతియు బాణభుజంబులదైర్ఘ్యమైనవా। గరనవవస్త్రములు పలువగాంచునదెంత ద్రమంబుబల్కుమా॥౩॥ అడుగులునాల్గువిస్తృతియునష్టపదంబులదీర్ఘము స్సునం। బడుగులు రెండుగల్గనదియష్టభు రెండులవిల్వరౌనటో। నడుగులునారువిస్తృతియునష్టిసుదీర్ఘము నైదు మందము। న్గడగును కష్టమెంతయగు క్రక్కనబల్కుము గాణకోత్తమా॥

౯౧౨	౧౫	౫౨౦	౨౫	౫౭	౬
వెడ౨	౫	వె ౩	౪	వె ౪	౬
వ౧౬	౧౦	౭౨	౯౪	[illegible]౧౨	౫
౦౯		౧౦౪		౧౨౭	

అథనవరాశికోదాహరణమాహ॥౪౫॥

పిణ్డయోర్యమితాంగులాః కిలచతుర్వేదాంగులావిస్తృతా। పట్టాదీర్ఘతయాచతుర్దశ రా స్త్రింశల్లభంతేశతం॥ఏతావిస్తృతిదైర్ఘ్యపిండమితయోయాషాంచతుర్వింశతిః పట్టాస్తైనవమెచతుర్దశ సఖెమూల్యంలభంతేకియత్

పన్నెండుపదియారుబగగునంగుళములపిండవిశాలములైరసిదీర్ఘ |
మునిసనుకరములఖండితమైనయారుముప్పదిదండములుప్రాణాదిశలు | విల్వ
జెందగపిండవిస్తృతిదీర్ఘములుహీనములగునట్టివిమానములప్వెదెల్పు
మునవవిశదరాశికమునరుద్రగాళికిథియూథమేఘ | మొదలుచెప్పినదండము
ల్ముప్పదియాను|పకగవృత్త్యాకిభాటకబెప్పదియాగు|ద్రమ్మములగాంచునెడనవ
రమ్ములను|నారుగవృత్తిలకదెంతయగునోజెప్పుమా ||న్యాసము||

ప్రథమన్యాసము		ద్వితీయన్యాసము	
పిండ ౧౨	౧౨	౧౬	౧౨
విస్తా ౧౬	౮	౧౨	౮
దీర్ఘం ౧౪	౧౦	౧౪	౧౦
సం ౩౦	౧౪	౩	౧౪
క్రయం ౧౦౦			౧౦౦

పిండయుతియే పట్టాః శాస్త్రమ
యాః పిండే ద్వాత్యర్కమితాంగు
ళాః విస్తృతౌ విస్తారే చతుర్వర్గాం
గుళాః షోడశాంగుళమితాః - దీ
ర్ఘతయా చతుర్దశహస్తాః రా
ద్రశా త్రింశత్పట్టాః కింనిష్క్ర
యాం లభ్యం తేన పట్టా తేనః క్రియః
తత్ఫలం ధనః ప శా త్రింశత్పట్టా
క్రాః స్తృ కిష్టె ఘ్యా పిండమి
యః షోడశ చతుర్ద దశ ద్వాదశ నా
నాదియే పట్టపాన ద్వౌ శ్రుత్వా
చతువర్జితాః చ తఘే దహా
ద్వాదశ దశాష్ట సంఖ్యా ఇత్యర్థః

హారము.

౧౬
౧౨
౧౯౨
౧౪
౨౬౮౮
౩౦
౮౦౬౪౦

భాజ్యము.

౧౨
౮
౯౬
౧౦
౯౬౦
౧౪
౧౩౪౪౦
౧౦౦

౮౦౬౪౦) ౧౩౪౪౦౦౦ (౧౬ $\frac{౨}{౩}$
౮౦౬౪౦
౫౩౭౬౦౦
౪౮౩౮౪౦
౫౩౭౬౦
౮౦౬౪౦

తేషాం పట్టానాం పిండే అష్టాంగుళాః వి
స్తారే ద్వాదశాంగుళాః దైర్ఘ్యే
దశకరాః ఏకస్య శాశ్వ యుగ్మశప

ట్టాః కిం మూల్యం లభంతే హే సఖే న ద్వద-న్యాసః - అత్ర బహురాశివధః ౧౩౭౭౭౦౦౦ స్వల్ప రాశివధేన ౮౦౮౭౦ భక్తః లబ్ధ నిష్కా-౧౬౮ శేషే ౫౩౨౬౦ భక్తః అపవర్తితే
౮౦౮౦౦

జాతా ౨/౩ నిష్క-స్య ద్వౌ తృతీయభాగౌ యిస్య శకః॥ అత్ర గవ్యూతి రితి గవ్యూతి క్రోశ ద్వయోయూతిః మిత్ర ణాం న్యాసః గోరుక్రోశ వాచక ఇతిద-తీయుకాలు శ్రీ శే॥

నవరాశిః ప్రశ్నలు

సురపద దీర్ఘ నా స్థకిర పుత్ర శాల ముసుంచపి టమ్మి । వరలెకునష్టి టారుపులు వార్ధిశరంబులు విల్వనైనచో । కరజగ దీర్ఘ నామ త్రిశశి గాధముల వింశతిరెంపిశాలములు । బరగెదు తొరకాష్ఠములు ఎచ్చట బెప్ప ము గాణ కోత్తమా ॥౨॥ త్య్రంశయుత త్రిపిండమును తకేశాల వాస్య చకుర్విశాల ములు వింశతిదీర్ఘ కాష్ఠములు వింశతి చంద్ర గజేంద్ర మైనవి । స్వంశయుక్త పిండమును సప్తతిదీర్ఘము మిభాంశయుక్తుడు । ద్వ్యంశయుక్త సంబయునవిశ్వర జంబులవిల్వ సెల్పుమా॥౩॥ మునిరాజనఖనితమ్ముల । ఘనవర్ష స్య దీర్ఘ సూరకాష్ఠత్రయము । జియలైనగజనవోళుల । దనమును రాలికని బెల్పుమా

యుక్తి విల్వకి

[illegible] ౩	౧ ౨	[illegible]	౬౧	౧ ౭	౮
వెడల్పు ౮	౦ ౭	వెడ	౨	౯ ౧౬	౯
సందం ౫	౧ ౭	౧౦౧౦	౮	౭ ౨	౨౬
పొడుగు ౧౬	౭౯	వరు ౨౦	౮౧౩	[illegible] ౧ ౨	౩౩
వెలా ౫౪		[illegible] ౪౦		[illegible] ౪	

అథైకాదశరాశికోదాహరణం

పట్టా వేః ప్రథమోదిత ప్రమితయో గవ్యూతి మాత్రే స్థితాః స్తేషాం మా నయనా యిశేచ్ఛతి నాం ద్రమ్మాష్టకం భాటకం। అన్యే యేఽదవంతరం నిగదితాః మా నైశ్చ్యుప్రవరజితాః స్తేషాం కా భవతీతి భాటక మితిగవ్యూతిష ట్కే వద॥

౩౦౭ కుసరియయినవద్య మునవ రాశికోదాహరణ శేషమూ
రు ద్రరాశికవిధియూథమనియనునది మొదలునూహించందగు

క్రయ న్యాసము-		వినిమయ న్యాసము-	
ని౧౬	౧౨	౧౬	౧౨
వై ౧౨	౮	౧౨	౮
డ౧౧౪	౧౦	౧౪	౧౦
సం౩౪	౧౪	౩౦	౧౪
స౧	౬	౧	౬
భా౮			౮

శట్టాయితి ॥ వ్యాకృతిమా త్రేకోశ
యుగాంత శ్రేష్ఠతాః ప్రథమోది
తాః పట్టాః తేషామాన యనాయ
శకటినా శకటవహంచే ద్రమ్మా
ష్టకం భాటకం ప్రాగ్రహీ అన్యే
మానైశ్చతుర్వ్య జిం తాః తదనంత
రం బికది తాస్తేషాం గవ్యాకృతిక్షైవ
త మానానాం భాటకమితిః శాభ
వతీతివదన్యసః బహురాశి వథః
౬౪౫౧౨౦ స్వల్ప రాశి వథేన
౮౦౬౪౦ం భక్తలబ్ధా ద్రమ్మాః ౮

హారకం భాజ్యం

౧౬ ౧౨
౧౨ ౮

౧౯౨ ౯౬
౧౪ ౧౦

౨౬౮౮ ౯౬౦
౩౦ ౧౪

౮౦౬౪౦ ౧౩౪౪౦
౧ ౬

౮౦౬౪౦ ౮౦౬౪౦
౮

౬౪౫౧౨౦

భక్తఫలంతా

౫౧ పంచాదశరాశికోదాహరణం-

దీర్ఘవిశాలపిండములవిస్తసుతి కమితాష్ట గ్రావముల్ । వాఘుణ
పి శాష్టి యోజనవు బాడి గవింశతిరూపులైనచో । దీర్ఘవిశాలపిండములదే
వజిసాకమితాష్టి గ్రావముల్ । దీర్ఘ త్రియోజనోన్నతికి దెల్పుము భాట
కి మెన్నిరూపులో ।౫౨॥ దీర్ఘమిర్వది నాలుదిక్కులు విస్తృతి యుందమెన్మిది
యు నైనులయు దారుపంశతికంబులవిశ్వ యోజన భాటకంబష్టిరూపులై గాం

చుకేని। ద్విత్రిదీర్ఘంబు ద్వివిస్తృతివంచపిండంబుగలత్రిధిబారులగజమితంపు యోజనఘాటకంబో జగన్మోహిని దెల్పు మిగిలిత్రింబు దెలియుదేని। అట్లనద విశ్వదిజ్మ్నరమైనయష్టి। మూదిరులనాలుగామూడను హికిఘాటు। కడుగజము లైనవిశ్వార్కగజమితాష్ట। కము ద్వియోజనగతిఘాటకమును దెల్పు ॥ ౩ ॥
నవరాశిక ప్రమాణ। ప్రవితతిదశయోజనముల ఘాటకముమనుల్ । సువిది తమైనసుయిచ్ఛా। ప్రవితతికిసయోజనములఘాటకమెంతో॥

౧౭		౨౪		౩౫		౪౯		౮౫		౬౫	
౨౪	౧౮	౩౨	౧౫	౧౦	౩౩	౩౩	౮౨	౨౯	౭౦	౭	౮
౧౦	౧౬	౧౩	౧౨	౮	౨౫	౮	౨౦	౪౭	౩౯	౧౬	౯
౮	౫	౧౧	౮	౬	౧౨	౫	౧౭	౩౭	౮౭	౨	౨౭
౨౦	౫	—	౧	౮	౧	౧౬	౪౯	౨౦	౧౩	౧౨	౩౩
౧౩	౮	౦	౨	౧౬	౨	౧౧	౧	౧౧	౧౨	౧౭	౧౨
౬		౮		౨౦		౧౮		౧౦		౧౪	

ఏకోనవింశతికోదాహరణం

అష్టాంగ్రియు

శీల ప్రవాళవత్సాక్షికవినిక్ష్మంప్రాపికూటశక్షరా।గోళ్లనవచ్ఛ మూరకతగోమేదకస్ఫూటస్ఫటికరాగముల్ । నాలుగున రత్న మైదుగదినందగజాద్రిభుజేశ్వాలోష్ణగా। పేరిత మైనహర కవందిమి తస్ఫుటపద్మరాగమునవర్ణముల్ బాళిదెల్పు నట్టె విగమొధాను భుజాద్రిసమీరబాణముల్ । వాలికెతూపులుకా శరధిపంచకంబులుక దిశలు నెమ్మిలుంగునా, మేలిమిభాగుల్ బద్ధ మయుమిందినతాగరబామాంతరగా। బాలగరత్నసంపూర్ణములు చెప్పితమేనిమానిపలుకలకా।

హారము	క్రమన్యాసం		ఉత్క్రమన్యాసం		ఛేదములు
౫	వ ౫	౧౧	౫	౧౨	౧౦
౪	క ౪	౧౨	౬	౧౨	౧౨
౨౦	ప్ర ౬	౨	౬	౨	౧౨౦
౬	మ ౫	౭	౫	౭	౨
౧౨౦	స ౧౦	౫	౧	౫	౨౪౦
౫	న ౯	౫	౯	౫	౭
౬౦౦	౮	౫	౮	౫	౧౬౮౦
౧౦	ద ౭	౪	౬	౪	౫
౬౦౦౦	ఘో ౨	౪	౨	౪	౮౪౦౦
౯					౫
౫౪౦౦౦	౧౦౩౩౨౫			౧౦౩౩౨౫	౪౨౦౦౦
౮					౪
౪౩౨౦౦౦					౮౪౦౦౦
౭					౪
౩౦౨౪౦౦౦					

౨ ౬౦౪౮౨౦౦

హారరాశి

౩౩౬౦౦౦౦
౫౭౩౩౧౨
౧౯౨౬౩౨౮౩౨౪౦౦౦

ఋజుభు హారకభక్తలబ్ధం

౩౧౮౫౦౬౨/౨

క౫	ఛాజ్యం
మ౪	య౧౦
వ౬	భ౧౨స౨ఘు
ష౫	చ౨
గ౧౦	జ౭
ఇ౯స౩	త౫
జర౨ఘు	ఢ౫
జ౭	౫
చ౨	ఘు౪
	ఒ౪

ఇ౫౭౩౩౧౨స౧౯౧౧౦౪

భాజ్యంగుణం

౧౯౧౧౦౪
౫
౩)౯౫౫౫౨౦(౩౧౮౫౦౬౨/౩

ఇట్లు పంచరాశి కాదు సప్తరాశి మొదలైనవి

వర్గములవలనసాధించబడువిషయములు.

త్రైరాశికం

వలయఫలగర్భితబగు | ఫలమునపేక్షించువలయపరిధి
వ్యాసం | బులదగుత్రైరాశికమున | తొలుత ప్రమాణేచ్ఛ
కృతులదొరకొనుఫలమై

ఏవేనియొకవృత్తముగానుండుభూములునుండగలుగువాటియందుభూఫలముజేసియాపిరిచుఫలమునుసాధించవలసియుండునట్టిత్రైరాశికప్రశ్నంబులుసంభవించునెడలఇచ్ఛాప్రమాణరాసులవర్గించిపూర్వోక్తక్రమంబునత్రైరాశికవిధియనగాఇచ్ఛావర్గముచేఫలమునుగుణించిప్రమాణవర్గముచేభజించవలయుననుట-లబ్ధబింబఫలంబగు | మరియువ్యస్తంబునందును ప్రమాణవర్గముగుణంబును నిచ్ఛావర్గముభాహారంబునిభేదము.

ఈవిషయముక్షేత్రవ్యవహారగముసంబంధించియుండుటవలనచ్చటవివరింపబడవలసియుండినను త్రైరాశికంబగుటనిందుసూచింపబడియె.

ఉదాహరణం

చుట్టుకొలతనాల్గుసోలపొందునొక్కట్ట-పంచరూపకములుబడువిలువ-అష్టహస్తపలయముకట్టకట్టకు-విలువజెప్పుమవేగవిప్రముఖోత్తమా॥ చుట్టుకొలతనైదుసే పొందునొక్కమోపు-నాల్గుమూరలైననిలువయున-పదియునారుపణములువిలువబడయునామోపున-పరిధిహస్తములనునరగజెప్పుమా॥ నాల్గుగజములైనయడిమివ్యాసముగల-వలయమునకుపన్నెండుగజంబు-లైనపదిగజములనందినవ్యాసంబుపుడమికెంతపన్నుసోలతిబలుకు॥ అధిగజములైయొకగినగ్రామంబు-విలువరెండుములైనవింశతికము-సాధించనరునట్టిభాసురగ్రామంబు-విలువవేగబలుకుమవిపులనేత్ర॥

ప్రథమము

చుట్టుకొలత్తరకీక్రయం
౫చే॥ చుట్టుకొలత
౮కిక్రయం
ప్రమాణవర్గం-౧౬
క్రయం౫
ఇచ్ఛావర్గం౬౪

$$\begin{array}{r} ౬౪ \\ ౫ \\ \hline \end{array}$$

౧౬)౩౨౦(౨౦

ద్వితీయము

చు-౫ క్రయచా౧౬
త్రవ-౨౫-క్రయం క్ర౧౬

$$\begin{array}{r} ౧౬ \\ ౪ \\ \hline \end{array}$$

౨౫)౬౪(౬౪/౨౫ మూలం ౮/౫

తృతీయము

నడిమికొలతరవన్నె౪౮

నడిమికొలత౧౬

ప్రమ-౧౬పన్నె౪౮కివ౧౦౦

౧౦౦
౪౮

౧౬)౪౮౦౦(౩౦౦
౪౮౦౦

చతుర్థము

ప-౫౫ క్రె ౩౨ పరిమా-౨౦

ప్రశ్న-౨౫ క్రె ౩౨ ఎవ౪౦౦

౪౦౦
౩౨

౨౫)౧౨౮౦౦(౫౧౨
౧౨౫
౩౦
౨౫
౫౦
౫౦

౫౨ ప్రశ్నలు.

నాలుగడుగులుండు నడిమి వ్యాసపుబల్ల | యేడాంసు రూపులైనయబలయుర్వ డడుగులకుసుమిలుచ వడయుక బలుకుము । యుప్పదారగైనదునుగువరుమేళ్లు ॥ నాలుగంగుళ మూలన డిరో్లగలయద్ద మొకట్ఠా-డు ఫై నమున్న కంగుళ మ్ములు యద్దమెంత యాగునవశై కంగుళములకె తియుసుమువిమలనేత్ర ॥ పరిధియు డుగునై డుబదగింతాయుకీ । క్రయమునఖ మూలైన గ్రాం నమొకటి । యొకట నైదు పరిధిగాను సగిన క్రయ మెంత బడయు నో కొ వేగ బడటి జెప్పుమా । నాల్గు మూరగ త్రా డునను గొల్చునట్టి పప్పు బరాపముసకసన స్థితూంధి స్వైం న । పదియు నా రుమూరగు బరగు త్రా టను గొల్పు । ఏ గు పు లెన్నియగునను హస్తతోడ ॥

ప్ర వ్యాస ౪ క్రె యం౬ వ్యాసం ౨౦ ॥ ప్ర వ్యాసం ౪ క్రె ౧౬ వ్యా ౩౬ ॥ ప్ర వ్యా ౪ రూ ౧ వ్యా ౩౯ ॥ చ వ్యా ౪ క్రె ౧ వ్యా ౨౫ ॥ పం ప ౪ క్రె ౨౦ ప ౨౫ ॥ ప ప ౪ క్రె ౧౬ ప ౧౬ ॥

పంచరాశికాదులసూత్రం

పర్ణసువములాది గాఁగవరుసపంచ కాదులౌ యుగ్మసంఖ్య ప్రశ్నలందు తొలి ప్రమాణ రాసులం । దర్నేతరముగ జేసి యట్టి త్రైరాశికంబులగు । పగ్గ పవములాది గాఁగవరుసగొనగ నిచ్ఛయౌ ॥

ఏడ్యేడలపంచ-సప్త నవ-ఏకాదశరాశికాదులయందు ప్రమాణరాసులు వివరింపంబడి ఇచ్ఛయందు ఫలము మాత్రము వివక్షింపబడును రాసులు వికీర్షితంబు లగుచుండు నట్టి ప్రశ్నంబుల సాధించు నెడ క్రమంబున-వర్గ-ఘన చతుర్ఘాత-పంచఘాతంబులు ప్రమాణంబు నందలి రాసులకుం జేసి యావగాది రాసుల చేని చ్ఛాఫలంబును వేర్వే రగుణించి ప్రమాణఫలంబు చే భజించి యాఫలంబుల క్రమంబున వర్గమూల ఘనమూల - చతుర్ఘాతమూల-పంచఘాతమూలంబుల- దీసిన-ఇచ్ఛారాసులగు-నిందు-పంచరాశికంబున-వర్గంబును-సప్తరాశికంబున ఘనంబును -నవరాశికంబున చతుర్ఘాతంబును ఏకాదశంబున పంచఘాతంబును నని యును మూలంబుబడయు నప్పుడు నునిది యిక్రమంబని యున్న విచారించ దగు

పంచరాశికోదాహరణ

కాలుపుట్టమొకటి చతురాముల నొక్కవిశదదీర్ఘ పూలనువి
లువకాం। బాహులన్నిమ్ములగబద్వి నయెందతత్ప। తెకాని
మ్ములకుదాని జెప్పుమా

విడుపు ౩ వెడల్పు ౨ కి క్రయం ౧౫ క్రయంటు ౨౫ కి ఇందు ప్రమాణంబున దీర్ఘయామంబులు బలిక్తి ఇచ్ఛయందు క్రయము మాత్రము బలుకుటవలన ప్రమాణంబున దీర్ఘయామంబుల కెట్టి సంబంధంబు గలిగియుండె నట్టి విభాగము ఇచ్ఛయందుండవలయు ననుటగ వ్యంబయ్యెగాన న్యాసము

విడుపు ౩ వెడల్పు ౨

వర్గం వర్గం క్రయం ౨౫ ఇచ్ఛాట ౨౫

రుజువు పంచరాశికము

న్యాసము	విగమము	న్యాసము	
వి ౩	౧౫	౩	౧౫
వె ౨	౧౦	౨	౧౦
క్ర ౨౫			క్ర ౨౫

హారం భాజ్యం

౩ ౧౫

౨ ౧౦

౬ ౧౫౦

౨౫ [illegible]

౬) ౩౭౫ (౬౨ [illegible]

౩౬

౧౫

౧౨

౩౦

౩౦

ప్రథమ త్రైరాశికం

౯కి క్రి ౨౫ క్రి ౬౨౫

౬౨౫
౯

౨౫)౫౬౨౫(౨౨౫
౫౦ మూలం

౬౨ ౧౫
౫౦ నిడుపు

౧౨౫
౧౨౫

ద్వితీయ త్రైరాశికం

౪కి క్రి ౨౫ క్రి ౬౨౫

౬౨౫
౪

౨౫)౨౫౦౦(౧౦౦
మూలం
౧౦ వెడల్పు

ఇందు నిడుపు ౩ పాళ్లును వెడల్పు రెండు పాళ్లును గానుండుటను
భయత్ర విచారించవలసినది - యీ క్రమంబంతయు యథాసం
భవము గా నూహ్యంబగు

౫౩ ప్రశ్నలు.

ఐదు నిడుపు వెడలుపళనాల్గుగలయట్టి । పటము పదియునైదు ఖడయొ
కిలువ । బలుకు వ్యాప్తమతకణములకు దీర్ఘాణయాము ॥ ముల ప్రమాణ ఫక్కి
మూలమెరిగి ॥ దీర్ఘవిస్తృతములు తేజాలుభుజములుగలుగు పటముకిలువ
గజనుత్తైన । రదమితముగ విలువ రాజిలు పటమును । దీర్ఘవిస్తరముల తెలి
యబలుకు ॥ శారకములు విలువ దనరిన పుట్టంబు । దీర్ఘవిస్తరములు సిద్ధుబర
పను । తైన మూడు విలువ నందిన చేలంబు । దీర్ఘవిస్తరముల దెలుపు వేగ ॥

న్యాసము.

ప్ర - ని ౫ వెర క్రి ౧౫ క్రి ౬ । ద్వి ని ౭ వె ౨ క్రి ౪ క్రి ౩౨ । తృ ని ౧౫ వె ౨ క్రి ౨౭ క్రి ౩

సప్తరాశికోదాహరణం

చలువలు జిక్కు చంద్రకర జాలము సోకి చెమర్చు నిద్ద పు
చలువల రేని కాంతమణి చాయవిశాలసుపిండ దీర్ఘణము । ల్లు
లుకులు వార్ధి రత్నములు మూల్యము భవ్యులు జెప్ప జెల్లు
వా । జలగసనిప్పు మూల్యమున జాసగు విస్తృతి పిండ
దైర్ఘ్యణముల్ ॥

నిడుపు గ్రావె ౫ మందంర కి క్రయం ౨౭ క్రయం ౬ర

ప్రథమ త్రైరాశికం	ద్వితీయ త్రైరాశికం	తృతీయ త్రైరాశికం
ని౯ ఘనం ౭౨౯ క్ర ౨౭ క్రయం ౬౪ కి	వె౫ ఘనం ౧౨౫ క్ర ౨౭ క్ర ౬౪	హార ఘనం ౬౪ క్ర ౨౭ క్ర ౬౪

౭౨౯
౬౪
———
౨౯౧౬ ౨౯౧౬
౪౩౭౪ ౪౩౭౪
———
౨౭)౪౬౬౫౬(౧౭౨౮
౨౭ కిమూ
———
౧౯౬ ౧౨
———
౭౫
౫౪

౧౨౫
౬౪
———
౫౦౦
౭౫౦
———
౨౭)౮౦౦౦(
———
౮౦౦౦ ౨౦
——— ఘనమూలం ———
౨౭ ౩

౬౪
౬౪
———
౨౭)౪౦౯౬(
మూలం ౧౬
———
౩

రుజువు

హారం	క్రమన్యాసము		విపర్యయన్యాసము		భాజ్యం
౯ / ౫	ని ౯	౧౨	ని ౯	ని ౧౨	౧౨ / ౨౦
౪౫ / ౩	వె ౫	వె ౨౦/౩	౫/౩	౨౦/౧	౨౪౦ / ౧౬
౧౩౫ / ౪	ఎ ౪	ఎ ౧౬/౩	౪/౩	౧౬/౧	౩౮౪౦ / ౨౭
౫౪౦ / ౩	క్ర ౨౭			౨౭	౧౦౩౬౮౦
౧౬౨౦					హారభక్తఫలం ౬౪

౫౪ ప్రశ్నము-

ఆఱైదునాలుగునలరు దీర్ఘాయామాజ పెండముల్గల గ్రావపీఠ మొకటి ।
జలతటాకములు విల్వజానొందత కేదముభుజములు విల్వనైమె బొల్చు గ్రావ ।
మునదీర్ఘవిస్తరఘనపిండములపూర్వక్రమమున దెల్పు ముగ్రహగిరీష ।
పై నదీర్ఘాదులనతిరినయ విపర్యయంబు నౌనుక్రమైనను రామజలగుణముల । పిలు
వనెట్టిదబ్బు జలరామభుజములు । క్రమతగులుకునట్టి గ్రావవిలువ । హార
శతమూలైన సుందరినందాక్షి । గిరులువిల్చు గ్రావగరిమ మెన్నొట్లు ॥

న్యాసము-

ప్ర ని ౬ వె ౫ ఘం ౪ క్ర ౬౪ క్ర ౨౧౬ ద్వి ని ౯ వె ౭ ఘం ౫
క్ర ౧౨౫ క్ర ౩౪౩ తృ ని ౪ వె ౩ ఘం ౨ క్ర ౫౧౨ క్ర ౭౨౯

నవరాశికోదాహరణం.

తెలియరో నీదుకంఠసరి జేరినముత్తె వజ్రగారుడా | తులజ
లజాతరాగములు బాహుగుణాబ్ధి శరప్రకర్షణముల్ | కల
సినమూల్యము గకర కర్షణములందగ నేర్పరింపుమా | వెలప
ది వేలనిష్కములవేర్వేర సానుణి సంయుక్తకర్షణముల్॥

న్యాసము.

ముత్యాలు కర్షం ౨ వజ్రకర్షములు ౩ పచ్చలు కర్షములు ౪ కెంపులు కర్షములు ౫ గల సరం క్రయం ౨౫౬ క్రయం ౧౦౦౦౦ కి—

ప్రథమత్రైరాశికం

చతుర్థాంశ ౧౬ కి ౨౫౬ కి ౧౦౦౦౦

౧౦౦౦౦
౧౬

౨౫౬) ౧౬౦౦౦౦ (౬౨౫
౧౫౩౬
౬౪౦ చతుర్థాంశ
౫౧౨ మూలం
౧౨౮౦ ౫

ద్వితీయత్రైరాశికం

చతుర్థాంశ ౮౧

౨౫౬ కి ౮౧ ౧౦౦౦౦

౧౦౦౦౦
౮౧

౨౫౬) ౮౧౦౦౦౦

హారభక్తలబ్ధం

౮౧౦౦౦౦ చతుర్థాంశమూలం
౨౫౬

$\frac{౩౦}{౪}$ అ ౭ రా $\frac{౧}{౨}$

తృతీయత్రైరాశికం.

౨౫౬ కి ౨౫౬ ౧౦౦౦౦

ఇందు గుణ్యభాజ్యంబులు తుల్యంబులగుటవలన ఇచ్ఛాఫలం.ఫలం

౧౦౦౦౦

చతుర్థాంశమూలం

౧౦

చతుర్థత్రైరాశికం.

౨౫౬ కి ౬౨౫ ౧౦౦౦౦

౧౦౦౦౦
౬౨౫

౨౫౬) ౬౨౫౦౦౦౦

హారభక్తఫలం

౬౨౫౦౦౦౦ చతుర్థాంశ
౨౫౬

మూలం $\frac{౫౦}{౪}$ అవు ౧౨ రాశి $\frac{౧}{౨}$

రుజుపునవరాశికం.

హారం: ౨ × ౩ = ౬; × ౨ = ౧౨; × ౪ = ౪౮; × ౫ = ౨౪౦; × ౨ = ౪౮౦

క్రమన్యాసము. విస్తారము		వినిమయన్యాసము విస్తారము	
మూ ౨	౫	౨	౫
వ ౩	౧౫/౨	౩	౧౫
ప ౪	౧౦	౪	౧౦
కే ౫	౨౫/౨	౫/౨	౨౫/౧
క్ర ౨౫౬			౨౫౬

భాజ్యం: ౫ × ౧౫ = ౭౫; × ౧౦ = ౭౫౦; × ౨౫ = ౧౮౭౫౦; × ౨౫౬ = ౧౧౨౫౦౦ + ౯౩౭౫౦ + ౩౭౫౦౦ = ౪౮౦౦౦౦౦

హారభక్తంలబ్ధం

౫౫ ప్రశ్నలు.

వసుగిరిరుతుబాణకులా। ధ్యసుపాణిప్రవాళగారుడాశ్మసునీలాఁ తె
నగినవరికసతత్వము। చెనగినతఁ గాఁకరవులకెట్టిసరియగుఁ ॥ కాంస్యలో
హా తా మ్ర ఘనసీసపలములు। దశనవాష్టగిరులుదనరుఁ బొషక। ముష్టిరూపు
లై నమూగ్గణకరతకఁ। విలువతునుసులోహవిధముదెలుపు॥

ప్ర - ము - ౫వ ౭౬౮ని౫ క్ర ౨౫౬ క్ర ౧౨౯౬ కి
ద్వి ౪౦ ౧౨ లో ౯ తా ౪ సీ ౭ క్ర ౧౬ క్ర ౬౨౫ కి

ఏకాదశరాశికోదాహరణం

మధురకషాయతిక్తకటుమంజులతిక్తవిభాగముల్గనఁ। నిధి
వసురామబాణజలనిర్మితమైనకషాయనంబుదా। ప్రథితగు
ణాబ్ధిబాహుపలభాసితమేనిభిషగ్వరేణ్యనీ। ఇధ్రుద్రుతం
బునఁదెలుపు వార్ధిభుజాంబరచంద్రసంఖ్యగుఁ।
మధురకషాయతిక్తకటుతిక్తపలాలు ౨౪౩ క్ర ౧౦౨౪

ప్రథమం ౯ కి పంచఘనం ౫౯౦౪౯

ద్వితీయం ౮ కి పంచఘనం ౩౨౭౬౮

తృతీయం ౫ కి పంచఘనం ౩౧౨౫

౨౪౩ కి ౫౯౦౪౯ కు ౧౦౨౪ | ౨౪౩ కి ౩౨౭౬౮ కు ౧౦౨౪ | ౨౪౩ కి ౩౧౨౫ (౧౦౨౪

౫౯౦౪౯ × ౧౦౨౪   ౩౨౭౬౮ × ౧౦౨౪   ౩౧౨౫ × ౧౦౨౪

౨౪౩)౬౦౪౬౬౧౭౬   ౨౪౩)౩౩౫౫౪౪౩౨   ౨౪౩)౩౨౦౦౦౦౦

హారభక్తలబ్ధం ౨౪౮౮౩౨ పంచఘనమూలం ౧౨

హారభక్తఫలం ౩౩౫౫౪౪౩౨ / ౨౪౩ పంచఘనమూలం ౩౨ / ౩

హారభక్తఫలం ౩౨౦౦౦౦౦ / ౨౪౩ పంచఘనమూలం ౨౦ / ౩

చతుర్థం ౩ పంచఘనమూలం ౨౪౩

౨౪౩ కి ౨౪౩ కి ౧౦౨౪

ఇచ్చట గుణహారకంబులు తుల్యంబగుట నాశము - ఫలము ౧౦౨౪

పంచఘాతమూలం ౪

పంచమం ౪ పంచఘనమూలం ౧౦౨౪

౨౪౩ కి ౧౦౨౪ కు ౧౦౨౪ కి

౧౦౨౪ × ౧౦౨౪

౨౪౩)౧౦౪౮౫౭౬

హారభక్తలబ్ధం ౧౦౪౮౫౭౬ / ౨౪౩ పంచఘాతమూలం ౧౬ / ౩

ఇట్లు నిష్పత్తియైన ఇష్టభాగములు.

మఱి ౧౨ కి పా ౩౨/౩ ఖూరం ౨౦/౩ కటు రెని ౧౬/౩

రుజువు

హారకం ౯ × ౮ = ౭౨; × ౩ = ౨౧౬; × ౫ = ౧౦౮౦; × ౩ = ౩౨౪౦; × ౪ = ౧౨౯౬౦; × ౩ = ౩౮౮౮౦; × ౩ = ౧౧౬౬౪౦

ప్రమాణం		ఇచ్ఛాయాం	
౯	౧౨	౯	౧౨
౮	[illegible]	[illegible]	[illegible]
౫	[illegible]	[illegible]	[illegible]
౩	౪	౩	౪
౪	౧౬	[illegible]	౧౬
౨౪౩			౨౪౩

హారంభక్తలబ్ధం ౧౦౨౪

భాజ్యం ౧౨ × ౩౨ = ౩౮౪; × ౨౦ = ౭౬౮౦; × ౪ = ౩౦౭౨౦; × ౧౬ = ౪౯౧౫౨౦; × ౨౪౩ = ౧౧౯౪౩౯౩౬౦

౨౭౬ ప్రశ్నలు.

శ్రా. ద్రుతలోహ హేమ సూత్ర పురజితంబులు। దశనవాష్టసప్త కళాపలము లొనరు భాజనంబులో। జినార్కైన। దంతమిలికి నెట్టి దబ్బు చెపుమా॥ హరిత పీతనల హారిద్ర రక్తవర్ణాదులు పంచసప్తనవగుణేశ। పలమితములు భరణి బాణాక్ష గాములై। బరగజిపతి శలనుబడయునెట్లు॥

ప్ర-శ్రా౧౦ లోహ హేమ సూత్ర పురజితంబులకు క్రయం ౨౪౩ క్రయం ౩౨ కి

ద్వి-హరి-౫పీ ౭నీల హారి ౩రక్త-౧౧ క్ర ౩౧౨౫ క్రయం ౧౦౨౪

భాండప్రతిభాండసూత్రం

తద్వైవ భాండప్రతిభాండకేపి విధిర్విపర్యాంశహారాశ్చ

మూల్యే॥

భాండప్రతిభాండవిధియందు పంచరాశికాదివిధి జేయుచో నాది క్రయాంక నములు। విసిమయము జేయు శేషంబు విశదముదియ। వస్తుసంహతి మాపులు వరలునిదియు॥

ఖాండ ప్రతిఖాండకేతద్విషయం చరాశి కాదివదిత్యర్థః। ఏవంత్ర త్ర్యైరాశ్యేపి అంశాహర్తవ్యా ఇతి విశేషం దర్శయిష్యతి। మూల్యే అంశాగ పినియానికత వ్యాసతి భావః। పేషుం పూర్వోక్తవత్॥

ఈ పరుకులు మూలవిధియం దు పంచ రాశి కాదులవలె వినిమయ ము జేయు నెడల సమానంబై నను అ ది క్రయధనంబులు సహితము విని మయము జేయ వలయుననుట వి శేషము శేషము సమానము.

అత్రోదాహరణం-

ద్రమ్మేణ లభ్యతే ఇహ శతత్రయం చేత్త్రింశత్పణేన ఫల దాడిమాని। ఆమ్రైర్గ్రాహ్యే షోడశభి కతి దాడిమాని ల భ్యాని తద్వినిమయేన భవంతి మిత్ర।

ఓ వణిక్ ద్రమ్మము చేత నామ్ర ఫలములు మూడు నూర్లు దొరుకు నవ ది గా రెల్లు పణంబు చే ఖరగుణములు కారంబులో దాడిమల్ విపులాం శాంబుల పూర్ణ చంద్ర ప్రతీకా విఖ్యాతియా దాడిమల్ విపులాంతుల్య నితంబత ద్వినిమయిం న్నెంచ్చు దానికి దగరా।

న్యాసము.

ద్రమ్మేణేతి-ఇహ వివణిక్ ఫణ్య విధికాయాం ద్రమ్మేణ ఆమ్ర శతత్రయం లభ్యతే పణేన త్రింశద్దాడిమాని లభ్యంతే। తహి దశభి రామ్రైః వినిమయేన కతి దాడిమాని లభ్యాని భవంతి హే మిత్ర ఆశు శీఘ్రం వద- న్యాసః అత్ర బహు రాశివధః ౩౦ ౦ అల్ప రాశివధేన ౩౦౦ భక్తః లబ్ధం ౧౬ దాడిమాని॥

క్రయం		వినిమయం	
౧౬	౧	౧	౧౬
౩౦౦	౩౦	౩౦౦	౩౦
౧౦			౧౦

హారం　భాజ్యం

౩౦౦　౧౬
　౧　౩౦

(౩౦౦)　౪౮౦
　　　౧౦

౩౦౦)౪౮౦౦(౧౬
　　౪౮౦౦ దాడి

ఋజువు

ప్రథమత్రైరాశికం

ప్ర-ద్ర ౧౬౩ ఫ ౪౩౦౦ ఇఛ ౧౦౩

౧౬
౧౦
౩౦౦) ౧౬౦ ($\frac{౧౩}{౧౫}$

ద్వితీయత్రైరాశికం

ద్ర ౧౩ దా ౨౩౦ ఇ $\frac{౧౩}{౧౫}$

$\frac{౧౩}{౧౫}$ × $\frac{౩౦}{౧}$ గా $\frac{౭౮౦}{౧౫}$ భా $\frac{౨}{౧}$

రాశి $\frac{౭౮౦}{౧౫}$ అ ౧౫ రాశి ౧౬ దా

అవయుతోదాహరణము

వరహాటంబులు త్రింశద్యుక్తిభములలో వస్త్రంశయుక్తాంశ
తుల్। గరుడాశ్వంబులుసాధనసప్తకములు గాంచునాస
పాదాష్టులు। నిరఖిల్ మంజరులు రెండు తక్రమముగాని
ర్వాందపుంజాంశయా। కృపహా। బులవచ్చుతెలుపబడయును
శాతోదరిబలుకవే॥

హారము

౧౫
౩
౪౫
౧౬౧
౭౨౪౫
౪
౨౮౯౮౦
౫
౧౪౪౯౦౦

యథాక్రమం		విలోమం	
ని $\frac{}{౩}$	ని $\frac{౧౫}{౨}$	$\frac{౧౫}{౩}$	$\frac{౮౨}{౨}$
$\frac{౧౬౧}{౮}$	వ $\frac{౬౫}{౪}$	$\frac{౧౬౧}{౪}$	$\frac{౬౫}{౮}$
౦ $\frac{౨౬}{౧}$		౫	-

భాజ్యము

౮౨
౨
౧౬౪
౬౫
౧౦౬౬౦
౮
౮౫౨౮౦
౨౬
౨౨౧౭౨౮౦

హారభక్తలబ్ధం ౧౫ $\frac{౨౧౯౮}{౩౨౫}$

ఋజువు

ప్రథమత్రైరాశికము.

ని $\frac{౮౨}{౩}$ కి $\frac{౧౬౧}{౮}$ $\frac{౨౬}{౪}$

$\frac{౮౨}{౨}$ గు $\frac{౨౬}{౫}$ రాశి $\frac{౨౧౩౨}{౧౫}$ భా $\frac{౧౬౧}{౮}$

పరివర్తనహారకం $\frac{౮}{౧౬౧}$ గు $\frac{౨౧౩౨}{౧౫}$

రాశి $\frac{౧౭౦౫౬}{౨౪౧౫}$

ద్వితీయత్రైరాశికము.

$\frac{౧౫}{౨}$ $\frac{౬౫}{౪}$ చా $\frac{౧౭౦౫౬}{౨౪౧౫}$

గు ౧౫ ... ౧౦౮౦౮ $\frac{౧౧౦౮౬౪౦}{౯౬౬౦}$

భా $\frac{౧౫}{౨}$ $\frac{౮౬౪౦}{౧౫}$ $\frac{౮౬౪౦}{౯౬౬౦}$

రాశి $\frac{౨౨౧౭౨౮౦}{౧౪౪౯౦౦}$ అప రాశి

౧౧౮౬౪ ఫలము ౧౫ $\frac{౨౧౯౮}{౩౨౫}$

౫౭ ప్రశ్నలు.

కాంస్యభాజనంబు గగడ శేరులు గు ద్ర । పరిమితంబు తాంప్ర భాజనం
బు । మూడు శేరులు రూపములకున్నై యుండిన । కాంస్యపంచకమునకు బ్బునెంత
ఆ తామ్ర శతకము రూపంబులై దుగాగ । నుండ దాడిమ వింశతి చండకిరణ । షో
డశములైన దాడిమ కు మిత్ర మిత్రికి । నా తామ్ర పనసయ యెంతగు నలినగంధి ॥
పంచ త్రిలవంబులకును నూరు బదరిఫలము । లబ్ధమగు నాళికేళ దశకం
బు । నైన బదరీఫలశ రాశులకును నబ్బు నాళి । కేళంబు లెన్నగు నలిన నేత్ర ॥

౭/౨	౧	౫	౧౨	౩/౫	౧/౮
౧౧	౩	౧౦౦	౨౦	౧౦౦	౧౦
౫			౧౧	౨౫	

ప్రశ్నోత్తర సీసమాలిక

ప్రశ్నోత్తరంబుల భావింపు డిట్లు గా గుణిత లబ్ధములివి గూడ వరుస । నం
దాష్టగిరి తత్కళా నాళీక జల రామ గవ్యంబును చంద్రాష్టి రామ జలధి । నాళీకత
త్కాలత్రి నాగరత్నంబులు రసచంద్ర తత్కాలత్రి నాగసప్త ॥ సప్తాద్రి గిరిము ని
చంద్రులు నవ వర్ణ రామేషు ఖాంకములు గ్రహాగ్నిరత్న ॥ ౪ ॥ భ ఫలంబు
లౌ మాతంగ వ్యోమేందులు బాణ రసాంకములు లబ్ధమనులు । భుజులు నైప గర్ణము ద్దే
జకిల్లులు శశాంక గజములు తర్కేభ భుజములు లబ్ధ । నందాష్టమును సుఖునుక నాళీ
కభుజ నేత్ర పాను జేంద్రులు జలసాగరేభ । నందచంద్రేభ గుణ క్రమితంము
తర్క్య ఖ జల తర్కేభ జల వేదసాగ రేషు ॥ ౮ ॥ శరసూర జలములు గ్రహరసాం
కన భేభ నఖములు గ్రహ నఖ నయనసప్త । రాజులు తత్కాలక ప్రాణాంగ
భుజ గిరి చంద్రులు వసు నగజా నమీాను । ఘనరాసు లివి నంద శర గిరు ల
త్నాంక వ్యోమ మాఖ్యులును రాము సామజాంగ । నందేంద్ములును బాణనయనత
త్కాలరసాంగ ఖాద్రి ప్సులును హరికరసప్తరాంగ ॥ ౧౨ ॥ లోకనేత్ర రసాంగలో
కాంగబాణంబులు శరసూర ఖగజాంగ సామజాద్రి । జలబాణ నంవం వేభ జలరా
మ జలవ్యోమ గిరి రామ గజములు గిరిజలేషు । భూగజాంబర రసపూర్ణ శూ

న్యేష్వంకసమితిరామహాద్రిఖశరకళేభ। శశిగజచంద్రా క్షితిసమితియుజ
లవేదచంద్రస్వరాబ్ధ్యద్రిసామజాంగ ॥ ౧౯ ॥ కరనేత్రములునయుగన్ప
ట్టునలచతుర్ఘాతసమ్మితియిట్లు గాగడుంగ। శశ్య ంగ శరతర్కా సమితిత
శాగ్నీషుశరతర్కములుచంద్రజలక్ష్మ తేందు । రామేషులునుతత్వరస
శూన్యబాణాంగపూర్ణాద్రినందేందుభుజమితియునవ । రసరామ లాంశా
బ్ధివసుచంద్రరవ్యద్రివసుశూన్యగిరినందవహ్నిచంద్ర ॥ ౨౦ ॥లటత్వరశ
శూన్యనఖనందచంద్రేషుజలగిరిచంద్రాగ్నివర్గజాద్రి । సాయకగజబా
హుసర్పాగ్నిశరనందరత్నరాజులుచంద్రరసనవేభ । రత్న ఖక్షోణ్యద్రిరవి
శరలోకాగ్నిజలములుచంద్రేభషణ్ణవేందు। చంద్రోడుగజనందచక్షుసా
మజనేత్రములురాజభుజగిరిజలస్వరాగ్ని ॥ ౨౧ ॥ ఈశ్వచంద్రరాజాంకవి
తుణోన్మితినుండుపంచఘనములింకబయలు పరతు। నందజలాంబుకనందే
షులురసాద్రిశరసర్పజలవ్యోమచంద్రమితియు। స్వరశూన్యనందేభ
వనాగ్నిమనువులుశగభుజాంగఖనందజలఖభూద్రి। గజబాణజలభుజంగ
ములుసామజరాజస్వరజలగిరినందవసుజినేషు। శరగజేంద్వగ్నిశశరగజ
జలములుశరరవిశిఖఖఖశరజతేషు । గిరిబాణరసనందశరగజవస్వద్రిర
సనందరసజలరాగబాహు। ఖఖనందజలగిరిఖశరజలాగ్నులురామాబ్ధిభూం
కేషుత్రాణచంద్ర। ఖాద్రివస్వద్యగగజరుద్రవస్వత్రిశిఖవంద్ర
లునుమునీంద్రియభుజాంగ॥౨౨॥కరనేత్ర జలమునిగిరిబాణగజనేత్రఖాద్రి
తర్కాగ్నిశైగాంచుమరియు। జలబాహుధృతిజలసామజాగ్నిశైలాద్రినం
దనఖాద్రీందునందగుణులు॥౨౩॥ గగనమూలముతిషువస్వగ్నులునుగజరా
మాబ్ధిరాములురాజులుడులు। రత్నము ల్పాంబరాబ్ధిఖాగ్నినఖంబు
లలరామతర్కేషుజలమితములు॥౨౪॥ఘనపదమ్ములురామాకాశకేయశ
రాబ్ధులలన్నపుల్పమ్ములునందమితియు । శరగజరామశైజానెందునలచ
తుర్ఘాతమూలములివిభూతనగ్ప। రాములుభమ్ములురామాంగబాణాబ్ధు
లాగ్రహమ్ములురాజులగునుపంచ।ఘాతపదమ్ములుగణితకర బాణాబ్ధు
లిషుగజరాములునిరువజేడు॥౨౫॥తర్కచంద్రులుగ్రహములుదనరునను చు
న్నుత్తరముశైల్లక్రమమునవొనరబలుక । జాలువారలుపరికర్మజాలమెరుగు
వారనంబడుపాటినివస్మెమిర॥

న్యాసము

౧) గుణితలబ్ధములు

౧౨౩౪౫౬౭౮౯ ద్వి ౯౮౭౬౫౪౩౨౧ తృ ౧౭౭౭౭౭౭౬౧౨౪౯౦౫౩౪౬

---

౨) భాగహారలబ్ధం

ప్ర ౧౦౮ ద్వి ౯౬ తృ ౧౪౪ చ ౧౫

వర్గములు

ప్ర ౮౧ ద్వి ౨౫౬ తృ ౭౨౯ చ ౧౪౮౨౨౫ పం ౧౧౮౧౯౮౪౪

ష ౪౧౨౨౫౪౪౪౬౪ స ౫౨ ౮౨౯౬౯ అ ౧౬౮౨౨౨౦౯ న ౧౭౨౬౫౯౬

---

౩) ఘనములు

ప్ర ౭౨౯ ద్వి ౪౦౯౬ తృ ౧౯౬౮౩ చ ౫౭౦౬౬౬౨౪

పం ౪౦౬౩౬౬౨౩౬౭౨ ష ౮౩౭౦౪౩౪౮౯౨౪౭౮౬౮౦౧౨౫ స

౯౭౦౦౮౦౮౧౫౭౭ అ ౨౧౮౧౮౨౭౦౭౩ న ౨౨౬౮౭౪౭౧౪౪

వర్గఘనరాసులు

ప్ర ౬౫౬౧ ద్వి ౬౭౭౩౬ తృ ౫౩౧౪౪౧ చ ౨౦౧౯౭౦౬౫౧౬౨౫

ప ౧౩౯౭౦౮౭౧౨౧౮౪౩౩౬ ౨౧౬౯౯౫౩౭౨౮౭౭౬౩౧౭౪౫౧౯౬

౬౨౧౦౬౨౫౮౪౩౩౫౧౯౭౫౦౧౯౮౯౬౧ అ ౨౮౨౯౮౨౭౧౧౯౬౮౧

న ౨౯౮౧౧౩౩౭౪౭౨౧౬

పంచఘాతరాసులు

ప్ర ౫౯౦౪౯ ద్వి ౧౦౪౮౫౭౬ తృ ౧౪౩౪౮౯౦౭ చ ౪౫౮౭౦౪౯౦౭౨౨౫

ప ౧౩౦౩౧౮౫౫౨౮౦౧౯౭౬౪౧ ష ౩౪౫౭౬౪౯౦౦౨౬౪౭౯౨౮

౨౭౫౯౨౫౭౪౫ ౦౩౧౨౫ స ౧౯౭౮౧౧౮౭౬౭౦ ౧౫౫౯౦౪౩

అ౩౨౬ ౦ ౨౮౫౭౭౪౨౬౫౨౭ న ౩౯౧౬౨౦౯౬౪౩౮౪౧౮౨౪

---

౪ వర్గమూలరాసులు

ప్ర ౩౮౫ ద్వి ౩౪౩౮ తృ ౧౬ చ ౨౭ పం ౯ ష ౨౦౩౦౪౮౫ స ౪౫౬౩

౫ ఘనమూలరాసులు.

ప్ర, ౪౫౬౩ ద్వి ౧౬ తృ ౨౭ చ ౯ పం ౩౮౫

౬ చతుర్ఘాతమూలం.

ప్ర, ౩౮౫ ద్వి ౨౭ తృ ౪౫౬౩ చ ౯ పం ౧౬

---

౭ పంచఘాతమూలం.

ప్ర ౪౫౬౩ ద్వి ౩౮౫ తృ ౨౭ చ ౧౬ పం ౯

౮-౯-౧౦-౧౧- జాతిచతుష్టయప్రశ్నోత్తరాస్త్రాల్ప్రు సమం

ఐదురూపంబులు వయునవిశ్వాంబులనందగి జాంశమున్ నయునరూపులు / లు
సుకరతత్త్వాంబులు గిరిసూరులు నందవంద్రులమీశనభగజాతును / లనుచం
ద్రవిశ్వములగు నంశయుతియామిష్టాంశమును బాణజలములందు / జలధి
వంబునుమునిసర్వాంశమును విరహోజిత శేషములు ప్రభాగితతిలోన / భుజన
దచంద్రాంశమును గ సాగ్నిశరేంద్రులవమును ఖఖరసరాములవము / భాగా
నుబంధప్రశ్నోత్తరంబు నెరవులు (సు) లాపగ్నములను / సందతిధ్యాం
శలునలస్వగంబులసఖంబులు తొంద్గిబనందభుజములగుచు / స్వాంశయు
తోనశేషముచందనకలవర్ణములనిగజనిఖములు మొనయుచరియు / స్వాంశ
యుతియుంమరూపంబు స్వాంశహీనంబు వనరూపంబు స్వాంశయుతోనము
నను / రూపమును నయుగన్న స్తురూఢి నాల్గు / జాతులకును స్తంబులు సమత

జాతులు ||
సాధనము.

(౮) ప్ర $\frac{౫౯}{౧౩౨}$ ద్వి $\frac{౨౧౭}{౨౧౨}$ తృ $\frac{౧౯}{౧౩౧}$ $\frac{}{౨౬౦}$ ప్ర $\frac{౧}{౬}$ ద్వి $\frac{౪}{౪౫}$ తృ

$\frac{౧}{౮}$ (౯) ప్ర $\frac{౧}{౧౯౨}$ ద్వి $\frac{౧}{౧౫౩౬}$ తృ $\frac{౧}{౨౬౧౦}$ (౧౦) ప్ర $\frac{౧౧}{౫}$ ద్వి $\frac{౧౫౯}{౮}$

తృ $\frac{౨౦}{౭}$ చ $\frac{౨౯}{౯}$ (౧౧) ప్ర $\frac{౨౦౮}{౪౮౧}$ ద్వి ౧ తృ ౧ చ ౧

౧౨) భిన్నసంకలనప్రశ్నోత్తరము.

తిథిగుణంబులగజబినుత తిథులన్ప్రపులు / నాశమును బాణపసరాము త్రాష

ములను । గజజినాంశలురూపంబుభినవచంద్రవసులశశితిథిరాములువరుస
గాగ। బాహురూపంబుతనుమరిబాహు గాగ।తర్కములునందచంద్రులుదన
రుయుతిగ।భుజములర్ధంబులందునభుజలవములు । మూడు మరియొండి టను
రెండుమొనయు మిగత॥

సం. ప్ర. ౨౮౮/౩౧౫ ద్వి. ౧౫/౧౬ తృ ౧ ౨౮౮/౧౩౬౫ చ ౧ ౩౧౯౧/౪౧౯౦ ష ౧౯/౨౬౭౨

వ్యవకలనశేషం- ప్ర ౨ ౨/౫ ద్వి ౩ ౨/౫

౧౩ భిన్నగుణనోత్తరం

తొమ్మిదియురసలవంబును । నెమ్మిగపంచాంశయుగ్మశేషులుక్షితినే॥
త్రమ్ములనొకయంశంబును।సమ్ములవాభ్యస్తఫలమునుందరినిజమై॥

ప్ర౯ ద్వి ౧/౬ తృ౫౩ ౧/౫ చ ౧/౨౧

౧౪ భిన్నభాగహారోత్తరం

షడియుసునర్థంబొక్కటి।౦దితాష్టాంశరుద్రవిహీతాంశంబున్
మదిసార్ధైకత్రిశత।మదితెలియంభిన్నభక్తఫలములువరుసన్॥

ప్ర ౧౮ ౧/౨ ద్వి ౭ ౧౧/౧౫ తృ౩ ౧౧/౨

౧౫ భిన్నవర్గాఘనాద్యుత్తరం

వర్గములు౧

జలములశశాంకరవులునుచంద్రగజము । నందుచంద్రమండుదాన
మునందునొకటె।తత్వములనాల్గునందాష్టిదనరుగహము । లావి భిన్నకృ
తులర్థమూగనిందు

ప్ర౧ ౨౧/౦ ద్వి ౧/౮౧ తృ ౧/౪౯ చ ౪/౨౫ వం ౯/౧౬౯

ఘనములు౨

గజములధరాసురేందులుగ్రహభుజాద్రి । లవములరామాబ్ధిశిఖిల
వముఖసూరు । లనుగజంబులు భములగునద్రినంద । ప్రకృతులను భిన్న
ఘనములు ప్రకటలీల

ప్ర ౧౩౩౧ ద్వి ౧ తృ ౧ చ ౮ పం ౨౭
౮ ౭౨౯ ౩౪౩ ౧౨౫ ౨౧౯౭

చతుర్ఘనములు ౩

నృపులచంద్రాబ్ధిరసమ్మనుల్వృపులతకన్ | శరరసాంశంబుక్షితిశూన్యజైనలవము | శరభుజరసాళి నష్టియుచంద్రతకన్ | శరగజభుజంబుతో అనుచంద్రసగ్నలవము.

ప్ర ౧౪౬౪౧ ద్వి ౧ తృ ౧ చ ౧౬ పం ౮౧
౧౬ ౬౫౬౧ ౨౪౦౧ ౬౨౫ ౨౮౫౬౧

పంచఘనరాసులు ౪

రదములచంద్రబాణఖధరాష్టలునందజలాంబరగ్రహా | ప్రదరలవంబురాగసురవర్ణగజాంగశశాంకభాగముల్ | రదములుతత్వచంద్రశిఖులందునుకాంకరవిస్వరాగ్నుల | న్వితకరామవర్ణకరవిశ్రుతభాగమాపంచవర్గనన్

ప్ర ౧౬౧౦౫౧ ద్వి ౧ తృ ౧ చ ౩౨ పం ౨౪౩
౩౨ ౫౯౦౪౯ ౧౬౮౦౭ ౩౧౨౫ ౩౭౧౨౯౩

భిన్నవర్గమూలములు ౫

గిరిశవమర్ధయుక్తముగిర్యధిపార్ధములట్లువిశ్వలన్ | బరగెడురాములాగ్రహాలమంబుగజాంశమునంగభాగముల్ | కరధరలందునొక్కటియు గ్రావములర్ధభుజాళినందసా | గరములరెండుమూలములుగన్పడునైమధరాగజంబులన్

ప్ర ౧ ద్వి ౨ తృ ౧౧ చ ౩ పం ౧ ష ౧ స ౧ అ ౧ న ౭ ద ౨ ఏ ౫
౪ ౫ ౨ ౧౩ ౯ ౮ ౬ ౧ ౨౫ ౪౯ ౮౧

భిన్నఘనమూలములు ౬

రతనములందు రెండుమరి రాములునైదిటవిశ్వమంమనై | దశులతరెండునశ్వములనద్రులరుద్రులుమాటనేత్రముల్ | ఋతులగజంబులవ్వసులనింద్రియమాగుణముల్జలంబులన్ | వితతవిభిన్నమూలపదవిస్తృతియొక్కఘనరాజియందొగిన్

ప్ర ౨ ద్వి ౩ తృ ౫ చ ౨ పం ౧౧ ష ౨ స ౯ అ ౫ న ౩
౯ ౫ ౧౩ ౭ ౨ ౩ ౬ ౮ ౪

భిన్నచతుర్ఘాతమూలం ౫

శరలవంబును గ్రహముల శతముల ద్రి - నారు నైదిటనాలుగునవఘాతరూ
ప-మును భుజంబులు త్ర్యంశమ్ములనగుదళము - జగముల ను నేడుపదమూల
గణమునందు

ప్ర ౨/౧౦ ద్వి ౫/౯ తృ ౬/౭ చ ౪/౫ ౧౦/౬ ౩౪/౦ పం ౨/౩ అ ౧/౨ వ ౭/౮

భిన్నపంచఘనమూలం ౮

గజముల నైదుపళ్ళును గ్రహములందు - రాగము లు బాణముల వ
సుగరాముల త్రిలను జలంబులక రములున యునములను - మూలను వి భిన్న
ఘంచఘనమూలమందురా

ప్ర ౫/౮ ద్వి ౩/౬ తృ ౭/౯ చ ౮/౪ పం ౩/౭ ష ౨/౦ స ౭/౩

౧౬ కరణీసంకలనవర్గమూలం

కరణీమూలమువిట్టుగను కక్రమంబుగా ప్రాణాంకములతో ల్లి
భూతభ ములు ముని రామ జల గుణములు ముని గిరినంద కరములు నఖనాకుల
రయనంద। గిరిమునిచంద్రులు గిరినందవసువులు వసుఖజలాగ్నులు వరుస
గాగ। దశఘనభాగంబుల శతకజలములు గిరితకజలగిరిమ్ల రన వాగ్న।
లట జలాంబర వసులగ్ని వస్వబ్ధులు గిరిశతకములు గిరిసునాబ్ధి। బాణశరం
బులు బరగు మూలములుగాని భిన్నపదములు నెగడునిట్లు। కరముల షష్ఠషట్ఘనక
రముల గిరిముని రూపములైను సైంద్ర కేశ। ఖఖశరగుణముల గన్ప ట్టుశశి
రామజలగుణభుజములు వెలయుచదశము। కరణీమూలంబు నిఘులి సైశరభు
జాకుు। లనురసాకుు నగస్పట్టువేనుచునికట। వర్గమూలములనుబల్కు వా
రునువెస్వ। గణితపక్షులందుజాణలై గాంతురెలమి

ప్ర ౨౮౫-౪౬౧ ద్వి ౩౪౩౭-౭౪౬౮ తృ ౨౯౭౮-౩౯౫౮౩౩౨౦-౮౦౪ చ౧౭౯-౪౮౩ పం ౯౮౭-౬౫౮౩ - ౬౫౭౩౪౨ - ౫౫౪౩౭౨ ౧౭౭/౨౫౦

వ ౫ ౨౩౪౩౧/౩౫౦౦౦ ౭౯/౧౨౫

౧౭ ఘనకరణీనికటమూలం

కరణీఘనపదాళిగన్పట్టిక్రమముగాలోలుతఘ్నాంకము ల్దోచుని టుల-రామేంద్రులుసుభనేత్రములద్రికరనేత్రములురాజకరములునలనగా ద్రిచంద్రులుక్రమముగాజానౌదశాంశిని నవనందజలములు నంబగిరులు శరతకజలములశరగజజలములై యుకిభిన్నమూలంబులేర్పరింపు। చం ద్రపయుకి వ్యోమచందములనుగిరి-బాణవిధులుచంద్రసైకిఖువ-సులగా సంభవణములగిరిబులమీదవ్యోమశరశగాలిశాపుర్వృపులు ఒకటిమీద ఘనాణాన్నేమఖబ్బులసాద-గిరిజలాంబులనుమగిపడయుగు-కరణిమూ లమొంపుకరములపైఖి-ఖరిసమూ నాభాగ్యశరబులగునా॥

ప్ర ౧౦౩-౪౯౯ద్వి ౯౭౬౭౯ తృ ౯౭-౪౮౫౧౫౯౯౧౭౯-౪౪౪ వ౧౯౫౭న ౧ ౪౯౩ అ౪౧౫౩ న ౧ ౪౬౯దు ౨౩ ౭౫
౧౦౦౦ ౪౦౦ ౫౫౦ ౭౦౦౦ ౯౦౦౦

౧౪-౧౯ ద్విష్టపిష్ట్యుత్తరములు

తలక్రిందువిధిన దగును త్తరముల్-దళముక శరముల్దకశరాధులల్-తో లుతటిప్రశ్నకాడోలగగిరులై-వెలయును స్వాంశలపదటింబగుపోల॥

ప్ర ౧ ద్వి ౫ తృ ౯౫౬ జ ౭

౨౦ ఇష్టకర్త్రుట త్తరము-౨౧

రసగుణంబులు ధృతులునధానగ్నులిష్టికృకమనునాదిఘనములుశర శరేశు। లుసుకరనవేందులునునగుమాధిగాని। ఘనాగ్నగణకృతన్నా న్నము ల్నా ల్పు మూరి॥ పెరనరదరామదిశయను। శరజలనిధులగును శేషజాత్యా ద్యంబుల్। మరిప్లిశేషాద్యంబులు। ఖరాములు జభుజములు గణక దలిర్పన॥

ప్ర-౩౬-ద్వి-౧౪తృ-౩౧ దృశ్యంతి-ప్ర ౧౭౫౨ద్వి-౧౯౨ శేష జాతి-ప్ర ౧౦౩౯౫ ద్వి ౯౫౫ పి శేషజాతి-ప్ర ౩౦ ద్వి-౨౪

క్రయవిక్రయభరణోత్తరములు-

శరజలములు రామేంద్రులు। శరరాములు బూములు సూశరంభుజశరముల్

మరివ్యోమాగ్నవ్యంగములుఖ। శరఖరసంబులుభృత్యాహాసముదయమందుఁ

క్రయవిక్రయం.

ప్ర- ౪౩-ద్వి ౧౪౩ తృ-౯౫. భృతకోత్తరము- ప్ర ౩౩౫-ద్వి ౬౩౦

తృ ౬౦౫౦

రాశిభాగోత్తరము.

రాశి భాగములకు రాజిల్లును త్తరంబంబ రాంకములనునలఖరాము। అ

ఖభుజేంద్రులునగునొనరుక్రమంబున। నాదిరాశిమితములంబుజాక్షి॥

ప్ర- రాశి ౯౦ ద్వి- ౩౦-తృ ౧౩

ఇష్టవర్గభేదోత్తరములు.

రసరాములుకరశాఖులు। వసుచంద్రాగ్నులువిభేదమందునరోకటిఁ

మసలుఁ స్వరములు గ్రహములు। నసమానాగ్నులును గాగనలరునివరుసఁ॥

ప్ర-౩౬ - ద్వి ౩౩-తృ ౩౧౫ ప్ర-౭-ద్వి -౯ తృ-౩

సంక్రమణప్రశ్నోత్తరములు-సీసమాలిక

సంక్రమణోత్తరసరణియుగ్మములుగావునక్రమంబునజెప్పెదనువి

నుండు। మొదలిటివిధిలోనవ్యోమయుగిరులుననందాద్రిగుణములునర్థరాసు

రులు। అర్థయుగ్గిరిశరమర్థయుగ్రాజులునష్టాద్రిరాములునగ్నిభా

గ్ను। అర్థయుగ్భుజవేదమర్థయుగ్గశలుమనర్థయుగ్గిరినృపులర్థయు

క్తౄ। ర గుణతిథులైయుండుగణుతిరెండవవిధిమునిచంద్రులునుజలంబులు

సురసగు। ణములిషుల్ జినవిభులష్టియు వేదముల్ గుణశరంబులువసుయు

గ్మకములు। బాణదిక్కులుచంద్రబ్రహ్మలుమూడవవిధిగిరిషులురసపీతగుణ

ములు। రసరాములిషువులు వెసజినరత్నములష్టిజలంబులునర్థదిశలు। తం

ద్రరత్నంబులుపాయకగిరిచంద్రులలరాములునుతత్వములుగుణాత్యు। ల

గునునాల్గవవిధినంబరరాములునంగముల్గగనాగ్నులర్థములును। నర్థా

గ్నులర్థములటనైదిటను రెంటిగూడినదిశలునుమూడుపంచ। లవయుతభు

జములునర్థత్రిలవయుతనందాగ్నులర్థాంశనయనభాగ। ౧౩ యుత

జలంబులుత్య్రంశయుగ్గజాత్యుత్య్రంశయుగశయుగర్థములగషడంశ।

యుతబాహునిధులునుమున్యంశయుగ్మనుత్ నందచంద్రులలోనసవలవ

ముల। గలమామునీశులునలనందచంద్రులదశలవయుత దశవి దములును

సాగరాబ్ధులుక్షితిచంద్రులునైదవవిధినిసార్ధగజాబ్ధి వీక్షణములు । సా
ర్ధబాణాగ్నులుచంద్రాగ్నులీశులునఖములక్షణంబులు నాగజలధులబ్ధియు
గజవియద్బుద్ధులగ్నీశాషులుగిరిసూరవసువులుగిరిగజాగ్ని । నవభుజంబులుగిరు
ల్నాగభుజంబులుజలములుజినదిశల్ జలములుమరి । వసుతర్కనునుగజ వా
శవగజమునుల్ భూజచంద్రములను నాగపాలుపుమీరు । ఆరవవిధిగజాగ్నర్ధి
రాములుశరగజరాములునుభములర్కశీలురాగ । నందాకర్ధవస్వగ్న
లుదిక్కులురామలుదిక్కులురాగములును । నేడవవిధిలోననిషులు భుజంబు
లుస్వరభుజములున్నృపుల్వసుగుణాబ్ధి । రామునిషుగజ రాములుగిరినందరవుని
షుగజరాములర్ధములును । రాజులుమరిగజ రామాబ్ధిరాములుశరవసు రా
ములుసప్తనందరవులిషువసురాములవుబాగ్నులునున్నృపుల్యమ్ములు రాజులు
బాణరాగ।ములున్నృపుల త్తమ హెుందినవిధి యందు నర్ధాద్రులబ్ధి యున
శ్వనందరవులుబాణగజాగ్నులబ్ధాగ్ని జలరాములర్ధనర్వాగ్నులునశ్వభు
జము । అబ్ధియునలతో మ్మిదవవిధిలోపలగిరినందరవులునుశరగజాగ్న । ల
నుఖరాములు రాజులునుగజాగ్నర్ధి రాములుశరగజరాములుభములున్నృపు
లర్ధాద్రులష్టులునగపదొవిధిలోనతర్కతత్వంబులుదంతమితియు।ఖాగ్ని
యుతర్కంబుగజజలంబులుగజంబునునర్ధజలములు భూతములును। భుజవే
దములుగిరుల్ పొసగువర్ణరసంబులతోనుబాణాగ్నులద్రులురస।తత్వము
ద్రదములుతర్కశంబులుగిరులర్ధవిశ్వములుశరశశాంకు। లలతర్కరత్నా
బులబ్ధియుశరదిశలుస్వరముల్ రుద్రాఖ్యవరవిధాన॥౩౫॥ మునబాహుబల
ములుమునులువస్వబ్ధులువసువునుశరవహ్నివసుమునులుమ॥౩౬॥ శేధులుఖా
గ్నులురసములు దెలియుడిట్లు బాణజలములుశరములుబహువిధముగ।సంక్ర
మణప్రశ్నలకునెల్లసమరసంపు । నుత్తరములిట్లు దెలియుటయుక్తమరయ॥

న్యాసము-

ప్రథమవిధి

ప్ర౧౨-౭ద్వి౩౭౯ - ౩౩౫ శ్రు ౫౭ $\frac{౧}{౨}$ ౧౪ $\frac{౧}{౨}$ చ౩౭౮ - ౩౦౩ వం

౭ $\frac{౨౧}{౨}$ ౧[illegible] $\frac{౧}{౨}$ ష౧౬౭ $\frac{౧}{౨}$ ౧[illegible]౩ $\frac{౧}{౨}$

ద్వితీయవిధి

ప్ర ౧౭.౪ ద్వి ౩౬-౫ త్రృ ౨౪-౯ చ ౧౬-౪ పం ౫౩-౨౮ ష ౧౦౫-౯౧

తృతీయవిధి

ప్ర ౫౭.౨-౨ ద్వి ౩౬-౫ త్రృ ౨౪-౯ చ ౧౬-౪ పం ౧౦౫-౯౧ ష ౧౭౫-౩ స ౨౫-౨౩

చతుర్థవిధి

ప్ర ౩౦ - ౬ ద్వి ౩౦-౫ త్రృ ౩౫ - ౫ పం ౧౦ $\frac{౨-౧}{౫}$ $\frac{౩}{౫}$ షం ౩౯ $\frac{౩}{౫}$ $\frac{౪-౧}{౫}$

స ౨౮ $\frac{౧}{౩}$ ౫ $\frac{౨}{౩}$ స ౯-౨ $\frac{౬}{౭}$ $\frac{౭}{౭}$ అ ౧౧౭ $\frac{౯}{౧౯}$ $\frac{౬ ౧౦}{౧౯}$ న ౪౪-౧౧

పంచమవిధి

ప్రథమం ద్వితీయం

ప్ర ౨౪౮ $\frac{౧}{౨}$ -౩౫ $\frac{౧}{౨}$ ద్వి ౧౨౧-౧౧ త్రృ ౨౦-౫ ప్ర ౪౮ - ౧౬ ద్వి ౪౦౮-౫౦

త్రృ ౧౨౭-౩౮౭

తృతీయం

ప్ర ౪౯-౭ ద్వి ౨౮-౪ త్రృ ౧౦-౨౪-౪ చ ౧౪౮ ౧౪౮ ౧౪౬౮-౧-౨

ఆరవవిధి

ప్ర ౩౪౩౮-౩౮౫ ద్వి ౨౭-౧౬ త్రృ ౧౨౯౭-౩౮౫ చ ౧౦-౩ పం ౧౦-౭

పదవవిధి

ప్రథమం

ప్ర ౫ ౨ ద్వి ౨౭-౧౬ త్రృ ౩౪౩౮-౩౮౫ చ ౧౨౯౭-౩౮౫ పం ౭౫-౧౬

ద్వితీయం

ప్ర ౩౪౩౮-౩౮౫ ద్వి ౧౨౯౭-౩౮౫ త్రృ ౩౦-౧౬ చ ౨౭-౧౬ పం ౭౫-౧౬

అష్టమవిధి

ప్ర ౭౫-౧౬ ద్వి ౧౨౯౭-౩౮౫ త్రృ ౪౩౮-౩౮౫ చ ౨౭-౧౬

నవమవిధి

ప్ర ౧౨౯౭-౩౮౫ ద్వి ౩౦-౧౬ త్రృ ౩౪౩౮-౩౮౫ చ ౨౭-౧౬ పం ౭౫-౧౬

దశమవిధి

ప్రథమం

ప్ర ౨౫౬-౩ ౨ద్వి౩౦-౬త్ర౮౧-౧వ౮౫-౫వ౦౮౨-౭వ౬౮-౨

ద్వితీయం

ప్ర ౩౫- ౭ద్వి౨౫౬-౩ ౨త్ర౫౬-౭చ౧౩౫-౧౫వ౦౯౬-౧౬ష౧౦౫-౯

ఏకాదశపఙ్తి-

ప్ర ౮౨ - ౭ద్వి౮౧-౧త్ర౧౩౫ - ౧౫చ౩౦-౬ప౦౮౫-౫

మూలజాత్యుత్తరసీసం

మూలజాతి ప్రశ్నములకును త్తరములు క్రమమ్మున దెలియుడుగణకవరులు। రసగుణములుఖఖవసుధయుచంద్రగజములునందాష్టులు జలభుజాంబ। రెండులురసనంధవియుదద్ధులునుజలరదములునందాక్షి ప్రదరములును। చంద్రజలాబ్ధులు షణ్ణంద రవులునుశరసూరులునురామ జలభుజములు। మూలహీనంబు రెండునుమూలయుతము। నాల్గులవహీనములు రెండునట్లులవయుతములు రెండునునంశపదములు రెండు। గానెరుగు డిందుక్రమమునగ

ణకవార

ప్ర౩౬ద్వి౧౦౦త్ర౧౧చ౧౯ప౦౧౦౨౮ష౮౯౬స౩౨౮౨౫౭౯న౮౮౧దశ౭౯౬ప౧౨౫ద్వా౨౮౩

ఖగవేదులుభుజచంద్రులు। యుగభుజములునేత్రతాములాప్పగుమదియుగాద్రిగుత్రింపదములు౹ముగుదిపరుసరాసులగునుమూలవుజాతిక్

ప్ర౧౮౦ద్వి౧౧త్ర౨౮చ౩౨ష౧౨౫ష౩౨

త్రైరాశికోత్తరసీసం

రెండురూపులమీదరెండుత్ర్య౦శంబులురూపమున్పైముప్పదొకటనాల్గు। ఖఖజలములునప్పకొ౨౫పల్ ఖజలంబులనుమూర్ధ్న నలవంబులటత్రయోద। శమువీదతత్స్వపశ్వాంశలు నైదిటనాల్గులవంబులునైదురూప। ములమీద నైదిటమూడునుగజరవులను గిరిరుద్రులునందరూప। ములవయుని నైదిటను

నాల్గుయొక్క రూపాయలును గాగ త్రైరాశికములకు వరుసగా నుత్తరములందు మూడును తొమ్మిదియును గగలగుటను త్తరంబును గాంచునటుల

ప్ర-రూ ౨/౩ ద్వి-రూ౧ ౪/౩౧ తృ-గ ౧౮౯/౪౦౦ చ-రూ ౨౧/౪౦ పం-రూ౧౩ ౧౩/౨౫

ష-రూ ౪/౫ స-రూ౫ ౩/౫ అ-రూ ౧౧౭/౧౨౮ న-గ-గ౧౯ ౪/౫ ద-రూ౨

శిష్యు న్యాయంబుల జేసిన త్రైరాశి ప్రశ్నోత్తరములిటు బడయు వరుసగా। నొకటి ప్రశ్నను పొన్ను మూటి పైపిల్లింగుస్సు లవి నాల్గు రెండిట నాల్గుపాన్ల। పైనేడు పెన్సులు పాలిండంగ్సులవి మూడు మూటగనుక రెండు వాటి పైని। పిల్లింగుస్సు లెన్మిది చెలగు పెన్సులు నాల్గు పాలిండంగ్సులవి మూడు బరగు నాల్గు। గునగిను లైమును మునిసంఖ్య షిల్లింగ్సులటు పెన్సు లొంటు స్పైనెమలోన। పంచసప్తాంశ యొక్కై ప్రసాయొకటి పష్టను నవసుభుజచంద్రులను శశాంక। వసులవంబులు వెస నేసగునస్తను మున పాలిండంగు నొక్కటి పైసదశము। యష్టపు ప్రశ్నను నర్ధయొక్క పాలిండంగ్సు నెసడు నాక్రమమున మిగులనవము। మంపుహాన్ద్రిము పైక్వార్టర్ వగుననొకటి। పదిటనొకటి పైంటునౌన్సులు బాహుమితియు। నారు డ్రాములు మినిమ్సులు నలరు నేబ। దియు నొకటి నేడిటను మూడు

తెల్లముగను

ప్ర-పా౩ షి౪ ద్వి పా౪ షి పె౭ తృ పా౩ తృ ౧౨ షి ౯ పె ౪ చ పా౩ చ గి౫ షి౭

పె ౬ వ పై ౧౫/౭ ష పా ౮౧/౧౨౮ స పా౧ పై ౧అ/౮ పా౧ ౧/౨ స హ న్ద్రి ము౧ క్వా

ర్ట౫ ౧ ద పై - ౧ డ్రాం ౬ మి౫౧ ౩/౭

వ్యస్తత్రైరాశికోత్తరములు

గుంజభరము బనలుబది ఘోటకంబు। తొమ్మిదియు నైదిటను మూడు తోయ

జాక్షి। సల్క్రమగు పిశ్వములు త్త్రైంశయుతములగు చు। గుణల వాక్య గు ణా

ధ్వముల్గాలు చు మితము.

ప్ర॥ గురిగింజ మొత్తలు రెండు ద్వి॥ గ॥ ౧౩ ౧/౩ తృ॥ గ॥ ౩/౫ చ॥ ౫౩ ౧/౩

పూర్వగణకోదాహృతోత్తరం

జీవవిలువలు వస్త్రంబు జెందుమనను చు। భాస్కరాచార్యుడు తమాటబాడబంబు॥
సప్తత్రిలవాఢ్య చంద్రాశ్వసముములు విలువ। గాని పంచరాశికవిధిగాదు సుండు
౭౧ ౩/౬

పంచరాశికోత్తరములు

పంచరాశిక ప్రశ్నలబగగు మాట। కములలో మిగిది నములు క్రమముగాగ।
ఆరునాలుగున దాకలగునునుత్త। రములు సంశయమేమియు రాదు దీన॥
ప్ర॥ గుణ॥ ద్వి॥ ౮-౬ తృ॥ ౮-౪ చ॥ ౧-౩౫
బ్రహ్మయుతగుణతారల రామజలధి। లవములను రాశ్యగుణమును అందు చం
ద్ర। జలములష్టియుతాష్ట వింశతినితత్వ। లవములు ఖశాంత రంబుతై
లవి సుమా

ప్ర॥ ౪౩/౨౬౩ ద్వి॥ ౩ ౪౧/౧౪౩ తృ॥ ౧౬ ౨౫/౨౫

సప్తరాశికోత్తరములు

తేకగజవర్ణయుతజలతకములను। ప్రకృతిలవములు రసగుణ బాహు
యుక్త। రామసూర్యభుజశిఖులవ్యోమతత్వ। రత్నములు సప్తరాశికరాశి
కిడను॥

ప్ర॥ ౪౮౬ ౨౧/౬౪ ద్వి॥ ౨౩౬ ౧౧౨/౧౨౩ తృ॥ ౬౦

నవైకాదశరాశికోత్తరసీసం

నవరాశికంబున నయననంద జలాగ్ని యుగ్గజవసులను పవసులు। రసనగ
దభుజనఖరదనాఢ్య ఖఖపూర్ణ జలతకములరామపణ్ణఖేందు। లవములు

స్వరసాయకాఢ్యఖేంద్రులనందరాములేకాదశీ ప్రాణయుక్త । విశ్వులవాద్రులుపెసదశనందభాగములుపాదహీనగజేంద్రసమితితర్క । గజదిగాఢ్యనఖాత్తులగలుగుచంద్ర । హయకేందులుఖగుణేషుషట్ఖఖులును । గలయు ఖఖఖఖగజములగణ ౯౩ ।౬టఖజలయుఖిసఖము ౨.౯౮, ౬౦ ॥

నవ ప్ర ౩౪౯ $\frac{౨౪౮౧}{౮౮}$ ౩౨౨౦౭౯౬ $\frac{౧౨౦౬౩}{౬౦౦౦౦}$ ౫౬ $\frac{౩౯}{౧౪౦}$

ఏకా-ప్ర ౫ $\frac{౬}{౧౩}$ ద్వి $\frac{౯}{౧౨}$ త్రి ౧౪౮ $\frac{౧}{౨}$ చ ౧౯౮౬ $\frac{౧౫౧}{౨౨౦}$ పం ౩౬౫౩౭

$\frac{౨౪౮౩౮౧}{౮౨౦౦౦}$ $\frac{౧౯}{౨౦౦}$

వర్గత్రైరాశికోత్తరములు

వర్గత్రైరాశికోక్తులవరలుఖేషు । ధరలురసగజ జలములుతర్క బాణ । ములుసపాదంబులష్ట్యంశయుక్తనంద । రాములుఖఖేషులష్టాంశరాములతయా

ప్ర ౧౫౦ ద్వి ౪౮౬ త్రి ౫౬ $\frac{౧}{౪}$ చ ౩౯ $\frac{౧}{౧౬}$ పం ౯౦ పం $\frac{౩}{౮}$

వర్గపంచరాశికోత్తరములు

పదియుమనులు నైదుబరగునుదీర్ఘముల్ । వసువర్ణములును బాహువ్రులను । వెడలుపగునుగలశి వెలయుపంచకరాశి । యుత్తరములు పరుసమూ

కరయా

ప్రని ౧౦ వె ద్వి-౧౫౮-వె త్రి ౫-వె ౨

వర్గసప్తరాశినవరాశ్యప్రశ్నోత్తరములకు

తొలుతటి ప్రశ్నను తొమ్మిదిసాధసప్తకముతక్కంబులు బలయు రెంట । పం

చాంశత్రయయుతభానుల్ప్రరాంశాబ్ధియుక్తరత్నంబులు యుగ్మములు న

మూటనర్ధాబ్ధులు మొగి నెన్మిదిటమూటి గలశినరాములజలలవాద్య । భుజ

ములుసప్తమంటునసవరాశినిమూరులు దశయుతశూన్యచంద్రులును నవంబు

నసార్ధ సప్తులును మొదల । శత్వములసదళౌ కృతుల దగునఖములు। పార్ధ సప్తేందులునయిజానుమీరు । క్రమతతులములుపలములుగణితి శెకా॥

సప్తరాశి

ప్ర-కర్పూర ౧/౨ సం-చందనం ౧౨ ౩/౫ వేర్ల ౧/౫ కుంకుమ ౧/౨ వె ౩ ౩/౮ కుం౨ ౧/౪

నవరాశి

ప్ర-ముం౧౨ పరం ౧/౨ పర్ణ ౧/౨ ద్విశం౨౫లో ౨౨ ౧/౨ తా౨ంసీగ ౧/౨

పఞ్చైకాదశ రాశ్యుత్తరం

త్ర్యంశయుగళయుక్తకర్ణముల్దకర్ణముల్ । త్ర్యంశయుక్ఛరములుత్ర్యంశయుగళ । యుక్తవర్ణములును యోగములుతా మాది । పలములగు విమిశ్రభవుని రాశి॥-నాల్గు శరత్రి లవములనుగూడుశరములు । శరలవాధ్యగిరులు శరలవములు। రెంటగూడినట్టి రెండును నైదిట। నాల్గుగూడువసులు నగుపలములు॥

ప్ర-తా౨ ౨/౩ లో౨ హే౫ ౧/౩ త్ర ౨/౩ ౨రక ద్వి హారిర పీ౫ ౩/౫ నీ ౧/౫ హో౨ ౨/౫ రక ర/౯

భాండప్రతిభాండోత్తరం

భాండప్రతిభాండమునతా మ్ర భాజనంబు । ఆర్కృతిన సప్తదశలవాధ్యయోగశలము । లామ్రములురదచంద్రులునారికెడమ । అగుమరవిసంఖ్యక్రమముగాలలితగాత్రి॥

ప్ర-ధ-తాంపర ౧/౨౨ ద్వ౨౦-౧౩-౨త్య నారికేళ౧౨

ఇదిబదరీవననిలయనారాయణవరపదాశ్రయలబ్ధ వరకవిత్వ । హారీతగో
త్రరంగారాయవరపుత్ర వేంకటకృష్ణరావుకవివర్య । చేరచితంబ
గుచారులీలావతీవివరణంబున నన్వయవిశిష్టభేద । కప్రకీర్ణకము
సంకలనాదిభాండప్రభాండాంతగుణితంబుబహుళభంగి ।
భాస్కరాచార్యకృతముగుబహుళగుణిత। సాంధ్రస
హితంబును ప్రాతురాంకనమును । వివిధపరి
రక్షరిపూర్తి వెలయునటుల । పూర్తియొ
నరింప బడియెసంపూర్తిగాగ ॥

హారీతసగోత్రసముద్భవ । వరరంగారాయతనయువరకవి
చేతన్ । విరచితముగులీలావతి । పరిపూర్తిప్రకీర్ణభా
తిబడసెను ముద్రన్ ॥

శ్రీ వేంకటార్యసద్గురుబ్రహ్మణే శ్రీనమః

* అథమిశ్రవ్యవహారః ప్రథమః ప్రారభ్యః *

తత్రమిశ్రకళాంతరే

కరణసూత్రం సార్ధవృత్తేనాహ.

ప్రమాణకాలేనహతం ప్రమాణంవిమిశ్రకాలేనహతంఫలం
చ। స్వయోగభక్తేచపృథక్స్థితేతేమిశ్రాహతేమూలకలాం
తరేస్తః। యద్వేష్టకర్మాఖ్యవిధేస్తుమూలంమిశ్రాచ్చ్యు
తంతచ్చకలాంతరంస్యాత్॥

కాలధనంబులైగాంచు ప్రమాణంబులొండొంటగుణియించియొక
టనిల్పి। మిశ్రకాలంబునబెంచినఫలమునునట్టిలనిల్పియునాయాగంబు। సం
కలనముజేయసంజ్ఞలుగుణయుగ్మకముహారకముననట్టిగుణములుభయం
బులనుధనయోగంబువేర్వేరగుణియించిహారమునగూర్చిమీర। వేరువే
రహరించినవేగమూలఫలములనునిష్టకర్మాఖ్యగణితిమూల।ధనముమిశ్రం
బుననుద్రోయవనరుశేష।ధనముగళయననెగడునుఘనతమీర॥

ప్రమాణేతి - ప్రమాణకాలేనప్ర
మాణంహతంవిధేయంవిమిశ్రకా
లేనచఫలంహతంకార్యం। పృథక్స్థి
తేతేప్రమాణఫలేమిశ్రాహతేమి
శ్రద్రవ్యగుణితేస్వయోగభక్తే
ప్రమాణకాలయోర్యోగేనభక్తే
సతిమూలకలాంతరేమూలధనవృద్ధీ
భవతః॥

అసలువడ్డిమొత్తముగానుండు
పంచరాశికమునందుఆరాసులువి
భజించువిధి॥

ఆదిని ప్రమాణకాలంబుచే ప్రమా
ణధనంబునుగుణించియుంచునది॥

పిదపగడచినకాలముచేవడ్డినిగా
యమొత్తమునుగుణించియుంచునది

రెండవరాశిచేమిశ్రద్రవ్యము
నుగుణించిహారముచేహరించినఫ
లమువడ్డయగు.

ప్రకారాంతరమాహ - యద్వే
తి. ఏవం వా మూలమానేయం - య
థా ఇష్టకర్మాఖ్య విధవ్స కాశ
వ్యాలంధనమానీయ తన్మిశ్ర ధనా
చ్చ్యుతం సత్ కలాంతరం స్యాత్

ప్రకారాంతము - ఎట్లన - ఇష్టకర్మ
వలన నేనియు ఇష్టరాశి యొందుపం
చ రాశిక్రమంబున కలాంతరము
పాధించి యూ ఫలంబున నిష్టాంక సం
కలనము జేయ లభించు రాశి చే మిశ్ర
ధనమును భజింప లభించు లబ్ధము ఆ
సలును యగా మూలము మిశ్రంబున
వ్యవకలింప శేషము వడ్డియు నగు -
ఈ రెండును గుణ రాసులని యొ
నునీ రెంటి సంకలన రాశి హారకంబు
నియును దెలియునది -
పిదప మిశ్రధనమును అడిగిన రా
శి చే గుణించి హారకము చే హరింప ఆ
సలు రాశియగు

ఉదాహరణం -

పంచకేన శతేనాబ్దే మూలం స్వం సకలాంతరం । సహస్రం చేత్
పృథక్ తత్ర వద మూలకలాంతరే ॥

నిమ్మ శతకంబునకు నొక వెలకు నైదు । నిష్క ములక్క ళయగు నేని నీరజా
క్షి । మాసములపక ళంబు గుమాడలు ఖఖ । పూర్ణచంద్రుల దెల్పు ము
మూలకళలు ॥

పంచకేనేతి - పంచరూపకాభివృద్ధి
ర్యస్మిన్ శతే తత్పంచకం రూపకశ
తం వృద్ధ్యా దత్తం యత్ర పంచరూప
కాః ప్రతిమాసం వర్ధంత ఇత్యర్థః
ఈదృశేన శతేన వర్షేణ మూలం
స్వం ధనం కలాంతర సహితం చేత్స
హస్రం జాతం తర్హి తత్ర మూల
కలాంతరే పృథగ్వద ॥

ఈ యుదాహరణంబున నెలకు
నూటికి ఐదురూపాయిలు వడ్డియ
గు నేపంద్రెండు నెలలు గడిచిన పి
దప అసలు వడ్డి చేరిన మొత్తము వే
యి రూకలు అయ్యెనేని యందసలు
ను - వడ్డియును వేర్వేరు వివరింపు
మనుట.

న్యాసః ॥ ప్రమాణకాలేన ౧ ప్రమాణం ౧౦౦ హృతం ౧౦౦ విమిశ్రకాలేన ౧౨ ఫలం ౫ హృతం ౬౦ ఏతేద్వే ౧౦౦ ౬౦ విమిశ్రేణ ౧౦౦౦ ఆహతే ౧౦౦౦౦౦ ౬౦౦౦౦ స్వయోగేన ౧౬౦ భక్తే మూలకలాంతరే జాతే ౬౨౫ ౩౭౫

నె ౧	నె ౧౨
రూ ౧౦౦	మిశ్రం ౧౦౦౦
వ ౫	

ప్ర ౧ మిశ్ర ౧౨

$\frac{౧౦౦}{౧౦౦}$ $\frac{౫}{౬౦}$

౧౬౦

౧౦౦౦ ౧౦౦౦

౧౦౦ ౬౦

గో) ౧౦౦౦౦౦ (౧౬౦) ౬౦౦౦౦

ఫలం మూలం ఫలంకలాంతరం

౬౨౫ ౩౭౫

ప్రకారాంతరం యథా రూపమిష్టం ప్రకల్ప్య పంచరాశికేనానేయం యథా ॥

క్రమం		విపర్యయం	
౧	౧౨	౧	౧౨
౧౦౦	౧	౧౦౦	౧
౫		౦	౫

ఇష్టకర్మవిధిని రాశ్యానయనం చెప్పుచున్నాడు నెలకు నూటికి అయిదు వడ్డీ యగు నేడ

యదిరూపకశతస్య పంచవృద్ధిః వర్షేణ ఏకస్య కియతీతి — పూర్వోక్తపంచరాశికవదన్యోన్యపక్షనయనే బహురాశివధః ౬౦ స్వల్పరాశివధేన ౧౦౦ భక్తాః వింశత్యా ఉభయోరపవర్తః $\frac{౩}{౫}$ ఏతేన రూపం యుతం తదధఃసమచ్ఛేదౌ $\frac{౩}{౫}$ $\frac{౫}{౫}$ యోగః $\frac{౮}{౫}$ అనేన దృష్టం ౧౦౦౦ ఇష్టం ౧ హతం ౧౦౦౦ భక్తం ఛేదం లవం చ పరివర్త్య $\frac{౫}{౮}$

పండ్రెండు నెలల కున్నొక రూపమున కెంతయని — ఇందు పూర్వోక్త పంచరాశిక విధిని విపర్యయించ బహురాశివధము ౬౦ స్వల్పరాశివధము ౧౦౦ భక్తలబ్ధం $\frac{౬౦}{౧౦౦}$ అపవర్తితం రాశి $\frac{౩}{౫}$ సంఇష్టం $\frac{౧}{౧}$ సమ $\frac{౩}{౫}$ $\frac{౫}{౫}$ రాశియోగం $\frac{౮}{౫}$ దీని చే దృష్టం ౧౦౦౦ ఇష్టం ౧ గుణితం $\frac{౧౦౦౦}{౧}$ భా $\frac{౮}{౫}$ ప

$\frac{౧౦౧౧}{౧}$ అంశాహతిచ్ఛేదవధేన

$\frac{౫౧౦౦}{౮}$ భక్తేఃలబ్ధం ౬౨౫ మిశ్రాత్

౧౦౩౦ చ్యుతంజాతంకాలాంతరం ౩౭౫

రీహా $\frac{౫}{౮}$ గా $\frac{౧౦౧౧}{౧}$ గుణితరాశి $\frac{౫౧౦౦}{౮}$

అపర మూలరాశి ౬౨౫ శేషం వడ్డి ౩౭౫

రుజువు.

స్వల్పరాశివధము	క్రమము		విపర్యయము		బహురాశివధము
	౧	౧౨	౧	౧౨	౧౨ ౬౨౫
౧౦౦	౧౦౦	౬౨౫	౧౦౦	౬౨౫	౭౫౦౦ ౫
	౫			౫	౧౦౦)౩౭౫౦౦(౩౭౫ వడ్డి

౩ ప్రశ్నలు

ఒక నెలకు నూరు రూపులకు కాలాంతరము గాగ గొని తిన్నిమాసాం। తరము నగుణితత్వంబులు। సకలాంతర మొసగ మూలసంఖ్య యిదెంతో॥ నెలలు మూటికి నూటికి నేత్ర రూపకములు। కొనిన యిమ్మొనర్చి ఖశశి మాసములు చనన తిరూపములొత్త మొసగి। మూలకళలను చెప్ప గముగుదబలు హా॥ ఒక నెలకు నాలుగునుమూ। ముకళగశతరూపములకు గొనిశగకృతనేత్రశమాసములశరాద్య్యం। గకశరములు। కళయొసగకళయుంచెంతో। స్వ్యంశయుతమాసములకు సాధనగిదిలోకి। రూపకములకు పంచాంశయుక్తపంచ। కమ్ముశఖమైనపంచాంశకయుతపంచ। మాసనకళాంతరముశతమైననెంత॥

న్యాసము

స		ద		గ		చ	
౧	౧౫	౩	౧౬	౧	౨౦౫	౧ ౧౧	౩ $\frac{౧}{౫}$
౧౦౦	౨౦౩	౧౦౦	౮౦	౧౦౦	౫౬౭౫	౩౭౧	౧౦౦
౧		౨		$\frac{౩}{౦}$		౫ $\frac{౧}{౫}$	

సమకలాంతరం.

అథ ప్రమాణైర్గుణితాస్స్వకాలా వ్యతీతకాలఘ్నఫలోద్ధృతాస్తే। స్వయోగభక్తాశ్చవిమిశ్రనిఘ్నాః ప్రయుక్త
ఖండానిపృథగ్భవంతి ॥

స్వీయప్రమాణములైనలలచేత గుణించివ్యతీతకాలములే। స్వీయఫలఘ్న హారముచేభాగించుచేయఫలంబులు ధనం। బొయ్యనబెంచియోగమునచే భజింపగనాదిఖండము। ల్పయ్య నవచ్చు బోగణకసారసమానకళాంతరంబునకు

అథేతి- ప్రమాణైః స్వకాలాః గుణితాః కార్యాః వ్యతీతకాలగుణితం యత్ఫలం తేన ఉద్ధృతాః భక్తాః తే విమిశ్రనిఘ్నాః మిశ్రద్రవ్యేణ హతాః సంతః స్వయోగభక్తాః కార్యాః పృథక్ ప్రయుక్తఖండాని భవంతి॥

ఈ సమానకళాంతరమును సమూలధనములు సాధించునెడ తొలుత నాయాయి ప్రమాణకాలము చే నాయాయి ప్రమాణముల గుణించునది। తరువాత నా గతకాలములకును తమవడ్డీల ప్రమాణములకును గుణించునది। ఆదిగుణితరాసులను క్రమంబున ద్వితీయగుణితరాసుల చే భాగించునది। ఫలంబుల వేర్వేర నుంచునది। మరియు నీ ఫలంబుల సంకలనము జేసియుంచునది। పిదప మిశ్రధనమును ఫలంబులచే వేర్వేర గుణించి ఫలయోగరాశిచే వేర్వేర భజింపనాదిరాసులు లభించు॥

ఉదాహరణం.

యత్పంచకత్రికచతుష్కశతేనదత్తంఖండైస్త్రిభిర్గణకనిష్కశతంషడూనం। మాసేషుసప్తదశపంచసుతుల్యమాప్తం
ఖండత్రయేపిహిఫలంవదఖండసంఖ్యాం ॥

నెలనొకటికి శతంబునకు నేనును మూడును నాల్గుని ష్కములు । కలలుపిధిం చిముప్పురయుం గ్రహనిష్కములొప్పగొంచు వా । రలుగిరిదిక్పురంబులను రాజిలు మాసములన్కలావలుల్ । తులముగనిచ్చి రేనిత్వరతో డుత దెల్పుము వారిఖండముల్ ॥

యదితి ॥ హేగణక యత్ - పంచక త్రిక చతుష్క శతేన కృత్వా త్రిభిః ఖండైః సమానం నిష్కశత ముత్తం । సప్తదశ పంచ మాసేషు ఖండత్రయేపి తుల్యం ఫలం ప్రాప్తం । తత్ర ఖండసంఖ్యాం వద ॥

ప్ర నె-౧	ప్ర ధ ౧౦౦	ఫలం ౫	మిశ్ర నె ౭
౧	౧౦౦	౩	౧౦
౧	౧౦౦	౪	౫

ఈయుదాహరణమునందు ముగ్గురు వర్తకులు మిశ్రముగా నొకడు నూటికైదును మూడును - నాల్గును గాక లాంతరంబుల నిర్ణయించి మొత్తముగా గొనిన నూర నిష్కములయందు క్రమంబున ౭-౧౦-౫-మాసంబులకాలాంతరములు సమానముగానిచ్చిరేని యాద్యాదిఖండము లెట్లుండునని ప్రశ్నము.

న్యాసః యథా । ప్రమాణగుణిత కాలాః ౧౦౦-౧౦౦-౧౦౦ వ్యతీత కాలాః ౭-౧౦-౫ ఫలాని ౫-౩-౪ క్రమేణ గుణితాః ౩౫-౩౦-౨౦ ప్రథమస్య ౩౫ ద్వితీయస్య ౩౦ తృతీయస్య ౨౦ అనేన ప్రథమాః ౧౦౦-౧౦౦-౧౦౦ భక్తాః $\frac{౧౦౦}{౩౫}$

ప్రమాణకాలగుణిత ప్రమాణగుత ధనరాసులు -

$$\frac{౧౦౦}{౧} \quad \frac{౧౦౦}{౧} \quad \frac{౧౦౦}{౧}$$

౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦

గతకాలగుణితఫలములు

$$\frac{౫}{౭} \quad \frac{౩}{౧౦} \quad \frac{౪}{౫}$$

౩౫ ౩౦ ౨౦

$\frac{౧౦౦}{౩౫}$ $\frac{౧౦౦}{౨౦}$ అథాపవర్తనేన్యా

సః । ప్రథమస్య పంచభిః ద్వితీయస్య దశభిః తృతీయస్య వింశత్యాతే త్రయః । $\frac{౨౦}{౭}$ $\frac{౧౦}{౩}$ $\frac{౫}{౧}$ ఏషాంయోగార్థం సమచ్ఛేదాః కృతాః $\frac{౬౦}{౨౧}$ $\frac{౭౦}{౨౧}$ $\frac{౧౦౫}{౨౧}$ యోగే $\frac{౨౩౫}{౨౧}$ తే త్రయః $\frac{౨౦}{౭}$ $\frac{౧౦}{౩}$ $\frac{౫}{౧}$ మిశ్రేణ ౯౪ హతాః $\frac{౧౮౮౦}{౭}$ $\frac{౯౪౦}{౩}$ $\frac{౪౭౦}{౧}$ స్వయోగేనానేన $\frac{౨౩౫}{౨౧}$ భక్తాః ఛేదం లవం చ పరివర్త్య అంశాహతిః ఛేదవధేన భక్తేతి కృతే జాతం $\frac{౩౯౪౮౦}{౧౬౪౫}$ $\frac{౧౯౭౪౦}{౭౦౫}$ $\frac{౯౮౭౦}{౨౩౫}$ ఛేదైర్భక్తేషు లబ్ధాః ఖండాః ౨౪-౨౮-౪౨ ఏతేషాం ఖండానాం వృద్ధిస్తు పంచరాశికేనానేయా ॥

యథా యది మాసే శతస్య పంచాది వృద్ధిః తదా సప్తమాసాదిషు చతుర్వింశత్యాదేః కియతీతి

న్యాసో యథా

మొదటి రాసులను క్రమంబున రెండవ రాసులచే భాగించిన ఫలములు

$\frac{౧౦౦}{౩౫}$ $\frac{౧౦౦}{౩౦}$ $\frac{౧౦౦}{౨౦}$

అపవర్తితరాసులు $\frac{౨౦}{౭}$ $\frac{౧౦}{౩}$ $\frac{౫}{౧}$ యీ రాసుల కూర్చుటకు సమచ్ఛేదాలు

$\frac{౬౦}{౨౧}$ $\frac{౭౦}{౨౧}$ $\frac{౧౦౫}{౨౧}$ యోగరాశి $\frac{౨౩౫}{౨౧}$

ఆదిరాశ్యానయనం

మిశ్రధనం $\frac{౯౪}{౧}$ గుణించు ప్రథమంఖం $\frac{౨౦}{౭}$ రాశి $\frac{౧౮౮౦}{౭}$ భా $\frac{౨౩౫}{౨౧}$ పరివర్తి హా $\frac{౨౧}{౨౩౫}$ భా $\frac{౧౮౮౦}{౭}$ రాశి $\frac{౩౯౪౮౦}{౧౬౪౫}$ అప ౧౬౪౫ రాశి ౨౪

మిశ్రధనం $\frac{౯౪}{౧}$ గుద్వి-ఖం $\frac{౧౦}{౩}$ రా $\frac{౯౪౦}{౩}$ భా $\frac{౨౩౫}{౨౧}$ పరిహా $\frac{౨౧}{౨౩౫}$ భా $\frac{౯౪౦}{౩}$ రాశి $\frac{౧౯౭౪౦}{౭౦౫}$ అప ౭౦౫ రాశి ౨౮

మిశ్రధనం $\frac{౯౪}{౧}$ గుతృ-ఖం $\frac{౫}{౧}$ రాశి $\frac{౪౭౦}{౧}$ హా $\frac{౨౩౫}{౨౧}$ పరిహా $\frac{౨౧}{౨౩౫}$ భా $\frac{౪౭౦}{౧}$ రాశి $\frac{౯౮౭౦}{౨౩౫}$ అప ౨౩౫ రాశి ౪౨

యిందు సమశకలాంతరములు పంచరాశికములవలన సాధించవలయుట

న్యాసము

ప్రథమపంచరాశికం				ద్వితీయపంచరాశికం				తృతీయపంచరాశికం			
క్రమం		అన్యపక్షనయ		క్రమన్యాసః		అన్యప		క్రమన్యాసః		అన్యప	
౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౫	౧	౫
౧౦౦	౨౦	౧౦౦	౨౪	౧౦౦	౨౭	౧	౬౭	౧౦౦	౪౨	౧౦౦	౪౨
౫			౫	౩			౩	౪			౪

అత్ర ప్రథమస్య బహురాశివధః ౭౪ంస్వల్పరాశివధేన ౧౦౦ భక్తః లబ్ధం ౭శేష $\frac{౪౦}{౧౦౦}$ నిశ్శేష భాజ్య హారయోర్ద్వింశత్యా ౨౦ అపవర్తః $\frac{౨}{౫}$ ఛేదఘ్న గుణాపేక్షి తృతీయజాతం కలాంతరం $\frac{౪౨}{౫}$

ఏవం ద్వితీయస్యాపి బహురాశివధః ౭౪ం స్వల్పరాశివధః ౧౦౦ కలాంతరం $\frac{౪౨}{౫}$

ఏవం తృతీయస్యాపి కలాంతరం తుల్యం $\frac{౪౨}{౫}$

యీమూడు పంచరాశికంబుల యందును స్వల్పరాశియగు హారము తుల్యము ౧౦౦

ప్ర $\frac{\frac{౬}{౨౪}}{౧౬౭}$ $\frac{౫}{౭౦౦}$ ద్వి $\frac{\frac{౧౦}{౨౭}}{౨౭౦}$ $\frac{౪}{౭౪౦}$ తృ $\frac{\frac{౫}{౪౨}}{౨౧}$ $\frac{౪}{౭౪౦}$

యీమూడిటను బహురాశివధము తుల్యంబగుట హారభాజ్యంబులని గువది చేసవవర్తనము జేయలభించినకళాంతరము $\frac{౪౨}{౫}$

౨ ప్రశ్నలు

ప్రీచం ద్రాశ్విగుణజలశరమాసపమితికిదశ నందవసుగింతకరూపా

మిత్తికి రెండిటమూడు మిగులమూడిటనాల్గు నాల్గింట నైదును నైదిటారు । వారిట నేడునునగు కళాంతరములనధమర్ణాపంచకంబప్పుగొనిన । స్వ రశామగిరిరూపసమిత్తికి నారైదు నాల్గుమూడును రెండు నైన నెలల । వారు వారు గొనినవరరూప సమిత్తికి కలుపమును గాగకతర్ణకొనగు । నెడలమూలధనను లెక్కరింపుము చెలి । పాటిగణితి ముందు ప్రాథ వేని॥

లోకేశగిరిరత్నరుద్రమాసములకు ఖజలసాయక రామ ఖాగ్నితత్వ । నఖరూపకములకు వర్ధనంబు రూప బు పార్థరూవంబును చతుష్కమిత్తియు । సాక్షబాహులుగాగ చంద్ర ఖ చాణరూపములప్పుగొని నిచ్చి ఉంచ వణిజులట । క్రమంబుగ నాలుగారు నెన్మిది పదివంన్రెండు నెలలం జుపరగ వారు । వారు గొనినిచ్చిధనము లుపడ్డిపము । గానెసంగిన వారలుగణక ఉంచి । కొని నఖండ ధనంబులగొను గుమిపుడ । సమకలాంతరగణితంబు సాధ్య మని ॥ కరజలతర్క భఖషతిరవి ఘనమాసములకు విదిమరియు నిరువ । దియుముప్పది యు నల్బదియు నేబది యరువది యా డెబ్బది యును నగు నియతమూల । ములకు మూడిట రెండు మూడును నాల్గిట నైదిట నాల్గును నారిట్లైదు । యేడిటననారును నెన్మిదింట సేదునం దావ్వలవము నగు కళలను । మూలమిమవ వార్థమున్నశ్వగిరిచంద్రకులగొనగుణశరాద్రినందరుద్ర । విశ్వతిథి నెలలకు వెసనమకళలిడ । ఖండసప్తకములగణక దెలుపు

ప్రథమ ప్రశ్నం - మిశ్రధనం ౭౬౭						ద్వితీయ ప్రశ్నం - మిశ్రధనం ౫౦౧					తృతీయ ప్రశ్నం - మిశ్రం ౧౭౭౫౯౫						
ప్రమాణకాలములు	౧	౨	౩	౪	౫	౩	౫	౭	౯	౧౧	౨	౪	౬	౮	౧౦	౧౨	౧౪
ప్రమాణధనములు	౧౦	౯	౮	౭	౬	౪౭	౩౫	౩౦	౨౫	౨౦	౧౦	౨	౩౦	౪౦	౫౦	౬౦	౭౦
ప్రమాణఫలములు	౨/౨	౪/౩	౫/౪	౬/౫	౭/౬	౧/౨	౧	౩/౭	౨	౫/౯	౨/౩	౩/౪	౪/౫	౫/౬	౬/౭	౭/౮	౮/౯
గతకాలములు	౬	౫	౪	౩	౮	౪	౬	౮	౧౦	౧౨	౩	౫	౭	౯	౧౧	౧౩	౧౫

అథసమమూలక్షాంతరధనకరణార్థే
సూత్రంవృత్తార్ధేనాహ

రాశ్యంతరంమాసఫలాంతరేణభక్తంహి కాలోభవతీతివేద్యః ॥
రాశిద్వయములవివరము। వాశిగనొక నెలకువచ్చువడ్డి వివరం।, జై శోధి
లుహారకమున। నొాశివదనాభజింపనోగికాలంబొ॥

మాసఫలమితి - అధిక -కనిష్ట రాశ్యోర్య దంతరం తత్ మాసఫలాంతరభక్తం రాశ్యోర్మాసఫలె యొతదంతరేణ భక్తంసత్ కాలో భవతి-

వడ్డీల ప్రమాణములు భేదములు గానుండు నెడలఅసలువడ్డి రాసులు సమానతనందు కాలము నెరుగు విధి అసలు రాసులకు రెంటికినిగలయంతరమును।అయ్యసలు మొత్తంబులకునిర్ణయంబగు నొక నెలవడ్డీకుంగలుగు భేదరాశిచే భజింపసమంబగు కాలంబు దెలియుననుట . ఇందుగొప్ప రాశికిస్వల్ప-కలాంతరంబునుస్వల్ప రాశికినధిక కలాంతరంబునునుండు నెడలనీవిధి ప్రవర్తించుననివిచారించవలయు.

ఉదాహరణం 3

పంచకేనశతందత్తంద్విత్రికేన శతద్వయం।మూలేనఫలకేకే
నకాలేనసమతాభవేత్॥
శతమునకుమాసమునకైదుచయుకళల।నూరునిరునూరుగొని వారలిర్వురు
నుసమంబుగాసకలాంతరమాదిధనము।జేర్ప నెలలెన్ని జెప్పుమా కేర్పరించి

పంచకేనేతి।పంచకశతేనరూపకశతందత్తం।ద్వికశతేన ద్వే శతేదత్తే। ఉభయొర్మూలెసఫలకేసతి। కేనకాలెనసమతాస్యాత్॥

ఈయుదాహరణంబున నూటికిఅయిదువంతుసనూరు నురెండువంతునయిన్నూరును గ్రహించినయిరువురును మూలకలాంతర యుత సంఖ్యలుసమమునుగా నొసంగకాలమెంతయగునని ప్రశ్నము.

ద్వారాశీ ౧౦౦-౨౦౦
తదంతరం౧౦౦ పక్ర
మాసఫలం౫అన్యత్ర ర
తయోరంతరం ౧ అనే
నరాశిద్వయాంతరం
౧౦౦భక్తం లబ్ధం ౧౦౦
అయంమాసాత్మకస్స
మధనకరణ కాలః-

ప్రథమః -	ద్వితీయః -
నె౧కి	నె౧కి
౧౦౦	౧౦౦
౫	౨
౧౦౦	౨౦౦

మూలధనములకునొక నెలకువచ్చువడ్డి- మొదటికి ౫ రెండవదానికిర అంతరం హారకం౧

మూలధనములు రెండవవానిధనము ౨౦౦ మొదటివాని ధనం
అంతరం- ౧౦౦భాజ్యం

అత్ర పంచరాశికృత్య లబ్ధకలాంతరం క్రమేణ౫౦౦ ౪౦౦ ఏతద్యుతంనిజ మూలధనం ౧౦౦ ౨౦౦ సమంజాతం ౬౦౦ ౬౦౦

ప్రథమం				ద్వితీయం			
ప్రమాణం	ఫలం	ఇచ్ఛా		ప్రమాణ	ఫలం	ఇచ్ఛా	
౧	[illegible]	౧	౧	[illegible]	౧౦౦	౧	౧౦౦
౧౦౦	౧౦౦	౧౦౦	౧౦౦	౧౦౦	౨౦౦	౧౦౦	౨౦౦
౫			౫౦౦	[illegible]			౨

హారకభక్తఫలం సమధనకరణకాలం నెలలు. ౧౦౦
ప్రథమపంచరాశి ద్వితీయపంచరాశి
వడ్డి ౫౦౦ వడ్డి ౪౦౦
మూ-ధ- మూ-ధ ౧౦౦ ౨౦౦
సకలాంతరమూలధనం ౬౦౦ ౬౦౦

౩ ప్రశ్నలు

శతమునకునాల్గుచొప్పునశతత్రయము గొనిన । యిట్టివాడు నూటికియయిదు కూడ ।
శతములపాదహీనశతంబునుగొనినయతడు । సకి యిద్దరికిని కాల సమితియెంత ॥
సప్తకశతీ శతంబును శతకమునకు ద్విక మిత్రిని పాదహీనద్విశతియునిక రముగ
ను । గొనినయిరువురుసకి శతాధనము లెన్ని । మాసములకి సమగదివేగ మా
కు జెపుమా ॥ ఆరువడ్డికినూటియేబదియు గొనిన । వాడె భుజశేషనన్నూఱు రుణ
గొనినతడు । సకి మూలధనంబులసమత నొసగు కాలముపధింపు ప్రత్యముగ
కంబుకంఠి

ప్రథమం		ద్వితీయం		తృతీయం	
౫౧ కి	౫౧	౧	౧	౧	౧
౧౧౦	౧౮౦	౧౮౦	౧౮౦	౧౮౦	౧౮౦
౪	౨	౭	౨	౬	౨
౧౮౦	౧౬	౧౦౦	౨౫౦	౧౫౦	౪౦౦

అథమిశ్రవాణిజ్యంవ్యాఖ్యార్థేనాహ

ప్రక్షేపకామిశ్రహతావిభక్తాః। ప్రక్షేపయోగేనపృథక్ఫలాని॥

క్షేపకములుమిశ్రహతముజేసిక్షేపయుక్తిచే। బాపసంభవించుఫలములబడ్డ వేరువేరుగను

ప్రక్షేపకాఇతి॥ ప్రక్షేపకాఃమిశ్రద్రవ్యేణగుణితాః ప్రక్షేపయోగేనవిభక్తాస్సంతఃఫలానిపృథక్స్యుః

పాళ్ల వర్తకవిభాగంబున నాదియందుంచినధనంబులవేర్వేరమిశ్రధనముచేగుణించిఆనిధనసంయోగరాశిచేభజింపఫలంబులు వేర్వేరలభించుననుట

ఉదాహరణం

పంచాశదేకసహితాగణకాష్టషష్టిః పంచోనితానవతిరాదిధనానియేషాం। ప్రాప్తావిమిశ్రితధనైస్త్రిశతీత్రిభిస్తైర్వాణిజ్యతోవదవిభజ్యధనానితేషాం

ఎనబదియొదునున్నరువదెన్మిదియేబదియొక్కటైనయాగా। ధనములజేతవాణిజముదప్పకజేయుగలబ్ధమైనయా। ఘనఫలగూవరత్రిశతిగాణకదెల్పుమువేరువేరుగా। ఘనమునదీవెపోలికెనుసాటిపిజ్యంభితమేనివేకనై

పంచాశదితి- హెగణక-ఏకపంచాశత్-అష్టషష్టిః-పంచాశీతిరితియేషాం ధనానివతేషాంతెస్తైర్ధనైస్త్రిభిఃమి

ఈయుదాహరణంబున౫౧ - ౬౮ - ౮౫నిష్కములనుంచినొకులు ధనముగాగలనువ్వురువర్తకులు కలి

త్రిదశతధనైః త్రిభిః వాణిజ్యతః శతత్రయం ప్రాప్తంయదితదా- తేషాంధనానివిభజ్యపద- న్యాసః

ప్రక్షేపకాః ౫౧ - ౬౮ - ౮౫ - మిశ్రేణ ౩౦౦ హతాః - ౧౫౩౦౦ - ౨౦౪౦౦ - ౨౫౫౦౦ ప్రక్షేపయోగేన ౨౦౪ భక్తలబ్ధాని ఫలాని - ౭౫ - ౧౦౦ - ౧౨౫ తాన్యాదిధనైః ఊనాని ౫౧ - ౬౮ - ౮౫ లాభాః ౨౪ - ౩౨ - ౪౦ అథవా మిశ్రధనం - ౩౦౦ ఆదిధనైక్యేన ౨౦౪ ఊనితం ౯౬ అయమేవ సర్వలాభయోగః అస్మిన్ ప్రక్షేపైః ౫౧ - ౬౮ - ౮౫ గుణితే ప్రక్షేపయోగేన ౨౦౪ భక్తేల్లబ్ధానిలాభాః ౨౪ - ౩౨ - ౪౦ తుల్యమేవ

ఏవమన్యత్రాపి

శివశంకరముచేయు ౩౦౦ సిద్ధములు భింబిసవారల విభాగంబులెట్టివని

ప్రశ్నము

ప్రథమప్రకారం

౫౧
౬౮
౮౫

హారం ౨౦౪

౫౧	౬౮	౮౫
౩౦౦	౩౦౦	౩౦౦
౧౫౩౦౦	౨౦౪౦౦	౨౫౫౦౦

భక్తలబ్ధం

౭౫	౧౦౦	౧౨౫
౫౧	౬౮	౮౫
శేషం ౨౪	౩౨	౪౦ శేషం

ప్రకారాంతరం

౩౦౦
౨౦౪

౯౬	౯౬	౯౬
౫౧	౬౮	౮౫
౪౮౯౬	౬౫౨౮	౮౧౬౦

పూర్వహారభక్తలబ్ధంలాభములు
౨౪ ౩౨ ౪౦

పూర్వగణకోదాహరణము

పుర శర శైలభాగములబొందితుభృత్యవరుద్రసంఖ్యవా । సరములు గొల్చినన్నృపుడొసంగెనగాశ్వపయోధిషష్ఠములే । దిరముగబాణపర్వతనిధిక్రముభృత్యులకిర్థజాలముల్ । వరుసనుపంచిభూరిగుణవైభవమాకు వెరుంగజెప్పుమా

జనములు	దినములు	భాగములు	గుణితం
౫	౭	౩	౧౦౫
౭	౯	౫	౩౧౫
౯	౧౧	౭	౬౯౩

మిశ్రం ౪౭౭ హారం ౧౧౧౩

౪౭౭	౪౭౭	౪౭౭
౧౦౫	౩౧౫	౬౯౩
౫౦౦౮౫	౧౫౦౨౫౫	౩౩౦౫౬౧
హారభక్తలబ్ధం ౪౫	౧౩౫	౨౯౭

౪ ప్రశ్నము

ద్విత్రిచతుర్భాగకమాలగుణా। త్రిత్రిదశాళికొసగెథ స్వార్థనాముగా। బాత్రము నసూటిముప్పది। ధాత్రిఫలద్రొక్కొ కనికేంత ద్రవ్యము జెప్పుమా॥ సురచిరమైన యసూరద్రొక్కటిసొంపుగవల్పురుగుత్తగొంచునా। నరువదిగుత్త జేసినదియం దులభాగము రెంటనొక్కడున్। అరయగమూటపాలుచతురాంశ విభాగముషష్ఠభాగముం। బరువడి వారికెన్నియగుపన్నుగ జెప్పుముపీరిసఖ్యముల్॥

న్యాసము-

ప్ర-౨-౩-౪ మిశ్రధనం౧౩౦ ద్వి $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౬}$ మిశ్రధనం౬౯

వాపీపరిపూరణసూత్రం

భజేచ్ఛిదోంశైరథ తైర్విమిశ్రై రూపంభజేత్స్యాత్పరిపూ

ర్తికాలః॥

భజనజేసిహారములను బాగుమీగునంశలన్। వ్రజమొనర్చిరూపభజనవాసి జేయకాలవినా॥

భజేదితి॥ ఛిదః ఛేదాన్ అంశైర్భజేత్। అథ విమిశ్రైస్తైః ఛేదైః రూపం భజేత। ఏవం పరిపూర్తిః కాలో భవతి॥

అంశంబుల చేఛేదంబులవిభజించి యాఫలంబుల సంకలనము జేశి దాని చేరూపము విభజింప కాలంబగు.

ఉదాహరణం

యేనిర్ఝరా దినదినార్ధతృతీయషష్ఠైస్సంపూరయంతిహిపృథక్పృథగేవ ముక్తాః। వాపీం యదా యుగపదేవ సఖే విముక్తాస్తే కేనవాసరలవే నతదావదాశు॥

కాలువ లెవ్వియేనిదినఖండన్య తీయవడంశలందువే। చాలుగబారపూరణ మునల్పునుతొట్టిని వేరు వేరుగా। నాలుగునేక కాలముననన్నిలి బారగ వేగదెల్పు మా। కాలలవంబుగా గణితికగాంచితి వేనిప్ర పూరణప్రక్రియ

యే నిర్ఝరాః పృథక్ పృథక్ ముక్తాః సంతః దినదినార్ధతృతీయషష్ఠైః వాపీం సంపూరయంతి। అర్ధంచ తృతీయశ్చ షష్ఠశ్చ అర్ధతృతీయషష్ఠాః దినస్య అర్ధతృతీయషష్ఠాః దినంచ దినార్ధతృతీయషష్ఠాశ్చ తైః। ఏకో నిర్ఝరో ముక్తోదినేనఘటీ షష్ట్యా వాపీం పూరయతి ద్వితీయో దినార్ధేన త్రింశతా ఘటీభిః। తృతీయో దినతృతీయభాగేన వింశత్యా ఘటీభిః। చతుర్థో దినషష్ఠభాగేన ఘటిదశకేనేత్యర్థః హేసఖే యదా తే చత్వారో నిర్ఝరా యుగపదేవ ముక్తాః తదా కేన వాసరలవేన వాపీం పూరయంతి తద్వద॥ న్యాసః

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{6}$ ఛేదోంశయోర్భ

క్తాః తావంతఏవ- $\frac{1}{1}$ $\frac{2}{1}$ $\frac{3}{1}$ $\frac{6}{1}$

మిశ్రైరేతైః $\frac{12}{1}$ రూపం $\frac{1}{12}$ భజేత్ చత్వారో నిర్ఝరా యుగపన్ముక్తా దినద్వాదశాంశేన $\frac{1}{12}$ ఘటీ పంచకేనపూరయంతి॥

ఈ యుదాహరణంబున నెక్కాలువలు వేర్వేరవిడువబడియొదు నెడలదినము చేతను దినార్ధము-మూటనొకటను-నాల్గిటనొకటిచేతనుతొట్టి నిండింపం జేయునట్టి కాలువలు నాల్గును నొక్క తూరి విడువంబడిన నెంతకాలంబున నాతొట్టినిండం జేయునని ప్రశ్నము-

దినం $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{6}$ దీనిక్రమంబున ఛేదంబులనంశలచే భజింప ఫలము లు-

$\frac{1}{1}$ $\frac{2}{1}$ $\frac{3}{1}$ $\frac{6}{1}$ యోగం $\frac{12}{1}$

దినం $\frac{1}{1}$ భాగించు $\frac{12}{1}$ పరి-హా

$\frac{1}{12}$ భాజ్య $\frac{1}{1}$ రా $\frac{1}{12}$ దినము నందలి పన్నెండింట నొకభాగంబున ౫ ఘడియలలో తొట్టినిండునుట

ప్రశ్నలు

పదినిరెంటనొకటపంటపాలంబులు। గలయ తూములన్ని గలశిపార। గ
ణకపాలము నెన్ని ఘడియలగల నెనువిస్తరింపుమాకు వేట్కమీర॥ సప్తపంచన
వద్వాదశాంశలనుక్ర। మంబునను బారు కాల్వలు మహిపునాజ్ఞ। నెక కాలవి
ముక్తము లెసగ నెంత। కాలమున నంత పాలమును గలయ బారు॥ నందలవయుగ్మ
కంబున నష్టమాంశ। త్రితయమున వేట నాల్గిట తిరము గాగ। నొక్కొకరఘ్రం
బునను బారును రఘ్రంబులన్నియును దీయ నెంత కాలమున బారు॥ పడిటను
మూడు లవముల నెన్మిదింట। నైదు భాగంబులను పిశ్వనందలవము। లను గలయ
బారు కాల్వలు నధిపునాజ్ఞ। నొకటి దెరచిన పాల మెంతలోన బారు.

ప్ర - $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౩౦}$ $\frac{౧}{౬౦}$ ద్వి - $\frac{౧}{౭}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౯}$ $\frac{౧}{౧౨}$ తృ $\frac{౨}{౯}$ $\frac{౩}{౮}$ $\frac{౪}{౭}$ చ $\frac{౩}{౭}$ $\frac{౫}{౮}$ $\frac{౯}{౧౩}$

వ్రయయుతవాపీపూరణము.

వ్యయము గల్గ వ్యవకలనము వలయు జేయ శేషమునకు। నయముతోడ
తౌల్యగరిమెనందుచుండు నిందులకు

వ్యయమాను సంయుతంబైయుండె నేని పూర్వసూత్ర క్రమంబున వ్యయము నకు
లాభంబున వ్యవకలనము జేసి శేషము చే పూర్వసూత్ర క్రమంబున రూపము
భజింపవలయు ననుట విశేషము.

ఉదాహరణము.

పతటాకము నేని నీరపూరణమును వేశ్వర జేసెదు విపులఝరలు। ద
శమునత్యాంశ చేనశ ఘటియష్టాంశయందు వ్యయంబు పంచాశసప్త। భా
గవిముక్తి చేబడము నిశ్శేషత యట్టి సరంబునందఖిల ఝరులు। పవ్రతంబులై
యుండ వేగంబ దెల్పుము కాలలవంబట్టి కారణంబు। ఔమశాలము గుటజల
వావసరము దా। దప్పగాగయుంట తెపమునందు। వాన రాక చేత వడగండ్ల
తోడుత। గిడ గెగానదీసిగణక వర్యా॥

న్యాసము.

ఆదాయం- $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౮}$ పూర్వ	వ్యయం $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౭}$ పూర్వసూత్రా
సూత్రోక్తక్రమంబు	నీతవ్యయం ౧౨
లవహృతచ్ఛేదసంకలనరాశి ౧౯	

ఆయవ్యయాంతరం ౭ దీనిచే రూపము భజింపలబ్ధం- $\frac{౧}{౭}$

౬ ప్రశ్నలు.

నించు కాల్వలు దినత్ర్యంశ పంచమాంశ ముల నించెడు తొట్టినిగల జలంబు । షష్ఠలవమున వ్యయమొందుచానయుంత । కాలమున శేషలవమున గాంచు పూరితి ॥ పిళ్ళమును సూరలవముల వెలయనిండు ; తొట్టినీరంబునంతయు తొమ్మిదింట । రెండులవముల వ్యయమగుచుండ సుషిర ॥ విప్రతి నెంతటపూరించు వెలది జెపుమా ॥ దినదళ తృతీయలవముల దనియజేయు । సుషిరయుగ్మాయుతియుతెధిసుఘటికలను । వ్యయముగల వాపి సుషిరత్రయమును దెరచి । యున్న నెంతటః ండునో యువిదబలుకు ॥

ప్ర-ఆ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౫}$ వ్య $\frac{౧}{౬}$ ద్వి-ఆ $\frac{౧}{౧౩}$ $\frac{౧}{౧౨}$ వ్య $\frac{౨}{౯}$ తృ-ఆ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౩}$ వ్య $\frac{౧}{౪}$

పణ్యసూత్రం.

పణ్యైస్స్వమూల్యాని భజేత్స్వభాగైర్హతాని తేషాం ద్వైక్యేన భజేచ్చ తాని । భాగాంశ్చ మిశ్రేణధనేన హత్వా మూల్యాని పణ్యానియథాక్రమం స్యుః

క్రయప్రమాణముల చేనయమొప్పతమతమ భాగములగుణించిన పణములగుచు । ననరారువాని చేదగభజించిన లబ్ధలనుయోగమొనరించి యాటువిమిశ్రధనము చే లబ్ధులతాడనంబొనరించి యోగంబునభజింపనోలయు క్రయములు । లటమిశ్రమున భాగలభ్యస్తమొనరించి యోగంబునభజింపనొనరుభా

గా॥ వస్తునివహంబులిందు ములచలను మీర। దెలియదగియందు మీటని దెల్పగనుడు। క్రయవిభాగంబులను సంజ్ఞ గణితములను। దనరియుండును గణకులుదగు ననంగ

పణ్యైరితి॥ స్వమూల్యాని-స్వభాగైర్హృత్వా పణ్యైః భజేత్। తాని భక్తసిద్ధమూల్యాని భాగాంశ్చ మిశ్రేణ ధనేన హత్వా తదైక్యేన తేషామిష్టభాగమూల్యానామైక్యేన భజేత్। యథాక్రమం మూల్యాని-పణ్యాని చ స్యుః॥

ఇందు తొలుత క్రయప్రమాణధనముల చేత నిష్టభాగంబున వేర్వేరగుణించి దానిదానికగు ఫల వెలల చే భాగించి వేర్వేరయుంచునది.

మరియు నాఫలంబుల సంకలనము జేయునది - ఈ యోగరాశి హారకంబగునని దెలియవలయు॥

పిదప పూర్వలబ్ధరాసుల వేర్వేర మిశ్రధనంబు చే గుణించి హారకంబున హరింప క్రయధనంబులగు.

ఇష్టభాగంబుల వేర్వేర మిశ్రధనంబు చే గుణించి హారకంబున హరింప వస్తుభాగంబులగు

ఉదాహరణం

సార్ధం తండులమానకత్రయమహో ద్రమ్మేణ మానాష్టకం ముద్గానాం చ యది త్రయోదశమితా ఏతా వణిక్కాకిణీః॥ ఆదాయార్పయ తండులాంశయుగళం ముద్గైకభాగాన్వితం క్షిప్రం క్షిప్రభుజో వ్రజేమహి యతస్సార్థోఽగ్రతో యాస్యతి॥ ॥౧౧॥

వణములు విన్మ దెల్పెకను బాగుగ ద్రమ్మమునందు సార్ధమా। నుణములు మానవ తండులము కొంచకముద్గపుమానకంబులా। ఫణములివి విశ్వకాకిణులు బాగుగ గొంచు ద్వయంబునొందు గా। గణుతి నె సంగు భాగముల గ్రక్కున నైకొని యిమ్ము భుక్తికిన్। వణిజకులాగ్రగణ్య సహవాసులు ముందుగ బోవుచుండగన్॥

సార్ధమితి॥ అస్యాభిప్రాయః సార్ధం త్రయం తండుల మానకత్రయ ద్రమ్మేణ లభ్యతే। ద్రమ్మేణ ముద్గానామష్టౌ మానకా లభ్యంతే ఏవం స

ప్రమాణఫలం	ప్రమాణం	ఇచ్ఛా	దినుసు
ప్ర ౧/౧	౭/౨	౨/౧	బియ్యము
ప్ర ౧/౧	౮/౧	౧/౧	పెసలు

ఈ యుదాహరణమునందు ద్రమ్మమునకు బియ్యము మూడున్నర మానికెలు యిత్తి ద్రమ్మమునకు పెసలెనిమిది మానికెలు నిలువ యుండుగాన

తి-ఏతాభ్యాం త్రయోదశకాకిణీరాదాయ ముద్గైకభాగాన్వితం తండులాంశయుగళం అర్పయ ఇత్యయం ప్రశ్నః ప్రమాణాదిముహూర్వా(?) జేమహాయతి వ్యా ఖ్యానం గ్రతో యాస్యతి॥ న్యాసః-

స్వప్రమూల్యాని ౧/౧ ౧/౧ స్వభాగాః ౨/౧

౧ హృతాని ౨/౧ ౧/౧ పణ్యైః ౭/౨ ౮/౧

భజేత్ ఛేదం లవంచ పరివర్త్య ఇతి కృతే జాత మిష్టభాగమూల్యం ౪/౭

౧/౮ ఏతద్యుత్యా సమచ్ఛేదా॥

౩౨/౫౬ ౭/౫౬ ఐక్యం ౩౯/౫౬ తాన్యేతాని

౪/౭ ౧/౮ మిశ్రేణ ధనేన ౧౩/౬౪ హృతాని

౫౨/౨౬౦ ౧౩/౫౧౨ భాగాభ్యాం ౨/౧ ౧/౧ మి

శ్రేణ ధనేన ౧౩/౬౪ హృతాని ౨౮/౬౪

ఏవిధముగా పదమూడు కాకిణులకును రెండు భాగములబియ్యమునొక భాగము పెసలు గలిపి యీయవలెనని ప్రశ్నము

బియ్యము	పెసలు
ప్ర ౧/౧ భా ౨/౧ గుణిత రాశి ౨/౧ భాగహరక్రియ ప్రమాణముచే ౭/౨ పరి ౨/౭ భా ౨/౧ ౪/౭	ప్ర-ఫ ౧/౧ గుణిం ము భా ౧/౧ గుణిత రాశి ౧/౧ భాగించుక్రియ ప్రమాణముచే ౮/౧ పరి ౧/౮ భాజ్యం ౧/౧ రా ౧/౮

హారా నయనము

బియ్యపుఫలమూ ౪/౭ పప్పుఫలం ౧/౮

సహా ౩౨/౫౬ ౭/౫౬ యోగం ౩౯/౫౬

౧౩/౯౦ తదైక్యేనేష్టభాగమూల్యై
క్యేన ౩౯/౫౯ భజేత్ యథా ఛేదంల
వంచపరివర్త్య ౯ ౫౨/౬౪౦ ౫౯/౩౯ అం
శాహతిఛేదవధైనభక్తాజాతంతం
డులమూల్యం ౭౯౧౭/౧౭౬౬౭ పునః ౧౩/౧౭
తదైక్యేన ౩౯/౫౯ పూర్వవత్ ఛేదం
లవంచపరివర్త్యాంశభక్తేజాతంము
ద్గమూల్యం ౭౭౮/౧౭౯౬౮ ఏతయోః క్ర
మేణతండులముద్గమూల్యాని - తం
డులమూల్యంద్వా దశోత్తరనవశ
తాధికద్విసహస్రేణాపవర్తితే జా
తం తండుల మూల్యం ౧/౯ ముద్గ
మూల్యం చ చతురధిక శతేనాపవ
ర్తేకృతే జాతంముద్గమూల్యం
౭/౧౭౩ ఏతౌతండులముద్గమూల్యౌక్ర
౧/౯ ౭/౧౭౩ నోరాగాంధనసముచ్ఛేదే
కృతౌ ౧౭౩/౧౬౫౭ ౯౭/౧౬౫౭ నోరాగం ౨౭౦/౧౬౫౭
అష్టాదశభిరపవర్తితే జాతంతం
డులమూల్యం ౧౩/౯౪ ౭/౩ ముద్గమూ
ల్యం ౭/౯౦ ౧౦ అస్య క్రమేణలబ్ధాః

మూల్యానయనము

తండులమూల్యం	ముద్గమూల్యం
౮ గు - మి - ధ ౧౩/౩	౧గు - మి - ౮ ౧౩/౯౪
రా ౫ భా ౩౯/౫౯	రా ౧౩ భా ౩౯/౫౯
పరి ౫౯ భా ౫	పరి ౫౯ భా ౧౩
రాశి ౭౯౧౭ అప	రాశి ౭౭౮ అప
౭౯౧౭ రాశి ౧/౯	౧౦౪ రాశి ౭/౧౭౩

రుజువు

$$\frac{౧}{౯} \quad \frac{౭}{౧౭౩} \text{ సమ } \frac{౧౭౩}{౧౦౫౭} \quad \frac{౮౯}{౧౦౫౭}$$

యుతి ౨౭౦/౧౦౫౭ అప ౧౫ రాశి ౧౩/౯౪

ధాన్యభాగానయనం

బియ్యము	పప్పు
౨గు - మి - ధ ౧౩ రా/౯౪	౧గు - మి - ధ ౧౩/౯౪
శి ౨౯ భా ౩౯ పరి	రాశి ౧౩ భా
౫౯ భా ౨౯	౩౯ పరి ౫౯ భా
భక్తఫలం ౧౦౮౨౯	౧౩ రా - ఫలం
అప ౨౦౫ రాశి ౭	౮ అప ౧౦౮
అథ ౨ ౧	రాశి ౭ అథ ౧౧

కాకిణ్యాః ౧౦ వరాటికాః ౧౨ ౧౫౦/౩

ఫలమూల్యం కాకిన్యః ౨ వరాటి

కాః ౬ ౨/౩ ముద్గమూల్యం భాగాః

౨/౧ ౧/౨ మిశ్రధనేన ౧౩/౬౪ హతాః

౨౬/౬౪ ౧౩/౬౪ తద్వైక్యేన ౩౯/౬౪ భే

దం లవం చ పరివర్త్య లబ్ధభక్తే జా

తా స్తండులభాగాః ౧౪౫౬/౨౪౯౬ ము

ద్గభాగాః ౭౨౮/౨౦౯౬ తండులభాగాః

అష్టోత్తరద్విశతేనాపవర్తితే ౭/౧౨

ముద్గభాగాః ౭౨౮/౨౦౯౬ చతురధికశ

తేనాపవర్తితే ౭/౨౪ తండులభా

గాః ఆఢకాః ౨/౩ ముద్గభాగాః ఆ౧ ౧/౬

త్రైరాశికరుజువు

బియ్యము

౧/౧ కి ౭/౨ చా ౧/౬ కియుం౦

న్యాసము

౭/౩ ౭/౬ ౧/౨ ౭

౧/౧ రాశి ౭/౧౨ బియ్యంబు

పప్పు

౧/౧ కి ౧/౧ చా ౭/౧౨

కియుం౦

౭/౧౬ ౧/౧ రాశి ౧౬/౨

భా ౧/౧ రాశి ౧౬/౧౨

అవరాశి ౭/౨౪

ఉదాహరణాంతరం.

కర్పూరస్య వరస్య నిష్కయుగళేనైకం పలం ప్రాప్యతే । వై
శ్యానందన చందనస్య చ పలం ద్రమ్మాష్టభాగేన చేత్ । అ
ష్టాంశేన తథాగరోః పలదళం నిష్కేణ మే దేహి భో భాగై రే
కకషోడశాష్టకమితైర్ధూపం చికీర్షామ్యహం ॥౧౨॥

వరకర్పూరపలంబు నిష్కయుగళిక వాసించు పాటీరమాగరులయ్యె క్రమప
ణంబులక పలముగా నర్థంబుగా నుండ నా ౧౬ ౧ ౮ ధూపముకై యొకటవన్నె
పులక గన్పట్టునాగంబులక గరమా భాగములిమ్ము నిష్కమునకుక గ్రక్కొం
చేవణ్యముల్ ॥

కర్పూరస్యతి - హి సైన్యనందన-వరస్య ఉత్కృష్టస్య కర్పూ రస్య ఏకం పలం నిష్కయుగళేన ప్రాప్యతే ప్రాప్తభాగేన చ చందనస్య పలం

౩౨	౧	౧	కర్పూరం
౧/౮	౧	౧౬	చందనం
౧/౨	౧/౨	౮	అగరు
మిశ్రద్రవ్యప్రమాణము ౧౬			

ఈయుదాహరణంబున-ముప్పది రెండు మాడలకు ఒక పలము కర్పూరంబును ప్రాప్తభాగము చేత చందన పలంబొకటియును ప్రాప్తభాగము చేత

ప్రాప్యతే. ద్రమ్మస్య అష్టాంశేన అగరోరర్ధపలం ప్రాప్యతే తహిఁ ఏకేన నిష్కేణ-ఏకః షోడశ-అష్టకమిత్రైర్భాగైః తాః కర్పూరచందనాగరూః దేహి అహం ధూపం కర్తుమిచ్ఛామి-న్యాసో యథా

ప్రమూల్యాః ౩౨/౧ ౧/౮ ౧/౮ స్వభాగైః ౧/౧ ౧౬/౧ ౮/౧ హత్వా ద్వితీయత్ర

తీయా వష్టభిరవవర్త్యా చ జాతాః-

౩౨/౧ ౨/౧ ౨/౧ తదైక్యం ౩౬/౧ మిశ్రధనేన ౧౬/౧ హతాః ౫౧౨/౧ ౩౨/౧ ౩౨/౧ భాగాంశ్చ ౧/౧ ౧౬/౧ ౮/౧ హత్వా ౧౬/౧

౨౫౬/౧ ౧౨౮/౧ పూర్వోక్తైరైక్యేన ౩౬/౧ భజేత్ యథా ౫౧౨/౩౬ హారే

ఈ యాకట్లన ద్రమ్మాష్టభాగము చేన ఘాసపలంబగురునని దొరుకుచు నెడ పదియారు ద్రమ్మంబులకు క్రమంబున కర్పూరంబొక భాగంబును చందనంబు పదియారు భాగంబులును అగరు నెనిమిది భాగంబులు ధూపార్థంబొసగుమని ప్రశ్నము

[illegible]

యోగము-౩౨ ౨ ౨ యోగము ౩౬ హారకం

హారేణభక్తం లబ్ధం ౧౮ శిష్టం ౦ ౮/౩౬

శిష్టేషు శేషచతుర్భిరపవర్తితే

జాతం ౨/౯ కర్పూరమూల్యం ౧౮

౨/౯ చందనాగరుమూల్యాని ౩౨/౩౬ ౩౨/౩౬

అనయోర్భాగజ్యహారయోః చతు

ర్భిరపవర్తనే జాతాః చందనాగ

రుమూల్యాని ౮/౯ ౮/౯ ఏవం భాగాః

౧౬/౧ ౨౫౬/౧ ౧౨౮/౧ ఐక్యేన ౩౬/౧

భక్తాః లబ్ధాః క్రమేణ ౧౬/౩౬ ౨౫౬/౩౬

౧౨౮/౩౬ పత్రాశ్చతుర్భిరపవర్త్యతే

జాతాః కర్పూరచందనాగరుభా

గాః ౪/౯ ౬౪/౯ ౩౨/౯ హారేణభక్తా

లబ్ధయః కర్పూరభాగం ౪/౯ చందన

భాగం ౭ ౧/౯ అగరుభాగం ౩ ౫/౯

మూల్యానయనము

కర్పూరం	చందనం	అగరు
౩౨ గు. ని. ౧	౨ గు. ని. ౧	౨ గు. ని. ౧
ధ ౧౬ రా	౧౬ రా	౬ రా
౫౧౨ భా	౨ భా ౩౬/౧	౮ భా ౩౬/౧
౯౬ వ ౧	౫౮౧ భా ౩౬	ప౧౧ ౩౨/౧
౫౧౨ రా	౨౨ రా	రా ౩ ౩౨/౩౬
౫౧౨౮ ౩౬	౨౨ అ ౮ ౩౬	పర రాశి ౮/౯
౧౮౮/౯	ర శి ౮/౯	
క్రయం ద్రమ్మాః ౧౮ ౨/౯	ద్రమ్మాః	

భాగానయనం

కర్పూరం	చందనం	అగరు
౧ గు. ని.	౧౬ గు. ని.	౮ గు. ని. ౧
ద ౧౬ రా	౧౬ రా	౧౬ రా ౧౨౮/౧
శ ౧౬ భా	౨౫౬/౧	భా ౩౬ వరి
౩౬ ౧/౩౬	౩౬/౧	౧౨౮/౧ ౩౬
భా ౬ రా	౧ భా ౩౬	౧౨౮/౩౬
౧౬ అర ౩౬	౨౫౬/౧	అర రాశి ౩౨/౯
రాశి ౪/౯	౨౫౬/౩౬ అపర గా ౬౪/౯	

రుజాత్ము

క్రియము

శ౧-౨ చర౧ అగ౧ మో౧౭౮ అవ౯ రాశి౧౬ వస్తువలు త్రైరాశికం
౯ ౯ ౯ ౯

కర్పూరం	చందనం	అగరు
ప్ర ౩-౨ ఫల౧ ఇ౧-౨౭	ప్ర౧ ఫ౧ ఇ౭	ప్ర౧ ఫ౧ ఇ౭
౧ ౯	౬ ౧ ౯	౭ ౨ ౯
న్యాసం	న్యాసం	న్యాస
౧-౨౭ గు౧ రాశి౧-౨౭	౭ గు౧ రాశి౭ భా	౭ గు౧ రా ౬
౯ ౧ ౯	౯ ౧ ౯	౯ ౨ ౧౭
భా ౩-౨ పరి౧ భా౧-౨౭	౧ పరి౭ భా౭ రాశి౬౮	భా ౧ పరి౭ భా౭
౧ ౩౨ ౯	౭ ౧ ౯ ౯	౭ ౧ ౧౭
రాశి౧-౨౭ అ౩-౨ రాశి		రాశి౬౮ అప౨ రా
౨౭		౧౬ శి౩-౨
౮		౯
౯	

౭ ప్రశ్నలు

ఘనసారంబు జవాది పుష్పసహితయుక్ కస్తూరియుక్ కేసరం । బునదం తోఁ ద్విత్రిగుణజభాగవిలువల్ ప్లల్ప్య ॥ గజాంగాబ్ధినా । యున చందనప్రల్పాంశజా గ్యగ్రంథమునకై యర్పింపు రామాత్ములక్ ।వనరస్నేక జలాశ్వదిగ్రవులు గాదా మొక్పాభాగ బులక్ ।జావత్రిమరిదియు జాజికాయలవంగ మేలకికా యయుజాలుగాఁగ। బాజారువిలుంలుబరగు వేకద్విత్రివనోక్షుపలములువ రుసనేత్ర।గుణజలశరతక్ ఘంటతికూపాంశలనపిదెమ్ము గుణజలాంధతుక్ సప్త।భాగంబులగునట్లు భామినిసప్తాష్టచంద్ర రూపములకుసహగ్రముగ। నట్లుగంధంబుపన్నీగునయనగాను।రూపములత్రి చతుర్విశ లేఖమిార ।నాలుగైదగుభాగంబులమరునట్లు। డెబ్బ తేడిటికిని దెమ్ము నీవ రాగ్య ॥

ప్రథమం					ద్వితీయం					తృతీయం			
కస్తూరి	౩_౨	౮	౧	౭/౫	చందనం	౩	౨	౪	౭౮	జాపత్రి	౧	౧/౨	౩
జవ్వాజి	౧_౨	౬	౪	౫/౪	పచ్చకర్పు	౪	౩	౧	౧/౧౦	మిరియము	౨	౧/౩	౭
పునుగు	౩_౨	౪	౭	౯	ఋక్షధనం	౭౭			౫౧/౭	జాజికాయ	౧	౧/౪	౫
కర్పూరం	౩_౨	_౨	౧/౦							లవంగము	౪	౧/౫	౬
కుంకుమ	౩_౨	౧	౧/౬							ఏలకికాయ	౫	౧/౬	౭

అథరత్నజాతౌకరణసూత్రం వృత్తేనాహ-

నరఘ్నదానోనితరత్నశేషై రిష్టేహృతే స్యుఃఖలుమూల్య

సంఖ్యాః। శేషైర్హృతే వా త్రిశేషవధః పృథక్స్థైరభిన్నమూల్యాన్య

థవాభవంతి॥ ౧౩॥

నరగుణదానహీనములగునట్టి రత్నపరిశిష్టరాసులచే। నరగభజింప స్వేష్టము

నుపయ్యనరత్నధనంబులబ్బునొ।మరియునుశేషఘాతములమానగుగాని

శేషసంఖ్యలచే।బంగభజింపపూర్ణములగుబర్చునుమూల్యమురత్నరాజికిన్॥

నరఘ్నేతి-నరఘ్నదానోని

తరత్నశేషైః। నరగుణితంయద్దా

నం తేనోనాని తాని యానిరత్నానిర

త్నానాంసంఖ్యాతచ్ఛేషైరిష్టం

శిభక్తే సతిమూల్యసంఖ్యాస్యుః

ఏకైకరత్నమూల్యసంఖ్యాభవతి

యద్వాశేషవధైరత్నదానోనితర

రత్నదానమనుష్యులచే గుణింప

బడినదానరత్నములచేహీనంబగు

రత్నశేషంబులచేనిష్టంబగుని

ష్టరాశినిభజింపనొక్కొక్కరత్నం

బునకుమూల్యంబగు.

రెండవప్రకారము-పూర్వవిధి

నినిపినశేషరత్నంబులసంఖ్యల

త్నశేషాణాంవధేపరస్పరగుణనే పృథక్స్థైస్స్వశ్శేషైర్విభక్తైనతి.

అభిన్నమూల్యానిభవంతి। అభిన్నశేషైనయథాప్రశ్నప్రకారేణ ఇష్టవశాద్భిన్నానిమూల్యానితథా నాస్తిస్వల్పేతుభిన్నానిభవంతీత్యర్థః

నొండొంటిగుణించినరాశినివేర్వేర శేషములచే భజింప పూర్ణాంకంబులగు క్రయంబులేర్పడుననుట

ఇందుతొలుత ఉపధిః ఇష్టరాశిననుసరించి క్రయంబులుభిన్నంబులను నభిన్నంబునుగా సంభవించునని యు - రెండవపధినినట్లుభిన్నములేక పూర్ణాంకమూల్యములభించునని యు భేదమువిచారించవలను

ఉదాహరణము.

మాణిక్యాష్టకమింద్రనీలదశకంముక్తాఫలానాంశతంసద్వ
జ్రాణిచ పంచ రత్న వణిజాం యేషాంచతుర్ణాంధనం।సం
గస్నేహవశేనతేనిజధనాద్దత్త్వైకమేకంమిథోజాతాస్తుల్య
ధనాఃపృథగ్వదసఖేతద్రత్నమూల్యానిమే॥

ఎనిమిదియ్యైదుదిక్కులను నేవగునూఱును నైనసంఖ్యలగా।గనుపురు
షార్మనీలవగకెంజసురాగసుమాణిక్యంబులగా।ఘనులగురత్నబేహారులుగల్గి
నమైత్రిస్నేహకిఁ దురత్నముల్।వినిమాయమొక్కటొక్కటిగకేట్ల నజేయుచు
మాధ్యులైరనఁ।మనమున నేఁడు వేగిడగబల్కుమురత్నక్రయములిమ్ముగన్॥

మాణిక్యాష్టకమితి- యేషాంచతుర్ణాంవణిజామేతద్ధనం। తే సంగస్నేహవశేన పరస్పరసంగాస్నేహాత్తద్వశేననిజధనాదేకైకంరత్నంమిథోదత్వా తుల్యధనాజాతాః। హేసఖేతద్రత్నమూల్యానిమేవద హ్యంకింతద్ధనమి

ఈయుదాహరణమునందు -ఒకనికి ౮ కెంపులును - రెండవవానికి ౫ వజ్రంబులును-మూడవవానికి ౧౦ నీలంబులును- నాలవవానికి ౧౦౦ ముత్యంబులునుంగలిగిన వారునల్వురును స్నేహమువలన తమతమరత్నంబులలోఅన్యులకొ

త్యనఆహ మాణిక్యాని॥ మాణిక్యా
ష్టక మేకస్య - రత్నం ప్ర నీల మణి
యో ద్వితీయస్య - ము క్తాఫలశతం
తృతీయస్య - పంచ హీరకాః ప్ర తు
ర్థ స్యేతి॥ న్యాసః
మా ౮ నీ ౧౦ ము ౧౦౦ వ ౫
యథాదానం ౧ ౯ దైకైక గుణితం
ర అనేనోత్థాపనే కృతే వ్యాపారా ర
నీలమణి ౯ వం ఏకైకస్తారాశేః ప్రభ
క్తైరత్న మూల్యాని స్యు రితి తాని
యథాకథంచిత్ కల్పితభిన్నాని
అథవా త్రైరాశిక యాకల్పితే
యథాభిన్నానితి - తథాకల్పిత
మిష్టం ౯ ఉపశేషః ౮ - ౯ - ౧
ఇష్టే ౯ భక్తే మూల్యమేకైకస్య ర
త్నస్య సమానమిత్యర్థః మూల్యం
౨౮ నీలస్య ౧౯ ముక్తాయా ౧౮ వజ్ర
స్య ౯ మాణిక్యైకస్య మూల్యం
౧౯౨ నీల దశక మూల్యం
౧౯౦ ముక్తాశత మూల్యం ౧౦౦ వ
జ్ర పంచక మూల్యం ౮౦ మాణిక్య
త్రయ మూల్యేన ౭౦ ఉనం ౧౨౦
ఇదం ఏకైకేన క్రమ నీలాది మూల్య
యుతం ౨౩౩ ఏవం సర్వే ష్వపి సమ
ధనం ౨౩౩

కటొక్కొకరు ఇచ్చినను సమాన ధ
నము గలవారలై రేని యారత్నంబు
ల మొదలి క్రయంబుల వెలుపు మ
నుట- న్యాసము-
వజ్రాలు ౮ నీలాలు ౫ కెంపు
లు ౧౦ ముత్యాలు ౧౦౦ ఇందు
ఒకని బలసంఖ్యయాగాల చేదనగా
శేష యగు ౧ ఒకని జుట్టు నాలుగు
ల్గించె గావున నిష్ట ఫలంబులును
న ల్గునాలుదీసిన శేషములు-
వ ర ని ౧ కెం ౯ ము ౯
ఇష్టధనము ౯ కల్పించిన ఫన్నా
ము లేక ఫలంబులు లభించు గాన
ను కల్పింపబడు యొధనంబులును -
త్రైరాశికంబున - ర - ౯ - ౯ - చేసి
ఒంటిలభించు ఫలంబులౌ యాజాతి
రత్నంబునకొకటికి గల క్రయంబగు
౨౮ - ౯ - ౧౯ - ౧
రుజువు

౨౮	౯	౧౯	౧
౮	౫	౧౦	౧౦౦
౧౯౨	౭౮౦	౧౯౦	౧౦౦
౭౨	౨౮	౮	౧౪
౧౨౦	౫౬౦	౧౮౦	౧౦
౨౩౩	౨౩౩	౨౩౩	౨౩౩

అథవా త్రైరాశికేన-

౫	౭	౯౭	౨
౨౦ ౧౬			౯౬
౧	౧	౧	౧

ఫలం ౨౪ ఇష్టకేన ౧ గుణితం ప్రమాణభక్తం - జాతం ౧౨౦ ఇదం పద్మరాగాదిమూల్యయుతం సమధనం ౨౩౩ ఏవం సర్వత్ర।

ఇష్టం మూల్యం ఇష్టవశాద్భిన్నం స్యాత్ । తస్మాదయమాఖ్యాయః। ఏకమాణిక్యమూల్యస్య గ్రైంశేన మేకమింద్రనీలమూల్యం తత్షోడశాంశో ముక్తైకమూల్యం । తత్షణ్ణవతిగుణమేకం వజ్రమూల్యం । అథవా శేషాణాం ౪౬ - ౯౬ - ౧౪ వధే ౨౩౦౪ పృథక్శేషైరేవ ౪౬-౯౬-౧౪ భక్తే లబ్ధాని క్రమేణ మాణిక్యాదీనాం మూల్యాని ౫౭౬ - ౩౮౪ - ౨౪ - ౨౩౦౪ ఏతాని ద్రమ్మాత్మకాని క్రమాత్ - అష్టదశశతపంచగుణితాని ౪౬౦౮ - ౩౮౪౦ - ౨౪౦౦ - ౧౧౫౨౦ । ఏతాని త్రిగుణితనిజమూల్యహీనాని । అన్యత్రయమూల్యయుతాని సమధనాని జ్ఞేయాని ౫౫౯౨ ఇంతే త్రైరాశికేన

త్రైరాశికకరణములు

ప్ర	౫	౨	౭	౯౭
ఫ	౨౪౯౬			
ఇ	౧	౧	౧	౧

త్రైరాశికలబ్ధఫలంబులు-

౧౨౦ | ౧౯౨ | ౧౧౨ | ౯౭

సమధనం ౨౩౩

ప్రకారాంతరము

శేషములు ౪౬ ౯౬ ౧౪ న్యూన్య గుణితరాశి ౩౦౪ దీని శేషంబుల భజించఫలములు

౫౭౬ ౨౩౦౪ ౩౮౪ ౨౪

ఋజువు

$$\frac{౫౭౬}{౮} \quad \frac{౨౩౦౪}{౫} \quad \frac{౩౮౪}{౧౦} \quad \frac{౨౪}{౧౦౦}$$

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౫౫౯౨-౫౫౯౨-౫౫౯౨-౫౫౯౨

౫	౭	౯౭	—
౫౭౬	౩౮౪	౨౪	౨౩౦౪
౧	౧	౧	౧

ఏకత్రఫలమిచ్ఛాగుణితం ౨౮౮౦ ప్రమాణభక్తం ౨౮౮౦ ఇదమేకైకే నరత్నత్రయమూల్యయుతం జాతం సమధనం తదేవ ౫౫౯౨ ఏవమన్యత్ర

	ప్రథ	ద్వితీ	తృతీ	చ
ప్ర	౧	౧	౧	౧
ఫలం		౨౪	౩౮	౨౪
ఇ	౫	౨	౭	౯౭

లబ్ధరాసులు

౨౮౮౧ ౪౬౦౮ ౨౬౮౮ ౨౩౨౮
౨౩ ౪ ౫౭౬ ౫౭౬ ౫౭౬
౩౮౪ ౩౮౪ ౨౩౦౪ ౨౩౦౪
౨౪ ౨౪ ౨౪ ౩౮౪

౫౫౯౨ ౫౫౯౨ ౫౫౯౨ ౫౫౮౨

రాప్రశ్నలు-

నూరును నేబదినలుబది । నాగరత్నములుండు వణిజగణ ప్రియంబుగ । దారొక్కొక విని మయిచే । చారుసమధనాఢ్యులైనతత్క్రియ మెటులో ॥ వజ్ర

సిలగరుడ వైడూర్యము క్తాళి । ద్యుతిన్నపేం ద్రసూరదిజ్మితములు । గలుగు పంచ వణిజగణమేక వినిమయి । తుల్యధనతన్న మూల్యమెట్లు ॥

వజ్రగోమేధక వైడూర్య మరకత । ముక్తాఫల ప్రవాళ పుష్యరాగ । కురువిందనీలముల్వగుస గాదశరుద్రరవివిశ్వమనుతిథిరాజసప్త । దశ ధృతిమితధనవిశదవణిక్ష్వ త్రనవకంబుల న్యోన్య ధృవసుమైత్రి । వశమునతమతమవజ్రాదిరత్నములొక టొకటిగనిచ్చి యొండొరులకు । కుదసమానధనతముదమందనాగత్న । క్రియమితంబులెట్లు గాంచునొక్కొ । వెలదివేగబలుకువిదితమైనను మది । పాటిరత్న పణ్యబహుళ ఫణితి ॥

ప్రవ. ౧౦౦ కెశ౦ వ౮౦ ద్వివ ౧౮ నీ ౧౬ ప ౧౮ వై ౧౨ ము ౧౦ తృ ౧౦ గో ౧౧ వై ౧౨ ప ౧౩ ము ౧౮ ప్ర ౧౫ పు ౧౬ కెం ౧౭ నీ ౧౮

స్వాంశయుతకరణసూత్రం

అంశలచే హీనములు హారములొక టొక టగుణించియ ।

య్యంశవిహీనహారములనట్లు భజింపఫలాళి రాశితో । సంశ
యమేదికూర్చిననుసయ్యనపార్థపురూపసంఖ్యలౌ । స్వాం
శములన్యవిత్తములసంయుతిజేసెడునట్టి ప్రశ్నల॥

స్వస్వకీయాంశంబులచేనూనంబులగుహారకంబులనొంటొంటిగుణించియారాశినియయ్యంశహీనంబులగుహారకంబులచేవేర్వేరభజింపలభించుఫలంబులభాజ్యరాశితో గూర్చినాదిరాసులులభించు॥

ఉదాహరణము.

కలికిరో నీకుగాగొనినకాంచనపంజరముద్యవతిగాగా । జిలుక
యదెంతదెల్పుమనజెప్పిరిముఖ్యగుబేరగాంధ్రులా । వలద
శత్య్రంశపాదయుతిరంజితస్వాన్యధనోన్మితంబుగా నిలువ
సమానమైనయడపీరలయర్థముతేర్పరింపుమా ॥

ఈయుదాహరణంబునచిలుకక్రయముబలికినముప్పురియందొకడుతన యర్ధధనంబును మిగతయిరువురిధనంబులునుంగూర్చినయంతయని యు । రెండవవాడుతనద్రవ్య త్ర్యంశంబునన్యధనంబులనియు మూడవవాడుతనద్రవ్య చతుర్థాంశంబును మిగత యిరువురిధనంబుల నియ్యంబులు నెడవిలువతుల్యంబైన వారలమొదలిధనంబు లెంతయని యడుగుట

న్యాసము

అంశహీన హారములు ౧-౨-౩.
పరస్పరగుణిత రాశి ౬ దీనితో జ
యంశహీనహారకములగు-
౧-౨-౩ చే క్రమంబున భజింప లబ్ధ
ములు మొదలి రాశితో గూర్చనాదిఫ
లములు

ప్ర	ద్వి	తృ
౬	౩	౨
౯	౧౨	౧౨
౮	౮	౯
౨౩	౨౩	౨౩

౯) ప్రశ్నలు. పూర్వగణకోదాహరణము-

గుణగతిసాయకర్తుమునికుంజరపక్షజసంఖ్యభాగముల్ । వణిజులుస్వా
ర్థరాసులనిబల్కెనొకండొకడాత్మభాగముల్ । ప్రాయుతిగాతోడివర్తకుల

పైకముగూర్చి క్రయంబు జేసినన్ । మణికి క్రయంబునొక్కవిధమైననుమూ
లధనంబులెట్లగున్ ॥ ౧/౩ ౧/౪ ౧/౫ ౧/౬ ౧/౭ ౧/౮ ౧/౯

జలరుతువసుదిగ్రవులగు । సలలితనైజాంశయుక్తసర్వాన్యధనం । బుల
మితిసమమై యుండిన । వెలదిబలుకువారియాదిపిశుద్ధధనముల్ ॥ శివది
క్పుండాష్టాశ్వాం । గపిషయమితభాగయుక్తకాన్యధనంబుల్ । భవమకుటము
నినతుల్యత । దవులగవణిజాళిధనముదడయకజెప్పుమా ॥

ప్ర ౧/౪ ౧/౬ ౧/౮ ౧/౧౦ ౧/౧౨ తో చేరినయన్యధనంబులు సమానము.

ద్వి ౧/౧౧ ౧/౧౪ ౧/౯ ౧/౮ ౧/౭ ౧/౬ ౧/౫ తో చేరినయన్యధనంబులు సమానము.

గుణితసూత్రం

గుణితప్రశ్నంబులనుహారగుణితరాశి । రూపరహితహారంబులరాశి
భాగ । భాగహారమొనర్చినభక్తలబ్ధ । ఫలములగునాదిధనములు ప్రౌఢిమీర ॥

గుణియించియుండెడు ప్రశ్నంబుల
ఛేదపరస్పరగుణితరాశిని । రూప
హీనంబులగుఛేదంబులచేవేర్వేర

భజింపనాదిరాసులగు.
దీనివివరణముదాహరణనొర్ధసం
బునస్పష్టంబగు.

ఉదాహరణము.

భుజగణవార్ధిబాణజుతుఖ్యాపగుణంబుల జెందినట్టి యా । నిజధన
యుక్తసర్వాన్యధనవిస్మితమంగుళికణ్ణనంచునో । గజనిభయానబల్కి నయ
గణ్యధనంబు సమానమైన వే । గజజిజలేక దెల్పుమలగాణకముఖ్యులమూల
విత్తముల్

ఈయుదాహరణంబునక్రమంబున ౨ - ౩ - ౪ - ౫ - ౬ - ౧౨ - ల
చేతసుతమధనంబులవేర్వేరగుణించియందున్యధనంబులగూర్చరత్న
ములెక్కముసమానంబైనధనములమూలంబులుదెల్పుమనుట
౨-౩-౪-౫-౬-౧౨ అన్యోన్య గుణితరాశి ౮౬౪౦ దీనిరూపహీనఛేదము

ఇగుపీటచే ౧-౨-౩-౪-౫-౧౧ చే క్రమంబున వేర్వేర భజింపలబ్ధములు-

౮౬౪౦ | ౪౩౨౦ | ౨౮౮౦ | ౨౧౬౦ | ౧౭౨౮ | ౭౮౫ $\frac{౫}{౧౧}$

రుజువు -

ప్రథమం	ద్వితీయం	తృతీయం	చతుర్థం	పంచమం	షష్ఠం
౧౭౨౮౦	౧౨౯౬౦	౧౧౫౨౦	౧౦౮౦౦	౧౦౩౬౮	౯౪౨౫ $\frac{౫}{౧౧}$
౪౩౨౦	౮౬౪౦	౮౬౪౦	౮౬౪౦	౮౬౪౦	౮౬౪౦
౨౮౮౦	౨౮౮౦	౪౩౨౦	౪౩౨౦	౪౩౨౦	౪౩౨౦
౨౧౬౦	౨౧౬౦	౨౧౬౦	౨౮౮౦	౨౮౮౦	౨౮౮౦
౭౮౫ $\frac{౫}{౧౧}$	౭౮౫ $\frac{౫}{౧౧}$	౭౮౫ $\frac{౫}{౧౧}$	౭౮౫ $\frac{౫}{౧౧}$	౨౧౬౦	౨౧౬౦
౧౭౨౮	౧౭౨౮	౧౭౨౮	౧౭౨౮	౭౮౫ $\frac{౫}{౧౧}$	౧౭౨౮

సమధనం- ౨౯౧౫౩ $\frac{౫}{౧౧}$

౧౦ ప్రశ్నలు

నీలక్రయమెంత జెపుమన్న నేవురనిరి। రామరసస ప్తినందేశరద్యగుణి
త। నిజధనా ర్థధనాఢ్యవతాని వెలయనసఖ। యిన వారిధనములు సరగ జెపు
మా ॥ శరరస స్వాష్టగ్రహగుణవరస్వకీయ। ధనములు ననిన్యధనములు
దాగలిన। మాణిపిలువ యన్న సమమయిగాలయ వారి। ధనములను వివరింపు
ముతవిరుబోడి॥ వజ్ర నాస్త్ర స్వసము శాంభ్యధను నంబు। గుస్వకీయాన్యధ
నతుల్యమగు క్రయంబు। గాణిక సినతుల్యమై సచోమగుత వారి, మొదలిధన
ముల జెలుపుము ముదము తోడ ॥

ప్ర - ౩ - ౮ - ౭ - ౯ - ౧౦ గుణితవ్యస్తధనం.

ద్వి ౫ - ౬ - ౭ - ౮ - ౯ తృ ౧౦ - ౯ - ౮ - ౭ - ౬ - ౫

కాలసమీకరణసూత్రం-

ఫలములచేప్రమాణములభగ్న మొనర్చిన రాశియుక్తముగా।
గలయపరస్పరాహతము గానొనరించిన భాజ్యరాశియా।
నలవడరాశియుక్తక్షమునట్లుగ స్వేచ్ఛలవ్యస్తరీతిగా। వెల
యగుణించి యోగమున వేభజియింప ఫలంబు జేకురుగా ॥

తొలుత ప్రమాణకాలంబులచే ప్రమాణజనములగుణించియా రాశిద్వంబులనొండొంటిగుణియింప భాజ్యరాశియగు.

పిదపనాగుణితరాశిద్వయంబుల వేర్వేరగనునిచ్ఛయచ్ఛ యందలి స్త్రీరాశిచేపురుషప్రమాణగుణితరాశియు పురుషరాశిచే స్త్రీప్రమాణగుణితరాశియు వేర్వేరగగుణించి సంకలనముజేయబడు రాశి హారకంబగు.

నీహారకముచేత భాజ్యంబుభజింపకాలంబేర్పడుననుట.

ఉదాహరణము.

నాలుగుజాములఁ పురుషనాగరికుల్ శరసంఖ్యలెట్టిదౌ। మే
లిమిపుష్పబంధములమేకొని జేయుదురట్టిపుష్పముల్। బాల
లుదెచ్చిజాములనుబంతులు జేయ సమర్థమందుచో। బాల
లునల్వురున్నరులుబాహులుగూర్చినజాములెన్నియౌ॥

ఈయుదాహరణంబున ౫ పురుషులు ౪ జాములలోజేయునంతపని ౧౦ స్త్రీలు ౬ జాములలోచేయుదురేనియట్టి కార్యము ౨ పురుషులును హారగాశ్వన ... ౪ స్త్రీలును నెంతకాలంబున జేయుదురనుట.

౨౦ ౬౦
౮ ౨
౬౦ ౧౬౦
హారం ౨౮౦

ప్రమాణజనం	ప్రమాణకాలం	ఇచ్ఛా
పురు ౫	జా ౪	౨
స్త్రీ ౧౦	౬	౪

భాజ్యనయనం
౨౦ ౬౦
పరస్పరగుణిత రాశి
౧౨౦౦

హారభక్తఫలం ౬ $\frac{౨}{౭}$

ఋజువు

ప్ర-పు ౫ ఫజా ౪ ఇష్ట ౨౪౦ స్త్రీ ౧౦ జా ౬ ఫ ౨౪౦ స్త్రీ ౪ జా ౩ పు ౨ జా ౧౨
౨౦) ౨౪౦ (౧౨ ౬౦) ౨౪౦ (౩ గుణిత రాశి గుణిత రాశి
౮ జాములు జాము ౨౪ ౨౪
౧౨ ౩౬ (౨౪౦ ఆ ౧౨ రా ౬
౩౬

౧౧ ప్రశ్నలు-

మూఁడుజాములనాల్గుపురుషులొనర్చెడుకార్యంబునాగ్గురుకాంతలేను జాములనొనరింపజాలిన యకార్యమిరవుగుపురుషులుశరమితమాగు। కాంతలెంతటజేయగాంతురు జెప్పుము ఏడ్గుపురుషులు మూగువలిరువ్రు। రును జేయనెంతటనొందుసమాప్తంబునట్లుయామాష్టకమందునై దు। పురుషులొనరించుకార్యంబుపువ్వబోంట్లు। యేడుగురునైదుజాములనెలమిజేయు। నట్టికార్యంబులాగ్గునరులుసుతను। పంచకంబుసునర్పిసబడయుతులత ॥

ప్ర-జా జనం	ప్ర-కా లగ	ఇచ్ఛా
పు ౪	౩	౨
స్త్రీ ౬	౭	౫

ప్ర-జ	ప్ర-కా	ఇ
పు ౪	౩	౫
స్త్రీ ౬	౭	౨

ప్ర-జ	ప్ర-కా	ఇ-జా
స్త్రీ ౫	౮	౬
పు ౭	౫	౫

కాలజ్ఞానసమీకరణం - సూ

అంశయోగములనుపిదపనంశలను భజింపనొ। సంశయంబులేక గతముచాన భావికాలముగ ॥

అంశలనుసమీకరించియయ్యంశలచేతనయోగ్యరాశిని వేర్వేఱ భజింపగత కాలభావికాలంబులగు ॥

ఉదాహరణము.

భృఙ్గకాళి వేడెలువుమిందుగతంబగుత్ర్యంశరానికిఁ
గజ్జభావియామినికిసవష్ఠుభాగముతుల్యమైనకఁ ద్గము
నంబునఁ బిశదభాతి నెరింగితివేనిపాటినిన్నంగనలందు। మిన్న
వనియందరుమన్నన సేయునట్లుగుఁ ॥

ఈయుదాహరణంబునగతకాలమునందలి $\frac{౧}{౬}$ కిగత్ర్యకాలమునందలి $\frac{౧}{౩}$ సమానంబయ్యెనేనిగతకాలభావికాలప్రమాణంబులబలుకుమనుట

$\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౬}$ సహ $\frac{౭}{౧౮}$ $\frac{౩}{౧౮}$ యోగం $\frac{౧౦}{౧౮}$

గతకాలానయనము	భావికాలానయనము
$\frac{౧౦}{౨౧}$ భాగించు $\frac{౧}{౩}$ పరి $\frac{౩}{౧}$ భా $\frac{౧౦}{౨౧}$ రాశి	$\frac{౧౦}{౨౧}$ భా $\frac{౧}{౪}$ పరి $\frac{౪}{౧}$ భా $\frac{౧౦}{౨౧}$ రాశి $\frac{౪౦}{౨౧}$
$\frac{౩౦}{౨౧}$ అ $\frac{౩}{}$ రా $\frac{౧౦}{౪}$	౪ రాశి $\frac{౧౦}{౩}$

రుజువు

గతకాలం $\frac{౧౦}{౪}$ లో $\frac{౧}{౩}$ యంశ $\frac{౧౦}{౨౧}$	భావికలు $\frac{౧౦}{౩}$ లో $\frac{౧}{౪}$ యంశ $\frac{౧౦}{౨౧}$

౧౨ ప్రశ్నలు

గతకాలాష్టమ భాగము। కాతినుంతుడు గమ్యకాలమును భాగముతో। మితముగ నెడవేడెల్పుము గతి గమ్యా ప్రమాణ గిరి మెల్వరుసఖ॥ గడచిన రాత్ర్య ౹౦ శాష్టము। గమనవలయుత్కృంశము నదు గాణక సమమై। గమగు నెడ గమ్యగ ఘటి లా। తిథము బలుకుము పిమిత్రి దయుచు వేసిక॥ చదినయష్టి రాత్రి పష్టాంశము ల్యంబు। శేష రాత్రి లో నిశి భయు గాంశ। ములకు తుల్యమైన జలజాక్షి బలుకు ము। గమ్య గతవి భాగ కాలములను

ప్ర-$\frac{౧}{౫}$ సమం $\frac{౧}{౧౪}$ కి ద్వి-$\frac{౧}{౫}$ కి సమం $\frac{౧}{౩}$ సరి తృ-$\frac{౧}{౬}$ కి సమానం $\frac{౧}{౩}$

స్వర్ణగణిత ప్రారంభః

తత్రవర్ణజ్ఞానం

సువర్ణవర్ణాహతి యోగరాశౌ స్వర్ణైక్య భక్తే కనకస్య
వర్ణః। వర్ణో భవేచ్ఛోధిత హేమభక్తే వర్ణోద్ధృతే శో
ధిత హేమసంఖ్యా

వన్నెల చేగుణింపబడు స్వర్ణతులంబుల యోగరాశిదా। ప

న్నెకభారయోగమున భక్తమొనర్చిన నైక్యవర్ణమౌ । వన్నె
యటండ్రు శుద్ధమగు స్వర్ణపదంబున రాశిఁ బంచినన్ । వన్నె
యుచే భజించినను వచ్చును శుద్ధసువర్ణభారముల్

సువర్ణాః ఇతి సువర్ణాని చ వర్ణాశ్చ తేషామాహతిః పరస్పరగుణనం సువర్ణానాం భిన్నానాం వర్ణైః స్వకీయైర్గుణనమిత్యర్థః॥ సువర్ణవర్ణాహతేర్యోగో మేళనం స ఏవ రాశిః తస్మిన్ సువర్ణవర్ణానాం ఐక్యభక్తే సతి కనకైక్యస్య వర్ణో భవతి

తస్మిన్ సువర్ణవర్ణాహతియోగరాశావేవ శోధిత హేమ్నా భక్తే సతి వర్ణో భవేత్

తస్మిన్నేవ రాశౌ వర్ణోద్ధృతే వర్ణేన భక్తే సతి శోధిత హేమ్నః సంఖ్యా భవేత్

బంగారు యొత్తులును వాని వన్నెలును వేర్వేరగుణించి యారాశిని సంకలనము జేసి యాబంగారు యొత్తుల సంకలనరాశిచే భాగింప కలిపి కరిగిన బంగారమునకు వన్నె యేర్పడును

తొలుతటి రాశిని పుటముం జేర్పడు యొత్తుచే భాగింప పుటపాకసిద్ధ వర్ణసంఖ్యయగు

నా వన్నెల రాశి నేర్పడు వన్నెలసంఖ్యచే భాగింప నొత్తులమితి దెలియును ఈమూడు విధులకును క్రమంబున నుదాహరణంబులు

ఉదాహరణాని

విశ్వార్కరుద్రదశవర్ణసువర్ణమాషా దిగ్వేదలోచనయుగప్రమితాః క్రమేణ। ఆవర్తితేషు వద తేషు సువర్ణవర్ణస్తూర్ణం సువర్ణగణితజ్ఞ వణిక్ పెత్యః। తైశోధనేనయది వింశతి శుద్ధమాషాః స్యుః షోడశ ద్రవిణవర్ణమితిః స్యాత్తదా కా। చేచ్ఛోధితం భవతి షోడశవర్ణహేమ తే వింశతిః కతి భవంతి వదాశు మాషాః

స్వర్ణవర్ణంబులు వసుశీతాంశుకలయుక్తి వణిజ సువర్ణజ్ఞ వగుసజెలుపు। దశరుద్రవిశ్వార్కవిశదవర్ణస్వర్ణములు జలభుజచంద్రజలధిమాష। మితములు గరగినమితివన్నె యొంగ్లైశోభిలుచా వేగ సొంపుమీర। నాస్వర్ణమాషములన్నియుపొందవింశతిశోధింపపుటమునసొంపుగులుకు। రాజమాషములగు నేనిరమ్యవర్ణ॥ మెంగయగునట్లుపుటమునమించునట్టి। రాజవర్ణంబు జేలినరమణిమాష। భరములెన్నగు ద్రుతముగ బలుకుమీవు॥

విశ్వే॥ విశ్వ-అర్కా-రుద్ర-దశవర్ణా యేషాం తేషాం సువర్ణానాం మాషా యది

వన్నెలు	౧౩	౧౨	౧౧	౧౦	మొత్తం
మొత్తులు	౧౦	౪	౨	౪	౨౦
గుణితాంకములు	౧౩౦	౪౮	౨౨	౪౦	౨౪౦

ఈయుదాహరణమునందు-౧౩-౧౨-౧౧-౧౦వన్నెలుగల బంగారము౧౦-౪-౨-౪

దిగాదిమితాస్స్యుః త్రయోదశవర్ణం దశమాషమితం ద్వాదశవర్ణం చతుర్మాషమితం ఏకాదశవర్ణం ద్విమాషమితం దశవర్ణం చతుర్మాషమితమిత్యర్థః। హే సువర్ణగణితజ్ఞ హే వణిక్ తేషు చతుర్విధేషు సువర్ణేషు ఆవర్తితేషు వహ్న్యగ్నిగామితేషు సత్సు వర్ణః కో భవేత్ తూర్ణం బ్రూహి అన్యచ్చ - తే శోధనే సతి యది వింశతిరుక్తమాషాస్స్యుః - షోడశద్రవిణవర్ణమితి - సువర్ణవర్ణమానం కిం తే వింశతిరుక్తమాషాశ్శోధనే సతి షోడశవర్ణం హేమస్స్యుః। తదా కతి మాషా భవంతి-

మొత్తులు గరగిన నెన్నివన్నెయగునని-ప్రథమప్రశ్నము

ఉక్తంబగు నిరువది మాషముల మొత్తుగల బంగరము-పుటమున పదియారువన్నెయగు నెడ నెత్తెన్ని మాషములుండుననిద్వితీయప్రశ్నము-

పుటము తీరిన బంగారము౧౬మాషములరొత్తై యుండినవన్నెయెంతయుండుననితృతీయప్రశ్నము

న్యాసః -

సువర్ణవర్ణాహతియోగః ౨౪౦
అస్మిన్ సువర్ణైక్యేన ౨౦ భక్తే
సంశోధనస్వైక్యవర్ణాః ౧౨

కించ యోగే ౨౪౦ శోధిత హేమ్నా
౧౬ భక్తే శోధిత హేమసంఖ్యా ౧౫
అపిచ యోగే ౨౪౦ శోధిత హే
మసంఖ్యయా ౧౬ భక్తే లబ్ధం
వర్ణః ౧౫.

ప్రథమం-	ద్వితీయం-	తృతీయం-
౨౪౦ యొక్క మొత్తము ౨౦ చే భాగింపలబ్ధము-కరిగినబంగారము వన్నెలు ౧౨	౨౪౦ పుటమునవరిలినవన్నెగు ౧౬ చే భజింపలబ్ధము యొక్క మాషములు ౧౫	౨౪౦ పుటమునరిలినయొక్కమాషములు ౧౬ చే భాగింపలబ్ధము వన్నెలు ౧౫

౧౩ ప్రశ్నలు

దశనవవసుగిరిదసరువర్ణంబులౌస్వర్ణంపుమాషముల్వరుసగాగ।దిక్కులు వేదముల్ గృత్తులుజలధులుగలయంగవర్ణంపుగణిగ మెంత।నాస్వర్ణమాషముల్నలువొందవింశతిశోధింపపుటము కుసొబగుమీర।గాజమాషములైనగహివన్నెయెట్లగుపదివన్నెయైననుబరగినెన్ని । మాషముల భారమగు నట్లువంచపల్క।సప్తవసునిష్కభారమ్ములుసప్తసప్త।నవదశమితంపువర్ణముల్ నాతిగరుగ।వన్నెయగునెంత ద్రుతమునబలుకుమబలా॥దశనవాష్టవట్టంబులదనరువన్నె।నిష్కములునందవసుజలనిధులుగరుగ।వన్నెయెట్లగు
పుటమునవర్ణదశక।మైనభరమెంతత్స్వభారరుచియుత

ప్ర				ద్వి				తృ			
వన్నె	౧౦	౯	౮	వన్నె	౭	౮	౯ ౧౧	వన్నె	౧౦	౯	౮	౬
మో	౧౧	౪	౨	౪	మా	౫	౬	౭ ౧	మా	౯	౮	౪	౯

అజ్ఞాతవర్ణసువర్ణయోగేద్వర్ణానయనం-
స్వర్ణఘ్నవర్ణైక్యవియుక్తివర్ణాత్సువర్ణతత్స్వర్ణవధైః

క్యహీనాత్ ।అజ్ఞాతవర్ణాగ్నిజసంఖ్యయాప్తసజ్ఞాతవర్ణ
స్యభవేత్ప్రమాణం

యుతిజనితంబగుసారస్థైనవన్నెచేగుణితమాతులమానగణితమందు। విదిత
హేమంబులవేర్వేరతులములుగుణియించురాసులగూడెశోధ।నముజేయ శే
షమైయమగువర్ణములనుతులలచేహరియింపదోచునట్టి। ఫలమువన్నెయ
టంద్రుసరగనజ్ఞాతమావర్ణహేమంబునవలనుమిగ *

స్వర్ణైక్యేతి-యుతిజాతవర్ణాత్ సువర్ణవర్ణానాంయోగేనజాతో యోవర్ణః-తస్మాత్ స్వర్ణైక్యేన నిఘ్నాత్ సువర్ణవర్ణానామైక్యేనగుణితాత్ - సువర్ణతద్వర్ణావధైక్యహీనాత్ సువర్ణానాంసువర్ణవర్ణానాంయోవధఃపరస్పరగుణనంతద్యైక్యేనవర్జితాత్ ఏవంవిధాత్ యుతిజాతవర్ణాత్ అజ్ఞాతవర్ణాగ్నిజసంఖ్యయా అజ్ఞాతవర్ణంయదగ్నిజంసువర్ణం తత్సంఖ్యయా ఆప్తంఅజ్ఞాతవర్ణస్యహేమ్నఃప్రమాణంభవేత్

వన్నెదెలియబడనికొంతబంగారముకలిపికరుగునెడకరిగినగట్టియందేర్పడువన్నెకునునాగట్టియందుతునుగుణించినపన్నెలమొత్తరాశియగునారాశియందువన్నెలుదెలిసియుండుబంగారుయెత్తులనావన్నెలచేవేర్వేరగుణించిసంకలితంబొనర్చినరాశివ్యవకలనముజేసశేషమునువన్నెలనుమిగతనొత్తుచేభాగింపదెలియనిబంగారమునకువన్నెదెలియు

*ఈసీసపద్యములోనిశేషమువిద్యంతరమునుదెలుపుచుండుటచేనందుకూర్చబడెను

ఉదాహరణం

దశేశవర్ణావసునేత్రమాషాఅజ్ఞాతవర్ణశ్చషడేతదైక్యే-
జాతంసఖేద్వాదశకంసువర్ణమజ్ఞాతవర్ణస్యవదిప్రశుర్ణాం॥

పదియునురుద్రులుబాదనరుబాగగువన్నెలహద్ద హేమముల్ ।విదితగ
జాషేమాషములువెన్నెయెఱుంగనియారుమాషముల్ ।పుదిగలయంగద్వాద
దశపుతుల్యసువర్ణమదయ్యెనేనివే।పదిగలపోశివర్ణమునుమానుగదెల్పు
సువర్ణవిత్తమా

౧౦	౧౧	౦
౮	౨	౬

దశేతి। దశవర్ణహేమ్నాష ట్మాషాః ఏకాదశవర్ణస్య ద్వౌ మాషౌ అజ్ఞాతవర్ణస్య షణ్మాషాః ఏతద్వైక్యే త్రివిధసువర్ణానామైక్యే అవర్తనెక్యతే ద్వాదశవర్ణసువర్ణంజాతం। హేమ్నశ్చ అజ్ఞాతవర్ణస్య హేమ్నః ప్రమాణం వద.

ఈయుదాహరణమునందు పది వన్నె ౮ మాషంబులును ౧౧ వన్నె రెండుమాషంబులును దెలియని వన్నె ౬ మాషంబులును గూడకరిగిన ౧౨ వన్నెయయ్యె నేనియయ్యారు మాషంబుల వన్నె యెంత యగునని ప్రశ్నము.

యుతిజాతవర్ణః ౧౨ స్వర్ణైక్యేన ౧౬ హతః ౧౯౨. అయం సువర్ణ తద్వర్ణాంకఘాతైక్యేన ౧౦౨ హీనః ౯౦ అస్మాత్ అజ్ఞాతసువర్ణసంఖ్యయా ౬ ఆప్తం ౧౫ అజ్ఞాతవర్ణః

౧౦ ౧౧ ౧౬
౮ ౨ ౧౨
౮౦ ౨౨ ౧౯౨
౧౦౨ ౧౦౨

౬)౯౦(౧౫ అజ్ఞాతస్వర్ణవర్ణనం

౧౪ ప్రశ్నలు.

ఆరుమాషంబులు [illegible] దైన దుమాష। ఆరువన్నె యు దెలియని యట్టి హేమ। మష్టిమాషలు జేసిన యష్టవర్ణ। మైన వర్ణంబు దెలుపుము వైశ్యవర్య॥ దశ్శి [illegible] మాషనము స్వర్ణ। మాషములునూరమనువులు మదినేను [illegible] మాషంబులు [illegible] సులుగలపవర్ణదశకంబు తేరినవన్నె జై [illegible] ష్టమాషంబులునూగపక్ష్వ। వర్ణహేమములవిదితవర్ణ హేమ। మష్టిమాషలుగలపిననలరెపదిగ। దానిమితివేగ దెల్పుము తరిశనమున॥ ప్ర. $\frac{౧౧}{౬}$ $\frac{౬}{౫}$ $\frac{౦}{౧౬}$ వర్ణం ౮

ద్వి- ౮ ౯ ౦ వన్నె ౧౨ తృ-౧౨ ౧౩ ౦ వ ౧౨
౧౨ ౧౪ ౮ ౧౬ ౮ ౧౬

అజ్ఞాతహేమమానతౌల్యజ్ఞానార్థం భాస్కరః.
స్వర్ణైక్యనిఘ్నయుతిజాతవర్ణస్స్వర్ణఘ్నవర్ణైక్యవివ
ర్జితో సౌ। అహేమవర్ణాగ్నిజయోగవర్ణవిశ్లేషభక్తో వి
దితాగ్నిజంస్యాత్

పూర్వసీసశేషము

మరియుహేమంపుతౌల్యంబుపగగ దెలియ। నవసరంబునసారాశినవిది
తసుగు। వర్ణయునకును విదితవరావర్ణమునకు। గలుగువిశ్లేషమునలంచ
గానవచ్చు

స్వర్ణైక్యనిఘ్న ఇతి - యుతిజాతవ
ర్ణః హేమయోగాజ్జాతోయోవ
ర్ణః స్వర్ణైక్యేనసవర్ణసంఖ్యైక్యేనగుణితః కార్యః అసౌ స్వర్ణై
క్యగుణితోయుతిజాతవర్ణః స్వ
ర్ణఘ్నవర్ణైక్యవివర్జితః
సువర్ణగుణితావయవర్ణాస్తేషామైక్యేనహీనః। అతశ్చా
వేవఅహేమవర్ణాగ్నిజయోః వ
ర్ణవిశ్లేషభక్తస్సన్ అవిదితాగ్నిజం
స్యాత్। నాస్తిహేమసంఖ్యాయస్మిన్
తద హేమ। తస్యవర్ణః అహేమ
వర్ణః। అగ్నిజయోగె హేమ్నా
మావర్తనేయోవర్ణస్సోగ్నిజ
యోగవర్ణః అహేమవర్ణశ్చాగ్నిజయోగవర్ణశ్చ అహేమవర్ణా
గ్నిజయోగవర్ణౌ తయోస్సంఖ్యయోర్యదర్థః తయోర్విశ్లేషం వియో
గేనభక్తః పశ్చాద్వియోగేన యు
క్తస్తంలేనహృతఇత్యర్థః

వన్నెకుమొత్తదెలియవలయునేడ
పూర్వోక్తంబగుతెలియబడువన్నెల
కునుమొత్తులకునుగుణించి సంకలన
ము జేయబడు రాశిని మొత్తరాశిని
వ్యవకలించిశేషమును కడనేర్పడు
వన్నెనుమొత్తెరుంగనిబంగారము
వన్నెకుమగలుగునంతరముచేభజిం
పమొత్తుదెలియబడు

ఉదాహరణం -

దశేంద్రవర్ణాగుణచంద్రమాషాః కించిత్తథా షోడశకస్య తేషామ్ । జాతం యుతౌ ద్వాదశకం సువర్ణం కతీహ తేషాం షోడశవర్ణమాషాః ॥

దిజ్మనులవన్నెమాడును దెలియనొక్క । మాషములున్న వన్నెలయునదియు । తులయు దెలియక గలసినదో చెరాశి । వర్ణమది గాన దెలుపుము వణిజతులము ॥

దశేంద్రవర్ణా ఇతి ॥ దశవర్ణస్య త్రయో మాషాః - చతుర్దశవర్ణస్యైకో మాషః - షోడశవర్ణస్యాజ్ఞాతా మాషాః - తేషాం త్రివిధహేమ్నాం యుతౌ మేలనే ద్వాదశవర్ణం సువర్ణం జాతం తర్హి షోడశవర్ణమాషాః కతి స్యుః -

ఈ యుదాహరణంబునకు పదివన్నె 3 మాషంబులు పదునాలుగు వన్నె ౧ మాషము - పదియారు వన్నె కొన్ని మాషంబులను గూరిచిన గుబు నెడ ౧౨ వన్నెయయ్యెనేని, యా పదియారు వన్నె మాషము లెన్ని యనే ప్రశ్నము

యుత జాతవర్ణః ౧౨ స్వర్ణైక్యేన

౧౦	౧౪	౧౬	వన్నె
3	౧		యు

౧౦ ౧౪ తే-బం
3 ౧ ౪

౩౦ ౧౪ ౧౨
౪౪ ౪౮

అంతరము -

రహితః ౪౮ అయుక్స్వర్ణ 3-౧ ఘ్నవర్ణయోః ౧౦-౧౪ గుణనస్య ౩౦-౧౪ ఐక్యేన ౪౪, యోజితః ౪ అసౌ అ హేమవర్ణ ౧౬ అగ్నిజయోగవర్ణ ౧౨ యోర్విశ్లేషః ౪ అనేన భక్తః లబ్ధం ౧ అజ్ఞాత హేమమానమేకో మాష ఇత్యర్థః -

యుతి ౪
వర్ణ- ౦ ౧౨
అజ్ఞాత ౧౬
వర్ణము ---- అంతరం
హారము ౪

హారగి భక్త ఫలము ౧ యిది పదియారు వన్నె

౧౫ - ప్రశ్నలు -

తొమ్మిది దెన్మిది వన్నెలు మగ యుతి గేయు । నిష్కభారములతో గూడనిండ్రవర్ణ

స్వర్ణమిడి కరగించినవర్ణదశక। మైననాస్వర్ణభారంబు మాకు జెపుమా॥
ఆరైమనిష్కభరములు। మూరేంద్రస్వర్ణములును షోడశవర్ణం। బార
యు జేరిచి కరగిన। మీరెత్రయోదశము దాని మితము బలుకుమా॥ ఎనిమిదియా
నేడునగు వన్నెలింద్రసూర। నిష్కభరములుపదివన్నె నెలమి గూర్చి। కరగి
నను నవవర్ణంబుగ నుతికెక్క। నవిదితస్వర్ణభారంబు నాకు జెపుము

స్వల్పానల్పసంకలనే సూత్రం.

సాధ్యేనోనోఽనల్పవర్ణోఽపిధేయస్సాధ్యోవర్ణస్స్వల్పవ
ర్ణోనితశ్చ। ఇష్టక్షుణ్ణశ్శేషకేస్వర్ణమానేస్యాతాంస్వ
ల్పానల్పయోర్వర్ణయోస్తే॥

సాధ్యమునందల్పంబును। సాధ్యంబధికంబునందు సంశోధ్యములై। బోధ్యము
లగు గురులఘువులు। బాధ్యములై స్వేష్టములనుబర్వ్వర్తులముల్॥

అనల్పవర్ణో బహువర్ణః సాధ్యే
నవవర్ణేన ఊనో విధేయః। సాధ్యవ
ర్ణః స్వల్పవర్ణేన ఊనో విధేయః
శేషకేద్వే అపి ఇష్టఘ్నే ఇష్ట గుణి
తే విధేయే। ఏవం సతి స్వల్పానల్ప
యోర్వర్ణయోస్తే స్వర్ణమానే
స్యాతాం

రెండు జాతుల బంగారము నొకటి
గాగరిగి ఇష్టమైనవన్నె సాధించునె
డ కావలశినవన్నెయందు తక్కువవ
న్నెయు అధికవన్నెయందు కావలశి
నవన్నెయు వ్యవకలించి నా రెంటిని
ష్టరాశిచే వేర్వేరగుణియించిన క్ర
మంబున గొప్పవన్నె యెత్తునకొంచ
మువన్నె యెత్తును దెలియుననుట॥

ఉదాహరణం.

హాటకఘుటికే షోడశదశవర్ణే తదైక్యతాం సఖే జాతం। ద్వాదశవర్ణం సువర్ణం
బ్రూహి తయోః స్వర్ణయోర్మానే॥
వన్నెలు దిజ్నృపతులుగల। సొన్నా ఘుటికాద్వయంబు సొబగున గరుగ। వ
న్నియ పన్రెండగు నెడ। పసన్నగ దెల్పుము సువర్ణబహుళోన్నంబుల్॥

హాటకేటి-పక్రాషోడశవర్ణా హేమఘుటికౌ అన్యాదశవర్ణా హేమఘుటికౌ। తయోర్యుతౌ ద్వాదశవర్ణా హేమజాతం హేసఖాతయోస్స్వర్ణయోర్మానె బ్రూహి

న్యాసః

౧౬|౧౦ అనల్పవర్ణాః౧౬ సాధ్యేన౧౨ ఊనః౪ సాధ్యోవర్ణః ౧౨ స్వల్పవర్ణేన౧౦ ఊనః౨ శేషకే-౪-౨ స్వల్పానల్పవర్ణయోః౧౦ ౧౬ మానె - దశవర్ణంచ తుర్యాషంషోడశవర్ణం ద్విమానమిత్యర్థః $\frac{౧౬}{౨}$ $\frac{౧౦}{౪}$ ద్వికేనేష్టేనేతి $\frac{౧౬}{౪}$ $\frac{౧౦}{౮}$ అర్ధేష్టగుణితె- $\frac{౧౬}{౧}$ $\frac{౧౦}{౨}$ ఏవమిష్టవశాద్బహుధేతిస్పష్టం

ఈయుదాహరణంబున ౧౬|౧౦వన్నెలుగల రెండుఘుటికెలు గరుగునెడ ౧౨వన్నెయయ్యె నేనియా రెండుఘుటికెల యెత్తులు వేర్వేరబలుకుమనుట-

అధికవర్ణం	సాధ్యవర్ణం
$\frac{౧౬}{౧౨}$	$\frac{౧౦}{౧౨}$
౪	౨
పదివన్నెబంగారు యెత్తు	పదియారు వన్నెయెత్తు

ఇష్టం ౮కి

౩౨	౧౬

౧౬ ప్రశ్నలు

పదివన్నెయారువన్నెయు। పదిలంబగు ఘుటికెలుండ పదియారెత్తుల్। విదితన వవర్ణస్వర్ణము। పదపడి వేయొనగుణ యయ్యబచ్చాయిప్రియర్॥ ఎనిమిదిపదివన్నెబగల॥ ఘనఘుటికలగలపినవ తగన్నెన్నె। ఘనవణిజుడ వేయొనగుము। ఘనకాగ్యముగల్గు సాధగణము గలయుగా॥ దశపంచవర్ణకంబులపిశదఘుటికెలందుగలపి వేయొనగువణి। గిశదాష్టవర్ణస్వర్ణము। దశలౌములుస్వర్ణగణితదక్షుడవైనన్॥

ప్ర౧౦-౬ సాధ్యవర్ణం౯ ద్వి౮-౧౦ సాధ్యవర్ణం౯ తృ౧౦ - ౫సాధ్యవ

ర్ణం౭

అథఛందశ్చిత్యాదౌ॰

కరణసూత్రం వృత్తత్రయేణాహ-

ఏకాద్యేకోత్తరా అంకా వ్యస్తా భాజ్యాః క్రమస్థితైః। పరః
పూర్వేణ సంగుణ్య స్తత్పరస్తత్పరేణతు। ఏకద్విత్ర్యాదిభే
దాస్స్యురిదం సాధారణం స్మృతం। ఛందశ్చిదుత్తరేఛందస్యు ప
యోగోస్య తద్విదాం। మూషావహనభేదాదౌ ఖండమేరౌ
చ శిల్పకే। వైద్యకే రసభేదీయే తన్నోక్తం విస్తృతేర్భయాత్॥

ఏకాదికంబులై నెగడునంకంబుల నేకోత్తరముగాగనిష్టసంఖ్య। హా
రాంశములుగాగననులోమ ప్రతిలోమముగనిడియంకములున్నగల్గు। హార
ము చేనంశంబుహరియింపఫలమును గూడ నిచేపరమునుదగగుణింది। పూర్వోక్త
విధిజేయబోల్పుఫలంబులై యేకాదిభేదంబులేపుమీర। ఛందదటియందుమూ
షలసమితిఖండమేరువందును శిల్పంపుమిన్నలందు। వైద్యరసభేదములలోన
వరలుగ్రంథవిస్తరపుభీతిసంకోచవిధము నెగడె॥

ఏకాదితి॥ ఏకాదయశ్చ ఏకోత్త
రాశ్చ ఏకద్విత్రిప్రభృతయో౽ంకాః। ఏ
కైకోత్తరా ఏకైకవృద్ధ్యోత్తరా
అంకా వ్యస్తా విపరీతాన్యస్తాః క్రమ
స్థితైరేకాదిభిరంకైః భాజ్యాః తతః
పరో౽గ్రిమోంకో భక్తే సతి లబ్ధో
పూర్వేణాంకేన గుణనీయః- క్రమ
స్థేన ద్వితీయేన భాజ్యః తత్పరః పూ
ర్వః తృతీయః తత్పరేణ పూర్వాప్తద్వి
తీయేన లబ్ధేన సంగుణ్యః క్రమస్థేన
తృతీయేన భాజ్యః ఏవమగ్రేపి ఏషాం

ఛందశ్చిత్యనగావృత్తములందు
పాదంబునకొకయక్షరముగలది ఈ
క్తయనియునీక్రమంబున పాదంబు
నకు ౧-౨-౩- గావృద్ధియగుచు
౨౬ అక్షరపర్యంతంబునుగలఛం
దంబులవృత్తసంఖ్యలును - అందు
౧-౨-౩- గురువులుగలుగు-వృత్త
ములసంఖ్యలు దెలియుటయుననుట
అట్టివిషయంబునను -శిల్పంబునరా
జగృహాభిత్తిరంధ్రనిర్మాణంబు
నందును-ఖండమేరుకల్పనంబునను

తత్సమాప్తిః। పరపూః క్రమేణ సంఖ్యాః ఛేదైర్భజేత్ ఏకద్విత్ర్యాదిభేదా భవంతి - ఇదం సర్వత్ర సాధారణం స్మృతం - ఛందశ్చిత్యుత్తరే ఉక్తా ద్యుత్కృతి పర్యంతే భిదసితస్య ఛందోభేదాః అస్యోపయోగః - ఏకాక్షరపాదాద్యుక్త సంజ్ఞా - షడ్వింశత్యక్షరపాదాద్యుత్కృతి నాంతః -

మూషావహనభేదాదౌ రాజగృహాదౌ వాయుసంచారణార్థం భిత్తిభిద్రాణి మూషాః తద్వహనస్య భేదాః తదాదౌ - ఖండమేరౌ శిల్పకే శిల్పశాస్త్రే -

వైద్యకే వైద్యశాస్త్రే క్తైరసభేదీయోగసభేదే - అస్యోపయోగ ఇత్యనుషంగః తత్ విస్తృతే భయాత్ విస్తర భయేన నోక్తం॥

రసాయనకల్పనంబునను నీ విధియుపయోగించుచుండు. ——

ఎట్లన్నను - ఇష్టాంత సంఖ్యాపర్యంతంబును ఒకటి మొదలొకటొకటి వృద్ధిగా సమాన స్థానంబుల ఛేదంబులుంచి దాని పై యంశంబులుగాను దనుండి యొక్కొక్క తగ్గ వృద్ధిగానంకంబులుంచి యాదిస్థాన ఛేదముచే నంశము భజింప ఫలములభించు నవ్వటిక య్యాది యఫలంబు - పిదప నా ఫలముచే ద్వితీయ స్థానాంశము గుణించి యగా స్థాన ఛేదముచే భజింపద్వితీయ స్థాన ఫలంబగు నిట్లు స్థానంబులు సమాప్తి యగునంతకు జేయుచుండ్రాగా నొకటి రెండు మూడు లఘు గురువులుగల వృత్తసంఖ్యలు మొదలగు నవి క్రమంబున నేర్పడు ననుట -

*అథ ఛందశ్చిత్యుదాహరణమాహ. *

ప్రస్తారే మిత్ర గాయత్ర్యాః స్యుః పాదవ్యక్తయః కతి। ఏకా
దిగురవశ్చాశు కథ్యతాం మే పృథక్పృథక్ ॥ *

మిత్ర గాయత్రి ప్రస్తార భేదమందు। పాదములదెన్ని ఏకాదిబరగియుం
డు గురువులందెన్ని వేర్వేరయొరుగ జెపుమా। ఛందచిత్యుత్తరంబున చణుడవేని॥

ప్రస్తార ఇతి॥ హే మిత్ర - గాయత్ర్యాః ప్రస్తారే

౬	౫	౪	౩	౨	౧
౧	౨	౩	౪	౫	౬

ఈ యుదాహరణమునందు ఖాడమునకు ఆరక్షు

కతిపాదవ్యక్తయస్స్యుః ఏకాది గుర
వశ్చాపి కతిస్స్యుః- ఏకగురవో ద్వి
గురవస్త్రిగురవ ఇత్యాదయః పృథ
క్పృథక్కతి భవంతి - తదాశుకథ్య
తాం ------ ఇహపింగళకురో గా
యత్రీచరణః - అథ షడంతానా మే
కాద్యేకోత్తరాణాం అంకానాం వ్య
స్తానాం క్రమస్థానాంచ న్యాసః
అత్ర వ్యస్తాః క్రమస్థైర్భాజ్యా ఇ
త్యుక్త్వా ప్రథమస్థానస్థితేన షడ్రైరై
కేన తదుపరిస్థితోంశః షడాఖ్యో
భక్తః లబ్ధం ౬ తైః పరః ద్వితీయస్థా
నాంశః పంచ ౫ సంగుణ్యః ౩౦ ద్వి
తీయస్థానస్థిత ఛేదేన ౨ భక్తః లబ్ధం
౧౫ అయమగ్రేణ ౪ గుణితః ౬౦ స్వ
ఛేదేన ౩ భక్తః లబ్ధం ౨౦ అయం ౨౦
పరేణ ౩ గుణితః ౬౦ ఛేదేన ౪ భక్తః
౧౫ అయం ౧౫ పరేణ ౨ గుణితః ౩౦
ఛేదేన ౫ భక్తః ౬ అయం పరేణ ౧ గుణి
తః ౬ ఛేదేన ౬ భక్తః ౧ ఏవమేకాది
గురుభేదాః వ్యక్తయః. ఏకగురవః ౬
ద్విగురవః ౧౫ త్రిగురవః ౨౦ చతు
ర్గురవః ౧౫ పంచగురవః ౬ షడ్గురవః
౧ ఏతేషామైక్యం ౬౩ తత్రైకస్స ర్వ

రములు గల గాయత్రీ ఛందంబున
పాదములెన్నియనియు ౧-౨-౩-గు
రువులు మొదలగునది గలవెన్నియని
యు ప్రశ్నద్వయము.

౧)౬(ఫలం ౬-౬ ౧౫
౬ ౫ ౪
౨)౩౦ ఫ ౧౫ | ౩)౬౦
౩౦ ఫలం ౨౦
౬౦
౨౦

)౨౦ ౧౫ ౬
౩ ౨ ౧
౪)౬౦ ఫ ౧౫ | ౫)౩౦ ఫ ౬ ౬)౬|౧
౬౦ ౩౦

ఇట్లు ఫలరాసులు - క్రమంబున ఒక
టి- రెండు- మూడు- నాలుగు- ఐదు-
ఆరు గురువులు గల వృత్తములు-
౬ ౧౫-౨౦-౧౫-౬-౧ సర్వలఘువృ
త్తము ౧ చేరి గాయత్రీ ఛందంబు
నవృత్తములు అరువది నాలుగు

౬౪

లఘుః ౧ ఏవం ౬౪ చతుష్షష్టిగాయత్రీ
పాదవ్యక్తయః- ౧-౬-౧౫-౨౦-
౧౫-౬-౧ ఏవం సర్వత్రైక్యం సైకం
సర్వపాదవ్యక్తిమితిః ౬౪ ఏ
వం చతుశ్చరణాక్షరసంఖ్యానం కా
న్యథోక్తం వివ్యస్య ఏకాదిగురుభేదా
నానీయ తేషామైక్యం సైకం కృత్వా
జ్ఞాతా గాయత్రీ వ్యక్తిసంఖ్యా ౬౪

౧౭ ప్రశ్నలు-

ఒకగురువాదిగ క్రమమున। ప్రకటింపుము ఛందమితిని ప్రతిభగలిగినన్।
శుకవాణి పఙ్క్త్యనుష్టుప్। ప్రకటోష్ణిక్త్రిష్టుప్ఛందపాదవ్యక్తుల్॥

ప్ర- ౧౦ ద్వి-౮ తృ-౧౬ చ ౧౭ ఈ ఛందంబులు క్రమంబున పాదవ్యక్తులును ఏకాదిగురువృత్తంబులును వేర్వేరబలుకుమనుట.

శిల్పోదాహరణాదిని -

ఏకద్విత్ర్యాదిమూషావహనమితిరహో బ్రూహి మే భూ
మిభర్తుర్హర్మ్యే రమ్యేష్టమూషే చతుర్ముఖరచితే శ్లక్ష్ణ
శాలావిశాలే। ఏకద్విత్ర్యాదియుక్త్యా మధురకటుకషాయా
మ్లకక్షారతిక్తైరేకస్మిన్ షడ్రసాస్స్యుః కథయ కతి విధా వ్యం
జనైర్వ్యక్తిభేదాః॥

శిల్పోదాహరణం-

చతుర్ముఖరచితంబు శ్లక్ష్ణవిశాలంబు। గలిగియుండు రాజనిలయసౌధ।మున నష్టమూషమున భేదముల నొకటాదిగాయెనిమూషలన్నిజెప్పుమా॥

రసాయనోదాహరణం-

మధురకటుకషాయములవణా। మ్లకక్షారతిక్తమిశ్రమగుచు దేజరిల్లు। వ్యంజనంబులందు వరలు నేకాది। కభంగభేదములను జాలనొసవు॥

మూషావహనన్యాసము -							
౮/౧	౭/౨	౬/౩	౫/౪	౪/౫	౩/౬	౨/౭	౧/౮

రసాయనభేదన్యాసము					
౬/౧	౫/౨	౪/[illegible]	౩/౪	౨/౫	౧/౬

ఏకేతి। భూమిభర్తుః రాజ్ఞః అష్టముషాయుక్తే చతురస్రాత్రధారా దిభిస్సమీచీనే నిర్మితే విశాలే సౌధే గవాక్షాణి ద్వ్యుపలేషిత ఏకద్విత్ర్యాదిమూషావహనమానం వద॥

ఈయుదాహరణమునందు నెనిమిదిమూషలుగల రాజగృహంబునభిత్తింద్రవ నిర్మాణభేదంబులెన్నియగుననిప్రశ్నముప్రశ్నము

కించ హేగణక-షట్కస్య మాధు రాదిభిష్షడ్రసైః కతివ్యంజనవ్య క్తిభేదాః స్యుః ఏకద్విత్ర్యాది యు క్తాః-తద్వద-

న్యాసః-

యథా అష్టావేకభక్తాః ౬ ఏతే పఞ్చగుణాః ౩౦ ఛేదేన ౨ భక్తాః ౧౫ ఏతే చతుర్గుణాః ౬౦ ఛేదేన ౩ భక్తాః ౨౦ ఏతే త్రిగుణాః ౬౦ ఛేదేన ౪ భక్తాః ౧౫ ఏతే ద్విగుణాః ౩౦ ఛేదేన ౫ భక్తాః ౬ ఏతే ఏకగుణాః ౬ ఛేదేన ౬ భక్తాః ౧ ఏతేల బ్ధవ్యంజనానాం సంఖ్యా ౬౩ ఏవం ఏకాదిరసభేదేన వ్యక్తయః స్యుః

౨౦ / ౩	౧౫ / ౨	౬ / ౧
౪)౬౦(	౫)౩౦(	౬)౬(
లబ్ధం ౧౫	లబ్ధం ౬	లబ్ధం ౧

ఇట్లు రసభేదములు—౬౩

రెండవప్రశ్నము షడ్రసమేళన భేదంబుల-మధుర-పులుసు-కారము-చేదు-ఒగరు-తీపను-షడ్రసంబు లేకోత్తరభాగము భేదమగుచు రాగా నెన్ని రసాయనభేదంబులగునని

౧)౬	౬ / ౫	౧౫ / ౪	౨౦ / ౩
లబ్ధం ౬	౨)౩౦	౩)౬౦	౪)౬౦
	లబ్ధం ౧౫	లబ్ధం ౨౦	లబ్ధం ౧౫

[illegible]

౧)౬	౬ / ౫	౧౫ / ౪
లబ్ధం ౬	౨)౩౦	౩)౬౦
	లబ్ధం ౧౫	లబ్ధం ౨౦

౧౮ ప్రశ్నలు

శిల్పప్రశ్న

రాజమందిరశిల్పంబు రహిఁగ దెలియ। దేనియాదైదు నాలుగు దిక్మితములు। క
లుసశాలల మూషలు గలుగఁ జేయు। గణిత మెఱిఁగింపు శిల్పి ఘనుఁడ వేని॥

ప్ర-౬ ద్వి-౫ తృ-౪ చ౧౦ గలభిత్తులుగల రాజగృహంబున మూషాభేదంబులు
వేర్వేర నెఱిఁగింపుము

రసాయనోదాహరణం

ధాతుర్లకారములచే। సారంబగు రుచులవెన్ని శర్కరగలయన్। వారక నెన్న
గుణిత్రకము। జేరినభిమజాగ్ర్య వేగ జెప్పుమా నంక్యల్

ప్ర ౬ ద్వి ౮ తృ [illegible]

ప్రశ్నోత్తరానుక్రమణి

౧సకళాంతర ప్రశ్నోత్తరం

పూర్ణ నేత్ర బాహువులును శరగిరులును। పూర్ణ శూన్యకృతులు మూలధ
నము। రత్నరాసుల మీఁద తత్త్వ ౧౦ శాగ్నినవరసములగు కాంకళ శిమనులు సక
ళనా॥ ప్ర ౨౨౦ ద్వి ౭౫ తృ ౨౦౦౦౮౪౫ $\frac{౧౮౧౯౩}{౬౯౧౬౩}$

౨ సమకళాంతరోత్తరాష్టాంఘ్రిసీసం

వసుభుజములు మరి వసురసంబులు ఖాబ్ధులు నరసాంకేందులు జినగుణం
బు। లగు మూలములు ద్వితీయ తృతీయులను తత్త్వలవ మొక్కటి జినంబులగును మ
రియు। పంచాంశయుక్తత్వమందు తుల్యకళాంతరము పూర్ణ జినులును
త్రింశయుగళ। యుక్తరాజేందులు పూర్ణస్వరంబులు బాణాబ్ధులును త్య్రం
శ బ్రహ్మనేత్ర। ములు సమకళయందు జలమిత రూపముల్ ప్రథమ ద్వితీయో
త్తరమ్ము లిట్లు। ఖాంగఖ ఖాంగముల్ గజనూరవసురవుల్ ఖశర ఖాగ్ని సాధింపవి
శదములును। తర్కశరాత్త్యంగతత్త్వంబులును వ్యోమ పూర్ణ ధరాద్రి త్య
గ్నులును ఖరాజ। వ్యోమ వస్వగ్నులు భూమిజలేంద్రాబ్ధి జలముల్ లౌమూలముల్

సముకళాంతరముఁ దనవోర్వ నశూన్యతర్కములమితము। ననుచు సముకళ
ప్రశ్నోత్తరములుఁ బలుకుము। జాలుగణకుండు మిశ్రమపు చాలుదెలియ। జాలు
వాడగు పాటిని నగ సలీలా॥

ప్ర - ౨౮౯-౬౮ ౧-౧-౨౦ - ౨౪ - ౧౯౬ - ౩౨౪ సముకళాంతరం ౨౪ ౧/౭౬ (౨౫)

ద్వి - ౨౪౭-౧౧౬ ౨/౩ - ౭౦ - ౪౫ - ౨౯ ౧/౩ సముకళాంతరం ౪

తృ - ౬౦౦౬౭ - ౧-౭౮౧-౨౮ - ౧౯౩౦౫౦ - ౨౫౬-౨౫౬ - ౩౧౮౫౦౦ -
౩౮౦౧౬౦-౪౪౧౪౪౧ సముకళాంతరం-౬౦౦౬

౩ సుకళాంతరోత్తరం-

సకళమూలధనమ్ము తెయొనగఁగ। నకీయమాసములు చాలెవనిదిగో।
ప్రకటితతోష్యులు బాణమునివరుల్। వికటత నొందనివియదిఘుభుజముల్॥

ప్ర - ౫౦ ద్వి - ౭౫ - తృ ౨౫౦

౪ - మిశ్రవాణిజ్యోత్తరం-

నందభాగాష్టయుతవసునయనములును। త్ర్యంశయుగ్రామజలధులు
దడయుకనవ। భాగసప్తకయుతమునిబాణములును। నాదిమిశ్రవశీకప్రశ్న
లరుక్రమాత॥ జినులున్న పులు భాస్కరులుఁగ। దనరుసువసువులు సనగుమ
దడ్డయుకరెండై। దనరెమ ప్రశ్నను మిశ్ర। బను వాణిజ్యోక్తిగ్రా మపంపక
వరుసల్॥

ప్ర - ౨౮ ౮/౯ - ౪౩ ౧/౩ - ౫౭ ౭/౯ - ద్వి - ౨౪ - ౧౬ - ౧౨ - ౮ -

వాపిపూరణోత్తరము-

షణ్ణవస్త్యంశచేదేవసమ్ముకాంశ। నూటమేడిటవన్నెటనొగిభుజజిన
ములశరాబ్ధిలవంబులఁ బూర్తి నొందు। వాపిపూరణప్రశ్నలవరుసగాఁగ॥

ప్ర- $\frac{౧}{౯౬}$ ద్వి $\frac{౧}{౩౩}$ తృ $\frac{౧౨}{౧౦౮}$ చ $\frac{౪౫}{౨౮౨}$

౬ వ్యయయుతవాపీపూరణోత్తరము

దినదళంబుననందవట్ ద్విలవములను|నొక్క దినమునపూర్తిగాయగా నుబిదవ్యయయుతమగుచుండెడువాపిపూరణమును దెలియు|ప్రశ్నలకును నుత్తరములివిక్రమముగాగ

ప్ర- $\frac{౧}{౨}$ ద్వి $\frac{౨}{౬౯}$ తృ ౧

పణ్యప్రశ్నోత్తరములు-

శరరసగిరీషుగుణములు|బరసుక్ భాగత్రయములుపణ్యప్రశ్నగా|కురి వసుదంతాంగేషుల్|గురియగుపణ్యములుబవసుగుహాముఖక్రహాముల్|| ఖనిధుల్ భాగ్యలుతత్వముల్ధ్రుగలునాకాకోభలౌభాగవే|తనముల్ ఖస్మృ తులుక్ ష్మివణ్ భుజముల్ దామోనరాంఘ్ర్యంబరా|గ్నినభోశకగుణంబు లుకానఖయుగక్లుప్తంబులౌభాగముల్|పినుమారెండవపణ్యప్రశ్న పిథిలోవి ఖ్యాతిగాగాణక||దపులునబాణయుగములు|పదిగముగతృతీయప్రశ్నవి లువలుమరియుక|తుదివసుజలములుభాగము|లుదితవ్యోమాంగకమ్ములువి డరొంపుమనక|

ప్ర- క్రయము- ౨- ౬ ౭ ౫ ౩

మొత్తలు ౯ ౩౨ ౫౬ ౭౦ ౯౬

ద్వి- క్రయం- ౯౦ - ౪౦ - ౨౫ - ౧౮ - ౧౪ తృ- క్రయం- ౩౨౪౫

మొత్తలు- ౧౮౦- ౨౪౦- ౩౦౦- ౩౬౦- ౪౨౦ మొత్తం- ౪౭౬౦

౭ రత్నజాత్యశ్వరాష్ట్రప్రశ్నం-

పూర్ణాంకక్రయములుపోలుపొందుమణులకునవరామగిరిచంద్రుల వలనంద|గజశరగుణములుగ్రహాశరేషుజలంబులంమ తుల్య ధనంబునభగిరీ షు|వసుగిరిచంద్రులుపరలునాదిమ ప్రశ్నశరరతక జలశిఖుల్ శరనవాంబ|

రాబ్ధులుశరఖఖ ప్రాణముల్ శరలోకజలతర్కములు నందశాంకరశర ।ఖబ్ర
హ్మ లగు నందు వరతుల్య వనగుణ।వర్ణార్ధభాగ్న్యశ్వినీయంబు।రెం
డవ ప్రశ్న మదండిగా ఖగజేభ భుజతర్కరాములుపూర్ణవర్ణ।మునుపురా
ణంబులుమరిఖాంగనవవ్యో మాపూపలునఖగిరిపూర్ణనిధులు।భుజగిరితత్త్వా
శ్వములుపూర్ణగజజలపూర్ణతర్కంబులుపూర్ణ జలధి।వసుధరేషులు
ఖాంగాగ్ని బాణయుగము।లంబరాత్యగ్ని ఖజలముల్ లలిదనచు।మూడవప్ర
శ్న సమధనంబొలయు నేత్ర ।శరజలన వాష్టషిశ్వముల్ -చారులీలా ॥

ప్ర- ౧౭౩౯-౩౫౪౯-౪౫౫౯ సమధనం -౧౭౮-౫౬౦ ద్వి ౩౪౬౫-౪౦౯౫
౫౦౦౫-౬౪౩౫౯ ౦౦౯-సమధనం ౭౩౦౫౪ తృ-౩౬౨౮౮౦-౧౮౧౪౪౦
౧౨౦౯౬౦-౯౦౭౨౦-౭౨౫౭౨-౬౦౪౮౦-౫౧౮౪౦-౪౫౩౬౦

౪౦౩౨౦- సమధనం -౧౩౮౯౪౫౨

౯ స్వాంశయుత ప్రశ్నోత్తరాష్టాంఘ్రిసీ-

స్వాంశయుక్త ప్రశ్న చాలుగా మొదటనుఖవసుజలాంబరాంగములుఖ
రుతు।గిరిలోకశరములంబరఖాబ్ధి షేషులుజలసగ్వ గుణవసుజలములంబ।రా
బ్ధివాశ్వాబ్ధులునంబరేభవ్యోమత కార బ్ధులంబరతర్కరామ।శరజలంబులు
నందుసమధనమబ్ధి భరుకృచంగ్రాగ్నులురూఢిరెంట।ఖరసేభషిశ్వముల్
గతిగిరిజలసూరులంబరేఖాష్టిసులంబరేషు।శరరుద్రులునువ్యోమ జలధిలో
కేషులవ్యోడసమధనముగుసిధిఖనాలి।ఖేషు త్రైమూడిట।ఖేభాక్షిశరతర్కర
సములుఖఖనఖగ్రావతర్క।ములువ్యోమ పూర్ణాబ్ధిపూర్ణేభపూర్ణ
భరసములుపిష్ణువరాంబరపీఠుశోందు।నందరిసములుఖఖరసనలికఖమును
లంబరాంగా త్రితత్త్వ ద్రులంబరఖఖ-రసశరాద్రులుసమధనవాజిఖాబ్ధి

మమనవకరాబ్ధి మితములై మాలయుచుండు ॥

ప్ర -౬౧౪౮౦-౫౩౭౬౦-౫౦౪౦౦-౪౮౩౮౪-౪౭౦౪౦-౪౬౦౮౦
౪౫౩౬౦ సమధనం ౩౧౧౧౮౪

ద్వి-౧౩౮౬౦-౧౨౪౭౪-౧౧౮౮౦-౧౧౫౫౦-౧౧౩౪౦-సమధనం౫౦౭౦౯
తృ-౬౬౫౨౮౦-౬౭౨౦౦౦-౬౮౦౪౦౦-౬౯౧౨౦౦-౭౦౫౬౦౦-
౭౨౫౭౬౦-౭౫౬౦౦౦-సమధనం-౪౨౯౧౪౪౦

౧. గుణితరత్నప్రశ్నోత్తరాష్టాంఘ్రిసీసం.

గుణితాన్యధనయుతిగూరునుత్తరములుపాథాద్రినందేందుశరమితంబు। పాదత్రయాఘ్నేభబ్రహ్మతత్త్వంబులుసాధదంతాద్రీంద్రమునసముమువసుల। మూటికూడినసందమున్నిగెనూరులుసా [illegible] కగుణసల్ సమధనంబు।వసు ఖాగశైరయుతబాహుతకరాకర [illegible] నాదినిఖజబహూ। గుణములుజినవ్యోమగుణములువఖతత్త్వములుఖగాజాక్షులుపూర్ణనంద।వసుచంద్రులగుతుల్యమెసగుధనంబండుజలనందజలవసుచతురుమితము। రెంటనుఖఖవసున్పృపులుఖాంబరనందసప్తచంద్రులుఖఖపట్చ్రకాంకి।కరములు ఖనఖాధరాకరములుఖజినఖరాములుఖఖజలగ్రావగుణము।లందుతుల్యధనము జెందువ్యోమజలాద్రి।చంద్రశూన్యరామసమ్మితంబు।మూటనుత్తరంబుసుదమొప్పనిర్వ్యోడ।దెలియవలయుగణకధీమతములు———

ప్ర-౫౧౯౭ $\frac{౧}{౨}$ -౨౫౯౮ $\frac{౩}{౪}$ -౧౭౩౨ $\frac{౧}{౨}$ -౧౨౯౯ $\frac{౩}{౮}$ -౧౦౩౯ $\frac{౧}{౨}$ సమధనం $\frac{౨౨౨౬౨౫}{౮}$

ద్వి-౩౭౮౦-౩౦౨౪-౨౫౨౦-౨౧౬౦-౧౮౯౦-సమధ [illegible]
తృ-౧౬౮౦౦-౧౮౯౦౦-౨౧౬౦౦-౨౫౨౦౦-౩౦౨౪౦-౩౭౮౦౦.
సమధనం౩౦౧౭౪౦

౧౧ కాలసమీకరణప్రశ్నోత్తరం

పాథత్రయమువిశ్వశయులవయుగ్మాబ్జహూ।లటులమూటిమీదనశ్వచంద్రలవము లేక జలము లను కాలసమ ప్రశ్న మిశ్రకర్మమనసుమించుబోణి

ప్ర-౩ $\frac{౧}{౨}$ ద్వి-౨ $\frac{౨}{౧౩}$ తృ ౩ $\frac{౧౭}{౬౧}$

౧౨ కాలసమీకరణోత్తరము

గతములగును వరుసగ్రావములందీను । బవిగొనుగుణములందునర్థములును ।
గమ్యములగునీశగణమువర్ణంబులు । వసులనదియ నైదువర్ణములను ॥

ప్ర గతం ౧ ౪/౭ గమ్యం ౨ ౩/౪ ద్వి గతం ౩ ౨/౩ గమ్యం ౧ ౩/౮ తృ గతం ౫ గమ్యం ౧ ౧/౪

౧౩ స్వర్ణవర్ణాద్యుత్తరము

మొగటతొమ్మిదివన్నె యాపుటమునకు । పాదయుగ్మ స్వర్ణంబువము నెనిమిది । నిష్కభరములు రెంటను నెగడునిశ్వ । ..దభాగాఢ్య ..సువర్ణ మంద ముగను ॥ మూటసంధిజలభాగాఢ్యభుజగవర్ణములు పుటంబున భ..గుభూతజలల । వాఢ్యజనములున్నగిమ..ల్వరలుతత్వ । సిద్ధభాగాఢ్యనవములు సిద్ధముగను ॥

ప్ర-వన్నె ౯ పుటం వన్నె ౧౧ ౧/౪ పుటం యుక్తం ౧౮ ద్వి-వన్నె-౮ ౯/౧౩

తృ వన్నె ౮ ౪/౧౫ ౨౩/౨౫ పుటం మొ-౨౪ ౪/౫

౧౪ అవిదితస్వర్ణవర్ణోత్తరం

స్వర్ణంశయుగ్మాఢ్యగిరులయివనరుతొలుత । పాదత్రయయుతమనువులుబరగు రెంటు । పాథవస్వర్ణమగుమూటస్వర్ణవర్ణ । మెరుగునట్టిమాషంబులమిం చుమితము ॥ ప్ర ౭ ౨/౩ ద్వి ౧౪ ౩/౪ తృ ౬ ౧/౨

౧౫ అవిదితస్వర్ణభాగోత్తరము

అవిదితస్వర్ణభారంబులగును మొదల । రెంపు రెంటనుస్వర్ణంశంబుదండిగాగ మూటముప్పదియొన్నిదిమెనయుచుండు । నిష్కములుమనున్నపచందనికర ములను ॥ ప్ర ౨/౩ ద్వి ౧ తృ ౩ ౮ ౧౪ ౧౬ - ౧౦

౧౬ స్వల్పానల్పసంకలనోత్తరం

పదివన్నెనలుబదెన్మిది । పదియారగునారువన్నె ప్రథమప్రశ్న । ముదితరో

రెంటనొక్కొక్కటి। తుదిమూటనుమూడు రెండుతోలగదుతులముల్

	వన్నె	వన్నె				
ప్ర	౧౦	౬	ద్వి ౮	౯	తృ ౧౦	౫
	౪౮	౧౬	౧	౧	౩	౨

౧౭-౧౮ ఛందశ్చిత్యుత్తరములు ౧౮ షోడశాంఘ్రిసీసం

ఛందశ్చిదుత్తరచాందమిట్టిదియగుపంక్తిని నేకాదిబరగుగురులు।గలవృత్తములక్ర
మంబలరారుపదియునునలుబదైనును నూటికుల ప్రస్తారా। నలుభుజతత్త్వ
ములప్రస్తారార్చనలునుఖరవుల్లశాఖాఖాశేషిచంద్రులు।ఁదుపాదవ్యస్తుల
గుజినాక్రేంద్రులనుస్తుభి నెనిమిదిలప్రస్తారమే। ములుతర్కశరములుప్రాగ్ణా
ద్రులునుతర్కశరములస్తాకులు సప్తనాలును। చంద్రుండుగూడుకిష్టతత్త్వ
వ్యస్తులెలానష్టిఛందంబునచలగున్నృపులు।ఖరవృక్షాకేదాష్టలిచవొందనఖవృతు
లష్టాంగగుణగతులష్టఖాఖగ।జములుఖజలనునుచంద్రులు ఖాద్యద్రిష్టష్టవులు
ఖాబ్ధిజలేశులష్టఖఖగ।జములష్టతర్కాగ్నిజలములునఖద్వితుల్ ఖాంగసాయక
ములుఖభుజచంద్రు।లష్టియుశశియునునగుచు పాదవ్యస్తులగుతర్కగుణశ
రాధరుతుమితము।లత్యష్టిగిరిచంద్రులంగవిశ్వంబులు ఖగజతర్కంబులుఖ
గజరామ।భుజములుగజవసుభూతర్కములుతర్కస్వరరామసూరులువసు
జలాబ్ధి।నందేందులునుదిగగ్న్యబ్ధికరంబులుఖశశాంకరామాబ్ధికరములష్ట।
జలవర్ణగ్రహచంద్రులశకగిరిరామసూరులుగజస్వసోమతర్క।ము
లువ్యోమగజరామభుజములు నియస్వతర్కములురసరామనగఋష్టి। చం
ద్రులుచంద్రుండుజతగూడివ్యస్తులుభుజగిరిత్ర్యగ్నిభూమితంబు।మూఁపలు
జలాంగములుదంతములునున్నృపులు।జైనదిక్కులుకసములౌ సన్నరాజ।గద
మితంబులుక్రమముగారమణి దెలియ। జెప్పఁగదె యుత్తరంబుల చిత్రఫణితి॥

౧౯ ఛందశ్చిత్యుత్తరం

ప్ర-౧౦-౪౫-౧౨౦-౨౧౦-౨౫౨-౨౧౦-౧౨౦-౪౫-౧౦-౧ పాదవ్యస్తులు ౧౦౨౪

ద్వి-౮-౨౮-౫౬-౭౦-౫౬-౨౮-౮-౧ పాదవ్యస్తులు ౨౫౬

తృ-౧౬-౧౨౦-౫౬౦-౧౮౨౦-౪౩౬౮-౮౦౦౮-౧౧౪౪౦-౧౨౮౭౦-౧౧౪౪౦-౮౦౦౮-౪౩౬౮-౧౮౨౦-౫౬౦-౧౨౦-౧౬-౧ సాధన్యక్తులు-
౬౫౫౩౫

చ-౧౭-౧౩౬-౬౮౦-౨౩౮౦-౬౧౮౮-౧౨౩౭౬-౧౯౪౪౮-౨౪౩౧౦-
౨౪౩౧౦-౧౯౪౪౮-౧౨౩౭౬-౬౧౮౮-౨౩౮౦-౬౮౦-౧౩౬-౧౭-౧-

వ్యక్తులు-౧౩౧౦౭౧

౧౮ మూషోత్తరం-

ప్ర-౬-౧౫-౨౦-౧౫-౬-౧ మొత్తం ౬౩- ద్వి-౫-౧౦-౧౦-౫-౧- మొత్తం
౩౧ తృ-౪-౬-౪-౧ మొ-౧౫-చ-౧౦-౪౫-౧౨౦-౨౧౦-౨౫౨-౨౧౦-౧౨౦

౪౫-౧ మొత్తం- ౧౦౨౩

౧౯-రసాయనోత్తరం-

ప్ర-౩-౩-౧-మొత్తం-౭-ద్వి-౪-౬-౪-౧ మొత్తం-౧౫-తృ ౫-౧౦-౧౦-౫-౧-

మొత్తం ౩౧

* ఇది భాస్కరాచార్యకృతసూహి శ్రీ చార్యవివృతలీలావతీవివరణము *

* నామి శ్రీ ఖ్యసంజ్ఞచేమించు నాద్యవ్యవహారంబు సకలంబు నాంధ్ర *

* కావ్యముననటీకా ప్రశ్నముగనుత్తరములతోరచియించెబదరి*

* కాశ్రమనివాసిగురు వేంకటాచార్యవరకృపాత్తకః *

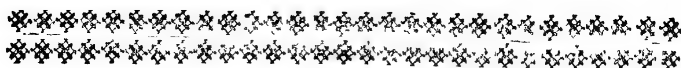
* త్యాగణాశఖిగోళాదిఘనవివేకి తడకను ళ్లవంశజ*

* డధికశాంకుడాంరంగరాయవర్యరమణియైన *

* కనకమాంబసుతుడు ఘనుడు వేంకటకృష్ణ *

*** రాయసుకవిగణక ***

*** రాజిమెచ్చ ***

* శ్రీరస్తు. *

శ్రేఢీవ్యవహారః-ద్వితీయః ప్రారంభః.

లక్షణం.

ఆదిముఖమనువక్త్రంబునాదియుం బ్రచయము వృద్ధియు
నుత్తరయనువృద్ధి-పదముగచ్ఛయనాన్త్యంబుబడయునభి
ధ। శ్రేఢిగణితసమాఖ్యలు జెలగునిట్లు॥

టీక

ముఖం-ఆది-వక్త్రం అనునవి ఆరంభంబునకును-చయం-వృద్ధి-ఉత్తర అనునవి-హెచ్చుటకును-పదగచ్ఛ-అంత్యం అనునవి కడపటిస్థానంబునకును సంకేతనామంబులు.

తత్ర సంకలితైక్యసూత్రం.

సైకపదఘ్నపదార్ధమథైకాద్యంకయుతిః కిల సంకలితాఖ్యా

అర్థం-

పదమునన నొక్కటి బాగుగ గూడుచు। పదదళమాతిచే బరగుగ
ణితమై॥

సైకేతి- సైకపదఘ్నపదార్ధం సంకలితాఖ్యా సంకలితసంజ్ఞా ఏకాద్యంకయుతిః ఏకాదీనామంకానాం యోగో భవతి॥ సైకం ఏకసహితం యత్పద ఏకద్విత్ర్యాదికం స్తేనఘ్నం తద్గుణితం యత్పదం ఏకాదికం తత్స్యాదర్థం ఏకాద్యంకయుతిరిత్యర్థః

ఇందు పదంబనగ కడపటి సంఖ్యయగు శబ్దము ఈ వ్యవహారంబున కెట్ల దెలియనది-ఒకటి మొదలగు-ఇష్ట పదము పర్యంతము సంకలనము దెలియు విధి॥

పదముతో నొకటిగూర్చి పదమునందలి అర్థము చే గుణింప సంకలన రాశి యగునను ట.

ఉదాహరణం.

ఏకాదీనాంనవాంతానాం పృథక్సంకలితాని మే.

ముదితరో బల్యా? ముము ... గెలుపుగలపదయుతి నేపడు బంధుర

గణితము॥

ఏకాదీనామితి॥ హే గణక - ఏకాదీనాం నవాంతానాం అంకానాం పృథక్ పృథక్ సంకలితాని గుణితం మే ప్రబ్రూహి. న్యాసః.

౧-౨-౩ ౪ ౫ ౬-౭ ౮-౯ - అత్ర పదం ౯ సైకం ౧౦ తేనపదార్ధహతం ౯౦ తదర్ధం ౪౫ ఏకాదీనాం నవాంతానాం సంకలితం - ఏవం సర్వత్ర ప్రక్రియా -

టీ॥ ఈయుదాహరణంబున్న- ఒకటి మొదలుతొమ్మిది పర్యంతంబగు సంఖ్యాసంకలనము వేర్వేరబలుకుము సఖ

ఆది-౧-చయం-౯ రుజువు

౧
౯
―
౧౦
౯
―
౯౦ ౪౫
―
౯౦

౧
౨
౩
౪
౫
౬
౭
౮
౯
―
౪౫

ప్రశ్నము. ౨

ఒకటాదిగాగ పదములు ప్రకటితముగ చంద్రరుద్ర భానుమనున్నపాలక జినతత్త్వాంకా సురతానములని మురమణి

బలుకుమా॥

ప్ర అ ౧ గ ౧౦ ద్వి అ ౧ గ ౧౧ తృ అ ౧ గ ౧౨ చ అ ౧ గ ౧౪

పం అ ౧ గ ౧౬ ష అ ౧ గ ౨౪ స అ ౧ గ ౨౫ అ అ ౧ గ ౨౬

న అ ౧ గ ౨౭ ద అ ౧ గ ౩౩ ఏకాదశం - అ ౧ గ ౪౯

సంకలితైక్యసూత్రం

సద్వియుతేనపదేనవినిఘ్నాత్ స్యాత్త్రిహృతా కిల సంకలితైక్యం॥

పదమును రెంటిని బెరగం గూరిచి । యది సంకలితాహతము జేయగను । గుది
గొను గణితము గుణహృతి జేయగ । నది సంకలితపు నైక్యసంఖ్యయగు ॥

సైకపదఘ్నో - సా - పూర్వసూత్రసాధితాఽంకయుతిః - ద్వియుతేన పదేన - ఏకద్విత్ర్యాదికేన వినిఘ్నీ - గుణితా సతీ - త్రిభక్తా - సంకలితైక్యం - ఏకాదీనాం సంకలితానామైక్యం - భవతి

పూర్వసూత్రలబ్ధంబగు సంకలనరాశిని రెంటితో గూడిన పదము చే గుణించి మూటిచే భజింప సంకలితైక్యంబనంబడు - ఇది మూడు మూలలుగా పేర్చెడు గోళరాశిసంఖ్య

ప్రకారాంతరసూత్రము

సంకలితం పదగచ్ఛాది ద్విఘ్నైకఘనంబు ద్విప్రహీనముక । సం
కలితైక్యమగు [illegible] సంకలితంబు [illegible] న్యై । యుంకము
మూడుచోటుల నుంచ [illegible] । యంకము
తో గుణించిన [illegible] ॥

ప్రథమపదిని పదమునందు - రెండు స్థలంబులనొకటి కొకటి వృద్ధిగాను ది యామూడుస్థానాంకంబుల యంకంబులో నొంటి చే గుణించి యా రుచే భజింప సంకలితైక్యంబగు.

ద్వియుతపదము - ఒకటితో గూడినపద రాశికిని నంబుచే - యారాశియుం డు మూలముల్ వ్యవకలింప శేషము నా రుతో భజించిన నులబ్ధంబు సిద్ధించు ననుట.

ఉదాహరణము - శ్లోకార్ధం

తేషాం సంకలితైక్యాని ప్రచక్ష్వ గణక ద్రుతం ॥౧
మదిని వెరిగినమానిని తొమ్మిదిగ । దము లగచ్ఛము సంకలితైక్యము ॥

తేషామితి - పూర్వసూత్రసిద్ధలబ్ధాన్యేతాని ౧-౩-౬-౧౦-౧౫-౨౧-౨౮-౩౬-౪౫-ఏతేషామైక్యం యథా -

ఈయుదాహరణంబున - తొమ్మిది పదములగల సంకలితైక్య రాశిబలు కుమనుట

సా-అంకయుతిః౪౫గిప్తా ౨ఃహాతేన
పదేన౯ ౧౧ పినఘ్నీ ౪౯౫ త్రిభక్తా
౩ లబ్ధం౧౬౫ ఇదంసంకలితైక్యం
ఏవమేకాదిషుబోధ్యం-క్రమేణై
క్యాని-౧-౪-౧౦-౨౦-౩౫-౫౬-
౮౪-౧౨౦-౧౬౫ ఇదంసంకలిత
సంకలితైక్యం

ప్రథమవిధి.

పదము- ౯	రుజువు
ద్వ్యయుతపదం ౧౧	౧
సంకలితం ౪౫	౩
౩)౪౯౫ భక్తం లబ్ధం	౬
౧౬౫	౧౦
	౧౫
	౨౧
	౨౮
	౩౬
	౪౫
	౧౬౫

ద్వితీయవిధి

ఆదిగున్యాంకా

౯
౧
౧౦

హారం
౧౦౦౦
౧౦
౬)౯౯౦
లబ్ధం
౧౬౫

తృతీయవిధి

ఆదిగున్యాంకా

౯- ౧౦- ౧౧
౯
౧౦
౯౦
౧౧
౬)౯౯౦
లబ్ధం
౧౬౫

ప్రశ్నలు-

సంకలితయోగమనగానేమి పదమును పదములు ధ్వత్యున్ఖండములు కాహాలు
గుణములు లోకంబులధానాంలను సమములగురుతైన పదములనబలజెప్పుము
ప్ర-౫-౧గచ్ఛ- ౧౦వ్వ౧-౨౦త్ర౧౧౩-౨౦౧౧గచ్ఛ ౩౬వంఅ౧గచ్ఛ
౪౬౧ అ౧౬౮ పదముఆది౧౭౫

సమవిషమైక్యైకతణసూత్రం

గచ్ఛకృతిర్విషమాంకయుతిస్స్యాత్ సైకపదఘ్నపదం చ సమా
నాం॥

గచ్ఛపదగణంబువిషమాంకగణితమగును । సైకగచ్ఛాహతియొధా
శిసమములగును ॥

గచ్ఛకృతిరితి-విషమాణాం అంకానాం-౧-౩-౫-౭ ఏకత్రిపంచసప్తాదీనాంఅంకానాంయోగే-గచ్ఛస్యపదస్యకృ తిఃవర్గఃయుతిస్సమ్మితఃస్యాత్

సమానాం-ద్వి-చతుః-షడాదీనాం పదేన-సైకేన-పదగుణకంస్యాత్-

ఒకటిమొదలగు-గచ్ఛాంకవర్గము-బేసియంకంబులనగా -౧- ౩. ౫. ౭ మొదలగువానిసంకలనముగు నరియంకము లనగా ౨. ౪.౬.౮ మొదలగునంకములు-గచ్ఛ తోనొకటిచేర్చిగచ్ఛ తోగుణించినరాశి మిశ్రంబగుననుట

ఉదాహరణం

పదేపంచమియే బ్రూహితథానవమియేసఖేసమానాంవిషమా
ణాంచపృథక్సంకలితమతం ౧

విషమమునగచ్ఛనవకంబువిమలనేత్ర। యైదునగుయుగ్మమున నట్లునరయ
జెప్పుమా

పదేకే-పంచమియేపదే- నవమియేవదేచ- సమానాం కేషుచ -విషమాంకేషుచ-పృథక్పృథక్ మితం బ్రూహిసఖే:-

న్యాసః-యథా - విషమే-౫-౯- వర్గః-౨౫-౮౧-యథా- ౧- ౩-౫-౭-౯-యోగః౨౫ద్వితీయోదాహరణే౧. ౩-౫-౭-౯- ౧౧-౧౩-౧౫-౧౭యోగః-౮౧- సమే-యథా- పదం-౫-సైకంషడ్గుణయోః షడ్గుణః ౩౦యథా-౨-౪-౬-౮-౧౦-యోగః ౩౦ద్వితీయపదం౯సైకం౧౦అహతం౯౦యథా-౨-౪-౬-౮-౧౦-౧౨-౧౪-౧౬-౧౮యోగః ౯౦

ఈయుదాహరణంబున-౫-౯-పదములగు-బేసియంకంబులసంకలనంబును -సమాంకసంకలనంబును వేర్వేరబలుకుమని ప్రశ్నద్వయము

ప్రథమము		ద్వితీయము	
గ౫	గ౯	గ౫	౯గ
ఆ౧చ౨ం	ఆ౧చ౨ం	సైక	సైక౧౦
౨౫	౮౧	రాశి ౩౦	రాశి ౯౦

ఋజువు

౧	౧	౨	౨
౩	౩	౪	౪
౫	౫	౬	౬
౭	౭	౮	౮
౯	౯	౧౦	౧౦
౨౫	౧౧	౩౦	౧౨
	౧౩		౧౪
	౧౫		౧౬
	౧౭		౧౮
	౮౧		౯౦

ప్రశ్నలు-౩

ఏకాద్యేకోత్తరాంకంబుల। నోకామినిగూర్చగచ్ఛలొనరగవరుస౯। నాకొక్క నృపతానది। వాకరరా మేషులమనువర్తరుచులకు౯॥ ద్వాదశ సమాంక గచ్ఛల। నాదివసంకలితమ్ముననయనగుణితోక్తి౯। వేదాంగతానశశిస। పాదికముల వరుసబల్కు బాలికవేగ౯—— ఓజాంకగచ్ఛలు-ప్ర-౧౦దిద్వి ౧౬తృ౨౦౮చ౧౫౩౦౫౦౩ షట ౩యుగ్మాంకగచ్ఛలు ప్ర-౨ ఆది ౬-౧౦-౧౫-ద్వి ౧౬ తృ ౨౦౮ చ ౩౭౦౪౦౨౪ ఆర౯ సఆది-౭గచ్ఛ౧౦

వర్గైక్యసూత్రం-భా

ద్విఘ్నపదంకుయుతం త్రివిభక్తం సంకలితేన హతం కృతియోగః-

ఇదిబదియపసమవిశోహిబగుణించబడి। తుదిరూపము చేతు నిలవగుచును। నదిసంకలితను హత మైమూటను। కుదిహృతమగుచునుత్తో లగదుకృతియుతి॥

ద్విఘ్నపదమితి-ద్విగుణితమేకాది పదంకుయుతం ఏకసహితం సంకలితేనహతం త్రివిభక్తంసత్ కృతియోగో-వర్గయుతిర్భవతి-ఏకాదీనామిత్యర్థః

పదము రెట్టించి యొకటిజేదిఆప్రథమసూత్రలబ్ధ సంకలితము చేగుణించిమూటిచేభజింపవర్గైక్యంబగు ఇదిచతురశ్రముగాపేచెదుగోళసంఖ్యలదెలియువిధి

ఉదాహరణం

* తేషామేవచవర్గైక్యం॥

ఒకటిమొదలుగా। ప్రకటనవాంతిం। బకుటిలకృతియోగ। కము లజెప్పుమా

తేషామితి-తేషాంపూర్వోక్తానామేకాద్యంకానాంవర్గైక్యంప్రతంపద-యుక్తసంకలనమార్గేణ

ఈయుదాహరణంబున-ఒకటిమొదలుగతొమ్మిదిపర్యంతాంకంబులవర్గైక్యములుబలుకుమనుట

టీః తత్ర కలాన్యాసః ౧-౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮-౯ యథాపదం ౯ ద్విఘ్నం ౧౮ రూపయుతం ౧౯ సంకలితేన ౪౫ హతం ౮౫౫ త్రిభిర్విభక్తం ౨౮౫ ఏవమేకాదీనాం నవాంతానాం వర్గైక్యం ఏవా ద్వివర్గాః ౧-౪-౯-౧౬-౨౫-౩౬-౪౯-౬౪-౮౧ ఏతేషామైక్యం ౨౮౫ క్రమేణ సంకలితవర్గాః ౧-౫-౧౪-౩౦-౫౫-౯౧-౧౪౦-౨౦౪-౨౮౫- ఐక్యమిదం

పదము	ఋజువు
౯	౧
౨	౪
౧౮	౯
౧	౧౬
౧౯	౨౫
౪౫	౩౬
౩)౮౫౫	౪౯
లబ్ధం ౨౮౫	౬౪
	౮౧
	౨౮౫

౪ ప్రశ్నము.

కృతియోగంబుల దెలుపుము । ఘనయోగంబును తదనుగుణ ఘనసంఘాతము నగపత్యీ । కృతిసంఘాతము లేకక్రియ వెలయ మనసున ఖేగముననా ॥

ప్ర-౨౦ శ్లో. ఏకాదిన్యూనచతుర్వింశత్యంతకృతియోగానాం ఘనసంకలితం

ఘనైక్యసూత్రం

సంకలితస్య కృతిస్స్యాత్ ఘనైక్యమిత్యాహ తత్

మాద్యైః.

తుదిసంకలితపు తోరపు కృతి । వదలక ఘనదితిపగలు నైక్యముగ ॥

సంకలితే౩-౬-౧౦-ఎకాన్యేకఘనైక్యం ఏకాదీనాం ఘనానాం యుఘనానాం । తేషామైక్యం సంకలితస్య కృతేస్సమం సంకలితవర్గైక్యం ఘనైక్యం సమానమత్యాద్యాః ॥ ఇత్యాద్యైకోక్తం ॥

ప్రథమసంఖ్యలు బగుసంకలితము గూర్చిన ఒకటి మొదలగు సంఖ్యల ఘనంబుల సంకలనరాశియగున

నుట.

ఉదాహరణ-శేషం.

* తేషామేవచవర్గైక్యం ఘనైక్యంచవదద్రుతం। సఖేసంకలనాఖ్యాగేఽపిశేషాయదితేమతిః.

సకియలోంబలుమము। ఒకటిమొదలుగను। వ్రకటిఘనచిత్రనిక నవముదనక ॥

ఒకటిమొదలుగఘనైక్యములు. పూర్వోక్తప్రకారముగ సంకలితము ౪౫ ఏగానుండు ౨౦౨౫

ఉదా.

౧
౮
౨౭
౬౪
౧౨౫
౨౧౬
౩౪౩
౫౧౨
౭౨౯
౨౦౨౫

ఘనైక్యంయొక్క-సంకలితస్య వర్గత్వాత్ ౨౦౨౫ వివాదినదు తాసాంఘనైక్యం ౦-౧-౯-౩౬-౧౦౦ ౨౨౫-౪౪౧-౭౮౪-౧౨౯౬ ౨౦౨౫ ఏవమాద్యాని.

ప్రశ్నము-౫

ఘనసౌరాంగంబులపదునగు। వసి-రామే గాంగిగచ్ఛనగణములను వే। వినుపింపుగజనతారిక। మునిజాలగిచంద్రేషురూపభుజగంబులగు ॥

ప్ర-ఆది ౧ గచ్ఛ-౭ చయము ౨ ల్ప ౧౨౩౪౧ ఫలం ౧

దీనిపూనజ్ఞాపకశ్లోకం.

రూపవిహీనగచ్ఛయముచయాఘ్నంగుండిమిచ్ఛగణనాగా। రాశిఘ నేత్రఘాతమునన౦దపువ్యక్తముగాడియాది పై యొపగుగ చ్ఛసంకలనవేర్చరాశిహతంబుసేసె। బాపగుణంబులకా నెగడుబాగుదాన్యవివక్తరశిమై।

ఇది దీర్ఘచతురశ్రముగ నేర్పు గోళంబుల సంఖ్య లెఱిఁగియబడువిధి. ఎట్లన- పైననుండుగుండ్ల సంఖ్య యందు ఒకటివ్యవకలనము జేసి యందు వరసల సంఖ్యను గూర్చిన గచ్ఛసంఖ్యయగు-

నట్టిగచ్ఛము ద్విగుణించి యందు ముఖమునగాఁపైగను పదము చుండు గుండ్ల సంఖ్యను గూర్చి- గచ్ఛాంకంబు వచ్చు ప్రథమసూత్ర సాధిత సంకలన సంఖ్య చే గుణించి మూఁట భాగించిన సంకలన గోళకరాశియగు-

ఉదాహరణము.

ఆదిస్సైదుగచ్ఛయలవరేతొమ్మిది। ముఖమునాల్గుపదముముప్ప
దియును। గాన నెమవు సంకలిత మెంతగు వేగ। నెఱిగియుండి
తేనియావిధము॥

ప్రథమోదాహరణము.

ఆది ౫ గచ్ఛ ౯ రుజువు

౫ ముఖం	౫
౧	౧౨
౪	౨౧
౯ గచ్ఛ	౩౨
౧౩ పదం	౪౫
౨	౬౦
౨౬	౭౭
౫	౯౬
౩౧	౧౧౭
౪౫ సంకలితం	౪౬౫

౩) ౧౩౯౫
ఫలం ౪౬౫

ద్వితీయోదాహరణన్యాసము.

ఆది ౪ గచ్ఛ ౩౦ రుజువు

౪	౪	౩౦౪
౧	౧౦	౩౪౦
౩	౧౮	౩౭౮
౩౦	౨౮	౪౧౮
౩౩	౪౦	౪౬౦
౨	౫౪	౫౦౪
౬౬	౭౦	౫౫౦
౪	౮౮	౫౯౮
౭౦	౧౦౮	౬౪౮
౪౬౫	౧౩౦	౭౦౦
	౧౫౪	౭౫౪
	౧౮౦	౮౧౦
	౨౦౮	౮౬౮
	౨౩౮	౯౨౮
	౨౭౦	౯౯౦
	౧౬౦౦	౯౨౫౦

౩) ౩౨౫౫౦
లబ్ధం ౧౦౮౫౦

౧౦౮౫౦

ప్రశ్న ౫౭

వక్త్రమారునగచ్ఛ వసునేత్రములు గాగలోకహా గోళకములనొప్ప దీఘ
చతురశ్రముగు దితిజారానొనర్చిన దానగోళము లెన్ని చయములు జరములు। వన
నంబుగదములు పనమైన నెన్న సముఖము జినంబులు పూర్ణాశరము। బలగచ్ఛ
మైనసనుసంఖలో నెన్నుండున వక్త్రముర దములువసుగ్రహాంబులైనపదమున
గోళంబులలకు నెన్న। వక్త్రములపంచవింశతి వాజిరవులు। గచ్ఛమైననుగో
ళములగు నెన్ని। వేరు వేరుగబల్కుము వెలదిమాకు ॥

ప్రముఖ ౬ గచ్ఛ అరాద్వి ముఖ ౫ ౩ ౨ త్రి ము ౪ గ ౫౦ చ ము ౩ ౨ గ

ప ము ౨౫ గచ్ఛ ౧౨౭

ఉదాహరణాంతరము - సీసము -

ఒక్కటి త్రిభుజమైయుండు ముప్ప దిగచ్ఛ రూపంబు నాదిగా
రూఢియగు చు। చతురశ్రము గు చును బానగు నొక్కటి యజినము
లచ్ఛ హానుదియగు చు। దీర్ఘ చతుర్భుజ దేవతుల్గచ్ఛయు
నారువక్త్రంబు నాసలను నొకట। ముఖమ్ములనై దుముప్పదిన
లు మొనవక్త్రమైదు నగచ్ఛ పసుపులొకట। యుద్ధపు పిరంగుల
కును పన్న ద్ధనుగుచు। కొత్త ళంబుల నాల్గు చేగొనరుమిగులు।
చెన్న పురికోట బోపు జెలగియుండు। గోళముల సంఖ్య వేర్వే
రగూడి చెప్పుమా ॥

చతుర్భుజా వస్త్రైర్యం.

ద్వితీయం.

ఆది ౧ గచ్ఛ ౨౪ సంకలితం ౩౦౦

౨౪
౨
౪౯
౧
[illegible]
౩౦౦
[illegible]
ఫం ౧
౪౯౦౦

ఋజువు.	
౧	౧౬౯
౪	౧౯౬
౯	౨౨౫
౧౬	౨౫౬
౨౫	౨౮౯
౩౬	౩౨౪
౪౯	౩౬౧
౬౪	౪౦౦
౮౧	౪౪౧
౧౦౦	౪౮౪
౧౨౧	౫౨౯
౧౪౪	౫౭౬
౬౫౦	౪౨౫౦

౪౯౦౦

ఆది ౧ గచ్ఛ ౩౦ సంకలితం ౪౬౫

రాశి ౯౪౫౫

దీర్ఘచతురశ్రం.

తృతీయం.

ఆది ౬ గచ్ఛ ౩౩ సంకలితం ౫౬౧

ఋజువు	
౬	౨౩౪
౧౪	౨౬౬
౨౪	౩౦౦
౩౬	౩౩౬
౫౦	౩౭౪
౬౬	౪౧౪
౮౪	౪౫౬
౧౦౪	౫౦౦
౧౨౬	౫౪౬
౧౫౦	౫౯౪
౧౭౬	౬౪౪
౨౦౪	౬౯౬
	౭౫౦
	౮౦౬
	౮౬౪
	౯౨౪
	౯౮౬
	౧౦౫౦
	౧౧౧౬
	౧౧౮౪
	౧౨౫౪

౧౫౩౩౪

౬
౧
౫
౩౩
[illegible]
ఫం
౧౫౩౩౪

ఆది ౫ గచ్ఛ ౭
సంకలితం
౫౬
రాశి
౪౭౬

అంత్యధనానయనం.

వ్యేకపదఘ్నచయోముఖయుక్స్యాదంత్యధనం ముఖయుగ్దళితం తత్। మధ్యధనం పదసంగుణితం తత్సర్వధనం గణితం చ తదుక్తం॥

గచ్ఛమేకవిహీనమై గడగి సగిత। మగు చయపూర్వయుతంబయి యటచయమున। తుదియున్న మైనముఖయుతిగిసొబగుమీర। గచ్ఛహతమైన సర్వంబు గణితమగును॥

ప్రకారాంతరము.

వ్యేకపదంబునన్ చయము వేగహతంబొనరించి వ్యస్తమున్।
జోకగ గూడనంత్యమగు శుద్ధధనంబగు వ్యస్తయుక్తమున్। పీక
నొనర్చియర్ధితము వేనొనరించిన మధ్యవిత్తమౌ। వీకగ మధ్య
గచ్ఛహతి విశ్రుతమౌ గణితంబనందగున్॥

వ్యేకేన పదేన రహితం యద్గచ్ఛః తేన గుణితో యశ్చయః ప్రతిదినవృద్ధిః - ముఖయుక్ - ముఖే ఆదినా యుక్తస్సన్ అంత్యధనం స్యాత్॥

అంత్యధనం - ముఖయుక్ ఆదిధనయుక్తం దళితం అర్ధితం సత్ మధ్యధనం భవతి.

తన్మధ్యధనం పదసంగుణితం గచ్ఛహతం సత్ సర్వధనం స్యాత్ - తత్సర్వధనం గణితం చోక్తం గణితం ఫలం - సర్వధనం - ఇతి ఫలశబ్దపర్యాయాః స్మృతాః.

అంత్యమనగా - గచ్ఛ - జానియందొకటి ద్రోచి ప్రతిదినవృద్ధియగు నంకము చే గుణించి దానితో ఆదిని కలిపిన కడపటిదినంబొసంగు ధనసంఖ్యయగు॥

అట్టియంత్య ధనము మొదటి ధనముతో జేర్చి అర్ధించిన మధ్యదినమున నొసంగు ధనమగు॥

ఆ మధ్యధనము గచ్ఛ చే గుణింప సర్వధనంబగు - ఇందు ధనము - గణితము - ఫలము - అను శబ్దములు ఫలపర్యాయ వాచకంబులగు॥

రెండవపద్ధతి.

గచ్ఛయందొకటి ద్రోచి చయము చే గుణించి ముఖముగూడిన నంత్యధనంబగు। నయ్యంత్య ధనంబునందు ముఖమును గూడి యర్ధించిన మధ్యధనంబగు నమ్మధ్యధనము గచ్ఛ చే గుణించిన గణితంబగు॥

ఉదాహరణం

ఆద్యేదినే ద్రమ్మచతుష్టయం యో దత్వా ద్విజేభ్యోను దినం
ప్రవృత్తః। దాతుం సఖే పంచచయేన పక్షే ద్రమ్మాంస్తదా బ్రూ
హి కతి తేనదత్తాః -

నాలుగు ద్రమ్మములు మొదలి నాడు విప్రసురరాజికిచ్చి యా। వాలికెతూ వులుత్త రమువన్నెకు నెక్కగ పక్షమంతయుగా। చాలగనిచ్చి నట్టి ధనసంచయముగా చరమంబు మధ్యమున్। బాలికె దెల్పు ద్రమ్ములు బర్వు నవన్నెయి గాంచితేనియన్

ఆద్యఇతి-యో దాతా ఆద్యేదినే ద్రమ్మచతుష్టయం ద్విజేభ్యో దత్వా ప్రతిదినం పంచచయేన పంచవృద్ధ్యా ద్రమ్మాన్ దాతుం ప్రవృత్తస్తేన పక్షే కతి ద్రమ్మా దత్తాః। తాన్ బ్రూహి కియంతః ద్రమ్మాన్ వద- ఇహ గచ్ఛః పంచదశ [illegible]

న్యాసః

ఆదిః ౪ చయః ౫ గచ్ఛః ౧౫ ఇదం ౧౫ వ్యేకం ౧౪ తేన చయః ౫ హతః ౭౦ ముఖేన ౪ యుతః ౭౪ ఇదమంత్యధనం। అంత్యేఫలం చ దళితం ఆద్యంత ధనయోర్దళ యమిత్యర్థః- అంత్యధనం- ౭౪ ముఖేన ౪ యుక్తం ౭౮ దళితం ౩౯ ఇదం మధ్యధనం అష్టమదినే దేయమిత్యర్థః। మధ్యధనం ౩౯ పదేన ౧౫ సంగుణితం ౫౮౫ ఇదం సర్వధనం

ఈయుదాహరణంబున మొదటిదినంబున ౪ ద్రమ్మములిచ్చి- ప్రతిదినము ౫ ద్రమ్మములధికంబుగ ౧౫ దినంబులు పక్షం దానంబు సంగ్రహించుతు [illegible] దినంబున నెన్ని యిచ్చెననియు - మధ్యదినంబున నెన్నియిచ్చెననియు ధనంబంతయు నెంత యనియు ప్రశ్నము

ఆది ౪ చయము ౫ గచ్ఛము ౧౫

౧౫	౭౪	౩౯
౧	౪	౧౫
౧౪	౭౮	౫౮౫
౫	అర్ధం	సర్వధనం
౭౦	౩౯	
౪		
౭౪ అంత్యధనం	మధ్యధనం	

దినములు [illegible]

ఉదాహరణాంతరము

జానకిజానిజన్మతిథిజానసబ్రాహ్మణప్రాజనగాంచుముని। దానమునిష్టపంచకముతత్ద్వివృద్ధియుతానమంత్యముని। హానగునగ్రకష్యమునమాగణచంద్రులునన్యకతుయం। దోనలినాక్షిగచ్ఛయును ద్రోచినద్రవ్యము దెంతదెల్పుమా

ఈయుదాహరణమునందు- మొదటఆదిచయములు- ౪౯గచ్ఛ ౨౫ ఉపహారి చిరేడవ ప్రశ్నను- గచ్ఛమాత్రము ౧౫బలుకుటవలనసూత్రము మొదటి గీతవక్యం బునపూర్వ యుతమునుశబ్దమునకుపూర్వప్రశ్నయందెవఁడినథన- గచ్ఛలుగూర్చునను తాత్పర్యము దెలియునట్లుసూచింపంబడియెగాన నీక్రమంబుదాహరణంబునన్యాసమువలనస్పష్టంబగు.

ప్రథమోదాహరణన్యాసము

ఆది- ౫ చయం- ౨౫ గచ్ఛ ౪౯

౪౯
౧
---
౪౮ పూర్వం
౪౮
౨౫

౧౨౦౦
౫

౧౨౦౫
౫

౧౨౧౦ అర్ధం
౬౦౫

౪౯

౨౯౬౪౫ ఫలం

ద్వితీయోదాహరణముఇందుఆదిపూర్వంబగుటఆదిఫనము -పూర్వగుణితనివ్వన్న ధనంబనియు- సపూర్వమనుటవలనగతగచ్ఛ సంకలనము జేయువలయుననియు దెలియదగును.

ఆది ౨౯౬౪౫ చ ౨౫ గ ౧౫

౧౫
౧
---
౧౪ సగము
౭
౪౯ పూర్వం-

౫౬
౨౫

౧౪౦౦
౫

౧౪౦౫
౧౫

౨౧౦౭౫
౨౯౬౪౫

౫౦౭౨౦

ఋజువు- ఆది ౫ చ ౨౫ గ ౬౪

౬౪
౧

౬౩
౨౫

౧౫౭౫
౫

౧౫౮౦
౫

౧౫౮౫
౩౨

౫౦౭౨౦

౭ ప్రశ్నలు.

మొదలిదినమందు మూడు ద్రమ్మములిడి దినము నాల్గువృద్ధి దేవమితపు దిన
ములోపగనేని దెలుపుము మధ్యాంత్య ధనము గుణితమిత ముత్తరళనయన ॥ ఆది
దినమునందు నారు ద్రమ్మములిచ్చి తత్వదినములకును ధనచయము నాలుగోప
గనేని వలినాడు మధ్యాంత సర్వధనమితముల సరగ జెపుము ॥ ద్రమ్మపంచకంబు
దానముతో లునాడు వృద్ధి మూడుగాగ విప్రతతికి దేవదినములోపగ దెల్పు
ము మధ్య [illegible] సర్వధనములిపుడు [illegible] జాతీ ॥

ప్ర- ఆ ౩ చ ౪ గ ౩ ౩ ౩ వ్వ ఆ ౬ చ ౪ గ ౭ ౫ త్య ఆ ౫ చ ౩ గ ౩ ౩

సమదినగచ్ఛోదాహారణం

ఆదిస్స్యాత్ప్రచయః పంచ గచ్ఛో ప్తాయ త్ర [illegible] ॥ మధ్యాంత్య
ధనసంఖ్యా కేవద సర్వ [illegible] సంచకిం

ఆదిగిగులు చయమ్ము నైదు నుగచ్ఛ [illegible] గాగ నెవ్వ డేని ద్రమ్మ
ములనొసంగెడయెకి దెల్పుమా ॥ మంల్యమధ్యగణితము గుధనాళి

ఆదిరి ॥ మ ప్ర చా నె ఆదిః మ ధ
నంస ప్త ద్రమ్మాః చయః పంచ ఆ ప్తా
గచ్ఛః ॥ తత్ర మధ్యాంత్య ధనసం
ఖ్యే కే [illegible] సంచకి ॥ అత్ర [illegible] మది
నెగచ్ఛ [illegible] దినాభావ త్ ప్రాగ
పరయోరాదిజనయోరో [illegible] గా ధేన ము
ధ్యదినం భవితు [illegible] ద్యౌ [illegible] దేమ ధ్య
[illegible] ద్రా [illegible] దేమ ధ్య
దినం నాస్తి [illegible] ద్వి [illegible] మభవతి - తత
శ్చ మధ్య [illegible] చరా యోరో గస్యా
ర్ధ [illegible] మధ్యధనం-

న్యాసః.

ఆదిః ౭ చ [illegible] ౪ గచ్ఛః ౮ [illegible]

ఈ [illegible] దాహారణంబునందు - ఆ
ది ౭ చయం ౪ గచ్ఛ ౮ [illegible] మగ
చ్ఛదినము - యాగ [illegible] సంఖ్యాయగుటవ
లన పేప [illegible] గచ్ఛ వ [illegible] మధ్య దినమే
[illegible] భావితం బగుటను
[illegible] నాలవ దిన
ము [illegible] కాలంబునన [illegible] ఆ ధనము
నాలుగో దినమున కేప [illegible] ధనము
ను [illegible] ధనమును
[illegible] బగు గా
[illegible] దముని [illegible] చుటకై [illegible]
[illegible] హారణము [illegible] హరింపబడియె - మ
[illegible] సర్వ ధ [illegible] మధ్య ధ
నా [illegible] బై [illegible] వలన మధ్య

ఆద్యేకం ౭ చయః ౫ గుణితం ౧౫. ౩౫ ముఖాన ౭ యుతం ౪౨ అదిసాంత్యధనం. అష్టాదినదేయం. అంత్యధనం ౪౨ ముఖేనయుక్తం ౪౯ దళితం ౪౯/౨ గచ్ఛగుణితం సర్వధనం. సార్ధదిన చతుష్టయదేయం ధనం ౯/౨ ధనం వరాటక గుణితం ౭/౨ త్రిప్తం ౯/౨ హృతం ౧౫/౨ సర్వధనం.

ధనానయనం బాలశ్లోకంబైయుం డునని విచారించవలయు

ప్రశ్నలు.

నాలుగురూపములాదిగ । నాలుగున్వృద్ధిఁ బొందగనవలెనియదినభూప । వేడుకలకును దినదినమును విప్రులకు దానములొసగెనెనిమిది ॥ ఎనిమిది ద్రమ్మములాదిగ । నునుచయమున దానమొసగె నృపజాధిపుడా । ఘనులకు నిరువదిదినములు । వనిత రోజు ధ్యాంత్యసర్వవసును జెప్పుమా ॥ మూడురూపకములు మొదలుగ దానివి । మేనుచయము గాగనింద్ర శీఘ్రము । దాన మొసగి నట్టి ధనము వర్ణించి చెప్పుచున్న వాక్యధనమాలటయు జేగి ॥

ప్ర- ఆ ౭ చ ౪ గచ్ఛః ౧౭

ద్వి ఆ ౨ చ ౧౪ గచ్ఛః ౨౦ తృ ఆ ౩ చ ౫౦ ౭ గ ౧౪

ముఖానయనం - సూ

గచ్ఛహృతె గణితె వదనం స్యాద్వ్యేకపదఘ్నచయార్ధవిహీనే ।

గచ్ఛ సేర్వధనంబు గణకతో హరియించియందు వ్యేకగచ్ఛహతచయా

ర్ధ । మొలమి ద్రోయఁబు ముఖము నెగడును శ్రేఢిని । గణకులెన్నగ కమల

నయన ॥

గచ్ఛే ౧॥ గణితే సవర్ణిత నే గచ్ఛేన పదేన హృతే విభక్తే వ్యేకపదఘ్న చయార్థోనహీనే వ్యేకం పకహీనం యస్మాదంగచ్ఛః - తేనహతో యశ్చ యః తదర్ధేన హీనే సతి వదనం ఆదిధనం స్యాత్

ధనమును గచ్ఛచే భాగించి యా ఫలమునందొకటి చేనూనంబగు గచ్ఛార్ధము చే గుణింపబడిన చయము వ్యవకలింప శేషము ముఖంబగు

ఉదాహరణమాహ -

పంచాధికం శతం శ్రేఢీఫలం సప్త పదం కిల। చయం త్రయం వయం విద్మో వదనం వద పండిత ॥

ఫలము నూట యైదు పదమేడు ప్రచయంబు। గుణము లైన బలుకు గొమ్మ ముఖము॥

పంచాధికమితి - పంచోత్తర శతం శ్రేఢీఫలం సప్తపదం। గచ్ఛః చయం త్రయం వయం జానీమః। హే నందన వదనం ఆదిధనం వద

ఈ యుదాహరణంబున ధనము ౧౦౫ గచ్ఛ ౭ చయము ౩ గుణము నేడ ముఖంబెంత యనుట

అదిః చయః ౩ గచ్ఛః ౭ గణితం ౧౦౫ గణితం ౧౦౫ గచ్ఛేన ౭ హృతే ౧౫ పదేన ౭ వ్యేకేన ౬ చయః ౩ గుణితః ౧౮ తదర్ధేన ౯ హీనమిదం ౧౫ జాతమాదిధనం

ఆదిః చయః ౩ గచ్ఛ ౭ గుణితం ౧౦౫ గుణించు

౭)౧౦౫ ౭ ౧౫ ౬
భక్తఫల ౧ ౯ ౯
౧౫ ౬ ౬ ముఖ ౧౨
౭ ౧౫
౧౮ ౧౮
అర్ధం ౨౧
౯ ౨౮
౧౦౫

ప్రశ్నలు - ౯

ఒకానొకనంద ధరలు ధనము గచ్ఛాష్టకం। బైన ప్రచయమైన నానాటిబలుకు ఫలము ఖా భ్రదవులు పదముజినాలు। వదనమెంత యను చయంబున ఖము గురి గచ్ఛ వనము భ్ర। నేత్ర వసుక రాళి నెంత ముఖము।

ప్ర - చయం ౫ గచ్ఛ ౮ ధనం ౧౯౬ ద్వి - చ ౪ గ ౨౬ ధ ౧౨౦౦ తృ చ ౧౪ గ ౨౦ ధనం ౨౮౦

అథచయానయనే కరణసూత్రం వృత్తార్ధేనాహ

గచ్ఛహృతంధనమాదివిహీనం వ్యేకపదార్ధహృతం ప్రచయః స్యాత్ ॥

గచ్ఛహృతధనము ముఖమున । స్వచ్ఛముగా ద్రోచి దానిఁ సరగనొకటి చే । స్వచ్ఛముగు పదదళంబున । నిచ్ఛ హరియించి పచయము నెమ్మిఁ దోచున్ ॥

గచ్ఛహృతమితి - ధనం సర్వధనం గచ్ఛేన భక్తం సత్ ఆదిధనేన హీనం కార్యం తతో వ్యేకపదార్ధహృతం సత్ ప్రచయో వృద్ధిస్స్యాత్ వ్యేకం ఏకహీనం యత్పదం తస్యార్ధేన భక్తం ॥

ధనమును గచ్ఛచే భజించి యందు ముఖము ద్రోచి యాశేషమును ఏకహీనంబగు పదార్ధముచే భాగింప చయంబగు ॥

ఉదాహరణం

ప్రథమమగమదహ్నా యోజనే యో జనేశస్తదనుననుక
యాన్ సో ... లోచ్ఛ్వృద్ధ్యా । అరికరిహరణార్థం యో
జనానామశీత్యా రిపునగరమవాప్తస్సప్తరాత్రేణ ధీమాన్ ।

అరిగజయూథము న్గొనుటకై జననాథుఁడు మున్నుగాఁగ దా । క్రమితయోజనంబులను గాఁటఁడుగాఁ జని యేడు నాళ్లలోఁ బరిచెను శీతియోజనుల భాసిలు పట్నముగాన దెల్పుమా । వెగవుగన వృద్ధిమదివి శ్రుతమే నిసఖీ ద్రుతంబుగన్ ।

ప్రథమమితి - యోజనేశో రాజా ప్రథమమహ్నా ప్రథమదినే యోజనే యోజనద్వయమగమత్ అనంతరం కయా అధ్వవృద్ధ్యా యాతః । కేద్వ్యాహి - ధీమాన్ రాజా - యోజనానామశీత్యా శత్రుగజహరణార్థం సప్తరాత్రేణ అరిపునగరం ప్రాప్తః

ఈయుదాహరణంబునఁ దొలుదినంబున రెండామడ నడచి పిదప దినంబులందు ఏడుగలశత్రునగరము జేరిన రాజు దినమునకెన్ని ఆమడలు వృద్ధిని నడిచెనని ప్రశ్నము

న్యాసః

ఆదిః ౫ చయః ౦ గచ్ఛః ౨ గణితం

౮౦ సర్వధనం ౮౦ గచ్ఛేన ౨ హృ

తం ౮౦/౨ ఆదిధనేన హీనం ౫ తదర్ధం

సమచ్ఛేదౌ ౮౦/౨ ౧౦/౨ హీనం ౭౦/౨

పదం ౨ వ్యేకం ౧ అర్ధం ౧/౨ అనేనహృ

తం ౭౦/౨ ౧/౨ అంశాహరణం ౭౦ హార/౨౧

భాజ్యహారయోః స్థిరపవర్తః ౫౫/౨

యం చయః

ఆది ౫ చయం ౧ గచ్ఛ ౨ ధనం ౮౦

౮౦/౧ భా ౨/౧ రాశి ౮౦/౨ త్రో ౫ సమ ౮౦/౨

౧౦ శేషం ౭౦/౨ భాజ్యముచే హీనం బ

గు గచ్ఛ ౭ అర్ధము ౩ చే ౩ ప ౧/౩

గు ౭౦/౨ రాశి ౭౦/౨౧ అప ౩ రా ౫౫/౨

రుజువు

౨/౧

౭౦ స చ ౫/౨ ౧౨ స ౫ స/౧

౧౩ ౫ ౧౦ గా ౧౦ ౭ స ౫ సమా ౧౦౭/౨ ...

౧౦ రాశి ౧౭౦ అర్ధం ౮౦ ను ౫ × ౨/౩

రాశి ౧౭౦ అప ౨ రాశి ౦/౨

ప్రశ్నము-౧౦

ముఖమమూఁడు గచ్ఛ మున్న దిమూఁడును। గణిత మింక నే త్రకరమితం

బు। నైన వృద్ధి యెంత సలి నాక్షిబలుకుము। మదినిగణిత ఫణితి విదిత మేని॥ పూ

ర్ణ బాణవిశ్వములు ధనంబు ముఖంబు। తర్క మితము గచ్ఛ తత్త్వములును। తాన

గిరిశశాంకలౌ ధనమాస్యంబు। శరము గచ్ఛ సుచయము దెలుపు॥

ప్ర-ఆ ౩ చం ౫ ౩ ౩ ధనం ౨౨౧౧ ద్వి-ఆ ౬ గచ్ఛ ౫ ౫ ధనం ౧౩ ౫౦

తృ ఆ ౫ గచ్ఛ ౩౩ ధనం ౧౨౪౫

గచ్ఛానయన సూ-

శ్రేఢీఫలాదుత్తరలోచనఘ్నాచ్చయార్ధ వక్త్రాంతర వర్గ

యుక్తాత్। మూలం ముఖోనం చయఖండయుక్తం చయోద్ధృ

శంగచ్ఛోదాహరంతి॥

చయముఫలంబుచేత యాను చతురులచేతను బెంచి దానితో। చయదళవక్త్ర భేదకృతిచయ్యనగూరి దిమూలమందు మనణ। చయముగవక్త్ర హీనమును రమ్యచయార్ధము గూడి యాదటన్। చయహృతి జేయ గచ్ఛ యగు చారుతరంబగు శ్రేఢిలోదగన్॥

శ్రేఢీఫలాదితి. శ్రేఢీఫలాత్ సర్వధనాత్ । ఉత్తరేణ చయేన లోచనాభ్యాం ద్వయేన చ గుణితాత్ । చయార్ధవక్త్రాంతరవర్గయుక్తాత్। చయార్ధం - వక్త్రం ఆదిధనం తయోరంతరస్య యో వర్గస్తేన యుక్తాత్ యన్మూలం తస్మాత్ మూలాది ధనహీనం చయఖండేన చయార్ధేన యుక్తంచ యోద్ధృతం చయేన భక్తం సత్ గచ్ఛం వదంతి ॥

శ్రేఢీఫలమును ఉత్తరచేతను ౨ చేతను గుణించియందు చయార్ధమునకును ఆదికిని గల యంతరవర్గమును గూడి యా రాశికి మూలము గొనియందు ముఖమును ద్రోసి శేషమందు చయార్ధమును గూర్చి చయము చే భజింపగచ్ఛయగు

ఉదాహరణం.

ద్రమ్మత్రయం యః ప్రథమేహ్ని దత్వా దాతుం ద్విజేభ్యో ద్విచయేన లగ్నః। శతత్రయం షష్ట్యధికం ద్విజేభ్యో దత్తం కియద్భిర్దివసైర్వదాశు।

మూడొసంగి తొలుత భుజ ద్రమ్మ చయమున। పూర్ణ కరసగుణములు భూమిసుతుడు। ద్విజులకొసగె నేని దినములబలుకుము। గచ్ఛగణితవిధముగాంచితేని॥

ద్రమ్మేతి- యః ప్రథమేదినే ద్రమ్మత్రయం దత్వా ద్విచయేన ద్వివృద్ధ్యా దాతుం ప్రవృత్తః తేన దా

ఈయుదాహరణంబున మొదలి దినంబున 3 ద్రమ్మములొసంగి ౨

త్రా వస్త్ర్యధికశతత్రయం ద్విజే భ్యః కియద్భి ర్దినైర్దత్తం తద్గచ్ఛం శీఘ్రం వద॥

ద్రమ్మములు చయముగా నిచ్చువాడు ౩౬౦ ద్రమ్మము లెన్ని దినంబుల నిచ్చునని ప్రశ్నము-

ఆదిః ౩ చయః ౨ గచ్ఛం ధనం ౩౬౦

న్యాసః-

ఆదిః ౩ చయః ౨ గచ్ఛం ధనం ౩౬౦ శ్రేఢీఫలం ౩౬ ఉక్తకరణ- ౨ హతం ౭౨౦ లోచనేన ౨ హతం ౧౪౪౦ చయార్ధేన ౧ వక్త్రం ౩ తయో రన్తరం ౨ తద్వర్గః ౪ తేన ౧౪౪౦ యుక్తం ౧౪౪౪ ఏతన్మూలం ౩౮ ముఖేన ౩ హీనం ౩౫ చయస్య ౨ ఖండేన ౧ యుక్తం ౩౬ చయేన ౨ భక్తం ౧౮ గచ్ఛః॥

౩౬౦ ౩ ౩౮
౨ ౧ చయార్ధం ౩ మూల్యం
౭౨౦ ౨ ౩౫
౨ వర్గం ౧ చయార్ధం
౧౪౪౦ ౪ ౩)౩౬
౧౪౪౪ చయభక్తం-
మూలం ౩౮ ఫలం గచ్ఛ ౧౮

ప్రశ్నము-౧౧

గిరులు మొదలుగా గతి వృద్ధినొసగు చోగణిత వ్యాసంము గణకత కరగ్న భూములను మూలాలతో దెల్పునా। గచ్ఛమెద్దియని చుగాంచునొక్క। ఆదిమూడుగా గనెవ్వ వృద్ధిమొసంగ। సంకగిరి సంబులయ్యె గణితము ముగచ్ఛ దెల్పునారి చయామలు నాల్గు। ఖఖకవులు ధనంబు గచ్ఛమంత

ప్ర-ఆ౭ చ౫ ధనం ౧౯౬ ద్వి-ఆ౩ చ౭ ధనం ౬౭౯ తృ-ఆ౮ చ౮ ధనం ౧౨౦౦

నియతానియత శబ్దార్థగణం

నియత గతిని ముఖము నెరయ హీనము జేసి। యుక్త గాఘనము నను నొగిభ ంది। ఫలముతోడ రూప మొలమితో గూర్చిన। నియత భేద గచ్ఛ నెరుగవచ్చు॥

యగంబగు గతియైందు ఆది ద్రో చి కేవము చయార్ధము చే భజించి మూఫలంబున నొకటిగూడిన సమాన గచ్ఛ దినము దెలియు-ననుట — కీ నిన్నగూడను ఉదాహరణము వలన స్పష్టమయ్యెడు

ఉదాహరణము.

సంధిమొదలుమూడుశశ్వత్తినుంచుక। దినమురెండుగాగ జెచ్చనొకడు। మరియొకండునియతమగుతిథియాజింప। సమధనాఖ్యులైనచాటుగచ్ఛ

ఈయుదాహరణంబున నొకడు-సంధిమొదలు 3 రూపాయలుంచి కొంచి దినము ౨ సంపాదించుచుండువాడును- రెండవ వాడు సంధిమొదలు లేక దినము ౧౫ సంపాదించువాడైనవీరియిరువురికిధనసమత్వ మెన్నిదినములకగును నను టు.

ఆదిప్రశ్నముకు

ఆది 3 చయం ౨

నియతగతి

౧౫

3 ఆది

చయార్ధం ౧, ౧౨

ఫలం

౧౨

౧

౧౩ గచ్ఛ

ద్వితీయాదు

ఆదించయం ౧౫

రుజువు

ప్రథమం — లబ్ధం

ఆది 3 చయం ౨ గ ౧౩ — చయం

మధ్యధనం ౧౫ గచ ౧౩

౧౩ ౧౫ గా

౧ ౧౩ ౧౯౫

౧౨ ౧౯౫

౨

౮

౨౩

౬

3

౩౦

పూర్వగణక ప్రశ్నలు ౧౨

సూకరమొసూరాసుడ। ప్రాకటముగదివసము బారగశుచకం। బేశా. ముడాదిగాగను। నేకోత్తరవృద్ధిబాం నెంటగలసెగ॥ సూనా రాసుడకిరిజన్న పన్నగపన్నెటవృద్ధిబాటించి మొదల్। నెన్న సినసు దియెనిమిది। నైన్నాళ్లను గూడె సింహమేనుగ జెప్పుమా॥ సూకరము పదియు దినముల। గైకొనినడువం గజంబుకంబుసుసతతం। వేకోత్తరవృద్ధిజనునది। ధీసుశలా రెంటియుక్తిదెలుపు.

వ్రనియతం ౧౦౦-ఆ ౮గచ్ఛ౧-ద్వినియతం౪౦౦ఆ-౭గ౧-తృనియతం ౧౦
ఆ౧గచ్ఛ౧

హీనాద్యుత్తరభేదసమీకరణం

ఉభయవక్త్రాంతరంబునను త్తరాంతరాధకమునబంధిఫల
ముంచుర మణనొకటిగలపగచ్ఛ ముముఖచయములవిభేద। గ
చ్ఛసామ్యంబు జేయంగగణిత మునను॥

చయద్వయాంతరము చేతముఖద్వయాంతరముభాజింపలబ్ధంబుననొక
టిగూర్చినగచ్ఛయగు॥

ఉదాహరణము -

పదియాఱిద్విచయంబుగానొకడుగాథా త్రిశకంగదా।
మవివానికిసరిజేరగాదలచి వేబాహుల్ స్వవక్త్రంబుగా।
మదమాతంగచయంబుబూనినడువగామాతంగకుంభస్తనీ।ము
దమొప్పమరివారిరోగదినములున్న్మున్ముగాబల్కుమా॥

ఈయుదాహరణంబున మొదటివాఁడు ఆది ౧౦ అగుడయంనిత్యము
రెండధికంబునుగాజననితరుడు-ఆది ౭ వృద్ధి ౮ గానడచినేనియెన్ని దినము
లగలయనని ప్రశ్నము -

మొదటివాడు రెండవవాడు
ఆది౧౦చయం౨ ఆది౭చయం౮

హారం. భాజ్యం
$\frac{8}{2}$ $\frac{10}{2}$
$\frac{6}{3}$ $\frac{8}{3}$

పగము
3
హారభక్తలబ్ధం $\frac{8}{3}$ సం$\frac{1}{1}$

సమం $\frac{3}{3}$ $\frac{3}{3}$ రాశి $\frac{11}{3}$ గచ్ఛ

ఋజువు -

ప్రథమం- ద్వితీయం
ఆది ౧౦ చ ౨ ఆది౭చయం౮

గ $\frac{11}{3}$ గచ్ఛ $\frac{11}{3}$

సమధనం- ౪౬ $\frac{8}{9}$

ప్రశ్నము ౧౩

ఆదియష్టిబూనియర్ధ చయంబుననొక్కడు కనన్యుడెన్మిదాది రవి చయమునసరుగ రమణీయంతటజేరి గట్టిగచ్ఛ దెల్పు రయముగాగ ॥ వ్యతిరేకయాదిగాగ త్రి చయంబునను బోవ నన్యు డర్ధమాది నష్టి చయము బూనినడిచె నేల భోరున వారల యోగదినము బల్కు మెప్పుగాగ ॥ ఆదిపంచకంబున ఖచయంబును బూని యొకన్యుడు నేకమాదిగాగ తత్వ చయముచేత దరలి నన్యుండు కలయు దినము దెల్పు కమలనయన ॥

ప్ర- ఆ ౧౬ చ ౫ ఆ ౮ వ ౧౨ ద్వి- ఆ ౧౮ ద ౩ ఆ ౫ చ ౧౬

త్రి- ఆ ౫ చ ౨౦ ఆ ౧ చ ౨౫

సమధనకరణకాలం-

ప్రాచీనగణకసూత్రం-

ఆదిజనులభాగహీనంబులోబుచ్చి శేషము ద్విగుణము జేసి చయము సంకలితరాశి చయముచే భజియింప గచ్ఛ యగు సమతగాంచు నెడల ॥

సమధనంబున ముఖము ద్రోచి శేషము ద్విగుణించి యందుత్తరము గూడి చయముచే భాగింప గచ్ఛ లభించు ననుట ॥

ఉదాహరణము

ఆదినాల్గు వృద్ధియంకంబులుగ విప్రతతికి నొసగి పిదప తద్ధనంబు సమత చేయ విప్రసంతతికెల్లను తత్వమైన దెల్పు తరుణి పదము ॥

ఈయుదాహరణంబున ఆది ౪ వృద్ధి ౬ గానిచ్చి సధనమును మగలనందరకు సమభాగంబులు జేయ ౨౫ లభించు నెడ గచ్ఛమెంతయగుననిప్రశ్నము

ఆది ౪ వృద్ధి ౬ సమధనం ౨౫ దీని గచ్ఛ బలుకు-

	రుజువు	మధ్యము
౨౫	౯	౨౫
౪	౧	౯
౨౧	౮	౨౨౦
౨	౬	
౪౨	౪౨	
౬	౪	
౬)౪౫	౪౬	
లబ్ధం ౭	౪	
	౫౦	

ప్రశ్నలు౧౪

మొదలు నాల్గున్నర వృద్ధిమూటితో దానంబు । సువ్వసుధుల కొసగె నొక్క రాజు । దానధనము విప్రగతికి సమము జేయ । నిష్క దేవి ప్రశ్నెందఱైరి ॥ పదార్ధక్రోత్తరము గ । భూకాంతుడు దానమిచ్చె బుధులకు వరిగ । నెకొన రాయ్యెల్ల సంఖ్య । పైకము గిరిచంద్రనైన బ్రాహ్మలెవ్వరు ॥ మొదలుద్వంద్వ వృద్ధి నాల్గున్నర దానమిచ్చె రాజు గ్రుణ్ణమెల్ల । బుధగణంబు సమాలబుద్ధి కొశిశిన భూరి । గిరులు వచ్చె విప్రవరుల జెవ్వరు ॥

ప్ర ఆదిః ౪ చయః ౩ సమధనం ౨౫ ద్వి ఆదిః ౧ చయః ౧ సమధనం ౧౬౯ ఆదిః చయః ౧౪ సమ ౬౦౧

న్యూనాధికగమన సమీకరణం

యోజనముల చేత నొగిగత దినముల । పెంచి యోజనముల భేద మునను । భజన జేయగచ్ఛ భాగ సమకూరు వెనక వెడలు వాని సమలతిథులు ॥

మొదలివాని దినముల చే యోజనముల గుణించియా రాశిని ప్రథమ ద్వితీయాంతర యోజనసంఖ్య చే భాగించ రెండవ వానిగచ్ఛ దినములగునునట

ఉదాహరణము-

ఎవడెనిమిదియోజనములు । దివసమున నడచునతని చేరగ నరిగె । దివసాధిపదివసాంతర । దివసంబున యోజనములజె ల్పెదము లఘు ॥

ఈయుదాహరణంబునఁ దిన మొకనిమిదామడ నడచువాఁడు వెడలినపిమ్మట రెండు దినముల వెనుక దినము మూఁడు రెండామడ నడచువాఁడు వెడలిన నెన్ని దినములలోఁ గలయుదురని ప్రశ్నము

మొదటి వాఁడు చయం ౮ గచ్ఛ ౧౨ ౧౨ ౮ చయాంతరం ౨ ర్యాఁ ౬ ఫలం	రెండవ వాఁడు చయం ౩ ౨ సమాన యోజనము ౧[illegible] ౪ రెండవ వాని గచ్ఛ

ప్రశ్నలు ౧౫

శరయోజనములు జనునతఁ డరిగిన పదిదినములకును శ్వాభ్వ[illegible] బనుగున దరింగ యోగము సరగున దెలియంగ బల్కు సరసిజనయన [illegible] యోజనములు దినమున పదిలంబుగ నడచు నతని బట్టఁగ నరిగెఁ విదితాశ్వ దినాం తరమున రద యోజనగమన చణుఁ డుర హయుని జెప్పుమా॥ యోజన [illegible] ములు జను వాజివనిని ఘలపిదపనగ జమరిగెఁ వేజిని గతిలో నెంతట [illegible] జానసకల నెరెప్పుడు సమానుఁగ నినఁ

ప్ర- మొదటి వాఁడు చయం ౫ గచ్ఛ ౧౦ రెండవ వాఁడు చయం ౭- ద్వి మొదటి వాఁ డు చయం ౧౦ గచ్ఛ ౮ రెండవ వాని చయం ౩ ౨ - తృ మొదటి వాఁడు చయం ౭ [illegible] చ్ఛ ౧౫ రెండవ వాఁడు చయం ౨౪

హీనచయాన్వయనం సూ-

చయహతగచ్ఛలో ముఖము చయ్యానబుద్ధిన శేషరాశినా చ యమునఁ బుచ్ఛ శేషము యిజానగుసంఖ్యయుయుండి రాశియగా చయహతగచ్ఛపరి [illegible] మునఁ జారుసెపఁ చయాంశం మునూడ నగా ద యమునఁ వచ్చు దానసనరాశి హీనసు శ్రేఢీ యుండదొగెఁ॥

గచ్ఛచేత ఉత్తరము గుణించిన రాశి యందు ముఖము ద్రోయఁబడు నెడ ల శేషరాశిని ఉత్తరయందు వ్యవక లింప శేషమాదియగు- గచ్ఛచే గుణించబడు ఉత్తరగుణిత	ముఖము నవ్వ [illegible] లింపఁబడున [illegible] రంబున నాశేషము చయముతో గుణ డి [illegible] రాశియగు ఇట్లు సాధితంబగు నెడపిదప ధనా యునవిధిఁ చేఁధనంబు సాధింపఁబడు నని ల [illegible]

ఉదాహరణము.

ఆది ర్ద్రుతుల్ ద్వి హీనచయమా జలధుల్ శరసంఖ్య గచ్ఛయు॥
నాదిశరాతులుం చయము నట్టుల మూడగు గచ్ఛ మేను గుల్
గాదగు ప్రశ్నయుగ్మముల గాంచక తెల్పు ముఖంబు విత్తముల్ ।
భేదము గాక రెంటికిని వే తెలియంగ నెఱింగి చేసియుం

ఈయుదాహరణంబున ప్రశ్నద్వయములున్నయది

ప్రథమము - ఆది ౧౮ హీనచయం ౪ గచ్ఛ ౫

౪
౫

౨౦
౧౮ ముఖము
---
౨ శేషం

శేషచయార్ధేన రహితం ౨ ముఖం

ఆది ౨ చయం ౪ గచ్ఛ ౫
౫
౧

౪
౪

౧౬
౨

౧౮
౨

౨౦
అర్ధం
౧౦
౫
---
౫౦ ధనం

ద్వితీయము - ఆది ౨౫ హీనచయం ౩ గచ్ఛ ౭

౩ ఆది
౭ ౨౫

౨౧
ఋణ ౪
౧
౩ చయం
---
౪ ముఖం

ఆది ౪ చయం ౩ గచ్ఛ ౭
౭
౧

౬
౩

౧౮
౮

౨౬
౭
౧౮౨
లబ్ధం

౧౮౨/౨ గుణ ౭/౧ ౨౬ ... ౯౧

ప్రశ్నలు ౧౭

ముఖమందు ... ముల్ ముపదహీనచయంబు గను దేవతులగు గచ్ఛ
యంమధనము తెల్పుము మొదల్ధగ్గాంకములు హీన చయము వేదంబులు జై

నులగును। గచ్ఛ యట్లులయాదిగతితారకలుహీనచయముకునుల్ గచ్ఛజా

లనఖము-లలజలాంకములాదియద్విహీనచయం బుమునులుగచ్ఛేంద్రులును

గ్ధమరియు-నాదినూటరెండునద్విహీనచయంబు-నాల్గుతగ్గ్వగచ్ఛనలముఖం

బు-సైకశతముహీనచయములోకంబులు-సురలుగచ్ఛ ధనమువసుదెలుపు

ప్రశ్న ౧౩౧ హీనచయం౪ గచ్ఛ ౩౩ ద్వాత్రింశ హీనచయం౮ గచ్ఛ ౭ రత్నఆవి

౭౨౪ హీనచయం౧౪ గచ్ఛ ౭ం చఆవి౧౪ హీనచయం౨ గచ్ఛ ౧౪ పంఆ ౧౦౨

హీనచయం౪ గచ్ఛ ౭౧౪ఆవి౧౦౧ హీనచయం౩ గచ్ఛ ౩౩

బుజులవిరంగుల-సూ-

బుజులసంఖ్యలయంకలు-క్షబుజులస్థానంబులందుబూనిగు

ణింపగా-బరగుసుకడపలిసంఖ్య లు-బరగవిలోమముననాది

బాగుగదెలియగా

ప్రశ్నయందెన్నిబుజులు వస్థా
ణించంబడునన్ని స్థానంబులతత్సం
ఖ్యాంకంబులనుంచియందొకటిగు

ణింపతుదలచేలశతఘ్న సంఖ్యలగు
నాసఖ్యలచేవిలోమవిధియాది
సంఖ్యలుదెలియుననుట.

ఉదాహరణము

బుజులునాల్గుగల్గువలబొట్టి కోటనుబన్నయున్నయా। పిర
గులుయథాకాలమునపెరిమిహీనపుణ్యక్షమగుగా। భరిత
దీయుతుల్యముగబల్మరుసల్పచెవ్వనాయల। నెరిజను
పాగ్రముబుగను నేర్పడెతెల్యతదెల్పుమాపులగా

ఈయుదాహరణంబున నాల్గుబుజులుగలకోటయందుంపు - పిరంగు

లహీనసంఖ్యాతుల్యంబులవినిమయింపనాదిసంఖ్యలదెల్పుమనుట.

౪.౪-   ౪-౪

౧౬ ౬౪ ౨౫౬ కడసంఖ్య

౨౫౬ / ౧౯౨	౨౫౬ / ౬౪	౨౫౬ / ౬౪	౨౫౬ / ౬౪
౬౪ / ౮౦	౩౨౦ / ౨౪౦	౩౨౦ / ౮౦	౩౨౦ / ౮౦
౧౪౪ / ౧౦౦	౮౦ / ౧౦౦	౪౦౦ / ౩౦౦	౪౦౦ / ౧౦౦
౨౪౪ / ౧౨౫	౧౮౦ / ౧౨౫	౧౦౦ / ౧౨౫	౫౦౦ / ౩౭౫
౩౬౯	౩౦౫	౨౨౫	౧౨౫
రుజాఫ) -			
౩౬౯	౩౦౫	౨౨౫	౧౨౫
౧౨౫	౧౨౫	౧౨౫	౩౭౫
౨౪౪ / ౧౦౦	౧౮౦ / ౧౦౦	౧౦౦ / ౩౦౦	౫౦౦ / ౧౦౦
౧౪౪ / ౮౦	౮౦ / ౨౪౦	౪౦౦ / ౮౦	౪౦౦ / ౮౦
౬౪ / ౧౯౨	౩౨౦ / ౬౪	౩౨౦ / ౬౪	౩౨౦ / ౬౪
౨౫౬	౨౫౬	౨౫౬	౨౫౬

ప్రశ్నలు ౧౭

[illegible] తివిరోధిరాజులు క్రమంబున గోటలు ముట్టడించు తరి । బలంబుల యెంత [illegible] తమను తగ్గి కోటలవారు దింపగా ఏలి చూసుకుని [illegible] గణములు వెళ్లిన [illegible] కోట ప్రాకారము దారి । బలములు నొక్క సంఖ్యగ సగట్టు బలంబుల సంఖ్య చె [illegible] ఆ కోట్లదంబులలు కోట శక్తి । పూర్వ సిద్ధ [illegible] నా యె [illegible] గణనాధులను మతుడి సనా సాందిన నాదిసంఖ్య పిరసు నిశ్చెప్పుమా ॥

[illegible] పంచకములతో లుత్తటి పిరసు ౹ గురితము గను సన్నద్ధ కోటలు బసువు । విని సు [illegible] ప్రతుదను వెలసిన సమము గా నాటి పిరగు తెన్ని నలిసన యాన ॥ త్రైవిద్యోత్పన్న

పుష్పగుణితసూత్రం -

ఆదినిర్ణి గణిశనునంచుత శాంత గ్రహించి వానిచే । ద్రవి

సమీపవనిష్ఠమునభూమినిగూర్పగబుష్పసంఖ్య యా। నాదట
దానిచేమరియునట్టులసంకలనంబు జెల్లునం। దాదిమొదల్గ్రా
మాహతియునబ్బునుబుష్పవిశోధ్యసంఖ్యలుఁ ॥

ఆదిస్థానంబునరూపంబునిచి దాని చేద్వితీయస్థానాంకము గుణించి యందొకటిగూర్పఁగ ద్వితీయసంఖ్య యగునా సంఖ్యచేఁ దృతీయస్థానాంకము గుణించి రూపముగూర్పఁ దృతీయస్థానసంఖ్య యగును.

ఇట్లుస్థానాంతముజేయ నంత్యనిష్పన్నసంఖ్య యాదిస్థానసంఖ్య యగు.

యాసంఖ్యనాదిస్థానాంకంబున గుణింపయందు సంఖ్యాస్థానాంకాన్యోన్యగుణితరాశిసమానముగా వ్యవకలించునది.

ఉదాహరణము. పం. చ.

౭౩౧౭౩ జఁ సగస్యలజల్లనాయకులఁ గ్రమంబుగా। వర
రసమునూర్పఁ జేయుటకువారక తెచ్చినపుష్పరాశితో। దృఢమద
రాజవిశేషమున బాహులుసుస్థిరతుఁ సఫల్యుఁ। గురుశవ
హింసశేషములు రాఁబడిసముత్సవము జెందపుష్పముల్। సరగు
గఁజెల్పుమాదిరాశిసంఖ్యనుప్రాజితపుష్పసంఖ్యయున్ ॥

ఈయుదాహరణంబునఁ నారుస్థానంబులక్రమంబున ౨-౩-౪-౫-౬-౮ గుణంబులగుపుష్పసంఖ్యలసమానముగా వ్యవకలింపశేషములేనియెడ ఆది సంఖ్య యెంతగునా యెఱింగింపుము.

౨	౩	౦	౧	౬	౭
౧	౮	౧౭	౮౬	౫౧౭	౩౬౨౦
౭౨౮౦	౬౬౦౦	౬౮౦౦	౬౧౦౦	౫౭౬౪	౫౦౦౦
౫౦౮౦	౫౦౦౦	౫౦౮౦	౫౦౮౦	౫౯౮౦	౫౦౮౦
౨౦౦౦	౧౫౬౦	౧౨౦౦	౯౦౦	౭౨౦	౧౦

ప్రశ్నము-౧౮

రామకృష్ణనృహరిరంగనాయకులను।పుష్ప పూజ సేయభుజశరాద్రి నందగుణములందనందరికినితుల్యమైననాదిపుష్పమాన మెంత ॥నందరాగ బాణ నయనాహతములగు।పుష్ప సమితిలోనబూనిసమత।నర్పణంబు జేయనలినాక్షుగిరిశార్క।పార్వతులకుపుష్ప ప్రతతియంత॥ యీశనందరాగరిపుగుణగుణితంబు। లైనఫలములందునందరకును।సమముగానొసంగర మణియాదిమఫల।సమితిబలుకు వేగజాణవేని ॥

ప్ర - ౩ - ౪ - ౬ - ౯ - ద్వి - ౯ - ౬ - ౪ - ౩

తృ - ౧౧ - ౯ - ౬ - ౪ , ౩

వాడలయేనుంగులసంఖ్యానయన-సూ

రూపయుతగచ్ఛచరమం।బేహారుసద్విగుణరూపహీనములగు
చుణ।నాళిసుదియగచ్ఛాంతము।నేపగుగజయూథపములుసిం
డినవాపల్ ॥

గచ్ఛయందొకటిసంకలనముజేయ కడసంఖ్యయగు । నాద్విగుణ ముఃరూపహీనంబగుచుద్వితీయంబగునట్లుగచ్ఛాంతమగుననిదెలియునది ॥

ఉదాహరణము-సీ-

మళయాళమునసుండినవారుజేపమునకైవాడలనెక్కి ౧౨వ
నగజముల।బేహారులుగొనరాగబహుపేభరంబునవాదినావ
ముఃలధనణగునట్టి। చొప్పు పిత్తుంబియానుఫణకథాధరిం
డుజతముగునాపికబనులజూంచి। స్వస్వనావాస్థితిసంఖ్యతు
ల్యంబులగొనుచున్న వారుపుగొనగనటుల గుణితరంబగు
నందెల్లగొనదుఃటుల। పినిహయాఁబొగిజేయుచుపునపాల్ప్రసం
ఖ్య।నావలందునుతుల్యతనంబెనేని।నాజియూథంబులను
దెల్పు మబల ప్రశ్నము-

౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭
౪౪౯	౨౨౫	౧౧౩	౫౭	౨౯	౧౫	౮
౪౪౭	౨౨౫	౧౧౩	౫౭	౨౯	౧౫	౮
౨	౪౫౦	౨౨౬	౧౧౪	౫౮	౩౦	౧౬
౨	౪౪౬	౨౨౬	౧౧౪	౫౮	౩౦	౧౬
౪	౪	౪౫౨	౨౨౮	౧౧౬	౬౦	౩౨
౪	౪	౪౪౪	౨౨౮	౧౧౬	౬౦	౩౨
౮	౮	౮	౪౫౬	౨౩౨	౧౨౦	౬౪
౮	౮	౮	౪౪౦	౨౩౨	౧౨౦	౬౪
౧౬	౧౬	౧౬	౧౬	౪౬౪	౨౪౦	౧౨౮
౧౬	౧౬	౧౬	౧౬	౪౩౨	౨౪౦	౧౨౮
౩౨	౩౨	౩౨	౩౨	౩౨	౪౮౦	౨౫౬
౩౨	౩౨	౩౨	౩౨	౩౨	౪౧౬	౨౫౬
౬౪	౬౪	౬౪	౬౪	౬౪	౬౪	౫౧౨
౬౪	౬౪	౬౪	౬౪	౬౪	౬౪	౩౮౪
౧౨౮	౧౨౮	౧౨౮	౧౨౮	౧౨౮	౧౨౮	౧౨౮

ప్రశ్నము ౧౯.

చోరులు మువ్వురు వ్వనముజొచ్చి ఫలంబులుగొంచునేగగా । భారముదోచెనొక్కని కీపండ్లు క్రమంబున చోరకర్త్రయయెన్ ॥ చోరయుమూటలన్ని లిపినట్లుఫలంబులసంఖ్య బుచ్చుకో । భాగము దీరెనందరికి సుస్థిరుదీనను ము వ్యా జెప్పుమా ॥ సాంశీణిజపంచకంబు । సాంఖ్యలధికములున్న వానుపకసమములు గా । సంఖ్యలోన గుణ రాంకదిత సా । సంఖ్యలసమానంబులైన బలుకు ప్రథమములే ॥ బియ్యపుమూటలకొకటము । లయ్యెభవ్వ ను భారముననునస్య సమానం । బియ్యగతుననారుసహం । బవ్యో జలుకమాదిమితముల జ్ఞాతముఖి ॥

ప్ర-౩ ద్వి-౫ తృ-౬

వనగజానయనసూత్రం

హారలవంబులుగనునిచ్చి హస్తిం [illegible] ఘనమంచిల । హారగుణంబులా

దియూధమగుచు [illegible] డునివ్యేశః ॥

ఛేదఘాతంబులు గానంశబహుసంఖ్యలయందు ఛేదపరస్పరగుణితరాశి
యూథసంఖ్యయగుననుట

ఉదాహరణము-

మూడుభాగంబుల మొదల వెల్వడినట్టిగజయూథ త్రిగు

ణంబుగడగిపంచ। హ్రదముల సలిలంబుముదమొప్ప ద్రావి

యాశరగుణయూథంబు సప్తగిరుల। సంచారమొనరించి సప్త

గుణంబందినవదరీముఖములనాక్రమించి। నవగుణంబందుచు

నలరినయూథంబు గొనివచ్చిపదకొండుగొలిదియుండు। పృశ

నలందును సమముగా బిరుదుగల్గు। మహామాత్రులచేత పురిగొ

ల్పబడినహీతప్రాప। జాలి చన్నిటిపిళ్ళ సంఖ్య ఘటిసనల। నుతు

డుజంపిన వెల్వమాప్రతతియగు॥

ఈయుదాహరణంబున ౩-౫-౭-౯-౧౧-౧౩- సంఖ్యలచే విభజింపంబ

డునట్టిగజయూథంబెట్లుండుననుట॥

న్యాసము -

$\frac{౧}{౩}$ $\frac{౩}{౫}$ $\frac{౫}{౭}$ $\frac{౭}{౯}$ $\frac{౯}{౧౧}$ $\frac{౧౧}{౧౩}$ హారాన్యోన్యగుణితరాశి-౧౩౫౧౩౫ ఆదిసంఖ్య

రుజువు-

ఆదిసంఖ్యంమూడుభాగముల బైటవెడలినది	త్రిగుణితమై ఐదుచోట్లనీరు ద్రావినది-
౩)౧౩౫౧౩౫	౧౩౫౧౩౫ × ౩ = ౪౦౫౪౦౫
హారభక్తఫలంభాగం ఒకటింటికి-	పంచభక్తసంఖ్య గుంటకి-
౪౫౦౪౫	౮౧౦౮౧

పంచగుణితమైన సప్తగిరులపబో
యిన సంఖ్య-

$$\begin{array}{r} ౪౦౫౪౦౫ \\ ౫ \\ \hline ౨౦౨౭౦౨౫ \end{array}$$

సప్తభక్తఫలం కొండ ౧కి-

౨౮౯౫౭౫

సప్తగుణితమైన తొమ్మిది సరులజే
రిన సంఖ్య-

$$\begin{array}{r} ౨౦౨౭౦౨౫ \\ ౭ \\ \hline ౧౪౧౮౯౧౭౫ \end{array}$$

నవభక్తఫలం సరి౧కి-

౧౫౭౬౫౭౫

నవగుణితమైన పదునొకండు హా
రములచే కలసినది-

$$\begin{array}{r} ౧౪౧౮౯౧౭౫ \\ ౯ \\ \hline ౧౨౭౭౦౨౫౭౫ \end{array}$$

ఏకాదశభక్తఫలం హారం౧కి-

౧౧౬౦౯౩౨౫

ఏకాదశగుణితమైన ౧౩ ముడియ
లలో ముడిచిన సంఖ్య

$$\begin{array}{r} ౧౨౭౭౦౨౫౭౫ \\ ౧౧ \\ \hline ౧౪౦౪౭౨౮౩౨౫ \end{array}$$

త్రయోదశభక్తఫలం ముడియ౧కి-

౧౦౮౦౫౬౦౨౫

ప్రశ్నలు ౨౦

ఏను శ్రోత్రవలందు నేసార వెడలిన । సైన్యసప్తగుణము జలధిపంచ। కములనీరు గోత్రలి కొండగుణంబయి। స్థానత్రయికి నరుగ సైన్యమెంత ॥ మూడుహారంగము లను మును వేడలించి సేవ। నాల్గుచే గుణింపనగుచు నైదు। గుల్మములను నేగి గూడి పొరిటవృద్ధి। నొంది గిరులకరుగ వ్యూహమెంత॥ నవవిభక్తము గుచు నగగుణితంబులై । సప్తగిరుల కేగి శరగుణితము। శరవనాళి కేగ బాన యూధిగజాళి। వేగ బలుకు మిందువిదితమేని॥

ప్ర- $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౩}$ ద్వి- $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౪}$ $\frac{౧}{౫}$ $\frac{౧}{౬}$ $\frac{౧}{౨}$ తృ- $\frac{౧}{౯}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౫}$

చోరసంఖ్యాసూత్రము.

ద్వారమితస్థానంబుల । గూరిమిగా నంశతుల్యగుణమునన్యోన్యం
బారయ ద్విగుణంబగుచున్ । రూపవిహీనసంఖ్య యంతిమ
దస్యుల్ ॥

ద్వారంబులెన్ని యుండునన్ని స్థానంబులయందంశమితాంకంబులనునిడి యన్యోన్యముగుణించి యారాశిని ద్విగుణించి యొకటి ద్రోయ నంత్యమునందే పడు సంఖ్య యగును.

ఉదాహరణము - పం. ఉ.

ఆరుకవాటములుగు నబ్బలు రాజగృహాంగణంబునన్ । వారు
వముల్ హరించుటకు వచ్చిన దస్యులసంఘమాటయం । ద్వారప
ష్ఠాంశమున్ ప్రతిగ్రహాంకణసీమ ఁ జొచ్చియుక్తముల్ । వా
రణలేక నేకచయుపతిదాససంఖ్యలుగా నేగిరా । రారయ
బంచతుల్యముగ నైన దస్యుల జెల్పు వేగమై ॥

౬	౬	౬	౬	౬	౬
	౩౬	౨౧౬	౧౨౯౬	౭౭౭౬	౪౬౬౫౬

లోపలికి విగిన చోరసంఖ్య ౯౩౩౧౧ ఏకోత్తరవృద్ధిహరించిన ధనసూత్రములు

౪౬౬౫౬
౨
౯౩౩౧౧
౧
౯౩౩౧౨

౪౩౫౩౫౧౮౦౧౬

మొత్తదొంగలసంఖ్య సమానము

౪౩౫౩౫౧౮౦౧౬

రుజువు.

ప్రథమద్వారం.	ద్వితీయద్వారం
బైటనిలిచినసంఖ్య	బైటనిలిచినసంఖ్య
౩౬౨౭౯౩౧౬౮౦	౬౦౪౬౫౫౨౮౦
లోపలికిబోయినదొంగలసంఖ్య	లో. దొ. సం.
౭౨౫౫౮౬౩౩౬	౧౨౦౯౩౧౦౫౬

తృతీయద్వారం	చతుర్థద్వారం	పంచమద్వారం	షష్ఠద్వారం
బైటనిలిచినసంఖ్య	బైటనిలిచినసంఖ్య	బైటనిలిచినసంఖ్య	బైటనిలిచినసం
౧౦౦౮౮౫౭౭౦	౧౬౮౯౫౯౭౦	౨౮౯౯౩౩౦	౪౬౬౫౫౫
లో.దొం.సం	లో.దొం.సం	లో.దొం.సం	లో.దొం.సం
౨౦౧౫౫౧౮౬	౩౩౫౯౧౯౬	౬౫౯౭౬౬	౯౩౩౧౧

ప్రశ్నలు-౨౧

తనమహారాజ్యానకాననవిహారమునకుజనవపాచతురంగసైన్యము
లను। వాహ్యాళిగడలియుపృనచతుర్ద్వారదేశములనర్ధార్ధములన్నవము
గాల్చి। శేషసైన్యముగూడిశృంగారవనభూమిజొచ్చి సైనికులచేచూతఫ
లము। వెలయనేకోత్తరవృద్ధిగాగోయించితెప్పించియిచ్చిరానొప్పరాయి।వ
నములందుద్వారవాటికెలందును।బలములకునొసంగఫలములెల్ల। నొకట్ర
టొకటిగాగనూహింపచతురంగ।సైన్యమెంతయుండెనిక్కిరొంత॥

పంచమప్రాంశ్యర్ధాష్టిపొందిరిమున। నున్నవాగ్వంబుహ
రింపజన్నచోర।రతిత్తతీయాంశములలోనతరలియోర। చయు
హారిణవాటినసముకుందచతురుచెంత॥

మూడుప్రాకారములుగలమూలధనము। దొంగిలగనేగుచో
రులుకూయనెడను। నైనసప్తాంశములులోనికరిగిపోక। చ
యహారిణత్తొత్తొల్లతసమితిచుంటి॥

కోటలచేడిటవోసుర్తైవహాయవాధ్యోయొక్కనాడుతస్కరులుజేరి।త
ములోనరెండుభాగములువాకిటనిల్పిభాగమొక్కటిగలోపలికిబోయి।కడ
నకోటలబలుగొనులవారింటమొదలిచందానెనుముక నుంచి। యిగిలి
మూడవభాగముశోధ్యలయమజొచ్చివేరికిమేకొత్తెవ్వ నిగాగ।ఘూటకంబు
లదెచ్చిరామోటకములపుపకముచేయుచోరకప్రశ్నేనొక్కటొక్క
టిపచ్చెమాకుదచ్చింపు।దొంగిలెతదరుగణితప్రసంగనిపుణ॥

ప్ర- $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$ ద్వి $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౩}$ $\frac{౧}{౩}$ తృ $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧}{౮}$ $\frac{౧}{౮}$

చ- $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$ $\frac{౧}{౨}$

అంత్యనిశ్శేషవినిమయసూత్రము

గచ్ఛతుల్యాంకముల నైకగచ్ఛలందు। గుణితమన్యోన్యమును
జేయ గణితమగును। శేష శేషవిభాగము ల్జేయ నంత్య భక్తమున
శేషశూన్యమై బరగు నెడల॥ ఇట్టుపట్యాంతము వితథంబెవ
యునవల । సప్తమితమున సప్తాంశ సంగుణంబ। హరియునట
భేదముల బొందు మాను గాగ। సంగ్రహా మొనర్చితి మిగ్రంథ
శకచేత

గచ్ఛ సమానంబగు నంకంబుల నేక
యుత గచ్ఛస్థానంబుల నుంచి యొం
డొంటి గుణించిన నంత్యవినిమయని
శ్శేష ప్రశ్నంబుల నాదిరత్న రాశి
యగు

ఈ విధి తొమొదలుఉపగచ్ఛాంతంబగు
గచ్ఛగలరాశులస్థితుచు-ఫలస్థానం
నంఘస్థానంబులనిగ్రహించు-పి
దనఖాగబగులబపు బడియొనని
సూచించెను

ఉదాహరణము-

రాజుచే బంధబడి స్త్రీ ప్రశ్న చదువుము। సహితములాస్వగుప
నిజస భాగములను। గ్రహమునను శేష శేషములో నైకోనం
౭। నంత్య నిశ్శయి నల్ప్యరిసుడు ననతి॥

౬ ౩౬ ౨౧౬ ౧౨౯౬ ౭౭౭౬ ౪౬౬౫౬ ౨౭౯౯౩౬

కలపు

ప్రథమం	ద్వితీయం	తృతీయం
౨౭౯౯౩౬	౨౩౩౨౮౦	౧౯౪౪౦౦
ఆరింటిసొక భాగం	ఆరింటిసొకటి	ఆరింటిసొకటి
౪౬౬౫౬	౩౮౮౮౦	౩౨౪౦౦
శేషం	శేషం	శేషం
౨౩౩౨౮౦	౧౯౪౪౦౦	౧౬౨౦౦౦

చతుర్థం	పంచమం	షష్ఠం
౧౬౨౦౦౦	౧౩౫౦౦౦	౧౧౨౫౦౦
ఆరింటనొకటి	ఆరింటనొక భాగం	ఆరింటనొక భాగం
౨౭౦౦౦	౨౨౫౦౦	౧౮౭౫౦
శేషం	శేషం	శేషం
౧౩౫౦౦౦	౧౧౨౫౦౦	౯౩౭౫౦

కడపల శేషము ౯౩౭౫౦ లు ఆరు భాగములపంచ లబ్ధ౧౫౬౨౫

ప్రశ్న లు_౨౨

ఒక భూపాలుండు సంగీతప్రవీణులకు రత్నంబులనొసంగు నెరుగకుండునట్లు మొదటు శేషకములమూడుగా భాగింపనంత్య భాగమట్లగునైన నెంత ॥ స్థావిపంచిన ట్టినీలగత్నంబులు భాను పంచకంబుపను లెను గ । నట్లు శేష శేష సంసంగెను బంచి । ఓ బుధుసనాతనొసగపిన మెంత ॥ ఒంచోరుబుపు చెలియ సుధ ట్లుగ నెట్టి సంగినను శేషరత్న సమితి । బందికొనసపినపభతిరాయునట్లుగా । స జి జేయుచుమాత బడుయునెను.

ప్రథమము ౩ ద్వితీయము ౫ తృతీయము ౮

అం త్యేక స్యార్ధా నాధిక పని సయం

అ త్యేకనిసయిరూంప శేషమునురూపసూన్యానమును గాంచ ప్రశ్నలునొజనొక టి । త్రైయుటయు గూపంటయుసన్యుత్కములు । వైపరీత్యంబు ప్రథమస్థ లౌకమువన ॥

పూర్వసూత్రప్రదర్శింపంచు నెడకడ పలనొకటిసన్యాసంబేసియు - నొక టిశేషంబేనియుమండెననియెడుదు నెడపూర్వ క్రమంబున సైకగచ్ఛ స్థానంబులనుంచంబడు గచ్ఛాంకం బులయుండు.

ప్రశ్న రోజంబగు నెడ శేషమున కు త్రైయుటయు సూన్యమునకు గూరు టయు ప్రథమ స్థానంబున జేసి శేషాంకంబులనన్యాన్యము సుచేంచవలయునని యీ ప్రశ్నయం దుంబగు నెడశేషమునకు సంకలన బు సూన్యానమునకు త్రై యుటయు జేయు రాశిసిద్ధింమునను.

ఉదాహరణము:

ఓజభేదద్వయం.

భక్తంబు విన ఫలముల భాగ్యపంచ | కంబుల నన్యోన్య మెరుగ కడక
తుబంచి | కొనుచు రాతుదనొక్క — టికొరతగ్గాన | నాది ఫలముల
నెరిగింపు సుబల ద్రుతము ॥

విభుడు బలిమి విన రత్నములు ఎవ్వరు వేర | జాయ లేవు సువిభజింపసరిగ
విభుడు | తుదను బంచిన శేషంబు ... నకిరణు | స్థైనరత్న సమూ
హంబు చాన బలుకు

౫	౫	౫
$\frac{౧}{౬}$	౩౦	౧౫౦
౫	౫	౫
౭౫౦	౩౭౫౦	౧౮౭౫౦

ప్రథమం ౧౮౭౫౦ పంచభక్తఫలం ౩౭౫౦ శేషం ౧౫౦౦౦

ద్వితీయం ౧౫౦౦౦ పంచభక్తఫలం ౩౦౦౦ శేషం ౧౨౦౦౦

తృతీయం ౧౨౦౦౦ పంచభక్తఫలం ౨౪౦౦ శేషం ౯౬౦౦

చతుర్థం ౯౬౦౦ పంచభక్తఫ ౧౯౨౦ శేషం ౭౬౮౦

పంచమం ౭౬౮౦ పంచభక్తలబ్ధం ౧౫౩౬ శేషం ౬౧౪౪

షష్ఠం ౬౧౪౪ పంచభక్తల ౧౨౨౮ శేషం

౫	౫	౫
$\frac{౧}{౪}$	౨౦	౧౦౦
౫	౫	౫
౫౦౦	౨౫౦౦	౧౨౫౦౦

ప్రథమం ౧౨౫౦౦ పంచభక్తలబ్ధం ౨౫౦౦ శేషం ౧౦౦౦౦

ద్వితీయం ౧౦౦౦౦ పంచభక్తలబ్ధం ౨౦౦౦ శేషం ౮౦౦౦

తృతీయం ౮౦౦౦ పంచభక్తఫలం ౧౬౦౦ శేషం ౬౪౦౦

చతుర్థం ౬౪౦౦ పంచభక్తఫల ౧౨౮౦ శేషం ౫౧౨౦

పంచమం ౫౧౨౦ పంచభక్తలబ్ధం ౧౦౨౪ శేషం ౪౦౯౬

షష్ఠం ౪౦౯౬ పంచభక్తల ౮౧౯ శేషం ౧

ద్వాగ్భేదస్యోదాహరణము -
నాయక ప్రేషితంబగుచలిన రాగ। గాశియనోన్యన్య మెరుగక
రహితలువుగు। బంచికొనినయా శేషంబుభక్తిపివప। బంది
యుడకూవహీన సైబరగ నెంత॥ రాజు బంపినరత్నము లహీన
లువుగు। జాజులొండొ రెగులంగక సహమగగొన। శేషముని
భుండుబంచుచో శేష మొకటి। గలువరత్న సమూహంబు నె
లతబలుకు-

ప్రథమోదాహరణం-న్యాసం

౪/౧ ౩	౪ ౧౨	౪ ౪౮	౪ ౧౯౨	౪ ౭౬౮

రుజువు

ప్రథమం	ద్వితీయం	తృతీయం	చతుర్థం
౭౬౮	౫౭౬	౪౩౨	౩౨౪
చతుర్థభక్త	చతుర్థభక్త	చతుర్థభక్త	చతుర్థభక్త
ఫలం	ఫలం	ఫలం	ఫలం
౧౯౨	౧౪౪	౧౦౮	౮౧
శేషం	శేషం	శేషం	శేషం
౫౭౬	౪౩౨	౩౨౪	౨౪౩

శుపముపర్యాయం

)౨౪౩(౬౦
౪)౨౦౦(
౩ శేషం

ద్వితీయోదాహరణంలెక్కెం

౪/౧ ౧	౪ ౨౦	౪ ౮౦	౪ ౩౨౦	౪ ౧౨౮౦

రుజువు

ప్రథమం	ద్వితీయం	తృతీయం	చతుర్థం
౧౨౮౦	౯౬౦	౩౨౦	౫౪౦
చతుర్థభక్తం	చతుర్థభక్తం	చతుర్థభక్తం	చతుర్థభక్తం
౩౨౦	ఫలం	౧౮౦	ఫలం
	౨౪౦		౧౩౫
శేషం	శేషం	శేషం	శేషం
౯౬౦	౩౨౦	౫౪౦	౪౦౫

పంచరాశిగాణ్యయము

[illegible]

[illegible]

ఆద్యైకాధికపక్షము యం-సూ.

సాధకం గీ.

ఆదివినిమయుకూడ శేషమును గొన్న | వినిమయుని శేషహీన
మై వెలయు నెపుడు | నోజహారవిధమున తంబును యాన్య శము | దూ
పహీనంబు గాపించిను ఫూర్వ | హా త్ర పాధిరాశిరూ
పహీన | ఛేదము మను త్రో యు శేషమై వెలగునాది ‖

తొలుత స్థిరలుపచుకొను నెంటు
కటొకటిమిగతమును [illegible] బు
న నాయకు [illegible]
బు నగు నెపుఫూర్వ సూత్ర క్ర
మంబు [illegible] యు [illegible] స్థా
నంబున నొకటిగూడ [illegible] యు [illegible]
కంబు చేసైక ఛేద స్థానాంకంబుల
ఫూర్వ సూత్రో [illegible] గుణించి
యయ్యంక నిన్న రాశియం
దు ఒకటి చేహీనంబగు-నాద్య స్థాన
ఛేదమిత రాశినివ్య వకలింప రాశి
యగు.

[illegible] స్థా
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] నా
ద్య స్థానాం [illegible] ము చేవ్య పకలించినశే
షంబాది రాశి యగు -

యిచ్చటిగిత ఉత్తరార్థము ఉ
దాహరణము.

ఉదాహరణము.

భక్తి బంపిన ఫలముల బాలకునికి | నొక్క టొకటడి శేషంబు
లొకరికొకరు | నెరుగ కుండంగ విభజింప ప్రియుడు పంచి | యిడగ
నేవురకును తుల్య నొసగ నెన్ని ‖ అట్టుల వల్వురు విభజించనం
త విని కా | యగు చని శేషమందిన నాది యెంత |

ప్రథమోదాహరణము-ఓజప్రశ్నము.

౫	౫	౫	౫	౫	౫
౧/౬	౩౦	౧౫౦	౭౫౦	౩౭౫౦	౧౮౭౫౦

వ్యేకగచ్ఛము ౪

శేషం

౧౮౭౪౬

రుజువు.

ప్రథమము	ద్వితీయము	తృతీయము	చతుర్థము
౧౮౭౪౬ − ౧	౧౪౯౯౬ − ౧	౧౧౯౯౬ − ౧	౯౫౯౬ − ౧
౧౮౭౪౬	౧౪౯౯౫	౧౧౯౯౫	౯౫౯౫
పంచభక్తఫలం.	పంచభక్తఫలం.	పంచభక్తఫలం.	పంచభక్తఫలం.
౩౭౪౯	౨౯౯౯	౨౩౯౯	౧౯౧౯
శేషం.	శేషం	శేషం	శేషం.
౧౪౯౯౬	౧౧౯౯౬	౯౪౯౬	౭౬౭౬

పంచమము.	షష్ఠము.
౭౬౭౬ − ౧	౫) ౬౧౪౦
౭౬౭౫	ఫలం
పంచభక్తఫలం. ౧౫౩౫	౧౨౨౮
శేషం ౬౧౪౦	శేషము ౦

ద్వితీయోదాహరణం-యుగ్మప్రశ్నము.

౪	౪	౪	౪	౪
౧/౩	౧౨	౪౮	౧౯౨	౭౬౮

వ్యేకగచ్ఛము ౩

శేషము.

౭౬౫

ప్రథమము-	ద్వితీయము-	తృతీయము-	చతుర్థము-
౭౬౫	౫౭౩	౪౨౯	౩౨౧
౧	౧	౧	౧
౭౬౪	౫౭౨	౪౨౮	౩౨౦
చతుర్భాగాప్తఫలం	చతుర్భాగాప్తఫలం	చతుర్భాగాప్తఫలం	చతుర్భాగాప్తఫలం
౧౯౧	౧౪౩	౧౦౭	౮౦
శేషం-	శేషం	శేషం	శేషం-
౫౭౩	౪౨౯	౩౨౧	౨౪౦

పంచమవర్గము-

౪) ౨౪౦

ఫలము

౬౦

శేషము-

౦

ప్రశ్న ౨౩

హారములు నిండ దెబ్బదిముత్యములుల్ భండాగారమునుంచి పార్థి-
వుండు వనితాత్రయంబునకు ధర్మార్థకాలాంతరోచితంబుగ నొసంగుటకు వెలికియి-
చ్చె। భండారముత్యముల్ భాగత్రయము జేసి మూడ్వంటికి నొక్కముత్యమొ-
సంగి। భాగద్వయంబుంచి భాగంబు గొనిపోయె నవలిమౌక్తికముల య్యాతివ-
లట్టె పగిది నేపండగొని పోవ భండారంబు। శేషముత్యంబులధిపతి స్త్రీలకొక్క-
సమముగానిచ్చె నెరిగింపు సతుల కెన్ని। మొదటిముత్యములెన్నియు మొత్తము

చరిత-

సవర్ణచ్ఛేదాదికసహాయము-

అన్నిమొదలనురూపశేషంబుగలుగు। స్థానస్థానస్థితచ్ఛేదసమ
తిగుణిత। రాశినేకోనచ్ఛేదంబునహీని ప్రోయి। రాశిసిద్ధించు
ద్విగుణమౌనాత్మనిలువ॥

అన్నిస్థలంబులనునొక్కొకటిమి గులురాశిసిద్ధించు నెడ నైకస్థానంబుల ఛేదమిశ్రాంకంబులుంచి యొంటొంటిగుణింపలభించురాశిని నేక హీనఛేదమువ్యవకలిత రాశిసిద్ధించు.

ఇట్లు రెండుశేషంబుండ వలయు నెడనయ్యంత్యరాశిద్విగుణింపరాశిలభించుననుట

ఉదాహరణము.

రాశియెయ్యదియేకైకరహితముగను। నాలుమారులువిభజింపనంత్యమునను। రూపశేషంబుగన్పట్టురూఢినైదు। మారులుభజియింపమనియుంచునట్లగలది.

౪ ౪ ప్రథమము.

౪ ౪ ౪ ౪ ౪

౧౬ ౬౪ ౨౫౬ ౧౦౨౪

వ్యేకచ్ఛేదము ౩

శేషము

రూపం. ౧౦౨౧

ప్రథమం.	ద్వితీయం.	తృతీయం.	చతుర్థం
౧౦౨౧	౭౬౫	౫౭౩	౪౨౯
౧	౧	౧	౧
౧౦౨౦	౭౬౪	౫౭౨	౪౨౮
చతుర్భక్తేలబ్ధం ౨౫౫	చతుర్భక్తేలబ్ధం ౧౯౧	చతుర్భక్తేలబ్ధం ౧౪౩	చతుర్భక్తేలబ్ధం ౧౦౭
శేషం	శేషం	శేషం	శేషం
౭౬౫	౫౭౩	౪౨౯	౩౨౧

పంచమపర్యాయము

౪)౩౨౧(౮౦
౩౨౦
———
౧ శేషం.

ద్వితీయము.

౫	౫	౫	౫	౫	౫
	౨౫	౧౨౫	౬౨౫	౩౧౨౫	౧౫౬౨౫

వ్యేకచ్ఛేదం
౪

శేషం
౧౫౬౨౧

ఋజువు-

ప్రథమం-	ద్వితీయం-	తృతీయం-	చతుర్థం-
౧౫౬౨౧	౧౨౪౯౬	౯౯౯౬	౭౯౯౬
౧	౧	౧	౧
౧౫౬౨౦	౧౨౪౯౫	౯౯౯౫	౭౯౯౫
౩౧౨౪	౨౪౯౯	౧౯౯౯	౧౫౯౯
౧౨౪౯౬	౯౯౯౬	౭౯౯౬	౬౩౯౬

పంచమపర్యాయము-

౬౩౯౬
౧
———
౬౩౯౫
౧౨౭౯
———
౫౧౧౬

ఆరవది

౫)౫౧౧౬(పంచభక్తఫలం
౧౦౨౩ లబ్ధం
———
౫౧౧౫
శేషం ౧

ప్రశ్నలు-౨౪

ఒకటొకకటిహీనమొనరిచి। సకియలు నాద్వారుమె సంగనష్టము సుందర। ఒకటియమిగులగనట్టుల। సకియలు దామేక్తరైన సముతులు చెపుమా॥

అథచక్రవాళశ్రేఢీఃఫలాంతరానయనేకరణసూత్రం-

సకలాశ్రేఢికచక్రవాళధనముః సాధించు చోదోత్తమ।
చయరాశిన్నొకరూపవృద్ధిగొని తత్సంయుక్తరూపంబు ప్రశ్నక

మాసాదులసంఖ్యావర్గితమునై జంబై నమూలాహతిన్ ।
ప్రకటింపన్ సకళౌద్య కాంత్య ధనమైపాటిల్లు పాటిన్

ధరన్

చక్రవాళ శ్రేఢీకలాంతరమనగా- ఆయా నెలతుద పర్యంతంబగు వడ్డికి-అసలును జేర్చి మరిమరియు వడ్డిచేర్చుచువచ్చుట-దీనికి ఇంగ్లీషుభాషలో నంకంపౌండుయింట్రెస్టు-అనివ్యవహరింపబడుచున్నది-

దీనిసాధించువిధి - తొలుతపంచరాశికవిధిని మాసనిర్ణయంబగునెడ మాసంబునకును-సంవత్సరనిర్ణయంబగునెడ సంవత్సరంబునకును - ఒకరూపంబునకుంకళాంతరంబుసాధించియాఫలంబునరూపంబు సంకలనంబొనర్చియారాశినిం బ్రశ్నోక్తమాసంబులలేక సంవత్సరంబుల -సంఖ్యాలెన్నియగునన్నిమార్లువర్గించియారాశిని ప్రశ్నోక్తమూలముచేగుణించిన వడ్డిచే గూడినమూల్యంబగుననుట-

ఉదాహరణము-

నూటికైదు మేరనొకశతాష్టకమున । మాసమనుమితములను
రలమరల । వడ్డివడ్డికూడివరలుసమూలాంత్యధనము దెలుపు
వేగఘనుడనాకు-

ప్రమాణము	ప్రమాణధనము	ప్రమాణ ఫలము	ఇచ్ఛ నెలలు	ఇచ్ఛాధనము
నెల౧	౧౦౦	౫	౧౨	౬౦౦

ఈ యుదాహరణంబునకు న్యాసము

క్రమము		అన్యోన్యము	
౧	౧	౧	౧
౧౦౦	౧	౧౦౦	౧
౫			౫

రుజువు

క్రమము		అన్యోన్యము	
౧	౧	౧	౧
౧౦౦	౬౦౦	౧౦౦	౬౦౦
౫			౫

ఇందుబహురాశివధము ౫ స్వల్పరాశివధము ౧౦౦ భక్తలబ్ధఫలము ౫/౧౦౦ హారభాజ్యంబులనైదిటి నపవర్తనము జేయ ఫలము ౧/౨౦ ఇందు మూలము సంకలనము జేయ ౨౧/౨౦ ఇదియు నెన్నటికిని మూలరాశియనిపించుకొనును పూర్వరాశి ౨౧/౨౦ మూలధనము ౬౦౦ చే గుణింప ౧౨౬౦౦/౨౦ లబ్ధము సమకళాంతరమూలము ౬౩౦ ।

ఇందుబహురాశివధము ౪౧౦౦ స్వల్పరాశివధము ౧౦౦ చే భజింపలబ్ధము కళాంతరము ౪౦ మూలధనయుక్తము ౬౪౦

ప్రథమమాసమునకు

ద్వితీయమాసమునందు

ప్రథమసాధితరాశి ౨౧/౨౦ వర్గము ౪౪౧/౪౦౦ మూలముచే ౬౦౦ గుణింప ౨౬౪౬౦౦/౪౦౦ ఛేదముచే నపవర్తనము జేయలబ్ధసమకళాంతరమూలము ౬౬౨

న్యాసము

ప్రమాణము		ఇచ్ఛాపక్షము	
౧	౧	౧	౧
౧౦౦	౬౪	౧౦౦	౬౪౦
౫			౪

ఇచ్ఛాబహురాశివధము ౪౨౦౦ స్వల్పరాశివధము చే భజింప లబ్ధము కళాంతరము ౪౨ మూలధనయుక్తము ౬౪౦ ద్వితీయమాసాంతధనము ౬౬౨

తృతీయమాసమునకు-

సమూలకళాంతరము

క్రమసాధితము

౨౧ఘునమునకు ౯౨౬౧దీని మూలధన
౩౦ ౬౮౦౦

ము చేరా౦ గుణించి ౬౦౦ చేనప

వర్తనము జేయలబ్ధము సమకళాం

తరము ౯౨౬ ౧/౧౮

రుజువు

క్రమన్యాసము		అన్యోన్య పత్రం	
౧	౧	౧	౧
౧౦౦	౫౬౨ ౧౦౦		౬౬౨
౫			౫

ఇంతుబహుల రాశివధము ౧౦ చేనప

వర్తనము జేయ ౪౪౧/౧౦ చే భక్తల

బ్ధం ౪౪౧/౧౮ మూలధనం౬౬౨

అదాగంతృతీయమాసాంతేను ౨౬ ౧/౧౮

నాలవమాసంబున

పూర్వోక్తరీత్యాసకళాంతరమూ

లము ౨౧చతుర్ఘాతము
౩౮

౧౯౪౪౬౧మూలము చేరా౦ గుణిం
౧౬౮౮౮౮

చి౬౦౦ చేనపవర్తనము జేయలబ్ధ

ము సమకళాంతరము ౯౭౨౬౧
౨౮౮

రుజువు

క్రమన్యాసః		ఫల చేదాంబులన్యస్త పత్రము	
౧	౧	౧	౧
౧౦౦	౬౨౬౧/౧౦	౧౦౦/౧౨	౯౨౬౧
౪			౫

ఇందు హారభాజ్యంబుల నలువదిచేత
నపవర్తనము జేయ బహురాశిః ౨౬౧
స్వల్పరాశి ౨౦౦ లబ్ధకళాంతరము
౪౬ ౬౧ మూలధనంః ౨౬
౨౦౦

౧ యోగముః ౭౨ ౮౧/౨౦౦
౧౦

అయిదవ నెలకు

పూర్వోదాహృతసకళాంతర

రూపము ౨౧/౨౦ పంచమఘాతము

౪౦౮౪౧౦౧ మూలధనము ౮౦౦
౩౨౦౦౦౦౦

చే గుణించి

౮౦౦ చేనపవర్తనము జేయ లబ్ధం

సకళాంతరములు

౧౦౨౧ ౦౧౧/౪౦౦౦

(ఋజుఫ)

క్రమన్యాసము ఫలభేదంబుల
నోన్యన్యభాగానయనము

౧	౧	౧	
౧౦౦	౧౯౪౪౮౧/౨౦	౧౦/౨౦౦	౧౯౦౦౦౧
౫			౫

ఇందు హారభాజ్యంబుల ౫ చేనప
వర్తించి బహురాశివధము
౧౯౪౪౮౧ స్వల్పరాశివధము
౪౦౦౦ లబ్ధకళాంతరము ౪౮

౨౪౮౧/౪౦౦౦ అన్యోన్యంః ౭౨ ౮౧/౨౦౦

నిష్పన్నసమూలధనము ౧౦౨౧
౦౧౧/౪౦౦౦

ఆరవ నెల.

పూర్వోదాహృతసకళాంతరరూపము $\frac{౨౧}{౨౦}$ షష్ఠ్యాంశం $\frac{౮౫౭౬౬౧౨౧}{౬౪౦౦౦౦౦౦౦}$

దీనిని మూలధనము చే ౮౦౦ గుణించి ౮౦౦ చే నపవర్తనము జేసి ఆగవమాససకళాంతరమూలము.

౧౦౭౨ $\frac{౬౧౨౧}{౮౦౦౦౦}$

ఋజువు.

క్రమన్యాసము. ఫలచ్ఛేదాన్యపక్షః

౧	౧	౧	౧
౦౦౮	౮౦౮౪౫౦౪ ౦౦౦౪	౦౦౮ ౦౦౪	౮౦౮౪౫౦౪
౫			౫

యిందును హారభాజ్యంబులను ౫ చే నపవర్తనము జేసి బహురాశివధము ౪౦౮౪౧౦౧ స్వల్పరాశివధము ౮౦౦౦౦ లబ్ధంకళాంతరము ౫౧ $\frac{౪౧౦౧}{౮౦౦౦౦}$ మూలంధనం ౧౦౨౧ $\frac{౧౦౧}{౬౦౦౦}$ ఖ ౧౦౭౨ $\frac{౬౧౨౧}{౮౦౦౦౦}$

ఏడవ నెల.

౬ పూర్వోదాహృతసకళాంతరధనము $\frac{౨౧}{౨౦}$ సప్తమఘాతము $\frac{౧౮౦౧౦౮౫౪౧}{౧౨౮౦౦౦౦౦౦౦}$ మూలము ౮౦౦ చే గుణించి ౮౦౦ చే నప

క్రమన్యాసము. ఫలచ్ఛేదాన్యపక్షః

౧	౧	౧	౧
౦౦౮	౮౧౮౬౨౯౫ ౦౦౦౦౦౫	౦౦౦౦౫ ౦౦౦	౮౧౮౬౨౯౫
౫			౫

ఇందునుహారభాజ్యంబులన
యుకుచె నపవర్తనము చేశిబహు
రాశివధము - ౫౪౭౬౬౧౨౧ స్వ
ల్పరాశివధము - ౧౬౦౦౦౦౦ - లబ్ధ -
కళాంతరం - ౪౩౯౬౬౧౨౧ / ౧౬౦౦౦౦౦ పూర్వ
ధనం - ౧౦౨౧ ౬౧౨౧ / ౮౦౦౦౦ - లబ్ధసరా
శికం - ౧౧౨౪ - ౧౫౫౪౮౧ / ౧౬౦౦౦౦౦

వర్తనము చేసిలబ్ధాంసమకళాంతర
మూలం - ౧౧౨౪ ౧౫౫౪౮౧ / ౧౬౦౦౦౦౦

మూడోనెల - రుజువు

పూర్వోక్తక్రమంబున బహురా
శివధకము - ౧౫౦౧౧౫౫౪౮౧
స్వల్పరాశివధము - ౩౨౦౦౦౦౦౦ ల
బ్ధకళాంతరం -
౫౬౯ ౦౫౫౪౮౧ / ౩౨౦౦౦౦౦ పూర్వధనం -
౧౧౨౪ - ౧౫౫౪౮౧ / ౧౬౦౦౦౦౦ యోగం ఆల్పమేవ

పూర్వోక్తరాశ్యనుసారకళాంత
రరూపకం ౨౧ / ౨౦ అష్టగుణఘాతము
౩౭౫౨౨౫౪౯౩౬౧ / ౨౪... మూలధ
నము ౫౦౦ చేత గుణించి ౨౫౦౦౦ చేత
అపవర్తనము చేశినసకళాంతర
మూలం - ౧౧౫౧ ౩౫౪౯౩౬౧ / ౨౦౦౦౦౦౦

తొమ్మిదోనెల రుజువు

పూర్వోక్తక్రమంబున బహురాశివధ
ము - ౩౭౫౨౨౫౪౯౩౬౧ స్వల్ప
రాశివధము - ౬౪౦౦౦౦౦౦౦ లబ్ధక
ళాంతరము ౬౦ - ౨౨౨౫౪౯౩౬౧ / ౬౪౦౦౦౦౦౦౦

పూర్వానీతసకళాంతరరూపసకపు
ఘాతితము ౭౯౩౨౫౧౦౮౬౪౮౧ / ౪౧౨౨౦౦౦౦౦౦౦
లబ్ధసకళాంతరమూలం - ౧౨౮౧
౮౨౮౬౪౫౧ / ౬౪౦౦౦౦౦౦౦

౯వ నెల

పూర్వోక్తదాహృతసకలాంతరదశమఘాతితం.

౧౬౬౭౯౫౫౦౯౭౫౨౧ దీనిని-
౧౦౨౪౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

అసలు ౫౦౦చేత గుణించి ౫౦౦చే

తఅపవర్తనము చేసిలబ్ధసకలాంత

తము-౧౩౦౩- ౧౪౫ ౯౭౫౨౧
౧౨౫౦౦౦౦౦౦౦౦

పూర్వక్రమంబునబహురాశిధ

ము-౭౯ ౪౨౫౦౪ ౬౫౫౧౯ స్వల

రాశిధము-౧౨౫౦౦౦౦౦౦౦ లబ్ధ

కళాంతరము-

౬౨- ౬౫౦ ౪౬౫౫౧ పూర్వలబ్ధ
౧౨౫౦౦౦౦౦౦౦

౧౨౪౧ ౪౪౬౫౧
౬౪౦౦౦౦౦౦

పదకొండో నెల యోగఫలము

పూర్వోదాహృతసకలాంతరలమూామునకేకాదశఘాతము-

౩౫౧౨౭౭౫౦౫౪౨౨౧ అస
౨౦౪౮౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

లు ౫౦౦ అపవర్తనాంకం ౫౦౦

లబ్ధసకలాంతరరాశిధనం ౧౩౬౫

౧౩౫౦౫౪౨౨౧
౨౫౬౦౦౦౦౦౦౦

పూర్వక్రమంబుననైదిటపవర్తనబహురాశిధము-

౧౬౬౭౯౫౫౯౭౫౨౧ స్వల్ప

రాశిధము-౨౫౬౦౦౦౦౦౦౦౦

లబ్ధకళాంతరము

౬౫ ౩౯౫౫౯౭౫౨౧
౨౫౬౦౦౦౦౦౦౦౦

పన్నెండవ నెల

పూర్వోదాహృతసకలాంతరమూలము ద్వాదశస్పూరితము -

౭౩౫౫౫౨౭౫౧౧౩౫౬౬౪౧
౪౦౯౬౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦ అసలు ౫౦౦

అపవర్తనాంకము(౫౦౦)లబ్ధం

౧౪౩౬-౩౫౦౭౫౧౧౩౫౬౬౪౧
౫౧౨౦౦౦౦౦౦౦౦౦

పూర్వక్రమాపవర్తనసకళాంతరాశి

లబ్ధ ౩౫౦౨౭౭౫౦౫౪౨౨౧

స్వల్పరాశి ౫౧౨౦౦౦౦౦౦౦౦౦

కళాంతరం

౬౫ ౨౧౧౭౫౫౫౪౨౧
౫౧౨౦౦౦౦౦౦౦౦౦

పదమూడవనెల

పూర్వోక్తసకలాంతరరూప

౨౧ త్రయోదశఘాతం
౨౦

౧౫౪౪౭౨౩౭౭౭౩౯౧౧౯౪౬౧
౮౧౯౨౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦ అసలు
౮౦౦

అపవర్తనాంకం (౮౦౦) లబ్ధంస
కలాంతరమూలం ౧౫౦౮
౫౩౧౭౭౭౩౯౧౧౯౪౬౧
౧౦౨౪౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

పూర్వక్రమసకలాంతర బహురాశి
వధం
౭౩౫౫౮౨౭౫౧౧౩౮౬౬౪౧ స్వ
ల్పరాశివధ
౧౦౨౪౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

లబ్ధకలాంతరం
౭౧౮౪౪౭౨౭౫౧౧౩౮౬౬౪౧
౧౦౨౪౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

పద్నాలుగోనెల

పూర్వోక్తదాహృతసకలాంతరరూపం

౨౧ చతుర్దశఘాతం
౨౦

౩౨౪౩౯౧౯౯౩౨౫౨౧౫౦*
*౮౬౮౧
౧౬౩౮౪౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

అసలు ౮౦౦ గుణించగా వచ్చే

అపవర్తనం లబ్ధ
౧౫౮౩
౧౯౩౫౯౩౨౫౨౧౫౦౮౬౮౧
౨౦౪౮౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

క్రమన్యాసం ఫలచ్ఛేదాన్యపక్షము

౨ ౦	౧౫౪౪౭౨౩౭౭౭౩౯౧౧౯౪ ౬౧
	౧౦౨౪౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
౪	

స్వల్పరాశివధం
౨౦౪౮౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
బహురాశివధం
౧౫౪౪౭౨౩౭౭౭౩౯౧౧౯౪౬
లబ్ధకలాంతరం ౧

ప్రశ్నలు ౨౪ సముజ్ఞ

౭౫ ౮౭౨౩౯౭౭౭౩౯౧౧౯౪౬౧
౨౦౪౮౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

నెలకునూటికొకటినిపూర్వపద్ధక । నెలనెలకునుజేర్చిన విధి నెలలను । ఖ
ఖరసంబులకునుకడనే, తపడ్డిగూడినట్టియసలుకొప్పు జెప్పుమా । శ్రీ ౧ ౦ శ
... పదినూరు సకలకునుకలధియసంగుకట్టడైన । పంచమాసముల

శుభాంగి వేబల్కు ...పంచశతకమునకుబడయు సకళ॥ దళము వృద్ధిగాగ దా
గొన్న ధనమున। మాసకళకు కళయుమరియొసంగ। బాసజేసినటబచ్చు మా
పాట్లకమున సహస్రమునకునిచు నెంత॥ ... ...*

ప్ర-౧-౧౦౦-౧ నె ౯ అ౫౦౦ ద్వి-౧-౧౦౦కి-౧/౩ నె ౫ రూ ౫౦౦

తృ నెం౧కి-౧౦౦కి-౧/౨ నెల రూ ౧౦౦౦

గుణోత్తరకరణసూత్రం

విషమే గచ్ఛే వ్యేకే గుణకః స్థాప్యస్సమేఽర్ధితే వర్గః। గచ్ఛ
క్షయాంతమంత్యాద్వ్యస్తం గుణవర్గజం ఫలంయత్తత్। వ్యే
కం వ్యేకగుణోద్ధృతమాదిగుణో స్యాద్గుణోత్తరే గణితం॥

గుణవృద్ధివిధియందు గుణము వర్గంబని చిహ్నాలనొనరించి చెలగనందు। విష
మగచ్ఛంబైన వ్యేకంబు గుణమునుయుక్మగచ్ఛంబైననొగి దళంబు। వర్గం
బునను గాగ వరుసగచ్ఛాంతంబు గుణవర్గములనిడి గురుతుగాగ। వ్యస్తం
బుగా గుణవర్గఫలంబది హీనరూపము గుణహీనరూప। మునభజింపంగబడి
యాదిముఖముతోడ। గుణితమగుచును నెగడును గణితమగుచు। సంఖ్యమర
దుగుణంబులనలవడంగ। నుంచవలయును స్వేష్టంబులొప్పుగాగ॥

విషమేతి-విషమే గచ్ఛే వ్యేకే సతి-గుణకః స్థాప్యః। సమే గచ్ఛే అర్ధితే సతి వర్గః స్థాప్యః। గచ్ఛక్షయ పర్యంతం ఏవంవిధే కృతే। తతోఽన్త్యాద్వ్యస్తం పరిగణం గుణవర్గజంఫలం యథాగుణవర్గాః స్థాపితాస్తథా తద్గుణవర్గాభ్యాం జాతం యత్ఫలం తద్వ్యేకం ఏకహీనం। వ్యేకగుణోద్ధృతం ఏకహీనగుణకేన భ

గచ్ఛ బేశియగునెడ ఒకటిదోశిగుణస్థానంబునను- గచ్ఛయుక్మంబగునెడ అర్ధించి వర్గంబునను- గచ్ఛక్షయము వినంతను నిండపటిగుణస్థానంబు గుణసంఖ్యనుంచి విలోమక్రమంబున గుణస్థానంబున గుణకంబును వర్గస్థానంబున వర్గంబును జేయుచు రానంత్యంబున నే ప్రాప్తమగు రాశియందొకటి త్రోశి

క్తం ఆదిగుణం। ఆదిధనేన గుణితం స
త్ గుణోత్తరే - గుణనచయే- గణి
తం సర్వధనం భవతి॥

యారాశిని రూపహీనంబగు గుణ
ముచే భాగించియాఫలము నాదిచే
గుణింపగుణోత్తరఫలంబగుననుట.

ఉదాహరణం

పూర్వం వరాటకయుగం యేన ద్విగుణోత్తరం ప్రతిజ్ఞాతః। ప్ర

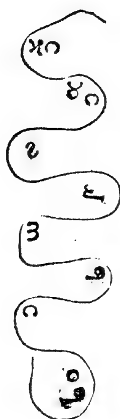
త్యహమర్థిజనాయ సమాసేన మాసే కతి దదాతి॥

ఆదిని వరాటయుగ్మంబునర్థికొసగి। ద్విగుణచయమున దివసంబు తెనువతో
డ। నొసగ శపథంబు జేసిన నొసర నెన్ని। విపణముల నిచ్చు నెలలోన నేపరి
రింపు॥

యేన దాత్రా ప్రథమదినే ద్విగుణో
త్తరం వరాటకద్వయం ప్రత్యహం
ప్రతిజ్ఞాతం దత్తం స దాతా మాసే
యాచకజనాయ కతి నిష్కాన్ దద
దాతి తద్వదేత్యర్థః।

ఈ యుదాహరణంబున మొదలిది
నము రెండవ్వలిచ్చి ప్రతిదినము రెట్టిం
పుగనిత్తునని ప్రతిజ్ఞ జేసిన దాత ఒక
నెలకు నెన్ని విపణంబులిచ్చునని
ప్రశ్నము

న్యాసః ఆది-౨ ఉత్త
రో ద్విగుణః గచ్ఛః
౩౦ యథా సమే చ
ఛ్చే ౩౦ అర్ధితే ౧౫
వర్గః విషమః ౧౫
వ్యేకః ౧౪ గుణః అ
ర్ధితః ౭ వర్గః వ్యేకః
౬ గుణః అర్ధితః ౩
వర్గః వ్యేకః ౨ గుణః
అర్ధితః వర్గః వ్యే
కః ౦ గుణకస్థానే
ద్వే అగుణకః అత్ర వ్యే

గుణం వరాటకరాశి
౨ ౨౧౪౭౪౮౩౬౪౬
వర్గః ౦ ౭౮౭
౪ దీనిని విపణ
౨ రాటకములగు
౨౦౪౮౦ చే
గుణితం భాగించినల
బ్దివిపణ
౧౦౪౮౫౭౬

గణాః౪అయందిగుణః౮పత్ద్వగణాః
౬౪అయుంద్విగుణః ౧౨౮ పత్ద్వ
గణః ౧౬౩౮౪ అయంద్విగుణః
౩౨౭౬౮ పత్ద్వ గోణయం
౧౦౭౩౭౪౧౮౨౪ఫలమిదం వ్యేకం
౧౦౭౩౭౪౧౮౨౩ వ్యేకగుణేన
౧ఉద్ధృతంత దేవ౧౦౭౩౭౪౧౮
౨౩ఆనా౨గుణితం ౨౧౪౭౪౮
*౩౬౪౬పతావంతో వరాటకా
మాసైద్రమ్మాః పతేవరాటకాః౬ఖిః
౨౦౪౮ంభక్తాఃలబ్ధనిష్కాః ౧౦*
౪౮౫౭ శేషం౧౨౭౬ షోడశగు
ణం౧౯౬౪౫౭౬పునః ౨౦౪౮ంభ
క్తంలబ్ధద్రమ్మాః౯ శేషం౧౨౫౬
షోడశగుణా౧౯౬౧౬పునః పభిః
౨౦౪౮ంభక్తంలబ్ధాపణాః౯శిష్టం
౧౧౭౭౬పణగుణం ౪౭౧౦౪
పునరేభిః౨౧౪౮ంభక్తంఫలం కాకి
ణ్యోశిష్టం౬౧౪౪ వింశతిగుణం
౧౨౨౮౮౦పునః ౨౦౪౮ంభక్తం
లబ్ధంవరాటకాః౬ పతావంతోని
ష్కాః౧౦౪౮౫౭౬ ద్రమ్మాః౯ప
ణాః౯ కాకిణ్యో౨ వరాటకాః౬

వర్గితం	శేషంవరాటకం
౬౪	౧౨౭౬
౨	
గుణితం	దీని ద్రమ్మవరాటక
౧౨౮	లగు౧౭౧౦చే భాగిం
వర్గితం	పలబ్ధద్రమ్మములు
౧౬౩౮౪	౯
౨	శేషము
గుణితం	౭౬౬
౩౨౭౬౮	దీనిపణవరాటకల
వర్గితం	గుణం చే భాగి వ లబ్ధము ౯
౧౦౭౩౭౪౧౮౨౪ శేషం	
వ్యేకం	౬౪
౧౦౭౩౭౪౧	దీని కాకిణీ వ
౮౨౩గుణం౨ వ్యే	రాటక గు
కగుణం	౨౦ చేభా
౧	గింపలబ్ధము
దీనిచే భాగించినరాశి	కాకిణులు
౧౦౭౩౭౪౧౮౨౩	౨
౨౪౨	శే వరా
గుణితరాశి	
౨౧౪౭౪౮౩౬౪౬	

ఉదాహరణం:

ఆదిర్ద్వయం సఖే వృద్ధిః ప్రత్యహం త్రిగుణోత్తరా। గచ్ఛస్సప్త
దినం యత్ర గణితం తత్ర కిం వద

ఆది రెండు వృద్ధియు గుణిగె రెట్టులు। ప్రతిదినంబు గచ్ఛ బరగ నేడు। గాన నందు
నెంత గణితంబగును వేగ। గణకవర్య బలుకు మగండ వేని

ఆదిరితి - హే సఖే యత్ర ద్వావేవ
ద్వయం ఆదిధనం ప్రత్యహం త్రిగు
ణోత్తరా వృద్ధిః సప్తదినం గచ్ఛః తత్ర
గణితం సర్వధనం కిం తద్వద

న్యాసః

ఆదిః ౨ ఉత్తరః త్రిగుణః గచ్ఛః ౭

యథా గచ్ఛః ౭ విషమత్వాత్ వ్యే
కః ౬ గుణః సమః ౬ అర్ధితః ౩ వ
గః వ్యేకః ౨ గుణః. అర్ధితః ౧ వ
గః వ్యేకః ౦ గుణః - గుణః ౩ వగః ౯
పతత్రిగుణః ౨౭ తద్వగః ౭౨౯
అయం త్రిగుణః ౨౧౮౭ ఇదంఫలం
వ్యేకం ౨౧౮౬ వ్యేకగుణేన ౨ భక్తం
౧౦౯౩ ఆదినా ౨ గుణితం పతదేవస

ఈ యుదాహరణమునందు ఆది ౨
ప్రతిదిన వృద్ధి త్రిగుణంబగు గచ్ఛ ౭ ను
బలుకుటవలనను - పూర్వోదాహ
రణంబున గుణము ౨ అగుటవలన వ్యే
క గుణంబు చేత భాగించు నెడ భేద
ము దెలియకుండుటవలన నిప్పుడు
త్రిగుణవృద్ధి యుదాహరింపబడెన
దియు - పూర్వోదాహరణంబున గ
చ్ఛ సమంబగుట దీని విషమంబుగ
నుండునటుల బలుకంబడియెనని భేద
ము విచారించవలెను

గుణ్యం
౩ ౨౧౮౭ ౯
౧ ౬
వర్గం వ్యాసగుణం ౧౮
౯ ౫౪
౩ ౨౧౮౬ ౧౬౨
గుణితం ఫలం
౭౭ ౧౦౯౩ ౭౮౬
వర్గితం ౨౮౬ ౧౦౫౮

[illegible]

[illegible] గుణనయాంబు[illegible]

[illegible] | యోజ

[illegible]

[illegible]

అంకశేషాః

గుణ్యం [illegible]
౫ వర్గితం
వర్గితం
[illegible]
గుణితం
[illegible]

వర్గితం
[illegible]

గుణితం వ్యాసగుణాభ్యాస [illegible]
[illegible]

ఆదిగుణరాశి
[illegible]
[illegible]

[illegible]
దీని [illegible] లకు
[illegible] ంచి లబ్ధ
యోజ [illegible]
శేషాంగుళాలు
[illegible]
[illegible]
[illegible] ంచినల
[illegible]
శేషాంగుళాలు
[illegible]
దీని [illegible]
భాగ [illegible] ములు [illegible]

శేషాంగుళాలు౯

అక్షచ్ఛందోజాతౌ సమవృత్తాది
సంఖ్యాజ్ఞానార్థమాహ-
తత్రాదౌ సమార్ధసమ
విషమవృత్తానాం స్వరూపం నిరూ
పయతి త్రిభిః-

అఙ్ఘ్రయో యస్య చత్వారస్తుల్యలక్షణలక్షితాః। తచ్ఛన్దః
శాస్త్రతత్త్వజ్ఞాస్సమవృత్తం ప్రచక్షతే॥ ప్రథమాంఘ్రిసమో
యస్య తృతీయశ్చరణో భవేత్। ద్వితీయస్తుర్యవద్వృత్తం తదర్ధ
సమముచ్యతే॥ యస్య పాదచతుష్కేపి లక్ష్మ భిన్నం పరస్ప
రం। తదాహుర్విషమం వృత్తం ఛన్దశ్శాస్త్రవిశారదాః॥ ౩

అప్పకవీయమునందు-

జగతిసమవృత్తమెన్న నాఘ గమునసం। సంభవగ నొండె నన్ని గణగముల
ఘనగు। సగసగ బువిహో ద్వానగొడువ నాక। త్రాసములు పరోకుంబులు వ
రిథవి స్మలక్షణములు సమములయ్యె సర్ధసమ। సమములందు నాల్గుచరణ
ములను। విషమపదములొక్క పలుగుల గుణము। నను పదంబు లొక్క సరిగణ
ములు॥ చరణములును వర్ణసంఖ్యను గల్గి। నాల్గు పాదములగణములు నాల్గు
విధములై చెలంగువృత్తములు విషమవృత్తంబనంగ వెలయుచుండు॥

సూత్రం

పాదాక్షరమితిగచ్ఛే గుణవర్గఫలం చయేఽద్విగుణే। సమవృత్తానాం
సంఖ్యా తద్వర్గో వర్గవర్గశ్చ। స్వస్వపదోనౌ స్యాతామర్ధసమానాం
చ విషమాణామ్

పదమగువృత్తజాతులను పాదమునందగు వర్ణసంఖ్యదా। నదిచయయుగ్మ
తగ బరగియాగుణవర్ణఫలంబు సంఖ్యయౌ। నదిసమవృత్తములకు ద్వితీయ
నాకృతియౌ స్వరూపస్వకీయమౌ పదముల బాసియర్ధసమముఖ్యాసితములౌ విష
మాంఘ్రులన్నగుణ॥

పాదే ॥ గచ్ఛే పాదాక్షరమితే సతి
చయే ద్విగుణే సతి పూర్వవత్ విష
మే గచ్ఛస్యైకత్యాగాద్ ద్విగుణవ
ర్గఫలం సమవృత్తానాం సంఖ్యా భ
వతి. అయమర్థః గాయత్ర్యాది
ఛందసాం సంఖ్యా ఉక్తా ఆదిషా
డాః । తత్ర షడ్వర్ణో గచ్ఛః ॥ గా
యత్ర్యాః చయస్తు ద్విగుణః । తతః పూ
ర్వవదానీతం గుణవర్గఫలం సమ
వృత్తానాం సంఖ్యా స్యాత్

తద్వర్గః సమవృత్తసంఖ్యా
వర్గః వర్గవర్గః సమవృత్తసం
ఖ్యావర్గస్యాపి యో వర్గః తౌ స్వ
స్వపదోనౌ స్వస్వమూలసంఖ్యా
రహితౌ అర్ధసమానాం విషమా
ణాం చ వృత్తానాం సంఖ్యే స్యా
తాం । సమవృత్తసంఖ్యావర్గః
సమవృత్తసంఖ్యాహీనః అర్ధస
మవృత్తసంఖ్యా । అథ సమవృత్త
సంఖ్యావర్గవర్గః సమవృత్తసం
ఖ్యావర్గహీనః విషమవృత్తసంఖ్యే
త్యర్థః

వృత్తజాతులయందు ఒక పాదము
నెన్ని వర్ణంబులుండునది గచ్ఛయ
గు గాన దాని గచ్ఛ జేసికొని పూ
ర్వోక్త క్రమంబున ద్విగుణచయం
బుగా నేర్పడు సంఖ్యయు సమవృత్త
సంఖ్యయగు - అనగా పూర్వసూ
త్రోక్తంబగు వట్లు సంఖ్యయందొ
కటి త్రోయుటయు నేకహీనగ
చ్ఛచే భాగించుటయు నాదిచే గుణిం
చుటయు నను విశేష విధులిందు ప
యోగింపవనుట.

సమవృత్తసంఖ్య వర్గించియం
దు మూలము వ్యవకలించిన శేషము
అర్ధసమవృత్తసంఖ్యయగు
ఆ వర్గమును మారల వర్గించియా
మూలము త్రోచిన శేషము విషమ
వృత్తసంఖ్యయగు

ఉదాహరణం

సమానామర్ధతుల్యానాం విషమాణాం పృథక్ పృథక్ । వృ
త్తానాం వద మే సంఖ్యామనుష్టుభి ఛందసి ద్రుతం ॥

సమతగలుగునట్టిసంఖ్యయునర్ధంబుసమముగాగనుండుసంఖ్యగలుగు। జా
నివిషమముగుచుదనరువృత్తంబులసంఖ్యదెలుపనుష్టుప్ఛందమందు॥

సమానామితి- అనుష్టుప్ఛందసి సమానాం అర్ధసమానాం విషమాణాంచ వృత్తానాం సంఖ్యాం పృథక్పృథక్ క్రమతం మెవద

ఈయుదాహరణంబున ననుష్టుప్ఛందంబున గల సమవృత్తసంఖ్యయు - అర్ధసమవృత్తసంఖ్యయు - విషమవృత్తసంఖ్యయు వేర్వేర దెలుపుమనుప్రశ్నప్రక్రియము

న్యాసః

ఉత్తరః ౨ గచ్ఛః ౮ యథాగచ్ఛః ౮ అర్ధితః ౪ తదర్ధం ౨ తదర్ధం ౧ వ్యేకం ౦ గుణః

౨ తద్వర్గః ౪ తద్వర్గః ౧౬ తద్వర్గః ౨౫౬ ఇత్యనుష్టుప్ జాతౌ సమవృత్తసంఖ్యా

ఏతద్వర్గః ౬౫౫౩౬ అయం సమవృత్తసంఖ్యయా ౨౫౬ హీనః ౬౫౨౮౦ ఇయమనుష్టుభి అర్ధసమవృత్తసంఖ్యా

సమవృత్తసంఖ్యావర్గస్య ౬౫౫౩౬ వర్గః అయం ౪౨౯౪౯౬౭౨౯౬ అయం స్వపదేన అర్ధసమవృత్తరూపసంఖ్యయా ౬౫౫౩౬ ఊనః ౪౨౯౪౯౦౧౭౬౦ ఇయమనుష్టుభి విషమవృత్తసంఖ్యా

ఏవమన్యేష్వపిఛందస్సు ఉక్తాద్యుత్కృతిపర్యంతేషు సమార్ధసమవిషమవృత్తసంఖ్యా బోధ్యా ఏతే ప్రస్తారాదిగురుభేదాస్తు పూర్వం మహోత్పలశార్ఙ్గధరోక్త్యా అంకాశ్చ జ్ఞేయాః॥

సమవృత్తములు	అర్ధసమవృత్తములు
౨	౨౫౬
వర్గం	వర్గము
౪	౬౫౫౩౬
వర్గం	౨౫౬
౧౬	౬౫౨౮౦
వర్గం	
౨౫౬	

విషమవృత్తములు

౬౫౫౩౬

వర్గం

౪౨౯౪౯౬౭౨౯౬

౬౫౫౩౬

శేషము

౪౨౯౪౯౦౧౭౬౦

ప్రశ్నలు

సమములనదగు సమంబులు। సుమతీ విసమములు బలుతుసొంపగు శ్రేఢీ। వి
షమలగు ప్రవిభగలిగిన। క్రమముగను ష్టిక్ప్రతిష్ట గాయత్ర్యుష్టిక్॥

ప్రథమము-ఉష్టిక్ ౭ ద్విప్రతిష్ట రన్య గాయత్రీ ౬ చ అపి-౧౬

శ్రేఢీ ప్రశ్నో త్తరము-

సంకలితో త్తరము-౧-

భూతశరములు రుతుతరణములుగ జాశర। మునిపుదివ్యలుగ సశర్వ
ములు ఖగుణ। ములిపు రదము ల్దేమ గామ లిభస్వగు। విష్యుణి ౦౯ ౦౫
శరములదగు కరరవులు॥ ౫౫-౬౬-౭౮-౧౦౫-౧౩౬-౩౦౦-౩౨౫-౩౫౧
౩౭౮-౫౬౧-౧౨౨౫-

సంకలితైక్యో త్తరము-

ఖమనుచంద్రులువ్యోమాబ్ధి కాండధరులు జలగజాంకేషులంగాగ్ని
జలగజములు। దిభుజాష్టలు ఖనవాద్రి తిష్ఠశరజ। లఘులుఖశ రేంమగుణగిరు
తైక్యవరుస॥ ౧౧౭౦ ౧౫౮౦-౫౯౦ ౮-౮౭౩౬-౧౬-౨౧౫ -౭౫౭౬౦
౭౩౧౫౦

సమవిషమగచ్ఛో త్తరము-౩

విషమో త్తరము-

శరకరనందేంములు సుకర త్త్వములు ప। శశిఖ జినులు నవరాబ్ధి
చంద్రులంక। భాస్కరములు నగాంక ఖర్జులమితము। లబ్ధమనోజాంక సంయు
తులబ్జనయన॥ -౧౫౯ భులు మకరభముల్ ౬ సుఖబాణ। సఘు-సేషుది
శలుఖగాజయుగము। లంబరేష్ట జముల రాబ్ధ్యగ్నుల కి। ములు నమాంక
యుతుల్ క్రమముప్పగాంచు॥

ఓజాంక సంకలనరాసులు-ప్ర-౧౯౬-ద్వి-౨౫౬-తృ ౨౮౦౧-చ౧౮౮-
పం ౨౭౧౯-షరు౯౬-యుగ్మాంకయుతి-ప్ర౧౫౬- ౨౭౨ప్ర ౬౫౦
ష౧౦౫౬-షం ౮౧౬౦-ష ౨౦౫౦-స ౬౬౮౨

కృతిరోగోత్తరము-౪.

ఖాశ్వవస్వ క్షులిషు నేత్ర శాంఢశరములంగనందేంద్రులనుఖవే ఙాబ్ధిగుద్రులంబ రాగ్న్యంగతర్కములంబరాబ్ధిగవ్రులత త్వాబ్ధిఖాబ్ధులు రహింకృతియుతిః॥ ప్ర-౯౭౭౦- ద్వి ౪౫౨౫-తృ ౧౪౯౬- చ ౧౧౪౪౦ పం-౬౯౩౦ -ష ౧౨౪౦-స ౪౦౪౨౭

ఘనరోగోత్తరము-౫

పూర్ణఖాంబఖాబ్ధులువర్ణసప్త|వసుభుజేంద్రులజలవసువహ్నా వేత్ర|ముసరవ్రుల్లకభగజేఘముని ధరిలక|శిజలఖాంకాష్టహ్యో మేందుశి తకరులు॥ ప్ర-౯౦౦౦౦- ద్వి ౧౪౨౭౭౪-తృ ౧౨౭౨౩౭౪- చ౧౭౫౭౨౬ పం ౧౧౦౨౯౦౪౧

దీర్ఘచతురశ్రవర్గోత్తరము-౬

యుగజలాద్ర్యంకము లుకేర్ణలోకచంద్ర|శరశశాంకులువభూత త్త్వకగిరిగులును|ఖాగ్ని నందెభగసగముల్ కరశతాద్రి|రాగఖాంకములగు గోళరాశివరుస॥ ప్ర-౯౭౪౪ ద్వి ౧౫౧౩౬ తృ౭౨౫౦చ ౪౬౭౯౩౦ పం-౯౦౭౭౭౨

త్రిభుజాకారప్రశ్నోత్తరములు-౭

గిరిరసములు వేదశరములుగుణబాణ| ములగుమధ్య ధనము వేలమి నంత్య|ములుశశాంకశశ్వములుకరదికుల|చంద్రచాపములుముసరసగతి నగశితనీములగునీశరదనేత్రములుగ్రాణ్యబాణపర్వములును బ్రహ్మవార్ధి సప్తిచంద్రమితము సరవిగాంచునట్టి|గణ్యప్రశ్నలంను గణకవర్య ప్ర-మధ్యధనం-౬౭అంత్యధనం-౧౫౧ సర్వధనం-౨౨౧౧ ద్వి-మధ్యధనం-౫౪ అంత్యధనం-౧౦౭-సర్వధనం-౧౩౫౦ తృ-మధ్యధనం-౫౩-అంత్యధనం-౧౦౧-సర్వధనం-౧౭౪౯

సమాంగచ్ఛప్రశ్నోత్తరములు-౮

పూర్ణబాణములుభూమసుత వాఙ్భగతులుమధ్యములగుగ

ణక యంత్య । ధనములంగనిధులు వసథ శారకల్గును । జలనిధులును వరుస సమ పదముస ॥ సర్వధనములగు నసనుగచ్ఛ ఖభాగు । లంబ రాశి సర్వసంఖ్యానములును । నంద రాగతశ ఇమ్మందమతావగు సగ । గణకులౌన ంగగణితఘశతి ॥

ప్ర-మధ్యధనం-౨౦ అంత్యధనం ౯౬-సర్వధనం-౧-౨౦౦

ద్వి-మధ్యధనం-౧౮౧ అంత్యధనం-౨౬౮-సర్వధనం-౮౮-౨౦

తృ-మధ్యధనం-౮౮ $\frac{౧}{౨}$ అంత్యధనం-౯౮-సర్వధనం-౬౭౯

ముఖానయన ప్రశ్నోత్తరములు-౯

వరుస ముఖములు । గిరులు జలములును । ఖరవసువుల పగ । గ్రమ ముఖఫలములు ॥ ప్ర-ము ౭ ద్వి-ముర తృ-ము ౮

చయానయన ప్రశ్నోత్తరం-౧౦

వరుసగన ముఖములు । గిరికోను జలములు । సురిగతిమితముల్ । వరగుణములగు ॥ ప్ర-చ ౮ ద్వి-చర తృ-చ ం ।

గచ్ఛానయన ప్రశ్నోత్తరము-౧౧

వరుసగపదములు । గిరికోను సువులు । ఖరపతిమితియు । సరిజలకర ముల్ ॥ ప్ర-గచ్ఛ ౮ ద్వి-గ ౧౮ తృ-గచ్ఛ-౨౮

నియతానయనపూర్వగణకోత్తరం-౧౨-

నియతానయనచ్ఛలు । నియుతములగు ప్రథమమునందు నిధనందేందుల్ । క్షయమున రామాంగింబులు । ప్రయనందేందులును పూర్వ ధనోత్తరముల్- ప్ర-౧౯౯ ద్వి-౬౩ తృ-౧౯

హీనద్యుత్తరగచ్ఛోత్తర - ౧౩

సప్తమాంశయుక్తసంయుక్తములు । భుజములును శరాంశమూడు గూడు । ర ౧ లగుచు వెలయుగణకి హీనద్యు । ముల గచ్ఛ మితము రాజితము ॥ ప్ర-౩ $\frac{౨}{౭}$ ద్వి-౨ తృ-౨ $\frac{౩}{౯}$

సమధన కాలోత్తరములు-౧౪

సమధనగచ్ఛులుజానగు౯ ఘులుకా|సుమునసంఖ్యయుసారిదిశతంబుకా||
ప్ర-౧౫ ద్వి ౩౩ తృ ౧౦౦

న్యూనాధికగత్యుత్తరము -౧౫

తత్త్వములనుశశివులధరిసంఖ్యలవయాతు|త్రికముసప్తచంద్రత్రిలవయుక్త| తర్కములనునరయ్యోగరిముచుజనువారి|గచ్ఛదినమితంబు క్రమము గాగ|| ప్ర-౨౫ ద్వి ౩ $\frac{౭}{[illegible]}$ తృ-౬ $\frac{౩}{౧౭}$

హీనచయములు [illegible] ౧౬

వడనములు హీన [illegible] త్రి [illegible] స [illegible] గ|[illegible]నాలుగువహవ్యలుమూ డున [illegible]|[illegible] ధనముగానయ చేసి [illegible] [illegible]లుగ [illegible] ఘుయ లచేత|| ప్ర-౩ ద్వి-౪ తృ-౮ చ-౩ ప-౦ ష-౧

శేఢ్యు సమాహరణములు ౧౭

వారకలును [illegible] గాయ [illegible] |[illegible]గహా - సముశత ఘ్న| సంఖ్యలార్య ప్రశ్న సప్త త్రి [illegible] | [illegible] నేత్రము [illegible]నుచానక శలు|| రామ [illegible] భ [illegible] నముల [illegible] | [illegible] సంబులింద్రియము ను|జలశరంబులే [illegible] చగుణ [illegible] |[illegible] గుణములు [illegible] నున్నపు ల్ చంద్ర బాణతర్క నాగిరంబులుతర్క|నయనవ్యోమగతులునంగభగుణ| ములునా త్రి రామభుజములునంగాంకరవులు నాదిపని [illegible] మూట||

ప్ర-౩౭-౨౮-౧౬-సమానం-౨౭

ద్వి-౪౬౫౧-౪౦౨౬-౩౨౭౬-౨౩౭౬-౧౨౯౬-సమానం-౩౧౨౫

తృ ౭౦౯౯౩-౬౩౨౧౭|౫౪౧౮౫ ౪౩౫౬౧-౩౧౨౧౩-౧౬౮౦౭-సమానం-౪౬౬౫౬

పుష్పగుణనప్రశ్నోత్తరము-౧౮

ఆదిసంఖ్యయసమునష్టవస్వగ్నులు|గుణగజాళినందగుహది శలును|

సమసుమనోళినాదిచతుష్కములఖగుణాంగ। ములుశరాంకశాముపూర్ణా ధరలు

ప్ర-ఆది-౩౭౭సముధనం-౬౩౦ ద్వి-ఆది౨౩సముధనం-౬౩౦

తృ-అ౧౭౬౯-సముధనం-౧౦౩౯౫

అంత్యసమీకరణోత్తరం-౧౯

విశ్వసప్తగతులు వెలయుఫలంబులు। మొదటిప్రశ్న లోనముగుదరెంటి। చంద్రగజములేక జలము ప్రకృతిరుద్ర। రసములగును వరుస కత్న చయము॥ మూటగుణనందచంద్రులు మునినిధులును; తానములు తత్త్వములు విశ్వ ధరణిధరము। లరవ్యోబిహ్యప్రమూటలు వంత్యమునను। వసులు దంతంబులు జలాంగవగుసమించు॥

ప్ర-౧౩-౭-౪ సమానం౭-ద్వి౭౧-౪౧-౨౧-౧౧-౬సమానం౩౨

తృ౧౯౩-౯౭-౪౯-౨౫-౧౩-౭-సమానం౬౪

వసుజప్రశ్నోత్తరము-౨౦

హైన్యమితముతో౬తిశకవర్గముచంద్రులు। రెంటనఖశరాత్రుములైనగు మూట। శరశశాంకరామసమ్మితంబగునాడ। లనుచుపరసగాగలలన దెలిపె

ప్ర-౧౦౫ ద్వి-౨౫-౨౦ తృ౩౧౫

హారసంఖ్యోత్తరం-౨౧

అంగనందజలములక్షేత్రమునుగిరి। యూశులర్థబాణనిధిజలాగ్ని। శరములాదులందుకడలుచంద్రాగ్నులు। శరగజాబ్ధులర్థసర్పరుతులు॥

ప్ర-ఆది౪౯౬అంత్యం౩౧ ద్వి ఆ౧౧౭౭౫౫అం౪౭౫

తృఆ-౨౩౪౯౫౫అం౬౭౫

అంత్యనిశ్చయవిషయోత్తరం-౨౨

ఆదిరత్నచయములగు చంద్రవసువులు। శరభుజాంగబాణచంద్రులు జిన। చందములును కడన సర్పములిన దిశల్। చంద్రవసులునగును చంద్రవదన॥

ప్ర ఆ౭౧ అం౭ ద్వి ఆ౧౫౬-౨౫అం౧౦-౨౪ తృఆది ౧౦-౨౪అం౭౧

అంత్యైకశేషవినిమయోత్తరం-౨౩

చంద్రగుణనందనిధిభములే సవతులాగ్గ్రరాగిగొనిన నేకశేషమైయొక్క చోట। నేత్రత్రత్వేందుజలనిధి నీరమితము। సవతులేక్కురుగొనినట్టిచవులమితము॥ ప్ర-౨౬౯౯౩౧ ద్వి ౪౯౪౧-౨౫-౨

శ్రేఢీసకలాంతగప్రశ్నోత్తరం-౨౪

దశమభాగములనుదకఖఖాంగాభ్ర। భకరగిరిరసాబ్ధిబాహుబాణ స్వరరదాశ్వమునులసహితవహాకరతకర।రసములగునుసకళ ప్రథమప్రశ్న ౬౬-౨౦౭౬ ౨౭౫-౨౪౬౭-౨-౨౭౦-౦౦౬। ఖాభ్రఖాభ్రాభ్రఖఖరస గజజలంబులనుశశాంకాభ్రనిధివ్యోమనందఖాంకగజశశాంకోర్ధ్వవస్వభ్రబాండములగు। రెండవప్రశ్నకశయాహంపమితమూ॥ ౫౦౮-౧౮౯౯౯౦౦౧౫౦౧ పదియుమూడగుసున్నలబంధుసముఖతకరాతత్వంబులం ౪౮౬౦౦౦౦౦౦౦౦

మునధరణిపూర్ణ। రాజరవినందజలజినరాపఖశి। వృశయుగాంబరజలధిశతే దెలియుమాట॥౧౦౪౦ ౧౦ ౧౦౦౩ ౨౪౪౯౧-౨౧౯౦౧

౨౫౬-౨౬౦౦-౦౦-౦౦౦౦౦

ఛందోవృత్తప్రశ్నోత్తరం-౨౫

సమవృత్తసంఖ్యలుసర్పాసుంలుపన్నపులంగతకరంబులునందరామ। భాశేషురసములుబరగునర్థసమంబులంగతత్వాష్టలునభజినములు।రవఖాబ్ధులునుపూర్ణరసగిరిచంద్రాభ్రనిధిజలనంద క్షినిరములును। విషమవృత్తంబులువీతకాద్రిఖనందచంద్రాబ్ధివస్వంగచక్రసులభ్ర।గజభుజేషురసంబులుఖరవిలోకి।మునిగిరిగసేందుమితియనుపూర్ణధర।జలగజేష్వింద్రజలనందవక్షిజలధి।జలధిగిరిచందఖాబ్ధిభచంద్రులరయా

ప్ర-ఉష్ణిక్-సమం౧-౨౮ అర్థసమం-౧౦౬-౨౪౬౬ విషమం-౨౬౮౪౯౯౦౭-౨ ద్విప్రతిష్ఠ- సమం౬-౫-౨౪౦ విషమం౨౪౦ తృ-గాయత్రీసమం -౬౪అర్ధ౪౦౩-౨౫౧౬౭౭౩౧-౨౦చ-అష్టి ౬౫౫౩౬అర్ధ- ౪౨౯౪౯౦౧౭౬౧

౧౮౪౦౧౦౭౪౪౦౬౯౪౧౪౫౮౪౩౬౯

అత్యుక్తయను రెండవ ఛందస్సు
నందుత్పన్నంబులగు సమార్ధ
సమ విషమవృత్తంబు లెరుంగు
కొరకు తద్విషయము.
ప్రస్తారక్రమంబునసీ.

అత్యుక్తఛందంబునను నాదియం గెభ మింద్వ బ్రిచంద్రులు మెరయదక ॥ తత్పసంఖ్యయునయి దనరు సమంబులునర్ధ సమంబులందలనుర్వ తియు। శర గుణంబులు కరశరమితియు నునిధితకర్ణములు నాపూర్ణధరణిమితియు। ఖగవు లుగిరిలోకధరలబ్ధినిధులును గజధృతుల్ల కర్ణఖకరములు కర। నేత్ర బాహులు నందాగ్ని నేత్రములును। గాగపదియును రెండయ్యె ఖజినసంఖ్య। లిందునొదు వనిఖజినంబు లెనగు నవియె। విషమవృత్తంపుసంఖ్యలై వెలయుచుండు॥

సమవృత్తంబులు ౧-౮౬-౧౭౧-౨౫౬ మొ౫౧౪
అర్ధసమములు -౧౮-౩౫-౫౦-౭౮-౧౦౩-౧౨౦-౧౩౬-౧౫౪-౧౮౮ ౨౦౬-౨౨౭-౨౩౯ మొత్తం౧౫౧౨ మిగతసంఖ్యలు ౨౪౦ విషమవృత్తంబులు గా దెలియునది.

* శ్రీభాస్కరాచార్యులచే రచితంబయిఘనమహిమ ప్రాచార్యగణకవర్యు। *
* చే విస్తృతంబయి చెలగు లీలావతీవివరణమునందు మనవిస్తృతమగు। *
* శ్రేఢ్యాఖ్యవ్యవహృతిచే ప్రథితంబగు రెండవభాగంబు పుండరీ*
కనయనకృపాలాబ్ధినాంధ్ర కావ్యమొనర్చె కైరవిణీపుర
హరితాస్య॥ యాబ్ధిపూర్ణశశాంకుడై నట్టితడక
మల్లరంగరాయనికిని మాన్యకనకమాంబకును
పుత్రుడైనట్టిసుహిత వేంకటాద్యకృష్ణుం
డు గణకాళిచోద్యమంద॥

శ్రీ వేంకటార్యసద్గురుబ్రహ్మణే నమః

అథ క్షేత్రవ్యవహారస్తృతీయః ప్రారంభః

తత్ర ప్రథమం తదంగభూతం

భుజకోట్యోస్స్వరూపం దర్శయతి భాస్కరాచార్యః

ఇష్టాద్బాహోర్యస్స్యాత్తత్స్పర్ధిన్యాం దిశీతరో బాహుః
త్ర్యశ్రే చతురశ్రే వా సా కోటిః కీర్తితా

తజ్జ్ఞైః

క్షితిరూపంబొక్కడయ్యె నాకృతియుగళి౯ జెల్వొందు దక్షాళిచే।
సతతంబు౯ భుజమంచు కోటి యనుచు౯ జాలంగ బాహ్వాం
చుడా। వితతంబందును స్వేష్టమైనదిశకు౯ విస్పష్టము౯ జెం
దుచు౯। చతురశ్రంబున త్ర్యశ్రమందును దగ౯ సంకేతభే
దంబుల౯

ఇష్టాదితి॥ ఇష్టాద్బాహోస్త
త్స్పర్ధిన్యాం బాహుల
గ్నాయాం దిశియ ఇతరో
బాహుః సా తజ్జ్ఞైః గణిత

శాస్త్రాభిజ్ఞైః త్ర్యశ్రే త్రికోణే చ
తురశ్రే వా క్షేత్రే కోటిః కీర్తి
తా। త్రికోణే చతుఃకోణే వా క్షేత్రే
బాహుద్వయమధ్యే ఏకో భుజసం
జ్ఞః అన్యః కోటిసంజ్ఞః కల్ప్య ఇతి

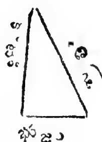
మునుప్రాలయగు త్రికోణక్షే
త్రంబునందైనను నాల్గుమూ
లలగు చతురశ్రక్షేత్రంబు
నందైనను ఇష్టమగు
నొకరేఖకు భుజమనియు దానికం
టియుండు నితరరేఖకు కోటియని
యు గణితశాస్త్రకారకు సంకే
తంబుంచవలయు ననుట. ఇందు
భుజము బాహువు కోటి యనునవి
మూడును స్వభావంబున నేకంబ
య్యె. గణితశాస్త్రకారకు భేదముగా
దెలియవలయు.

తతస్త్ర్యశ్రే కర్ణకోటిభుజానయనం
వృత్తేనాహ

తత్కృత్యోర్యోగపదం కర్ణో దోఃకర్ణవర్గయోర్వివరా
త్ ।మూలంకోటిః కోటిశ్రుతికృత్యోరంతరాత్పదం బాహుః

శ్రుతియనఁగా కోటిభుజాళివర్గయుతికిఁ బొందు మూలంబు దా। శ్రు
తివర్గంబది కోటివర్గవియుతిఁ జోభిల్లు నమ్మూలముఁ। శ్రుతివర్గంబున బా
హువర్గ మెడలఁ బొందు నమ్మూలముఁ। ఇట్లు జేర్పొందును కోటియుం
భుజముల్ జింతింప త్ర్యశ్రంబులఁ

తత్కృత్యోరితి-భుజకోటివర్గయోర్యోగస్య పదం కర్ణో భవతి -కోటిజ్ఞానమాహ - దోః కర్ణ

భుజవర్గంబును కోటివర్గంబునుం గూడి యాఁదు వర్గమూలము గొనిన కర్ణంబగు, దీనికి శ్రుతి యని యుప్రతినామంబు గల్లదు

వర్గయోః భుజకర్ణకృత్యోః-యో ద్వివరం అంతరం తస్మాదానీతం మూలం కోటిర్భవతి
కర్ణకోటిజ్ఞానే భుజజ్ఞానమాహ కోటిరితి-కోటిశ్రుతివర్గయో రంతరాత్ పదం మూలం బాహుర్భవతి

కర్ణవర్గము నందు కోటివర్గము ద్రొచి శేషమున కు మూలము గొన భుజంబగు-దీనికి బాహువని ప్రతినామము

కర్ణవర్గంబున భుజవర్గము దీశి శేషము మూలించిన కోటియగు

అథవర్గయోగవర్గశ్లేషప్రకారాంత
రేణాహ

రాశ్యోరంతరవర్గేణ ద్విఘ్నే ఘాతే యుతే తయోః ।వర్గ
యోగో భవేదేవం తయోర్యోగాంతరాహతిః ।,వర్గాంత
రం భవేదేవం జ్ఞేయం సర్వత్ర ధీమతా.

రాశిపరస్పరఘ్నాసుదిరవ్యా మునః ద్విగుణించియందుతో। రాశియం
గాంతరంపుకృతిరంజిలగూర్చిన వర్గయోగమా। రాశియుగంబుగూడిదము
రంధ్రమునహతమైనచోటనా। రాశియుగంబునగలుగు రాజితవర్గవి
యోగమైదగుః

రాశ్యోరితి-కోటిభుజరాశ్యోఃఘూ
తెపరస్పరగుణనేద్విఘ్నేసతితయోరేవరాశ్యోరంతరస్యయోవ
గస్తేనయుతేసతి - వర్గయోగో
భవేత్ ।కోటిభుజవర్గయోర్యో
గోభవేదిత్యర్థః

ఎవమేతయోః దోః కర్ణయో
యోగస్యాన్తరేణదోఃకర్ణయో
ర్విపరేణ యాహతిః దోః కర్ణ
యోగస్యగుణనంతద్వర్గాంతరం
దోఃకర్ణవర్గవివరంభవేత్

తస్మాలంకోటిరిత్యాదిపూర్వ
వత్ ।ధీమతావిదుషాఏవంసర్వత్ర
క్షేత్రగణితేజ్ఞేయః

రెండు రాసులు నొకటొకటితో
హెచ్చి యారాశిద్విగుణించి దాని
తో రాశిద్వయాంతరవర్గముగూ
ర్చినవర్గయోగంబగు

రాశిద్వయంబులగూర్చిన యా
రాసుల అంతరము చేతగుణింపవ
ర్గాంతరంబగు

ఆయారాసులమూలములుపూర్వ
సూత్రక్రమంబున-కర్ణము-భుజ
ము-కోటియను విషయంబులక్షే
త్రవ్యవహారము నందలతట దెలి
యందగు

ఉదాహరణం-

కోటిశ్చతుష్టయంయత్రదోస్త్ర్యం తత్ర కా శ్రుతిః॥కోటిందోః

కర్ణత్రకోటిశ్రుతిభ్యాంచభుజంవద॥

ఎచటకోటినాలుగింపైనబాహువు । మూడునచటకర్ణమెయ్యదెంత।కోటి
కర్ణములనుకోమరొప్ప భుజమును। బాహుశ్రుతులకోటిభావమలుకు

కోటిరితి-యత్ర త్ర్య ౧ శ్రే క్షే
త్రేచతుష్టయంకోటిః త్ర
యంభుజఃతత్ర శ్రుతిః కాం
కిఃకర్ణః ఎవందోఃకర్ణాభ్యాం
భుజకర్ణాభ్యాం కోటి వద. కో
టికర్ణాభ్యాం భుజంచవద

ఈ యుదాహరణమునందే
త్య్రశ్రక్షేత్రమునందు - కో
టి ౪ను భుజము ౩-గల్గినచ్చో
టకర్ణ మెంతయ నియు - న
ట్లు -కోటికర్ణముల చే భుజంబును
శ్రుతి - బాహువుల చే కోటియును
బ్రత్యేకముగ బ్రశ్న త్రయము

ప్రథమసూత్రక్రమన్యాసః-
కర్ణజ్ఞానాయ న్యాసః -
కోటిభుజౌ ౩-౪ తత్కృతీ-౧౬-౯
తయోర్యోగః-౨౫ అస్య మూలం ౫కర్ణః

న్యాసము-
ప్రథమసూత్ర ప్రకారము,
కర్ణానయనం.

భుజం౪ వర్గం౧౬ } యోగం ౨౫
కోటిః౩ వర్గం ౯ } మూలం కర్ణ ౫

కోటిజ్ఞానాయ న్యాసః-
దోఃకర్ణౌ ౩ - ౫ అస్య వ
ర్గౌ -౯-౨౫ ఏతద్వివరం
౧౬ అస్య మూలం ౪కోటిః-

కోట్యానయనం-
భుజం-౪ కర్ణం-౫
వర్గం-౧౬ వర్గం-౨౫
వర్గములకు
అంతరం౯ మూలం౩ కోటి-

భుజజ్ఞానాయ న్యాసః -
కోటిశ్రుతీ ౪-౫ తత్కృ
తీ౧౬-౨౫-తదంతరం-౯
తత్పదం -౩ భుజం-

భుజానయనం-
కోటిః౩ కర్ణం౫
వర్గం౯ వర్గం౨౫
అంతరం౧౬ మూలం౪ భుజం

ద్వితీయసూత్రప్రకారేణ
న్యాసః రాశ్యోః ౩-౪ ఘాతః౧
౨ ద్విఘ్నః-౨౪ రాశ్యోః ౩-౪
అంతరం౧ అస్య వర్గః౧ తేన

రెండవసూత్రప్రకారము
న్యాసః-
కర్ణానయనం-కోట్యానయనం
కోటిః -౩ కర్ణః - ౫

౨౪ యుతః ౨౫ అయం వర్గయోగః అస్య మూలం ౫ కర్ణః

దోః కోట్యోః ౩-౫ యోగః ౮ అనయోః దోః కర్ణయోః రేహాంతరేణ ౨ ఆహతిః ౧౬ ఏతద్దోః కర్ణవర్గవివరం తస్య మూలం కోటిః ౪

కోటి శ్రుతీ ౪-౫ యోగః ౯ అంతరేణ ౧ నా గుణితః ౯ ఏతత్ కోటి కర్ణవర్గాంతరం అస్య మూలం ౩ భుజః.

ఏవమన్యత్రాపి క్షేత్రే బోధ్యం.

భుజం ౪ భుజం ౪

గుణితగాని ౧౨ ౮

ద్విగుణం. అంతరం ౧

౨౪ గుణిత రాశి ౮

౨౫

అంతరవర్గం ౧ వర్గాంతరం.

వర్గయోగం ౨౫ మూలం కోటి

మూలం కర్ణః ౫ ౩

భుజానయనం

కర్ణం ౫

కోటి ౩

౮

అంతరం ౨

గుణిత రాశి ౧౬ వర్గాంతరం

మూలభుజం

౪

౧ ప్రశ్నములు.

కోటి పదారు భుజంబు ముజరములు నైనచో కర్ణం బెంతయైదు కోటి రవిసంఖ్య భుజమై నరమణి కర్ణం బెంతరత్నముల్ కోటియురవులు భుజము నైన శ్రోత్రం బెంత మరి పదున్కోటియు మార్గణేందులు భుజంబైన శ్రవణ మెంతయారవి కోటిమితహష్టి బాహువుగ లుగ శ్రోత్రం బెంత కమలనయన। మరియా భుజకర్ణముల చేత మహితకోటి। శ్రవణకోటుల చే భుజసమితి వేరు। వేరుగా దెల్పుతత్త్రం శంబువిధము తెరిగి। తేనివర్గవియోగాళి దెల్పుయుతి

యథా- ప్ర-కోటి-౬ భుజం౮ ద్విక్కో ౫ భు ౧౨ త్రికో ౯ భు ౧౨ చకో ౮ భు ౧౫ పంకో ౧౨ భు ౧౬

కరణీకర్ణానయనే నికటమూలానయనం

పార్థవృత్తం

రాశేరమూలదస్యాథో ఆసన్నక్రియయా పదం । వర్గేణ
మహతేష్టేన హతా చ్ఛిద్రాంశయోర్వధాత్ । పదంగుణ
పదక్షుణ్ణచ్ఛిద్ ఖ్యక్తం నికటం భవేత్

వర్గయుతి మూలదము గాక వగలు చోట । నంశ చేగుణితంబగు హారరాశి
స్వేష్టకృతి హతపదమున నిష్టమూల । హతహారగ విభక్తమున నబ్బు నతినికటము-

రాశేరితి ॥ అథో అనంతరం అమూలదస్య కరణీ । తస్య రాశేః ఆసన్న క్రియా యాపదం మూల మాహనీయం - యస్య మూలస్య అవయవ సమాప్తిర్న స్యాత్ తస్మాదంతర వర్గశ్చ కరణీగతమిత్యుచ్యతే - వర్గే తచ్ఛేదాంశయోర్వధాత్ అన్యోన్యస్య గుణనాత్ మహతా ఇష్టేన వర్గేణ హతాత్ గుణితాత్ - యత్పదం మూలం తత్ గుణపద క్షుణ్ణచ్ఛిద్భక్తం గుణస్య గుణకస్య మహతో వర్గస్య - యత్పదం తేన క్షుణ్ణో హతో యశ్ఛిత్ తేన భక్తం సత్ నికటం ఆసన్నం భవేత్

భుజకోటి వర్గయుతికి మూలము రానియెడ నావర్గంబును - నందు గ్రహింపబడు నికట మూలంబును కరణీయనంబరగు - నట్టియెడ - నావర్గరూపరాశిని దాని హారకము చే గుణించియా మొత్తము నొక గొప్ప రాశియొక్క వర్గము చే గుణించి మూలము దీశి దాన్ని తన యిష్ట మూలము చేత హారమును గుణించిన రాశిచే భజింప ఆసన్న మూలము లభించుననుట

ఈ విధి భిన్నవిధియందు దహరింపబడినను - నిచట నత్యంతోపయోగంబగుటవలనను - అచార్యులిచ్చట నావిధి నుదహరించుటవలన నిందు వ్రాయబడియె

ఉదాహరణము-

స్యాంఘ్రిత్రయమితో బాహుర్యత్ర కోటిశ్చ తావతీ । తత్ర కర్ణప్రమాణం కిం గణక బ్రూహి మే ద్రుతం ॥

ఎచటపాదయుక్తమిరవగుగుణములు । కోటిభుజమునటులగొడురుమిగులు।
వచటగణకమెంత నాతినీ వెరిగిన । నతి ద్రుతంబు నొడువునాణెముపాః

పాంఘ్రిత్రయోతి-సాంఘ్రి
త్రయమితో బాహుః- స
పాదత్రయ ప్రమాణో భు
జః కోటిరపి తాదృశః స

$\frac{౧౩}{౪}$ $\frac{౧౩}{౪}$

ఈయుదాహరణమునందె
ఱ్యొడలకెె భుజంబును-నం
తియ కోటి యుంగలిగియుం
డునద్యో డలకర్ణంబెంత

పాదత్రయ మితా తత్ర కర్ణప్ర
మాణం కిం హే గణక ద్రుతం మె
బ్రూహి-న్యాసః యథా

భుజః $\frac{౧౩}{౪}$ కోటిః $\frac{౧౩}{౪}$ భుజకోట్యోః
కృతీ
$\frac{౧౬౯}{౧౬}$ - $\frac{౧౬౯}{౧౬}$ తయోర్యోగః
$\frac{౩౩౮}{౧౬}$ అయుంకర్ణవర్గః కర్ణోగ
తో మూలాభావాత్ అస్యా సన్న
మూలార్థం ము పాయ మాహాయ
థా కర్ణవర్గ ఛేదాంశౌ $\frac{౩౩౮}{౧౬}$
ద్వాభ్యామపవర్తితౌ $\frac{౧౬౯}{౮}$ ఇ
యంకరణీ రనయో శ్ఛేదాంశ యో
ర్ఘాతః ౧౩౫౨ అముం తేష్టేనకేన
స్య వర్గేణ ౧౦౦౦౦ హతః
౧౩౫౨౦౦౦౦ ఏతస్యాసన్నపదం
౩౬౭౭ గుణస్య ౧౦౦౦౦ పదం
౧౦౦ తేనఛేదః ఛేదఘ్నః ౮౦౦
అనేనభక్తం ౩౬౭౭ ఆసన్నమూ
లం కర్ణః ౪౪౪౭ ఏవమన్య త్రాపి

యుండునని ప్రశ్నము

సవర్ణిత భుజం సవర్ణిత కోటి
$\frac{౧౩}{౪}$ వర్గం $\frac{౧౬౯}{౧౬}$ $\frac{౧౩}{౪}$ వర్గ $\frac{౧౬౯}{౧౬}$

ఈ రెండు సంకలనము జేయునెడను
భయత్ర ఛేదంబులు సమానంబుల
గుటసంకలనరాశి $\frac{౩౩౮}{౧౬}$ అప౨
రాశి $\frac{౧౬౯}{౮}$ ఇం కలియ శ్ఛేదము
లపరస్పరముగుణించినరాశి

$\frac{౧౬౯}{౮}$ ౧౦౦ ఇష్ట వర్గం

౧౩౫౨ ౧౦౦౦౦
పరస్పరగుణితరాశి
౧౩౫౨౦౦౦౦
నికటమూలం

ఇష్టగుణితం ౩౬౭౭
హారకం హారభక్తలబ్ధం
౧౦౦ ఇష్టం ౮ $\frac{౪౭౭}{}$ కర్ణం
$\frac{౮ హారకం}{౮౦౦}$ ౮౦౦

ఉ ప్రశ్నలు.

భుజమైదుకోటినాల్గును। భుజమిరువదికోటిపదియును భుజములపదియును కా
భుజగములుకోటియైననను। గజయాన వృత్తంబుదెల్పు కర్ణమితంబుల్ ॥ పా
ర్థ గిరులుకోటి సత్ర్యంశయుగములుభుజము నైనకర్ణముపిదబలుకు। త్ర్యం
శయుక్తయంబుదగుభుజము స్త్రాంశ - యోజ్ఞ ఖంబుకోటియొప్ప నెంత॥

ప్ర-భు౫ కో౪ ద్వి భు ౨౦ కో ౧౫ తృ భు ౧౦ కో ౨౪ చ కోటి ౭ $\frac{1}{2}$ భు ౭ $\frac{1}{3}$ పం కో ౩ $\frac{1}{3}$
భు ౨౦ $\frac{3}{5}$

జాత్య త్ర్యశ్ర స్వరూపము

త్ర్యశ్రము జాత్యమనంగా। వి శ్రుతమగుకోటిభుజలు విశదరూ
జుగతిఁ। మి శ్రేతరమై యొప్పిన। సు శ్రవణము గలుగ మిగత
సూత్రి భుజమిలఁ.

తత్ కులు అనగా వడ్లవారు వారు పనిమిత్తము నుంచునట్టి మూలమట్టపలకయు
ను నాయుధమునకు సరియగునుభయ రేఖలు గలిగియున గాదీనికి యింగిలీషున
రైటుఆంగిల్ అనుచున్నారు.

అట్టి రేఖాద్వయము లు గలిగి కర్ణము గలయది జాత్య త్ర్యశ్రమనియు మిగత
త్రి భుజంబనియు విచారించవలెను

కోటి | భుజం

కోటి

భుజం

ఇట్టి జాత్య త్ర్యశ్రమునందొక భుజమువలన నేనియు। కోటివల
న నేనియు-కర్ణమువలన నేనియు-కరణిగతములు గానియితరసం
ఖ్యలసాధించు విధులుసూత్ర క్రమంబున దెలుపంబడియెను,
ఇష్ట భుజాత్కోటికర్ణానయనే సూత్రం వృత్తద్వయం
ఇష్టో భుజోస్మాద్ద్విగుణేష్ట నిఘ్నా దిష్టస్యకృత్యైకవియుక్తయా

ఘ్నం। కోటిః స్యాత్ కర్ణః స్వేష్టగుణాభుజో నాకర్ణో భవేత్ క్షేత్ర మిదంతుజాత్యం

ప్రకారాంతరం

ఇష్టోభుజస్తత్కృతిరిష్టభక్తా ద్విష్ఠాపి తేష్టోనయుతార్థితా వా। తౌకోటికర్ణావితికోటితో వా బాహుశ్రుతీవాకరణీగతేస్తః॥

భుజకు గుణిష్టంబుబోల్చుద్వితీయేష్ట ద్విగుణహతంబయి చెల్లమగను। నపలేష్ట కృతిరూపములవడ్రో చియా శేషహారకమున జెలగిభక్త। మొనరింప కోటి యగాముసుకొన నాకోటి స్వేష్టఘ్న మగుచును జెలగిభుజము। చేరి యోగము జెందిశ్రవణమై యుండునువిధిజాత్య క్షేత్ర మై యింపు మీరు। ఇష్టముభుజము తత్కృతియిష్టభక్త। ఫలముద్విష్ఠాపితంబయిబరగు నిష్ట। సంక్రమంబున కోటియు జనును శ్రుతియు। కరణిగానుండ నీవిధుల్గాను పించు

ప్రథమప్రకారమాహ

ఇష్టేతి-ఇష్టోజ్ఞాతో యోభుజః సద్విగుణః స్వేష్టనిఘ్నాత్ ద్విగుణం యదిష్టం ద్వైకదికం తేన హతాత్ అస్మాద్భుజాత్ ఏకవియుక్తయా ఇష్టస్య కృత్యా వర్గేణ భక్తా యా చా లబ్ధం సా కోటిః సా చ పృథక్ స్వేష్టనాకోటిః స్వేష్టగుణా ఇష్టగుణితా భుజోనా బాహుహీనా సతీ కర్ణో భవేత్-ఇదంభుజాఖ్యం త్ర్యశ్రం యత్రాకరణీగత త్వకర్ణాః తత్ త్ర్యశ్రం భుజాఖ్యం

ప్రథమప్రకారము-

ప్రశ్నమునందుద్ధరింపబడిన భుజసంఖ్య ప్రథమేష్టము-స్వేచ్ఛ నుంచు సంకము-ద్వితీయేష్టము-ఇందు ప్రథమభుజంబును-దాని ద్వితీయేష్టముచే గుణించియా రాశిని ద్వితీయేష్ట వర్గంబున నొకటివ్యవకలించిన రాశిచే భజింప కోటియును. ఆకోటిని ద్వితీయేష్టముచే గుణించిభుజమువ్యవకలిత కర్ణంబునను గు

ద్వితీయవిధిమాహ

ఇష్టో భుజస్తత్కృతిరితి. ఇష్టో జాతో భుజః తత్కృతిః తస్య భుజస్య కృతిః ఇష్టభక్తా. ద్విస్థాపితా స్థానద్వయగతా ఇష్టోనయుతా ఇష్టేనద్వయోరాది నాపకృష్టా అన్యత్రయుతా తాత తో అర్ధితా వా విధేయా. తౌ కోటికర్ణౌ భవేతాం

ఇత్యుక్తప్రకారేణ కోటితో వాపి అకరణీగతే బాహుశ్రుతీ భుజకర్ణౌ స్తః

రెండవవిధి

త్ర్యశ్రఘటితంబగు భుజసంఖ్యావర్గం బిస్వకీయేష్టంబుచే భాగింపలభించు లబ్ధంబునందు స్వేష్టము క్రమంబున సంక్రమణవిధిజేయ కోటికర్ణంబులగు

ఇందుభుజకోటులను రెండును సంకేతసూత్రభిన్నంబులగుట కోటివలన నేనియు భుజమువలన నేనియు భుజకర్ణంబులు కోటికర్ణంబులు లభించుననుట

ఉదాహరణం.

భుజే ద్వాదశకే యౌ యౌ కోటికర్ణావనేకధా । ప్రకా
రాభ్యాం వద క్షిప్రం తౌ తావకరణీగతౌ ॥

భుజమువంద్రెండుగలిగినపుడమియందు|కోటికర్ణంబులిష్టంబుకొలదిగాక
కరణిగాకుండనోడువుమీ:గణక రెండు|విధవిభేదమ్ములనుదిప్పు వేరువేర ॥

భుజే ఇతి- ద్వాదశకే భుజే యౌ యౌ కోటికర్ణౌ భవేతాం అకరణీగతౌ తౌ కోటికర్ణౌ ప్రకారాభ్యాం ఉక్తప్రకారద్వయేన క్షిప్రం వద.

ఈయుదాహరణంబునం దెయ్యడల ౧౨ భుజంబగునప్పుడు కరణీగతంబులుగాకుండ కోటికర్ణంబుల పూర్వోక్తవిధిద్వయంబులవలనను సాధించుమనుట.

ప్రథమవిధినా న్యాసః ఇష్టో భుజః ౧౨ ఇష్టేన ౨ ద్విగుణేన ౪ గుణితః ౪౮ అస్మాత్ ఇష్టస్య కృత్యా ౪ ఏకవియుక్తయా

భుజం ౧౨.

ప్రథమవిధిన్యాసము

౩ అష్టౌ ౧౬ ఇయం కోటిః. కోటిః ౧౬ ఇష్టేన ౨ గుణితా ౩౨ భుజేన ౧౨ హీనా ౨౦ అయం కర్ణః

అథ త్రికేణేష్టేన వా భుజః ౧౨ ఇష్టేన ౩ ద్విగుణేన ౬ ఘ్న ౭౨ అస్మాత్ ఇష్టస్య ౩ కృత్యా ౯ ఏకవియుక్తయా ౮ ఆప్తం ౯ ఇయం కోటిః కోటిః ౯ ఇష్ట ౩ గుణా ౨౭ భుజేన ౧౨ ఊనా ౧౫ కర్ణః

అథ వా పంచకేనేష్టేన భుజం ౧౨ ఇష్టం ౫ ద్విగుణేన ౧౦ హతం ౧౨౦ ఇష్టస్య ౫ కృత్యా ౨౫ ఏకవియుక్తయా ౨౪ ఆప్తం ౫ కోటిః కోటిః ౫ ఇష్టేన ౫ గుణితా ౨౫ భుజేన ౧౨ హీనా ౧౩ కర్ణః ఏవమనేకేష్టవశాదప్తి.

ఇష్టం ౨
ద్విగుణం
ఇష్టవర్గం ౪
౪ ౧౨
౧) ౪౮
౩ లబ్ధం
౧౬ కోటిః
౨ ఇష్టం
౩౨
౧౨ భుజం
౨౦ కర్ణం
ఇష్టం ౫
ద్విగుణం ౧౦
ఇష్టం ౧౨
వర్గం ౧౨౦
౨౫
౧
౨౪ లబ్ధం ౫ కోటిః
౫ కోటి
౫ ఇష్టం
౨౫
౧౨ భుజం
౧౩ కర్ణం

ఋజువు.

భుజం	కోటి
౧౨	౧౬
వర్గం	వర్గం
౧౪౪	౨౫౬

యుతిః ౪౦౦ మూలం ౨౦

భుజం	కోటి
౧౨	౫
వర్గం	వర్గం
౧౪౪	౨౫

యుతిః ౧౬౯ మూలం ౧౩ కర్ణ

ద్వితీయప్రకారేణన్యాసః భుజః ౧౨ తత్కృతిః ౧౪౪ ఇష్టేన ౨ భక్తా ౭౨ ఇష్టేనఊనా ౭౦ యుతా ౭౪ అర్ధితా ౩౫ - ౩౭ ఇహకోటికర్ణౌ

అథవా భుజః ౧౨ తత్కృతిః ౧౪౪ ఇష్టేన ౪ భక్తా ౩౬ ఇష్టేన ౪ ఊనా ౩౨ యుతా ౪౦ అర్ధితా ౧౬ ౨౦ జాతౌ కోటికర్ణౌ

అథవా భుజః ౧౨ తత్కృతిః ౧౪౪ ఇష్టేన ౬ భక్తా ౨౪ ఇష్టేన ౬ ఊనా ౧౮ యుతా ౩౦ అర్ధితా ౯ ౧౫ జాతౌ కోటికర్ణౌ

కోటితో వా బాహుసాధనం.

ఇష్టాకోటిః ౧౬ తత్కృతిః ౨౫౬ ఇష్టేన ౮ భక్తా ౩౨ ద్విస్థాపితా ౩౨ ౩౨ - ఇష్టేన ౮ ఊనా ౨౪ యుతా ౪౦ అర్ధితౌ ౧౨ - ౨౦ భుజకర్ణౌ.

కోటిః ౩౫ తత్కృతిః ౧౨౨౫ ఇష్టేన ౨౫ భక్తా ౪౯ ద్విస్థాపితా ౪౯ - ౪౯ ఇష్టేన ౨౫ ఊనా ౨౪ యుతా ౭౪ అర్ధితా ౧౨ - ౩౭ జాతౌ భుజకర్ణౌ.

ద్వితీయః విధిః భుజం ౧౨ వర్గం.

౧౮)౧౪౪ ౧౬)౧౪౪ ౮)౧౪౪

భక్తలబ్ధం భక్తలబ్ధం భక్తలబ్ధం

౮ ౯ ౧౮

౧౮ ౧౮ ౯ ౯

౮ ౮ ౧౬ ౧౬ ౮ ౮

౧౮ ౧౮

౧౦ ౨౬ ౨౫ ౭ ౧౦ ౨౬

అర్ధం.

౫ ౧౩ ౧౨౧ ౩౧ ౫ ౧౩

౨ ౨

కోటికర్ణం కో క కో క

ఈ యాత్రంబున కోటివలనభుజకర్ణసాధనంబు తెలుపబడియె.

కోటి ౧౬ వర్గం కోటి ౩౫ వర్గం
౨౫)౨౫౬ ౨౫)౧౨౨౫

భక్తఫలం భక్తఫలం

౩౨ ౩౨ ౪౯ ౪౯
౮ ౮ ౨౫ ౨౫

౨౪ ౪౦ ౨౪ ౭౪

అర్ధం అర్ధం

౧౨ ౨౦ ౧౨ ౩౭

భుజం కర్ణం భు క

కర్ణాత్కోటిభుజానయనే సూత్రం.

వృత్తద్వయం.

ఇష్టేననిఘ్నాద్ద్విగుణాచ్చకర్ణాదిష్టస్యకృత్యైకయుజా

యద్వాష్టం।కోటిభక్తవేత్యాప్తఫలగిష్టనిఘ్నస్తత్కర్ణయో
రంతరమత్ర బాహుః।ఇష్టవర్గేణ సైకేనద్విఘ్నః కర్ణోఽథ
వాహృతః।ఫలోనం శ్రవణం కోటిః ఫలమిష్టగుణం భుజః॥

శ్రుతిని స్వేష్టంబున హతమొనరించి యాద్విగుణంబు రూపయుక్తేష్టకృతిని।భజియింపకోటియగు బాగొప్పనక్కోటి హాతము స్వేష్టంబునను హరజేసి।యందు కర్ణము ద్రోయనగును భుజంబుగానిది యొకవిధిగా గనెనయు మరియు।ద్విగుణితకర్ణంబు విహరించి స్వేష్టాంకవర్గయుగ్రూపంబున లనవచ్చు।ఫలము చే శ్రుతిహీనమై బరగుకోటి।ఫలము స్వేష్టగుణంబయి బరగు భుజము।గాగనపరంబునిట్టులగడగియుండు।కరణిగా కుండ త్ర్యశ్రమై గణిత కాందూ॥

ఇష్టేనేతి॥ద్విగుణాత్ కర్ణాత్ ఇష్ట
గుణితాత్ ఏకయుజా ఇష్టస్య కృ
త్యా యద్వాష్టం సా కోటి భవే
త్।సైవ కోటిః ప్రథక్ స్థాపితా ఇష్ట
గుణితా కార్యా తత్కర్ణయోః త
స్యాః ఇష్టగుణితస్య కోటేః కర్ణస్య
చ యదంతరం సోఽత్ర బాహుః.
ప్రకారాంతరమాహ- ఇష్టవర్గే
ణేతి-అథ వా శబ్దః పూర్వోక్తాత్ప్ర
కారాంతరద్యోతనాయ-కర్ణో
ద్విగుణః సైకేనేష్టవర్గేణ భక్తః
భాగ్యః తత్ర యాల్లబ్ధం తత్ఫలం తేన
ఊనం శ్రవణం కర్ణః-కోటిః భవ
తి-ఫలమేవ ఇష్టగుణం సత్ బాహు
ర్భవతి.

ప్రశ్నోక్తంబగు కర్ణమును తన
యిష్టాంకముచే గుణించి దాని రెట్టిం
చిన భాజ్యంబగు-మీష్టాంక వర్గ
మునందొకటి గూర్చిన హారకంబగు
నా-హృత భాజ్య ఫలము భుజంబగు
నా భుజం బిష్టముచే గుణించి యందు
కర్ణము ద్రోయ కోటియగునగు.

రెండవవిధి-కర్ణము రెట్టించిన
భాజ్యంబగు-నిష్టాంక వర్గమునం
దొకటి గూర్చిన హారంబగు-హారభ
క్తభాజ్యఫలము కర్ణంబునం ద్రో
య శేషము కోటియగు-నా ఫలము ని
ష్టాంకమున గుణింప భుజంబు నల
భించు ననుట.

ఉదాహరణం:

పంచాశీతిమితే కర్ణే యాయావకరణీగతౌ। స్యాతాంకోటిభుజౌ తౌ తౌ
వదకోవిదసత్వరం

కర్ణమెనబదియైదైనకరణీగాక। యుండునట్లుగభుజకోటు
లెవ్వర జెప్పుము.

జాత్యత్రశ్రవిధంబునచతురుడవేని। విధియుగంబులవేర్వేర
విదితముగను

పంచాశీతిరితి- కర్ణే పంచాశీతిమితే అకరణీగతౌ యౌ యాకోటిభుజౌ స్యాతాం తౌ తౌ కోటిభుజౌ కోవిదసత్వరమాను వద.

౮౫

ఈ యుదాహరణంబున ౮౫ కర్ణముండు నేకకరణీగతంబులెండుకుండ విధిద్వయంబులవలనసులభించుకోటి భుజంబుల దెలుపుమనుట.

ప్రథమవిధానేన న్యాసః- యథా కర్ణః ౮౫ ద్విగుణః ౧౭౦ ఇష్టేన ౨ హతః ౩౪౦ అస్మాత్ ఇష్టస్య ౨ కృత్యా రూపకయుజా ౫ ఆప్తం ౬౮ ఇయం కోటిః। సా ౬౮ ఇష్టేన ౨ గుణితా ౧౩౬ ఏతస్యాః కర్ణస్య చ ౮౫ అంతరం ౫౧ అయం బాహుః అథవా ఇష్టం ౪ కర్ణః ౮౫ ద్విగుణః ౧౭౦ ఇష్టేన హతః ౬౮౦ అస్మాత్ ఇష్టస్య ౪ కృత్యా ౧౬ ఏకయుజా ౧౭ ఆప్తం ౪౦ కోటిః ఇయం- ఇష్టేన ౪ హతా ౧౬౦ ఏతస్య చ కర్ణస్య ౮౫ అంతరం ౭౫ బాహుః

ఇష్టం-౮

౧౭౦
౬౫(౧౩౬౦(

ఫలము ౨౦ $\frac{౧౨}{౧౩}$

కోటి

కోటి $\frac{౨౭౨}{౧౩}$ గుణరాశి $\frac{౮}{౧}$

$\frac{౨౧౭౬}{౧౩}$ త్రో-కర్ణము $\frac{౮౫}{౧}$ సమ

$\frac{౨౧౭౬}{౧౩}$ $\frac{౧౧౦౫}{౧౩}$ శేషే $\frac{౧౦౭౧}{౧౩}$

ద్వితీయప్రకారేణన్యాసోయథా
సవికలకర్ణః ౮౫ ద్విఘ్నః ౧౭౦
ఇష్టం ౨ వర్గేణ ౪ సైకేన ౫ భక్తం ఫ
లం ౩౪ అనేన కర్ణః ౮౫ ద్విఘ్నః ఊ
నః ౫౧ కోటిః ఫలం ౩౪ ఇష్టేన ౨ గుణి
తం ౬౮ జాతో భుజః
అథవా ఇష్టం ౪ కర్ణః ౮౫ ద్విఘ్నః
౧౭౦ ఇష్టవర్గేణ ౧౬ సైకేన ౧౭
హృతః ఫలం ౧౦ అనేనఊనః కర్ణః
౮౫ కోటిః ౭౫ ఫలం ౧౦ ఇష్టేన ౪ గు
ణితం ౪౦ జాతో భుజః

రెండవవిధి కర్ణః ౮౫ ద్విఘ్నః ౧౭౦

ఇష్టం ౨	ఇష్టం ౪
వర్గం	వర్గం
౪	౧౬
౧	౧
౫)౧౭౦(౩౪	౧౭)౧౭౦(౧౦

౮౫	౩౪	౮౫	౧౦
౩౪	౨	౧౦	౪
౫౧	౬౮ కో	౭౫	౪౦
భు		భు	కో

అత్ర త్ర్యశ్రే భుజకోట్యోః
స్వరూపనిరూపణమాహ-భా
గద్యం

అత్ర దోఃకోట్యోర్నామభేద ఏవ నతుస్వరూపభేదః

ఇచట కోటియు భుజమును అనిలుచునభేద। లేవనుట రేఖయుగ్మ
ము లెసగు కొరకు। నామభేదంబయునియె నాచార్యవరుడు। గ
ద్యమునననిదెలియుదుగణకవరులు

నన్వత్ర కోటిభుజౌ పూర్వ
లక్షణాద్వైపరీత్యే నాగ
తౌ అతఆహ- అత్రేతి- దోః
కోట్యోస్స్వరూపభేదో
నాస్తి నామభేద ఏవ। కదాచి

ఇందు భుజంబనినను - కోటి
యనినను - పేరు భేదంబు
లుగా నిరూపభేదంబు లేకుం
డుటంజేసి- ఇష్టవశంబున
కోటని బాహు వసియును.

ద్భుజఃకోటిరుచ్యతే - కోటిరపిభు జాశబ్దేనోచ్యతే - ఇష్టాభ్యాం బాహుకోట్యాస్తత్ప్రశ్నేన్యాంది శీతరో బాహురితిఉక్తత్వాదితి భావః

భుజంబునుకోటియనియును బలుక వచ్చుననుట - ఇందుచేతగణితము నకు హానిగలుగదని విచారించవలయు

అథకోటిభుజకర్ణజ్ఞానార్థం

సూత్రం వృత్తేనాహ

ఇష్టయోరాహతిర్ద్విఘ్నీ కోటివర్గాంతరంభుజః। కృతి

యోగస్తయోరేవకర్ణశ్చాకరణీగతః-

ఇష్టయుగ్మఘాతద్విగుణమెనయుకోటిగాగనా।యిష్ట వర్గవి వరమదియెయగుభుజముకర్ణమా।యిష్టయుగ్మవర్గయో గమింపుగులుకునిట్లుగా। ఇష్టభేదయుగ్మములను నెసగుజా త్యత్ర్యశ్రముల్

ఇష్టయోరితి - ఇష్టయోఃస్వకల్పిత యోఃయోరాశ్యోరాహతిఃపర స్పరగుణనంద్విఘ్నీద్విగుణాసతీకో టిస్యాద్వర్గాంతరంఇష్టయోరేవవ ర్గాంతరంవర్గవివరంభుజఃస్యా త్ -తయోరిష్టయోరేవ కృతియో గఃఅకరణీగతఃకర్ణోభవతి-

తనయిష్టములుగాకల్పితంబులగు నంకద్వయంబులనొండొంటిగుణిం చిదానిరెట్టించినకోటి యు-నయ్యి ష్టాంకద్వయవర్గాంతరముభుజం బును-నయ్యిష్టాంకద్వయవర్గయు తికర్ణంబుననగుచుండుననుట

ఉదాహరణం-

యైర్యైస్త్ర్యశ్రంభవేజ్జాత్యం కోటిదోశ్శ్రవణైస్సఖె
త్రీన్వదాశుతానేతాక్షేత్రం బ్రూహివిచక్షణ

ఎచటభుజకోటికర్ణంబులేరుపడక।వెలయునచ్చటవేగ్వైనవిశదభంగి కరణిగతుండత్ర్యశ్రముల్గణకజెపుమ।త్ర్యశ్రవిధియందునీబుద్ధిదళముకొన్నిన

ద్వైరితి- ద్వైరాశ్యైః కోటిదో
ర్భ్యాం కర్ణః కోటిభుజకర్ణైర్జా
త్యత్ర్యశ్రం భవేత్
హే విచక్షణ సఖే అవిదితా
యేతాః కోటిభుజకర్ణాః
క్షిప్రం బ్రూహి

ఈయుదాహరణమునందు ఎట్టియంకకల్పనంబుల చేత కోటిభుజకర్ణంబులు కరణీగతంబులుగాక నుత్పన్నంబులగు నట్టియంకంబులు ఐలుకు మనుట

అత్రేష్టం ౧- ౨ అనయోరాహతిః ద్విగుణా ౪ ఇయం కోటిః ఇష్టం ౧- ౨ వర్గః ౧-౪ తదంతరం ౩ భుజః ఇష్ట ౧-౨ కృత్యోః ౧ - ౪ యోగః ౫ కర్ణః ౫

అథవా ఇష్టౌ ౨ - ౩ అనయోరాహతిః ద్విఘ్నీ ౧౨ కోటిః ఇష్టయోః ౨- ౩ వర్గౌ ౪ - ౯ తదంతరం భుజః ౫ ఇష్టయోర్వర్గౌ ౪-౯ యోగః ౧౩ కర్ణః ఏవమిష్టవశాదానంత్యం

ఇష్టం -౨ ౪

కోటి	భుజం	క
౨	౪	౪
౪/౫	౧౬/౧౩	౧౬/౨౦

ఇష్టం ౯-౧౦

కోటి	భుజం	కర్ణం
౯	౧౦౦	౧౦౦
౧౦/౯౦	౬౪/౩౬	౬౪/౧౨౪

౨/౧౬౦

అథకోటికర్ణయుతౌ భుజే చ జ్ఞాతే
కోటికర్ణయోః పృథక్కరణార్థం.

సూత్రం వృత్తార్ధం.

వంశాగ్రమూలాంతరభూమివర్గో వంశోద్ధృతస్తేన పృథగ్యుతోనౌ
వంశౌ తదర్ధే భవతః క్రమేణ వంశస్య ఖండే
శ్రుతికోటిరూపే ॥

వంశమూలాగ్రవివరవర్గమది భజింపగా । వంశమున నగు ఫలముల తోడ
కలయు సంక్రమింపగా వంశమది యొకోటిశ్రుతులు వస్న్నె మీరు నీపద్ధతిగా
వంశమిచట క్షోటి శ్రుతుల వరలు యోగరాశిగాను ॥

వంశాగ్రేతి- వంశాగ్రమూలాంతరభూమివర్గః వంశస్య యే అగ్రమూలే తయోరన్తరభూమిః మధ్యభూమిమానం తద్వర్గః వంశోద్ధృతః వంశప్రమాణేన భక్తః కార్యః తేన లబ్ధఫలేన పృథక్స్థితౌ వంశౌ యుతోనౌ విధేయౌ ఏకత్ర యుతౌ అన్యత్ర హీనః తదర్ధే ఫలయుతహీనవంశార్ధే క్రమేణ శ్రుతికోటిరూపే వంశస్య ఖండే భవతః

వంశమూలాగ్రాంతరభూమి వర్గము ను - వంశరాశిచే భాగించి యాఫలమునందు వంశము సంక్రమంబుజేయ కోటి కర్ణవిభాగంబులగు.

విచ్ఛేటవంశప్రమాణము కోటికర్ణయుతియు - అంతరభూమిభుజంబనియు దెలియవలయు

ఉదాహరణం

యది సమభువి వేణుర్ద్విత్రిపాణిప్రమాణో గణక పవనవేగాదేకదేశే స భగ్నః।
భువి నృపమితహస్తేష్వంగ లగ్నం తదగ్రం
కథయ కతిషు మూలాదేష భగ్నః కరేషు॥

సమభువినుండు వేణువదిజానగు ముప్పదిరెండు హస్తముల్। గమకము మీరగా బెరిగి గాడుపు వేగముచేత భగ్నమై। తనువదియారు హస్తములజానగు నగ్రము లగ్నమైనచో। పిగులనుతీరగ దెలుపు వేణువ దెంతట భగ్నమయ్యెనో॥

యదీతి- హే గణక సమభువి శతార్ధోద్విత్రిపాణిప్రమాణో ద్వాత్రింశద్ధస్తో వేణుః యది వాయువేగవశాత్ ఏకదేశే భగ్నః భంగానంతరం తదగ్రం వంశమూలాత్ నృపమితేషు హస్తేషు షోడశహస్తేషు

ఈయుదాహరణంబున ౩౨ అడుగుల పొడుగుగల వెదురు గాలిచే విరిగి సమభూమిని ౧౬ అడుగుల దూరంబున భూమిని ముట్టుకొనిన నా వెదురెన్నియడుగుల పొడుగున విరిగెనని ప్రశ్నము

భువి లగ్నంతహీనాఅంగతిసంబోధ
నా-హీనగణకపమవంశఃమూలాత్క
తిషుకరేషుభగ్నంతత్క థయ
న్యాపః-
వంశాగ్రమూలాంతరభూమిః
౧౬తద్వర్గః౨౫౬ఏవంశేన౩౨భ
క్తః లబ్ధేనవంశో ౩౨ - ౩౨ యుతో
నారం౨౪తదర్ధం౨౦-౧౨-శ్రు
తికోటిః-

క్షాజ్యం
అంతరభూమి
౧౬
వర్గం
౨౫౬
హారం)౩౨)౨౫౬(౮ఫలం

వెదురు	వెదురు
౩౨	౩౨
౮	౮
౪౦	౨౪
అర్ధం-	అర్ధం
౨౦ కో	౧౨

౩ ప్రశ్నలు.

రమణీశశాంకనూరుల। సుమారూన్న తవంశమొకటిపుడిశరువలిచేసము
శినయాన్నతివేబ్బల్లమరకరాంతరమునందునగ్రముదగులన॥వంశమొకటిగా
లివడిచేతభగ్న మైరసశరాంఘ్రియాంతరముపుడమిని।అగ్రమంటినట్టియవ్వ
నందపదోన్న।తము ధివిరుగుచోటుతరుణిదెలుపు॥ ఖభుజములయాన్నత మై
సఖిబెరిగినవెదురువిరిగిసముభూమినిసమ్ము ఖముగ ఖాష్టిమితమాన। లిఖిత
మయినదానిచోటువేగబలుకుమా ప్ర-భుజం౩౨కోటిః ౠయుతి౧౨౧
ద్వి-భుజం౫౬కోటిః ఋయుతి-౯౮ తృ-భుజం౧౬౦కోటిః ఋయుతి౨౦౦

అథబాహుః ఋయోరైద్య ష్టైకోటౌచజ్ఞా
తాయాంబాహుకఋయోః పృథక్కరణాయ
సూత్రంవృత్తనాహ

స్తంభస్యవర్గోహిబిలాంతరేణభక్తంఫలంవ్యాళబిలాంత
రాళాత్।శోధ్యంతదర్ధప్రమితైఃకరైస్స్యాద్బిలాగ్రతో
వ్యాళకలాపియోరగః॥

అహిబిలాంతరభూమిచేనపురకంబ।వర్గముభజించుఫలముదివల్లి కా
హియంతరమ్మునశోధింపనమరుశేష।సగముదెలియుమాయూరాహిగలయా
నిక॥

స్తంభస్యేతి - స్తంభస్య వర్గః బి
హివిగాంతరేణ - అహిబిలయోర్మ
ధ్యభూమి ప్రమాణాంతరేణ భక్త
కార్యః తత్ర లబ్ధం యత్ఫలం తత్
వ్యాళబిలాంతరాళాత్ సవర్ణబి
లమధ్య భూమిభాగమానాత్ శో
ధ్యం శోధితే యచ్ఛిష్టం తదర్ధప్ర
మితైర్హస్తైః బిలాగ్రతస్సర్ప
యోస్సమాగమో భవతి -

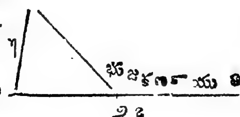
కంబము యొక్క వర్గమును
అంతరభూప్రమాణముచే భాగింప
లభించుఫలము అంతరభూమిని వ్యవ
కలనము జేసి యర్ధంవ సర్ప మ
యూర సంయోగభూమి యగు -
ఈ క్రిపూర్వ సూత్రముచేత
యు సాధింపంబడు - భుజకోటులకు
భేదము లేకుండుట -

ఉదాహరణం

అస్తి స్తంభతలే బిలం తదుపరి క్రీడాశిఖండీ స్థితః స్తంభే హస్తన
వోచ్ఛ్రితే త్రిగుణిత స్తంభ ప్రమాణాంతరే । దృష్ట్వాహిం బిల
మాప్రజంతమపతత్ తిర్యక్సతేస్యోపరి క్షిప్రం బ్రూహి తయో
ర్బిలాత్కతికరైస్సామ్యేన గత్యోర్యుతిః

తలమున బిలముచేత గ్ద యున్నో ప్పరు హస్తనవోచ్ఛ్రితంబైన కంబ
మునుం గూర్చున్నట్టి మహితమయూరంబు దత్త్రిగుణంబున దనరున
ట్టి యాయామమున నుండి యెలుసు పిరంబుకై యరుదెంచు మండె
డున హిని గాంచి । తత్తుల్యగతిచేత దానుతిర్యగతిబర తెంచి బట్టిన బా
ల జెపుమా । కలుగునకు నెంతదూరంబు గాంచునట్టి । యెడస మాగమ
మయ్యెనయ్యుగపురకు । ను వేగదెలియంగబడునట్లు విశదభంగి । మున
మునను దద్విధానంబు మధిత మేని -

అస్తీతి స్తంభతలే బిలమస్తి
తదుపరి స్తంభోపరిభాగేన
నవహస్తోచ్ఛ్రితే స్తంభే క్రీ
డామయూరః స్థితః సమ

ఈ యుదాహరణంబున
తొమ్మిది మూర స్తా డ
వుగల స్తంభమునందుం
డెడు పెంపుడు నెమలి

యదాకరః త్రిగుణితస్తంభప్రమా
ణాంతరేసప్తవింశతిహస్తప్రమా
ణభూమిభాగేబిలం ప్రత్యాగచ్ఛం
తంసర్పందృష్ట్వా తిర్యక్ తస్యోపరి
రుపర్యపతత్ ।కతిహస్తైర్గత్యో
స్సామ్యే నతయోర్హస్తైర్యయోర
వహార్యుతిః।యోగః క్షిప్రంతద్బ్రూ
హి. న్యాసః యథా.

స్తంభస్య ౯ వర్గః ౮౧ అ హిబి
లాంతరేణ ౨౭ భక్త ఫలం ౩ అ హి
బిలాంతరాత్ ౨౭ శోధితం ౨౪ శే
షంతదర్ధం హస్తైః ౧౨ బిలాత్సర్ప
యోర్యోగః అయం ౧౨ భుజః
శేషం ౧౫ కర్ణః.

ఏతత్సూత్రేణాపిసిధ్యతీ
తిస్పష్టం.

యగాస్తంభముక్రింద నుండు కలుగుసిని
కిగువ చేసుమూగ, గూరంబుననుండి
యగుడెంచుసర్పమును సమాన గతి
చేవంకరగా గ్రసించె నేనియా నెమ
లియాపాము నెంతదూరమునబట్టెన
నిప్రశ్నము

స్తంభము
౯
వర్గము
అంతరం ౨౭] ౮౧
భక్తఫలము
౩
అంతరం
౨౭
౨౪
అర్ధము
౧౨ కోటి

౪ ప్రశ్నలు.

రసగుణపదోచ్ఛ్రయస్తంభ రాజితమగు। నెమలిజినగుణపదయున నెగ
డుపాము।కంబమూలబిలమ్మునకయుగు దెర।సమగతినిసెంతటనుబట్టెచాన జె
ప్పుమా॥ ఖజలహస్తోచ్ఛ్రియంబగుకంబముననునిలుచు నెమలినిజస్తంభనిలయ
మునకు।ఖాష్టకూరయూతాహినిగడగినుల్య।గమనమున నెంగటగ్రసించెగణ
కజెప్పుమ।శంగిరిహస్తోన్నతమగు।వగయూపస్థహివైరివచ్చెడుపాము౯।
శరమూరులగనిసమగతి।గురిగా నెంతటనుబట్టికోకులిచెప్పుమా। ప్రభుజం
౩౬ కోటికర్ణయుతి౩౨ అరద్వి భుజం కోటికర్ణయుతి ౧౫ం త్ర్య భుజం
౩౪ కోటికర్ణయుతి౧౨

అథకోటికర్ణాంతరజ్ఞానే భుజేచదృ
ష్టేకోటికర్ణయోరానయనంవృత్తద్వయేనాహ

భుజాద్వర్గితాత్కోటికర్ణాంతరాప్తం ద్విధాకోటికర్ణాం
తరేణోనయుక్తం । తదర్ధేక్రమాత్కోటికర్ణౌ భవేతా
మిదంధీమతావేద్యసర్వత్ర యోజ్యం ॥ సఖేపద్మతన్మజ్జనస్థాన
మధ్యం భుజఃకోటికర్ణాంతరం పద్మదృశ్యం । నలఃకోటిరేత
న్మితంస్యాద్యదంభోవదాశుపమానయపానీయమానం ॥

కోటికర్ణాంతరంబునగొనుగుమీగులు । భుజకృతిభజించిఫలమునబోసగ
కోటికర్ణవివరంబుసంక్రమగణితిజేయ । కర్ణకోటులుగాబుధుల్గనుడువీని
కమలమున్నట్టిచోటనుకమలమున్న । యందు నెడమునంతరంబగునుభుజ
ము । అంతరముపద్మదృశ్యంబునలము కోటి । యదిచెజలమనిబల్కు ము
మది నెరింగి

భుజా ద్వితీ - వర్గీకృతాద్భుజాత్	భుజమువర్గించి కోటి కర్ణాంత
కోటికర్ణాంతరేణభక్తాత్ యదా	రముచేభజింపలబ్ధంబగుఫలము కో
ప్తాంతత్ ద్విధాస్థాప్యకోటికర్ణాం	టికర్ణాంతరముచేసంక్రమింపకో
తరేణ ఊనం యుతంచకార్యం - త	టికర్ణంబులగు
యోరర్ధేక్రమాత్కోటికర్ణౌ	కమలమునిలిచియుండునెడమును - కో
భవేతాం । ధీమతాఇదమేవవేద్య	టమునిగినయెడమునుగలయంతరము
సర్వత్రయోజ్యం	భుజంబును - నీటిపైకనుబడుపద్మ
తత్రైవ భుజాదివిభాగమాహ । స	మింకము కోటికర్ణాంతరంబును
ఖేఇ - పద్మస్యపద్మమజ్జనస్థానస్యచ	గాఫునజలమితంబునాళప్రమాణము
యన్మధ్యంసభుజః పద్మదృశ్యం - పద్మ	
స్యదృశ్యోభాగః కోటికర్ణాంతరం	
నలోజలమధ్యగతః పద్మనాళః కోటిః	

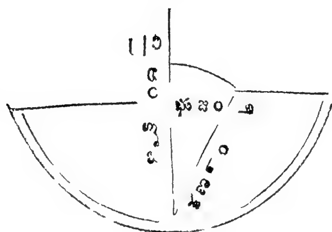
యతో జలమేతన్మితం కోటితుల్యం స్యాత్ హిసక్షేపపంసమానీయప కీకృత్యపానీయమానంవద॥

బగుటనీ భేదంబులు దెలిశి యుత్తర మొసంగుమనుట

ఉదాహరణం

చక్రక్రౌంచాకులితసలిలే క్వాపి దృష్టం గటాకే తోయాదూ
ర్ధ్వం కమలకలికాగ్రం వితస్తిప్రమాణం। మందం మందం చలి
తమనిలేనాహతం హస్తయుగ్మే తస్మిన్మగ్నం గణక కథయ క్షిప్ర
మంభః ప్రమాణం

జలములలో విహారములు సల్పెడు క్రౌంచ చక్రవాకంబులు గల కొలని యందు తటాకము నకొక తామరమొగ్గ కనబడుచున్నది। జలముపైని జానెడెత్తుగ నుండు చలనమైయుండి గాలి మెల్లగా। జలమును హస్తయుగ్మమున జానగమున్న దెంత లోతగును

ఈ యుదాహరణంబున గుంటయందు తామరపుష్పము నీటిపైన జానెడుంగుళ ములుగనబడి - యది గాలిచే త్రాలంబడి మునుపటిస్థలంబునకు రెండు మూరలదూరమున నీట మునిగెనేని యాగుంటయందు నీరెంతమితముం డు ననిప్రశ్నము

చక్రక్రౌ క్వా
పి తటాకే కమ
లకలికాగ్రం
తోయాదూ
ర్ధ్వం వితస్తిప్ర
మాణం దృష్టం
కింభూతే తటాకే చక్రక్రౌంచా
కులితసలిలే [illegible]
స్మిన్ తస్మిన్ వాయునాహతం
మందం మందం చలితం హస్తయుగ్మం
[illegible]
మగ్నం హే గణక శీఘ్రం జలప్ర
మాణం వద· న్యాసః

న్యాసము

భుజం ౧ వగ్రం ౪ భాగించుకోటికి

$\overline{\text{౧}}$ $\overline{\text{౧}}$

రేణ ౧ భక్తః ఖేదంలవం చ పరివర్త్య

విధినా ౨/౧ ౭/౧ త్తం లాద్వి ధా స్థితం

[illegible] కోటిక ర్ణాంత రేణానేన ౧/౨

ఊనయుతం తదర్ధం సమా స్తే కో

౧౬/౨ ౧ఊనః ౧౫/౨ యుతః ౧౭/౨ [illegible]

౧౫/౪ ౧౭/౪ జాతౌ కోటి కర్ణౌ కోటి

రేవ జలమానం నలః కోటి [illegible]

త్యాతి.

కర్ణాంతరము [illegible]

[illegible] యున ము కో

[illegible]

ఫల [illegible] ౧ సపు

౧౬/౨ ౧/౨ అంతర [illegible] ౧౫/౨ [illegible] ౧౭/౪

కోటి జలమానము కర్ణ నయన

ము కోరకు సమా స్తే నము [illegible] లన

కోటి కర్ణాంతరం ౧ [illegible] ౧౬/౨ ౧/౨

యు [illegible] ౧౭/౪ [illegible]

౫ ప్రశ్నలు

కోలనం [illegible] జలము [illegible] జలము

న [illegible] జలము

లము [illegible]

ముల [illegible] జల [illegible]

గము [illegible]

ము [illegible]

ప్ర కోటికర్ణాంతర [illegible] భుజ

[illegible] సీతే

కోటి [illegible]

[illegible] లో [illegible] రోంతర [illegible]

గుణితాయాః తాలోచ్ఛ్రితేస్తాలసరోంతరఘ్నాద్యదుడ్డీయమా
నంఖలులభ్య తేతత్

ద్విగుణితతాళయుక్తమగునిద్య కటాకనగాంతరంబు చేదగుభజియిం
పదాళహాతతజ్జలజాకరమధ్య భూమియం|దగుఫలరాశియై నెగయునక్ర పి
మీదికిజెంగలించిదా| నెగరినమాస్తమానముదియిట్టులనంతటగానగాదగుః ||

ద్వనిఘ్నైః॥యత్సరోంతరంపరసో
పాప్య స్తాలస్య చమధ్య భూమా
నంతద్ద్విగునిఘ్న తాలోచ్ఛ్రితిసం
యుతం ద్విగుణంయ స్తాలోచ్ఛ
మానంతెనసహితంతాగ్యంతాలస
రోంతరఘ్నాద్యః తాలమాపీగధ్య
భూమానగుణితాయాఃతాలోచ్ఛ్రి
తేస్తాలోచ్ఛ్రతాయా తేనద్విఘ్న
తాలోచ్ఛ్రితియుగతాలసరోంత
రేణవిభాజితాయాఃయల్లబ్ధం తేత
త్ ఉడ్డీయమానంఖలుకపేస్తాలా
దూర్ధ్వంగతమానమిత్యర్థః.

వృక్ష ప్రమాణము చేవృక్షమూల
జలాకరాంతరభూమానముగుణిం
చియాభాజ్యము-ద్విగుణితవృ
క్షమానమునందు జలాంతరాళము
గలిపినమొత్తము చేభజింపకోతి
యెగరినమితము. కోతియుకొల
ముతో చేరియుండుకోటిఖండము

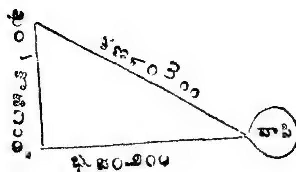
ఉదాహరణం.

వృక్షాగ్రస్థకతోచ్ఛ్రితిమాద్యగయుగెనాప్తిం కపిఃకోప్యగా
దుత్తీర్యాథపరోద్రుతంశ్రుతిపథాత్ప్లుత్యేకకిదిక్స్వంతత్
జాతైపంచమతాతయోర్యదితదాప్లుత్యుమానంకియద్వి
ద్వన్ శ్చేత్సుపరిశ్రమోత్రగణితేతృప్రంతదాచక్ష్వమే||

ఒకనూరంకిరసంఖ్యయుచ్ఛ్రితముగానున్న ట్టితాళంబునకు |దోకకా
శాస్యగముండినీరమునకైయుత్తుణమై శాఖికి|ద్విశతులావ్యర్థ ముగల్గ
సాపికపకు వేబోవనన్యంబుదా | వక్రటోడ్డీనముజేసవేత్రంతిపథికా కా

కర్ణముంటైననో।యకలం కేందునిభాస్యదీని ద్రుతమై వ్యాఖ్యానము చే
యుము ||

వృక్షాదితి-కోపి కపిః వానరో హస్తశతోచ్ఛ్రా ఖాంత ఉత్తీర్య హస్తశతద్వయం

ఈ యుదాహరణంబు నూరు మూరల పొడవుగల తాటి చెట్టునందున్న వాన

వర్తమానాంవాపీంప్రత్యాగాత్
అథాన్యో వానరో హస్తమాత్రం
తేన తాలాత్కించిదుడ్డీయ తస్యైవ
భాతి కర్ణసూత్రమార్గేణాశీ
ఘ్రం వాపీంగతః। ఏవం తాభ్యాం
ద్వాభ్యాం సమాన దిక్తాంతాం
తాలాత్ హిమా ఉడ్డీయమానంకి
యత్ హీపద్వి గణిత తేన హారం
పరితస్మో అస్తికేత్ తత క్షిప్రం
మెతవ్రదతద
న్యాసః। వృక్షోచ్ఛ్రాయః ౧౦౦ వృక్ష
వాప్యంతరం ౨౦౦ ఏతద్ద్విగుణ
తాలోచ్ఛ్రాయ ౨౦౦ సంయుతం
౪౦౦ అనేన తాలసరోంతరం ౨౦౦
తాలోచ్ఛ్రాయం ౧౦౦ హతం
౨౦౦౦౦ హారభక్తం జాతం ఉ
డ్డీయమానం లబ్ధం ౫౦ ఏతత్ కర్ణ
యుతం కోటిఖండం

రకముగ్గాంబునఁ దోకటియా చెట్టున
కిందున్నగు మూరల దూరంబునను - డు
వాపికి దిగి యరుగు నంతకు రెం
డవది యా చెట్టునుండి కొంచెము
పైకెగిరి కర్ణసూత్రమార్గంబు
న సమగతిచే సమముగా జేరెనేని
యారెండవ కోతి యెగిరిన ప్రమా
ణ మెంత యను ప్రశ్నము

న్యాసము

హారం	భాజ్యం
౧౦౦	౨౦౦
౨	౧౦౦
౨౦౦	
౨౦౦	
౪౦౦	

౪౦౦)౨౦౦౦౦(౫౦ ఫ
లబ్ధం

ఋజువు

కోటి	భుజం	భుజము
౧౦౦	౨౦౦	౨౦౦
౫౦		౧౦౦
౧౫౦	వర్గం	
వర్గం		
౨౨౫౦౦	౪౦౦౦౦	౩౦౦

౬౨౫౦౦
మూలం
కర్ణం
౨౫౦
౫౦

౩౦౦

౬. ప్రశ్నలు

శరవసుకరమితఘనశీతము ననుండి వనచరుఁ డొక్కఁడు వసుధ నుండిగి | శతహస్తయుగ్మ మౌజలజాకరమున కేగ నంతరుండు నాతఁడు ౘు | పైనుండి యెగసి యుప్పల్వలంబునకును గుఱి సూత్రగతిని పోరది తుల్య | గమనంబు వనుచరాగతి తుల్యము దుచోనద్ద్రుంకటములనొందు వేగ | మటలపాలోన్నత ఘనశీతిదూబ జలాశ | యంబు కాగంబు బాహ్పిడము నైన నెగటు మనశి తెలుపుచి 9 యశగము హాపి | నూటయేబది యెవనునొడు పుజు బలా || మొకటి ప్రశ్నను కగమను | సదనాల వాక్యంబులను శరవసుభుజముల్ | మదిలీగన్నాహకోటిగ | నదియును నెరు గ జెప్పుమా ఋ డమితిగ || ప్రకోౘ భు౧౦౦ ద్వికోౘ౦భు ౧౬౦ త్రికో౧౦౦ భు ౧౩౦ చ గో౨౫ భుజం౧౦౦

అత్ర భుజకోటియోగే కర్ణే చ జ్ఞాతే భుజ
కోట్యోః పృథక్కరణార్థం సూత్రం సార్ధవృత్తం

కర్ణస్య వర్గాద్ద్విగుణాద్విశోధ్యో దోఃకోటియోగస్య
గుణోఽస్యమూలం | యోగో ద్విధా మూలవిహీనయుక్తః స్యా
త్తాంతదర్ధే భుజకోటిమానే ||

ద్విగుణకర్ణకృతియందు దేదరిష్టు | కోటిభుజయోగవర్గంబు

కొదువజేసి శేషపదమున యోగంబు జేలగి సంక్రమణంబు భుజకోటులగునది

సూత్రము.

కర్ణస్య వర్గాద్ద్విగుణాద్విశోధ్యో దోఃకోటియోగః పదం తు

కర్ణవర్గము రెట్టించి అందు భుజకోటి యోగవర్గము శోధించి శేషము వలన మూలంబు భుజకోటి యోగ రాశి సంక్రమణము చేయ భుజకోటులు లభించు

తాం.

ఉదాహరణము:

దశసప్తాధికః కర్ణః త్ర్యధికా వింశతిః సఖే। భుజకోటియుతి

ర్యత్ర తత్ర తే మే పృథగ్వద

ఓ సఖా! పదునేడు కర్ణము భుజకోటుల యోగము ఇరువదిమూడు ఐనచో భుజకోటులు వేర్వేరుగ చెప్పుము ... వేర్వేరుగ

న్యాసః॥

దశసప్తాధిక కర్ణః ౧౭ భుజకోటియోగః ౨౩ లబ్ధే భుజకోటీ పృథక్ ౮ ౧౫ ఏవ॥

కర్ణః ౧౭

భుజః ౮

ఈ ఉదాహరణంబున కర్ణము ౧౭ భుజకోటుల యోగము ౨౩ ఐన భుజకోటుల వేరువేరు ౮ ౧౫ అనుట.

న్యాసః కర్ణస్య ౧౭ వర్గః ౨౮౯ ద్విగుణః ౫౭౮ అస్మాత్ దోః కోటియోగః ౨౩ స్వగుణః ౫౨౯ విశోధ్య శేషం ౪౯ అస్య మూలం ౭ అనేన దోః కోటియోగః ౨౩ హీనయుతః ౧౬, ౩౦ తదర్ధే ౮, ౧౫ ఇమే భుజకోటీ

కర్ణః ౧౭	భుజం కోటి
వర్గం.	యుతి.
౨౮౯	౨౩
౨	వర్గం
౫౭౮	౫౨౯
అంతరం. ౪౯	
మూలం. ౭	
యుతి ౨౩ ౭	యుతి ౨౩ ౭
౧౬	౩౦
అర్ధం ౮	అర్ధం ౧౫
భుజం	భుజం

౭-ప్రశ్నము.

భుజకోటియుతికర్ణభుజచంద్రములకర్ణమిప్పుడు తైనమునిందు కోటి। భుజములవేర్వేరు బొసగంగబల్కు శ్రేష్ఠ ఒంకటియోగమెనసుకర్ణ। మిప్పుచంద్రమితమైనమితముతెలియగ ... ములు తెలియంగ నాగభుజము లట్టిషడ్గాములునలవడయోగంబు ప్రాణతత్వంబులుపొసగు త్రుతియు। మరియుకర్ణంబుపదమూడు మహితకోటి। భుజయుతంబగ్ని భుజములు బొసగనెడను। వేరువేరుగభుజకోటివిభజనంబు। జేసి శశివదనబల్కు మిత్రముగను

ప్ర భుజకోటియుతి ౧౭ కర్ణం ౧౩ ద్విభుజము ౨౧ ౧౫ [illegible]

తృతీయ ౨౮ ౨౦ చయు ౩౫౦ క ౨౫ పంయు ౨౩ ౧౩

అథకర్ణజ్ఞాత్యే భుజకోట్యోః యుతౌ జ్ఞాతే
భుజకోట్యానయనం వృత్తేనాహ.

నిజగుణాశ్రయలకోటిభుజాంతరాంద్విగుణకర్ణకృతేః పతితాత్
పదం। ఉపరహీనయుతం దళితం ద్వాభ్యాం ప్రభవతో భుజకోటి
మితివ్యక్తం॥

ద్విగుణమౌకర్ణకృతియందు జెల్లునుగను। కోటిభుజభేదవర్గంబు కొదువజేసి। శేషపదమున భేదంబు జెలగిసంక్రమింపభుజకోటులేర్పడు భేదముగను॥

ఇజెగె - కోటిభుజాంతరాత్ స్వగుణాత్ ద్విగుణకర్ణకృతేః ద్విగుణోయః కర్ణవర్గః తస్మాత్ పతితాత్ యత్పదం తత్ ద్విధా కృత్వా - వివరేణ భుజకోట్యంతరేణ యుక్తం హీనయుక్తం దళితం సత్ భుజకోటిమానే భవతః. ఇదం పూర్వసూత్రేణాపి సిధ్యతి -

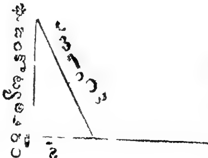
కర్ణవర్గరాశిని రెట్టించియందు భుజకోట్యంతరవర్గము ద్రోచి శేషమూలము - అంతరమున సంక్రమింప భుజకోటులగు - ఇదిపూర్వసూత్రమువలన సిద్ధించుటం జేసి బంగాళము కోశము నందీ మూలసూత్రము నుదహరింపబడదయ్యె నైననుఝుడితబోధముకొరకు వ్రాయంబడియెనని విచారించవలెను -

ఉదాహరణం

ద్వౌః కోట్యోరంతరశైలాః। కర్ణోయత్ర త్రయోదశ। భుజకోటీపృథక్తత్ర వచత్వగణకోత్తమ॥

ఎచట కర్ణంబు పదమూడుబారలైనయా కోటి। భుజవిభేదంబు శైలసంఖ్యగానుండు। నిచట భుజకోటులను వేగ తెలవరింపు। గణకనీ వుదినీవిధిగణ్యమేని -

ద్వౌరితి యత్ర భుజకోట్యోరంతరం సప్త కర్ణః త్రయోదశ హే గణకోత్తమ తత్ర క్షేత్రే భుజకోటి పృథక్ కథయ త్వం వద॥

ఈయుదాహరణంబున కర్ణము ౧౩ ను - భుజకోట్యంతరము ౭ నుగలవైన భుజకోటులమితి యూహించుట యనిప్రశ్నము

న్యాసః భుజకోట్యంతరం ౭ కర్ణః ౧౩ భుజకోట్యంతర ౭ స్య వర్గః ౪౯ ఇదం కర్ణస్య వర్గః ౧౬౯ ద్విగుణః ౩౩౮ తస్మాత్ ౪౯ శోధితం శేషం ౨౮౯ అస్య పదం ౧౭ ఇదం ద్విధా ౧౭, ౧౭ అంతరేణ ౭ ఊనం ౧౦ యుతం ౨౪ అర్ధితౌ ౫, ౧౨ ఏతే భుజకోటీ.

కర్ణం.	భుజకోట్యంతరం
౧౩	౭
వర్గం	౪౯
౧౬౯ ౨	వర్గం
౩౩౮	౪౯

అంతరం.

౨౮౯

మూలం.

౧౭

సంక్రమణం.

అంతరం.	అంతరం.
౧౭	౧౭
౭	౭
౧౦	౨౪
అర్ధం	
౫	౧౨
భుజం	కోటి

౮. ప్రశ్నలు.

భుజకోటి వివరమిం ద్రులు సుజనుడ శ్రుతిజలగుణములు చెప్ప డెన నుణా। భుజకోటు లెట్లు భుజములు। భుజకోట్యంతరము శ్రుతియు భుజగేషులు గా॥ కోటిభుజముల వివరంబు కుంభినియును। నందభుజములు శ్రుతిధ్యానా తికోటి। భుజము లెట్లు గుపదిదేమిశుపొవగివివర। ముష్కరంబులు శ్రుతిధ్యైననె ట్టులొకొ.

ప్ర-భుజకోట్యంతరం-౧౪ కర్ణం-౩౪ ద్వి-భు.కో.-రం౨ కర్ణం ౫౮ తృ భు-కో-రం ౧౪ ౨౯ చ భు కో-రం- ౧౭౪ ౨౫

అక్షలంబావబాధాజ్ఞానార్థం-వృత్తం

[illegible]

యోగహృతేవలంబః। వంశౌ స్వయోగేనహృతౌ తావభీష్టభూ
ఘ్నౌ చలంబోభయతః కుఖండే॥

వేణుయుగళమూల సూత్రవినిమయాంత్య సంయుతి | వేణువధము వేణు
యోగవిహృతిఫల మెలంబమా। వేణుయుగళమిష్టభూమివిహతిమగుచుభజ
నమా। వేణుయోగమునవడసి వెలయుపార్శ్వ ఖండము॥

అన్యోన్యేతి- వేణ్వో ర్వంశయో
యస్యవధఃపరస్పరగుణనే యోగ
హృతే వేణుయోగేన భక్తే సతి- అ
న్యోన్యమూలాగ్రగ సూత్ర యో
గాత్ అన్యోన్యస్య మూలే అగ్రే చ
గచ్ఛత స్తే అన్యోన్యమూలాగ్రగే।
యే సూత్రే తయోర్యోగస్య ౦బం
ధఃతస్మాత్ మార్గాభ్యాం వలంబ భూమ
ర్యం తలంబసూత్రమానంభవతి-
కించ-వంశౌ అభీష్టభూఘ్నౌ స్వేష్ట
భూమగణౌ నేనగుణితౌ-స్వయో
గేన వంశద్వయసంఖ్యైక్యేన హృతౌ
తౌ సంతౌ లంబో భయతః లంబస్య
పార్శ్వ ద్వయోకు ఖండే భూభా
గౌ భవతః అత్ర వేణ్వో రిష్టేన వే
ణ్వాదిగతమానం లక్ష్యతే

వంశద్వయంబులయన్యోన్యమూలా
గ్రంబులలగ్నంబులగుసూత్రద్వయ
సంయోగస్థానమునకు భూమికిం గ
లయంతరాళ మెరుంగుపద్ధతి- వేదుళ్ల
పరస్పరగుణరాశి నారెండువేదు
ళ్లసంకలనరాశిచే భజింపలంబమా

ంబగున

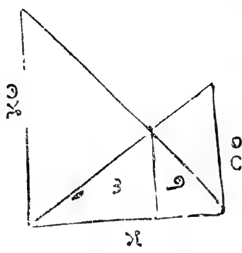
మరియు- వేణుద్వయాంతరభూమి
నిగడలచే వేర్వేరగుణించిగడలయో
గముచేభజింప లంబమున కిరుగడల
నుండుభూఖండంబులగు- ఇందుభూ
మానమెంతయుండినను లంబమాన
ముసమముగానుండునని జాతితో
వలయు

ఉదాహరణం

పఃచదశదశకరోచ్ఛ్రయవేణ్వో రజ్ఞాతమధ్యభూమికయోః | ఇతరేతరమూలాగ్రగసూత్రయుతేలంబమాచక్ష్వ ॥

దశపఞ్చంబుల వేణుయుగ్మకములంద జ్ఞాతభూమధ్యమై । విశదాన్యో
న్యతదగ్రమూలములకున్ విన్యాసమున్ జేయునా । రశనాయోగమునందులం
బమెటులై రాజిల్లు భూభ్యామిదా । దశహస్తంబులుగల్గల బమహికిన్ దత్ఖండ
ముల్ దెల్పుమా ॥

పంచదశేతి॥ పంచదశ - దశకరోచ్ఛ్రయవేణ్వోరజ్ఞాతమధ్యభూమికయోః ఇతరేతరమూలాగ్రగసూత్రయుతేః పరస్పరమూలాగ్రగస్థితయోగాత్ లంబం బ్రూహి భూపర్యంతమానం ఆచక్ష్వ-వద-

న్యాసః-

వేణ్వోః ౧౦-౧౫ వధః ౧౫౦
వంశయోః ౧౫-౧౦ యోగః ౨౫
అనేనహృతం లబ్ధం సూత్రయో
గాదవలంబః-

వంశౌ ౧౫-౧౦-అభీష్టభూః ౧౫-
హతౌ ౨౨౫ ౧౫౦ వంశయోగేన ౨౫
భక్తౌ ౯ ౬-లబ్ధౌ లంబోభయతో వం
శపర్యంతభూఖండౌ-

అథవా ఇష్టభూః ౧౦ వంశౌ
౧౫-౧౦ హతౌ ౧౫౦-౧౦౦ యో

ఈయుదాహరణంబు న౧౦-౧౫ మూరలుగల రెండుగడలు మధ్యభూనిర్ణయము లేక నాటి యారెండుగడలపైనొకటి మొదటకట్టిన సూత్రము రెండవదానికొనయందును రెండవదాని మొదలుగట్టిన సూత్రము మొదటిదానికొనయందును గట్టునేడనా రెండుసూత్రంబులు గలయునేడనుభూమికిని యుండు లంబెంత యుండునని ప్రథమప్రశ్నము

అట్టి గడలు రెంటికిని మధ్యము దిమూరలు యుండెనేని యాసూత్ర సంయోగస్థానమునకు నిరుప్రక్కల భూఖండములెంత యుండునని రెండవ ప్రశ్నము. ఈవిధి సూత్రంబు నఘటితంబగుటనాంధ్ర ప్రశ్నంబు నఘటితంబడియె నని విచారించవలెను.

గెన ౨౫ భక్తౌ ౮.౬ లబ్ధే భూఖండే

అథవాఇష్టభూః ౧౦ వంశౌ

౧౫.౧౦ హతౌ ౨-౨౫-౧౫౦ వం

శయోగెన ౨౫ భక్తౌ లబ్ధే భూఖండే

౯ ౬ అథవా భూః ౨౦ పూర్వవత్ (౬)

తెం ౧౨ ౮ ఏవం సర్వత్రేష్టవశా

ద్భూఖండానంత్యం లంబస్సర్వత్ర

తుల్య ఏవ। యది భూతుల్యే భుజే వం

శః కోటిలంభ్యేతే తదా భూఖండే కి

మితి త్రైరాశికేన సర్వత్ర ప్రత్యయః

ఇదం త్రైరాశికేనాప్యానీయత ఇ

త్యాహ.................................

హారం- భాజ్యం-

౧౫ ౧౫
౧౪ ౧౦
౨౫) ౧౫౦ (౬ లంబ

భూఖండానయనం- మానం

౧౦ ౧౦
౧౫ ౧౦
౨౫) ౧౫౦ ౧౦౦

భక్తలబ్ధం

౬ ౪

౯- ప్రశ్నలు-

నిరువదియు నెన్మిదియును వరవంశౌ న్యోన్యమూలవర్తితములు నా। వరసూ

త్రద్వయ యోగమువరిలు నెడకులంబు గణింపుము గణకా॥ నిరుపమే స్త్ర

మధ్యావని- నియుతములగు పదివేరు నింపగు నడుగుల్ - నయిభాసిలు వంశా

న్యోన్యయుతములగు సూత్రయోగలంబము జెల్పుమా॥ గానూత్రసులు వంశా

ఖులు। వైశాల సెదు వంశయుగములకు నంతరమా- భూమా నమిష్టవగు నెడ

నోమగు వాన్యోన్యలగ్నయుత లంబమె ఱి

ప్ర-౧౮-౨౦-ద్వి- ౧౬-౧౧ తృ-౪౯-౨౩

వరుసగను భూమి మధ్యముల రయగవిశ్వములు జినులు సబలత్వములు నొ

బరగిన లంబా బాధలు। సరజముఖి వేగ బల్కు చతురత గలిగిన॥

ప్ర ౧౩ ద్వి ౨౪ తృ ౨౫

అథకోటిద్వయోదృష్టిభుజయుతౌ-
పజ్ఞాతే తత్తుల్య కర్ణ భుజ ఖండ
జ్ఞానాయసూ-ఆంధ్రము

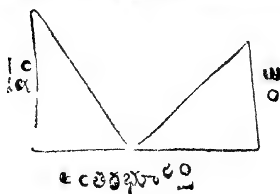
తనభుజవర్గము న్వవర భారుణివర్గముగూడియందులో ।భుపభుగునన్యవ్య త్కృతిగన్నడ ద్రోదియుగభుభూమిచే। తనుభజియింపనన్యభుగుదాళను నందలినెమ్మిచ క్రిక్కై।జనియెడు నద్వ్వర్ణ భుజముజానగువ్యస్తమునాత్మియం బగుర ॥

తాళద్వయాంతరభూమి వర్గం
బునకొకవ్యత్యవర్గము గూర్చి దా
దన్య వ్యత్యవర్గము ద్రోయు శేష
మును ద్విగుణిత భూమానము చే భ
జింపలబ్ధ ఫలంబు రెండవ వ్యత్యము
నుండి నేమలిపాము కొరకువచ్చు
కర్ణమునకుంగల భూమానంబగు।
ఆదియభూఖండము భుజాశ్రితము-ఇ
ట్లు రెండవవ్యత్యంబున జేయ నాద్య
ఖండంబగు

ఇం దుక్రియాలాఘవార్థముద
గ్ర శేషమువలనర్ధించిభూమాన
ము చే భజించినను ఫలము లభించు-
మరియొక భుజంబు లభించునేని
దానినంతగభూమియందూనము జే
య ద్వితీయఖండంబగు

ఉదాహరణము-

ఒకఫణిరాజుజూదిఖరయుగ్మము సప్తమితభూమిగ్నౌ। యకుటిలభూన్యా వార్థులనున్నట్టి లభూణముగు శాలిచేతయౌ। ప్రకటకరోచ్ఛ్రిత్రి బులసుభ వ్యనగంబులనుండి తుల్యత గ।వికలలేని వతుగతి వేజని దాని గ్రహింప బూను చో। పికరవ సర్వపంచరిత పృథ్వినిమూను నెరుంగబల్కుమా

ఈయుదాహరణంబున ౭౦ అడుగులు మధ్యముగల ౧౦-౩౦ అడుగుల వృత్తద్వయంబులపైనుండు నేకులును రెండునునన్మధ్యమునందుండు పాముందుల్యగతిచే గ్రహించిన నా సర్పమయూరద్వయయోగస్థానం బెంతటననుమట

౭౦. ౪౦. ౩౦.

ప్రథమవృత్తభూమ్యానయనం

౩౦ ౭౦

వర్గం ౯౦౦ ౪౯౦౦

౪౦౦౦

౧౪౦) ౪౨౦౦ (౩౦

ద్వితీయవృత్తభూమ్యానయనం

౪౦ ౭౦

వర్గం ౧౬౦౦ ౪౯౦౦

౬౫౦౦

౯౦౦

౧౪౦) ౫౬౦౦ (౪౦

౧౦ ప్రశ్నలు

భుజగలోకేంద్రులు భూభాగమధ్యమాంబానవందగజాలిదనగు వృత్త। యుగ
ళాగ్రగములైనఖగములు తుల్యమార్గములిసూత్రపథమున సొరిదిమధ్య। చారి
సర్పము బట్టనేరు వేరుగభూమిఖండయుగ్మంబులగణక దెల్పు ॥ మట్లు మధ్యమ
భూమినూగణగిరులును వృత్తయుగ్మంబులు విస్తుపొడ। గుణములను మాగణ
స్థాంబులుగూడ నెంత। జలశరేంములు మధ్యంబుగల యువృక్ష। యుగ్మములు తా
రకమ్ములు పూర్ణమాగణ। ణములుగనుపట్ట జెలుపుముకమల నేత్ర॥

ప్ర-అంతర భూమి ౧౩ వృక్షములు ౪౯-౭౯ ద్వి అం ౭౫ వృ ౪౫-౩౦ తృ అం
౧౫౪ వృ ౫౦ ౬౭

అథ క్షేత్రలక్షణం వృత్తేనాహ.

ధృష్టోద్దిష్టమృజుభుజం క్షేత్రం యత్రైకబాహుతస్స్వల్పా। ఇత
రభుజయుతిరథవా తుల్యా జ్ఞేయం తదక్షేత్రం॥

ఎచట నేకభుజము నను నితరబాహుయోగముకు ।ప్రచురగరిమె
దుల్యహీనభంగిదోచు ప్రశ్నలకు। దచటపుడమి యుండదని యున

దివాధృష్టగదితమం। చతులయందువినుతికెక్కనను చెలియగా

దగుణ

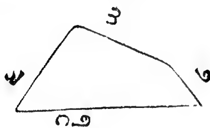
ధృష్టోద్దిష్టమితి- కేనచిద్ధృష్టేన-అన్యభుజభుక్షేత్రం ఉద్దిష్టం యత్ర ఎకబాహుగః ఏకబాహుప్రమాణాత్ తదితరభుజైః యుతిః చతురశ్రే అన్యభుజతయాస్య -త్రికోణేభుజద్వయస్య యోగః స్వల్పాతుల్యా వాస్యాత్ తదక్షేత్రం క్షేత్రాభాస ఎవ

త్రిభుజంబున నేనియు - చతురశ్రంబున నేనియు -నొకభుజప్రమాణంబునకుతక్కిన భుజయుతితక్కువ యైనను సరిగ్నైనన్నను అందుభూమి లేదనియున్నట్టి ప్రశ్నమువంచకుండైనను-నజ్ఞుండేనియు జేతురనియు దెలియుమనుట

ఉదాహరణం-

చతురశ్రేద్విషట్త్రికార్కభుజాస్త్ర్యశ్రేద్విషణ్ణవ।ఉద్దిష్టా
యత్రధృష్టేనతదక్షేత్రంపిదిదిశేత్

ధృష్టగదితమైన త్రిభుజంపుపుడమిని।మూడుతొమ్మిదారు మొనసియుండరెండుమూడునారుచండాంశులునుగల్గు।చతురభూమినొడువుచతురగణకా।

చతురశ్రేతి- అత్ర చతురశ్రేద్విషట్త్రిత్ర్యాదశమితా భుజాఃధృష్టేనోద్దిష్టాః

౨-౬-౩-౧౨

యత్రత్ర్యశ్రేత్రిషణ్ణవ ౩-౬-౯ భుజాఉద్దిష్టాతదక్షేత్రంవదేత్

ఈయుదాహరణమందుధూర్తుని చేనడుగబడిన త్ర్యశ్రచతురశ్రములు

త్ర్యశ్రము
౩ రెండుభు
౬
౯ ౯

యీరెండుసమానమగుటనంతరశూన్యముగనుక క్షేత్రముశూన్యము

అత్ర క్షేత్రే త్ర్యస్రభావః శలాకాభిర్వ్యస్య దర్శనీయః | ఉభయోః క్షేత్రయోరాకారే తథాఽనుపపన్నే | భుజప్రమాణఋజుశలాకా భుజస్థానే విన్యస్య క్షేత్రయోరనుపపత్తిర్దర్శనీయా ||

చతురశ్రము

భు ౨ భూ

3

౧౧ ౧౨

ఇందుమూడు భుజంబుల సంకలనమొకభుజంబుకన్న తక్కువగుట వలన క్షేత్రశూన్యము

అథ త్రిభుజక్షేత్రే లంబాబాధాఫలాది జ్ఞానార్థమార్యాద్వయమాహ ||

త్రిభుజే భుజయోర్యోగస్తదంతరగుణో భువా హృతో లబ్ధ్యా |
ద్విష్ఠా భూరూనయుతా దలితాఽబాధే తయోః స్యాతాం ||
స్వాబాధాభుజకృత్యోరంతరమూలం ప్రజాయతే లంబః |
లంబగుణం భూమ్యర్ధం స్పష్టం త్రిభుజే ఫలం భవతి ||

త్రిభుజంపుపుడమిని దెలియు క్రిందటి రేఖ భూమి శేషంబులు బొసగ భుజలు | భుజయుగ్మయోగంబు భుజవివరాహతి భూమిచేత హరించి భూమియందు | ఫలయోగవియుతులబరగనర్ధించంగ నాబాధలనుసంజ్ఞలలరుచుండు | స్వాబాధకృతిభుజవర్గశుద్ధంబయి శేషమూలము లంబసిద్ధిగాంచు | నదటిలంబగుణితమచలార్ధమగుభూమి స్పష్టఫలము త్రిభుజస్వేష్టనశత | నెచటభుజములకునుహీనసమానహీలంబు | ముచటపార్శ్వమందునలరుచుండు

త్రిభుజ ఇతి - త్రిభుజే క్షేత్రే భుజయోర్యోగస్తదంతరగుణః | భుజయోరంతరేణ గుణితో భువా హృతః కార్యః - త్రికోణే అధో భాగే తిర్యక్ స్థా రేఖా శబ్దవాచ్యాంత స్య లబ్ధ్యా ఫలేన భూః ద్విష్ఠా స్థాపితా సతీ ఊనయా తాః కార్యాః పాదలితా అర్ధితా ఆబాధే అవలంబో భయోః పార్శ్వయోర్భూభాగా మానే స్యాతాం ....*

త్రిభుజంబనమూడుమూలలగలచు పూర్వోక్త క్షేత్రము వలె భుజకోటులేవర్దక విషమముగనుండెడుముకోణము - ఇందుక్రిందటి ముగావ్యాపించియుండు రేఖ భూమియనియును మిగత రెండునుభుజములనియు సంజ్ఞలు ....*

భుజద్వయంబులుగూడియాభుజద్వయాంతరముచే గుణించి యా వాని నమచే భజింప లబ్ధంబు భూమియందు సంక్రమింప లంబమనకు భ

అబాధావతత్పార్శ్వభుజ

యోర్వ్యోకృతీవర్గాంతయోర్యదంత

రంతన్మూలంలంబోజాయతే.

భూమెరర్ధంలంబగుణంసల్

త్రికోణస్పష్టంభూఫలంభవతి......

ఇశ్లోకములంబముచేభూమిని

గుణించి యర్ధింపత్రిభుజంబున

క్షేత్రఫలముస్ఫుటముగు.

పార్శ్వకోణంబులయం దేర్పడుభూ

ఖండమానంబులగు - దీనికినాబాధ

లనియానవధలనియుసంజ్ఞలగు-దీని

యందులఘుభుజపార్శ్వకోణంబునల

ఘ్వాబాధయు- పెద్దభుజముంను నె

డబృహదాబాధయునుండునని వి

చారించదగు ....*

తనతనయాబాధావర్గంబు

నకునుభుజవర్గంబునకునుంగలయం

తరమూలములంబంబునూర్ధ్వగా

రేఖామానంబగు-నిది-భూమినుండి

భుజద్వయములుగలసియుండునెడ

కువంకరలే.మూలమట్టమేర్పడువ

దగు సూర్ధ్వగామిరేఖా విశేష

మనిదెలియనది....................*

ఈరేఖా మానము-లఘ్వాబా

ధపార్శ్వంబుంశేషించు ఆబాధా

భుజవర్గాంతరమూలమునకును -

బృహదాబాధాబృహద్భుజవర్గం

బులగలయంతరమూలంబునకునుస

మానంగలిగి-యుండునఃనిదర్శన

ముపిచారించునది||

ఈలంబరఖభూమానమునకన్న

భుజమానంబులధికంబులగునెడభూ

మధ్యంబునగలుగక పార్శ్వంబున

నుత్పన్నాంబగు ననియు-నశ్లేషణడి

ననుఫలమునసుతుల్యమగునని యు

విచారించవలయు........................

ప్రకారాంతరం-ఆ-వృత్తం

బాహుయుగళవర్గవివరము దిక్కుహీ భజింపగా । భూమి
యయినఫలము భూమినొనరసంక్రమింపగా ॥ మోహమేది
యవధలగును మొదయ శేషవిధిశ్వగన్ । భూహీకంబులేక తొం
టికొలదియగుచువతిలున్ ॥

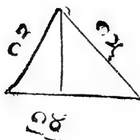
భుజద్వయవర్గాంతరము భూమిచేభాగించిఫలంబుభూమానంబునస
క్రమింపనాబాధాద్వయముసిద్ధించుశేషముపూర్వతుల్యము ....❋

ఉదాహరణం

క్షేత్రమహీమనుమితా త్రిభుజే భుజౌతు యత్ర త్రయోదశ
తిథిప్రమితౌ వయస్యత త్రావలంబకమితింకథయావబాధే
క్షిప్రంతథాచ సమకోష్ఠమితింఫలాఖ్యాం

ఇభయానాయలయింద్రసంఖ్యమహిగాఁనీతమయ్యుండునా । శుభమౌ
బాహులువిశ్వపక్షమితములొప్పె భిన్నానేచొప్పటనా । త్రిభుజక్షేత్రమునన్ ల
తాంగిజెపుమా తెల్లంబుగాలంబముల్ । శుభమానయ్యవధుల్ క్షమాఖ్య ఫల
మున్ సొంపొందవే ర్వేరుగన్ ॥

క్షేత్రేత్రయ
త్ర త్రిభుజే క్షే
త్రే మహీభూ
శ్చతుర్దశ ।
౧౪ భుజౌతు

ఈయుదాహ
రణంబున - ఏ
త్రిభుజ క్షే
త్రంబున ౧౪
భూమియును

త్రయోదశ ౧౩ పంచదశ ౧౫ మి
తౌ । తత్ర క్షేత్రే అవలంబకమితిం
లంబప్రమాణం అవబాధే చ ఫ
లాఖ్యం సమకోష్ఠమితిం క్షేత్రఫలం చ
క్షిప్రం కథయ

౧౩-౧౫ భుజంబులుంగలుగునందు
ఆబాధలును-లంబంబును-భూఫలం
బును క్రమంబున బలుకుమనుట.

న్యాసః యథా భుజయోః ౧౩-౧౫ యోగః ౨౮ తదంతరేణ ౨ గుణితః ౫౬ భువా ౧౪ హృతః ౪ ఫలం - అనేన ద్విష్ఠా భూమిః ౧౪ - ౧౪ ఊనయుతా ౧౦-౧౮ దళితా ౫ - ౯ ఇమే ఆబాధే.

అథ లంబానయనం ఆబాధాభుజౌ ౯-౧౫ తత్కృతీ ౮౧-౨౨౫ తదంతరం ౧౪౪ మూలం ౧౨ లంబః అన్యత్ర-ఆబాధా భుజౌ ౫-౧౩ తత్కృతీ ౨౫ - ౧౬౯ తదంతరం ౧౪౪ తదేవ తన్మూలం లంబస్స ఏవ ౧౨

ఫలానయనం యథా భూదోః ౧౪ అర్ధం ౭ లంబేన ౧౨ గుణితం జాతం క్షేత్రఫలం ౮౪

ఆబాధానయనము.

భుజము	భూమి	భూమి
౧౩-౧౫	౧౪	౧౪
౨౮	౪	౪
౨		౧౮
౧౪)౫౬(ఫ౪	౧౦	౯
	అర్ధం	
	౫	౯

లంబానయనము

పెద్దభుజపార్శ్వం		చిన్నభుజపా	
భుజం	అర్ధం	భుజం	అర్ధం
౧౫	౯	౧౩	౫
వర్గం		వర్గం	
౨౨౫	౮౧	౧౬౯	౨౫
వర్గాంతరం		వర్గాంతరం	
౧౪౪		౧౪౪	
మూలం		మూలం	
౧౨		౧౨	

ఫలానయనం
౧౪
౧౨
౨)౧౬౮(౮౪

రెండవః విధప్రకారం న్యాసము

భుజం	భుజం
౧౩ వర్గం	౧౫
౧౬౯	౨౨౫

అంతరము
)౧౪(౫౬ ఫలం౪

భూమి	భూమి
౧౪	౧౪
౧౦	౪
౧౦	౧౮
అర్ధం	
-౫-	౯

శేషము సమానము

౧౧ ప్రశ్నలు

ఇరువదియొక్కటిభూమియు।నిరువదియొకభుజమువిశ్వమిందన్యంబున।గిరిష్ష
గనలంబకమవధలు ।మరియున్నాఫలము దెలుపుమగువరో వేగన॥ఇరువదియె
నిమ్మిదిపుడమియు।నిరువదియైదొక్క భుజమునితరము గిరిచం।దురులైనలంబ
కమవధలు।గిరిమెన్నాఫలమునుబల్కు గ్రక్కునతరుణీ॥రసశరములవనిభుజము
లు।వెనతత్త్వములనిధిగుణములువిశ్రుతముగుచో।బిసరుహానయనరోలంబంబస
దృశఫలమవధిమితములను దెలుపు వెసన॥లోకాంగమవనిభుజములు।వీకన
వ్రాణాంగములునువియదంగములున్న।జోకగనంబడలంబము।మాకవధలు
ఫలముబలుకుమంజులవాణి॥పుడమియిరువదియొక్కటిభుజయుగంబు।పదియ
దేడుమగలభూమిఫలమదెంత । యవధులనులంబకంబునునమర జెపుమ।
గణక త్రిభుజంపుగణితంబు గాంచితేని

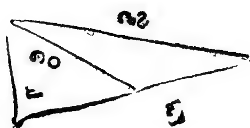
త్రిభూ-౨౧-భు-౧౩-౨౦ ద్విభూ-౨౮ భు ౧౭-౨౫ తృభూ-౫౬ భు-౨౫-౩౯ చభూ
౬౩ భు ౩౯-౬౦ పంభూ-౨౧ భు ౧౦-౧౭

అథ దిగ్ద్వపరీక్ష్యాద్యణావబాధాదర్శనా
యోదాహరణాంతరం

దశసప్తదశప్రమౌభుజౌ త్రిభుజేయత్ర నవప్రమామహీ।అవధీవదలం
బకంతథాగణితంగాణితికాశుతత్ర మే॥

పదియును బదేడుభుజంబులు।విదితంబగుపుడమితొమ్మిదటవెలయునవక్రమై ।గుదిగొ
నఫలమునులంబమును। మొదిగనుమాబాధయుగముమానినివేగన॥

దశేతి-యత్ర
త్రిభుజే భుజౌ
౧౦-౧౭ మహీ
౯ తత్ర అవధీ
ఆబాధే లంబకం

ఈయుదాహర
ణంబునందు త్రి
భుజంబునభుజం
బులు౧౦-౧౭
భూమి-౯యగు

క్షేత్రంఫలంచ గాణితికగణితకుశ
లశీఘ్రం మెవద.

న్యాసోయథాభుజయోః ౧౦ -౧౭
యోగః ౨౭ అంతరేణ ౭ గుణితః
౧౮౯ భువా ౯ హృతః ఫలం ౨౧ అ
నేనభూః ఊనానభవతి -తస్మాత్ ఫ
లాత్ ౨౧ భూరేవ ౯ ఊనా ౧౨ తద
ర్ధం ౬ ఇదం బుధ గతాబాధాది
నై వపరీక్ష్యే నేతిభావః-
లబ్ధా ౨౧ భూః ౯ యుతా ౩౦ దళి
తా ౧౫ ద్వితీయాబాధా

లంబానయనం యథా అబాధా భు
జౌ ౬ ౧౦ తత్కృతీ ౩౬ -౧౦౦ తదం
తరం ౬౪ తన్మూలం ౮ లంబః ద్వితీ
యాబాధాభుజౌ ౧౫-౧౭ తత్కృ
తీ ౨౨౫-౨౮౯ అంతరం ౬౪ తన్మూ
లం ౮ లంబస్సఏవ-
భూమ్యోః అర్ధం ౯/౨ లంబేన ౮/౧ గు
ణితం ౭౨/౨ ఛేదేన ౨ హృతంజాతం
శో ... ౩౬

జేనేని యుందవధలు లంబము-ఫలము
జెప్పుమని ప్రశ్నము

భుజములు
౧౦-౧౭
౨౭
౭
౧౮౯ ఫలం ౨౧

భూమి	భూమి
౯	౯
౨౧	౨౧
౧౨	౩౦

ఇందుభూమికన్న ఫలమధికంబగుట వలన భూమిని ఫలము ద్రోయుటకు సంభావితంబగుట ఫలమునందు భూమి ద్రోయ వలయుటం జేసి యీ బాధరుణంబయ్యె నని జెలియునది.
౧౨
అర్ధం ౬

ఇందు యుతంబు అర్ధంబు నను భూమితంబుకన్న అధికంబగుట భూమి తుదనుండి చిన్న భుజపార్శ్వంబు న నారదు గుల మార్గంబునలంబము త్పన్నంబగు ననిపచారించవలెను ౧౫

లంబానయనం

అబాధాభు	అబాధా
౧౦-౬	౧౭-౧౫
వర్గం	వర్గం
౧౦౦ ౩౬	౨౮౯ ౨౨౫
అంత	అంతరం
౬౪	౬౪
మూలం	మూలం
౮	౮

ఫలానయనం
౮
౯
౨)౩౨(౩౬

౧౨ ప్రశ్నలు.

రవులు భూమి యత్యష్టియా ప్రాణకరము। లైన భుజములు లంబమున వధలునుఫ।లంబు వేర్వేరుబల్కుము లలన నైపరీత్యమగు త్రిభుజంబునిరీత్య మైన॥ శివులు భూమి తిన ఖములు శిఖిశశాంకులను భుజంబులు నై యుండ నొడువుము వధి। దేవతలు భూమి నందాగ్ని దేవమార్గణ।తకరములు బాహులైన ము దాని జెపుమా॥...*

ప్ర.భూ.౧౨ భు ౧౬-౨౫ ద్వి భూ౧౧ భు ౧౩-౨౦
తృ భూ ౩౩ భు ౩౯.౬౦

అథత్రిభుజేస్ఫుటఫలంచతుర్భుజే
అస్ఫుష్టఫలంచదర్శయితుంసూత్రం

వృత్తం

సర్వదోర్యుతిదళంచతుఃస్థితంబాహుభిర్విరహితంచతద్వ
ధాత్।మూలమస్ఫుటఫలంచతుర్భుజేస్పష్టమేవముదితం
త్రిబాహుకే

భుజలోకంబునసుప్రసిద్ధఫలమై పొల్పొందునీరీతిగా।భుజయోగార్ధము నాల్గుచోట్లనునుసర్ణముల్సున్న గానిల్పియా।భుజముల్డొంచిన శేషరాశినిహతిన్ మూలంబుగొన్నన్ చతు। ర్భుజనస్పష్టఫలంబుస్పష్టఫలమైబోల్చున్ త్రిబాహుక్షితిన్॥

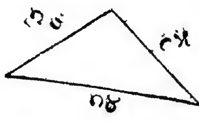
సర్వేషాంసర్వదోర్యుతిదళంస ర్వేషాంభుజానాంయుతిర్యోగఃత స్య దళంఅర్ధంచతుస్థితంసత్ బాహుభిఃభుజైర్విరహితంకార్యం।త ద్వధాత్ పరస్పరగుణనాత్ యన్మూలంతచ్చతుర్భుజేక్షేత్రేఅస్పష్టంఫలంభవతి.త్రిభుజేతుస్పష్టమేవఫలముదితం.

భుజంబులనన్నింటినింగూర్చియారాశినర్ధించినాల్గుస్థానంబులనుంచియందు భుజంబుల వేర్వేరవ్యవకలించిశేషంబులనన్యోన్యము గుణించియారాశిమూలముగొన త్రిభుజంబునస్ఫుటఫలంబగు.చతుర్భుజంబునవ్యత్యస్తంబగుననుట.

ఉదాహరణం

ఇం ద్రపశ్వమితములు నేసగు భుజములవనిత్రిమితమగుచో టనబలఫలము। నోడువునీమదిఖలునిలోనుమవునట్టి। సుహృ ముబోలి ప్రచురతగొనిరా వేని॥

పూర్వోక్తోదాహృత త్రిభుజస్య స్ఫుటఫలానయనాయ న్యాసః। త్రిభుజేఽస్య స్ఫుటఫలం భవతీత్యుక్తత్వాత్ ....।*

ఇందు భుజంబులు మూడు మున్నవి. నాలుగుస్థలంబులన్ని భుజములగూడిన రాశ్యర్ధమును౦ చవలయునని సూత్రంబునను ఓకం జేసి యందుమూడుస్థలంబుల వ్యవకలనమును నాలవదియథారీతిననునిలిపి యీ-డొం౪ టిగుణించు రాశిమూలము స్ఫుటఫలంబగుననుట॥ ....

యథా సర్వభుజాః ౧౪. ౧౩. ౧౫. యుతిః ౪౨ అస్య దళం ౨౧ చతుఃస్థితః ౨౧.౨౧.౨౧.౨౧ అత్ర చతుస్థితమిత్యుక్తత్వాత్ బాహూనాం త్రిత్వాదపి త్రిష్వేవ స్థానేషు బాహుశోధనం కుర్యాత్। తతః బాహుశోధితానాం త్రయాణాం ఇతరస్య చ పరస్పరవధః కార్యః తన్మూలం క్షేత్రఫలం యథా చతుస్థితం ౨౧.౨౧.౨౧.౨౧ బాహుభిః ౧౪.౧౩.౧౫ హీనం ౭.౮.౬.౨౧ తద్వధః ౭౦౫౬ తన్మూలం ౮౪ ఇదం స్పష్టం త్రిభుజక్షేత్రఫలం పూర్వోక్తమేవ ....*

౧౩
౧౪
౧౫

౪౨
అర్ధం ౨౧

౨౧.౨౧.౨౧.౨౧
౧౩ - ౧౪ ౧౫ - ౦
---
౮ ౭ ౬ ౨౧
గుణిత రాశి
౫౬|౩౩౬|౭౦౫౬
మూలం౮౪

సమత్రిభుజ ఫలానయనం

——౬౪౫—త్రిగుణింత మాటచే। బాహుతో

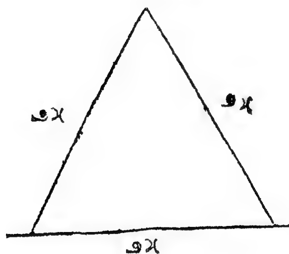
లీయగు చనుండు గానియొన్యోడ్ల । మోహమేవిస్పష్టమూ
లమొందదం ద్రునీఃధిక ॥

సమత్రిభుజంబుననొకభుజం
బువర్గంబియందలినాల్గింటనొకటి
మూరలవర్గించి యా రాశి - త్రిగు

ణించియందు మూలము దీశిన కగణి
రూపమూలమునికటఫలంబగు -నిది
వర్గత్రిగుణముగుట నెప్పుడును
స్ఫుటమూలములరానేరదనుట....*

ఉదాహరణం-

ఇరువదై దుపాదములననిరవు జెందుసమభుజా । సరసము
గనుఫలము దెలుపుసరగతుల్యత్రిభుజికిన । నొరవుగావసంత
మునసునుజ్వలంబు జెందునా । వరరపాలపణ్ణ ఖాదివచననివె
రింగినన

ఈయుదాహరణంబున మూడుభుజంబులును సమముగా ౩౦ మిత
ముండునెడ ఫలము బలుకుమని ప్రశ్నము..................................*

సూత్రక్రమన్యాసము-

భుజం ౩౦

వర్గం ౯౦౦ ౭౭౦౯౦౦ గుణ ౩
౪) ౯౦౦ ఫలం ౨ వర్గం ౧౯ ౧

రాశి-౧౧౭౧౮౭౫ నికటమూలం- ౩౧౯౫. ఫలం౧౦౮౩ ౧
౧౯ ౨

భుజావు పూర్వసూత్రవిధినా
సర్వదోర్యుతి దళం

౬౫/౨ ౬౫/౨ ౬౫/౨ ౬౫/౨ బాహుశోధిత శేషం

౨౫/౨ ౨౫/౨ ౨౫/౨ ౨౯/౨ పరస్పరగుణిత రాశి

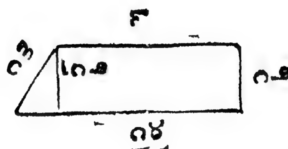
౧౧౬౧౮౬౫/౧౬ శేషాంశ గుణిత రాశి౧౮౬౬౫౪౦౦౦

నికటమూలం౪౩౩/౪ అతః ఫలం౧౦౮౨ ౧/౨

చతుర్భుజేఽస్ఫుటఫల నిరూపణాయోదాహరణాని.

భూమిశ్చతుర్దశమితా ముఖమంక సంఖ్యం బాహూ త్రయో
దశదివాకర సమ్మితౌ చ। లంబోపియత్ర రవిసంఖ్యక ఏవ తత్ర
క్షేత్రే ఫలం కథయ తత్కథితం యదాద్యైః

భూమి పదునాలుగు ముఖము తొమ్మిది యుభయ పార్శ్వములు భుజంబులో ఒక
టి చతుర్భుజంబునను బాహు పదమూడును లంబము పండ్రెండున్ను. వేరుపూర్వాగా
అతులు వీనికి జెప్పినరీతిగాగసీ। వీనియొక్క క్షేత్రఫల వేదివయో క్షేత్రంబు
మాయెడన్.

భూమిరిత్యుదాహరణే త్రైభూమిః అదర్శితం సూత్రం చతుర్దశ మితం ముఖం పూర్వ సూత్రం నవ మితం బాహూ దక్షిణోత్తర సూత్రే త్రయోదశ

చతుర్భుజంబును భూమి తొలుత త్రిభుజంబునబలికిన విధిని భూమియు భుజంబులును దప్పి గనంబడు భుజముముఖమును

న్యాదశమితోక్ర క్షేత్రేయదా
తైర్త్యఫలము క్షంతత్ప్రకయ......

సంఖ్యగలదిగానుండుమునిట్లంనటరాలి యుండనది లంబమగన భూముఖంబుల
నుగల సమానాంతరమగుంబున
గ్నంబుల భుజకోటుల కర్ణంబులను
సూత్రంబులునుంగావిచారించవలెను ... ...
తయినాహారణంబునభూమి ౧౪
ముఖం భుజములు ౧౨-౧౩-లంబ
ము ౧౨ గలయొడ పూర్వకణకాంతా
నుసారంబగు నీ సూత్రక్రమంబున
క్షేత్రఫలముజెలుపుమని ప్రశ్నము

౧౪ ఆ ౯౦
౯ ౨౪ ౨౪ ౨౪ ౨౪
౧౩
౧౨ ౧౪ ౯ ౧౩ ౧౨

౪౫ ౧౦ ౧౫ ౧౧ ౧౨

అన్యోన్య శేషగుణిత గాశి౧౯౨౦౦
౪ దిశరణియగుట నిశట మూలము
కొంచెమగుది ముగ ౧౪౧

ఇదియస్ఫుటంబనుటపూదించుట
కైయాక్షేత్ర ముఖండ ప్రతిజేసి
యగపరచుచున్నాము.

౭ ఖండము - చ దగ నుగుట భుజ కోటఘాతము -	నరిమొకఖండ మునా స్యాత ౪౨ శంబగుటవల నలంబగుణంభూ ముర్ధ్ధమనుని థిని -

న్యాసః- యథానన్యభుజాః-౧౪-౯-౧౩-౧౨ తద్యోగః-౪౮-తదర్థం ౨౪చతుఃస్థితం౨౪-౨౪-౨౪-౨౪-బాహుభిః-౧౪-౯-౧౩-౧౨హీనం ౧౦-౧౫-౧౧-౧౨తద్ఘాతః౧౯౨౦౦ క్షేత్రఫలమిదంకరణీగతం అస్య సన్నమూలంకించిదూనం ౧౩౮ నచైకచ త్వారింశదధికంశతం౧౪౧-ఇదముత్రాపాస్తవం ఘంటు స్పష్టం. కింతు లంబేనవిఘ్నంతముక్తం క్షేత్రఖండ మితిపత్యమాణ ప్రకారేణపాస్త

వాః ఫలం యథా సముఖైక్యం ౨౩

తత్ ఖండం $\frac{౨౩}{౨}$ లంబేన $\frac{౧౨}{౧}$ హ

తం $\frac{౨౭౬}{౨}$ ఛేదేన భక్తం ౧౩౮ ఇదం

వాస్తవం ఫలం.

నంబరు.	నంబరు-
౧౨	౧౨
౯	౫
౧౦౮	౬౦
	అర్ధం-
	౩౦

ఖండఫలములు రెంటినిగూడి

న-౧౩౮ కావున నీపద్ధిచతుర్భుజం

బునందస్పష్టంబనియగబడుచున్నది

మరియా నందులచార్యులచేవతుల్

మాణంబగుం-లంబనిఘ్న భూముఖ క్షై

క్యఖవఘ ఫలమునందగుకా అనుపద్ధి

వినింటియాలభించును- ... *

$$
\begin{array}{r}
౧౮ \\
౫ \\
\hline
౨౩ \\
౧౨ \\
\hline
౨)౨౭౬ \quad ౧౩౮
\end{array}
$$

ఇట్లు త్రిభుజక్షేత్రంబునలంబాబాధాఫలజ్ఞానంబులును

ముగిసెను

అథచతుర్భుజక్షేత్రస్థూలసూక్ష్మనియమాదూషణంసార్ధవృత్తం

చతుర్భుజస్యానియతౌహికర్ణౌకథంతతోస్మిన్నియతంఫలంస్యాత్। ప్ర

సాధితౌతచ్ఛ్రవణౌయదాద్యైః స్వకల్పితౌతావితరత్ర నస్తః॥ తేష్వేవబా

హుష్వపరౌచకర్ణావనేకథాక్షేత్రఫలంతతశ్చ

నాలుగుభుజములనలువేరుందుపుడమికికర్ణముల్ నియతముల్ గావుగాన।ఫ

లమిట్లునియతమా ప్రాచీనగణకులుసాధించుకర్ణములస్వకములయ్యె।నిట్టి

భేదంబుననియతంబులందకయాభుజంబులయందయన్యశ్రుతులు। భేదముల

చతుర్భుజస్యేతి-చతుర్భుజస్య క్షేత్రస్య కర్ణౌ నియతౌ న - తతోఽస్మిన్ చతుర్భుజే నియతం ఫలం కథం స్యాత్ - ఆద్యైః తచ్ఛ్రవణౌ చతుర్భుజకర్ణౌ - యస్మాన్నియతౌ ప్రోదితౌ। తావేవేతరత్ర నస్తః సంభవతః। అతః క్షేత్రఫలం కర్ణభేదాదనేకధా భవతి - తదేవ దర్శయతి - చతుర్భుజే హి ఏకాంతరకోణౌ ఆక్రమ్య అంతః ప్రవిశమానౌ తత్సంసక్తం కర్ణం సంకోచయతః - ఇతరౌ చాపి బహిః ప్రసరంతౌ స్వసంసక్తం కర్ణం వివర్ధయతః - అత ఏవోక్తం తేష్వేవ బాహుష్వపరౌ చ కర్ణావితి

* ఈ పద్యశేషము వ్యవహారావిధిని దర్శకంబగుటనందుదహరింపంబడియెను - ఇందు చతుర్భుజక్షేత్రంబున కర్ణనియతి లేమిం జేసి ఫలంబు నియతంబు గాదని యుపూర్వులచేత ప్రతిపాదింపబడియుండు కర్ణావాధనవిధిక క్షేత్రంబుల దృష్టాంతంబులుగనపడమి నాభుజంబుల యందు యాక్షేత్రవశంబున కర్ణములధికన్యూనములుగనంబడి ఎచ్చుతక్కులుగలుగుటవల్ల వశంబులభిన్నంబులగు గావున ఫలంబును వైషమ్యంబగు ననుట

తత్ర విధినిరూపణమాహ వృత్త ద్వయేన -

లంబయోః కర్ణయోర్వైకమనిర్దిశ్యాపరం కథం । పృచ్ఛత్యనియతత్వేఽపి నియతం చాపి తత్ఫలం। స పృచ్ఛకః పిశాచో వా వక్తా వా నితరాం తతః। యో న వేత్తి చతుర్బాహుక్షేత్రస్యానియతాం స్థితిం॥

అష్టాంఘ్రిసీసపద్యశేషము

కావున ప్రశ్నలకర్ణలంబములయందొక్కటి నియతమై యుండవలయు। నట్టుల దెల్పక అనియత క్షేత్రంబునందు ఫలంబు గానడుగునట్టి। ప్రశ్నయును క్షేత్రబహుభుజంబులగునట్టి యనియతగతులు గానరయలేక । దృష్టప్రష్టయునగు దుష్టచతుర్భుజక్షేత్రఫలంబుల జెప్పబూను। వక్తయును పూర్వికుల చేతవరు

సభూత । జాతులను తనునొడువుటజగణియందు । క్షేత్రరూపంబులను గనిసూత్రగతులలంబశ్రుతులలోనొక్కటిలలిబలుకుడు

లంబయోర్గతిః ॥ లంబయోః కర్ణయో ర్వా - ఏకం అనిర్దిశ్య అపరాన్ కథం పృచ్ఛతి - అనియతత్వే నియతం ఫలం యః పృచ్ఛతి స పృచ్ఛకః పిశాచః వా స్యాత్ పిశాచః యశ్చతుర్భుజస్య అనియతాం స్థితిం వేత్తి

ఇందుఫలితార్థము - చతుర్భుజ క్షేత్రంబులకర్ణంబేనియు - లంబంబేనియు - నొక్కటి ప్రశ్నయందే ప్రడనియెడఫలంబు స్ఫుటంబుగా ముంజేసి భుజములతోడ కర్ణలంబంబులయందొకటియవశ్యము నడుగవలయునని నట

ఇందు పద్యోదాహరణము -

ఆంధ్ర ప్రోద్ఘాతసూత్రములు

తూర్పునబడమరగూడ । నేర్పునసరిగా చిలెక్కలు పొక్కిందక । మార్పడ నుత్తరదక్షిణ । మేర్పడనర్ధించి పెంచనోసగుక గుంటల్

విషమచతురానకసూత్రం

హీనభుజలుమూడు నేకంబుగా గూడి । యందులో పెద్దప్రతియు గూరబుచ్చి [illegible] ఘనమైనప్రతిబెంప । విషమచతురస్రఫలము వేగవచ్చు

త్రిభుజక్షేత్రసూత్రం

హీనములనర్ధించి గూడుచు [illegible] [illegible] బెంచిపురి నాల్గింటన । పూనియు [illegible] నుగను [illegible] ఫలము [illegible] వచ్చున్

[illegible] సూత్రము

[illegible] భుజ [illegible] [illegible] హీన [illegible] బోధి [illegible] వేగ । యుడిము ను బెంచి హీనంబులు [illegible] ప్రతి భుజకోలలు పంగబుచ్చి । [illegible] గూడిన గది [illegible] లోన [illegible] గూడు [illegible] భుజగడలలో [illegible] బుచ్చి । యొక [illegible] సున్న [illegible] [illegible] [illegible] కలవిన [illegible] ర్ధించి పెంచుడీ [illegible] మిది యు । [illegible] గడల పెక్కు వచ్చిన [illegible] బుచ్చి । గణితమైన [illegible] గణము గాగ । చతురమైన [illegible] ప్రతుల లోగలపియం దరయు జేసి పెంపుడతిర [illegible] నము । ఖండగణితమున [illegible] మైన

ఈక్రమంబున అంధ్ర ద్రావిడము లయందుండుగణితములు ద్రష్టాదిష్ట ములుగానుండుటయు దాహరణా ర్థము సూచింపబడియె

ఇట్లుగటదెలియునది- గ్రంథవిస్తర భయముచే సంక్షేపముచేయబడి యె..............................

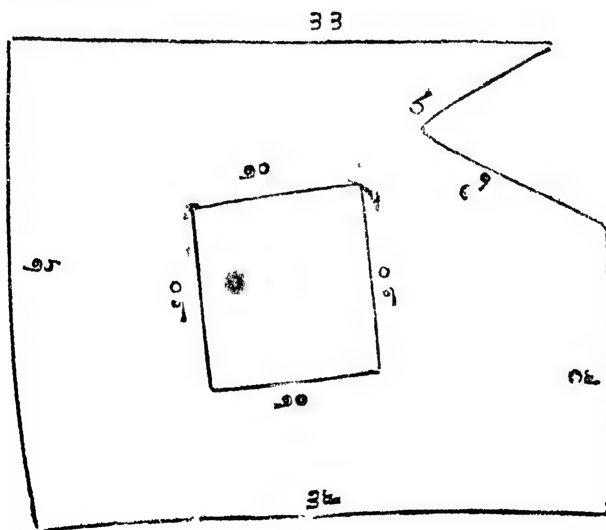
అష్టకోణసూత్రము

సంగతిగనష్టకోణము।లంగునగా చుట్టుగొలిచియంబుధి నెత్తౌ।యుంగలవగుణ
వుగొనగను।రంగుగనా చేసఫలము రాజిల్లుభువిన్

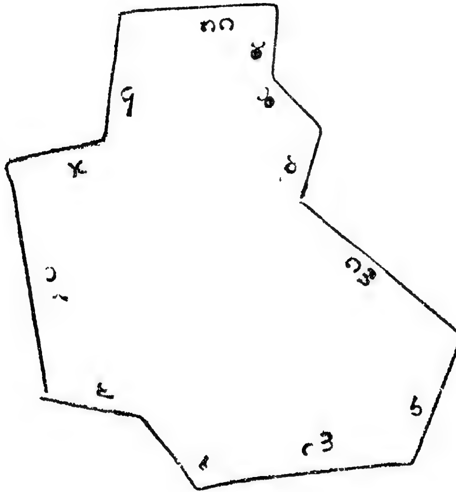
ఇట్లుసూత్రంబులయందు-కర్ణాలంబ ప్రస్తావంబుల లేకునికి
జేసి తెలుపబడియెనింక దీనియుదాహరణంబులు

ఇరువదిమూడుపు భాగం।బిరువది యర్ధ్యుందు జలనిధీశునిదిశ పై।యిరువది ధనదుని
దిక్కునయిరువదిగా సమపుచతురగ మెసగున్ ధాత్రిన్

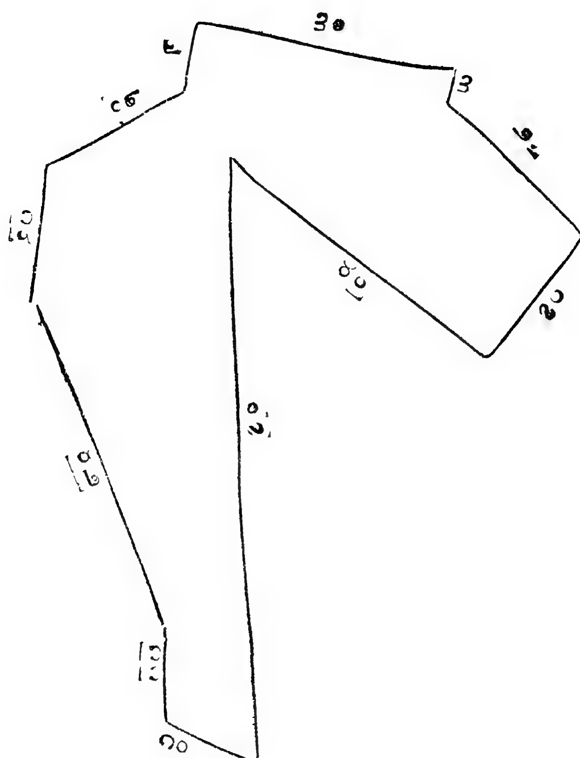
సురపతిగవి త్తగమునకు రిశతనా ఖుదగ్ని గుణము కాలుడి భాక్రుల్ । ఎరువ
దుబుతుపు రములు కళలగుచు ధనపతికున్ గూడన్

హారిశరముత్తరంబుగజమాబలసూదనుడీశ్వరుండు భాస్కరసుతు వేదమిందుది
శనాగ్నికాంతనుదబ్ధితూర్పునవబడరశశిధముమీదగజనుతొక్కి గపశ్చిమ
మగ్నిసోముఃలు తర్తమురసంబుపశ్చిమముషట్కమనుత్తరమబ్ధిచంద్రులు॥

ఇం ద్రుడు త్రిశశంబు యముడగ్ని పూర్వంబు నిర్వ దారంతకు
డిశపడేడు। ఆపగంబు శూన్యగతి వాయువుగగనాత్రి పశ్చిమం
బునపదిపరగనప్పు।అలకాధిపతిరుద్రులా పశ్చిమంబునయాగ్న
వేదంబులు రొప్పియాం దే,ఉత్తరమందింద్రులు దయుంబుని
రువదియునసుతు డారుగా నిపుడిశలు।ఇట్టి చేసిననులు నేర్పు
తో గుణించియుంది।చతురశ్రకుంట లెల్లచక్కఁ జేర్చి కొరనుబుచ్చి।శు
ద్ధగుంటలు దెల్పుమీ।గణితతిలకమాను క్రమముతోడ***

ఇందలి యుపన్యాసము

తుల్యవింశతి త్రింభుజమున దోఃక్షితిఘ్న-రాశిఫల మేనిజినమును త్రిరదము ౩౨
లగుచు । క్ష్ణగ్నములు నిల్వు చోజలగజగుణములు। నన్యములనన్యఫలము లైయలరు గాదె

రెండవపుడమి క్రిగడ శైలాంధ్రాంతక ౯౫౬ మితము ఫలంబుగా మెర
యుననుట। సంగతం బెల్లగు చతురశ్ర భుజములగలవు చోకోణమై గానబడుట।
విషమమయ్యెనుగాన వేర్వేరనచ్చటచ్చట శ్రుతులు లంబంబులు జతనుపరచి।
యాయాయి రేఖలునలువొందగలయుచో చతురముల్ త్రిభుజలు సవదరించి।

వేఱువేఱుఫలంబులువెలయజేసి।కలయగూడినస్పష్టమాఫలముచంద్ర। బా
హుసందమితంగ లగబయ్యో భాస్క రార్య। మతమునను దీనిదెలియుదుమా
న్యఫణితి॥

తాతీయపుడమినితకాద్రిగుణములు౩౭౬ ఫలమనిబలుకుటబాల్య
బుద్ధి।యగునెట్టులననందుదగుభుజంబులనెల్లగలయంగజేయుచో గణితఫణితి।
నతివిషమక్షేత్రమగుటనందును పూర్వఫణితక్రమంబునబహుళత్ర్యశ్రశ్రము
లుజేసిగణితమంల్ గలపంగఫలమెల్లపూర్ణాంకజలమాధారణం పొందుగుల్లు।
నట్లునాలవపుడమినినాగజలధి దుర్గరదమ్ముబుతెలియనందు। త్రిభుజ
ములుజేసిగన్గొనదెల్లగుసు।ధీవరేణ్యులుజూడుడీదీనివిధము॥

అథతుల్యకర్ణసమచతుర్భుజే
కర్ణానయనంవృత్తేనాహ.

ఇష్టాశ్రుతిస్తుల్యచతుర్భుజస్య, కల్ప్యాథతద్వర్గవివర్జితా
యా । చతుర్గుణాబాహుకృతిస్తదీయంమూలంద్వితీ
యశ్రవణప్రమాణమ్॥.................................*

సమచతుర్భుజమ్మునందుసరగనిష్టకర్ణము।న్నమరనిలిపిదానికృ
తినియలభుజంపువర్గమై । యమరురాశివార్ధిగుణమునందు
ద్రోయశిష్టమై।యమరురాశిపదముదెలియుమపరమైనకర్ణమున్॥

ఇష్టేతి-తుల్యచతుర్భుజస్య
ఇష్టాశ్రుతిః ఏకఃకర్ణఃకల్ప్యః
అథా బాహుకృతిఃభుజవర్గః
చతుర్గుణాతద్వర్గవివర్జితా-ఇ
ష్టశ్రుతివర్గహీనా.కార్యా।తదీయం
మూలంద్వితీయకర్ణప్రమాణం॥

తుల్యచతుర్భుజంబుననొకక
ర్ణమిష్టమగుచుండనదియిష్టకర్ణ
సంజ్ఞంబగుటదానివర్గము-భుజవ
ర్గమునలుమడింబినరాశిని ద్రోచి
శేషమునమూలముదీశినరెండవక
ర్ణమితంబగు*...............*

అథాన్యత్తుల్యకర్ణతుల్యభుజేప
లజ్ఞానంశ్లోకార్ధేనం

అతుల్య కర్ణాభిహతిర్ద్విభక్తా ఫలంస్ఫుటంతుల్యచతుర్భుజే స్యాత్

త్రిభుజభేదతుల్యభుజిని శ్రవణయుగ్మఘాతము అర్ధముచేసి దవఘులించుదళము పుడమిగన తుభూఫలంబుగాఁ॥

అతుల్యేతి-ఏవమానీతయోః అతుల్యకర్ణయోరభిహతిః ద్వాభ్యాంభక్తా సతి తుల్య చతుర్భుజే తుల్యకర్ణే స్పష్టంఫలం భవతి॥ ...

పూర్వసూత్రము చేసాధింపబడుకర్ణద్వయంబులపరస్పర గుణనమునందుసగము అతుల్యకర్ణ తుల్యచతుర్భుజక్షేత్రస్ఫుటఫలము

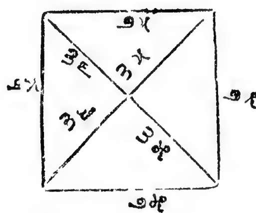
ఉదాహరణం

క్షేత్రస్యపంచకృతితుల్యచతుర్భుజస్య కర్ణౌతతః స్ఫుటఫలం గణక ప్రచక్ష్వ॥

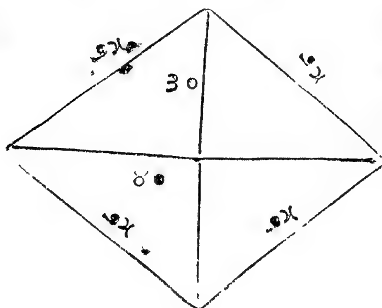
ఇరువదియైదగుసమభుజావరమగుక్షేత్రమున శ్రుతులువగుసఫలంబుల్ గురుతులగునిష్టభేదము॥ మెరయగగణకాగ్రగణ్య మేకొనజెపుమా

క్షేత్రస్యేతి- పంచవింశతిమితతుల్యచతుర్భుజస్య క్షేత్రస్య-కర్ణౌ-గణితం-ఫలం-హేగణక ప్రచక్ష్వ వద॥

ఈయుదాహరణంబున ౨౫ గలనాల్గుభుజంబులుండుక్షేత్రంబున ఇష్టవశంబులకర్ణంబులు నుతద్వశంబుల లభించుఫలంబులును జెప్పుమని ప్రశ్నము

ప్రథమేష్టకర్ణాము

న్యాసః- అత్ర త్రింశన్మితామేకాం శ్రుతిం ప్రకల్ప్య జాతాన్యార్థం అత్ర ఏకస్య కర్ణస్య త్రింశన్మితకల్పనే అన్యచ్చత్వారింశన్మితో భవతి- తద్యథా- ఇష్టా శ్రుతిః ౩౦ తద్వర్గః ౯౦౦ బాహుః ౨౫ తద్వర్గః ౬౨౫ చతుర్గుణా ౨౫౦౦ అయం శ్రుతివర్గేణానేన ౯౦౦ హీనా ౧౬౦౦ తన్మూలం ౪౦ ద్వితీయకర్ణప్రమాణం *......................*
అత్ర గణితం యథా - కర్ణౌ ౩౦ ౪౦ అనయోర్ఘాతః ౧౨౦౦ - ద్విభక్తా ౬౦౦ ఏతదేవ ఫలం*.........*

ఇందొకకర్ణము ౪౦ కల్పించునెడ రెండవకర్ణము ౩౦ అగుచున్నది ఎట్లన-... ... .

భు	ఇష్ట	ఇందుఫ
౨౫	౪౦	౩౦
వర్గం	వర్గం	౪౦
౬౨౫		౨)౧౨౦౦
౪		ఫలం
౨౫౦౦	౧౬౦౦	౬౦౦
	అంతరం	
	౯౦౦	
	మూలం రెండవకర్ణం	
	౩౦	

అథవా

చతుర్దశమితామేకాం శ్రుతింప్రకల్ప్య జాతోన్యః కర్ణః ౪౮ భవతి - తద్యథా ...
ఇష్టా శ్రుతిః ౧౪ తద్వర్గః ౧౯౬ అనేన చతుర్గుణా బాహుకృతిః ౨౫౦౦ హీనా ౨౩౦౪ తన్మూలం ౪౮ ద్వితీయకర్ణప్రమాణం అత్ర ఫలం కర్ణౌ ౧౪ - ౪౮ ఘాతః ౬౭౨ ద్విభక్తా ౩౩౬ ఇదం ఫలం* ఏవమిష్టకర్ణవశాత్ఫలస్యానేకధా

మరియు నిష్టకర్ణము ౪౮ కల్పించితిమేని రెండవకర్ణము ౧౪ లభించు- ఎట్లన

భు	ఇష్ట	ఇందుఫ
౨౫	౪౮	౪౮
వర్గం	వర్గం	౧౪
౬౨౫	౨౩౦౪	౨)౬౭౨
౪		ఫలం
౨౫౦౦	౧౯౬	౩౩౬
అంతరం	మూలం	
	రెండవకర్ణము ౧౪	

ఇట్లు ఇష్టకర్ణముల వలన ఫలము ననేకవిధంబులు

౧౩ ప్రశ్నలు

పదియేడుననందాఱులు। పదియును నై వెలయు తుల్య బాహు క్షితులకు। విదిత క్షేత్ర ఫలంబులు। సుదిదల బినబల్కు వేగమా కుందరుణీ

ప్ర-తుల్య కర్ణ చతుర్భుజభుజమితం ౧౭ ద్వితీయస్య ౧౦

అథ తుల్య కర్ణ చతుర్భుజక్షేత్ర

ఫలానయనం వృత్తార్థం-

సమ శ్రుతౌ తుల్య చతుర్భుజే చ తథాయతే తద్భుజకోటిఘాతః

సమానకర్ణముగను వెలయు చతురభుజికినిడునకును। సమంబులైన కోటిబాహు సంగుణాంబ ఫలమగును

సమేతి-సమానకర్ణే-తుల్య చతుర్భుజే-తథా- ఆయతే దీర్ఘ-సమానకర్ణే చతుర్భుజే చ తద్భుజకోటిఘాత ఏవ ఫలం॥

సమానకర్ణంబులగు తుల్య చతురశ్రంబున నుదీర్ఘ చతురశ్రంబునను భుజకోటిఘాత రాశి ఫలంబగుననుట॥

ఉదాహరణం పూర్వోక్తగా పూరణ శేషం

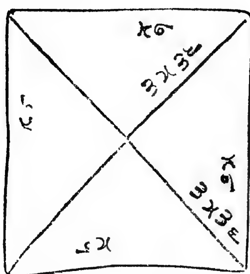
తుల్య శ్రుతేశ్చ ఖలు తస్య తథాయతస్య యద్విస్తృతీ రసమితా ష్టమితం చ దైర్ఘ్యం

తుల్యకర్ణమై తోలుత టి వుడమికి। నష్టికర్ణ సూసూరియాయతంబు। నారుగజము దీర్ఘ ఘుసూరిననిడుదకు। ఫలములలవరింపు భామవేగ-

తుల్యశ్రుతేరితి - తస్యైవ చతుర్భుజస్య పంచకృతి తుల్యస్యైవ తుల్యశ్రుతే సమానకర్ణే ఫలం వద। తథా-ఆయతస్య చతుర్భుజస్య దీర్ఘచతురశ్రస్య ఫలం వద। కీదృశమాయతం తదాహ-విస్తారః షట్ ఉదైర్ఘ్యం అష్టౌ కరాః। న్యాసః। అత్ర తుల్యకర్ణస్య

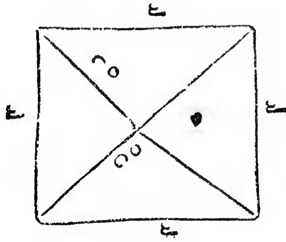
ఈయుదాహరణంబున మునుపుదహరింపబడిన ౭౫గలసమ చతుర్భుజము తుల్యకర్ణంబగునెడ ఫలం బెంతయనియు - నట్లు తుల్యకర్ణము గలిగి యిడుపుర వెడలుపు ఉగలభూమిని ఫలమెంత యనియు ప్రశ్నద్వయము

అత్ర ప్రథమో
ద్దిష్టస్య తుల్యక
ర్ణానయనం న్యా
సః తత్ర త్ర్యస్రతో
ర్యోగ పదమితి
జాతా కర్ణీ ౫

మొదటి ౨౫ గల
క్షేత్రమునందు
తుల్యకర్ణము

తా శ్రుతిః ౧౨౫౦ ఏతి దుభయ
త్రాపి తుల్యా । అత్ర తుల్యశ్రుతే
శ్చ తథాయతే తద్భుజకోటిఘాత ఇ
త్యుక్తత్వాత్ భుజకోటిఘాతఫలం
౬౨౫ ఇదం తుల్యకర్ణ పంచవింశతి
మిత తుల్యచతుర్భుజే ఫలం॥

ద్వితీయోదాహరణే న్యాసః
... అత్రాపి తత్ర్యస్రతో
ర్యోగపదమితి ఉభయతో జాతః క
ర్ణః తుల్యః ౧౦ అతస్మాత్ తద్భుజకోటి

౧౮ ప్రశ్నలు

సమకర్ణాయతచతురశ్రములమహిమితసమ్మిళితగుణమాజినసంఖ్యల్। క్రమ
మునకర్ణాష్టిచ్ఛం। దములుభుజలునైనఫలముదడయక జెపుమా॥

ప్ర- భూ౧౬ భా౧౨ ద్విభూ౩౪ భా౧౬ తృభూ౨౮ భా౧౦

అథసమానలంబచతుర్భుజస్య.

ఫలజ్ఞానంవృత్తార్థం

చతుర్భుజేన్యత్రసమానలంబేలంబేననిఘ్నంకుముఖైక్యఖండం

లంబతుల్యచతురశ్రదలవణవార్ధిమేఖలల॥లంబనిఘ్నభూముఖైక్య

లవముస్ఫుటఫలముగుఁ

చతుర్భుజేని-అన్యత్రసమానలంబే చతుర్భుజేలంబేననిఘ్నంకుముఖైక్యఖండంభూవదనైక్యదళం-ఫలంభవతి-........................*

ఇందులవణవార్ధిమేఖలయౌ నభూమి- లవణసవర్ణము - ఈసమానలంబచతురస్రంబునభూముఖయోగములంబగుణితంబగుచుఁ ధితంబై ఫలంబగునసుట............*

ఉదాహరణము-

క్షేత్రస్యయస్యవదనంమదనారితుల్యంవిశ్వంభరాద్విగుణితేనముఖేనతుల్యా।బాహూత్రయోదశనఖప్రమితౌచలం

బస్సూర్యైర్మితశ్చగణితంవదతత్రకింస్యాత్॥

వదనముశంకరుండుభుజవైఖగులారయపూర్ణదస్రులుఁ।ముద
ముగవిశ్వమాకృతియుభూమిదదీయప్రధానలంబకం।బుదితదివాకరుండున
యిపాల్పగునిక్కహీనుద్భవించునా।విదితఫలంబుదెల్పుమిటవేగమిగోచర

మేనిబుద్ధిలోఁ।

క్షేత్రస్య తి-యస్య క్షేత్రస్య ఏకాదశ మితంముఖం౧౧- వింశత్యంభరా భూమిః ద్విగుణితేన ముఖేన ౨౨ తుల్యా బాహూ ౧౩ -౨౦లం బః ౧౨ తత్ర ఫలంకింస్యాద్వద-

అత్ర-పూర్వోదాహృతసర్వదోర్యుతిదళమిత్యుక్తప్రకారన్యాసః-యథా-భుజాః౧౧.౧౩-౨౦ -౨౨తద్యుతిః౬౬దళం౩౩ చతుస్థితః ౩౩-౩౩-౩౩-౩౩- బాహుభిర్హీనః-౨౨-౨౦-౧౧-౧౩-తద్ఘాతః ౬౨౯౨౦-అస్యకరణీగతత్వాత్ మూలంకించిదధికపంచాశదధికంశతద్వయం - ౨౫౦ ఇదమస్ఫుటఫలత్వాత్సర్వదుష్టం................❈

స్ఫుటఫలానయనంయథాలంబేననిఘ్నంకుముఖైక్య ఖండమితి జాతం౧౯౮ యథా-కుః ౨౨ ముఖం౧౧ యోగః ౩౩ తద్దళం $\frac{౩౩}{౨}$

ఈయుదాహరణంబున-భూమి ౨౨ ముఖం౧౧ భుజములు ౧౩ - ౨౦ లంబము ౧౨ గలసమానలంబక్షేత్రంబున ఫలంబెంతయనుట -*

ఇందు పూర్వోదాహృతసర్వదోర్యుతిదళమను సూత్రవిధిని న్యాసము-భుజయోగార్ధము-❈

౩౩-	౩౩-	౩౩-	౩౩
౨౨	౨౦	౧౩	౧౧
౧౧.	౧౩	౨౦	౨౨

అన్యోన్యగుణితరాశి ౬౨౯౨౦ నికటమూలం౨౫౦ఇదియస్ఫుటము గావున దుష్టముగావున-నికంస్ఫుటఫలానయనసూత్రక్రమంబున న్యాసము......................*****

లంబేన $\frac{౧౨}{౧}$ హతః $\frac{౩౯౬}{౨}$ ఖండేన భ

క్షః ౧౯౮ అనేకం స్ఫుటం ఫలం

అథాత్రైవ క్షేత్రే ఖండక్షేత్రాణాం

విశ్లేష సాధనం ప్రదర్శ్య బాధా

క్షేత్రయోః క్షేత్రం చ దర్శయిత్వా

స్మిన్ దేవ హిరణ్యగర్భా ఉభ

యతో దత్త్వా సమచతురస్రం క్షా

త్వం యథా - భూముఖయోగార్ధం

భుజః లంబః కోటిః అత స్తస్య త్ర్యస్ర

స్యఫలం

స్ఫుటఫలానయనం

$$\frac{౨౨}{౧౧} \quad \frac{౩౬}{౧౨}$$

౨)౩౯౬ ఫలం ౧౯౮

ఇందునివ్వన్న ంబులగు ఫలద్వయం

బులయందును స్ఫుటఫల నిర్ణయ

ార్థమై యీ క్షేత్రము జాత్యత్ర్య

స్ర క్షేత్రముగా కల్పింపబడి

భూముఖయోగము భుజముగను లం

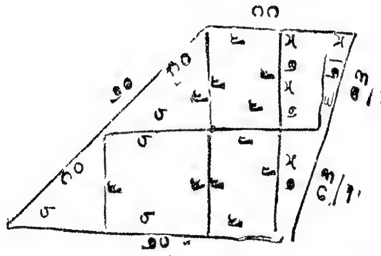
బము కోటియుగా కల్పించియున్నవారు

చెప్పబడియె

భూముఖయోగార్ధము ౩౬ భుజము

కోటి లంబము ౧౨

ఫలం ——— ౧౯౮

అథవా క్షేత్రస్య ఖండత్రయం కృ

త్వా తత్ఫలానిపృథగానీయైక్యం

కృత్వా ఫలస్యోపపత్తిర్దర్శనీయా

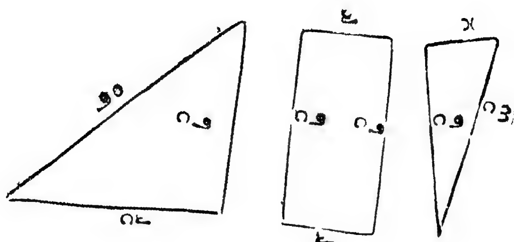
మరియు త్రికోణాంగకము-ఆయ

తచతురస్రములుగా మూడు ఖండములు

గవిభజించి. వేర్వేరు ఫలంబులుగొ

ని యా ఫలత్రయంబులఁగూడినయెడల

నుత్తరము వచ్చును

అత్ర త్రిభుజయోః క్షేత్రయోః భుజకోటిఘాతార్ధం ఫలం క్షేత్రస్య ఖండత్రయమితం తత్ప్రత్యేకం క్షేత్రస్య మధ్యస్థమాయతం చతురశ్రం-యథా- ప్రథమక్షేత్రఫలం ౩౦ ద్వితీయే ౭౨ తృతీయే ౯౬ తేషామైక్యం సర్వక్షేత్రఫలం ౧౯౮ తదేవ

ప్రకారాంతరము. ఈ క్షేత్రము ౩ ఖండములు చేయనప్పుడొక త్రిక్షేత్రము భు ౫ కో ౧౨ క ౧౩ ఫలము ౩౦ రెండవ త్రిక్షేత్రము భు ౧౬ కో ౧౨ క ౨౦ ఫలము - మధ్య ఖండము ఆయతచతుర్భుజము గుట కో ౬ భుజం ౧౨ ఫలం ౭౨ ఐక్యము ౧౯౮

౧౫ ప్రశ్నలు

తారకలుపుడమితిథులగు। నారయవదనంబు తత్ప్రకృత్యష్టియుదా। నోరమణిబాజలు తిథులగు। పారంబగు లంబమెచట సంఖ్యబలుకుము॥ శరరాములుపుడమి ముఖ। బరయగనత్యష్టి భుజలునందాగ్నులుశం। కరశిరనేత్రములష్టలు। వర లంబముఫలము బలుకు వనరుహగంధి॥ భుజములువదివదియేడును। భుజశరములు పుడమి దిక్కులు ముఖ మగుచునిక్షేప। భుజగములు లంబకము గా। గజయానా భూఫల బుగ్రక్షేత్రమ్ము నజెప్పుమా-

ప్ర-భూ ౨౭ ముఖం ౧౫ భుజం ౨౫. ౧౭ లం ౧౫ ద్వి భూ ౩౫ ముఖం ౧౭ భు ౩౯ ౨౦ లం ౧౬ తృ-భూ ౨౭ ముఖ ౩ భు ౧౭.౧౦ లం ౮

అథ ద్విత్రిసమభుజచతురశ్రే లంబసాధనం

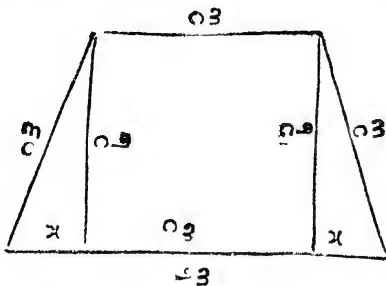
భూవదనాంతరదళకృతి। నావలభుజవర్గము ద్రోచియొట శేషపదం। బైవెలయు లంబకముగా। నో వెలదీ ద్విత్రిసమములౌందు భుజములక్ ॥

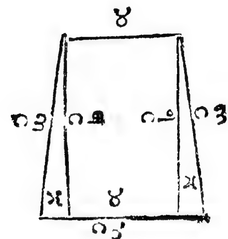
భూముఖాంతరార్ధవర్గము
భుజవర్గంబునం ద్రోచి శేషమూ
లము ద్వి త్రి సమభుజంబుల లంబమౌ
నంబగుం జిట్లంతటఫలము - భూము
ఖైక్య ఖండము లంబగుణంబగునను
ట.

సమ త్రిభుజీ భుజత్రయము జానగు విశ్వమితంబులగ్ని నే
త్రములవనౌ ద్వితుల్యమునదప్పక మేదిని యింద్రతుల్యము।
సమములుగా భుజద్వయము సప్తతి విశ్వములందు నమ్ముఖం
బమరజలంబుగా నసఖ నాకెరుగింపుము లంబము ల్వెసన ||

ప్రథమోదాహరణము-భూమి-౨౩ భుజములు-౧౩-౧౩-౧౩

ద్వితీయోదాహరణము-భూమి ౧౪ ముఖం ౪ భుజములు ౧౩-౧౩

౨౩	భుజం
౧౩	౧౩
౧౦	
అర్ధం ౫	వర్గం
వర్గం ౨౫	౧౬౯
అంతరం ౧౪౪	
లంబం	౧౨

౧౪	భుజము
౪	౧౩
౧౦	వర్గము
అర్ధం ౫	౧౬౯
వర్గం ౨౫	
అంతరం	
౧౪౪	
మూలం	
౧౨ లంబం	

అథ విషమచతురశ్రే ఇష్టకర్ణాత్ లంబజ్ఞానం లంబాత్కర్ణజ్ఞానం ఏకకర్ణాదన్యకర్ణజ్ఞానం ఫలజ్ఞానంచ క్రమేణ సూత్రాణిదశేయిత్యేతా ఆసోత్తస్యోదాహరణావతీత్యాత దనంతరం క్రమేణ సూత్రాణ్యవిషమశేణం వ్యాకరోతి

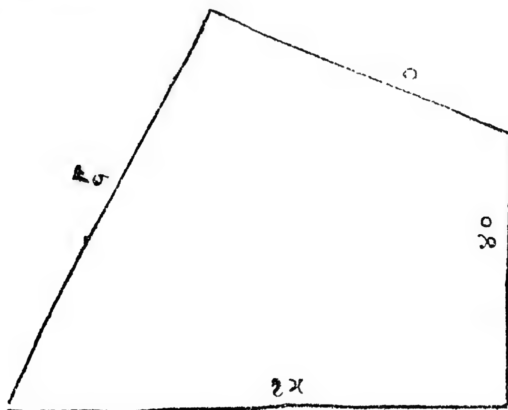
ఉదాహరణము.

పంచాశదేకసహితా వదనం యదీయం భూః పంచసప్తతిమితా
ప్రమితోఽష్టషష్ట్యా। సవ్యో భుజో ద్విగుణవింశతిసమ్మితోఽన్యస్త
స్మిన్ ఫలం శ్రవణలంబమితీ ప్రచక్ష్వ॥

శశిశరములు ముఖంబు శరసప్తులు భూమియు సవ్యబాహునా। పశదవసు
శూనసమ్మితము విస్త్రుతదక్షిణబాహు వెన్న గా। దశగుణితాబ్ధులం మదగద
యుడ వే ఫలంబు కర్ణముల్కు శలమతి నుదింగల బిగొబ్బున లంబము నేప
రింపుమా॥...*

పంచాశదేకసహితా పంచాశత్ - ౫౧ యదీయం ముఖం పంచసప్తతి ౭౫ మితా యత్ర భూమిః అష్టషష్టి ప్రమితో యత్ర సవ్యో భుజః ౬౮ ద్విగుణవింశతిసమ్మితః చత్వారింశత్ ౪౦ మితో అన్యో భుజః - తస్మిన్ క్షేత్రే ఫలం వద - శ్రవణలంబయోః మానం చ వద.

ఏ యుదాహరణంబున ముఖము ౫౧ భూమి ౭౫ సవ్యభుజం ౬౮ వామభుజము ౪౦ గలుగు నె డఫలంబును - లంబములను కర్ణములును దెలుపుమని ప్రశ్నము......*

సూత్రంవృత్తార్థం॥

జ్ఞాతేవలంబే శ్రవణశ్చ తౌ తు లంబః ఫలం స్యాన్నియతంచ

తత్ర॥

తెలియ లంబమునను శ్రుతియు తెలియ శ్రుతి నిలంబమును। తెలియ రెం

డు పుడమి ఫలము చెల్లును గుచు నియతనా॥.............................. ....*

జ్ఞాతేతి। లంబే జ్ఞాతే కర్ణో జ్ఞాయతే - శ్రుతౌ జ్ఞాతాయాం తు లంబో జ్ఞాయతే - తత్రైవ నియతం ఫలం స్యాత్ - అత్ర చతుర్భుజే కర్ణస్యానియతత్వాత్ లంబోऽప్యనియతః ఫలం చ తద్వదిత్యర్థః॥

చతుర్భుజంబున కర్ణము నియతంబు లేమిం జేసి లంబఫలంబులు నియతంబులు గావు గాన ఇష్టకర్ణము చే లంబంబును లంబము చే కర్ణంబును నిష్పాదితంబులగు నని యాతద్వశంబునఁ ఫలము నియతంబగునని సూచించుట..............................*

అత్రేష్టకర్ణకల్పనే శేషజ్ఞానార్థం సార్ధవృత్తం

కర్ణాశ్రితస్వల్పభుజైక్యమూర్వీం ప్రకల్ప్య తచ్ఛేషభుజౌ

చ బాహూ। సాధ్యోऽవలంబోऽథ తథాన్యకర్ణః స్వోర్వ్యాః క

థంచిచ్ఛ్రవణో న దీర్ఘః। తదన్యలంబాన్న లఘుస్తథైవం జ్ఞా

త్వేష్టకర్ణః సుధియా ప్రకల్ప్యః॥

కర్ణకల్పనమందు గను విశేషములివి యధికదీర్ఘంబైన నగ్రభుజము। య

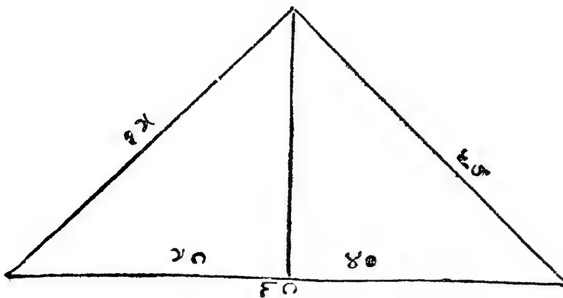
దిగొట్టులనినను నాకర్ణసంశ్రితస్వల్పభుజైక్యంబు జగతి జేసి। శేషములు బా

హులు జేయలంబము గల్గునటు గానను ర్వి కిన త్యధికము। కల్పింపదగదంత్రు గ

తిత్ జ్ఞులటు గాక నల్ప భుజంబున కల్పముగను। కల్పనము జేయుటలను గలయ

నేర। దట్లు గావున క్షేత్రంబునరసి స్వేష్ట। కర్ణకల్పన చేయంగ గడగవలయు॥

గర్భదర్శ్రాంగబుద్ధులౌ గణకవరులు॥

కర్ణాశ్రితేతి - చతుర్భుజేహిప
కాంతరకోణావాక్రమ్య సంకోచ్య
మానస్త్రిభుజత్వంయాతి - తత్రైక
కోణేలంబ లఘుభుజయోరైక్యం
భూమింప్రకల్ప్య ఇతరౌభుజౌప్ర
కల్ప్యసాధితం సచ లంబోమానః
సంకోచ్యమానః కర్ణః కథంచిద
ధికస్స్యాత్ - తదితరౌభుజౌభూమేర
ధికౌనస్యాతాం - ఏవముభయత్రా
పి - ఏతదనుక్తమపి బుద్ధిమతాజ్ఞా
యతఏవ

ఇష్టకర్ణకల్పనముజేయునెడభూ
మిక న్నమిక్కిలి విముగ్రాల్పంపంబడి
యెవెవి త్రిభుజంబగుననియుంతస్సుద
భుజంబుకన్నహీనంబయ్యెనేని భుజ
కోణంబులు దాక నేరదనియునూ
హించిక్షేత్రమునకు వైకల్యముగా
నియట్లుక్షేత్రానుసారముగనిష్టక
ర్ణముచక్కలయునెనుట
ఈవిషయము జెప్పకున్ననుదెలి
యదగినదైనను స్పష్టీకరణార్థము
సూచింపబడియె

ఏవంసేష్టకల్పితకర్ణాభ్యాంబజ్ఞానం వ్యస్తార్థకం
చతుర్భుజాంతస్త్రిభుజే ఏలంబః ప్రాగ్వద్భుజౌకర్ణభుజౌ
మహీయాః

అల్పరహితమగుచతుర్భుజాంతరమునగణకుడ్లుగల్పితత్రిబాహువు
వకుగనుముభులంబమువ్వధిగా । గల్పితంబుజేయునట్టికర్ణముసుభుజంబుదా
పాల్పుమీరుభుజములగునప్రదిపుభూమిగల్పదగుక ॥

చతుర్భుజేతి- చతుర్భుజాంతస్థి త్రిభుజే చతుర్భుజకర్ణాద్యేవర్తమాన త్రిభుజే త్రిభుజే భుజయోర్యోగ ఇతి ప్రాగుక్తప్రకారేణ లంబసాధనం కార్యమిత్యర్థః - త్రికోణే భుజౌ భుజౌ జ్ఞేయౌ ఏవ హి భూః ఏవ భూర్జ్ఞేయా। అత్ర ఏకః ఇష్టకర్ణః కల్పనీయ ఇతి భావః

ఈవిషమ చతుర్భుజంబున గల త్రిభుజంబునకు పూర్వోక్త ప్రకారంబున గణకుచే కల్పింపబడిన కర్ణంబే భుజంబును క్షేత్రభుజంబులు భూమియుగా వున్నట్టి కల్పిత త్రిభుజంబున లంబము త్రిభుజంపు పుడమి నియమము సూత్రోక్త క్రమంబున సాధింపవలయునన్నట్లు

అత్ర లంబజ్ఞానార్థం సవ్యభుజాగ్రాద్దక్షిణభుజమూలగామి సన్ ప్రతిరిష్టకర్ణః కల్పితః। తేన చతుర్భుజాంతః త్రిభుజం కల్పితం। తత్ర స ఏవ కర్ణః ఏకో భుజః ద్వితీయస్తు సవ్యభుజః భూస్సైవ।

ఇందులంబసాధనమునకై ౬౮ యిష్టకర్ణము కుడిభుజము క్రిందినుండి పైమొదలికి దాకునట్లు కల్పింపబడె దానిచే నాచతుర్భుజమధ్యంబున నొక త్రిభుజముత్పన్నంబగుట భూమి-౭౫ భుజం౬౮.౫౧.** ..**

న్యాసః భూమిః ౭౫ భుజౌ ౬౮ ౭౭ ఆ ... స్త్రస్తవ స్తతిమిత ఎకః కర్ణః కల్పితః ఏః స్మి కర్ణ కల్పితే ఫలా దిజ్ఞానం విశదీకృ ... ౭౫ ... ఆ ... తికర్ణ జ్ఞానం ... జ్ఞానేన ... యతం ఫలం ... చతుర్భుజాం ... త్రిభుజే ... లంబః ... త్రి భుజే భుజయోః ... యః ... యథా భుజయోః ౬౮ ౭౭ యోగః ౧౪౫ తదంతర ౯ ... ౧౩౦౫ భుజా ౭౫ ... భిరపవర్తేః $\frac{౮౭}{౫}$ అనయాలబ్ధ్యాది పాభూః ౭౫ ... సమ ... $\frac{౩౭౫}{౫}$ $\frac{౮౭}{౫}$ ఊనా $\frac{...}{౫}$ యుతా $\frac{౪౬౨}{౫}$ ఉభే ... $\frac{౧౪౪}{౫}$ $\frac{౨౩౧}{౫}$ ఎతె అబాధే బాధా భుజా $\frac{౧౪౪}{౫}$ $\frac{౬౮}{౧}$ ... $\frac{౨౦౭౩౬}{౨౫}$ $\frac{౪౬౨౪}{౧}$ అనయోః అంతరార్థం స ముభాదౌ ... $\frac{౨౦౭౩౬}{౨౫}$ $\frac{౧౧౫౬౦౦}{౨౫}$ ఏతయోరంతరం $\frac{౯౪౮౬౪}{౨౫}$

ఇట్లు చేయుటవలన-శశిశరము లు ఖంబను।విషమచతుర్భుజంబున లంబస్ఫుటంబునునందుచేత కర్ణ స్ఫుటంబునునందుల చేఫలమును క్ర మంబున దెలియుననుట॥*.......

$\frac{౭౭}{౬౮}$

౧౪౫

౭౫) ౧౩౦౫ ... $\frac{౮౭}{౫}$

భూమిః $\frac{౭౫}{౧}$ ... $\frac{౮౭}{౫}$ సమా $\frac{౩౭౫}{౫}$

$\frac{౮౭}{౫}$ శేషం $\frac{...}{౫}$ అర్థం $\frac{౧౪౪}{౫}$

చిన్న అబాధ

భూమిః $\frac{౭౫}{౧}$ ... $\frac{౮౭}{౫}$

యోగం $\frac{౪౬...}{౫}$ అర్థం $\frac{...}{౫}$

భుజం ౭౭ బాధ

వర్గం

$\frac{...}{౧}$ ... అబా $\frac{...}{౫}$ వ

$\frac{౫౩౩౬...}{౨౫}$ అంతరం సమా $\frac{...}{౨౫}$

... $\frac{...}{౨౫}$ శేషం $\frac{...}{౨౫}$

తన్మూలం ౩౦౮/౫ లంబః ౹

ఏవం ద్వితీయా బాధాభుజౌ ౨౩౧/౯

౭౭౫ /౧ తత్కృతీ ౫౩౩౬౧/౨౫ ౪౯౨౯/౧

అనయోరంతరాద్వర్గస్య ఘనో

౧౮౮౨౨౫/౨౫ ౫౩౩౬౧/౨౫ ఏతయో

రంతరం ౯౮౮౬౮/౨౫ తన్మూలం లంబస్స

ఏవ ౩౦౮/౫

మూలం లంబం ౩౦౮/౫

భుజం ౬౮/౧ వర్గం ౪౬౨౪/౧ ఆబాధా

౮౮ వర్గం/౫ ౨౦౭౩౬/౨౫ అంతరం సమ

౧౧౫౬౦/౨౫ ౨౦౭౩౬/౨౫ అంతరమ్

౯౮౬౮౪/౨౫ మూలం లంబ సమానము

౩౦౮/౫

అథ ఫలం బాహ్వోర్జ్ఞానం వృత్తేనాహ

యల్లంబలంబాశ్రితబాహువర్గవిశ్లేషమూలం కథితావధా

సా। తదూనభూవర్గసమన్వితస్య యల్లంబవర్గస్య పదం స కర్ణః॥

బాహుప్రతిని లంబబహువర్గము ద్రో యా। శేషమూలము వధ జెలగుచుండు

అవధ్రహీనభూమినగుగు వర్గమూ లంబ। వర్గ యోగపదము వరలుచుండు॥

యల్లంబేతి - లంబో లంబాశ్రితబా

హుశ్చ తయోర్వర్గాంతరం తన్మూ

యన్మూలం సా అబాధా అబాధా కథి

తా - ఉక్తా - తయా అబాధయోనా

నాయా భూమేః వర్గేణ సమన్వితో

యో లంబవర్గః తస్య పదం కర్ణ ఉక్తః

భుజవర్గంబున లంబవర్గము ద్రో

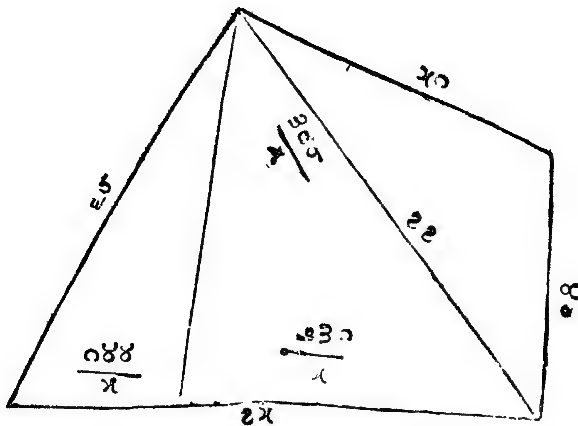
య శేషమూలము ఆబాధయగున

య్యాబాధ భూమియందు ద్రోచి

శేషము వర్గం చియందు లంబవర్గ

ముగూర్చిన యందలి మూలము కర్ణ

బగుననుట

అత్రోదాహరణే సవ్యభుజాగ్రాల్లంబః కిల కల్పితః ౩౦౮/౫ తదాశ్రితబాహుః ౬౮ అనయోర్వర్గౌ ౯౪౮౬౪/౨౫ ౪౬౨౪/౧ వియోగార్థం సమచ్ఛేదౌ ౯౪౮౬౪/౨౫ ౧౧౫౬౦౦/౨౫ అనయోర్విశ్లేషః ౨౦౭౩౬/౨౫ తన్మూలం ౧౪౪/౫ అబాధా తదూనా భూః ౭౫/౧ అంతరార్థం సమచ్ఛేదాత్ ౩౭౫/౫ ౧౪౪/౫ ఊనా ౨౩౧/౫ తద్వర్గః ౫౩౩౬౧/౨౫ తేన లంబవర్గః

ఇందుకల్పితంబగు కర్ణవశమువలన పూర్వసూత్రంబుచే సాధింపంబడు లంబము ౩౦౮/౫ గావున దీనిచే కర్ణానయన న్యాసము

లంబం ౩౦౮/౫ భుజం ౬౮/౧ వర్గములు ౯౪౮౬౪/౨౫ ౪౬౨౪/౧ అంతరంసమ ౧౧౫౬౦౦/౨౫ తో ౯౪౮౬౪/౨౫ శేష ౨౦౭౩౬/౨౫ మూలం ౧౪౪/౫ అబాధ భూమి ౭౫/౧ తో ఆ౧౪౪/౫ సమ ౩౭౫/౫ ౧౪౪/౫ శేషం ౨౩౧/౫ ఇది భూఖండము

౯౪౮౬౪ సమన్వితః ౧౪౮౨౨౫
౨౫ ౨౫

ఫలేన ౨౫ భక్తః ౫౯౨౯ తన్మూలం
౭౭ కర్ణః

వర్గం౫౩ ౩౬౧ లంబం ౩౬౧ వర్గం
౫ ౨౫

౯౪౮౬౪ వర్గయోగం ౧౪౮౨౨౫
౨౫ ౨౫

అవ ౨౫ రా ౫౯౨౯ మూలః ౭౭ ఇష్ట
కల్పితకర్ణం

అథైకకర్ణాద్ద్వితీయకర్ణానయనం వృత్తద్వయం

ఇష్టోత్ర కర్ణః ప్రథమః ప్రకల్ప్య స్త్ర్యస్రే తు కర్ణోభయ
తః స్థితే యే। కర్ణంతయోః క్ష్మామితరౌ చ బాహూ ప్రకల్ప్య
లంబావవధే చ సాధ్యే । ఆబాధయోరేక కకుప్స్థయోర్య
త్స్యాదంతరంతత్కృతిసంయుతస్య।లంబైక్యవర్గస్య పదం
ద్వితీయః కర్ణో భవేత్సర్వచతుర్భుజేషు॥

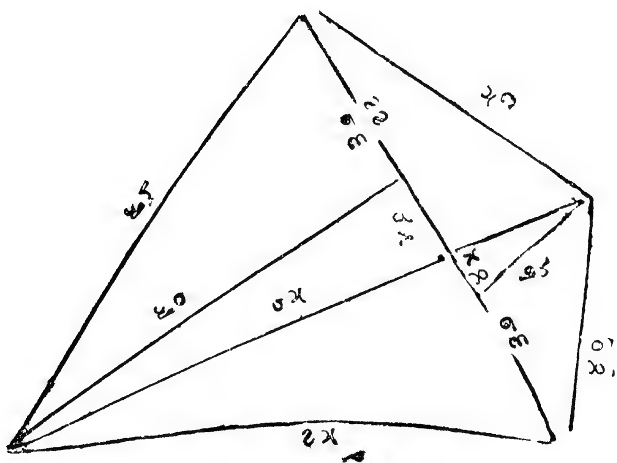
విషమచతుర్భుజమునందున్న స్వేష్టమగు నొకకర్ణకల్పనం బొనరజేయ |
న ట్టికర్ణము భూమియగుచు నప్పార్శ్వంపు త్రిభుజయుగ్మములకు జేజరల్లు|
నితరముల్భుజములు నిదిభూమి గావున యాభయ త్రిభుజములనొప్పు మి
నాబాధలును లంబనములును వేర్వేర సాధించదగు త్రిభుజవువిధమున | నే
కదిక్కైన యవధుల నెసగు నంత | రమును వర్గించి లంబయుగ్మముల యోగ
వర్గమిళితపదంబు దా వరలు సన్య | కర్ణమగుచు చతుర్భుజగణితవిధుల

ఇష్టేతి- అత్ర పూర్వసూత్రాత్ చతుర్భుజే సవ్యభుజాగ్ర దక్షిణ భుజమూలగామినః కిల కర్ణమానం సాధితం తత్కర్ణరేఖావచ్ఛిన్నస్య క్షేత్రస్య మధ్యే కర్ణయోరుభయతః త్రిభుజే క్షేత్రే ఉత్పన్నే తయోః కర్ణం భూమిం ప్రకల్ప్య ఇతరౌ భుజౌ చ కల్పయిత్వా ప్రాగ్వల్లంబాబాధాః సాధితవ్యాః

తొలుతటి సూత్రముచే నిష్టకర్ణము స్ఫుటీకరింపంబడియె గావున నకర్ణము చే విభాడింపంబడిన చతురశ్రభూమి త్రిభుజద్వయంబులగుటం జేసి యయ్యుభయ త్రిభుజంబుల కును కర్ణము భూమియు నితరము లుభుజములుగా నుంచుటచే నుభయ త్రిభుజంబులకును వేర్వేర లంబాబాధలు త్రిభుజ సూత్రము సాధింప వలయు

ఆబాధయోరితిఏకదిశాస్థ [illegible] రా
బాధయోర్యదంతరం లంబసంపా
తాంతరభూమిరిత్యర్థః తస్యకృతి
నాపంయాతస్యలంబైక్యస్యయద్వ
ర్గాంతస్యయత్పదంతత్సర్వేషుచ
తుర్భుజేషుద్వితీయంకర్ణప్రమా
ణంభవేదిత్యర్థః

ఇట్లుసాధింపబడులంబద్వయం
బులంగూడిన యదివర్గించు నది
మరియు నీయుభయత్రిభుజంబుల
పాదమెదులంబంబులకునొకదిక్కు
నంగలయా బాధా ద్వయంబులకు
గలయంతరభూమానమువర్గించు
నదియూ వర్గద్వయముల జేర్చిన
మూలముగొనిన రెండవకర్ణముస్ఫు
టంబగుననుట

అత్రత్రిభుజేసవ్యభుజాగ్రా
ద్దక్షిణభుజాగ్రామీకీలకర్ణః ౭౭
తదుభయత్ర్యస్రయోఃఅయంభూ
మింఇతరౌభుజౌతతోయథాక్రమ
న్యాసః

ఇందుబాహ్యత్రిభుజంబుకు
నుపూర్వసాధితకర్ణము ౭౭ భూ
మియునితరంబులు భుజంబులగుట
న్యాసము

ప్రథమత్రిభుజే భుజయోః ౬౮-౭౫ యోగః ౧౪౩ తదంతరేణ ౭ గుణితః ౧౦౦౧ భువా ౭౭ హృతః లబ్ధం ౧౩ అనేన భూః ౭౭ ఊనా ౬౪ యుతా-౯౦ దళితా ౩౨-౪౫ ప లఘుమహత్యౌ త్రస్యాబాధే । అథలంబసాధనం యథా ఆబాధాభుజౌ ౩౨-౬౮ తత్కృతీ ౧౦౨౪-౪౬౨౪ తదంతరం ౩౬౦౦ తన్మూలం లంబః ౬౦ ఏవమన్యత్రాపిస్యాబాధాభుజౌ ౪౫-౭౫ తత్కృతీ ౨౦౨౫-౫౬౨౫ అంతరం ౩౬౦౦ మూలం ౬౦ లంబస్స ఏవ..............................*

అథద్వితీయత్రికోణన్యాసః

భుజయోః-౪౦-౫౧ -యోగః ౯౧ అంతరేణ ౧౧ గుణితః ౧౦౦౧ భువా ౭౭-హృతః లబ్ధం ౧౩ అనేన భూరూనా యుతా ౬౪-౯౦ దళితా ౩౨ ౪౫-ఆబాధే స్యాబాధాభుజౌ ౩౨-౪౦-తత్కృతీ-౧౦౨౪-౧౬౦౦ తదంతరం ౫౭౬ తన్మూలం ౨౪ లంబః ఏవమన్యత్రాపి ఆబాధాభుజౌ ౪౫-౫౧ తత్కృతీ-౨౦౨౫-౨౬౦౧-తదంతరం ౫౭౬ తన్మూలం లంబస్స ఏవ-౨౪

ప్రథమత్రిభుజము

భూమి ౭౭

భుజ ౬౮-౭౫

౭౫
౬౮

౧౪౩
౭

౭౭)౧౦౦౧
లబ్ధం-౧౩

౭౭	౭౭
౧౩	౧౩
౬౪	౯౦
అర్థం	
౩౨	౪౫
వర్గం	వర్గం
౧౦౨౪	౨౦౨౫
భుజవర్గం	భుజవర్గం
౪౬౨౪	౫౬౨౫

అంతరం-
౩౬౦౦

మూలం
౬౦

ద్వితీయత్రిభుజము

భూమి ౭౭

భుజ ౫౧-౪౦

౫౧
౪౦

౯౧
౧౧

౭౭)౧౦౦౧
లబ్ధం ౧౩

౭౭	౭౭
౧౩	౧౩
౬౪	౯౦
అర్థం-	
౩౨	౪౫

ద్వితీయకర్ణసాధనే న్యాసః

అబాధయో రేకకకుప్స్థయోరితిప

దదిశాస్థయోరాబాధయోః ౪౫

౩౨ యదంతరం ౧౩ లంబసంపా

తాంతరభూమిః ౧౩ తస్య కృతిః -

౧౬౯ లంబయోః ౬౦-౨౪ యోరంతర

౩౬ తద్వర్గః ౧౨౯౬ యోగో

యం ౧౪౬౫ అస్య పదం ౩౯ అయమే

వద్వితీయకర్ణప్రమాణం॥

వర్గం వర్గం

౧౦౨౪ ౨౦౨౫

భుజవర్గం భుజవర్గం

౧౬౦౦ ౨౬౦౧

అంతరం

౫౭౬

మూలం-

౨౪

రెండవకర్ణానయనము.

లంబములు	ఒకదిక్కులంబములు
౬౦	౪౫
౨౪	౩౨
౩౬	౧౩
వర్గం	వర్గం
౧౨౯౬	౧౬౯

యుతి

౧౪౬౫

మూలం

౩౯ రెండవకర్ణము

అథఫలానయనమర్ధేనాహ

త్ర్యస్రే తు కర్ణోభయతస్స్థితే యె తయోః ఫలైక్యం ఫలమ

త్ర నూనం॥

ఇట్టి ద్విభుజయొక్క కములనెళ్ళుకొనినఫలములను కూర్చినచో

ఫలము చతురస్రము భుజమునకు॥..................................*

త్ర్యస్రే త్రి-త్ర్యస్రయోః ఫలై

క్యం లంబగుణం భూమ్యర్ధమితి కృ

తే యత్ఫలం తత్సంకలనమేవ ఫలమి

తిస్పష్టం.................................*

పూర్వోక్త సూత్రసాధిత త్రిభు

జద్వయఫలంబులను గూర్చిన విషమ

చతుర్భుజక్షేత్రఫలంబు స్ఫుటము

నుగు -..................................

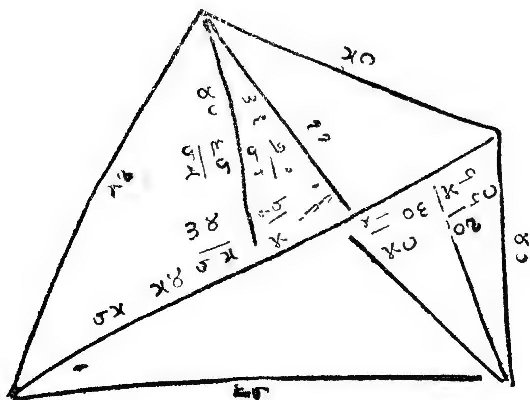
ప్రథమత్ర్యస్రే భూమిః ౭౭.
లంబః ౬౦ అర్ధం ౩౦ గుణితం.
౨౩౧౦-ఫలం
అన్యత్ర భూమిః ౭౭ లంబః ౨౪
అర్ధం ౧౨ తేనగుణితో భూమిః -
౯౨౪ ఫలం॥......................

అనయోః ఫలయోరైక్యం ఏక
త్ర ౨౩౧౦ అన్యత్ర ౯౨౪ ఐక్యం
౩౨౩౪ ఇదమేవ చతుర్భుజక్షేత్ర
ఫలం....... ....

ప్రథమత్రిభు.	ద్వితీయత్రిభు
జము.	జము.
౭౭	౭౭
౬౦	౨౪
౨)౪౬౨౦	౨)౧౮౪౮
౨౩౧౦	౯౨౪

యోగం
౩౨౩౪

మరియునిందు బాలావబోధముకొరకు ప్రకారాంతము నిరూపింపబడి యెడు.

ఇందు భూమి ౭౫ దక్షిణభుజము ౪౦

వర్గము ౫౬౨౫ వర్గము ౧౬౦౦

వర్గయోగము

౭౨౨౫

మూలము ౮౫

ఇది జాత్యత్ర్యస్రముగా నుండుటవలన నిది యిష్టకర్ణముగ నిలిపి దీనిచే రెండవకర్ణమును ఫలమును జేయదగియుండుటన్యాసము.

ప్రథమత్రిభుజము

భూమి ౮౫ భుజ ౬౮-౫౧

౬౮
౫౧
౧౧౯
౧౭

౮౫) ౨౦౨౩ ఫలం
౮౫

భూమి ౮౫/౧ తో ౨౦౨౩/౮౫ స

మ ౭౨౨౫/౮౫ ౨౦౨౩/౮౫ శేషం ౫౨౦౨/౮౫

అర్ధం ౨౬౦౧/౮౫ వర్గం ౬౭౬౫౨౦౧/౭౨౨౫

భూమి ౮౫/౧ కూ ౨౦౨౩/౮౫ సమ ౭౨౨౫/౮౫

౨౦౨౩/౮౫ యుతరాశి ౯౨౪౮/౮౫ అ

ద్వితీయత్రిభుజం

భూ ౮౫ భు ౭౫-౪౦

౭౫
౪౦
౧౧౫
౩౫

౮౫) ౪౦౨౫

౮౫ అపవ౫ రాం౮౦౫ ఫ/౧౭

భూమి ౮౫/౧ తో ౮౦౫/౧౭ స ౧౪౪౫/౧౭

౮౦౫/౧౭ శేషం ౬౪౦/౧౭ అర్ధం ౩౨౦/౧౭ వ

ర్గము ౧౦౨౪౦౦/౨౮౯

భూమి ౮౫/౧ కూ ౮౦౫/౧౭ సమ ౧౪౪౫/౧౭

౮౦౫/౧౭ రా ౨౨౫౦/౧౭ అర్ధం ౧౧౨౫/౧౭

ధరాం ౪౬౨౪/౮౫ వర్గం ౨౧౩౮౧౩౭౬/౭౨౨౫

భుజం ౫౧

వర్గం

౨౬౦౧/౧ తో ఆబాధావర్గ-

ము ౬౭౬౫౨౦౧/౭౨౨౫ సమం ౧౮౭౯౨౨౨౫/౭౨౨౫

తో ౬౭౬౫౨౦౧/౭౨౨౫ శేషము-

౧౨౦౨౭౦౨౪/౭౨౨౫ మూలంలంబం-

౩౪౬౮/౮౫

భుజం ౬౮

వర్గం

౪౬౨౪/౧ తో - ఆబాధావ

ర్గము ౨౧౩౮౧౩౭౬/౭౨౨౫ సమ-

౩౩౪౦౮౪౦౦/౭౨౨౫ - ౨౧౩౮౧౩౭౬/౭౨౨౫

శేషం ౧౨౦౨౭౦౨౪/౭౨౨౫ మూలం

౩౪౬౮/౮౫ సమానము

వర్గము ౧౨౬౫౬౨౫/౨౮౯

భుజం ౪౦/౧ వర్గం ౧౬౦౦/౧ ఆబాధా

వర్గం ౧౦౨౪౦౦/౨౮౯ సమం ౪౬౨౪౦౦/౨౮౯

౧౦౨౪౦౦/౨౮౯ శేషం ౩౬౦౦౦౦/౨౮౯ మూ-

లం ౬౦౦/౧౭ భుజం ౭౫/౧ వర్గం ౫౬౨౫/౧

ఆబాధావర్గం ౧౨౬౫౬౨౫/౨౮౯ సమ

౧౬౨౫౬౨౫/౨౮౯ ౧౨౬౫౬౨౫/౨౮౯ శేషం

౩౬౦౦౦౦/౨౮౯ మూలంలంబం సమాన

మూలం ౬౦౦/౧౭ ౫/౫ ౩౦౦౦/౮౫

ద్వితీయకర్ణానయనము

ప్రథమత్ర్యశ్రలంబం ౩౮౬౭/౮౫ ద్వితీయత్ర్యశ్రలంబం ౩౦౦౦/౮౫

యోగం ౬౮౬౭/౮౫ వర్గం ౪౭౧౩౬౦౨౪/౭౨౨౫

ఆబాధాంతరం ప్రథమత్ర్యశ్రం ౬౬౦౧/౮౫ ద్వితీయం ౧౬౦౦/౮౫ అంతరం

౧౦౦౧/౮౫ వర్గం ౧౦౦౨౦౦౧/౭౨౨౫ రెండవత్ర్యశ్రంబాధాంతరం ౫౬౨౫/౮౫

ప్రథమం ౪౬౨౫/౮౫ అంతరం ౧౦౦౧/౮౫ వర్గం ౧౦౦౨౦౦౧/౭౨౨౫ కూచర్ణ లంబయోగ

వర్గరాశి ౪౭౧౩౬౦౨౪/౭౨౨౫ యుతరాశి ౪౮౧౩౬౦౨౫/౭౨౨౫ మూలం ౬౯౩౫/౮౫

వర్గరాశి రెండవకర్ణము ౭౭

ఫలానయనము-

ప్రథమత్ర్యశ్రంబున-	ద్వితీయత్ర్యశ్రంబున
భూ ౮౫/౧ లంబాధ ౧౭౩౪/౮౫ ఇం	భూ ౮౫/౧ లంబాధ ౧౫౦౦/౮౫ ఇం
దుపరస్పరము ఛేదాంశంబులు తుల్యంబగుటనాశమనొందఫలము ౧౭౩౪-	దుఛేదాంశంబులు సమానంబుల గుటఫలము - ౧౫౦౦

ఫలద్వయయోగము ౩౨౩౪ పూర్వోదాహృతతుల్యము

౧౬ ప్రశ్నలు-

కరచందంబులులపనము। ధరఖతిథిమితంబుభుజలుతకార్గ్నిందుల్ మరిఖవసుసమ్మితంబును। మెరయశ్రవణలబ్ధలంబమితమెంతయగుర॥ వసుధవర్ణాక్ష్యతులువదనము జలచంద। నుసుశరేభములును బాణనంద। చంద్రులగునుభుజలు జలజాక్షి శ్రుతిలంబ। ఫలచయాలివరుసబలుకువేగ॥

ధరజలవసువులుగుణవా। గరములువదనము శరాగ్నిగమసవ్యశయం। బరయ

గత కర్ణ ద్రులు గా। బరగనితరమందులంబఫల శ్రుతులెల్లొ॥ భూమిఃఖనంద మితంబగు। నాముఖముక ఠాధ-మితమునభజలముమరిణ। కోటాలిధరాంగన మ్మిత। మహామహీ బాహులుగనందుబల్కు-ఫలాదిణ॥ అగువదిమూడువసుంధ ర। ధరకరముబముఖముభుజము దకర్ణగ్ను లగుణ। శరజలమితమితగము నై। బరగ శ్రుతులులంబమితమూఫలమును జెవుమ॥........................*

ప్ర-భూ౫౭ ముఖ౩ వా-భు ౭౬ ద-భు ౩౫ ద్విభూ౯౦ ముఖ౫౨ వా భు ౬౭ ద-భు ౮౦- తృభూ౬౩ ము౨౭ వా భు౫౨ దభు ౩౬- చ-భూ౧౪౦ ముఖం౧౦౨ భు౧౩౬ భు౭౦- పం-భూ౨౦౮ ము౧౦౮ భు౭౫

అథసమానలంబచతుర్భుజే బాధాకర్ణానయనజ్ఞానా యవృత్తద్వయం.

సమానలంబస్య చతుర్భుజస్య ముఖోనభూమిం పరికల్ప్య భూమిమ్। భుజౌ భుజౌ త్ర్యశ్రవదేవసాధ్యే తస్యావధేలంబమితేతశ్చ। ఆబాధయోనా చతురశ్రభూమి స్తల్లంబవర్గైక్యపదం శ్రుతిస్స్యాత్। సమానలంబే లఘుదోః కుయోగాన్ముఖాన్యదోస్సంయుతిరల్పికాస్యాత్॥

లఘుభుజభూయోగలబ్ధంబునకునల్పమగునన్య ముఖయోగమాన మౌచట। సమలంబమునదగుచతురభుజంబులనందుభూముఖభేద మమరక్షితియౌ। భుజ ములు బాహులుపొలుపొందగల్పించి త్రిభుజంపువిధిచేతదెల్ల ముగను। నాబాధ లునులంబమమరంగ సాధించియాదటభూమియందయ్యాబధను। నూనమొనరించి శేషభూమానవగణ। మునులంబంపువగణంబు మొనయకలపి। దానమూలంబుగొనవచ్చుదసయబడక। కర్ణమానంబు సమలంబగణితవిధిః॥

అత్ర ద్వితీయ సూత్రోత్తరార్ధం ప్రకరణం వ్యాఖ్యాయతే - సమానలంబే - సమానలంబేచతుర్భుజే లఘుభుజభూమేర్యోగాత్ మహాభుజముఖయోగః - స్వల్పస్స్యాత్ పతత్సమానలంబలక్షణం

భూమానలఘుభుజయోగంబునక న్యముఖమాన గురుభుజయోగంబె య్యెడనల్పంబై యుండునదిసమానలంబక్షేత్ర లక్షణంబన బరు

సమానలంబస్యేతి- సమానలంబ జ్ఞా

నుభగా జే భూమా హ్యాఖ్యా మ్యా జాత్

యాఖ్యం భుజం- విశోధ్య శేషం

కల్ప్య పార్శ్వ గతో-

కౌ జౌ ప్రకల్ప్య త్రిభుజో క్త

విధాన్య యం లంబ నంచ

సా ంతే తత్ర లబ్ధో లంబస్సమా

నల బోభ వతి

అనః ఏ తా బాధాంతస్య చతుర్భు

జస్య భూ మేర్విశోధ్య శేషస్య చ లం

బస్య చ వర్గ యో గాన్మూలం ప్రతి

కర్ణ స్స్యాత్

తత్ర మహతో భుజస్య మూలా త్స

న్నో మహా కర్ణః- లఘు భుజస్య

మూలాత్ప్ర వృత్తో లఘు కర్ణః చ

తుకశ్రభూమిరితి కల్పిత త్రిభుజే

ప్యు పాదానార్థం

ఇట్టి క్షేత్రమున సమానలంబము

సాధించు నెడ భూమి బాంతరగా శి

భూమియు భుజంబులు భుజంబులుగ

త్ర్యశ్రముగ కల్పించి త్రిభుజలంబ

సాధనవిధిని లంబాబాధాదుల సా

ధించునది- యందు లభించు లంబంబా

క్షేత్రంబున సమానలంబంబగున

ని ట

పిదపనా యా బాధను భూమిని యం

దువ్యవకలించి శేషపు వర్గమును లం

బవర్గము కూర్చి మూలము

కర్ణంబగు - నిట్లు రెండువిధములును వి

చారించవలయు

అందు పెద్దభుజము క్రిందినుంచి వె

డలునది పెద్దకర్ణంబును చిన్న భుజ

ము క్రిందనుంచి వెడలునది చిన్న కర్ణం

బు నగు

ఉదాహరణం

ద్విపంచాశన్మితవ్యేకచత్వారింశన్మితౌ భుజౌ। ముఖం తు పంచ

వింశత్యా తుల్యం వర్ష్యా మహోకిల। అతుల్యలంబకం క్షేత్రమి

దం ప్రాక్త్రైర్గుదాహృతం। షట్పంచాశత్షష్టి సప్తషష్టి నియతౌ శ్రుతౌ కర్ణ

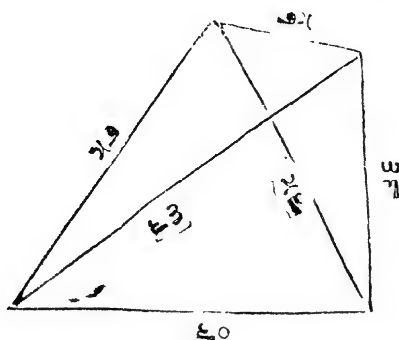
యోర్గృతిః కర్ణాత తా వరౌ బుధా హిపముల లంబ చ తద్వద।।

కరశరములు లోని భుజములు శరశరములను ముఖమును రసరసములును సా

టిభువియు గా। మరియును నోక భుజము దియు గురుతుగను గ్రహగుణములరయు

మధియతులవయి మెరయును హిలంబ। బరయు గుణర్గములును మరియు ర

సశరములును నెరయునట్టి కరణములు గురుతుగ నిందుఁ। పరములగు కరణములు నొరయు సమపాదవునిటి వెరిజెపుమ యలపాదవు కరణములు మాకుఁ॥

ద్విపంచాశదితి - యత్రక్షేత్రే భుజో ద్విపంచాశన్మితః లఘుభుజో ఏకోన చత్వారింశన్మితః ముఖం పంచవింశన్మితం భూః షష్టిమితా - ఇదం అతుల్యలంబక్షేత్రమితి ప్రాగ్వ్యుత్పత్తి - కర్ణయోః ప్రమాణే షట్పంచాశత్త్రిషష్టిశ్చ నియతే - తస్మిన్ క్షేత్రే ఉపరోక్తన్యాయేన - సమలంబతచ్ఛ్రవణౌ చ వద

ఏ క్షేత్రమందు గొప్ప భూమి ౬౦ ముఖం ౨౫ భుజ ౫౨ భుజ ౩౯ యగుటవలన ఈ భూలఘుభుజయోగము ౯౯ ఈ గురుభుజయోగము ౧౧౨ గానుండుటచే సమానలంబలక్షణలక్షితంబగు చుండె పూర్వోక్తులచే అసమానలంబమును నాగా విషమక్షేత్రంబుగనుగ్రహింపుము యుగాక కర్ణంబులను నియతంబుగ నిచ్చిన భుజ క్షేత్రమందు ౬౩ ఈ మితములుగ కర్ణంబులను నియతంబులు జేసియుండె పట్టి వలననిందు శేషకర్ణంబులును సమానలంబమును గు నెడలంబమితంబును కర్ణముల మితియును బలుకుమనుట

౫౨

౩౯

౩౪ ౨/౫

౩/౫

౩౫

సమానలంబానయనం న్యాసః ౹ య
థా భూమిః ౬౦ ముఖేన ౨౫ ఊనా
౩౫ భూమిః పరికల్ప్య భుజౌ ౫౨
౩౯ భుజౌ ప్రకల్ప్య త్ర్యస్రం ప్రకల్ప్య -
తస్యాబాధే లంబశ్చ సాధ్యః ౹ య
థా భుజౌ ౫౨-౩౯ తయోర్యోగః ౯౧
తదన్తరేణ ౧౩ గుణితః
౧౧౮౩ భూమ్యా ౩౫ హరణానిశ్శేషా
భావాత్ ఛేదాంశయోః పంచభిర
పవర్తనే కృతః $\frac{౧౬౯}{౫}$ తేన భూః ౩౫
ఊనయుతా కార్యా తదర్ధం సవర్ణే
$\frac{౧౬౯}{౧}$ $\frac{౧౭౫}{౫}$ ఊనా యుతా $\frac{౬}{౫}$
యుతా $\frac{౩౪౪}{౫}$ దళితా $\frac{౩}{౫}$ $\frac{౧౭౨}{౫}$

ఇందు భూమియగు ౬౦ లో ముఖము
౨౫ తీసివేయగా శేషము ౩౫ భూమి
యు భుజంబులు ౫౨. ౩౯ భుజంబు
లగు మనిచి - త్రిభుజః ఇది ఆబాధా
లంబములు సాధింపవలయునని న్యా
సము

౫౨
౩౯
౯౧
౧౩
$\frac{౩౫}{౩౫}$ ౧౧౮౩ అపవర్తనే $\frac{౧౬౯}{౫}$

భూ $\frac{౩౫}{౧}$ ఊనా $\frac{౧౬౯}{౫}$ సవర్ణే $\frac{౧౭౫}{౫}$ $\frac{౧౬౯}{౫}$

శేషం $\frac{౬}{౫}$ అర్ధం $\frac{౩}{౫}$ వర్గం $\frac{౯}{౨౫}$ అన్యత్

బాధా భూః $\frac{౩౫}{౧}$ యుతా $\frac{౧౬౯}{౫}$ సవర్ణే $\frac{౧౭౫}{౨౫}$

అత్ర ఆబాధే స్యాత్ బాధాభుజౌ ౩/౫

౩౯/౧ తత్ప్రకృతిః ౯/౨౫ ౧౫౨౧/౧ తయోరంతరం

తదర్ధేన సహితో ౩౮౦౧/౨౫

౯/౨౫ అంతరం ౨౦౧౬/౨౫ అస్య మూలా

భావాత్ కరణీగతోయం లంబః అన్య

త్ర స్యాతాం బాధాభుజౌ ౧౪/౫ ౫౨/౧

తత్కృతీ ౧౯౬/౨౫ ౨౭౦౪/౧

అంతరార్ధేన సహితం ౬౭౬౦౦/౨౫

౧౯౫౭౮౪ తదంతరం ౩౮౦౧౬/౨౫

సహితలంబః పదస్య సన్న మూలా

ర్ధేన వర్గేణ గుణితా తేషు నేత్యాది

క్రియా కార్యా యథా పదానాం

యోః ౩౮౦౧౬/౨౫ వర్ధః ౯౫౦౪౦౦

పంచవింశతి వర్గేణ ౬౨౫ హతః

౫౯౪౦౦౦౦౦ పదస్య పదం

౭౭౩౭౧ గుణస్య ౬౨౫ పదేన ౨౫

యుక్తమ్ ౬౨౫ తేన భక్తం నిరగ్ర

మూలం తత్ ౬౧౧౯ ఇయమేవ లంబః ౬౨౫

౧౯౯/౫ రాశి ౩౮౮/౫ అన్యే ౧౧౨౭/౫ ప్ర

ద్ర ఆబాధా వర్గా ౯౫౪౦౮ ఆబా ౨౫

ధాభుజములు ౩౯/౧ ౩/౫ వర్గా

౧౫౨౧/౧ ౯/౨౫ అంతరంసహ

౩౮౦౧౬/౨౫ ౯/౨౫ అంతరం లంబవ

ర్గం ౨౦౧౬/౨౫ కరణి

ఆబాధా భుజములు ౫౨/౧ ౧౪/౫ వ

ర్గా ౨౭౦౪/౧ ౯౫౪౦౮/౨౫ అంతరంస

హితం ౬౭౬౦౦/౨౫ ౨౯౫౦౮/౨౫ అంతరం

౩౮౦౧౬/౨౫ లంబకరణి. ఉభయత్ర

సరి

౩౮౦౧౬/౨౫

౯౫౦౪౦౦/౬౨౫

౫౯౪౦౦౦౦౦

కనిటమూలం ౭౭౩౭౧/౬౨౫

లంబంతెం ౬౧౧౯/౬౨౫

అథ కర్ణానయనం యథా ఆబాధయోరితి ఆబాధయా $\frac{౩}{౫}$ నయా ఊనా చాగ్రశ్రుభూమిః ౬౦ ఊనా కార్యా తదర్ధం సమచ్ఛేదే $\frac{౩౦౦}{౫}$ $\frac{౩}{౫}$ శేషం $\frac{౨౯౭}{౫}$ తల్లంబవర్గైక్యపదమితి ప్రాచలంబశ్రుతిర్బ్రాగుక్తా... ర్వర్గయోరైక్యం తన్మూలం శ్రుతిరితి తచ్ఛేదే ఆబాధోన చతురశ్రభూమిరుచ్యతే సా భూమిః $\frac{౨౯౭}{౫}$ తద్వర్గః $\frac{౮౮౨౦౯}{౨౫}$ లంబవర్గస్స ధృవ $\frac{౩౮౦౧౬}{౨౫}$ అనయోరైక్యం

కర్ణానయనము

పెద్దకర్ణము - చతురశ్రభూమి $\frac{౬౦}{౧}$ $\frac{౩}{౫}$ సమ $\frac{౩౦౦}{౫}$ $\frac{౩}{౫}$ శేషం $\frac{౨౯౭}{౫}$ దీవర్గం $\frac{౮౮౨౦౯}{౨౫}$ లంబవర్గం $\frac{౩౮౦౧౬}{౨౫}$ యోగం $\frac{౧౨౬౨౨౫}{౨౫}$ అస్య ౨౫ రాశి ౫౦౪౯ కటమూలం ౭౧ $\frac{౧}{౭౦}$

చిన్నకర్ణానయనం $\frac{౬౦}{౧}$ త్రో

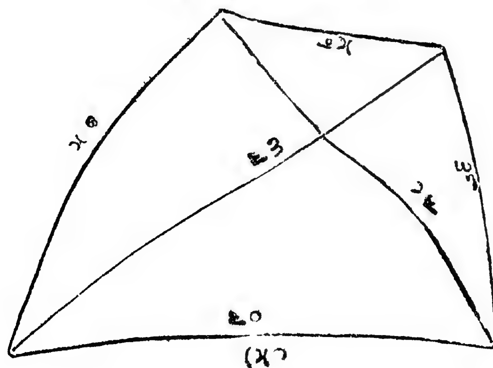
$\frac{౧౭}{౫}$ సమ $\frac{౩౦౦}{౫}$ $\frac{౧౭}{౫}$ శేషం $\frac{౨౮౩}{౫}$

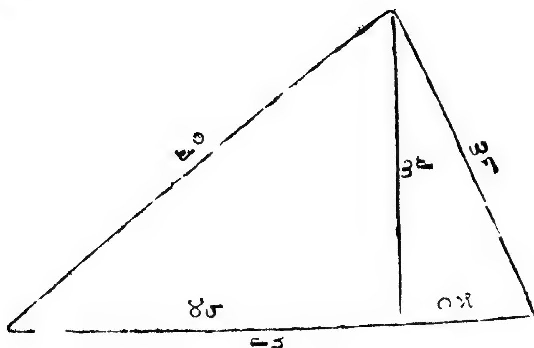
౧౨౬౨౨౫ ఛేదేన భక్తం ౫౦౪౯ / ౬౨౫ అయం లబ్ధా బాధోన చతురశ్ర భూమే లంబస్య చ వర్గయో యోగః అయమేవ కర్ణవర్గః ౫౦౪౯ ఏవం బృహదాబాధోన చతురశ్రభూమేః లంబస్య చ వర్గయో ర్యోగో ద్వితీయః కర్ణవర్గః ౨౧౭౬ యద్వా హ దాబాధా ౧౭౨ / ౫ ౩౦౦ / ౫ ఊనా భూమిః ౧౨౮ / ౫ తస్యవర్గః ౧౬౩౮౪ / ౨౫ తత్రైక్యం ౫౪౪౦౦ / ౨౫ ఛేదేన ౨౫ భక్తం ౨౧౭౬ అయం ద్వితీయకర్ణవర్గః అనయో రాసన్నమూలానయనం తత్ర ప్రథమకర్ణవర్గః ౫౦౪౯

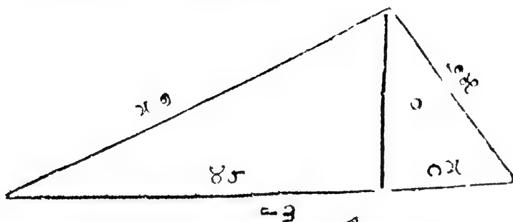
వర్గం ౧౬౩౮౪ / ౨౫ లంబవర్గం ౩౮౦౧౬ / ౨౫ యుతిః ౫౪౪౦౦ / ౨౫ రాశి ౨౧౭౬ ఆసన్నమూలం కర్ణమతః ౪౬ ౧౬ / ౨౫

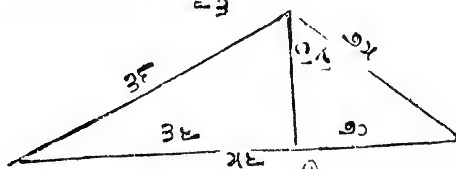
అయం మహతేష్టేన వింశతి ౨౦ వర్గేణ ౪౦౦ హతః ౨౦౧౯౬౦౦ తత్పదం ౧౪౨౧ గుణపదయుక్ఛిద్భాదా ౨౦ భక్తం లబ్ధః ప్రథమః కర్ణః ౭౧ ౧ / ౨౦ ద్వితీయకర్ణవర్గః ౨౧౭౬ అయం మహతేష్టేన పంచవింశతి ౨౫ వర్గేణ ౬౨౫ హతః ౧౩౬౦౦౦౦ తత్పదం ౧౧౬౬ గుణపదయుక్ఛిద్భాదా ౨౫ భక్తం లబ్ధం ద్వితీయః కర్ణః ౪౬ ౧౬ / ౨౫

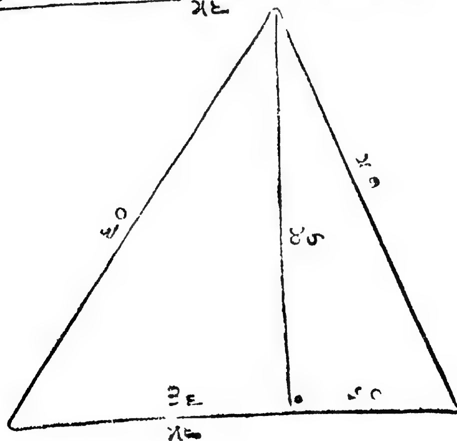
అథ తుల్యలంబక్షేత్రస్య బాహ్వాదిజ్ఞానం స్వదృష్ట్యా మితం ౬౩ ప్రకల్ప్య అన్యే కర్ణాః సాధితాః

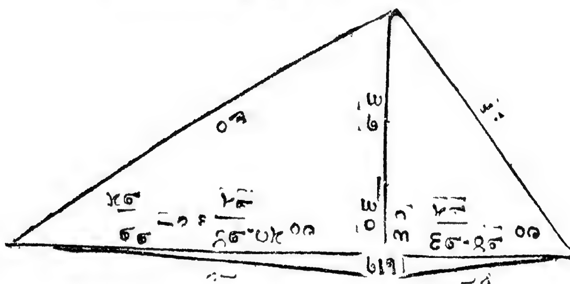

యథా ఆబాధయో రేక కకుప్స్థ
యోరితి త్ర అంతరం నాస్త్యేవ
తత్కృతి సంయుతత్వం గత మేవ కే
వలం లంబైక్య వర్గ మేవ ద్వితీయః క
ర్ణః యథా లంబయోః ౨౦.౩౬ ఐ
క్యం ౫౬ వర్గః ౩౧౩౬ తస్మూలం
౫౬ ద్వితీయః కర్ణః ఏవం షట్పం
చాశదితి ప్రాక్ త్రిషష్టిస్సిద్ధ్యతీతి జ్ఞే
యం

ఇందు పూర్వ క్రమంబునకు ౬౩ ఇష్ట క
ర్ణము కల్పించి రెండు భుజంబుల
లంబాబాధలు సాధించు నెడ లంబసం
పాతాంతర భూమి లేకుండుటవలన
నాలంబద్వయముల ౨౦.౩౬ సం
యోగము ౫౬ రెండవ కర్ణంబగుచు
న్నయది ఇట్లు ౫౬ ఇష్ట కర్ణంబగు
నెడ నీవిధిచే ౬౩ సిద్ధించు నట

అథ నావత్చతుర్భుజస్య కర్ణానియతత్వాత్

షట్పంచాశత్ స్థానే ౬౩ అద్యాత్రిం
శత్ ఇష్ట కర్ణః కల్పితః ఏవం ఇష్ట
వశాదనియతత్వం కర్ణస్య యథా
భూః ౩౯ భుజౌ ౨౫ - ౫౨ తద్యోగః
౭౭ తదంతరేణ ౨౭ గుణితః ౨౦౭౯
భువా ౩౯ హృతః లబ్ధం ౫౩ తేన భూః
౩౯ ఊనా రయుతా ...
౩౦ జాతే ఆబాధే స్యాబాధా భుజౌ

ఇందు చతుర్భుజంబుల కర్ణని య
తి లేమికి ౬౩ ఇష్ట కర్ణము నిల్పి అ
న్యము సాధింపబడియెను

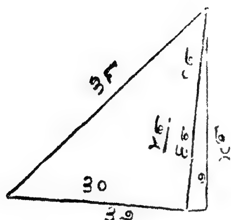
భూ ౩౯ భుజ ౨౫ - ౫౨

౨౫	౩౯	౩౯
౫౨	౫౩	౫౩
౭౭	౯	౯౦
౨౭	అర్ధం	
౩౯)౨౦౭౯(౫౩	౪	౪౫

౩౦-౩౯తత్కృతిః౯౦౦- ౧౫౨౧ తదంతరం౬౨౧మూలాబాధాగ్రస్థితపాయంలంబః అన్యత్ర బాధాభుజౌ౨-౨౫తత్కృతి౪-౬౨౫తదంతరం౬౨౧తదేవ

వర్గం ౪ — వర్గం ౯౦౦
లబాధావర్గం ౬౨౫ — అబాధావర్గం ౧౫౨౧
అంతరం
ఉభయత్రలంబకృతిః
౬౨౧

అన్యత్ర త్రికోణే భుజయోః ౬౦౦ కోటియోగః౧౧౨తదంతరేణ భుజాంతరవర్గః ౯౬భువా౩౨హృతః లబ్ధం ౨౮ తేన భూః ఊనా యుతా దళితా ౨ - ౩౦ ఆబాధే స్యాత్ బాధాభుజౌ౩౦- ౬౦తత్కృతి ౯౦౦ ౩౬౦౦అంతరం౨౭౦౦మూలాబాధాగ్రగతపాయంలంబః అన్యత్రస్యాబాధాభుజౌ౨ ౫౨

౬౦	౩౨	౩౨
౫౨	౨౮	౨౮
౧౧౨	౪	౬౦
౮		

అథ

౨౭౦౦
లబ్ధం ఘాతద్వయం ౬౨౧ - ౨౭౦౦
అనయో రాసన్న మూలార్థం వ
ర్గాణాం మహత్త్వేనైక్యదినాత్ప్రస
న్నమూలవానీయత్ప్రద్వైక్యంద్వితీ
యకర్ణః యథా ప్రథమాంకౌ ౬౨౧ / ౧
అనయోః పరార్థం ఉయమేవ ౬౨౧
మహత్త్వేన పంచవింశతి ౨౫ వ
ర్గః ౬౨౫ హతః ౩౮౮౮౧౨౫ అ
స్యపదం ౬౨౩ గుణస్యపదం ౨౫ చే
నభక్తః ౨౫ లబ్ధం ౧ శేషం ౨౫ భ
క్తః ౨౮ ౨౩ఇదంనికటమూలం
౨౫
అథద్వితీయలబ్ధః ౧౨౦౦ ఇదం మహ
త్త్వేన పంచవింశతి ౨౫ వర్గేణ
౬౨౫ హతః ౧౬౮౭౫౦౦ పదంత్వదం
౧౨౯౯ గుణపదేన ౨౫ భక్తః లబ్ధం
౫౧ ౨౪ ఉభయోర్మూలయోరైక్యం
౨౫
౭౬ ౨౨ అయమేవద్వితీయకర్ణః
౨౫

భుజము	భుజము ౬౦
౫౨	వర్గం
వర్గం	
౨౭౦౪	౩౬౦౦

ఉభయత్ర అంతరం
౨౭౦౦

రెండవకర్ణానయనము

ప్రథమత్ర్యస్రీ	ద్వితీయత్ర్యస్రీ
త్రులంబకరణి	త్రికరణి
౬౨౧	౨౭౦౦
౧౦౦౦౦	౧౦౦౦౦
౬౨౧౦౦౦౦	౨౭౦౦౦౦౦౦
నికటమూలం	నికటమూలం
౨౪౯౩	౫౧౯౬

యీరెంటి సంకలనము రెండవకర్ణము

౭౬౮౯

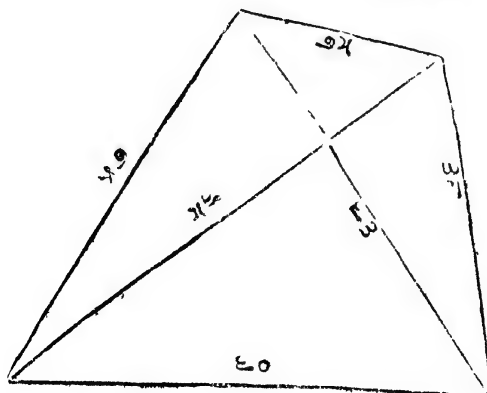
ఏవం తత్త్వేవ బాహుష్వపరే చకర్ణావిన్యనేకథా భవతః
ఇట్లు ఆభుజంబులయందనలగుకర్ణాలేవెయుండ్లుయును యీత్రి
ము చేన చెప్పంబులగునుట
ఏవంచతుర్భుజే ఘ్నే త్రయాకర్ణాస్యా
న్నియత త్త్వేపి ~ యతవత్కర్ణావానితౌ బ్ర
హ్మగుప్తాద్యైః స్త్రద్వాన్యనేంథ
మహాత్ప్రయాసేనయథా ॥

కర్ణాశ్రితభుజఘాతైక్యముభయథాన్యోన్యభాజితంగుణ
యేత్। యోగేనభుజప్రతిభుజఘాతోర్యగకర్ణౌపదేవిషమే॥

కర్ణసాధనమునకును బ్రహ్మగుప్తాది ప్రాచీనగణకులు బహుళగహన। సువిధిగల్పించిరది కొట్టులనిననుకర్ణ సంశ్రితభుజఘాతయోగమది రెండువిధములునన్యోన్యభక్తములుగ నిముడింపవలయును గుణితముగాగ। భుజప్రతిభుజఘాతములయోగరాశిచేనందలిమూలంబులగును శ్రుతులు। నందునల్పాధికములగునాభుజములమూలములనుండి బరిగెంచి మొదలైనట్టి। కర్ణములు నల్పమధికముల్గాగ వరుసఁ దెలియదగునని ధీయులు దెలిపిరందు॥

కర్ణాశ్రితేతి. కర్ణాశ్రితయో భుజౌతయో ర్ఘాతైక్యం ఉభయథా అన్యోన్యభాజితంకృత్వా భుజప్రతిభుజఘాతయోః యోగేనగుణయే త్తయోఃపదేవిషమే చతురశ్రే కర్ణౌ భవతః.

భుజములను సరిఁచిన కర్ణముల రెంటేశేగుణించి సంకలన మొనర్చి - పిదప యిట్టుల నిగిరముల నుంజేసి యా రెండురాసులను - యెదురెదురుభుజంబులపరస్పరగుణితసంకలనరాశిచే గుణించి యన్యోన్యము భుజాం పలబ్ధంబులలభించు మూలములు కర్ణంబులగునను.

యథా- కర్ణాశ్రితౌ భుజౌ ౨౫-౫౨ తయోరన్యోన్యఘాతః ౧౩౦౦ తథా కర్ణాశ్రితౌ భుజౌ ౩౯-౬౦ తయోర్ఘాతః ౨౩౪౦ తయోరైక్యం ౩౬౪౦ తథా అన్యకర్ణాశ్రితౌ భుజౌ ౩౯-౨౫ తయోర్ఘాతః ౯౭౫ తథా అన్యకర్ణాశ్రితావపరౌ భుజౌ ౬౦-౫౨ తయోర్ఘాతః ౩౧౨౦ పునస్తయోరైక్యం ౪౦౯౫ ఏవముభయథా భుజఘాతైక్యం విధాయ అన్యోన్యభాజితం కుర్యాత్ తద్యథా ౩౬౪౦/౪౦౯౫

౪౦౯౫ తయోః భుజప్రతిభుజఘా ౩౬౪౦ తయోః యోగేన గుణయేత్ - తథాహి - భుజప్రతిభుజఘాతయోః ప్రథమస్య భుజౌ ౬౦-౨౫ తయోర్వధః ౧౫౦౦ తథా భుజప్రతిభుజౌ ౫౨-౩౯ తయోర్వధః ౨౦౨౮ వధయోర్యోగః ౩౫౨౮ అనేన ౩౬౪౦ గుణితః ౧౨౮౪౧౯౨౦ హృతేన ౪౦౯౫ భక్తలబ్ధం ౩౧౩౬ అస్య పదం ౫౬ కర్ణః పునః భుజప్రతిభుజఘాతయోగేన ౩౫౨౮ అయం ౪౦౯౫ గుణితః ౧౪౪౪౭౧౬౦ హృతేన ౩౬౪౦ భక్తేః లబ్ధం ౩౯౬౯ అస్యపదం ౬౩ ద్వితీయః కర్ణః

న్యాసము

కర్ణము		కర్ణము	
౫౨	౬౦	౬౦	౩౯
౨౫	౩౯	౨౫	౫౨
౧౩౦౦	౨౩౪౦	౩౧౨౦	౯౭౫
౩౬౪౦		౪౦౯౫	

భుజప్రతిభుజగుణనము

౬౦	౫౨
౨౫	౩౯
౧౫౦౦	౨౦౨౮

౩౫౨౮

౩౬౪౦
౩౫౨౮
గుణితరాశి
౪౦౯౫)౧౨౮౪౧౯౨౦

భక్తలబ్ధము
౩౧౩౬

మూలము
౫౬

౪౦౯౫
౩౫౨౮

౩౬౪౦)౧౪౪౪౭౧౬౦

భక్తలబ్ధము
౩౯౬౯

మూలము
౬౩

అత్ర త్ర్యస్రకర్ణానయనస్య ప్రక్రియాగౌరవదూషణం లఘు
ప్రక్రియాదర్శనద్వారేణాహ ద్వాభ్యాం

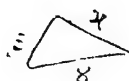
అభీష్టజాత్యద్వయబాహుకోట్యః పరస్పరం కర్ణహతా
భుజా ఇతి। చతుర్భుజం యద్విషమం ప్రకల్పితం శ్రుతీ తు
తత్ర త్రిభుజద్వయాత్తతః। బాహ్వోర్వధః కోటివధేన యుక్
స్యాదేకా శ్రుతిః కోటిభుజావధైక్యం॥ అన్యా లఘౌ సత్యపి సా
ధనేఽస్మిన్ పూర్వైః కృతం యద్గురు తన్న విద్మః॥

కడచిన గణానమిదియాం। గడ గెడు త్రిభుజాల నెల్లగనబడదనియు। నొడిపిగు
రు బాహ్యగార్యాలు। ఎడ దెప్పి రిది సభంగిని నాపవముగన। ఎట్లనత్య్రశ్ర స్తైయొ
సగు సహద్వయిబాజకోటియు [illegible] కర్ణములబరస్పర హతి మొనయు
భుజంబులు విషమచతురశ్ర భుజములయు [illegible] నాత్య్రశ్రయుగ భుజహతి కోటి
హతి గూడి యొక్క కర్ణంబును [illegible] కోటులన్యోన్యముల వధయో
గంబున న్యంబునగు [illegible] లుద్ధ వంబగు త్రిభుజంబు నొలిలంబు॥
యోగముల నంతరము లేక [illegible]। ఇటుల లాఘవ విధి యుండ నందు గు
రుత। పూర్వికులు జెందు హేతువు బోడమదని ము॥

అభీష్టే ఇతి। అభీష్టజాత్యద్వయం యంశు
ద్ధం త్రిభుజద్వయం [illegible] తస్య [illegible]
కోట్యోః బాహుకోటివాః అన్యో
న్యకర్ణహతాస్తస్యాః భుజా విష
మచతురశ్రస్య ఏవం కల్పితస్య విష
మచతురశ్రస్య బాహ్వోః పరస్పరవ
ధః కోటిపరస్పరవధేన యుక్తః॥ ఏ
క శ్రుతిః స్యాత్ కోటిభుజయోరన్యో
న్యవధయోగః ద్వితీయః కర్ణః స్యా
త్ ఏవం లఘౌ సులభోపాయే న జ్ఞా
తుం శక్యమితి శేషం స్పష్టం

ఇష్టంబులగు జాత్యత్రిభుజం
బుల రెంటిని నిలిపి యా రెంటి భుజకోటు
లన్యోన్యకర్ణంబులచే గుణింపబడ్డం
బులు నాలు భుజంబులగు. బాహువు
లను కోటులను గుణించి సంకలనము
చేయ నొక కర్ణంబును కోటిభుజం
బుల పరస్పరగుణితసంకలనము రెం
డవ కర్ణంబును నగు

ఇందు స్వేష్టత్ర్యశ్రద్వయమెద్దియనిన-
మూడునాల్గునైదుమొనయునాద్యత్ర్యశ్ర । మరల బాణవి
శ్వమగుద్వితీయ । మేనివీని వలనజానరోయిచతు । భుజ
ము ద్వినడయునిజముగాంగ

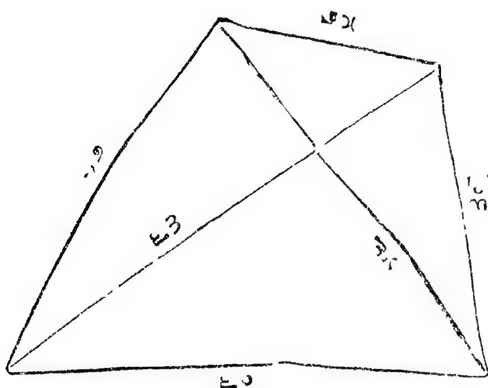

ప్రథమత్ర్యశ్రకర్ణేన పంచభిః
౫ ద్వితీయత్ర్యశ్రస్య భుజః ౧౨ గు
ణితః ౬౦ కోటిశ్చ ౫ గుణితా ౨౫
ఏవం ద్వితీయత్ర్యశ్రకర్ణేన ౧౩
ప్రథమత్ర్యశ్రభుజః ౩ గుణితః ౩౯
కోటిః ౪ గుణితా ౫౨ ఏతే విషమచ
తురశ్రే భుజాః తత్ర మహతీ భూమిః
లఘుః ముఖం ఇతరౌ భుజౌ - భూః ౬౦
ము ౨౫ భు ౩౯-౫౨ అత్ర విషమచ
తుర్భుజే ఏతతః తస్మాత్ త్రిభుజస్య
యాత్ జాత్యత్ర్యశ్రద్వయాత్ -
తత్కర్ణౌ తు స్థః బాహుబాహ్వోః వధః
ఇతి బాహుబాహ్వోః ౩-౧౨ వధః ౩౬
కోట్యోః ౫, ౪ వధే ౨౦ యుక్తః
౫౬ ఏవం శ్రుతిః స్యాత్ - కోటిభు
జయోః ౩-౫ వధః ౧౫ అన్యయోః ౪
౧౨ వధే ౪౮ యుక్తః ౬౩ ఇయం ద్వితీయా
శ్రుతిః ఏవం సుఖేన జ్ఞాయతే ॥

భూమి	ముఖం
౧౨ ద్వి-కో	౫-ద్వి-భు
౫ ప్ర-క	౫ ప్ర-క
౬౦	౨౫
భుజము	భుజము
౩ ప్ర-భు	౪ ప్ర-కో
౧౩ ద్వి-క	౧౩ ద్వి-క
౩౯	౫౨
పెద్దకర్ణము	చిన్నకర్ణము
౧౨ భుజం ౩	౧౨ ౪
౪ కో ౫	౩ ౫
౪౮ ౧౫	౩౬ ౨౦
౬౩	౫౬

ఇట్లుసాధింపబడుక్షేత్ర నిరూపణము.

పంచగుణితరవులుపంచపక్షతియును । మహీముఖంబులగు
చురహీవెలుంగు । విశ్వములనాలోకవిషరాసులనుబెంప ।
భుజమునింపు కర్ణములనబరగు
లోకరసము లొకటిజో డెందుచునుండు । తికర్ణ బాణమితము
దనరునన్య । మిందుఖ డమితమువిభుజలతిథులును । కృతియుత
కర్ణకృతివితతమం దు్ర

౧౭ ప్రశ్నలు

శరగిరులుపుడమిఖజలము । లరియుముఖము చంద్ర బాణములగునొక్కభు
జములు । తికర్ణములితరంబుగ । మెరిశినసమలంబ శ్రుతులమేకొనజప్పుము ॥
జలనఖములచలశరవసు । వులులపవముజలధిచందములు బాణాబ్ధిం । దులు
భుజములెచటలంబము । బలుకుముకర్ణములువసుసప్తకజగతీ । ఆకసతి
థులువసుంధర । యాకసపులుముఖంబునంగాగ్నిశరుల్ । వేకరచందములును
భుజ । లాతికర్ణసమానలంబకురయుదుపరుసర్ణ

ప్ర-భూ౭౫ము౮-భుజం౫౧-౬౮   ద్వి-భూ౭౦౮ము౬౫౯ భు౧౯౫-౧౦౪
తృ-భూ౧౫౦ ము౬౪ భు౧౩౬-౧౨౭

అథసూచక్షేత్రోదాహరణం

క్షేత్రే యత్ర శతత్రయం క్షితిమితిస్తత్త్వంమతుల్యం ముఖం
బాహూత్ర్యధికషణ్ణరాతిధృతిభిస్తుల్యౌ చ తత్ర శ్రుతీ ।౧
శాఖాష్టద్వయమైస్సమాంతథిగుణైర్గన్యాథతల్లంబకౌ తుల్యౌ గో-
ధృతిభిస్తథా జినయమైర్యోగాచ్చ పాతో లంబయోః। తత్సండే-
కథయాధరే శ్రవణయోర్యోగాచ్చ లంబావధా స్తత్సూచీని-
జమార్గవృద్ధభుజయోర్యోగేనయాస్యాత్తతః । స్యాద్బాధం
ఏదలంబకంచ భుజయోస్సూచ్యాః ప్రమాణంచ కిం సర్వం
గాణితిక ప్రవదత్వనితరాం క్షేత్రే త్రదక్షోసి చేత్ ।

సారమగుసూచియనుచారుతరచతురమున మీరుచు హీనాద్యమునభూ-
వారయుతరాముల్ । మీరువదనంబుశరసూరులను బాహులవి-
యాగయునభోక్షుధృతులునురుశరగ్రస్తాల్ । చేరినశలాకలును
నారయగగణములుమారమణపాదయుతవారణకరంబుల్ । మీ-
రుతిథిలోకములుగూడునవలంబములు వారిజభవధృత్యలు వారి
భుజబాహుల్ । గారమణమీకునిటుగాకునసోముసంగడిను సాగసి
క్షణంబుగను పోనమతిబ్రశ్నల్ ॥ ఇచట పేరువేర మొనపుడెసగు
కఖండలంబులు । ప్రవిచారముగను నెచటగలయబడయున చటిఖండ-
ముల్ । ప్రచురశ్రుతులు రెండుగలయుపట్టునందులంబములున్న చటి
కవధలును వదింపుడన్నలారవేగనై ॥ ఊరియసూచిగలయు నెడ
కుమాలయుభుజయుగంబులన్ । నెరయబలుకసూచిలంబమిగవుకో-
నగనవధలున్ । గురిగదెలుపునీవుసూదినికొనరుమీరినట్టియా ॥
యరుమజెందుసూదిపుడమిహత్తికొనిరానేనియున్ ॥

క్షేత్రేతి-యత్ర క్షేత్రే భూమిః-
౩౦౦ ముఖం - ౧౨౫ బాహూ -
౨౬౦-౧౯౫ శ్రోత్రే - ౨౮౭-౩౧౫ -

ఈయుదాహరణమునచట భూమి ౩౦౦
ముఖము ౧౨౫ భుజములు ౨౬౦ -
౧౯౫ కర్ణములు ౩౧౫ - ౨౮౭

లంబౌ ౧౮౯-౨౫౨ తత్ర కర్ణాలం
బయోర్యోగాత్ అధరేఖండేచ -
కర్ణయోర్యోగాచ్చ లంబః అవధేచ-
స్వమార్గేణవృద్ధియా భుజౌ త
ద్యోగేనయాసూచీ స్యాత్ తత
స్సూచ్యాబాధంలాబకంసూచీభుజ
ప్రమాణౌచ హే గాణితికగుణితకు
శలయది సూచీషు తే దక్షోసిత
హీదం మత్స్యత్సర్వం కథయ

బములు ౨౫౨-౧౮౯ గలుగునచట
కర్ణలంబయోగంబు ననగు నధః
ఖండంబులును-కర్ణద్వయయో
గమువలననగు లంబంబును నయ్యా
బాధాద్వయంబును - స్వమార్గ
ము వృద్ధినెందు భుజద్వయయోగ
మునకు సూచీలంబంబును దానియా
బాధలును నా సూచీభుజప్రమాణం
బులను దెలియ చేయుమనుట

౧౨౫
౨౬౦
౨౦౫
౩౦౫
౨౫౦
౨౨౭
౩౦౦

ఉపసూత్రం త్రిభుజే త్రిలంబః కర్ణాక్షరాః
ఖండజ్ఞానేప్యత్ర యోగం
లంబతన్నాశ్రితబాహ్వోర్యదధ్యం ... మధ్యస్థితిర్లంబ
వ్యా। సంధ్యూర్ధ్వనాభూపరసాధ్యంయుస్యాధరంఖండం ...
ధిశ్చారః పరలంబశ్రవణాహతోన్యపిహితో। భక్తోలంబ
త్యోర్యోగాత్సంతోయుతః ఖండే

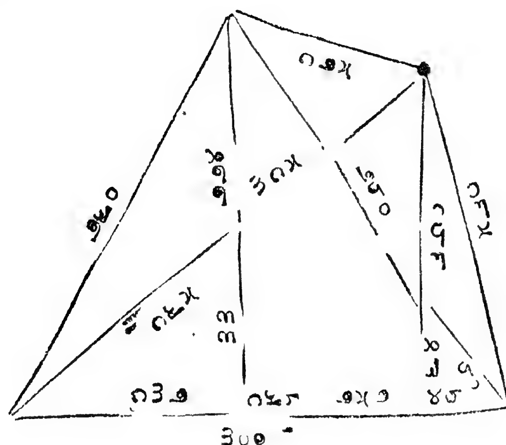
ఇందలి సూచీక్షేత్రసర్వస్వసూత్రము షోడశదళసీసమాలికా
గావున నందమ్మ్యైకాధికీ దగునంతనమ్మ్యైయ్యేడ త్రా యబడి
యొనదివిచారించవలెను

సూచిభూమియనంగ సొంబగొందు షడమ్మా చతురశ్రమునబా
హుచాలువలన । వృద్ధంబులై రెండు వెసగూడి సూచీస్వరూపమై
గన్పట్టుచోపులందు । నందులంబముగదా శ్రయము జెందినబాహు
మధ్యంబు సంధియన్మహిత సంధిహీన బుగనుమహి నెగడుపీఠం
బననుభయపక్షములందు నోయునిట్టు । నిట్టిలంబమునకు నీదిక్కు
గలకర్ణయోగంబునకుగలయోగఖండ । మెందు సాధింపంగ నిష్ట
మానాసంధి రెండు దిక్కులను విదంగిన్య । లంబకర్ణముల చేలబ్ధి
మీరగుణియించియన్యపీఠంబునహరింపు నెప్ప । జేయంగ క్రమము
గాసిద్ధించు ఖండముల్ లంబఖండంబులు లలితశీల ।

లంబేతి - లంబతద్‌త్రిభుజయో
ర్మధ్యం సంధిసంజ్ఞం తదూనా భూః పీ
ఠసంజ్ఞా - సచాసౌ సంధిశ్చ తాభ్యాం ధిః
ద్విస్థోద్విస్థాభ్యాం గలంబైః పక్షేచ
శ్చేచ హతః పరపీఠేన భక్తః ఫలం
త్ లంబః కర్ణాధః ఖండే భవతః

కర్ణముల చేవేర్వేరగుణించియిత
రలంబపీఠము చేవేర్వేర భజింపలం
బకర్ణాధః ఖండంబులగు నిట్లు భ
యపార్శ్వంబులను దెలియునది

ఇందు లంబమునకును దానిప్రక్క
నుండు భుజంబునకును గలవగారం
తరమూలము సంధియగు - నాసంధి
భూమియందు ద్రోయ శేషము పీ
ఠంబనంబరగు - నిట్లుభయపార్శ్వం
బులసాధించునది
పిదపనే పార్శ్వ లంబమునకును త
ద్‌త్రిభుజమూలోత్పన్నకర్ణం
బునకును గలయోగస్థానమున
కును లంబకర్ణ ఖండంబులు వికీ
ర్ణితంబులగు నా పార్శ్వ సంధి
రెండు ప్రత్యేకులుగనుంచి తదితర లంబ

తత్ర సంధిపీఠయోరానయనాయ ప్ర
స్సః లంబః ౧౮౯ తత్త్ర్యశ్ర బాహుః
౧౯౫ ఏతౌ కోటికర్ణౌ ఏతయోః
కృతీ ౩౫౭౨౧-౩౮౦౨౫ తదంతరం
౨౩౦౪ తన్మూలం ౪౮ బాహుః సం
వ సంధిః స్వలంబస్యాబాధాపి స్యై
వ తద్భూనా భూమిః ౩౦౦ శేషః ౨౫౨
పీఠ సంజ్ఞా సైవ ద్వితీయా బాధా
ఏవం ద్వితీయో లంబః ౨౨౪ తద్ద్విత్రి
త బాహుః ౨౮౦ తత్కృత్యోః ౫౦౧౭౬
౭౮౪౦౦ తదంతరం ౧౭౪౨౪ త
న్మూలం ౧౩౨ సంధిసంజ్ఞా యామే
వ ద్వితీయలంబాబాధా భూః ౩౦౦
సంధినా ౧౩౨ ఊనా ౧౬౮ పీఠం
... లంబయోర్యోగే ... భుజా

... లంబయోరానయనము

వామభుజపార్శ్వము

భుజం	లంబం
౨౮౦	౨౨౪
వర్గం	వర్గం
౭౮౪౦౦	౫౦౧౭౬

వర్గాంతరం

౧౭౪౨౪

మూలం

౧౩౨

వామసంధి	వామసంధిపీఠం
౧౩౨	౧౬౮

దక్షిణభుజపార్శ్వము

భుజం	లంబం
౧౯౫	౧౮౯

నయనం యథా తత్సంధిః ౪౮ ద్విఘ్నః ౪౮।౪౮ పరలంబేనానేన ౨౨౪ హతః ౧౦౭౫౨ అపరకర్ణేన ౨౮౦ చ హతః ౧౩౪౪౦ పరపీడేన ౧౬౮ హృత్వా లబ్ధం లంబాధఃఖండం ౬౪ కర్ణాధఃఖండం ౮౦

ఏవమన్యలంబస్య ౨౨౪ సంధిః ౧౩౨ పరలంబేన ౧౮౯ హతః ౨౪౯౪౮ పరపీడితేన ౨౫౨ భక్తః లబ్ధం లంబాధఃఖండం అన్యత్ర సంధిః ౧౩౨ పరకర్ణేన ౩౧౫ హతః ౪౧౫౮౦ పరపీడితేన ౨౫౨ భక్తే లబ్ధం ౧౬౫ కర్ణాధఃఖండం

హారకం పరపీడితం
౧౬౮

హారకభక్తే లబ్ధం
౬౪ ౮౦

వర్గం ౩౮౦౨౫ వర్గం ౩౫౭౨౧
వర్గాంతరం
౨౩౦౪
మూలం
౪౮

దక్షిణసంధి ౪౮ దక్షిణసంధిశేషం ౨౫౨

కర్ణలంబయోరధఃస్థసూత్రఖండములు

లంబఖండము	కర్ణఖండము
౧౩౨	౧౩౨
౧౮౯	౩౧౫
౨౪౯౪౮	౪౧౫౮౦

హారకం పరపీడితం
౨౫౨

హారకభక్తం లబ్ధం

లంబఖండం	కర్ణఖండం
౯౯	౧౬౫

లంబఖండం	కర్ణఖండం
౪౮	౪౮
౨౨౪	౨౮౦
౧౦౭౫౨	౧౩౪౪౦

రుజువు

భుజం ౯౯	కోటి ౧౩౨	భుజం	కోటి
వర్గం	వర్గం	౬౪	౪౮
		వర్గం	వర్గం
౯౮౦౧	౧౭౪౨౪	౪౦౯౬	౨౩౦౪

యుతి
౨౭౨౨౫
మూలం
౧౬౫

యుతి
౬౪౦౦
మూలం
౮౦

అథ కర్ణయోర్యోగాదధో లంబకదా

బాధాజ్ఞానాయ సూత్రం

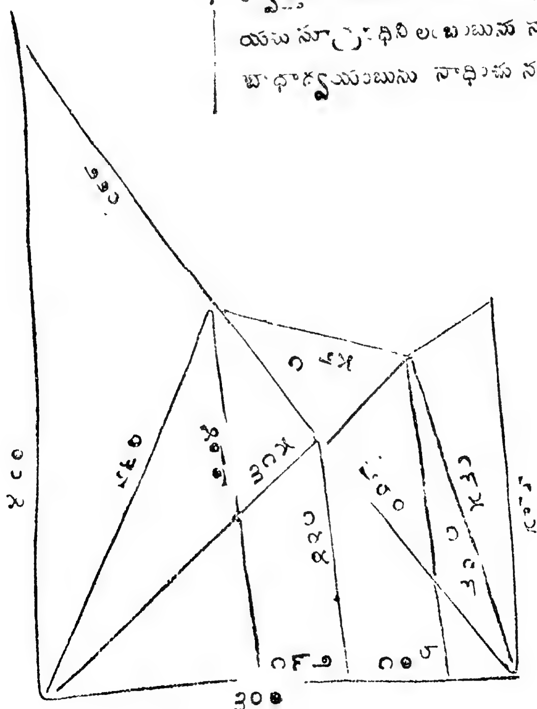
లంబౌ భూఘ్నౌ నిజనిజయుతిభక్తావధఃఖండౌ స్తః। ...భ్యాం స్యా

గ్యచ్ఛ 9తోర్యరోర్యాగాల్లంబః కుభుండేచ

కర్ణాయుగ్మములందుగన్పట్టు సంయోగలంబంబుగను నెడలంబయుగము। భూగుణితము జేసిపొల్పొంద వేర్వేర నిజనిజపీఠాళి నెరిహరింప। వంశంబులగు దానవలను గాబూర్వోక్తవిధి లంబయుతధలు వేద్యములగు॥ ౧౧

లంబావితి- లంబౌ భువా క్రమాద్గుణితౌ నిజనిజపీఠాభ్యాం భక్తౌ వంశౌ భవతః। తాభ్యాం పూర్వవత్ అన్యోన్యమూలాగ్రగసూత్రయోగాదితి విధినా లంబాబాధాస్సాధితవ్యాః॥

కర్ణ- ద్వయ సూత్రయోగస్థాన భూమ్యంతర లంబము కొరకు - లంబంబుల వేర్వేర భూమిచే గుణించి తమతమ పీఠంబుల భజింపవంశంబులగు - నీవంశద్వయంబుచే ప్రాగ్వోక్తవేణుయుగళ మూలసూత్రయుత సూత్రవిధిని లంబంబును నాబాధాద్వయంబును సాధింపనగు.

యథా లంబౌ ౧౮౯ - ౨౨౪ భువా ౩౦౦ క్రమాద్గుణితౌ ౫౬౭౦౦ ౬౭౨౦౦ - నిజ నిజ పీఠాభ్యాం ౨౫౨-౧౬౮ క్రమాద్భక్తౌ ౨౨౫ ౪౦౦ లబ్ధౌ ఇమౌ వంశౌ ....*

వేణ్వోః ౪౦౦-౨౨౫ వధః ౯౦౦౦౦ వంశయోః ౪౦౦-౨౨౫ యోగః ౬౨౫ అనేన భక్తో లబ్ధః ౧౪౪ లంబః కర్ణయోగాదధో లంబః ....*

భూఖండే యథా వంశౌ ౨౨౫-౪౦౦ ప్రత్యేకం భూః ౩౦౦ గుణితౌ ౬౭౫౦౦-౧౨౦౦౦౦ స్వయోగేన ౬౨౫ క్రమాద్భక్తౌ లబ్ధే భూఖండే ౧౦౮ - ౧౯౨ ......*

లంబము	లంబము
౨౨౪	౧౮౯
౩౦౦	౩౦౦
౧౬౮)౬౭౨౦౦	౨౫౨)౫౬౭౦౦
ఫలం-వంశం	ఫలం-వంశం
౪౦౦	౨౨౫

యుతి ౬౨౫ హారకము

౪౦౦
౨౨౫
౬౨౫)౯౦౦౦౦

ఫలం-కర్ణసూత్ర సంపాతస్థాన లంబము ౧౪౪

వంశము	వంశము
౪౦౦	౨౨౫
౩౦౦	౩౦౦
౬౨౫)౧౨౦౦౦౦	౬౨౫)౬౭౫౦౦
లబ్ధం భుజఖండము	లబ్ధం భుజఖండం
౧౯౨	ఆబాధ ౧౦౮

అథ సూచ్యాబాధాలంబభుజజ్ఞానం
వృత్తత్రయేణాహ-

లంబహృతౌ నిజసంధిః పరలంబగుణస్సమాహ్వయో జ్ఞేయః। సమపరసంధ్యోరైక్యం హారస్తేనోద్ధృతౌ తౌ చ। సమపవసంధీ భూఘ్నౌ సూచ్యాబాధే పృథక్స్యాతామ్। హారహృతః పరలంబస్సూచీలంబో భవేద్వాఘ్నః। సూచీలంబఘ్నభుజౌ నిజనిజలంబోద్ధృతౌ భుజౌ సూచ్యాః। ఏవం క్షేత్రక్షోదః ప్రాజ్ఞైస్త్రైరాశికాత్క్రియతే॥

సూచిలంబమునకు సొంపొందునవధులు సాధించు నెడ నిజసంధియన్య| లంబగుణంబందిలలిమీఁద నిజలంబహృతమై యిష్టమసంజ్ఞనేపుమీకు| నీసమంబును పరనిదిష్ట సంధియు నైక్యమై హారాఖ్యనందుచుండు| నాసమపరసంధులట భూగుణంబులై హారహృతంబులైయలరుసూచి| కాబాధయుగ్మములట పరలంబంబుభుజఘ్నమై హారహృతమొందిసూచి||౧౬|| లంబనకొనట్లలంబంబులలినిజనిజ| భుజగుణంబును నిజలంబభజితమెలమి| నొందిసూచీభుజంబులై యొరపుగాంచు| నిదిక హాస్త్రైరాశికవిధియన నెగడుచుండు|| ఈస్థితిత్రైరాశికవిధి శిక్షణమున నేనిసిద్ధిజెందుచునుండుఁ| వీక్షణము జేయఁ బ్రాజ్ఞులు దక్షులగుట| గుణితమందు దడబడకేటికిఁ ||.......................................*

లంబహృతేతి- నిజసంధిః పరలంబేన గుణితః స్వలంబేన భక్తః సమాహ్వయో భవతి-

తేన సహ పరసంధేరైక్యం హారో భవతి

భూమినాగుణితౌతౌ సమపర సంధీ తెన హారేణభక్తౌ పృథక్సూచ్యాబాధే స్యాతాం

పరలంబః భుజాహతః హారేణహృతః సూచీలంబో భవతి॥

భుజౌ సూచీలంబేన గుణితౌ నిజనిజలంబేన హృతౌ సూచీభుజౌ భవతః॥

ఎవం సర్వత్ర భాగహారప్రమాణం గుణ్యగుణకౌతు యథా యోగ్యం ప్రకల్ప్య సుధీయా త్రైరాశికమూహ్యం॥

తనదిక్కునగలసంధిని యితర లంబము చే గుణించి తనలంబము చే భజింప సమాహ్వయంబగు. ఈసమంబుతో పరలంబసంధిని గూడినహారకంబగు

ఇట్లుసాధితంబగు - సమంబునుపరసంధియు వేర్వేర భూమి చే గుణించి హారకము చే హరింప సూచీలంబాబాధలుసిద్ధించు ఇట్లుభయపక్షంబులను సమానము.......................*

పరలంబముభూమి చే గుణించి హారకము చే హరింపసూచీలంబంబగు. ఉభయపక్షములు - సూచీలంబము చే భుజంబుల వేర్వేర గుణించి తమతమ లంబముల చే భజింప సూచీభుజంబులగు ....*

ఈవిధి త్రైరాశికంబుల చేత యీ సాధింపఁబడుననుట ....

సమాహ్వయానయనం

నిజసంధిః ౪౮ పరలంబేన ౨౨౪ గుణితః ౧౦౭౫౨ స్వలంబేన ౧౮౯ భక్తః నిశ్శేషాభావాదేకవింశత్యాపవర్తః $\frac{౫౧౨}{౯}$ సమాఖ్యోయం

ద్వితీయపార్శ్వే నిజసంధిః ౧౩౨ పరలంబేన ౧౮౯ గుణితః ౨౪౯౪౮ స్వలంబేన ౨౨౪ భక్తః ని

సమానయనము

౧౩౨
౧౮౯

౨౨౪)౨౪౯౪౮

హారభక్తలబ్ధము

$\frac{౨౪౯౪౮ \text{ అప } ౨౮}{౨౨౪}$

రాశిః $\frac{౮౯౧}{౮}$

శ్శేషాఖా వాదష్టావింశత్యవవర్త్య

జాతస్సమాఖ్యః $\frac{౮౯౧}{౮}$

హారసాధనం-యథా- సమాఖ్యః-

$\frac{౮౯౧}{౮}$ సంధిః $\frac{౪౮}{౧}$ ఏతయో రైక్యార్ధం

సమ ఛేదౌ $\frac{౮౯౧}{౮}$ $\frac{౩౮౪}{౮}$ ఐక్యం

$\frac{౧౨౭౫}{౮}$ హారాఖ్యోయం

అన్యత్ర సమః $\frac{౫౧౨}{౯}$ అవరసంధిః

$\frac{౧౩౨}{౧}$ అనయో రైక్యార్ధం సమఛే

దౌ $\frac{౫౧౨}{౯}$ $\frac{౧౧౮౮}{౯}$ అనయో రైక్యం

$\frac{౧౭౦౦}{౯}$ హారాఖ్యోయం

సూచ్యాబాధాసాధనం-యథా.

సమః $\frac{౮౯౧}{౮}$ పరసంధిః $\frac{౪౮}{౧}$ భు వా

౩౦౦ గుణితౌ $\frac{౨౬౭౩౦౦}{౮}$

$$\frac{౨౨౪ \times ౪౮}{౧౦౭౫౨}$$

౧౮౯)౧౦౭౫౨

హారభక్తలబ్ధము

$\frac{౧౦౭౫౨}{౧౮౯}$ అప ౨౧

రాశి $\frac{౫౧౨}{౯}$

హారకానయనము

సమం $\frac{౮౯౧}{౮}$ పరసంధి $\frac{౪౮}{౧}$ సమ

$\frac{౮౯౧}{౮}$ $\frac{౩౮౪}{౮}$ యోగం-హారకము

$\frac{౧౨౭౫}{౮}$

సమం $\frac{౫౧౨}{౯}$ పరసంధి $\frac{౧౩౨}{౧}$ సమ

$\frac{౫౧౨}{౯}$ $\frac{౧౧౮౮}{౯}$ యోగం హారకము

$\frac{౧౭౦౦}{౯}$

సూచ్యాబాధాద్వయ సాధనము

వామపార్శ్వక్షేత్రమున

సమః $\frac{౮౯౧}{౮}$ భూ	పరసంధి ౪౮
$\frac{౩౦౦}{౧}$ తా $\frac{౨౬౭౩౦౦}{౮}$	$\frac{౩౦౦}{౧౪౪౦౦}$ $\frac{}{౧}$
భా హా $\frac{౧౨౭౫}{౮}$ ఇం	భా-హా $\frac{౧౨౭౫}{౮}$

౧౪౪౦౦/౧ హారేణ ౧౨౭౫/౮ హృతౌ అత్ర హారభాజ్యయోః ఛేదస్య తుల్యత్వాన్నాశః ౨౬౭౩౦౦/౧౨౭౫ ఉభయోః పంచసప్తత్యా ౭౫ అపవర్తేః లబ్ధా సూచ్యాబాధా ౩౫౬౪/౧౭ ఛేదే ౧౭ భక్తే లబ్ధం ౨౦౯ ౧౧/౧౭ భూగుణితపగసంధిః ౧౪౪౦౦/౧ హారేణ ౧౨౭౫/౮ భక్తః ఛేదం లవం చ పరివర్త్యేతి కృతే జాతం ౧౧౫౨౦౦/౧౨౭౫ ఛేదేన భక్తా ద్వితీయాబాధా ౯౦ ౬/౧౭

అన్యత్ర సమః ౫౧౨/౮ భుజా ౩౦౦/౧ గుణితః ౧౫౩౬౦౦/౯ హారేణ ౧౨౦౦/౯ భక్తః అత్రాపి హారభాజ్యయోశ్ఛేదస్య తుల్యత్వాత్ నాశే కృతే జాతః ఫలం ౧౫౩౬౦౦/౧౨౦౦ శతేనాపవర్తితే ౧౫౩౬/౧౨ జాతా సూచ్యాబాధా.

ము హారభాజ్యం	పరివర్తి గుణితం ౧౨౭౫
బుల ఛేదంబులు తు	వం ౧౪౪౦౦ రా / ౧
ల్యములగుటన శి ప	శి ౧౧౫౨౦౦ అ / ౧౨౭౫
గా ౨౬౭౩౦౦ / ౧౨౭౫	ప ౭౫ రా ౧౫౩౬ / ౧౭
ఉప ౭౫ రాశి ౩౫౬౪ ఫలం అ	ఫలం అబాధ ౯౦ ౬/౧౭
బాధ ౨౦౯ ౧౧/౧౭	

దక్షిణపార్శ్వక్రమమున

సమం ౫౧౨/౯ గుణా ౩౦౦/౧ రా ౧౫౩౬౦౦/౯ భా ౧౨౦౦/౯ ను హార భాజ్యములతుల్యంబగు ఛేదంబుల నశింపజేయు లబ్ధం ౧౫౩౬౦౦/౧౨౦౦ అప ౧౦౦ రా ౧౫౩౬/౧౨ ఫలం అబాధ ౯౦ ౬/౧౭

హారేణహృతేజాతం౯౦ $\frac{౬}{౧౭}$ తదే
వపరసంధిః౧౩౨భుజా ౩౦౦హ
తః౩౯౬౦౦హారేణ $\frac{౧౭౦౦}{౯}$ భక్తః
ఛేదం లవంచ పరివర్త్య నవగుణిత
స్సంధిః $\frac{౩౫౬౪౦౦}{౧౭౦౦}$ తేనాపవర్తితే
జాతం $\frac{౩౫౬౪}{౧౭}$ హారేణహృతే
జాతం $\frac{౧౧}{౧౭}$ జాతాద్వితీయాసైవ

పరసంధిః౧౩౨
$\frac{౩౦}{}$
$\frac{౩౯౬౦౦}{౧}$ భాహా $\frac{౧౭౦౦}{౯}$

పరిగుణ $\frac{౩౯౦౦}{౧౭౦౦}$ రాశి $\frac{}{౧}$

$\frac{౩౫౬౪౦౦}{౧౭౦౦}$ అపవర్తరాశి $\frac{౩౫౬౪}{౧౭}$

ఫలంఅబాధా౨౦౯ $\frac{౧౧}{౧౭}$

సూచీలంబసాధనం యథా

పరలంబః ౧౮౯ భువా ౩౦౦ హ

తః ౫౬౭౦౦ హారేణ ౧౨౬౫ భక్తః
౮

శేషం లవం చ పరివర్త్యేతి కృత్వా గు

ణితః ౪౫౩౬౦ పంచసప్తత్యా
౧౨౬౫

షడ్భయోరపవర్తితః ౭౦౪౮ భ
౧౬

క్తః ౩౫౫ ౧౩ సూచీలంబః
౧౬

ఏవం ద్వితీయ వా ఽప్యేవ పరలంబః

౨౨౪ భువా ౩౦౦ హతః ౬౭౨౦౦

హారేణ ౧౬౦౦ భక్తః శేషం లవం
౯

చ పరివర్త్యేతి నవ గుణితః ౭౦౪౮౦౦
౧౬౦౦

శతేనాపవర్తితే హారహృతే చ లం

బం సూచీలంబం ౩౫౫ ౧౩ సైవ
౧౬

సూచీభుజసాధనం యథా

భుజౌ ౧౮౯ - ౨౭౦ లంబేన

౭౦౪౮ గుణితౌ ౧౧౭౯౩౬౭
౧౬ ౧౬

స్వస్వలంబాభ్యాం ౧౮౯ - ౨౨౪

భక్తౌ జాతౌ స్వస్వమార్గే వృద్ధౌ -

సూచీభుజౌ ౭౨౪౦ ౭౦౨౦
౧౬ ౧౬

సూచీలంబసాధనము

పరలంబము పరలంబము

౧౮౯ ౨౨౪

౩౦౦ ౩౦౦

౫౬౭౦౦ భాహా ౬౭౨౦౦ భా

౧౨౬౫ పరి ౮ హా ౧౬౦౦ పరి
౮ ౧౨౬౫ ౯

భాజ్యం ౫౬౭౦౦ ౯ గు-హ
౧ ౧౬౦౦

గుణితరాశి ౬౭౨౦౦ రాశి
౧

౪౫౩౬౦ అప ౬౦౪౮౦౦ అప
౧౨౬౫ ౧౬౦౦

౭౫ రా ౭౦౪౮ ౧౦౦ రా ౭౦౪౮
౧౬ ౧౬

ఫలము-లంబము ఫలము-లంబము

౩౫౫ - ౧౩ ౩౫౫ - ౧౩
౧౬ ౧౬

సూచీభుజములు-

భు ౨౭౦ గు - సూ - లం - ౭౦౪౮ రా
౧ ౧౬

౧౫౭౬౨౪౦ భాలా ౨౨౪ పరి ౧
౧౬ ౧ ౨౨౪

గు ౧౫౭౬౨౪౦ రాశి ౧౨౭౬౨౪౦
౧౬ ౧౬

అప ౨౨౪ రాశి ౩ ౨౨౦ ఫలం
౧౬

౪౧౨ ౧౬
౧౬

భు $\frac{౧౯౫}{౧}$ సూ·లం $\frac{౬౦౪౮౭ా}{౧౭}$

$\frac{౧౧౭౯౩౬౦}{౧౭}$ భా $\frac{౧౮౯}{౧}$ హరి $\frac{౧}{౧౮౯}$

సూ·భా $\frac{౧౧౭౯౩౬౦ గా}{౧}$ ౪

$\frac{౧౧౭౯౩౬౦అప౧౮౯ ౭ా ౪}{౩౨౧౩}$

$\frac{౬౨౪౦}{౧౭}$

ఫల ——

$\frac{౩౬౦ ౧}{౧౭}$

ఏవంసాధితా లబ్ధాః క్రమాత్-

దక్షిణలంబసంధిః ౪౮ స్వల్పలం

బసంధిః ౧౩౨ దక్షిణలంబపీఠం-

౨౫౨ సవ్యలంబపీఠం ౧౬౮ దక్షిణ

లంబాధఃఖండం ౬౪ తత్కర్ణాధః

ఖండం ౮౦ సవ్యలంబాధఃఖండం

౯౯ తత్కర్ణాధఃఖండం ౧౬౫-

సవ్యోవంశః - ౪౦౦ - దక్షిణవం

శః ౨౨౫ కర్ణయోగాదధోలం

బం ౧౪౪ అస్యసవ్యాబాధా ౧౯౨

దక్షిణాబాధా ౧౦౮ సవ్యసమసం

ధిః ౧౧౧ $\frac{౩}{౮}$ దక్షిణసమసంధిః ౫౬

$\frac{౮}{౯}$ సవ్యహారః ౧౫౯ $\frac{౩}{౮}$ దక్షిణహా

రః ౧౮౮ $\frac{౮}{౯}$ సూచీలంబః ౩౫౫

ఇట్లుసాధించబడులబ్ధంబులు

వామలంబసంధి ౧౩౨ దక్షిణ

లంబసంధి - ౧౬౮ - వామలంబ

పీఠము ౧౬౮ దక్షిణలంబపీఠము

౨౫౨ వామలంబాధఃఖండం ౯౯

కర్ణాధఃఖండం ౧౬౫ దక్షిణలం

బాధఃఖండం ౬౪ కర్ణాధః ఖండం

౮౦ వామవంశం ౪౦౦ దక్షిణవ

శం ౨౨౫ కర్ణయోగాధోలంబం

౧౪౪ దీనివామాబాధ ౧౯౨ దక్షి

ణాబాధ ౧౦౮ సూచీలంబం ౩౫౫

$\frac{౧౩}{౧౭}$ సూచీవామాబాధ ౨౮౯ $\frac{౧౧}{౧౭}$

దక్షిణాబాధ ౯౦ $\frac{౬}{౧౭}$ సూచీ వామ

౧౩/౧౮ తస్యానవ్యాబాధా. ౨౦౯ ౧౧/౧౮ దక్షిణాబాధా ౯౦ ౬/౧౮ సూచీసవ్యభుజః ౪౧౨ ౧౦/౧౮ సూచీదక్షిణభుజః ౩౬౮ ౧/౧౮

భుజం ౪౧౨ ౧౬/౧౭ దక్షిణభుజం ౩౬౦ ౧/౧౮

౧౮ ప్రశ్న

వసుమతీ బాణాశ్వవహ్నులు వదనంబు శతభుజంబులగు భుజలధరా తత్త్వ । ముక్తము
సశతజలాగ్నిమితముసుకరణాఖ్యముల ధరావ స్సంఖ్యలు శతజలములు । నగములు బళంబు
లానయన తత్త్వంబులా నాగా త్రిభుజములు నందు ప్రకృతి । నందనక్రియ పీఠములం బ
కరణాయానగపుఖండములు లంబకము భుజలను । యాగనుగు నెడనవ భుజలు నేగనూ దిక్
లంబముఖ భుజలు భుజములు లలననాడ । దెలియాజలు కుమునీమ దిద్దిశభూగి నైలలనసి క్షేత్రజల
భాగినిరిమొనేస ॥

భూ ౩ ౭ ౨ మ ౧ ౧ ౦ భు ౭ ౨ ౨ భు ౩ ౪ ౧ ౬ ౩ ౮ ౨ ౯ ౪ ౭ ౧ లు ౬ ౫ ౦ ౭ ౧ ౮

త్రిభుజ చతుర్భుజ క్షేత్రంబుల యందలి

యన్నికోణ బులనన్నిటిని వెత్తిన్నత్త.

న్యాసా నయనము.

త్రిభుజ చతుర్భుజ నీపిటంటితుక నగ్గకోణ బులనదలు ధాకి । సెగమ
వృత్తము గాంచునగమన పెట్టపలెం దేశభుజములద నిరాతమ । నగజే
సి గుండనబగనే సుపమ రాముగనుమ లననితో టిలలిగుణింనిలిగొన్న
టొక్కటి ద్రో యందక్కనభుజయా తులనగు చు దురాసు లునాల్గు
వేరు । వేరుగ గుణించు రాశిచేనిభ జనంబు । దేయ దృగ్ ఫలముల నెల
గునూ । మొన్నవిష్కరంభ నిరుగునన్ని రేపటి ద్రిన్న త్తి బునుల
న్నముగునలదలు.

త్రిభుజదయన్నిజ్జ గాల కోనటన్నియము
డాకియుంటువృత్తము వెత్తనెడనట్టి క్షే
త్రంబులనెండేశ భుజంబునొకోకొం
టిగుణించి రాశియ్యయంబులనంలన
ముచేయునెడలో లుత కణా త్రిపు
యంబులను పిడభుజ త్రిభుజంబు
లునువేశ్చ గగుణించి యారాశిష్మ యం
బులనూపరా సెవణాదురాశి త్రయంబుల
నాంనాంగి గుణించిన రాశిధాన్య బగు
పిండము దేభుజ బులన కంఠనం

బునునంటు నాలుగభుజవృ పకలనాబు
నుంగాగ్రమ బుడనేయు నెడలకిట్టచు
రాశిచ తొట్ట యుంబులనా తో టిగుణిం
చినట్టంబగు రాశినగకంబగు ***
పిండవహారకము చేభక్తంబగు భాజ్యము
న దళోఫలమున యంటెంచిన మానము
ఆచతుర్భుజాదులకోణంబులన్ని యుం
డాక జాలువృత్తన్యాసాధనము త్వ
న్న బగు - ***********

త్రిభుజంబున విశేషము.

సారస్యైన త్రిభుజంబునగల రెండింటికి వ్యాసముల్ల సూరుగల్పనంబు జేయుటగును హారకాదిశ్రీ—

త్రిభుజంబున హారకము సిద్ధించుకొరకు చాల వభుజస్థానము శూన్యము గనుం డుటగునట- ....

యీవృత్తఉత్తరాధరము - క్రింద నాయబడియెడు- ....*

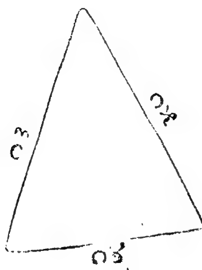
ఉదాహరణము-

మనుబు తిథుల్ద్రి సౌదశము మానగుబట్టునలోలనేత్రియా । ఘునమగుత
కర్ణాము లుసుగాచ్చు భుజంబులు రాజులున్మణుల్ । మిసకొనట్ట
యీ త్రిభుజముఖ్ తురశ్రముబెట్టివృత్తముల్ల సినయదియకోణములు
గన్గొనుల గ్నత వేగ దెల్పుమా ॥

ఈయుదాహరణంబున ౧౪-౧౫-౧౩ గల త్రిభుజంబునకోణంబులందావృత్తంబెట్టియు-

చతుర్భుజంబున- ౯- ౨౫- ౧౬- ౩౬- గలనాలుగు భుజకోణములందావృత్తంబెట్టినియుప్రశ్నము-

ఇందు త్రిభుజంబున వృత్తము సాధించుసెడ నాల్గవ స్థానము శూన్యము గల్పనచేసి గణితము సాధింపవలయు ననువిశేషవిధి పలికినట్లు గన్పింపబడియె॥

హారనయనం.

౧౩	౦	౧౫	౧౪
౧	౧౫	౧౪	౧౩
౧౫	౧౪	౧౩	౦
౧౭	౨౯	౨౭	౧౭
౧౪	౧౩		౧౫
౧౪	౧౬	౪౨	౧౭

హరస్వగుణితరాశి ౧౧౭౯౬

భాజ్యానయనము

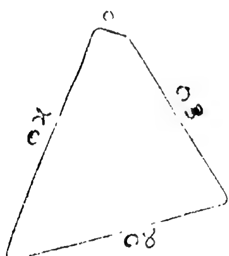
౧౪-౧౫|౧౪-౧౩ ౧౫ ౧౪
౧౩- ౦|౧౫- ౦ ౧౩-౦

౧౯౭ ౦|౨౧౦-౦|౧౯౫-౦

ఇవి యుద్విగుణితయరాసులు శూన్యములగు
టవలన స్వగుణితరాశి భాజ్యము-

౭౪౫౭౯౦౦

$\frac{౭౪౫౭౯౦౦}{౧౧౭౯౬}$ అప ౧౭౬౪ రాశి $\frac{౭౭౭}{౬౪}$ ... ఫలం $\frac{౧}{౮}$

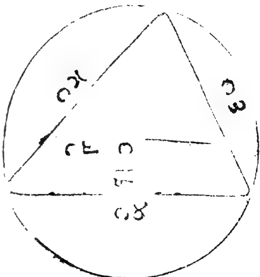

౧౯ శ్లోకము.

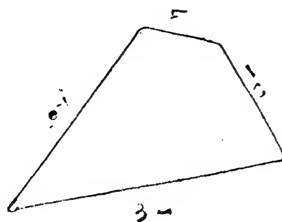
వది యుకవచనం ...
లు క్షేత్ర ...
ధః ...
దలు ...

త్రి ౧౦-౧౭-౯- ద్వి ౧౮-౯-౧౭-

త్రి ౯-౬-౬-

చతుర్భుజక్షేత్రన్యాసము.

హారకానయనము.

౨౫	౯	౧౬	౩౬
౯	౧౬	౩౬	౨౫
౧౬	౩౬	౨౫	౯
౫౦	౬౧	౭౭	౭౦
౩౬	౨౫	౯	౧౬
౧౪	౩౬	౬౮	౫౪

అన్యోన్యగుణితరాశి ——— ౧౮౫౦౬౮౮ హారకం.

భాజ్యానయనము.

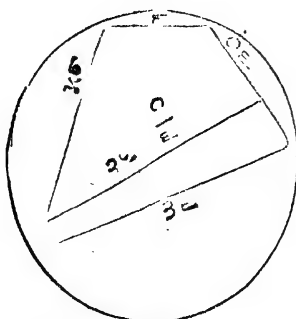
౨౫	౩౬	౧౬	౩౬	౩౬	౨౫
౯	౧౬	౯	౨౫	౯	౧౬
౨౨౫	౫౭౬	౧౪౪	౯౦౦	౩౨౪	౪౦౦

యోగం ౮౦౧   యోగం ౧౦౪౪   తు..గం ౩౨౪

ఈమూడురాశులనన్యోన్యగుణితరాశి ౬౦౫౪౪౦౬౫౬ భాజ్యం

$\frac{౬౦౫౪౪౦౬౫౬}{౧౮౫౦౬౮౮}$ అప౧౨౯౬ తాశి $\frac{౪౬౭౧౬౧}{౧౪౨౮}$ నికటమూలం

౧౮ $\frac{౧౨౪౩౯}{౧౪౨౮౦}$ స్థూలం $\frac{౧౮}{౧౭}$ ౧ వ్యాసాఫలం

ఫలానయనమునకు ప్రకాశం.

హరరాశిమూలమందునలరుచుర్థభాగస్థు । పెరమీరకుండఫలము
మెరయునిట్టిభూములకు ॥

త్రిభుజక్షేత్రఫలము.	చతుర్భుజక్షేత్రఫలము
హారకం.	హారకం
౧౧౨౮౯౬	౧౮౪౯౬౦౦
మూలం	నికటమూలం
౩౩౬	౧౩౬౦
చతుర్భాగాంశం ౮౪	చతుర్భాగాంశం-౩౪౦

౨౦ ప్రశ్నలు.

శరగిరులుషడష్టిభుజలకు । నరయుము భుజచతుర్భుజానమగునొక భుజము ॥ ౫౧
తకకమునితరంబు । మెరసినచతురశ్రమునకెట్టిదికదవృత్తమగునే ॥
మూరులువదనముధృతిమితి । నరయభూమియునుభుజమునష్టియనిత్రస్ । గా
రాజిలుచతురశ్రమహానారయనునెట్టినలుసోకునావృత్తసుద ॥ సొంసనఖములువద
న । బాదిగ్గజమగునుభుజమునష్టియుహారుల్ । గావగినచతుఃకోణము । లేవెవ్వత్తమున
దాసుచెవ్వడజేమ ॥ త్రి-భుజ ౨౫ మ ౨౦ భు ౧౭ భు ౧౭ భూ ౧౭ ము
౧౩ భు ౧౬-౧౭ భు ౨౦ ము ౧౬-౧౩

త్రిభుజచతుర్భుజంబులనన్నభుజంబులుచారుచుగణకతల

బహువృత్తానయనము.

త్రిభుజచతుర్భుజములు। త్రిభజింపఫలమునసవ్యవహారయుతా
తిరే । పిభజింపభుజాస్వశకం । త్రిభజించెవృత్తిఛ్యాసము
లుధరాముగొనె ॥

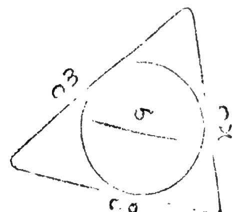
త్రిభుజాదులను వృత్తంబగు క్షేత్రఫలము. నా త్రిభుజాదులయందున్న భుజంబులు గూడిన రాశియందర్ధముచే భజించిన వ్యాసార్ధంబగు.

ఈ విషయంబున చతుర్భుజంబున విశేషము గలుగుటవలన దానికి శోధము జేయబడియె. సమాత్రంబున చతుర్భుజంబున కనుకి ధి సమానంబు.

ఉదాహరణము

మనసుల్పులు మాకోశ్వమితం | బుధులకు భుజములైన భూకుని భుజ
ములు ... ధివోదనిగదము | క్షుద కర్ణ టుకుమదెంత ... రో చెప్పుము ||

ఈయుదాహరణంబున - భూమి ౧౪. ౧౩ భు ౧౫ గల త్రిభుజ బున భుజంబు

లన్నియుం దానుచుర త్రిభు... చుట్టు క్షేత్రఫలమింతంబెంతయని ప్రశ్నము

౧౩	౨౧	౨౧	౨౧	౨౧
౧౪	౧౫	౧౪	౧౩	౦
౧౫	౬	౭	౮	౨౧
౪౨				

అన్యోన్యగుణితరాశి ౭౦౫౬ మూల ఫల ౮౪

౨౧) ౮౪ (౪ వ్యాసార్ధం

౨౧ త్రిశ్లి.

భూమి దగ్గర ... భుజములకు ఇష్టములైన త్రిభుజ భుజములు మూడు | ... వ్యాసార్ధ ... ఉంటి ... లుగ ... నలభుజంబులునైన ... | ... తత్వములు ... దాగు ... లగు భూమి ... | ... నుపాములైన ... | భూమి ... తమును ప్రాణ ... | ... భు

లైనసెట్లగుపాలుభుమిర. త్రి-౨౧-౧౩-౨ ద్వి-౨౦-౨౫-౧౭ తృ-౫౬-౨౫-౩౯ చ

౬౩-౬౦-౩౯-౫౦౫౬-౫౨-౬౦

విశేషము.లు.సీ.

విషమచౌకములంసువిశ్రుతకర్ణములె సిద్ధించునట్టిగు చతురకో

ణ | ములదాకువలయగభూముఖంబుసుభుజలాకసూత్రము చేతనీకగౌ

చ్చుఫలములుస్థిరమాటభానస్రాహార్యక్తిశ్రునియతములే. చో

టుఫలము | నియుతేతర బైనచ్చటుస్పుటమాటట్టి చౌకములందునెళ

వుకొనెను | నాల్గుభుజములసోకుమునంతరమున | నుండువల యునిగూ

వణమొప్పపూర్వ | సూత్రవిధిక్షేత్రసంభవసుఫలవు | సరదోర్వ్య

లింశమునసర్వహింప ||

ఈవిషమచతుర్భుజబులకర్ణం

బులునియతంబులు గామింజేసిఫలం బుని

యతబుగాకున్న ను - నియతకర్ణ

యాసనూత్రముచేకర్ణంబునాధించు

టనిగట్టియుకోణస్పర్శంబగువృత్తాంత

ర్వర్తియునగువిషమచతురంబులసర్వ

దోర్వృతిదళంబుసూత్ర సిద్ధఫలంబు

నియతంబగుట - జేసి యిట్టి చతురంబుల

నాల్గుభుజంబులనుదాకుచుండెడునంత

ర్వర్తివృత్తంబులపూర్వసూత్ర సిద్ధ

ఫలముసర్వభుజములందుసాధనముగాదు

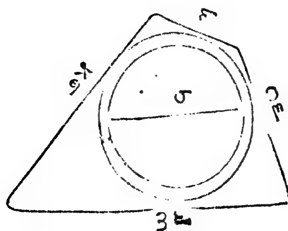
జింపవ్యాధఫలంబగునంట

ఉదాహరణము.

భూమిర్బాణగిరయః ముఖం త్రి జలధయః | గజనగంబులా భుజ

యు వద | శరములన్నమైన చతురశ్రభుజములు దానినమ్ము వ

దశపదెంత ||

ఈయుదాహరణంబునభూ ౨౫ ము ౪౦ భు ౬౦ – ౫౧ గలచతుర్భుజంబున నాలుగుభుజంబులను దాకుచునడుమదిరుగువృత్తవ్యాసార్ధంబెంతయని ప్రశ్నము॥

౨౫	౧౧౭	౧౧౭	౧౧౭	౧౧౭
౪౦	౨౫	౪౦	౬౦	౫౧
౬౦	౪౨	౭౭	౪౯	౬౬
౫౧				

౨౩౪ అన్యోన్యగుణితరాశి – ౧౦౪౫౦౭౨౫౬ మూలం – ౩౨౩౪ ఫలం॥

శేఖం. ౧౧౭)౩౨౩౪ భు ౨ ఫలం – ౬౭ $\frac{౨౫}{౩౯}$ అంతర్వృత్తవ్యాసార్ధం॥

౧౧౭

౨౨ ప్రశ్న –

జలనఖములచల శరవసు । పులులవనముజలధి చందములుబాణనిధీం । దులుభుజములెచటగర్భా । వలయమునకువ్యాసదళములుకుముపేగన ॥ ఆశసతిథులువసుంధర । యాకసవసుపులుముఖంబువంగాగ్నిధరల్ । వేశరచందములునుభుజ । లోకోమలిగర్భావలయమునవ్యాసమెకో ॥

ప్ర – ౨౦౪.౮౫.౧౦౪–౧౯౫ ద్వి – ౧౫౦.౮౦.౧౩౬.౧౦౨

పస్నెందుపుడమియబాహులుగజదిశల్ వదనమారునుగల్గువసుధయందు । దలపుముగర్భావృత్తవ్యాసమానంబు మతిరుద్రమితమగుమహియునంక । గిరులుభుజంబులుశరములుముఖమునుగల భూమియందునదెలుపుమదియె । రవిదశవసుమతీరాజించు త్రిభుజిగిరుద్రాంకగిరులచేరుచిరమైన । త్రిభుజయందునువేర్వేరజేటపరపు । గర్భగతవృత్తవిష్కంభగణనక్రమము । గర్భదర్భాగ్ర తీక్ష్ణతగల్గుబుద్ధి । వాటియందునగలదేని ప్రౌఢగణక –

ఉ – ౧౨.౮.౧౦.౬ చ ౧౧.౯.౨.౫ పం ౧౨.౧౦.౮ ష ౧౧.౯.౭

అథవృత్తక్షేత్రే పరిధిజ్ఞానాయసూత్రం –

వృత్తేనాహ –

వ్యాసేభనందాగ్ని ౩౯౨౭ హతేవిభక్తేఖబాణసూర్యైః ౧౨౫౦ పరిధిస్స సూక్ష్మః । ద్వావింశతిఘ్నేవిహృతేథశైలైః స్థూలోథవాస్యాద్వ్యవహారయోగ్యః॥

వ్యాసమశ్వబాహునందవహ్నిహతముభాషయు । ఖ్యాసభక్తముగుచుసూక్ష్మ

పధిరిబాహుద(ప్రు)లకొ। వ్యాసమట్లుహతమైనదిగా వాజులనుహరించుగా।వానికెక్కు-స్థూలపరిధివ్యవహృతులకుయోగ్యమై॥

వ్యాసేతి - వ్యాసః భనందాగ్నిభిః ౩౯౨౭ హతః ఖబాణసూర్యైః ౧౨౫౦ భక్తః లబ్ధం పరిధిమానం సూక్ష్మం॥

యద్వా వ్యాసః ద్వావింశత్యా ౨౨ హతః శైలైః ౭ విహృతః భక్తః స్థూలో వ్యవహారయోగ్యో పరిధిః భవేత్॥

వ్యాసమును ౩౯౨౭ చేత గుణించి ౧౨౫౦ చేత భాగించిన సూక్ష్మపరిధియగు - ....*

మరియు వ్యాసము ౨౨ చేత గుణించి ౭ చేత భాగించిన వ్యవహారయోగ్యంబగు స్థూలపరిధియగుననుట -............*

ఉదాహరణం.

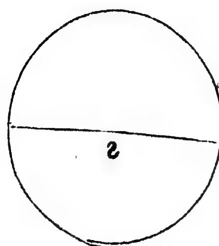
విష్కంభమానం కిల యత్ర సప్త తత్ర ప్రమాణం పరిధేః ప్రచక్ష్వ।
ద్వావింశతిర్యత్ర పరిధిప్రమాణం తద్వ్యాససంఖ్యాం చ సఖే విచింత్య॥

ఏడు వ్యాసమైన నెగడు వృత్తమందెంత। భుజకరము వృతికి భూమిఖా(ప్ర)। తత్వ
వ్యాసమునకుదనరు నావృతిజల। శరగజాద్రిషీతికెనరుగు పరిధి॥

విష్కంభేతి - స్పష్టోర్థః - వ్యాసః ౭ భనందాగ్నిభిః ౩౯౨౭ హతః ౨౭౪౮౯ ఖబాణసూర్యైః ౧౨౫౦ భక్తః లబ్ధ పరిధిమానం ౨౧ $\frac{౧౨౩౯}{౧౨౫౦}$

తదేవ సూక్ష్మపరిధిః.

ఈయుదాహరణంబున వ్యాసము ౭ x లచోట పరిధియు పరిధి ౨౨ x ంచోట వ్యాసంబును ౨౧౦౦ వ్యాసమునకును ౭౮౫౪ పరిధికెని వ్యాసంబును బలుకుమనుట - ప్రథమోదాహరణము వ్యాసము

స్థూలపరిధిర్యథా వ్యాసః ౭ ద్వావింశత్యా ౨౨ హతః ౧౫౪ శైలైః ౭ భక్తః ౨౨ స్థూలపరిధిః.

అథాత్ర గుణకారవిపర్యయేణ పరిధేస్సకాశాద్వ్యాసానయనం. యథా సూక్ష్మపరిధిః ౧౨౩౯/౧౨౫౦ ఛేదఘ్నరూపేషు క్షిప్తే జాతం ౨౭౪౮౯/౧౨౫౦ అయం ఖబాణ సూర్యైః ౧౨౫౦ హతః ౩౪౩౬౧౨౫౦/౧౨౫౦ ఛేదేన భక్తః ౨౭౪౮౯ భజనం వాగ్నిభిః ౩౯౨౭ భక్తః లబ్ధం వ్యాసం-౭

ద్వితీయే పరిధిః ౨౨ వ్యాసేన ౭ హతః ౧౫౪ ద్వావింశత్యా ౨౨ భక్తే లబ్ధం వ్యాసమానం ౭

వ్యాసం-౭

సూక్ష్మపరిధి- స్థూలపరిధిః

౭ ౭

౩౯౨౭ ౨౨

)౨౭౪౮౯ ౭)౧౫౪

౧౨౫౦ ఫలము

పరిధి-౨౧ ౧౨౩౯/౧౨౫౦ ౨౨

పరిధి

౨౨

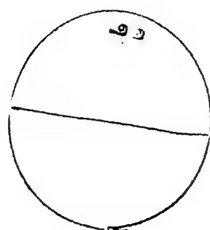
సూక్ష్మవ్యాసం స్థూలవ్యాసం

౨౨/౧౨౫౦ ౨౨/౭

౩౯౨౭)౨౭౫౦౦ ౨౨)౧౫౪

ఫలం ఫలం

౭ ౧౧/౧౨౫౦ ౨౨

ద్వితీయోదాహరణవ్యాసము:

వ్యాసః ౨౫౦౦

సూక్ష్మపరిధి-	స్థూలపరిధి-
౨౫౦౦	౨౫౦౦
౩౯౨౭	౨౨
౧౨౫౦)౯౮౧౭౫౦౦	౭)౫౫౦౦౦
లబ్ధపరిధి ౭౮౫౪	ఫలం ౭౮౫౭ ౧/౭

పరిధిః- ౭౮౫౪

సూక్ష్మవ్యాసం.	స్థూలవ్యాసం:
౭౮౫౪	౭౮౫౪
౧౨౫౦	౭
౩౯౨౭)౯౮౧౭౫౦౦	౨౨)౫౪౯౭౮
ఫలంవ్యాసం ౨౫౦౦	ఫలం ౨౪౯౯

ప్రకారాంతరము.

వ్యాసమును గుణగుణితంబును। నవవర్తనము భ్రఖఖఖనభిసారులచే। నుపమ జేసిన నిలగో। శవపరిధిమితంబువచ్చు నశ్రమలీలన్॥

వ్యాసము ౩౧౪౧౬ చేతగుణించి ౧౦౦౦౦ చే భజింప పరిధి సమానము. ఇది చేన పవర్తనము జేసిన గుణము ౩౯౨౭ హారం ౧౨౫౦ గనుక నియ్యుభయమున సమానము.

వ్యాసము.

వ్యాసం:	వ్యాసము.
౭	౨౫౦౦
౩౧౪౧౬	౩౧౪౧౬
౨౧౯౯౧౨ / ౧౦౦౦౦	౧౦౦౦౦)౭౮౫౪౦౦౦౦
అపవర్తరాశి ౨౭౪౮౯ / ౧౨౫౦ - ఫలం	ఫలం-
౨౧. ౧౨౩౯ / ౧౨౫౦	౭౮౫౪

సూక్ష్మపరిధి సమానము.

౫౩ ప్రశ్న.

వ్యాసము గిరిగజాంగములై యున్న। పరిధిమితమదెంత పరిధిమితము। శూన్యత
శరశిఖులు శూన్యపూర్ణాంగే దూరములైన వ్యాసమరయ దెలుపుమ.

ప్ర- వ్యా ౬౮౭౬ ద్విప ౩౬౦ తృప ౨౧౬౦౦

వృత్తగోళయోఃఫలానయనే వృత్తం.

వృత్తక్షేత్రే పరిధిగుణితవ్యాసపాదః ఫలంయత్ క్షుణ్ణంవేదైరుపరిపరి
తోకందుకస్యేవజాలం। గోళస్యైవంతదపిచఫలంపృష్ఠజంవ్యాస
నిఘ్నంషడ్భిర్భక్తం భవతినియతంగోళగర్భేఘనాఖ్యం॥

వలయమునందువ్యాసపదవర్ధితవృత్తము భూమిలబ్ధమా। జలహతభూమిలబ్ధము
దిజాలముకైవడిగోళపృష్ఠమున। దలవడుభూఫలంబగును దానిషడంశము వ్యాసనిఘ్న
మైవలయఘనాఖ్యమౌఫలము వతిలు గర్భమునందునట్లనై॥

వృత్తక్షేత్రే- పరిధి నావ్యా
సోగుణితః తస్యపాదః - వృత్తక్షేత్రే
ఫలంభవతి॥ ....

తత్ఫలస్యచతుర్గుణంగోళస్యపృ
ష్ఠేకందుకజాలవత్ఫలం భవతి॥ ......

తత్పృష్ఠజాతం ఫలం వ్యాసేనని
ఘ్నంషడ్భిర్భక్తంజాతం గోళస్యాంత
ర్ఘనఫలంభవతి॥ ....

వ్యాసమునందలి నాల్గింట నొకటి
చే పరిధిని గుణింపలబ్ధము వృత్తక్షేత్రమ
మఫలంబగు॥ ....

ఆక్షేత్రఫలమును నలు గుణించినను
వృత్తపుగుండు చుట్టువలవలె చుట్టబడు
భూఫలంబగు॥ ....

యీగోళ పృష్ఠఫలము వ్యాసము
చే గుణించి యారిట భాగింప గోళఘన
ఫలంబగు॥ ....

ఉదాహరణము.

యద్వ్యాసస్తురగైర్మితః కిలఫలం క్షేత్రే సమే తత్ర కిం। వ్యాసస్స
ప్తమితశ్చ యత్ర సుమతే గోళస్య తస్యాపి కిం। పృష్ఠే కందుకజాలస
న్నిభఫలం గోళస్య తస్యాపి కిం। మధ్యే బ్రూహి ఘనం ఫలంచ విమ
లాంచేద్వేత్సి లీలావతీ॥

సమభూవృత్తము సప్తవ్యాసమయినఁ జానౌఫలంబెంతయా । సుమతీగోళమదైనకందుకముపై సొంపొందుజాలాకృతిన్ । విమలంబై దగు పృష్ఠజంబెటులుగుఁ వేగోళమైనట్టిచో । క్రమతఁ జెందకదెల్పుగోళ ఘనమైభాగిల్లగభద్రంబునన్ ॥

యదితిస్పష్టోత్తరః- న్యాసః - అత్రస్థూల ఫలానయనం - యథా వ్యాసః ౭ పరిధినా ౨౨ గుణితః ౧౫౪ తస్య పాదః $\frac{౧౫౪}{౪}$ భేదేన భక్తః ఫలం - వృత్తక్షేత్రఫలం - ౩౮ $\frac{౧}{౨}$ ఏతచ్చ

త్రిక్షేత్రఫలం - **********

కందుక జాలవత్ఫలానయనే న్యాసః వృత్తక్షేత్రఫలం $\frac{౧౫౪}{౪}$ చతుర్గుణం ౧౫౪ గోళపృష్ఠఫలం.

గోళఘనఫలంయథా పృష్ఠఫలం ౧౫౪ వ్యాసేన ౭ నిఘ్నం ౧౦౭౮ షడ్భిః ౬ భక్తం ౧౭౯ $\frac{౨}{౩}$

ఈయుదాహృతి ౭ వ్యాసముగల యడక్షేత్ర పృష్ఠఘన ఫలంబులు దెలుపమను ప్రశ్న క్రియయు.

స్థూలఫలానయనము

భూఫలం

$$\frac{౭}{౨౨}$$

౪) ౧౫౪

లబ్ధం

$\frac{౧౫౪}{౪}$ అపవర్తి.

$$\frac{౭౭}{౨}$$

గోళపృష్ఠఫలం.

$\frac{౭౭}{౨}$ గుణ $\frac{౪}{౧}$ = $\frac{౩౦౮}{౨}$

అపవర్తిరాశి- ౧౫౪

ఘనఫలం.

$$\frac{౧౫౪}{౭}$$

౬) ౧౦౭౮

$\frac{౧౦౭౮}{౬}$ అపవర్తిరాశి.

$\frac{౫౩౯}{౩}$ లబ్ధం ౧౭౯ $\frac{౨}{౩}$

౭

అథాత్ర సూక్ష్మఫలానయనే న్యా
సః పరిధినా ౨౭౪౮౯/౧౨౫౦ వ్యాసపాదః ౭/౪
గుణితః ౧౯౨౪౨౩/౫౦౦౦ ఛేదేనభక్తః శేష
భిన్నస్య తత్క్షేత్రఫలం ౩౮ ౨౪౨౩/౫౦౦౦
గోళోపరిఫలజ్ఞానం యథాతద్వృ
త్తక్షేత్రఫలం ౩౮ ౨౪౨౩/౫౦౦౦ ఛేదఘ్నే
రూపేష్వితి జాతం ౧౯౨౪౨౩/౫౦౦౦ చతు
ర్భిః ౪ ఘ్నం ౭౬౯౬౯౨/౫౦౦౦ ఛేదేనభ
క్తం లబ్ధం ౧౫౩ ౪౬౯౨/౫౦౦౦ ఇదం కందు
కస్యోపరితో జాలమివ గోళపృష్ఠఫలం
స్యాత్ - ***************
గోళఘనఫలజ్ఞానం యథాత్రైవ
గోళపృష్ఠఫలం ౭౬౯౬౯౨/౫౦౦౦ వ్యాసేన
౭ హతం ౫౩౮౭౮౪౪/౫౦౦౦ షడ్భిః ౬ భ
క్తం ౮౯౭౯౭౪/౫౦౦౦ ఛేదేన ౫౦౦౦ భక్తం
౧౭౯ ౨౯౭౪/౫౦౦౦ ఇదం గోళస్యాంత
ర్ఘనఫలం ***********

సూక్ష్మఫలానయనం.

క్షేత్రఫలం.

౭
౩౯౨౭
౧౨౫౦)౨౭౪౮౯

లబ్ధపరిధి.

౨౭౪౮౯/౧౨౫౦ గు ౭/౪ రాశి ౧౯౨౪౨౩/౫౦౦౦

ఫలం - ౩౮ ౨౪౨౩/౫౦౦౦

గోళపృష్ఠఫలం.

౭౬౯౬౯౨/౫౦౦౦ లబ్ధము ౧౫౩ ౧౧౭౩/౧౨౫౦

ఘనఫలం.

౭౬౯౬౯౨/౫౦౦౦ గు ౭/౧ రాశి ౫౩౮౭౮౪౪/౫౦౦౦

హర ౬ పరివర్తనం ౧/౬

భా ౧/౬ గు ౫౩౮౭౮౪౪/౫౦౦౦ రాశి

౫౩౮౭౮౪౪/౩౦౦౦౦ అపవర్తనాత్ ౧౩౪౬౯౬౧/౭౫౦౦

ఫలం ౧౭౯ ౪౪౬౧/౭౫౦౦

అథ ప్రకారాంతరేణఫలానయనం.

వ్యాసస్య వర్గే భవనాగ్నినిఘ్నే సూక్ష్మం ఫలం పంచసహస్రభక్తే।
రుద్రాహతే శక్రహృతే ఽథవా స్యాత్ స్థూలం ఫలం తద్వ్యవహారయోగ్యం ।
ఘనీకృతవ్యాసదలం నిజైకవింశాంశయుగ్గోళఘనే ఫలం స్యాత్ ॥

వ్యాసకృతిన్ భవనందగుణవర్తితమొప్పనొనర్చిన దిక్సూక్ష్మమై। భాసిలు నా ఫలంబగు మఱి పంచసహస్రము చే భజింపగా । నా సరసంపు వర్గమును నమ్మను భక్తము రుద్రనిఘ్నము౯ । జేసిన స్థూలమం డ్రిదినె సిద్ధి వహించును వ్యవహారియై॥ వ్యాసఘనార్ధము తనదై । భాసిలు మూర్ధ్వాంశయుక్తమై గోళఘనం । బై సిద్ధించును గర్భము। సర్గనందియ పొందిఫలము నాళీకముఖీ ॥

వ్యాసస్యేతి-వ్యాసస్య యద్వర్గం తత్ భవనాగ్నిభిః ౩౯౨౭ నిఘ్నం పంచసహస్రేణ ౫౦౦౦ భక్తం సత్ సూక్ష్మం ఫలం భవతి- యద్వా వ్యాసస్య వర్గః రుద్ర ౧౧ ఆహతః శక్ర ౧౪ హృతః స్థూలం వ్యవహారయోగ్యం ఫలం భవతి- గోళఫలమాహ-వ్యాసస్య ఘనం యత్ తస్య దళం అర్ధం నిజైకవింశాంశః స్వకీయైకవింశాంశేన యుతో గోళఘనే ఫలం భవతి.

వ్యాసవర్గము ౩౯౨౭ చే గుణించి ౫౦౦౦ చే భజింప సూక్ష్మక్షేత్రఫలము.

ఆ వ్యాసవర్గము ౧౧ చే గుణించి ౧౪ చే భజింప స్థూలక్షేత్రఫలము.

వ్యాసఘనమును అర్ధించి దాని $\frac{౧}{౨౧}$ అంశము గూడిన ఘన ఫలంబు సిద్ధించుననుట.

పూర్వోదాహృతౌ వ్యాసః-

వ్యాసస్య ౭ వర్గః ౪౯ భవనాగ్నిభిః ౩౯౨౭ గుణితః ౧౯౨౪౨౩ పంచసహస్రేణ ౫౦౦౦ భక్తః లబ్ధం

వ్యాసము-

సూక్ష్మము-	స్థూలము-
౭	౭
వర్గము	వర్గము
౪౯	౪౯

సూక్ష్మంఫలం ౩౮ $\frac{౨౪౨౩}{౫౦౦౦}$ తదేవ -

స్థూలఫలం యథా వ్యాసవర్గః -
౪౯ రుద్ర ౧౧ హతః ౫౩౯ శక్ర ౧౪ భక్తః ౩౮ $\frac{౧}{౨}$ తదేవ -

ఘనఫలం యథా వ్యాసః ౭ ఘనీకృతః ౩౪౩ అస్యదళం $\frac{౩౪౩}{౨}$ సిద్ధైకవింశాంశం $\frac{౩౪౩}{౪౨}$ అనయోర్యోగార్థం సమచ్ఛేదౌ $\frac{౧౪౪౦౬}{౮౪}$ $\frac{౬౮౬}{౮౪}$ యోగః $\frac{౧౫౦౯౨}{౮౪}$ ఛేదేన ౮౪ భక్తం ౧౭౯ $\frac{౨}{౩}$ స్థూలఫలం తుల్యమేవ -

౫౦౦౦)౧౯౨౪౨౩(౩౮   ౧౪)౫౩౯(౩౮

హారభక్తఫలం -   హారభక్తఫలం
౩౮ $\frac{౨౪౨౩}{౫౦౦౦}$ ౩౮ $\frac{౧}{౨}$

ఘనఫలం - ౭

ఘనం - అర్ధం $\frac{౩౪౩}{౨}$ కూ $\frac{౧}{౨౧}$
౩౪౩

$\frac{౭౫౪౬}{౪౨}$ అప ౧౪ రాశి $\frac{౫౩౯}{౩}$ రాశి
౧౭౯ $\frac{౨}{౩}$

౨౪ ప్రశ్నలు -

రాజులుసూరులుమనువులు। వాజిధరలునైన యట్టివలయములందున్। రాజాననభూఫలమును। నాజాలఫలంబుఘనఫలమును బలుకుమా॥

ప్ర - ౧౬ ద్వి ౧౨ తృ ౧౪ చ ౧౭

ఇష్టసంఖ్యాక్షేత్రవృత్తసాధనసూత్రం ౦.౫౦

సం - వృ

ప్రమాణవ్యాసవర్గఘనుల ప్రశ్నఫలము గుణితమై। ప్రమాణభూమి స్పృష్టఘనములబడయు ఫలములను దగన్। క్రమంబుమీరగా భజింప

గాంచులబ్ధి ఘనముదా। సమానస్యైన వ్యాసమగునను విధంబజాల
మా। ప్రమాణవర్గమును సుపృష్ఠఫలమునరయునయ్యెడన్॥

ఇష్టసంఖ్యాక్షేత్రంబునకును - ఇష్టభూపృష్ఠఫలంబునకును - ఇష్టఘనఫలంబునకును వృత్తగోళవ్యాసములు సాధించునెడ సమంబునకును గోళపృష్ఠఫలంబునకును సమానవిధియగు - ఎట్లన ప్రమాణసూక్ష్మస్థూలవ్యాసంబగు ౧.౨౫౦ ౭ వీనిచే గు-౦చి ౧౫౬౨౫౦౦ - ౪౯ వీటిచే వ్యక్తియిష్టంబులగుణించియా వ్యాసక్షేత్రఫలంబగు - $\frac{౪౪౫౪౩౭౫}{౨}$ $\frac{౭}{౨}$ వీనిచే భజింపలబ్ధమూలంబులు వ్యాసమానంబులగునిటనము వృత్తాంధిపృష్ఠక్షేత్రంబుల హారక బుక్రమంబున $\frac{౪౯౦౦౭౫౦}{౫౦౦౦}$ ౧౫౪ వీటిచే హరింపలబ్ధమూలంబులు పృష్ఠక్షేత్ర వ్యాసంబులగునసట.

ఘనఫలంబునకు వ్యాసము సాధించునెడ ప్రమాణ వ్యాసంబుల ఘనించి ౧౯౫౩౧౨౫౦౦౦౦ - ౩౪౩ వీటిచే ఫలంబుల గుణించి యావ్యాసఘనఫలంబులగు - ౧౨౨౨౫౬౫౨ - $\frac{౫౩౯}{౩}$ చేభజించినలబ్ధ ఘనమూలము - వ్యాసమానంబగు నసట- .... ❋

ఉదాహరణము.

సూక్ష్మము-

సూక్ష్మపరిధ్యంశకుమహాలమతివేని విశ్వచంద్రులగూడిపెలయుచం
ద్రాంశలవంబు తత్త్వరసములుగల భూమివిష్కంభమెఱుగింపవేగ
గో॥ పృష్ఠంపుపుడమిని స్రష్టాజినలవంబు తత్త్వాశ్వితకాలిడనరుచా
హు॥ శరజలంబుల వ్యాసమరయుముఘనగోళమున వార్ధివ్యోమాంక
ములనుగూడు। వసుగిజాబ్ధిలవంబులైవలనుమీరు। బాణకరతర్కనంఖ్య
నుబాగుమీరు। వానినెఱిగింపువిష్కంభమానమిపుడ। గణకులోవసం
గడంగిగణకవర్య॥

ఈయుదాహరణంబున ౧౧౩ ౬౧ భూఫలముగలయెడవృత్తవ్యాసంబును

౪౫౨. ౨౫౪/౬౨౫ గలపృష్ఠఫలమునకుగలవృత్తవిష్కంభంబును ౯౦౪ ౪౯౯/౬౨౫ ఘనఫలముగలయెడనాగోళవిష్కంభంబునుబలుకుమని ప్రశ్నత్రయము.

వ్యాసము.

భూఫలవిష్కంభానయనం.

౧౧౩ ౬౨/౬౨౫ సవర్ణితరాశి ——

౭౦౬౮౭/౬౨౫ గుణించువ్యాస ౧౨౫౦/౧ వ

ర్గముచే ౧౫౬౨౫౦౦/౧ రాశి ——

౧౧౦౪౪౬౮౭౫౦౦౦/౬౨౫ భాగించు

వ్యాస ౧౨౫౦/౧ భూఫలము ౨౪౫౪౩౭౫/౨

చేయగా. ౨/౨౪౫౪౩౭౫ భాజ్యగా.

౧౧౦౪౪౬౮౭౫౦౦/౬౨౫ గుణితరాశి.

౨౨౦౮౯౩౭౫ ౦౦౦/౧౫౩౩౯౭౬౨౫ అపవర్తిత

తము ఫలము. ౧౪౪

మూలం.

౧౨

వ్యాసం.

పృష్ఠఫలఘనపరిధ్యానయనం

౪౫౨ ౨౪౪/౬౨౫ సవర్ణితరాశి ——

౨౮౨౭౪౪/౬౨౫ గుణవ్యాస ౧౫౬౨౫౦౦/౧

గుణితరాశి ౪౪౧౭౮౭౫౦౦౦౦/౬౨౫

భాగించువ్యాస ౧౨౫౦ పృష్ఠఫలము

౪౯౦౮౭౫౦/౧ వ ౧/౪౯౦౮౭౫౦ భా

జ్యగా. ౪౪౧౭౮౭౫౦౦౦౦/౬౨౫ రాశి.

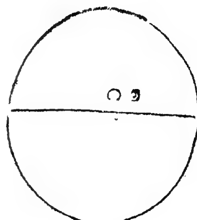
౪౪౧౭౮౭౫౦౦౧౧౦/౧౫౩౩౯౮౪౬౨౫ అపవర్తిత

ముచే లబ్ధం. ౧౪౪

మూలం

౧౨

వ్యాసం.

ఘనఫలగోళపరిధ్యానయనం.

౯౦౪ ౪౮౮ సవర్ణితరాశి.
౬౨౫

౫౬౫౪౮౮ గుణించువ్యాస-౧౨౫౦
౬౨౫

ఘనముచే౧౯౫౩౧౨౫౦౦౦గుణిత
౧

రాశి-౧౧౦౪౪౬౮౭౫౦౦౦౦౦౦
౬౨౫

భాగించువ్యాస ౧౨౫౦ ఘనఫలముచే

౧౨౨౬౫౬౨౫౦ పరివర్తిత
౧

హా ౧ గుభాజ్యం.
౧౧౦౨౨౬౫౬౨౫౦

౧౦౪౪౬౮౭౫౦౦౦౦౦౦ గుణి
౬౨౫

తరాశి౧౧౦౪౪౬౮౭౫౦౦౦౦౦౦
౬౩౯౧౬౦౧౫౬౨౫౦

అపవర్తనముచే లబ్ధం౧౭౨౮

ఘనమూలం-౧౨

ఉదాహరణాంతరము.

సీసం.

నస్థాళయుగ్విశ్వశశిమితపుడమికివృత్త విష్కంభంబు వేగఁదెల్పు। పొడి టనాల్గుతోఁగూడినకరబాణజలమితవృష్టభూఫలము గల్గు। నెడ లవిష్కంభంబుఁడయుఁ దెల్పుము యేడిట నొకటితోఁగూడినట్టి। పంచ శూన్యాంకముల్బరగినఘనగోళమునకువిష్కంభంబు వేగఁదెల్పు। వ్యక్త పృతికిరయోగ్యముగునట్టివలయసాధ। నక్రమమునీమంబునవక్రగహిత। భంగిగనుచేనివేగద్రిభంగివేరు। వేరుగాఁదెల్పుగణకుఁడచారులీల॥

ఇందుభూఫలము ౧౧౩ $\frac{౧}{౭}$ వృష్టక్షేత్రఫలము ౪౫౨ $\frac{౪}{౭}$ ఘనఫలం ౯౦౫ $\frac{౧}{౨౧}$ వీటికివేర్వేరవ్యాస ప్రమాణంబులఁదెల్పుమని ప్రశ్నత్రయము.

భూఫలవిష్కంభానయనం.

౧౧౩ $\frac{౧}{౭}$ సవర్ణితరాశి.

౭౯౨ గువ్యాస ౭ వర్గము ౪౯ చే
౭ ౧

ఘనగోళపరిధ్యానయనము.

౯౦౫ $\frac{౧}{౨౧}$ సవర్ణితరాశి ౬౩౩౬ గు
౭

రాశి- $\frac{౩౮౮౦౮}{౭}$ భాగించు వ్యాసవర్గ క్షేత్రఫలముచే $\frac{౭౭}{౨}$ పరి $\frac{౨}{౭౭}$ భాజ్యం

$\frac{౩౮౮౦౮}{౭}$ గుణితరాశి- $\frac{౭౭౬౧౬}{౫౩౯}$

హ ౫౩౯ లబ్ధం-౧౪౪ మూలం

౧౨

పృష్ఠఫలభూపరిధ్యానయనము.

౪౫౨ $\frac{౪}{౭}$ సవర్ణితరాశి - $\frac{౩౧౬౮}{౭}$

గుణించు వ్యాసవర్గముచే $\frac{౪౯}{౧}$ రాశి

$\frac{౧౫౫౨౩౨}{౭}$ భాగించు వ్యాసవర్గ పృష్ఠఫలముచే $\frac{౧౫౪}{౧}$ పరిహర $\frac{౧}{౧౫౪}$ భాజ్యం

$\frac{౧౫౫౨౩౨}{౭}$ రాశి $\frac{౧౫౫౨౩౨}{౧౦౭౮}$ ఆప్త

౧౦౭౮ లబ్ధం-

౧౪౪

మూలం

౧౨

గుణించు వ్యాసవర్గ ఘనముచే $\frac{౩౪౩}{౧}$ రాశి

$\frac{౨౧౭౩౨౪౮}{౭}$ భాగించు వ్యాసవర్గ ఘనఫలముచే $\frac{౫౩౯}{౩}$ పరి $\frac{౩}{౫౩౯}$ భాజ్యం

$\frac{౨౧౭౩౨౪౮}{౭}$ రాశి $\frac{౬౫౧౯౭౪౪}{౩౭౭౩}$

హ ౩౭౭౩ రాశి-

౧౭౨౮

ఘనమూలం

౧౨

౧౨

అన్య ప్రశ్నలు:

సమభూమిన్ దగు నూరుకుంటలకు వే సాధించు వృత్తక్షేత్రిన్ । విమలంబై దగు గోళవృత్తఫలమున్ వెయ్యైన నావ్యాసమున్ । సుమతీ గోళము నాఖ్యఘనఫలము దాసాం ప్రాప్తునే మాటికిన్ । క్రమలీలన్నిత చేతరంబులకు దాగన్పట్టు వ్యాసంబులన్ ||

ప్ర ౧౦౦ ద్వి ౧౦౦౦ తృ ౫౧౦

వృత్తద్వయసంపాతస్థానశరానయనం

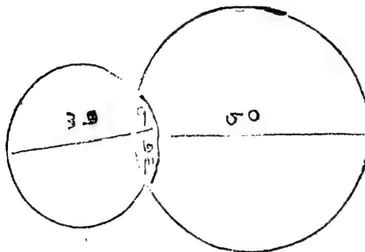
గ్రాసోనవృత్తయుగ్మము । గ్రాసగుణితమగుచు హీనగ్రాసము
లగునా । వ్యాసయుగయోగభక్తము । జేసినయన్యోన్యమగుచు సిద్ధించు
నిషుల్ ॥

వృత్తద్వయముల సంపాతస్థానజ్యామితమును రెండువృత్తములలో వేర్వేర వ్యవకలించియా శేషంబుల గ్రాసమితముచే గుణించినది భాజ్యరాశులగు. గ్రాసహీన వృత్తద్వయసంకలనము హారకంబగు - హారభక్తలబ్ధములు చిన్నగోళంబున నధికంబును - నధికగోళంబున స్వల్పలబ్ధంబును శరమానంబులగు ననుట॥.................

ఉదాహరణము.

ఎనబదియును [illegible]మితములు । గనబడు వృత్తములు రెండు గలవు చూడ
బోటి । గనబడె గ్రాసము గణకుడ । యెనిమిది శరములను దెల్పు మిటువే
ర్వేరన్ ॥

ఈయుదాహరణంబున ౮౦ - ౩౨ అగు వృత్తద్వయములు
గలయు నెడల గ్రాసంబయ్యె నేని యా వృత్తంబులందు
ఎంతెంత గ్రసింపంబడియెనని ప్రశ్నము.

బృహద్వృత్తమువలన హీనవృత్తశరానయనం........................	హీనవృత్తముచే నధికవృత్తశరానయనం................................*
౮౦ ౮ ——— ౭౨	౩౨ ౮ ——— ౨౪

౭౨ ౨౮ ౯౬) ౫౭౬ (౬ ఫలం ౬ హీనవృత్తశరం	౯౬) ౧౯౨ (౨ ఫలం ౨ బృహద్వృత్తశరం*

౨౬ ప్రశ్న-

నలుబదియు నెనుబదిగా నొసను। గలవృత్తద్వయము గలయగడగిన చోటన్ । గలశరగ్రా

సందిననవ। జలజముఖీ శరయుగంబు దయ్యన జెపుమ॥ వృ-౮౦-౩ ౫శరం౫

అథ వృత్తే శరజీవావ్యాసానయనం-

సార్ధవృత్తం-

జ్యావ్యాసయోగాంతరఘాతమూలం వ్యాసస్తదూనో దళితశ్శరః

స్యాత్। వ్యాసాచ్ఛరోనాచ్ఛరసంగుణాద్వా మూలం ద్వినిఘ్నం

భవతీహ జీవా। జీవార్ధవర్గే శరభక్తయుక్తే వ్యాసప్రమాణం

ప్రవదంతి వృత్తే॥

వృత్తమైనట్టి విమలంపుపుడమి నిశరవ్యాసగుణములు వరుస దెలియ

జ్యావ్యాసయోగంబు జ్యాగుణాంతరమున గుణియించియా మూలగు

ణితమొలసి। వ్యాసంబునను ద్రోచియా శేషమర్ధించ శరము గు వ్యాక్ష

నుపుచందమిట్లు। శరము వ్యాసములోన సరగ ద్రోచి శరంబు నే శే

షము గుణించిన దగు మూల। ద్విగుణమొనరించ గుణమగు దెల్లభంగిని।

జ్యార్ధకృతి భక్తమొనరించి శరము చేత। శరముల బ్ధంబున నుగూర్ప

సంధవించు। వ్యాసమానంబు త్రిధనైన వరలు నిట్లు॥******

జ్యావ్యాసయోగేతి॥ జ్యావ్యాస

యోర్యోగస్తయోరంతరేణ యోర్ఘాతః

తన్మూలం కార్యం తేన ఊనితో వ్యాసోద

లితస్సన్ శరస్స్యాత్॥ ******

శరహీనాచ్ఛరగుణితాద్వ్యాసా

జ్యావ్యాసబుల గూడిన దాని రెం

టియంతరము చేగుణించిన యంటలిమూ

లమున ర్ధించవ శరంబు సిద్ధించు. ......

వ్యాసంబున శరము ద్రోచి శేషము శర

చే గుణించియా మూలము రెట్టించిన జ్యా

ద్వ్యఘ్నాన్మూలంతద్ద్విగుణం సత్ జీవా భవతి ॥ జ్యార్ధవర్గే శరేణభక్తే శరే ణయుక్తే తత్ఫలే వ్యాసప్రమాణం వృత్తే ప్రవదంతి ॥ ***********

మానంబగు-***......***...**
జ్యార్ధవర్గమును వర్గించి। శరముచే భజించిఫలంబున శరము గూర్చిన వ్యాసంబగు ************

ప్రకారాంతరము-వ్యాసానయనం.

జీవార్ధవర్గ తోడను । వేవేశరవర్గ గూర్చి విభజన జేయం ।
గావలయునందుఫలము గు। నా వ్యాసమునిదియు వెలయు నాగరికముగ ॥

జ్యాప్రమాణమునర్ధించి వర్గించియందు శరవర్గము గూర్చి । శరముచే భజించ వ్యాసంబగు ॥ ....*

ఉదాహరణము.

దశవిస్తృతివృత్తాంతర్యత్ర జ్యా షణ్మితా నఖే । తత్రేషుం వద బాణా
జ్జ్యాం జ్యాబాణాభ్యాం చ విస్తృతిం ॥

పదియడుగుల వ్యాసము గల। వదమలవృత్తంబున ౬ జ్యామానము దా। విదితమగు
శరము లెవ్వెడ। మదిశరజ్యావ్యాసములను మానిని గనుమ ॥

దశేతస్పృష్టేర్ధం ॥ -జ్యా ౬ వ్యాసః ౧౦ తయోర్యోగః ౧౬ తదంతరేణ ౪ గుణితః ౬౪ తన్మూలం ౮ అనేన వ్యాసః ౧౦ ఊనితః ౨ దళితః ౧ అయం శరః- వ్యాసః ౧౦ శరేణ ౧ ఊనః ౯ శరేణ ౧ గుణితః ౯ తన్మూలం ౩ ద్విగుణ ౬ ఇయం జీవా....................*

ఈయుదాహృతిని ౧౦ వ్యాసము గలవృత్తంబున ౬ జ్యామితము గల్గ లంబునకు శరంబును- శరంబుచే జీవయు - జ్యాశరంబులచే వ్యాసంబును జెప్పుమని ప్రశ్నార్థము .*********

జీవా౬ తదర్ధం౩ తద్వర్గః౯

శరేణ౧ భక్తః-౯ శరేణ౧ యుక్తః ౧౦

వ్యాసోయం.........................*

జ్యాశక్తి-

శరానయనం-

౧౦
౮

౧౮
౨

౩౬
మూలం-
౬
అంతరం
౪
అర్ధం-
౨ శరం

జ్యానయనం-

౧౦
౨

౮
౨

౧౬
మూలం
౪
౨
---
౮ జీవా-

వ్యాసం- ప్రథమం

౮

౪

వర్గం
౨)౧౬(౮
౨

౧౦

వ్యాసం-ద్వితీయం-

వాజీ
౪
వర్గం
౧౬

శరం
౨
వర్గం
౪

యుతి
౨)౨౦
ఫలం౧౦

౬ ౧ ౧౦

శరానయనం

౧౦
౬

౧౬
౪

౬౪
మూలం
౮

జ్యానయనం

౧౦
౧

౯
౧

౯
మూలం
౩

మూలవిశ్లేషాంతరం ౨
---
౬ జ్యామానం

౨
అర్ధం-
౧శరం

వ్యాసానయనం

ప్రథమవిధి-
౩ జీవార్ధం-
వర్గం
౧)౯
ఫలం-
౯
౧
---
౧౦ వ్యాసం

ద్వితీయవిధి
జీవార్ధం- జీవారం
౩ శరం
వర్గం వర్గం-
౯ ౧
యుతి
౧)౧౦
ఫలం
౧౦ భాజ్యం

౨౭ ప్రశ్న.

పదియై దిరువదియు న్పది। మూడవ భుజ మవ్వృత్తముల వరుసను శ్రీగోపాల్ । మది దంత్రిద
ప్రమితమును। గుదిగొను జీవలను బాణకోష్ఠతి జెపుమా॥

ప్ర.౧౫.౯ ద్వి.౩౨.౧౬ తృ.౩౦.౧౮

అథవృత్తస్థత్ర్యంతర్గతానాంత్ర్యస్రాదీనాం
భుజజ్ఞానాయవృత్తత్రయం.

త్రిద్వ్యంకాగ్నినభశ్చంద్రైస్త్రిబాణాష్టయుగాష్టభిః। వేదాగ్నిపం
చఖాశ్వైఖఖాభ్రాభ్రరసైః క్రమాత్। బాణేషునఖబాణైశ్చ
ద్విద్వింశందేషుసాగరైః। కురామదశవేదైశ్చవృత్తవ్యాసేసమాహ
తే। ఖఖాభ్రాభ్రార్కసంభక్తేలభ్యంతే క్రమశోభుజాః। వృత్తాం
తస్త్ర్యస్రపూర్వాణాంనవాంతానాం పృథక్పృథక్॥

త్ర్యస్రసిద్ధనవాగ్నిదశకము చతురస్రరామాష్టగజజలనాకుజములు।
పంచాస్రజలరామబాణాభ్రగిరులును నారంధ్రనఖాభ్రనభఖత
ర్కములును సప్తాస్రమొనయును బాణేషునఖశరంబులునగున
ష్టమమున। నాకృతినందేషుబ్ధియునునవాస్రచంద్రరామాంబరశశి
జలములు। గలభ్రవంబులవ్యాసంబుక్రమముగాగ। గుణితమొనరించి
భజింపంగూడుభుజలు। ఖాభ్రఖఖబాహుచంద్రులగరిమొత్ర్యస్ర
మూదినందాస్రమవధిగామండలమున॥

త్రిద్వితి-వృత్తవ్యాసేత్రిద్వ్యంకా గ్నినభశ్చలద్రైః ౧౦౩౯-౨౩త్రిబా ణాష్టయుగాష్టభిః. ౮౭౮౫౩వేదాగ్నిపంచఖాశ్వైః ౭౦౫౩౪ఖఖాభ్రాభ్రరసైః ౬౦౦౦౦ బాణేషునఖబాణైః. ౫౨౦౫౫ద్విద్విశంద్వేషుసాగరైః	ఇందుమండలశబ్దగుణవృత్తవ్యాసక ము-ధ్రువాలుత్ర్యస్రానకు ౧౦౩౯-౨౩ చతురస్రానకు-౮౭౮౫౩పంచాస్రకి ౭౦౫౩౪షడస్రకి ౬౦౦౦౦సప్తాస్రి కి౫౨౦౫౫అష్టాస్రకి ౪౫౯౨౨నవా స్రకి. ౪౧౦౩౧యీధ్రువములచే

౪౫౯౨౨ కురామదశవేదైః ౪౧౦౩౧

హతే ఖఖాభ్రాభ్రార్కైః

౧౨౦౦౦౦ భక్తే వృత్తాంతర్వర్తి

నాం త్ర్యస్ర చతురస్రాదీనాం నవా

స్రాంతానాం పృథక్పృథగ్భుజాః క్ర

మేణలభ్యంతే॥

ఇష్టవృత్తవ్యాసముగుణించి ౧౨౦౦౦౦

చే భజింప సమత్రిభుజాదులజ్యామా

నంబులగు॥

ఉదాహరణము.

సహస్రద్వితయవ్యాసం యద్వృత్తం తస్యమధ్యతః। సమత్ర్యస్రాది

కానాం మే భుజాన్వద పృథక్పృథక్॥

హోయమా త్రిశఖవ్యాసము। గామెరసెడు వృత్తమందు గ్రస్తన జెపుమా। యామూడ

శ్రములాదిగ। భూముల భుజములమితంబు పూర్ణముగను ముఖీ॥

సహస్రేతిస్పష్టోద్దేశః- న్యాసః

వ్యాసః ౨౦౦౦ త్రిద్వ్యఙ్కాగ్నినభ

శ్చంద్రైః ౧౦౩౯౨౩ హతః

౨౦౭౮౪౬౦౦౦ ఖఖాభ్రాభ్రార్కైః

౧౨౦౦౦౦ భక్తః లబ్ధం ౧౭౩౨ శేషం

౬౦౦౦ హరభాజ్యయోః ౬౦౦౦ అపవ

ర్త్యే $\frac{౧}{౨౦}$ ఉపపత్త్యస్రే భుజమానం

౧౭౩౨ $\frac{౧}{౨౦}$

ఈయుదాహృతిని ౨౦౦౦ వ్యాసముగ

లవృత్తంబున సమములగు త్రి అంచులు

మొదలగువాటి భుజమితంబుల దెలుపు

మనుట. న్యాసము.

౨౦౦౦

౧౦౩౯౨౩

౧౨౦౦౦౦) ౨౦౭౮౪౬౦౦౦

లబ్ధం ౧౭౩౨ $\frac{౧}{౨౦}$

౧౭౩౨ ౧/౧౦

త్రిశ్రం

౨౦౦౦

చతురశ్రే. వ్యాసః ౨౦౦౦
త్రిబాణాష్టయుగాష్టభిః ౮౪౮౫౩ హ
తః ౬౯౭౦౬౦౦౦ ఖఖాభ్రభ్రా
క్షైకైః ౧౨౦౦౦౦ భక్తః లబ్ధం ౧౪౧౪ శే
షం ౨౬౦౦ హరభాజ్యయోః
౨౦౦౦ అపవర్తనాత్ $\frac{౧౩}{౬౦}$ భాగం చతుర
శ్రే భుజమానం ౧౪౧౪ $\frac{౧౩}{}$

చతురశ్రము.

$$\frac{౨౦౦౦}{౮౪౮౫౩}$$

౧౨౦౦౦౦)౧౬౯౭౦౬౦౦ ౦౦

లబ్ధం ౧౪౧౪ $\frac{౧౩}{౬౦}$

౧౪౧౪ $\frac{౧౩}{౬౦}$

చతురశ్రం

౨౦౦౦

పంచాస్రేవ్యాసః ౨౦౦౦ వేదా
గ్నిపంచఖాశ్వైః ౭౦౫౩౪ హతః
౧౪౧౦౬౮౦౦౦ హారేణహృతః లబ్ధం
౧౧౭౫ శేషం ౬౮౦౦౦ హారభా
జ్యౌ ౪౦౦౦ భిఃఅపవర్త్య $\frac{౧౭}{౩౦}$ జా
తంపంచాస్రేభుజమానం౧౧౭౫ $\frac{౧౭}{౩౦}$

పంచాస్రం

౨౦౦౦
౭౦౫౩౪
౧౨౦౦౦౦) ౧౪౧౦౬౮౦౦౦
లబ్ధం౧౧౭౫ $\frac{౧౭}{౩౦}$

౧౧౭౫ $\frac{౧౭}{౩౦}$

పంచాస్రం
౨౦౦౦

షడస్రేవ్యాసః౨౦౦౦ఖఖాభ్రాభ్ర
రసైః ౬౦౦౦౦హతః౧౨౦౦౦౦౦౦౦హా
రేణ౧౨౦౦౦౦హృతఃలబ్ధంషడస్రేభు
జమానం౧౦౦౦

షడస్రం

౨౦౦౦౦
౬౦౦౦౦
౧౨౦౦౦౦)౧౨౦౦౦౦౦౦౦
లబ్ధం౧౦౦౦

౧౦౦౦

షడశ్రం
౨౦౦౦

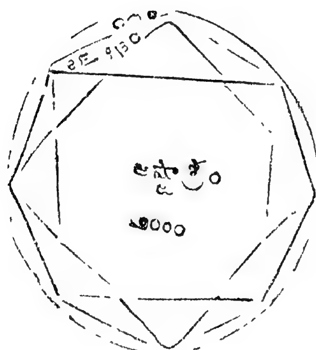
సప్తాస్రే వ్యాసః ౨౦౦౦౦ బాణేషునఖ బాణైః ౫౨౦౫౫ హతః ౧౦౪౧౧౦౦౦౦ హారేణభక్తః సప్తాస్రే భుజమానం ౮౬౭ $\frac{౧౧}{౧౨}$

సప్తాస్రం
౨౦౦౦
౫౨౦౫౫
౧౨౦౦౦౦) ౧౦౪౧౧౦౦౦౦
లబ్ధం
౮౬౭ $\frac{౧౧}{౧౨}$

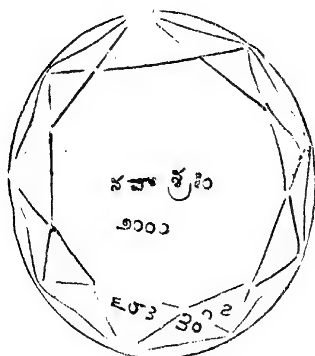
౮౬౭ $\frac{౧౧}{౧౨}$

సప్తాస్రం
౨౦౦౦

అష్టాస్రే వ్యాసః ౨౦౦౦ ద్విద్వి రంధ్రేషుసాగరైః ౪౫౯౨౨ హతః ౯౧౮౪౪౦౦౦ హరేణ ౧౨౦౦౦౦ భక్తః లబ్ధం ౭౬౫ $\frac{౧౧}{౩౦}$	అష్టాస్రం. ౨౦౦౦ ౪౫౯౨౨ ౧౨౦౦౦౦) ౯౧౮౪౪౦౦౦ లబ్ధం ౭౬౫ $\frac{౧౧}{౩౦}$

నవాస్రే వ్యాసః ౨౦౦౦ కురామవేదైః ౪౧౦౩౧ హతః ౮౨౦౬౨౦౦౦ హరేణ ౧౨౦౦౦౦ భక్తః లబ్ధం ౬౮౩ అవశేషం ౧౦౨౦౦౦ హరభాజ్యౌ ౬౦౦౦ అపవర్త్య ౧౭ నవాస్రే భుజః ౬౮౩ $\frac{౧౭}{౨౦}$ $\frac{౧౭}{౨౦}$	నవాస్రం. ౨౦౦౦ ౪౧౦౩౧ ౧౨౦౦౦౦) ౮౨౦౬౨౦౦౦ లబ్ధం ౬౮౩ $\frac{౧౭}{౨౦}$

౨౮ ప్రశ్న

వ్యాసమిషుగుణములు గల్గు వలసమందు। నొడువు తీగె నాలు గైదారు గడురయ
మున। నేడు దచ్చియు మత్తిగెల్ నాడె మగుచు। నమత నెగడు భుజంబుల సంఖ్యమితము ॥

వ్యాసం ౩౮౯.

అథవ్యత్తేస్థూలజీవాజ్ఞానార్థం లఘు

క్రియాకరణం - వృత్తం

చాపోననిఘ్నపరిధిః ప్రథమాహ్వయస్స్యాత్పంచాహతః పరిధివ
ర్గచతుర్థభాగః। ఆద్యోనితేన ఖలు తేన భజేచ్చతుర్ఘ్నవ్యాసాహ
తం ప్రథమమాప్తమిహ జ్యకాస్యాత్ ॥

వృత్తములో బుట్టిరిండ్ల సునారులు సాధించుచో దొల్తనమును గాఁగ॥ పరిధిభా
గమొనర్చి వదపడియె వింటు గుణములు సాధింపగోర్కెగల్గు। నావిల్లు పరిధి
లోనటబుచ్చి శేషంబు వింటి చే గుణియింపవెలయు ప్రథమ। మటపరిధిని
వర్గమొనరంగ గావించి యైదు చేతను ప్రథమంబు చేత। గుణిత మొనరించి
యా పాదగణితమునను। భజన మొనరింపదగు వ్యాస ప్రథమగుణిత। మటచ
తుర్గుణితంబయి యొలరు రాశి। యందు బొడము ఫలంబు జ్యద్రు నారియనుచు.

పరిధిభాగంబులు సమానంబు గా విభజించిన స్థానంబుల కేర్పడు ధనుస్సులకు
జ్యామానంబులు సాధించు విధానం బెట్లనగా అందు॥ సూక్ష్మమానము దెలియు నెడ ఇష్ట

వ్యాసమును ౩౯౨౭ చే గుణించి ౧౨౫౦ చే భాగింపసూక్ష్మపరిధిలభించు గావున దా నినిష్టక్రమంబున నిష్పత్తి చేయుమ నదిస్థూలమగునెడ | ఇష్టధనుః ప్రమాణంబులు గనుంచి కొనవలయు నీ రెంటను తుల్యంబు-

చాపేలి చాపెన ఊనశ్చాపానిఘ్న శ్చఆసావరిధిః ప్రథమసంజ్ఞః

ఇష్టసాధిక పరిధియందే కనువున కునారిసాధి చనిష్టంబసు నాధనువును పరిధియందు వ్యవకలించిశేషముధను వు చే గుణించిన యాంక్షము ప్రథమసం జ్ఞకంబగు

పరిధివర్గచతుర్థభాగః సం చగుణః కార్యః ఆద్యో నితేన ప్రథమ హీనేన పంచఘ్న పరిధివర్గచతుర్భాగం శేన

పరిధివర్గంబును నైదుచేగు ణించినాల్గుచే భజించిన లభించులబ్ధంబు న ఆద్యరాశి వ్యవకలించినహరరాశియ గు...............................*

చతుర్గుణం వ్యాసాహతం ప్రథమం భజేదేయల్లబ్ధం సా జ్యాస్యాత్ ॥

పూర్వోక్తంబగునాద్యసంజ్ఞకరా శి వ్యాసము చే యుణాల్గు చేతయుగు ణించి భాజ్యరాశియగుహరభక్తలబ్ధము జ్యాప్రమాణంబగు-...................*

ఉదాహరణమ్ -

అష్టాదశాంశేన వృతెస్యమానవ్యాదిపంచఘ్న ఏకయాత్ర చాపః । చాపాః

ధనుః క్షేత్రవ్యవహారజీవాభాసైమితం వ్యాసశతద్వి చ

యాత్ర-

పరిధితుల్య విభాగములు ౧౮ నులు గా భాసిల్లి ధనుఃఖండంబులు । పరిమాణంబున భించువ్యాసదళమ్ములు బాగోప్పగా గల్గునా । వరకాంత గణితప్రమాణరాజకేనివేవకార్య ణముకా జేయుమా । పరిమాణంబులు జ్యాప్రమాణములకాపద్మాక్షి యెక్కాదిగా ॥

ద్వితీయజ్యానయనే చాపోనసిఘ్న పరిధిః ౩౭ ప్రథమో యం పంచాహత పరిధివర్గ చతుర్థ భాగః ౪౦౫ అద్యేన ౩౭ ఊన ౩౬౮ అయం షుణః చతుర్ఘ్నవ్యాసః ౯౬౦ తేన ఆద్యం ౩౭ హతం ౩౦౭౨౦ హారేణ భక్తం లబ్ధా ౭౨ ద్వితీయజ్యా

తృతీయజ్యానయనే చాపోనసిఘ్న పరిధిః ౪౯ ప్రథమో యం పంచాహత పరిధివర్గ చతుర్థ భాగః ౪౦౫ అద్యేన ౪౯ ఊనః [illegible] తేన చతుర్ఘ్న వ్యాసాహత [illegible] తృతీయజ్యా [illegible]

ఏవం [illegible] భాగాదినవ [illegible]

[illegible] ఏవమానీతాని జ్యాని ౪౨ [illegible] ౭౦ ౧౦౪ - ౧౩౪ - ౭౮ - ౨౨౬ - ౨౩౬ - ౨౪౦ జ్యామానాని.

లో ౧ [illegible] ౪ [illegible] అథ [illegible]

రాశి [illegible] గుణరాశి ౧

[illegible] అవరరాశి

[illegible] ప్రథమం [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] అథ [illegible]

[illegible]

[illegible]

వ్యాసః ౨౪౦ / ౪

[illegible] గుణ ప్రథమము చే

[illegible] రాశి [illegible]

[illegible]

[illegible] చతుర్థము చే

ఆంక న్యాసము-

౯౬౧౬౧౨౭౫౩౯౯౯ యింటు భా
౧౭౬౪౬౭౪ [illegible]

జ్యాహరంబుల భేదంబు తుల్యంబగుటన

శంబిల్లబు -

౩౬౭౪౧౩ ౪౬౯౪౬౩౭౧ అ౬౪౦

౯౬౧౬౧౨౭౫ ౨౯౯౯

ఫ ౪౭ ౯౩౪౫౪౧౨౬౬

౧౩౪౬౬౭౨౨౦౭౧౨

[illegible]

[illegible] న్యాసము -

$\frac{౭౦}{౧}$ [illegible] $\frac{౭౧}{౧}$ [illegible] $\frac{౪౯౧}{౧}$ [illegible]

పరి $\frac{౧}{౨}$ భాజ్యం $\frac{౪౭౯౦}{౧}$ రాశి

స్థూలపరిధి $\frac{౪౭౯౦}{౧}$ చాపభాగ $\frac{౧౯}{౧}$ పరి

$\frac{౧}{౧౯}$ భాజ్యం $\frac{౪౭౯౦}{౨}$ రాశి $\frac{౪౭౯౦}{౧౭౬}$

అవటరాశి $\frac{౯౯౦}{౭౧}$ చాపం

పరిధి $\frac{౪౭౯౦}{౨}$ (త్రో) చాపం $\frac{౯౯౦}{౬౧}$

సమ $\frac{౧౧౯౯౭}{౧౪౨}$ $\frac{౬౧౬౦}{౧౨౬}$ శేషం-

$\frac{౧౦౪౨౭}{౧౪౨}$ అనేక $\frac{౧౪౯౬౦}{౬౧}$

గంచు చాప $\frac{౯౯౯౦}{౭౧}$ $\frac{౧౩౧౬౪౯౦}{౪౪౧}$

ప్రథమం- పరిధి $\frac{౪౭౯౦}{౨}$ వర్గం

$\frac{౭౨౯౨౯౪౦౦}{౪౯}$ ౩ $\frac{౧}{౪}$ సమ

$\frac{౭౨౯౨౯౪౦౦}{౧౯౬}$ అవ ౪ భాగ

$\frac{౯౯౬౯౬౦౦}{౪౯}$ $\frac{౪}{౧}$ $\frac{౩౪౯౪౯౦౦}{౪౯}$

(త్రో) ప్రథమ $\frac{౧౩౧౬౪౯౦౦}{౪౪౧}$ సమ

$\frac{౧౪౩౬౨౯౬౯౦౦౦}{౭౧౬౧౯}$

$\frac{౬౧౪౧౨౪౦౦౦}{౭౬౧౯}$ శేషం

$\frac{౧౪౨౭౭౯౯౯౦౦}{౭౧౬౧౯}$ అవటేన రాశి

$\frac{౩౦౦౧౬౨౭౦౦}{౪౪౧}$ హరోయం

న్యాసం $\frac{౪౦}{౧}$ $\frac{౪}{౧}$ రాశి $\frac{౯౬౦}{౧}$ గుణం

చతుర్థమముచే $\frac{౧౩౧౬౪౯౦౦}{౪౪౧}$

రాశి $\frac{౧౬౬౩౯౭౦౯౦౧౦}{౪౪౧}$ భాహ

$\frac{౩౧౦౪౬౨౧౦}{౭౨}$ ఫలం $\frac{౧౯౪౯౩౬}{}$

౯౪౧ ౩౦౦౪౬౨౭౦౦

[illegible] నంబరు ప్రశ్న

ఆజినధనుః ప్రమాణమగునావరణంబున వేరు వేరుగా। గజబిజలేకనారులను గ్రక్కున దెల్పుము ధర్మరాజికిన్। సుజనులు మెచ్చ శాస్త్రమిత సుందర వ్యాసము గల్గుబోటనో। గజనిభయాన సూక్ష్మముగ గాంచితి వేసమనీషలోపలన్.

వ్యాసం ౮౦ ధనుష్షులు-౭౪

అథ చాపానయనాయ వృత్తేనాహ.

వ్యాసాబ్ధిఘాతయుత మౌర్వికయా విభక్తో జీవాంఘ్రి పంచగుణితః పరిధేస్తువర్గః। లబ్ధోనితాత్పరిధివర్గచతుర్థభాగాదాప్తేపదే వ్రతిదళాత్పతితే ధనుః స్యాత్॥

జ్యాచేత ధనువును సాధించుటెట్లన జ్యాపాదమున బాణసంఖ్యచేత। పరిధివర్గము పెంచి బరగ గనా రాశి వ్యాసాబ్ధిఘాత జీవయుత రాశి। భజియింపగల్గిన ఫలము దివ్యతి వర్గపాదంబునను ద్రోయ పరగు శేష। రాశిమూలము గొని తన్మహాకృతిదళమున ద్రోయ శేషంబు మొనయు ధనువు। గాన గణకులు నీరీతి గణిత మెరిగి। ధర్మగుణ సాధనము నందు దక్షులగుచు। జ్యౌతిషిక విధియాదియౌ సకలగణిత। భేదముల యందు వెలియంగ నూదికొనుడు॥

వ్యాసేన - పరిధేర్వర్గః జీవాంఘ్రి పంచగుణితః - జీవా జ్యా తస్య అంఘ్రి చతుర్థాంశః - తేన పంచభిశ్చ గుణిత స్యన్ వ్యాసాబ్ధిఘాతయుత మౌర్వికయా వ్యాసస్య విస్తారస్య అబ్ధిశ్చతుర్ణాం రోర్ఘాత గుణనం తేన యుతా యా మౌర్వికా జ్యా తయా విభక్తః కార్యః - తత్ర యల్లబ్ధం తేనోనితాత్ హీనాత్ పరిధివర్గచతుర్థభాగాత్ ఆప్తేంఘ్రిపదే వ్యతిదళాత్ పరిధ్యర్ధాత్ పతితే ప్యస్యాత్ ...

ధనువు సాధింపవలసినచో పరిధివర్గము జ్యాచేత గుణించిన భాజ్యరాశియగు. వ్యాసము నాల్గుచే గుణించి యందు జ్యాను కలిపిన భాజకము హారంబగు.

హారభక్త భాజ్యలబ్ధము పరిధివర్గ చతుర్థాంశము నందు తీసివేయగా వచ్చిన శేషమూలమును పరిధ్యర్ధమున ద్రోయ ధనుప్రమాణంబగు.

ధనుస్స్యాత్.

ఉదాహరణం.

విదితా ఇహ యే ధనుర్గుణాస్తతో వద తేషాం ధనూంషి గణితజ్ఞ ।
యది తేఽస్తి ధనుర్గుణక్రియాగణితే గాణితికాతి కౌశలం ॥

తొలుత సాధితజ్యామానములకు విల్లుల నిచట దెల్పుము వేశ్వరనీరుక ఘటితజ్యాచాపసాధన బహుళనిపుణ బుద్ధిగలదేని గణకుడ ప్రౌలు ప్రమిర.

విదితా ఇతి ఇహ యే జ్యాగుణా విజ్ఞాతాః - తేషాం ధనూంషి మార్గేణానేన వద హే గాణితిక గణితకుశల. యది తే ధనుర్గుణక్రియాగణితే నైపుణ్యం కౌశలమస్తి ॥

న్యాసః జ్యాః ౪౨. ౮౨. ౧౨౦. ౧౫౪. ౧౮౪. ౨౦౮. ౨౨౬. ౨౩౬. ౨౪౦ స ఏవ వ్యాసః తతః పరిధిః ౭౫౪ యథా పరిధిః ౭౫౪

వర్గః ౩౬౪ అయం జీవార్ధం ప్రథమ ౪౨ అనేన గుణితః $\frac{౧౫౮౭౬}{౪}$ పంచభి-

ర్వ్యాసగుణితః $\frac{౬౭౬౪}{౪}$ హరేణ హృత్వా

తః ౧౨౦౧౦ అయం వ్యాసార్ధఘాతేయుతమూర్వీకయా । భక్తః వ్యాసః ౨౪౦

అర్ధఘాతః ౯౬౦ అనేన మూర్వీ ౪౨

యుతా ౧౦౦౨ అనయా అయం

౧౨౦౧౦ భక్తః లబ్ధం ౧౨ పరిధి వర్గ

చతుర్థభాగః ౭౧ లబ్ధేనానేన ౧౨ ఊని

తః ౮౪ అస్మాద్ద్వాత్రింశత్ ౭౬ పదం ౭౮

పరిధౌ అస్మాత్ పతితం శేషం ౧ ధనుః

ఉద్దేశోదాహరణంబున పూర్వసూత్రోదాహృతిని సాధించు నారులకు విల్లును సాధించుమని ప్రశ్నము.

న్యాసము.

ప్రథమజ్యా ౪౨ $\frac{౭౩౪౭౫౧౨౮౮}{౧౩౪౮౨౩౨౦౨౧౮}$

వర్ణిత ప్రథమజ్యా

$\frac{౫౮౮౧౨౧౨౦౧౭౭౦}{౧౩౪౮౨౮౨౦౨౧౨}$ వలవహాలు

$\frac{౧౮౧౫౮౨౭౦౦౧౨౧}{౧౩౪౮౨౧౨౨౦౨౧౨}$ గు $\frac{౫}{౧}$

$\frac{౭౨౦౨౯౩౯౦౦౧౧౦౦}{౧౩౪౮౨౨౮౨౧౨}$ గుణి౦

చతుర్థాంశ ౨౪౭ వ్యాసం $\frac{}{౧౨౫}$

$\frac{౭౭౭౨౮౭౫}{౧౧౮౨౫}$ శేషం గుణితరాశి

[illegible] యథా

[illegible]

[illegible]

[illegible]

సు. ౨-

[illegible]

౧-౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮-౯- [illegible]

[illegible]

ఉత్తరములు.

౧ నంబరు

శ్రీయను వవయూడు వదియైదు వదునేడు వింశతియును శ్రుతుత్రైలయు వరుస నూరునందాష్టులు నొగి శత్వభుజములు నందాష్టకరములు నభోభుజలము। లగువర్గమూగములల కోటికృతులగు రసశిఖుల్ తత్వయుల్ వసుమతీభ। ములు జలతర్క్యముల్ జలమునులగు ముఖుబాహు వర్గాంబులు బరగు గ్రమత। జలరసంబులు జలమునుల్ జలయుగధర। విమభుజాష్టులు రసశర నేత్రములును। నిందు కోటివర్గంబులు నెరయు బాహు। వర్గములు కృతియుతులై వరలుచుండు॥

కర్ణములు - ప్ర - ౧౦ - ద్వి - ౧౩ తృ ౧౫ చ ౧౭ పం ౨౦

వర్గయుతులు - ప్ర - ౧౦౦ ద్వి ౧౬౯ తృ ౨౨౫ చ ౨౮౯ పం ౪౦౦

కోటివర్గవిహీనరాసులు - ప్ర ౩౬ ద్వి ౨౫ తృ ౮౧ చ ౬౪ పం ౧౪౪

భుజవర్గవిహీనరాసులు - ప్ర ౬౪ ద్వి ౧౪౪ తృ ౧౪౪ చ ౨౨౫ పం ౨౫౬

౨ నంబరు

కరణిగతకర్ణమితములు గడగు వరుస। రసములాకృతులారవుల్ఘ్నబలుపూర్గములు దశాంశలు గుణనభోజలములు మరి। తారకలు దర్కఖవసులు దనరు వరుస॥ కరణిగతకర్ణమూలములు ఖరసగుణ। ములగు కాష్టత్రి భుజయుత భుజగసమితి। మొదలరెంటను శఖయుక్తపూర్ణరసగి। రీములనునందర తాన్ఘ్నకోష్టస్త్రమితము.

ప్ర ౬-౪౦౩ ద్వి ౨౨-౨౭ తృ ౧౨-౪౦౬ చ ౭ ౨౩౭౩/౩౬౦౦ పం ౨౦ ౨౨౯౯/౫౭౬౦

౩ నంబరు

రసశరములు దేవతలు సు। రసరాములు కోటులగును రమణియ శ్రుతుల్। సానగునసాయకరకర్ణము। లసదృశశరరసములబ్ధిరసచంద్రులగుణ॥

ప్ర - కో ౫౬ కర్ణ ౬౫ ద్వి - కోటి ౩౩ కర్ణ ౬౫ తృ కోటి ౩౯ కర్ణ ౧౬౫

౪ నంబరు

సెమలిజనిపాదము బట్టిన। సమహీతకర పదములిట్లు చొప్పడు ఖకృతుల్। సుమశర

గిరుసున భాఘ్రులు। సుమతీ క్రమమాగ దెలియుచూ కోటులుగాఁ॥ ప్ర-౧౬౦ ద్వి ౭౫ తృ ౭౦

౫ నంబరు-

భినకొండోన్నతరూపం। బెనగిన కోటులు భాతక ౯౯ విభజలవసుభుల్। వసునా గాష్టకములియును। సెనగునదరు సజలమిళంబులివియయిదనరుఁ॥ ప్ర-౬౦ ద్వి ౮౭ తృ ౯౮౭

౬ నంబరు-

వనచరయుక్తి సాంకను। నువెలియుడుచంద్రరాములనుగూడినభ। గ్నుమని శాస్వలుభుజమను। బునుప స్థాంశోనలోకయుగసప్తితియుఁ॥ వసుతకమును నురస గుణ। మెనగినలవయుగ్యుజాంఘ్రులేపడుభాద. బసగ్యశచతుర్థ స్థాయుం। పెనగెడు ప్రశ్నోత్తరంబుబి సరుహాంక ధీ॥

ప్ర-౩౧ ౯౩/౬౭ ద్వి ౮౦ తృ ౮౯ ౬/౭ చ ౮౯ ౩౬/౬౭

౭ నంబరు-

అరుదొకటియ తొమ్మిదికరశశాంకు। లభ్రనఖములుగజములునగునుకో టులరువవైదుసహంసంద్రంమునష్టిపూణ। శరశశాంకులుశరచంద్రులెరుగుభుజలు॥

ప్ర-౭౬ భు ౬౫ ద్వి కో ౯ భు ౧౯ తృ కో ౧౯ భు ౧౬ చ కో ౯౦౯ భు ౧౫౦ పం కో ౧౫ భు ౧౫

౮ నంబరు-

ముష్టదియు కరజలమ్ములు। దష్టకనఖములునుజినులుదనరునుకోటుల్। జెప్పితి నష్టియునలుబది। యిష్టమిసిసిరుదొకటియేడుఁ భుజముల్॥

ప్ర- కో ౩౦ భు ౧౮ ద్వి కో ౮౯ భు ౮౦ తృ కో ౯౦ భు ౯౧ చ కో ౯౮ భు జ ౭

౯ నంబరు-

లంబమానములత్యష్టినగలవాధ్య। రాగములువిశ్వలవయుగ్మరమ్యరసము। లజనన ష్టలవాధ్యమానధనాధి। లగుస్రగ్ధుమునభూమానమునియతముగా॥

ప్ర-౭ ౭/౧౭ ద్వి ౬ ౯/౧౩ తృ ౧౫ ౯/౯౮

మొదలి త్రిభుజములోనను గున్నరో యవధలు। దెలయుతొమ్మిదియును దిశ్వసంఖ్య
మూడును మరియు పదియును మూడిటంశలవయుక్తమనులు నగుచు యుక్తిమిర ॥ నందరం
త్రులనష్టిలవాధ్యరసము। లట్టిగుణలవయుక్తమానారు రెంట। సరిగిరిలవో నగజములుర
రధరాంశ। యుక్తగిరిదం ద్రుంబధులుమాటనరయ॥

త్రి. ౯ ౩ ౧౪/౧౩ ౧౦/౧౩ ద్వి. ౬ ౬/౧౯ ౬ ౩/౧౯ తృ. ౭ ౭౧/౭౨ ౧౭ ౧/౭౨

౧౦. నంబరు.

నందగజములు తానములందు మొదల। పూర్ణగుణములు శరజలములు సరెం
ట। జలశరమ్ములఖ్యములుచు త్రిగునము। మాడవ ప్రశ్న దెలియుము మగుదవరున॥

త్రి. ౮౯. ౪౯ ద్వి. ౩౩ ౬౫ తృ. ౫౪. ౧౦౦

౧౧. నంబరు.

రవులు లంబము నష్టియయ్యై టనవధ। లంగమాయును భుజఫలము గుచులొలుత। శర
శాంకులు లంబము నపరామలును। స్ఫలియు నవధలు పంచాయత్ మితము ఫలము ॥ లంబ
ము పరైది। భూలియును నంగగుణము। వనులు ఫలంబు నభ్రజలము గుచు మూటక్రిన గుణా
బులు లంబ ముననుజలములు। తెన్నులు నవధలు జలశ్వశ్వభ లుఫలము. ఆను పదిరైదు
నవధలు। మిరుల లంబంబు వనులు మొలది గొన్నా। సారంబగు త్రిభుజాపనారయబ
లనప్పుమితమున గుఫలము నయర॥ త్రి. లం౧౨. ౧౪౫. ౧౬౯౧. ౬౭ ద్వి. లం౧౫ ౭౫
౭౦౯ ౭౧౦ తృ. లం౧౫ ౭౦. ౩౬౯౮ ౭౦ పల ౩౬ ౧౫ ౯౨౯ ౧౧౩౪ ౪౦౦౦
౯౦౬. ౧౫౯౦౪

౧౨ నంబరు

నఖనుష్టియుగజజలము గుణనాల। ధలు నధనరపాగ్నులు నవరలంబ। మత్రిగ
త్స్మనుల నగతరాములునర్ధ। నందశరములు ఫలము గునాతివరున॥

త్రి. భనగతా బాధ ౨౦ లం ౧౫ ఫలం ౯౦ ద్వి. భా ౧౬ లం ౧౨ ఫ ౬౬ తృ. భ ౪
౪౮. లం ౩౬ ఫ ౫౯౪

౧౩ నంబరు.

మొదలికణా శరషభుజగా త్రిశరములు। భూనుంబన దభుజా నైత్ర। ము

గుణిష్టఘ్న త్రిభుజాగ్రభుజములు । ఫలములు కర్ణమొక్కటి వెలయన్నవి ఫలములు॥ కర్ణాకర
ణిరెంటకరఖర్వరాజాలు । చంద్రజలగజములు సమఫలంబు । శ్రవణమొకటి బాహుజల
ములు ఖజలాబ్ధ । మితము ఫలముగా గమెశ్వవడయు॥ కర్ణాకరణి మూట ఖనఖమితంబ
గు । ఖఖశశాంకమితము క్రమఫలంబు । అష్టకర్ణమైన నంగాంకమగు క్షేత్రఫలము మరి
యు నష్టభంగి వేరు॥

ప్ర. కర్ణాకరణి ౧౬ ఫలం ౬౪ ఇష్టకర్ణం ౧౬ ఫలం ౪౮ ద్వికర్ణాకరణి
౧౬౭ ఫలం ౭౪౧ ఇష్టకర్ణం ౭౪ ఫలం ౭౪ త్రికర్ణాకరణి ౨౦౦ ఫలం ౧౦౦ ఇష్ట [illegible]
ర్ణం ౧౬ ఫలం ౯౬

౧౪ నంబరు.

భుజనందేందులు మొదలవ । ఖజనాళియు రెంట మరియు ఖశసుజలము లౌ । నిజము
గ దీర్ఘాయతముల । సుజనులు మెచ్చంగ ఫలము నొరిది క్రమముగన్॥ ప్ర. ౧౯ ద్వి
౪౪౦ త్ర్య౪౭౯

౧౫వ నంబరు.

మొదలిటు విధిగుణములగున్ । నదములను గరెంట తర్కచంద్రాబ్ధులు దా । విదిత
ము గ మూట షేంద్రులు । ముదితరోసములంబ భూమియు ఖ్యఫలంబుల్॥ ప్ర. ౩౧ ద్వి
౪౧౬ త్ర్య౧౪౦

౧౬ నంబరు.

విషమచ్ఛతుర్భుజులకు శ్లోకోక్షగణక । ప్రకటవలన ఫలము బహువిధములు । గ
ణుగుచుండు గాన గణితంబునీ యెడ । బలుకుటకు ప్రశక్తి గలుగదయ్యె॥

౧౭ నంబరు.

జలగజములు ధరగిరులును । వెలయునొకటనకర్ణములు గవిపులాత్యష్టుల్ స
లనఖశరములు రెంటను । జలధిభులును వసున్నవా శ్రీజానగు మూటన్

౧౮ నంబరు.

శంఖులు జలధునల్ ౧౪౪ శందాగ్నులును ౩౯ క్షీతములు చంద్రనిత్యతుల్
అక్షి ౧ నంగరేఖ ౩ ౩౬ లలలంఖు షట్కుల్ జలఖండములు ౧౦౪ శరములు ౫౬

ణాఖండములున్నాణానాగచంద్రు ౧౮౦ లబ్ధాంగములు ౬౫ జనువంశములుఖ
ఖశరములు ౫౦౦ నశాశేందుపాదుజకర - ౨౮౧ $\frac{౧}{౪}$ ములగుశణాద్వయయుతి
లంబముపూణాగజచంద్రు ౧౮౦ లబ్ధలుఖజలశరము ౨౪౦ లబ్ధాదిశ్వంబులు
౧౩౫నలసూచిలంబంబు నిరువదిమూడిటనింద్రలవయుతాషిఖశరణములు ౬౦ ౨
$\frac{౧౫}{౨౩}$ దానికినవధలునిరువదిమూడిటగిరిశశాంక। యుక్తేందువసునేత్ర ము క్క టి
౮౧ $\frac{౧౭}{౨౩}$ క్వదిమూటనంగలవాధ్యాగ్నినందమితము ౯౩ $\frac{౬}{౨౩}$ సూచీభుజంబులు
సారిదినిర్వదిమూటనై దిటిగూడినయర్ధాశశా।రసములగు ౬౬ $\frac{౫}{౨౩}$ నొందునన్యం
బుశాదుశరము।లాదుధృతిలవయుక్తమానందపూణా।శశామితముగు ౬౦౯ $\frac{౧౮}{౨౩}$ ౪
నుచనుబగవదించు।వారిసూచీనిధమ్ములవలతులంద్రు -

౧౯ నంబరు -

వరుసత్రిభుజములనువ్యాసార్ధములు నెక్కి।రిటపునే దుగూడుదిక్కులునుధ
రాంశయుక్తగిరులుబంక్త్యంశయుక్త।ములునువృత్తములనుసలలి తాంగి॥

ప్ర. ౧౦ $\frac{౫}{౯}$ ద్వి ౭ $\frac{౧}{౭}$ తృ ౮ $\frac{౧}{౯}$

౨౦ నంబరు.

నదశభుజములునత్రిపాదాశ్రేంప।ధాయుక్తదిశలునగుదశ భు
జములకొడలుదాకజనువృత్తవిష్కంభ।దళమితములుదెలియజేయుమయ్య॥

ప్ర. ౪౨ $\frac{౧}{౨}$ ద్వి ౧౨ $\frac{౩}{౪}$ తృ ౧౦ $\frac{౧}{౨}$

౨౧ నంబరు -

జలములగూడిత్ర్యాశలు। జలధాగ్రయయు [illegible] శరములు గిరులు ।
జలచంద్రులష్టియయాగా। [illegible] త్రిభుజాంకవృత్తవిష్కంభకముల ।

ప్ర-౪ $\frac{౨}{౩}$ ద్వి-౫ $\frac{౩}{౪}$ తృ౭ చ౧౪ పం౧౬

౨౩-నంబరు-

ఇరువదొక్కటనైదుతో నెసగు భాగసంఖ్యలు భుజములు నవాంశయుక్తభుజము లష్టిగుద్రులగలశిన రాసులు ను। త్ర్యష్టభుజములు సప్తాంశయుక్తభుజము॥

ప్ర-౬౦ $\frac{౫}{౨౧}$ ద్వి-౪౦ తృ౨ $\frac{౧}{౯}$ చ౩ $\frac{౧౧}{౧౬}$ పం౨ $\frac{౨}{౭}$ ష౨ $\frac{౧}{౭}$

౨౪-నంబరు-

తత్పలకర్ణములను ధరణిభుజలలు। యుక్తశిఖారాజయుగ్మమిత్తను। సూక్ష్మపరిధి యంద్రుస్థూలంబు నేడిట। లెండుగాను శిఖవ్యవహారములు॥ ప్ర సూక్ష్మపరిధి ౨౬౦ $\frac{౧౭}{౬౨౫}$ స్థూ-౫-౨౧౬ $\frac{౨}{౭}$ నాడశిఖులడగు నేత్రరాము। శయములుగాను జలధికిపులు। సూక్ష్మవ్యాసము స్థూలంబు శిపులందు। నారుగాను తృతీయ వ్యాసమగును ద్వి-స్థూ-వ్యా౧౧౪ $\frac{౨౩౨౨}{౩౯౨౭}$ స్థూ-వ్యా౧౧౪ ౧౧౪ $\frac{౬}{౧౧}$ ఖఖవృత్తక్షేత్రపరిధిగడగు విష్కంభంబు। పరిధిగుణములందు బాణరాసి। వసుశతాంశయుక్తబాహుద్రవ్యతికర్ణమంద్రు సూక్ష్మరీతిమహితలమున॥ స్థూలకర్ణస్థూలరాజభుజమితపరిధి। బాద్రులకగజములయుక్తమైన। కరగిరిభతకర్ణమగు యంస్థూలమా। కృషములతగిడతవలలు లె-ను॥

తృ-సూ-౭౭౭ $\frac{౧౭౭౫}{౩౯౯౨}$ స్థూల౬-౭౨ $\frac{౬}{౧౧}$

౨౫-నంబరు-

మొదటికిత్త్యంకముల వసుగుణాయుతభూమి నఖాంబుబుభూఫలంబు। తథితిథిగౌవములకిరాముంచు జలవోర్వము పనుపులు కొంతుతవరఫలంబు। రాజజలోపేతమాజలము సప్తత్రయులు ఘనఫలమయిను వనుచు। లెంటిల శేషము నంయుతవిశ్వచంద్రులు జలనేత్రకరయుతవష్టు బాణ। జలజలయుక్త జలపోష్యము నందము కంబునగునుమూట। వ్యాసములరాసులి రామద్రిగుణ్య యుగ్మగుణశిఖల్ దత్వాంగములకిన్। గిరిజలములగానుకిరరద్ర తికర్ణముల్ జలగిరిజలయుక్తషష్టునే।

(దు) । లఘుసూక్ష్మభూఫలంబంబరక్షఖశరములరామ భూ౦జాగ్ని యుతశరాశ్వ । ములుస
నూరా౦గయుతగుణ భూనరత్న । ములు జలాగ్ని భూజాగ్నియద్రి జగబాణ । తత్వమి
తమయిగన్పట్టుతత్ఫలములు.

శ్రీ. ౨౦౧ $\frac{౩౯}{౬౩౫}$ ౯౦౪ $\frac{౧౫౬}{౬౨౫}$ ౨౧౪౪ $\frac{౪౧౬}{౬౨౫}$ ద్వి ౧౧౩
$\frac{౫౬}{౬౨౫}$ ౪౫౨ $\frac{౨౭౦}{౬౨౫}$ ౯౦౪ $\frac{౪౪౮}{౬౨౫}$ తృ ౧౫౩ $\frac{౧౧౭౩}{౧౨౫౦}$
౬౧౫ $\frac{౪౭౧}{౬౨౫}$ ౧౪౩౬ $\frac{౪౭౧}{౬౨౪}$ చ ౨౨౫ $\frac{౩౯౧౩}{౫౦౦౦}$ ౯౦౩
$\frac{౬౧౨}{౫౦౦౦}$ ౨౫౫౯ $\frac{౪౨౫౪}{౫౦౦౦}$

౨౫. నంబరు.

భూమివలయమం (దు) భూధరాష్టనవాగ్ని । నిగ్రగుగ్రంవము లెనగు శిఖం
నట్టిజలఖి దేవులను గూను సత్యష్టి । పృష్ఠఫలము నంపు పెంపుమీ ॥ నంద పూరణ విశ్వలం
దు నత్యష్టిశయుక్తసంఖ్యమితములాగిఖునమగు । సూక్ష్మబుద్ధి నెరుగుసుగణకవరుండు ।
నిం మరేమవ్యాసహేల జెప్ప ॥ రుద్రత్యష్టిశయుక్తరుద్రులు జలలోక । ములనవాఢీ గూ
డుమునిశశాంకు । లీశులును నవాంబు లెనగిననవక౦బు । స్థూలనికటవ్యాససూచకములు -
సూక్ష్మపరిధులు-భూ ౧౧ $\frac{౧౧౧౪}{౩౯౨౭}$ పృష్ఠ ౧౭ $\frac{౩౩౦౪}{౩౯౨౭}$ ఘ-౯ $\frac{౧౧౧౭}{౩౯౨౭}$ స్థూలము
భూ ౧౧ $\frac{౩}{౧౧}$ పృష్ఠ-౧౭ $\frac{౨౯}{౩౪}$ ఘ-౯ $\frac{౯}{౧౧}$

౨౬ నంబరు.

పదమూటనాలుగంశలు । ముదమొప్పగకూడినట్టి భుజమూద్యం బా । పదమూట నం ప
లవయుత । మూదితెంబుగ రెంట రెండు మొగిన గుచుండు ॥ ౨ $\frac{౪}{౧౩}$ ౨ $\frac{౯}{౧౩}$

౨౭ నంబరు.

శరమితములు సార్ధైకకరములు । నిజఘులుగుణములగు చుమలయున జీవర్ । వక

దశ్నాంబుబునష్టియుక్తరవిచంద్రులుతిథినఖనులుభాగ్నులు షీకుతా||

క్షే-౧ $\frac{౧}{౨}$ ద్వి-౪ తృ-౩
౨౭ నఖబరు

తృతీ శ్రీఖహానాధ్రగంతులగిరిజలజినలవాధ్యఖరాము లెనయు
ఖఖజినులరూపా ద్రినందాశ్వచంద్రయుగ్మనులునని ద్రియా శ్రీ|ఖఖనఖేందులనం
దశటుగజతర్క్యార్థ్యనఖముల్ల డశ్రీనినధర్మయుక్త|గిరిచంద్రులగునేటుగిరిరాగజలము
లుఖఖగజాబ్ధులతిథుల్ గలసియుండు | నష్టమమ్మునఖఖనఖినలీనవైరు|లందుతారా
ద్రిజలయుతరాముచంద్రు|లటుఖఖాగ్రాజినంబులరాగచంద్ర|వంతభుజయుతరు
ద్రులైదనరుచుండు||

క్షే-౩౦-౨౪౮౭౭ $\frac{}{౮౦౦౦౦}$ ద్వి-౨౪ $\frac{౧౭౯౭౧}{౩౪౫౮౦}$ తృ-౨౦ $\frac{౬౮౬౯}{౧౨౦౦౦౦}$ చ-౧౭ $\frac{౧౧}{౨}$

పం-౧౫ $\frac{౮౭౭}{౪౮౦౧}$ ష-౧౩ $\frac{౪౩౨౭}{౧౨౩౦౦౦}$

స-౧౧ $\frac{౨౩౨౧౭}{౨౪౦౦౦}$

వరనారాయణకరుణా | వరలబ్ధకవిత్వసహామపరవేదుకవిచే |
తిరువల్లికేణిపురసు నా|ధరణీగణితంబుపూర్ణతరంగముద్ర|

క్షేత్రవ్యవహారః సంపూర్ణః.

* శ్రీవేంకటార్యసద్గురుబ్రహ్మణే నమః - *

శ్రీ ఖాతవ్యవహారచతుష్టయః

ప్రారంభః-

తత్ర భుజవక్రఖాతే ఘనఫలం-

జ్ఞానాయ సాధారణార్యావృత్తం-

గణయిత్వా విస్తారం బహుషు స్థానేషు తద్యుతిర్భాజ్యా । స్థానకమిత్యా సమమితిరేవం దైర్ఘ్యే చ వేధే చ । క్షేత్రఫలం వేధగుణం ఖాతే ఘనహస్తసంఖ్యా స్యాత్ ॥

పలుచోట్లగల దైర్ఘ్య వేధకరములు గొప్ప నాయామములు । కొలతల్గా రిదిదాని స్థానకమితిగ గొల్వ విభాగంబులగు । ఫలములు ... దనుక్షేత్రము గూర్చి ఖాతమునందు వక్రభుజల ఘనసంఖ్యలవున్నట్లు ॥

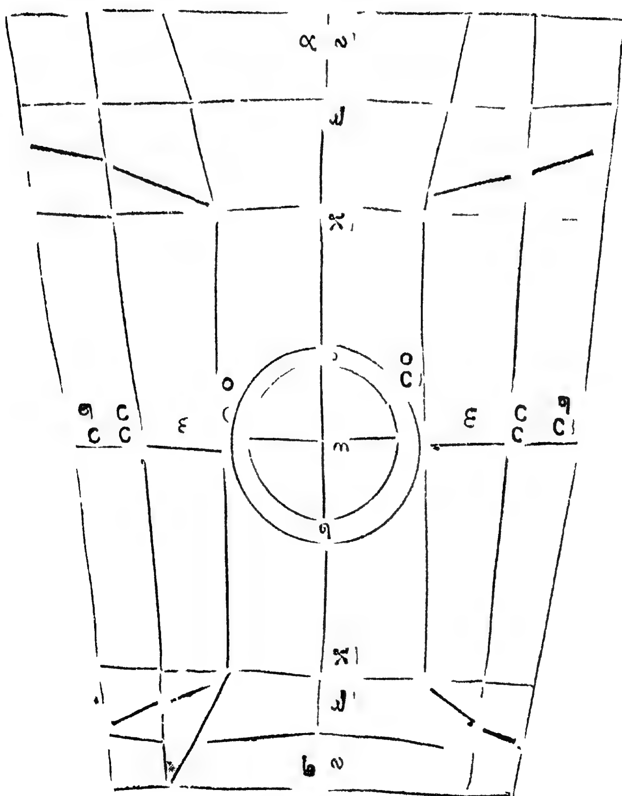
గణయిత్వేతి - బహుషు స్థానేషు విస్తారం గణయిత్వా తద్యుతిః అనేకస్థానస్థ విస్తారయోగః - స్థానమిత్యా యావంతి స్థానాని తత్సంఖ్యయా భాజ్యా లబ్ధం సమమితిః - సమానం బోధ్యం - ఏవం దైర్ఘ్యే చ వేధే చ సమానం । యథా దైర్ఘ్యం చ వేధం చ బహుషు స్థానేషు గణయిత్వా దైర్ఘ్యయుతిర్వేధయుతిశ్చ స్థానకమిత్యా భాజ్యేత్యర్థః - తతః క్షేత్రఫలం - తథా యత్తత్ భుజకోటిభ్యాం సాధితం ఆనీతం క్షేత్రఫలం వేధగుణం గాం ... ఖాతే ఘనహస్తసంఖ్యా భవతి-

ఇట్టి గుంటలను పొడవు వెడల్పు లోతులందు రెండు మూడు నాల్గు స్థలంబులను భుజములందలి సమానస్థానంబుల గురుతులుంచి వేర్వేర దీర్ఘాయామములగొల్చి దాని దాని సంఖ్యలను గూడి వెడల్పులోతులను వేర్వేరగా గూర్చి యారాసుల కొలిచిన స్థలంబుల సంఖ్యచే వేర్వేర భజింప సమమితంబులగు నవి క్షేత్రఫలంబుల వగన్ప రము గుణింపబడు ఖాత ప్రమాణంబగునని.

ఉదాహరణము.

భుజవక్రతయా దైర్ఘ్యం దశేశార్కకరైర్మితం । త్రిషుస్థానేషు
షట్పంచసప్తహస్తా చ విస్తృతిః ॥ యస్య ఖాతస్య వేధోపి ద్విచతుస్త్రిమిత
స్సఖే । తత్ర ఖాతే కియన్తస్స్యుర్ఘనహస్తాః ప్రచక్ష్వ మే ॥

భుజవక్రంబులచేత ఖాతమునదా పొల్పొందు స్థానత్రయిన్ । భుజచంద్రుల్
హరులున్ దిశల్ తులలు నామము చొప్పుబులన్ వే,తా । భుజరామాబ్ధులు బాణతర్క గిరు
లై పొల్పొందసా విస్తృతుల్ । ద్విజరాజానన తెల్పుము దుఘనమై వెల్గొందు హస్తం
బులన్ ॥

భుజేతి-భుజానాం వక్రతయా వక్ర
దశైకాదశద్వాదశకరమితం దైర్ఘ్యం
స్థానత్రయే యథాక్రమం షట్పంచసప్తమి
తో విస్తారః । యత్ర ద్విత్రిచతుఃకరమి
తో వేధః హే సఖే తత్ర ఖాతే కియంతో
ఘనహస్తాః స్యుర్వద.

న్యాసః యథావిస్తారైక్యం ౧౮ దై
ర్ఘ్యైక్యం ౩౩ వేధయుతిః ౯ స్థానక
మిత్యా ౩ భక్తాః ఫలం విస్తారః విస్తారః ౬
దైర్ఘ్యం ౧౧ వేధః ౩ ఇయం సమమితిః త
థాయతే తత్ భుజకోటిఘాత ఇత్యనేన క్షే
త్రఫలం ౬౬ ఏతద్వేధగుణితం ౧౯౮
ఘనహస్తాః ౧౯౮

ఈయుదాహృతిని-నిడుపు ౧౨ - ౧౧
౧౦-వెడలుపు ౭.౬-౫ లోతు ౪-౩-౨
కలగుంటయందు ఘనహస్తములెన్ని
యని ప్రశ్నము.

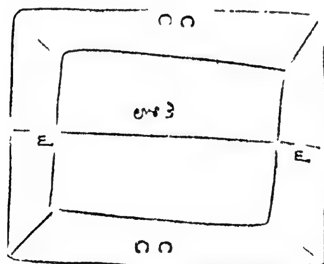
న్యాసము.

నిడుపు	వెడలుపు	లోతు
౧౨	౭	౪
౧౧	౬	౩
౧౦	౫	౨
౩౩	౧౮	౯

మూడు స్థానంబులగు ౩ చే భజింపఁబ
డ్డములు సమానమితములు క్రమంబున.

౧౧ ౬ ౩

అన్యోన్యగుణితరాశి. ౧౯౮

౧ ప్రశ్నలు.

గిరిచంద్రులు రిత్వంబులు । నరచంద్రులు రేలలులో తుసప్తేము ఖుల్ । కరిత
కలజలములరుజులు । గురియాఖాతంబునందుఁ మటుల జెపుము ॥ ప్రశ్న ఈలక్ష్మియను
సూరులు । లితశతములాయా మమందు నిధిగిరిశైలో । కతనసగుజలంగ్న్నతుల । షితిమితము
లు పేధలైన జెప్పుమా నుంటల్ ॥ ఆక్షియాత్మక్షీగ్నులనుసంధద ప్రశ్నలు సనఖాంబులు

దీర్ఘముల్ రుద్రసూర! విశ్వ మనుతిథిమితములు వెడలు పందు| తనగిరిభాంకదండ ముల్ పొనగులోతు |

ప్ర			ద్వి				తృ			
	౧౩-	౧౫-	౧౭	౧౨	౩	౧		౧౬	౧౧	౬
	౪-	౬-	౮	౧౪	౫	౨		౧౭	౧౨	౭
	౩-	౫-	౭	౧౬	౭	౩		౧౮	౧౩	౮
				౧౮	౯	౪		౧౯	౧౪	౯
								౨౦	౧౫	౧౦

తుల్యకర్ణతటాకాది ఖాతే ఫలానయనం వృత్తేనాహ||

ముఖజతలజతద్యుతిజక్షేత్రఫలైక్యం హృతం షడ్భిః క్షేత్రఫలం సమమేవం వేధహతం ఘనఫలం స్పష్టం.

తలజముముఖజముయుతిజము! గలయగతిగఫలములొకటిగ రసముల చే| వెలయభజనము సరిచినను | గలుగుపుడమిఫలము ఘనముగను హతివేధ౯||

ముఖజేతి॰ ముఖజం యత్ క్షేత్రఫలం తలజం తలె జాతం యత్ క్షేత్రఫలం తద్యుతిజం ముఖజతలజయోగజం యత్ క్షేత్రఫలం తేషాం త్రయాణాం క్షేత్రఫలానామైక్యం షడ్భిర్భక్తం సత్ క్షేత్రఫలం భవతి తత్ వేధగుణితం స్పష్టం ఘనఫలం భవతి||

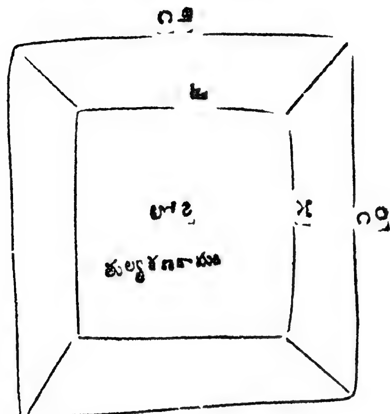
ఖాతముపైనగొలువనగు వెడలుపునిడుపులచేనుత్పన్న క్షేత్రఫలంబును క్రిందనుండు వెడలుపు నిడుపులచేనుత్పన్నఫలంబును-నీరెండుగూడనగా పైనిడుపున క్రిందినిడుపును - పైవెడల్పును క్రిందివెడల్పును గూడనుత్పన్నంబగు క్షేత్రఫలంబుననను నీమూడు క్షేత్రఫలంబులంగలపియారాశినారుచే భజింప క్షేత్రఫలము స్ఫుటముగు గాపునట్టి స్ఫుట క్షేత్రఫలమును లోతున గుణింప ఘనఫలంబగుననుట.

ఉదాహరణం.

ముఖే దశ ద్వాదశ హస్తతుల్యం విస్తారదైర్ఘ్యం తు తలే తదర్ధం| యస్యాస్సఖే సప్తకరశ్చ వేధః ఖాతస్య సంఖ్యాం వద తత్ర వాప్యాం||

వాపిముఖమునందువరలుద్రిగా హులు । దలమునవవదధర్మములుదగంగ।క

వజూతులలులోతుహస్తస్తకములు । గలుగమునకరకములగణక చెప్పుమా

ముఖే దశకరవిస్తారః ద్వాదశ
కరదైర్ఘ్యం తదర్ధం తలే సప్తకరో వే
ధః తత్ర వాప్యాం ఘనహస్తసంఖ్యాం వ
ద న్యాసః ముఖజం క్షేత్రఫలం ౧౨౦ త
లజ ౩౦ తద్యుతిజ ౧౮ - ౧౫ తజ్జఫలం-
౨౭౦ ఏషాం త్రయాణాం ఐక్యం ౪౨౦
ఇదం షడ్భిః భక్తం ౭౦ వేధగుణితం
౭ జాతం ఘనహస్తమానం ౪౯౦

గుంటపైన నిడువు ౧౨ వెడలుపు ౧౦ యును. ౭ అడుగులు లోతు గలిగినద్ధ లంబున నిడువు ౬ వెడలుపు ౫ గలుగ లోతు గ్వనఘాతంబున గణితము తెలుపుమని ప్రశ్నము.

ముఖం	తలం	యుతిజం
౧౨ ని	౬ ని	౧౮
౧౦ వె	౫ వె	౧౫ వె
౧౨౦	౩౦	౨౭౦

మూడు రాసుల యుతి ౪౨౦

౬)౪౨౦

ఫలము ౭౦

౭ లోతు

౪౯౦

ఆప్రశ్న-

ముఖమున వెడదియై దెసమిది । సఖుడ తలమునందు విశ్వజలమితములు
లోతా । నఖములుగల ఖాతంబున । సుఖఫలమితి దెలుపు వేగ సులభంబై
నదా ॥ స్మృతినందమితము ముఖమున । నతులిత సూరాగ్నులగుననా
తలధరణిదా । సుతను గజమితము వేధయు । మతి నెంగిన ఘనఫలంబు మా
కుదా జెప్పుము ॥ తలమున నష్టియురుద్రులు । వెలయు ముఖమునందు తిథు
లు నిరుడతులుగా ॥ నలచలడమితము వేధయు । లలితాంగీ ఖాతమం
దులబ్ధము జెప్పుమా ॥

ప్ర-౧౬-౮ ద్వి-౧౮-౯
౧౩-౪ లో-౨౦ ౧-౨ ౩ లో-౮

తృ-౨౦-౧౫
౧౬ ౧౧లో౧౦

సూచీఖాతఫలానయనం వృత్తార్థం-

సమఖాతఫలత్ర్యంశస్సూచీఖాతేఫలంభవతి ॥

సమము సుఖాతములోన । సమచతురశ్రపు ఫలము సంగుణనము దా ।
లో వెడల్పువేధచేనయి । సమత్ర్యంశఫలంబు సూచి సమము మాపిదా ॥

సమఖాతస్యత్ర్యంశః సూచీఖాతేఫలంభవతి ॥ | సమచతురశ్రఖాతము సమూడింటనొక పాలు సూచీఖాతమున గలఫలము.

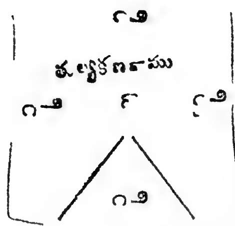
ఉదాహరణం-

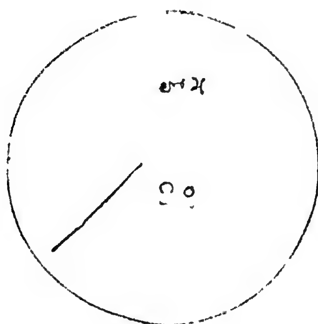
ఖాతేథగర్తకరతుల్యచతుర్భుజే వదకింస్యాత్ఫలం నవమితంతి

భుజప్రవేధః । స్యాద్వైతథా సచతుర్భిరపి వేధసూచిఫలంవద

తయోః పృథక్ఫలే ॥

తుల్యచతురశ్రాపితులచతుఃకర్ణకుండు। వేధనవకహస్తౌ నవేలయునెంత। తుండవృత్తవాపి సాయికవేధయాః। కాంతసూవిఫలముసేప్పరి షః॥

ఖాతే౽న్యస్మిన్ కర్ణతుల్యచతుర్భుజే ద్వాదశహస్తమితే చతుర్భుజక్షేత్రే యత్ర నవమితో వేధః ఖనన సంక్షేత్రే ఫలం ఘనహస్తఫలం కిం స్యాత్ - తథా దశవిస్తృతి పంచవేధే చవృత్తక్షేత్రే కిం ఘనహస్తఫలం తదుభయం వద - తథా అనయోరుదాహరణయోః దశవిస్తృతినవవేధే చతుర్భుజే - దశవిస్తృతి - పంచవేధే వృత్తక్షేత్రే చ పృథక్పృథక్ సూచీఖాతే ఫలం వదేతి.

ఈయుదాహరణంబున తుల్యకర్ణ చతుర్భుజంబగు ౧౨ కలుగు ౯ లోతుగలయొడను - ౧౦ వ్యాసము ౧౦ ౫ లోతుగలుగు క్షేత్రంబునందు ఖాతఘనఫలంబులును కిందటియందు క్షేత్రముల సూచీఖాతఫలంబు తెలిసియక్షేత్రముల చతుష్టయము.

న్యాసః తథాయత్రైతద్భుజకోటి
ఖాతతుల్యాని త్రిభుజకోటిఖాత
ఫలం-౧౪౪- ఏతద్వేధేన
౯ గుణితః ఖాతేఘనహస్తఫలం౧౨౯౬
అస్య ఖాతఫలస్య తృతీయాంశః ౪౩౨
దా సూచీఖాతఫలం ॥

అథవృత్తక్షేత్రన్యాసః వ్యాసస్య
౧౦ వర్గః ౧౦౦ భవాఘ్న ౩౯౨౭
గుణితః ౩౯౨౭౦౦ పంచస
హస్రైః ౫౦౦౦ భక్తః ఫలస్య సూక్ష్మ
త్వాత్ భాజ్యస్య సూక్ష్మ గతే ఇష్టం ౩౯౨౭/౫౦
ఇదం సూక్ష్మం క్షేత్రఫలం- వేధేన ౫ గు
ణితం సత్ ౧౯౬౩౫/౫౦ హరేణ (౫) య
దానేనిశ్చ్యా భాజ్యాత్ పంచ భిన్నా
ఉరపవర్తః ౩౯౨౭/౧౦ ఇదం ఖాతేఘ
నహస్తఫలం సూక్ష్మం- అస్య ౩౯౨౭/౧౦ తృ
తీయాంశః సూచీఖాతఫలం ౧౩౦౯/౧౦

చతురశ్రతుల్యఖాతం-

$$\frac{\begin{array}{c}౧౨\\౧౨\end{array}}{\frac{౧౪౪}{\;\;\;౯}}$$

౧౨౯౬

ఖాతఫలం-

౩)౧౨౯౬

సూచీఫలం.

౪౩౨

వృత్తతుల్యఖాతం

౧౦

వర్గం

౧౦౦

౩౯౨౭

౫౦౦౦)౩౯౨౭౦౦

లబ్ధ ఫ $\frac{౩౯౨౭౦౦}{౫౦౦౦}$ అప ౧౦౦

రాశి $\frac{౩౯౨౭}{౫౦}$ గు $\frac{౫}{౧}$ రాశి $\frac{౧౯౬౩౫}{౫౦}$

అపవర్తరాశి $\frac{౩౯౨౭}{౧౦}$ సమఫలం-

$\frac{౩౯౨౭}{౧౦}$ గు $\frac{౧}{౩}$ రాశి $\frac{౩౯౨౭}{౩౦}$ అపు

$\frac{౧౩౦౯}{౧౦}$ సూచఖాతఫలం

అక్షస్థూలఫలానయనం యథావ్యా

సస్య ౧౦ వర్గః ౧౦౦ రుద్ర ౧౧ ఆ

హతః ౧౧౦౦ శక్రైః ౧౪ హృతః

౧౧౦౦/౧౪ నిశ్శేషాభావాద్భాజ్యహారయోః

ద్వాభ్యాం ౨ అపవర్తనః ౫౫౦/౭ ఇదం

స్థూలక్షేత్రఫలం వేధేన ౫ గుణితం

౨౭౫౦ ఇదం స్థూలంఘనహస్తఫ

లం. ఏతస్య ౨౭౫౦/౭ తృతీయాంశః

౨౭౫౦/౨౧ స్థూలం సూచీఖాతఫలం అంశ

సూక్ష్మత్రిభాగాదినిశ్శేషాభావాత్ హా

రస్య త్రిగుణితః హారః ౨౭౫౦/౨౧

వృత్తస్థూలఫలం.

౧౦

వర్గము.

౧౦౦

౧౧

౧౪)౧౧౦౦

ఫలం ౧౧౦౦/౧౪ అపవర్తిస్తే ౫౫౦/౭ క్షేత్ర

ఫలం ౫౫౦/౭ ను ౫/౧ చే ౨౭౫౦/౭ స్థూల

ఘనఫలం ౨౭౫౦/౭ మూడింట ౧ కి న్యాయ

ము ౧/౩ చేత ౨౭౫౦/౨౧ సూచీస్థూలఫలం

౩ ప్రశ్నలు

గీ. చంద్రులు నిశ్వంబులు। శరద్రుగలుగునట్టి చతురశ్రములందున్। మరి

యట్టి వృత్తవాపుల। శరరసగిరివేధమానినఘనము తెలుపు॥

ప్ర. ౧౭౫౫ ద్వి ౧౩౭౮ తృ ౧౫౭౭ చ ౧౭౫౫ ప ౧౩౭౮ ష ౧౫౭౭

ఉత్తరములు.

౧ నంబరు.

మొదలిటు ఖరజలంబులు। మునమొదవగ రెట్టతత్వభుజములు మాటల్। విదితా

త్వత్రిభుజములను। గుదిగొనభుజవక్రఖాతము లెటువరుసన్॥

ప్ర. ౭౫౦ ద్వి ౨౫౦ తృ ౧౫౭౨

౨నంబరు.

మొదటిఖాతమునసమూటరెంటినిగూడు। తత్ర బాహుధృతులుదనరురెంట। జలయుగాద్రిమితముత్ర్యగ్నిశయుక్త త్రిబాణ। రామభుజములగునురమణమూట.

త్రి-౧౮౭౬ ౭/౩ ద్వి౬౪౪ తృ౭౩౫౩ ౧/౩

౩నంబరు.

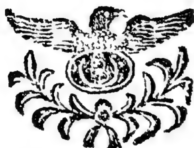
సమఖాతఘనము తొశర జలమునప్పులుమనుచంద్రములుబాణమునితిథులును। సూచీఖాతంబుం సాంగొందుత్ర్యగ్నిశలగలయుశశాంకబ్ధి జలమితంబు। వసుదేవులునుతత్త్వబాణములగుచును వృత్తఖాతంబులనిబుధవర్య। విశ్వాబ్ధ్యంధిదేవేశలసితంబును పంచగిర్యంశయుక్తకనాసిధిగిరులును। సదశగిరిగుణాగ్నులునువిదితసూచి। ఫలములకుజలంబులబ్రహ్మనిధియు। తార్క్ష్యగిరిరాములక్రియనద్ధియుక్త। వసుగిగుణంబులేడిటవర్ణయుక్త। శరరసాంధ్రులుసాధించినజలమితంబు॥......

ప్ర౧౪౪౫సూ౪౯౧ ౭/౩ ద్వి౧౦౧౪సూ౩౬౮తృ౧౫౬౫సూ౫౭౫

చతుర్థ౧౧౩౩ ౧౩/౧౪ సూ౩౬౮ ౧౯/౪౭ పం౬౯౬ ౫/౬ సూ౭౬౫ ౪/౬ షష్ఠ౧౭౩౬

౧/౭ సూ౪౧౭ ౧/౭

వరభాస్కరాచార్యగురుచే। విరచితఖాతాఖ్యమైనవిధిశుల్వ
ముగాపఠించెనుకృష్ణాఖ్యుడు। హరితసగోత్రుద్భవుండునాంధ్ర
మునందున ॥

* శ్రీ వేంకటార్యసద్గురుబ్రహ్మణే నమః *

చితివ్యవహారః పంచమః

సూత్రం.

సార్ధవృత్తం.

ఉచ్ఛ్రయేణ గుణితం చితేః కిల క్షేత్రసంభవఫలం ఘనం భవేత్ । ఇష్టికా
ఘనహృతే ఘనే చితేరిష్టికాపరిమితిశ్చ లభ్యతే । ఇష్టికోచ్ఛ్రయహృ
దుచ్ఛ్రితిశ్చితేస్స్యుస్తరాశ్చ దృషదాంచితేరపి ॥

చిత్యుచ్ఛ్రాయము చేత భూమిఫలమున్ సిద్ధంబుగా హెంచనా । చిత్యంబౌ ఘన
హస్తముల్ ఘనతరమ్మై జెల్వొందు మనిష్టాలినా । చిత్యంబౌ ఘనహస్తముల్ హృతముగా
జేయంగ నిష్టాలియా । చిత్యుచ్ఛ్రాయము నిష్టకోచ్ఛ్రయహృతిన్ జెల్వొందరంబుత్వనగా

ఉచ్ఛ్రయేణేతి. చితేః క్షేత్రసంభవ
ఫలం క్షేత్రఫలం ఉచ్ఛ్రయేణ గుణితం
సత్ ఘనఫలం భవతి.

ఇందు ఇష్టకానియనిటి తెలుపని
స్తాలియనియు స్తరంబులకు తరంబులని
యవ్వ [illegible] హూణముతై క్రమా
గంప బటియె. చిరియననిటి తెలు మొద
దలగు వాని పేచుర చూరలు మొదలగు
నవియని తెలియవలయును.

ఇందు చితియెత్తు చేత భూఫలంబు
నహెంచిన ది ఘనంబగు.

చితేర్ఘనే ఇష్టికాఘనేన భక్తే సతి
ఇష్టికామానం ప్రాప్యతే.

చితిఘనహస్తంబు నిటికె ఘనము
చే భాగించిన నిటికెల సంఖ్య దెలియు.

చితేరుచ్ఛ్రయః ఇష్టికోచ్ఛ్రయేణ
భక్తః సన్ స్తరాలభ్యతే.

చితియెత్తు నిటికెల యెత్తు చే భాగించిన వ
రుసల సంఖ్య దెలియు.

ఉం:ది శ్లేదపు జెండదు । గాపున ఘా పెం: ఏకుల ఘనమగు నిటుకల్ । గా

వలసినయెడనీవిధి| వేవే దెలియంగదగును విశ్రుతశ్రేయము చేఁ||

ఇష్టకాస్వరూపం-

అష్టాదశాంగుళం దైర్ఘ్యం విస్తారో ద్వాదశాంగులః| ఉచ్ఛ్రితి

స్త్ర్యంగులా యాసామిష్టికాస్తాశ్చితౌ కిల||

నిడుపు పురాణములగుచును| వెడలు పురవులగుచు పిండవిస్తరము తిగలై |కడగున్ని

ష్టకమానము |దడయక నిది స్వేష్టములనదగు భేదములై||

అష్టాదశేతి- యాసాం దైర్ఘ్యం అష్టాదశాంగులం| విస్తారః ద్వాదశాంగులః| ఉచ్ఛ్రితిః త్ర్యంగులం ఇదం ఇష్టకా స్వరూపం-

న్యాసః దైర్ఘ్యం $\frac{౩}{౪}$ విస్తారః $\frac{౧}{౨}$ ఉచ్ఛ్రయః $\frac{౧}{౮}$ దైర్ఘ్యం విస్తారేణ $\frac{౩}{౪}$ $\frac{౧}{౨}$ గుణితం $\frac{౩}{౮}$ ఇదం క్షేత్రఫలం ఉచ్ఛ్రయేణ $\frac{౧}{౮}$ గుణితం $\frac{౩}{౬౪}$ ఇదమిష్టకాఘనఫలం-

ని ౧౮ వె ౧౨ ఘం ౩ ఇది మగధదేశపు ఇష్టకామితము - ఇది ఇష్టభేదములచే భిన్నంబులగు- ఇందు- ని౧౦ వ్రేళ్లమ౨

న్యాసము

మాగధము-

$\frac{౩}{౪}$ గు $\frac{౧}{౨}$ రా $\frac{౩}{౮}$ గు $\frac{౧}{౮}$ రాశి $\frac{౩}{౬౪}$

ఘనఫలం-

చెన్నపుర్యము:

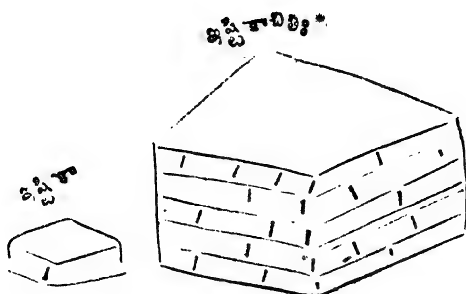
$\frac{౫}{౬}$ గు $\frac{౧}{౩}$ రాశి $\frac{౫}{౧౮}$ క్షేత్రఫలంగు $\frac{౧}{౬}$

రాశి $\frac{౫}{౧౦౮}$ ఇటికెమితము-

ఉదాహరణము-

యద్విస్తృతిః పంచకరాష్టహస్తం దైర్ఘ్యం తు యస్యాం త్రికరోచ్ఛ్రితిశ్చ| తస్యాం చితౌ కిం ఫలమిష్టకానాం సంఖ్యా చ కా (బ్రూ) హి కతి స్తరాశ్చ||

చితిదీర్ఘంబు: శాలఫిండములు దాచిల్పల్ మరుద్వహ్నులున్| చితతంబౌ ఫలమున్ తదంతరమున స్వల్పాందున యిష్టకల్| తతమానావరుసల్ వచింపుమిట వేతన్మ్మగలీలావతీ మతిలో నెంతయు నప్పుడేని యూ చితిపద్ధిక మాపన్ (గ్ర) హంబేపకాదన్||

యదితిస్న్యష్టౌర్థహః-న్యాసః చితిఘనంయథావిస్తారః ౫ దైర్ఘ్యం ౮ ఉచ్ఛ్రితిః ౩ దైర్ఘ్యవిస్తారగుణితం కరణం ఇదం క్షేత్రఫలం. ఉచ్ఛ్రయేణ ౩ గుణితం ౧౨౦ జాతం చితౌ ఘనఫలం

ఇష్టికాసంఖ్యా యథా చితేర్ఘనః ౧౨౦ ఇష్టికాఘనేన $\frac{౩}{౬౪}$ భక్తే

సంలవం చపరివర్త్యేతి- $\frac{౬౪}{౩}$ $\frac{౧౨౦}{౧}$

అంశఘ్నస్తరశతం చతుష్షష్ట్యా గుణితం $\frac{౭౬౮౦}{౩}$ హరేణ భక్తే లబ్ధం ౨౫౬౦ ఇష్టికాసంఖ్యా.

స్తరసంఖ్యా యథా చిత్యుచ్ఛ్రయః ఇష్టకోచ్ఛ్రయేణ $\frac{౧}{౮}$ భక్తే స్తరాః సం ౨౪

ఏవంహాపాణపయెపి.

ఈయుదాహరణంబున చితిసిరావ ౫ మూ ౩ గల చితిని పూర్వప్రమాణంబగు నిటికల సంఖ్యయు వరసలును దెలుపుమనుట. మూ౫గుం.

	చెన్నపుక్ష్యం
౮	౮
౫	౫
౪౦	౪
౩	౩
౧౨౦ భా $\frac{౩}{౬౪}$	౧౨౦ భా $\frac{౫}{౧౬}$
పరి $\frac{౬౪}{౩}$ భా $\frac{౧౨౦}{౧}$	పరి $\frac{౧౬}{౫}$ భా $\frac{౧౨౦}{౧}$
రా $\frac{౭౬౮౦}{౩}$ అప ౩	రా $\frac{౧౯౨౦}{౫}$ అపు
ఇటికలు ౨౫౬౦	౫ రా ౨౫౨ ఇటి
వరసలు	వరసలు
$\frac{౩}{౧}$ భా $\frac{౧}{౮}$ పరి $\frac{౮}{౧}$ గు $\frac{౩}{౧}$	$\frac{౩}{౧}$ భా $\frac{౧}{౬}$ రా $\frac{౬}{౧}$ గు $\frac{౩}{౧}$
రా ౨౪ వరుసలు	వరుసలు ౧౮

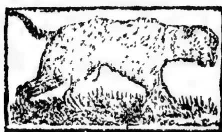
ప్రశ్న-

నలుబదియున్నదియిరువది। వెలసెడుదీర్ఘుండునైనవిపులేష్ట చితిన్
దెలుపుమురాశియుపరుసలు। జలజముఖీగండిరాళ్ల చయ్యనమాకున్

ఉత్తరం-

వ్యాయామాంబరజలధృతిశర। సామాన్యం బిటికెలం ద్రుసరియగుపరుసల్। వ్యా
యామకలాంబరాంబర। వ్యామాబ్ధిఖలోకనేత్రములు వోగండుల్॥ యిటికెలు
౫౧౮౪౦౦ వ౧౨౦ గండిరాళ్లు ౨౩౦౪౦౮౦

శ్రీమహీధర వివృతంబయి। యీమహిలో భాస్కరార్యవిరచితచితి
యన్। ధీమహితవ్యవహారము। దామరికృష్ణుండనాంధ్రపద్దయుజేసెన్॥

శ్రీవేంకటార్యసద్గురుపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీక్రకచవ్యవహారస్యప్రారంభః.

తత్రసూత్రంవృత్తం.

పిండయోగదళమగ్రమూలయోర్దైర్ఘ్యసంగుణిత మంగు
ళాత్మకమ్। దారుదారణపథైస్సమాహతంషట్స్వరేషువిహృ
తంకరాత్మకమ్॥

తుదమొదలఁ బగఁ గలుగుతోరపుపిండయుతార్ధఁబాయిన్యాగా। వి
దితపుదీర్ఘసంగుణముఁ వి క్ర తకొయ్యగుసంగుళంబుగా। యుదిమరిరం
పకోతలను సట్లగుణించిరసస్వరేషులఁ। విదితముగాభజించినను వె
ల్గుకరంబులుమాగధంబుగాపదములగుం జలేంద్రలనుబంధ్దినట్లు
ముచెన్నపూరుఁడా

పిండేతి-అగ్రమూలయోః। పిండః స్థౌల్యే తయోర్యోగస్యదళం దైర్ఘ్యేణ గుణితంసత్ అంగులాత్మకంభవతి।తదేవఫలందారుదారణమార్గైః గుణితంషట్స్వరేషుభిః ౫౭౬ భక్తంసత్ కరాత్మకంభవతి.

కొయ్యలావుతుదమొదళ్లనుగూర్చి సగముచేసి నిడివిచే గుణించిన నంగుళంబులగు. దానిని ౫౭౬ చే భజింప మగధదేశహస్తంబులు నగు. కోతలచే గుణింప పచస్థానము అడుగులునగు.

ఇదియూగధకరమానము।గదితముగుటచు జినవగఁ గఁరెపెవహించెఁ। మది
గనినిజదేశజపగ।విదితాంగుళకృతియుహరము వెలయుచునుండుఁ॥

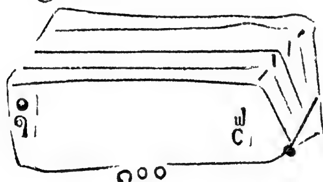
ఇందు - ౫౭౬ యిరువదినాలుగు అంగుళములవర్గము.సంగలవగుణావ
యును-౧౨రచ్చన్నకట్నము అడుగు ౧ అంగుళము.లగుంట దానివగుణవర్గమును

మరియు తమతమ దేశమున గతరేఖకు గల అంగుళములవగించిన తమతమ హారరాశి యనియును విచారించవలెను॥

ఉదాహరణం.

మూలే నఖాఙ్గులమితో௨థ నృపాఙ్గులో௨గ్రే పిండశ్శతాఙ్గు
లమితం కిల యస్య దైర్ఘ్యం। తద్దారుదారణపథేషు చతుర్షు కింస్యా
ద్ధస్తాత్మకం వద సఖే గణితం ద్రుతం మే॥

మూలమునన్ నఖాంగుళములు నొగ్రనన గ్రపు పిండమున్నృపుల్ ॥ చాలశ
తంబు దీర్ఘమును సంభృతమందిన యొక్క దారువున్ । చాలగు క్రకచో
త్థజలసంభృతమార్గములన్ కరాత్మకం । బై లలిమీరు ఫలము పొందఫలం
బును వేగదెల్పుమా॥

మూలే విస్తృతిః న్యాసః। పిండయోః ౨౦।౧౬ యోగః ౩౬ తదర్థం ౧౮ దైర్ఘ్యేణ ౧౦౦ గుణితః ౧౮౦౦ అంగుళాత్మకం దారుదారణమార్గైః ౪ గుణం ఘనహతం ౭౨౦౦ షట్సప్తతియుక్ ౫౭౬ భక్తం లబ్ధం ౧౨ శిష్టం $\frac{౨౮౮}{౫౭౬}$ అష్టాశీత్యుత్తరద్విశతేన తయోరపవర్తః లబ్ధం హస్తాత్మకం ౧౨ $\frac{౧}{౨}$

ఈయుదాహరణంబున మొదట ౨౦ తుద ౧౬ నిడుపు ౧౦౦ అంగుళములుగల కొయ్యకోతలు గోసిన కరంబులు అడుగులు ఎన్నియని ప్రశ్నద్వయము।

కరములు.	అడుగులు.
౨౦	౨౦
౧౬	౧౬
౩౬	౩౬

సఖా:	సఖా:
౧౮	౧౮
౧౦౦	౧౦౦
౧౮౦౦	౧౮౦౦
౪	౪
౫౭౬]౭౨౦౦	౧౪౪]౭౨౦౦
లబ్ధం ౭౨౦౦ అంశ	ఫలం ౫౦
౫౭౬	
౭౮౮లబ్ధ ౧౨	
౧	
౨	

౧. శ్లో. లు

[illegible] క్రయవ్యవహారము [illegible] । [illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible]

వేరొక్కనినద్మితిజేయుచోటులఁ । భేదములమూల్యమందయగుభేద
ముజెంపెదుదీననెన్నదుఁ ||

భిన్నఖేళి - యది శాఖాప్రుంతిర్యక్క్ష
...హాపి డవ విస్తృతిహ శేషపిండ
స్యనిస్తృతేశ్చపరస్పరఘాతాదుక్తప్ర
కారేణ దారుదారణ సద్ధ్యస్య మాన
తమిత్యాదినాఫలంస్యాత్ -

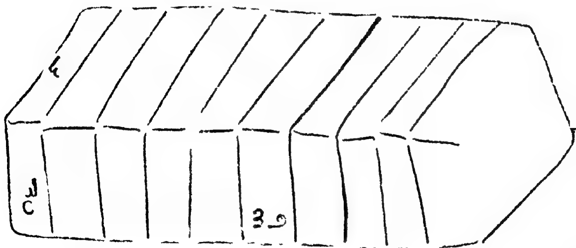
ఏతస్యార్థసంకీర్ణమిత్యత ఆహ -
తప్రవేతి ఇష్టకాదితో - అశ్మచితా
భాతే క్రకచసంబంధినివ్యవహారే కర్మ
కృజ్జనసంమత్యామాదవ కారిన్యవ
శేనమూల్యంభవతి - తేషాంమూల్యదా
నార్థం హస్తాత్మకంఫలమవశ్యమపే
క్షితమితిభావః ||

ఇందుకొయ్యలడ్డముగకోయు నెడలకొయ్యలాపునుచదరపరచికోతలచే గుణించవలయు నని యుత ద్వాళంబునహూలితీ చఁవలయుననియుఫలితార్థము.

ఉదాహరణం -

యద్విస్తృతిదంతమితాంగుళాని పిండస్తథా షోడశయత్రకాష్ఠే । ఛేదేషు లిర్యఙ్నవసుప్రచక్ష్వ కింస్యాత్ఫలంతత్రకరాత్మకేమే ||

యగునాంగుళవిస్తృతిగల్గుకాష్ఠ । మదటుపిండముపదియునారంగుళములు । దానితోన్నాల్గింద్ర్యక్కములరుగుచోట । హస్తపదమానముల దెల్పు ముబ్జగంధి -

యదితిర్యక్ఛేదాః స్యుస్తదా యథా - విస్తారాంగులాః ౩౨ పిండాంగులాని ౧౬ తయోర్ఘాతాత్ ౫౧౨ దారుదారణమార్గైః ౯ హతం ౪౬౦౮ షట్స్వరేషుభిః ౫౭౬ భక్తం లబ్ధం కరాత్మకం - ఫలం ౮

ఈయుదాహృతి - కొయ్యవెడల్పు ౩౨ మం ౧౬ కోతలు ౯ ఫలంబెట్లనుట

కరము -	అడుగు
౩౨	౩౨
౧౬	౧౬
౫౧౨	౫౧౨
౯	౯
౫౭౬)౪౬౦౮	౧౪౪)౪౬౦౮
ఫలం - ౮	ఫలం ౩౨

౨ ప్రశ్నలు -

ఆఱైదువ్రేళ్లవిస్తృతి। యారయపిండంబునైదునాలుగుమూడున్। మీరినదంతెలవర్గము। సూరమనుజినములకోతజూపుమువదముల్

ప్రథమము ౫కొ ౧౨ ద్వితీయము ౪కొ ౧౪ తృతీయము ౩కొ ౨౪

ఉత్తరములు -

కరధృతులుపూర్ణభాగ్యులు। మఱిభాగ్యధృతులెపదములుమానగనాదిన్ ॥ ఖరసాగ్నులుభాగహారములు। కరిగజకరములునరెంటగడగున్ వరుసన్ ॥

౧ నంబరు - ప్ర - ౧౮ ద్వి ౧౬ తృ ౧౮౦౦

౨ నంబరు - ౩౬ ద్వి ౨౮ తృ ౨౮

క్రకచవ్యవహృతిదెనుగున। ప్రకటమ్ముగబల్కెభాస్కరార్యమహీ(శ్రా) ర్యాటాక్షలేశయుక్తి। డకమళకృష్ణాఖ్యగణకనన్నయగణకుల్ ॥

శ్రీ వేంకటాచార్య సద్గురువర బ్రహ్మణే నమః.

ధాన్యవ్యవహారస్య ప్రారంభః.

తత్ర ధాన్యరాశినాం పేధాటోపస్థితౌ నాహం [illegible]

అనణుతుషకణాలా శోణుష్కధాన్యాదికా శాకః పరిధిరపమధ్యాస్యాత్ కృత
ధాన్యేషు వేధః। ధవలిపరిధిపష్ట్యా భాగా తేషధశోల్నఘనగణితకరా
స్యన్నరాంధకధాన్యే [illegible]॥

అణువులగు [illegible] ముద్గములు నాదట సజ్జలు చామలాదిగా। నణువిపరీతము
ల్వాదులును వ్రీహిజొన్నలు నారు గావుతా। చణకములు నువ్వులు [illegible]
గోధుములాదిహారకములు ఫ లిపరదిగ్ధిపరిధి [illegible] బగు వేధ లెన్న

౫౬॥ పరిధిషష్టగణాంశ వేధగుణము [illegible]। ఘనపనంగబు [illegible]
వేళ [illegible] గథియు [illegible] ఖారీ పనములై నంగమయు సమత॥

అనణుప్వితి- అనణుతుషధాన్యేషు
పరిధిః [illegible] వేధః స్యాత్ - అణు
[illegible] ధాన్యేషు [illegible] వే
ధః- శూక ధాన్యేషు గోధూమాదిషు పరిధే
[illegible]॥

ఘనఫలమాహ- పరిధిషష్టేతి- సర్వ
[illegible] పరిధిస్ష్య [illegible] తేషుశ
[illegible] సహస్రనం

[illegible] పులు పెసలు సజ్జలు చామలు మొ
దలగు [illegible] యుండునవి సన్న
ధాన్యములనియు- కొంచెము పొట్టిగలవ
డ్లు జొన్నలు వరిగెలు ఆళ్లు మొదలగునవి
పెద్దధాన్యములనియు- గోధుములు- యవలు
[illegible] తోకవడ్లు మొదలగునవి
[illegible] ధాన్యములనియు [illegible] క్రమముగ

ఖార్యోభవతి త్రైఘనహస్తైస్తుల్యాయా గధఖార్యోభవంతి। అసణుధాన్యాదిని స్త్రీహ్యాదిం - శూకధాన్యానిగోధూమాన వారాదీం॥

౪/౧౧ ౧/౧౬ ౧/౮ చుట్టుకొలతయందు యుక్తము నిలుచునని యు తెలియునది.

ఇట్టి రాసుల చుట్టుకొలతలలోని ౧/౬ వ గ్గంబు ఆయా ధాన్యస్వభావము తెలిసి [illegible] చేసి [illegible] ఘన హస్తంబు [illegible] తెలిసి [illegible] ఖారీ ప్రమాణములు చేయవలయు ననుట.

చెన్నపురధాన్యమానము.

[illegible] ఘనహస్తములు [illegible] ఖరములనందరి [illegible] గలుగ చెన్నపురంబున [illegible] యనినాం [illegible] ||
[illegible] ఘన [illegible] మితములు [illegible] గరిశరములనం యుక్తి [illegible]
[illegible] మితమయి [illegible] । శరము [illegible] యు [illegible] తో
[illegible] ॥ [illegible] [illegible] ఘనహస్తంబులకు [illegible]
నారయ [illegible] [illegible] మానులు సి [illegible]
ము [illegible] ||

చెన్న పట్టణము కలము నకు ఘనం అడుగు [illegible] గరిశెకు ఘన అడుగులు ౧౨ [illegible]

[illegible] పుట్టికి ౧౦౦౦ [illegible] ౪౦ [illegible] ఘనంబుల [illegible]

[illegible] భాగింప ధాన్యమానంబులు సిద్ధించుననుట.

ఉదాహరణం.

[illegible] ధాన్యైః [illegible] హస్త [illegible]
దియా । [illegible] ఖార్యః [illegible] ధాన్యే [illegible]
[illegible] ॥

సమభూమిస్థలరాశిచుట్టుగొలువఁ జం(దా)న్యపూరాశాంగమునా। న
మహాస్తంబులుగల్గనిందువరుసఁ జాతంబు కాఖారికెల్। క్రమతఁ
సూక్ష్మములఁ దదన్యములవేగఁ శూకధాన్యంబులఁ గిమలంబైన
పదంబులఁ గణితముల్వే శ్వేరదెల్పందగుఁ॥

౬౦

సమభువి పరిణాహః పరిధిః ౬౦ అ
ణుసు దశమూలకల్పితః స్థూలధాన్యవే
ధః ౬ పరిధిః ౬౦ షష్టాంశః ౧౦ వర్గితః
౧౦౦ వేధనఘ్నగుణితః ౬౦౦ ఇదం ఘన
హస్తఫలం ఏతావంత్యేవ మాగధఖార్యః

అణుధాన్యరాశౌ పరిధిః ౬౦ షష్టాం
శః ౧౦ వర్గితః ౧౦౦ వేధేన $\frac{౬౦}{౧౧}$ ని
ఘ్నః $\frac{౬౦౦}{౧౧}$ జాతం ఘనహస్తఫలం॥

శూకధాన్యరాశౌ పరిధిః ౬౦ షష్టాం
శః ౧౦ వర్గితః ౧౦౦ వేధేన $\frac{౬౦}{౯}$
నిఘ్నః $\frac{౬౦౦౦}{౯}$ త్రిభిర్విభక్తః $\frac{౨౦౦౦}{౩}$
జాతం ఘనఫలం॥

ఈయుదాహరణంబున రాశి చుట్టుకొ
లత ౬౦ అడుగులుగలదైన యా ధా
న్యభేదముల మితములు దెలుపుమని ప్ర
శ్న (త్ర)తమనా-

స్థూలధాన్యం

మొదలు $\frac{౧}{౯}$

పరిధి ౬౦

అర్థవ పాలు
౧౦

వర్గం
౧౦౦

రాశి $\frac{౧౦౦}{౧}$

ణించుమొత్తము $\frac{౬౦}{౯}$ రాశి $\frac{౬౦౦}{౯}$ ఘనవ
ఏమితము॥

పెద్ద ధాన్యము:

మొత్తు $\frac{౧}{౧౦}$

పరిధి ———

౬౦

ఆరవపాలు.

౧౦

వర్గం.

౧౦౦
౬
———
౬౦౦

ఘనపదములు.

పుట్లు.

ప్రథమం. ౧౦౫ల్గ్యా౧౬ $\frac{౧}{౫}$ తృ౧౪ $\frac{౭}{౧౧}$

సన్నధాన్యము

మొత్తు $\frac{౧}{౧౧}$

పరిధి ———

౬౦

ఆరవపాలు.

౧౦

వర్గం

౧౦౧

$\frac{౧౦౦}{౧}$ గు $\frac{౬౦}{౧౧}$ రాశి $\frac{౬౦౦౦}{౧౧}$ ఘనపద

మితము.

వ్యస్తత్రైరాశి - చిన్న పురంశలాలు

శలంగి $\frac{౯}{౫౦}$ చొప్పున $\frac{౬౦౦౦}{౯}$ కెయ్యంత

$\frac{౫౪౦౦౦}{౪౫౦}$ అపరిసిం రాశి ౧౨౦

శలంగి $\frac{౯}{౫౦}$ చొప్పున $\frac{౬౦౦}{౧}$ కెయ్యంత

$\frac{౫౪౦౦౦}{౫౦}$ అపరిసిం శలాలు ౧౦౮

శలంగి $\frac{౯}{౫౦}$ చొప్పున $\frac{౬౦౦౦}{౧౧}$ ఎంత

$\frac{౫౪౦౦౦}{౫౫౦}$ అపరిసిం శలాలు ౯౮ $\frac{౨}{౧౧}$

గరిసెలు.

గరిసెంకి - $\frac{౫౦౦౦}{౨౭}$ చొప్పున

$\frac{౬౦౦౦}{౯}$ కు $\frac{౫౦౦౦}{౨౭}$ వక $\frac{౨౭}{౫౦౦౦}$ గు

౬౦౦౦ రాశి ౧౬౨౦౦౦౦ అప
౯ ౪౫౦౦౦

౯౦౦౦ రాశి ౧౮ రూపములు ౧౪౪౦
౫

౫౦౦౦ చాప్పన ౬౦౦ భా ౫౦౦౦ ప
౨౭ ౧ ౨౭

౨౭ భా ౬౦౦ రాశి ౧౬౨౦౦
౫౦౦౦ ౧ ౫౦౦౦

అప ౧౦౦ రాశి ౧౬౨ భా ౧౨౯౬
౫౦

౬౦౦౦ భా ౫౦౦౦ ప ౨౭ భా
౧౧ ౨౭ ౫౦౦౦

౬౦౦ రాశి ౧౬౨౦౦ అప ౧౦౦౦
౧౧ ౫౫౦౦

రాశి ౧౬౨ రూపములు ౧౧౪౮ ౨
౫౫ ౧౧

ప్రశ్నలు.

వరుసగ శరచందంబులు శరజలములు ఋతుగుణములును శరచంద్రులు నా। వరు
ధులు రాసులగును వెలవ। వరలెడు ఘన పదమిత ఫలులు వనిలో జెప్పుమా॥

ప్ర-౧౦౫ ద్వి-౪౫ తృ-౩౦ చ-౧౫

అత్ర త్రిపార్శ్వాంతబుణాహాధికోనాభ్య
రాశేః ఫలజ్ఞానం వృత్తం॥

ద్వివేదసత్రిభాగైకనిఘ్నాత్తు వర్ధఫలం। త్రిత్వంగతాబాహ్య
కోణస్థ రాశేః స్వగుణభాజితం.

వరిధిఘ్నజఘ్న ముక జలధిభగ్న ముత్ర్య ౧౨ శయుతంబు సాచు దా। వరుసగ
త్రిపార్శ్వము న వారకలో వెలిగ్గు మూలలకు। దరవగు రాసులకు ఫలము
దెలిది బాహ్యవీధికి గ్రమంబుగా। గనయుగత్వేఖ్య శము స్థలగాడ సుగా
భాజితము వేటబ్భూలా.

ద్విదశాంశ-త్రిభిస్తైః పార్శ్వలగ్నస్య రాశేః పరిధిమానం యద్ఘృత్వా తేనతస్మాదంద్విగుణీకృతం ప్రాధిమానమితి ప్రకల్ప్య తద్వశాత్ప్రథంచ ప్రకల్ప్య పూర్వవత్ఫలమానీయ తత్ఫలం ద్వాభ్యాం విభజేత్-తత్రలబ్ధం భిత్తిపార్శ్వలగ్నస్య రాశేః ఘనఫలం భవతి.

తథాంతర్గతం కోణస్థస్య రాశేః పరిధిం చతుర్భిర్నిహత్య పూర్వవత్ఫలమానీయ తత్ఫలం పునశ్చతుర్భిర్విభజేత్ తత్ స్ఫుటం ఘనఫలం భవతి.

తథాబహిః కోణస్థరాశేః తృతీయాంశపరిధ్యంశాంశం యాజ్యం పూర్వవత్ఫలం కృత్వా తత్ఫలే చతుర్భాగాంశం విశోధితే స్పష్టం ఫలం భవతి.

ఏవమభ్యాద్యంశ భాగ రాశిర్యాన్యానయత్వా ఫలమానీయ తత్ఫలం భాగాద్యంశేన గృహ్ణీయాదిత్యుక్తం భవతి. శేషం పూర్వవత్||

గోడకు ప్రక్కనయుండు రాశికి పరిధిని రెంటగుణించియా పరిధిచే పూర్వసూత్రములచే ఫలము సాధించియా లబ్ధము ౨ చే భాగించ ఫలంబగు

లోపలిమూలనుండు రాశిపరిధి ౪ చే గుణించి యందుచే సాధింపబడు ఫలము ౪ చే భాగింపస్ఫుటఫలంబగు.

గోడనం. వెలపలి రాశికి పరిధి యందు ౧/౩ గూడిచి సాధింపంబడు ఫలమున ౧/౪ (తో)యశేషము స్ఫుటఫలంబగు.

శేషవిధి సమానము.

ఉదాహరణం.

పరిధిర్భిత్తిలగ్నస్య రాశేస్త్రింశత్కరాః స్మృతాః। అంతఃకోణస్థితస్యాపి
తిథితుల్యాః కరాః కిల। బహిఃకోణస్థితస్యాపి పంచఘ్ననవసమ్మితాః॥
తేషామాచక్ష్వ మే క్షిప్రం ఘనహస్తాన్ పృథక్ పృథక్॥

గోడకు ప్రక్కయందలి గోధుమరాశి ముప్పదైనా। గోడమూలలోనుండు
లయకోణంబందు రాశికరంబులు పదిహేను। గోడకు పార్శ్వకోణమున నలుబది
తొమ్మిదైనయా। గాదెపు చుట్టుకొలలనగల్గెడు ఘనఫలములెన్ని దెప్పుము.

న్యాసః । భిత్తిపార్శ్వస్థస్య రాశేః పరిధిః ౩ ద్విఘ్నః ౬ । అంతఃకోణస్థస్య రాశేః పరిధిః ౧౫ చతుర్ఘ్నః ౬౦ ।

బహిఃకోణస్థస్య ౪౫ స త్రిభాగః ౪ ఘ్నః ౬౦ । ఏతేభ్యః ఫలం తుల్యమేవ ౬౦ । ఏతత్ స్వస్వగుణేన ౨. ౪. $\frac{౪}{౩}$ భక్తం జాతం పృథక్ఫలం ౩౦. ౧౫. ౪౫.

ఈయుదాహరణంబున గోడప్రక్క రాశికి పరిధి ౩౦ లోమూల రాశికి పరిధి ౧౫ వెలుపలి రాశికి పరిధి ౪౫ గనుక నా యా రాసుల ఫలములు తెల్పుచునట

అంతఃకోణరాశి.	పార్శ్వరాశి.
౧౫	౩౦
౪	౨
	౬౦
పూర్వోక్తఘనఫలం.	పూర్వోక్తఫలం
౪)౬౦౦	౨)౬౦౦
నిశరం	ఫలం.
౧౫౦	౩౦౦

వెలుపలియందలి ప్రాతికత్రాశి.

$\frac{౪౫}{౧}$ గుణ $\frac{౪}{౩}$ రాశి $\frac{౧౮౦}{౩}$ అంశ ౩ రాశి $\frac{౬౦}{౧}$

అరవపాలు-

౧౦

క్రమనీకఘనపదము :

$\frac{౬౦౦}{౧}$ బా $\frac{౪}{౩}$ ప $\frac{౩}{౪}$ భా $\frac{౬౦}{౧}$

రాశి $\frac{౧౮౦౦}{౪}$ అపవర్త ఘనపద ౪౫౦.

౪౫౦

ప్రశ్నలు.

లోకుడను చెప్పుదు చెలికుని! నాలుగు సరుల్లు ములు పరిధులగల పార్శ్వాయుసకు బా
లారపుదండంబులు! నాకు దెలుపుము ఘన పదములన్ని వడి నాతి॥

అంతఃకోణపరిధి ౩౦ పార్శ్వ పరిధి ౯౦ బహిఃకోణపరిధి ౧౦౫

జలశుద్ధంబగు భూమి సంస్కృతములై వాలంగనో ప్పాదునా! వలయాంబుల్ ఘయు
గగ్రహోసులగు చుణా వలిన్ల్లు పాదంబులన్! గలసూక్ష్మంబును శూకముస్తరుతయున్ గ
న్పట్టు ధాన్యంబులన్! వెలది దెల్పుము రాసులెన్ని పరుసన్ వేర్వేరనా రాసులన్॥
పరిధులగల్గుపాదములు వాగగు ప్రక్కలనుల్లోన వెల్పలన్! గురిగను రాసులం
దున భృక్షూటకరత్న భుజంబులు స్వీన్! తరగజకాశిస్థల్లరియు పాయకబాణజలా
బ్ధులైన బో!తరుణి రోమమూడు జాతులగు ధాన్య మురాసుల నేర్పరింపుమా॥

ఉత్తరములు.

౧ నంబరు.

ఘనపదంబులు వరుసగా వసరుప్పిర! ధాన్యరాసుల పంచగజాంశయుక్త! లా
లారదంబులు నస్వాంశత్రిశరశరము! లథగిరులు వసుత్ర్యంశదండమితము॥

ప్ర ౩౨౧౫ $\frac{౫}{౯}$ ద్వి ౭౯౩ $\frac{౧}{౯}$ తృ ౭౯౫   చ $\frac{౩}{౯}$

౨ నంబరు.

పాదరాశిన్ ఖఖశరవుల్ పరగు పెద్ద! ధాన్యఘన పదమ్ము దిగ్దశయుత ఖఖ! రసగు
వంబులు ముక్కాలు రాశియందు! సదశకరరసవసుశరవుల్ సఘనమంద॥౩॥

ప్ర ౧౨౦౦ ద్వి ౩౬౦౦   తృ ౧౨౮౬౨ $\frac{౧}{౭}$

(౩) క్రమముగ నకలయులు గనపూర్ణరాసుల రాగులు గోధుమల్ రాజనా
లు! నథగిరిశరశరకనయ సేమనిథులు సనయశాంకశరసేత్ర నందరాగ! జలదండము
లుపోస్యమసాగరగజబాణ రామాబ్ధివసుశివుల్ క్రమతనధా! రాసులఖర సేశరదశరా
గిరత్న బ్ధులంగే త్రశశాంకరామసేత్ర! శరములు భుజలాంకస్వరదంద్రశరనంద
శాణమితంబులు పాదరాసు! లవవోస్యమరామాబ్ధిరాజేథభామాయుల గ్నుక్రిమూస్యభ

నందచంద్రాతిశాక్షులునుశూన్యతాళాంకగజశూన్యరసనందనేత్ర యుత్ రసాగ్ని
త్రివెలిగోధురాసులవెలయుశూన్యాంకాక్షినందాబ్ధిమునిగిరుల్ నందచంద్ర। శరగ
జాంకశరేభాద్రిగడగుమరియు। చందనందాంగశరగజసామజాహి। మితములగుచుం
డునవిదీనిమతిచెఱుంగు। వారుబో రాశిగణితంపువలతులింక॥

రాగులు-	గోధుములు	వడ్లు-	
౯౫౭౬౫౮౭౭	౧౦౮౬౯౭౯౭	౧౧౬౮౩౫౬౬౦	నిండురాసులు
౮౬౪౩౭౬౭౦	౫౭౩౯౭౧౮౭	౫౯౭౧౬౯౮౦	అర్ధరాసులు
౭౩౬౧౭౮౩౦	౭౭౧౯౬౦౬౩	౭౯౭౦౬౯౬౦	పాతికరాసులు
౭౧౮౮౭౭౯౦	౬౬౫౯౮౭౯	౬౬౬౭౭౯౧౦	ముప్పాతికెరాసులు

తడశక్షసోరంగరాయని। కోడుశుగృస్సుడాపద్చ్యకొలుచువిధము

లట। కడుభాషాన్వరాస్యమతమున। డబడకుండంగనాంధ్రకావ్య

రత్నములన॥

శ్రీవేంకటార్యసద్గురువరబ్రహ్మణే నమః

ఛాయావ్యవహారోక్త ప్రారంభః.

తత్ర సూత్రం.

ఛాయయోః కర్ణయోరంతరే యే తయోర్వర్గవిశ్లేషభక్తా రసాద్రీ
షవః॥ సైకలబ్ధేః పదఘ్నంతు కర్ణాంతరం భాంతరేణోనయుక్ స్వా
ర్ధితే స్తః ప్రభే॥

ఛాయలకును కర్ణములకును గల వివరము । ల్దేయవర్గములుగ నందు
తెలుగు నంతరంబుచే । జేయ రసగిరీషుభజన జెందు ఫలము నొకటితో । జేయ
సంకలనము నందు జెలగు మూలమును స్తుతుల్ । జేయు కర్ణముల యోగము గుణ
జెలగినంత్ర మంబుగా జేయ బ్రబలి ఛాయలగును జెందు సటుల గణముల్
జేయ ఫలము చాయగుణము జెలగి గణములందునన్ । జేయ సంక్రమంబు
శ్రుతులు సిద్ధి బొందు వేగస్తా॥

ఛాయయోరితి॥ వ్యాఖ్యా॥ ఛాయయోః
కర్ణయోశ్చ యే అంతరే తయోర్వ
ర్గాంతరయోర్విశ్లేషేణాంతరేణ రసాద్రి
షవః షట్సప్తత్యుత్తరపంచశతీ ౫౭౬
భక్తాః కార్యాః తత్ర యా లబ్ధిః ఫలం
తాం సైకాం కృత్వా తన్మూలేన కర్ణాం
తరం హత్వా ఛాయాంతరేణ పృథక్స్థ
మూనయుతం కార్యం తయోరర్ధే అ
భీష్టే ఛాయే స్త ఇత్యర్థః.

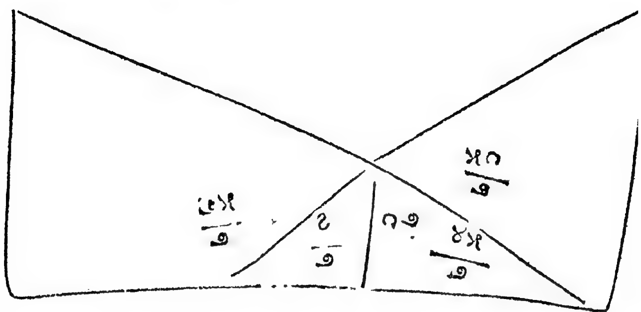
కొందునంగల ఛాయల రెంటికి నంతరము
సాధించు నెడ ఛాయాంతరంబును క
ర్ణాంతరంబును వేర్వేర వర్గించి యా
వర్గాంతరముచే ౫౭౬ భాగించ లబ్ధ
మునందొకటి గూర్చి యామూలముచే
కర్ణాంతరము గుణించి యందు ఛా
యాంతరమును క్రమింప ఛాయాద్వ
యంబులగు.

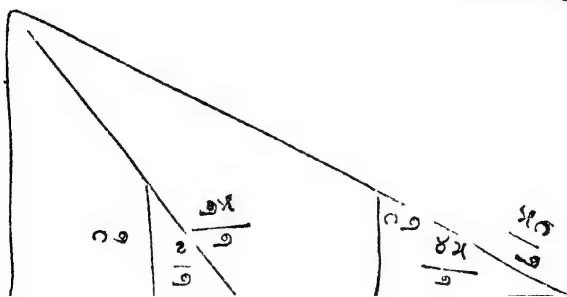
పూర్వోక్తమూలముచే ఛాయాంతర
ముగుణించి కర్ణాంతరము సంక్ర
మింప కర్ణద్వయంబులు దెలియు.

ఉదాహరణం.

నందచంద్రైర్మితంఛాయయోరంతరంకర్ణయోరంతరంవిశ్వ
తుల్యంయయోః। తే ప్రభేవక్తియోయుక్తిమాన్వేత్త్యసౌవ్యక్తమవ్య
క్తయుక్తంహిమన్యేఽఖిలం.

ఛాయాభేదములరునందచంద్రమితములుశంకునకు। ఛాయయొక్కకర్ణవివృతిచాటు విశ్వమితముగా। ఛాయల్వెలిఁ నెఱుఁగఁజెప్పుచతురపురినివాడు దా। వేయేరుంగువ్యక్తా వ్యక్తబీజమనుచున్నాఁడుఁ॥

నందచంద్రైరితి। స్పష్టార్థః। అత్ర ఛాయాంతరం నందచంద్రమితం ౧౯ కర్ణాంతరం విశ్వతుల్యం ౧౩ తయోర్వర్గౌ ౩౬౧

ఈయుదాహరణంబునఁ గొంచు నీడలరెంటికినంతరము ౧౯ యు దానికర్ణంబుల యంతరము ౧౩ యైనఁ గలయెడ నాఛాయ లెట్లుండుననుట.

౧౬౯ అనయోర్విశ్లేషః౧౯౨ తేనర

హిత్రిఘనః౪౭ = శంకు లబ్ధం సైకం

ఛత్త్వా ౨ తేన ఛాయాంతరం ౧౩ హ

తం ౨౬ ఛాయా తదైక్యం ౧౯ దానయోర్ ౭

౮౫ తయోర్యోగే ౭/౨ ౮౫/౨ ఛాయే

స్తస్తే ఛాయే దీపాయుక్తే స్త ౨౪

శావ్య క్తం పాటీగణితం అవ్యక్తం బీజగణి

తం సర్వం వేత్తి మహత్||

అత్ర కర్ణానయన యా ఛాయా ౩ తు

౧౨ కోటిః ఛాయా ౭/౨ భుజః తత్ర్యశ్రే

౧౬౮ ౪౯/౪ యోగః ౬౨౫/౪ కర్ణః

౨౫/౨ కర్ణః ద్వితీయచ్ఛాయా

కు ౧౨ ఛాయా ౮౫/౨ యోగే ౧౬౦౯౬/౪

౨౫/౨ ౧౬౯/౨ కర్ణః

అథ ఛాయాంతరే కర్ణానయనం

యథా ఛాయాంతరం ౧౯ కర్ణాంతరం

౧౩ తద్వర్గౌ ౩౬౧ ౧౬౯ అంతరం

౧౯౨ తేన రహితం త్రిఘనః ౪౭ లబ్ధం

లబ్ధం ౩ సైకం ఛత్త్వా ౨ తేన ఛాయాం

తరం ౧౯ హతం ౩౮ కర్ణాంతరం ౧౩

ఊనం యుతం ౨౫ ౫౧ తయోర్దళే

౨౫/౨ ౫౧/౨ కర్ణౌ భవతః

న్యాసము

ఛాయానయనం

ఛాయాంతరం కర్ణాంతరం

౧౯	౧౩
వర్గం	వర్గం
౩౬౧	౧౬౯

అంతరం

౧౯౨ ౪౭ (ఫలం ౩ $\frac{౧}{౪}$

మూలం ౨

ఛాయానయనం. కర్ణానయనం

కర్ణాంతరం ఛాయాంతరం

$\frac{౧౩}{౨}$ $\frac{౧౯}{౨}$

౨౬ ౩౮

౨౬	౨౬	౩౮	౩౮
౧౯	౧౯	౧౩	౧౩
౭	౪౫	౨౫	౫౧

అర్ధం అర్ధం

౩ $\frac{౧}{౨}$	౨౨ $\frac{౧}{౨}$	౧౨ $\frac{౧}{౨}$	౨౫ $\frac{౧}{౨}$

రూపం

ప్రథమం ద్వితీయం

శంకు	ఛాయ	శంకు	ఛాయ
౧౨	౩ $\frac{౧}{౨}$	౧౨	౨౨ $\frac{౧}{౨}$

వర్గాల వర్గం వర్గం వర్గం

౧౪౪ ౪౯/౪ యుతి- వర్గం ౧౨ ౨౨౫/౪

వర్గయోగం-స ౫౭౬/౪ ౨౨౨౫/౪ రాశీ

౫౭౬-౪౯-౬౨౫/౪ ౪ ౪ ౧౬౦౦ ౫౧/౪ మూలం-౨

మూలం ౨౫/౨

౧ ప్రశ్నలు.

ఛాయాంతరంబు నాలుగు। ఛాయల కర్ణాంతరంబు చతుష్పరిమితం। బైయు న్న ఛాయామితముల। వేయొరుగింపుము వ్యగాఢిబిశదంబేనిక। గిరిమితము ఛాం తరముగుక। శరమితముల కర్ణములనుజడజాతముఖి। ఎరలు నెడ ఛాయమితముల। వే రుగింపుము ఛాయగణితమెరిగిన వేగక॥ నీడలభేదమురగ్రులు। నెడగు కర్ణాంత రంబు నీలాలకయా। నీడలమితములు దెలుపుము। జోడుగలుగనట్టి బుద్ధి జూచితివేనిక సందచంద్రులమితము కర్ణాంతరంబు। ఛాయవిశ్లేష ముగుమునిచంద్రమితము। దీని బలికితివేనయోధీరగణక। పాటియానుబీజగణితంబు బయలనీకు॥

ప్ర ఛాయాంతరం ౪ కర్ణాంతరం ౨ ద్వితీయం ౪-౯-౮ తృతీయం ౧౧-౪ తర్వాత ఛాయాంతరం ౧౯ ౪ ౧౭

అధశంకు ఛాయానయనవృత్తార్థం.

శంకుః ప్రదీపతలశంకుతలాంతరఘ్నః ఛాయాభవేద్వినరదీపశిఖౌ

చ్చభక్తః॥

శంకుచేగుణించిదీపశంకుమధ్యభూమితిక॥ శంకురహితదీపముచేని

శంభజించుఛాయయౌ॥

శంకురితి- ప్రదీపతలస్య శంకుతలస్య చయదంతరం తేనగుణితశ్శంకుః నరే ణవిగతశంకునా ప్రమాణరహితే సతి

దీపమునకునశంకు స్థానంబునకుం గలయంతరభూమానము చేశంకుమానం గుణించిదీప ప్రమాణమునశంకు ప్ర

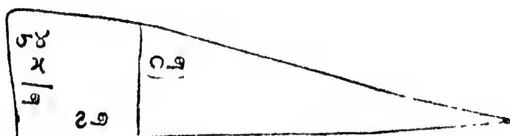
యావద్దీపశిఖోచ్చైరభక్తస్సా ఛాయా భవేత్ - నరశ్శంకుః॥

గుణరాశిని ద్రో బిశేషముచే భజింప ఛాయాప్రమాణంబగు

ఉదాహరణమ్

శంకుప్రదీపాంతరభూస్త్రిహస్తా దీపోచ్ఛ్రితిస్సార్ధకరత్రయా చేత్ । శంకోస్త్రిహస్తాంగుళసమ్మితస్య తస్య ప్రభా స్యాత్కియతీ వదాశు॥

దీపశంక్వంతరపుభూమి త్రికరమితము!: సార్ధత్రికరంబు దీపంబు శంకువరయ। ద్వాదశాంగుళపరిమితిదనరియుండు। దాని ఛాయెంతయగు దెల్పు దాసిగమనా॥

న్యాసః శంకుః $\frac{౧}{౨}$ శంకోః ప్రదీప

స్యచాంతరభూమిః ౩ అనయా గుణితః

$\frac{౩}{౨}$ దీపోచ్ఛ్రితిః $\frac{౭}{౨}$ శంకుప్రమాణే

నానేన $\frac{౧}{౨}$ రహితా $\frac{౬}{౨}$ ఫలేన భక్తే ౩

అనయా భక్తః ప్రాంతశంకుచ్ఛాయామా

నం $\frac{౧}{౨}$ ద్వాదశాంగుళం.

దీపశంకులయంతరభూమి.

$\frac{౩}{౧}$ శంకు $\frac{౧}{౨}$ గుణరాశి $\frac{౩}{౨}$ భాజ్యం.

దీపోన్నతం $\frac{౭}{౨}$ త్రో శంకు $\frac{౧}{౨}$ శేషం

$\frac{౬}{౨}$ హారకం ఇందు భాజ్యహారంబుల భేద

ము తుల్యంబగుట నశించిన హారకము ౬)

భాజ్యం ౩ హారభక్తలబ్ధం $\frac{౩}{౬}$ అపవర్తితే

$\frac{౧}{౨}$ ఛాయామితము.

ఒకనంబరు ప్రశ్నలు.

దీపోన్నతిశిఖత్రికులుగా దీపనరాంతములకు గా సిద్ధులు మూశంకౌ। నాపూపాంగుళములిగా। నోపదని ఛాయ యెంతను వ్యసె చెప్పుమా। నరదీపాంతర మెంబది। కరజలములు దీపమితము కాంతియదె. తొ। పరజలములు ఛ్ఛ్రితోః బుడ। గురవధగుణమంతరంబు పొప్పనసె తొ॥

ప్రశ్న ౧ ౫౬ ౪౦ ౯౬ శంకు ౧౨ ద్వితీయ ౧౩౦ ౧౦ శం ౧౨ తృతీయ ౫౩౦ శం ౧౨

దీపోచ్ఛ్రిత్యానయనాయసూత్రార్థం.

ఛాయాహృత్తస్సకరదీపతలాంతరఘ్నః శంకౌ దీపోచ్ఛ్రయః స్యాదితి బుధీ శంకోర్ధ్వం॥
శంకుచేసినదీపశంకువుమధ్యభూమిని। శంకుఛాయచే భజించి
శంకుచూపదీపం॥

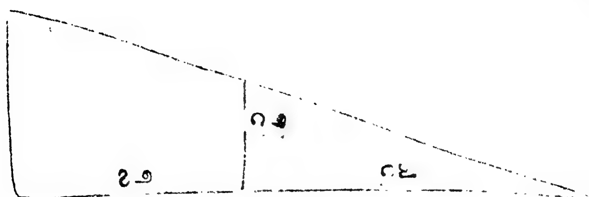
ఛాయచే భాగింపగా శంకుదీపతలాంతరమునకు హెచ్చించగా శంకుపరిమాణము కూడిన దీపోచ్ఛ్రితిఫలమగును॥

దీపశంక్వంతరభూమిని శంకుచే గుణించి ఛాయచే భాగింపలబ్ధమునందు శంకుపరిమాణము కూడినదీపోచ్ఛ్రితియగును.

ఉదాహరణం.

ప్రదీపశంక్వంతరభూస్త్రిహస్తా ఛాయాంగులైః షోడశభిః సమా చేత్।
దీపోచ్ఛ్రితిః స్యాత్కియతీ వదాశు.

అర్కాంగుళశంకువునకు మిత్రమా। మూడుహస్తములు నడుమ। ఆ శంకుఛాయ షోడశాంగుళములు దీపమితము చెప్పు
తెలిసినచో॥

స్యాత్ప్రోయిఛాంతరం ౧/౨ నరదీప తలాంతరం ౩ తేనగుణితః ౩/౩ ఛాయయా ౨/౩ భక్తః ఛేదంలవంచ పరివర్త్యేతి ౩/౨ ౩/౨ లబ్ధం ౯/౪ నరేణ ౧/౨ యుతః తదగ్రాంశనష్టేనా ౧౮/౮ ౪/౮ యోగ ౨౨/౮ ద్విగుణాస్యామపవర్తనా ౧౧/౪ ఇయం దీపో(చ్ఛ్రి)తిః.

౩/౧ గు ౧/౨ రాశ్యో ౩/౨ భాగించు ఛాయచే ౨పరి౩/౩ భా ౩/౨ రా౯/౪ కూడితే ౧/౨ సమ ౧౮/౮ ౪/౮ గూడిన ౨౨/౮ అపవర్తనా దీపోచ్ఛ్రాయము ౧౧/౪

౩ (ప్ర)శ్నలు -

తకాలనందాంగసంబులు పదరు నంత । రమున గలశంకుచాయ గజమితంబైన । దీపకోచ్ఛ్రితియెంతగు దినకరప్ర । మాణకలితుడనై స్వహమున దయానిన ॥ ఏబదంగుళ్ళమ్ము ... శంకున ఛాయ నఖమితంబు ... నేని । దీపమెంతపొడవు నేనిరుమును ... । యంగుళంబులనది యూహించి సనేనితి ॥

(ఉ) అం౯౬ ... ౧౨ చాలా ద్వి అం ౨౦ చా ౨౦ తృఅం౩౦ చా౧౦

దీపశంకుతలాంతరభూజ్ఞానం

వ్యస్తాగ్రం -

విశంకుదీపోచ్ఛ్రాయసంగుణాభా శంకూద్ధృతా దీపనరాంతరం

స్యాత్ ||

శంకురహితదీపమునను ఛాయహతముజేసియా। శంకుచేభజింప

దీపశంకుమధ్యమహియగున్ ||

విశంకురితి- భా శంకుఛాయా విశంకుదీపోచ్ఛ్రాయసంగుణా శంకునూనరహితో యో దీపోచ్ఛ్రాయః తేన గుణితా శంకూద్ధృతా శంకునా నేన భక్తా సతీ దీపశంక్వంతరభూమిః స్యాత్

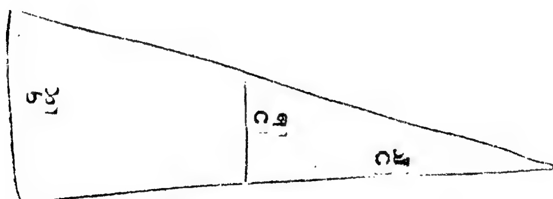
దీపోన్నతిని శంకును వ్యవకలించి ఛాయచేత గుణించి శంకుచే భజించిన నంతరభూమానములభ్యంబగు.

ఉదాహరణం- పూర్వశ్లోకశేషం

దీపశంక్వంతరముచ్యతాం మె ||

అర్కప్రమాంగుళంబులట శంకుమితమందు। సార్ధత్రికరదీపసన్నిహిత। భూమినిడగ ఛాయమొనయున్నృపాంగుళి। దీపనరములమ్మ

దెలుపుడమి ||

పూర్వోక్తఏవ దీపోచ్ఛ్రాయభా యామితిశ్చ- శంకుశ్చ- న్యాసః యథా ఛా ౨/౩ శంకుః ౧/౨ దీపోచ్ఛ్రాయః ౧౧౮౦/౪ తరార్ధం సమచ్ఛేదార్థ ౨౨౦/౮ అంత

దీపోచ్ఛ్రాయః ౭/౨ (త్రా) శంకుశేషం ౬/౨ గు ఛాయచే ౨/౩ రాశి ౧౨ భాజ్యం హరం శంకుః ౧/౨ పరి ౨/౧ గు ౧౨/౬ రాశి ౨౮/౬

రాశిఫలం ౨౮

తథా ౧౮/౮ అయం విశంకుదీపోచ్ఛ్రాయః తే

న ౧౮/౮ భా ౨/౩ గుణితా ౩౬/౨౪ శంకునా

౧/౨ భ క్తా ఛేదం లవంచ పరివర్త్యేతి ౨/౧

౩౬/౨౪ గుణితః ౭౨/౨౪ హరేణ ౨౪ భ క్తా ల

బ్ధం దీపనరాంతరం హస్తాః ౩

౧౧/౪ (తో) ౧/౨ నవు ౨౨/౮ ౪/౮ శే ౧౮/౮

అపవర్తితే ౯/౪ గు ౨/౩ రాశి ౧౮/౧౨ భా ౧/౨ ప ౨/౧

౧౮/౧౨ రాశి ౩౬/౧౨ అపవ ౧౨ లబ్ధం ౩

౪ ప్రశ్నలు.

తత్కాలాత్రియమితంబుదనరుదీపంబుల| చాయయెస్మిదైనవానదీప| ముసదుశం

కునదును మొనయునంతరమెంత| వేగబలుకుగణితవేదివేసి|| శరయుగాంగుళముల గల

దీపితాఛాయ| నఖమితాంగుళంబులందుదీవ| నరవిరామగుమెట్టునిష్టదీపంబు| ఛాయ

చాంసమిలముచసినపెప్పు||

ప్ర-దీ౧౫ చా౮శం౧౨ ద్వితీ౨౦చా౨౦శం౧౨ తృతీ౧౮చా౧౦శం ౧౨

శంక్వానయనసూత్రం.

ఛాయా దీపమునగుణించి ప్రభయు తాంతరత్నిలీ౯| విభజనంబు

జేయశంకుమితతమానమప్పెడు౯

ఛాయచేతదీపముగుణించిచాయతోనంతర భూమిగూడిన రాశిచేతభజిం

పశంకుమానంబగు.

ఉదాహరణము.

అంతరపుభూమిజలమితహస్తనమితి| దీపమితిపిశ్యాంగులు దెలియ

ప్రభయు| వసుమితాంగుళము గుచునుపరలు నెదన| శంకుమానంబబ

లుకుముసారసాక్షి.

౧౫౬

౯౬ ౮

ఛాయ౧ గుణీప౧౩ రాశి౧౩ భాజ్యం ఛాయ౧ అంతరభూమిర్ణపు౧ ౧౭
౩ ౨ ౬ ౩ ౧ ౩ ౩

రాశి౧౩ హారం.

హారం౧౩ హరి౩ సుభా౧౩ రాశి౩౯ అపవర్తనా రాశి౧౭ శంకుమానం.
౩ ౧౩ ౬ ౭౮ ౨

౫ ప్రశ్నలు.

తరణి తిథులు శిఖయు తరణి నంతాంగుళ । మంతరంబు ఛాయ మదగజములు । కనిన శంకు వెంత కరజలంబులి శ్రీపు । లల సఖంబులైన జెలగు నెంత ॥ గజజలధులు శిఖయు । భాగ్న్యంతరమును । ఛాయ చందమిరము చనదు చోట । శంకు మితము జెప్పు ఛాయావ్యవహృతి । విదితమైన దినిరి ద్రుమాక్షి ॥

ప్రదీ౧౫౬ అం౯౬ ఛాయ౮ ద్వితీ[illegible]౧౫౦ ఛా౧౦ తృతీ[illegible]అం౩౭ ఛా౧౧

ఛాయాప్రదీపాంతరదీపోచ్చ్యజ్ఞానాయ

ఛాయావృత్తం ॥

ఛాయాగ్రయోరంతరసంగుణా భా ఛాయాప్రమాణాంతరహృద్భవేద్వా । భూశంకుఘాతః ప్రభయా విభక్తః ప్రజాయతే దీపశిఖౌచ్చ్యమేవమ్ ॥ త్రైరాశికేనైవ యదేతదుక్తం వ్యాప్తం స్వభేదైర్హరిణేవ

విశ్వమ్ ॥

ఛాయాగ్రంబుల యంతరమును తివేసిన ఛాయాద్విరాశ్యంతర [illegible] ఛాయాయు
గ్మశేషంబు భక్తమగుచున్నదానొండు భూమానము । ఛాయాభక్తము భూమి
శంకుహతి దాన్ని [illegible] ఛాయానే [illegible] రాశిక [illegible]
జానె పరమ్పరన్[illegible]

ఛాయాగ్రయోరంతరసంగుణా ఛాయా
ద్వయస్యాగ్రయోరంతరేణ గుణితా ఛా
యా ఛాయాద్వయప్రమాణాంతరే
ణహృతా సతీ భూమిర్భవేత్.

భూశంకుఘాతః ప్రభయా భ
క్తః ప్రదీపోచ్ఛ్రితా భవేత్.

ఏవంత్రైరాశికేనగణితంవ్యక్తం
యదేతద్వ్యర్థోపదర్శనంబహుత్రైః । తత్ర
వ్యక్తంతత్రమహా - హరిణాక్షస్యనిన - యచ
ఛాభక్తజనమనఃక్లేశాపహారిణా హరి
ణాక్షిలజగజ్జనస్త్రైలోక్యవిజ్ఞాన - సంభవ
పనభవనగిరిప్రభృతయఃసకలనగనగరాధిపైః
సైన్యఘనైర్బ్రహ్మనకద్వాన్యస్తం విలక్షి
లమపిగణితంత్రైరాశికేనవ్యాప్తమితి.

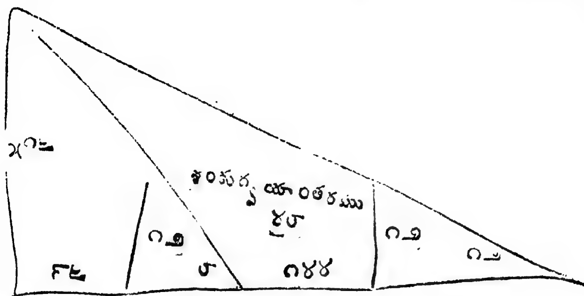
ఛాయాద్వయాగ్రముల అంతర
భూమానమును ఛాయా ద్వయంబులచే
వేర్వేరగుణించి ఛాయాద్వయాంత
రముచే భజింప ఛాయాంతర దీపభూ
మానములగు.

అంతర భూమి శంకుచే గుణించి
ఛాయచే భాగించిన దీపోచ్ఛ్రాయంబగు.
నిదియె త్రైరాశిక క్షేత్రం
బులనుట

ఉదాహరణము

శంకోర్భార్కమితాంగుళస్య సుమతే దృష్టా కిలాష్టాంగుళా । ఛాయా
గ్రాభిముఖేకరద్వయమితే న్యస్తస్య దేశే పునః । తస్యైవార్కమి
తాంగుళా యది తదా ఛాయాగ్రదీపాంతరం దీపోచ్ఛ్రాయముదీరయద్వ
దక్షవద్యాశు ఛాయాభిధానే విచేష్ట ॥

సుమతీ ఛాయావ్యవహారాభిధానవ్యవహృతిలో సాంప్రదాయగాం తేలిసినా । కమితకానా
రచాయదగ్రమితస్థాయిరంజిల్లినాచాయకులో । సమహాస్తప్రయుసిల్పునాన
రశనశాజానా. దినూరాంగులలో । విమల స్థైసప్రదీపశ. పవియులో
వేరల్పుదీపో చ్ఛ్రితో ॥

శంకోరితి. అర్కమితాంగుళస్య శంకోః ఛాయా హస్తమితే అష్టాంగులా దృష్టా ప్రథమఛాయాగ్రాద్భూమౌ తస్య ప్రథమశంకోః హస్తద్వయమితే దేశేన్యత్ర స్థాపితస్య తస్యైవ శంకోః ఛాయా ద్వాదశాంగులా యది తదా శంకుద్వయప్రదీపాంతరం దీపోచ్ఛ్రాయం చ వద.

న్యాసః. యథా ఛాయాగ్రయోరంతరం అంగుళాత్మకం ౪౮ తేన ఛాయే ౮ ౧౨ గుణితే ౩౮౪-౫౭౬ ఛాయాప్రమాణే ౮-౧౨ తదంతరం ౪ తేన హృతే లబ్ధే ౯౬-౧౪౪ ఏతే ప్రథమద్వితీయశంక్వోశ్ఛాయాగ్రయోశ్చ ప్రదీపాంతరం భవతః ॥ ....*

ప్రదీపోచ్ఛ్రాయః భూః ౯౬-౧౪౪ ప్రథమశంకుః ౧౨ భూశంక్వోర్ఘాతః ౧౧౫౨-౧౭౨౮ ప్రథమఛాయయా ద్వితీయో ద్వితీయఛాయయా చ భక్తౌ లబ్ధం అంగుళాత్మకం

ఈయుదాహరణంబున ౧౨ అంగుళముగల శంకునందు ఛాయ ౮ అంగుళంబులు నా శంకుఛాయకు ౪౮ అంగుళములనుంచు శంకునకు ఛాయ ౧౨ అంగుళములునుయుండె నేని యాశంకుద్వయంబులకును దీపంబునకుంగల యంతరంబును దీపోన్నతంబును దెలుపుమనుట.

ఛాయాగ్రాంతరభూమి ౪౮

ఛాయ ౮.౧౨

అంతరభూమ్యానయనము

ప్రథమము.

$$\frac{౪౮ \times ౮}{౪) ౩౮౪}$$

౪) ౩౮౪ ఫలము ౯౬

ఛాయాగ్రాంతరము

శంకుమూలాంతరము ౯౬

ద్వితీయము

$$\frac{౪౮ \times ౧౨}{౪) ౫౭౬}$$

౪) ౫౭౬ ఫలము

౧౫౬ చతుర్వింశత్యాప్తే లబ్ధం హస్తాత్మకం దీపోచ్ఛ్రాయం ౬ $\frac{౧}{౨}$

ఏవమత్ర ఛాయావ్యవహారే త్రైరాశికకల్పనయా నయనం వర్ణితే। తద్యథా.

ప్రథమఛాయాయాః ద్వితీయఛాయా ౧౨ యావతావయవేనాధికా తావతా ఛాయావయవేన। యది ఛాయాగ్రాంతరతుల్యా భూలభ్యతే తదా ఛాయాయాః కిమితి. ఏవం పృథక్పృథక్ఛాయా ప్రదీపతలాంతర ప్రమాణం లభ్యతే. ప్ర ౪ ఫలం౫౨ ఇ౮ ఫలం౧౦౪ ప్ర ౪ ఫలం౫౨ ఇ౧౨ ఫలం౧౫౬

ఏతే ఛాయాగ్ర ప్రదీపాంతరభూ ప్రమాణే స్తః తతో ద్వితీయం త్రైరాశికం యది ఛాయాతుల్యే భుజే శంకుః కోటిః తదా భూతుల్యే భుజే కియతీ కోటిరితి ప్ర ౮ ఫలం౧౨ ఇ౧౦౪ లబ్ధం దీపోచ్ఛ్రాయం ౧౫౬

ప్ర ౧౨ ఫలం ౧౨ ఇ ౧౫౬ అత్రాపి గుణకహారయోస్తుల్యత్వాన్నాశే లబ్ధం ౧౫౬ సమానం.

ఏవం పంచరాశికాదికమఖిలం ద్విత్ర్యాది త్రైరాశికకల్పనయా సాధ్యం

౧౫౬

ఛాయాగ్రాంతరం	ద్వితీయఛాయాగ్రాంతరం
శంకుమూలాంతరం	శంకుమూలాంతరం
౯౬	౧౪౪

దీపోచ్ఛ్రాయానయనం.

ప్రథమశంకుః	ద్వితీయశంకుః
$\frac{౧౦౪}{౧౨}$	$\frac{౧౫౬}{౧౨}$
౮) ౧౨౪౮	౧౨) ౧౮౭౨
ఫలం.	ఫలం.
౧౫౬	౧౫౬

త్రైరాశికన్యాసః.

ప్రమాణరాశి ఛాయాంతరం ఛాయాగ్రాంతరభూమి ఫలం ౫౨ ఛాయా ఇచ్ఛా.

ప్రథమం.	ద్వితీయం.
ప్ర ౪ ఫలం ౫౨ ఇ ౮	ప్ర ౪ ఫ ౫౨ ఇ ౧౨
౪) ౪౧౬	౪) ౬౨౪
ఫలం.	ఫలం.
౧౦౪	౧౫౬

దీపోచ్ఛ్రాయానయనే త్రైరాశికం.

ప్రమాణం ఛాయా శంకు ఫలం అంతర భూమి ఇచ్ఛా

ప్రథమం.	ద్వితీయం.
ప్ర ఛాయా ఫలం శం ౧౨	ప్ర ఛా ౧౨ ఫలం శం
౧౨ ఇచ్ఛా భూ ౧౦౪	ఇచ్ఛా ౧౫౬

౯|౧౨౪౯|౧౫౬ ఇందుగుణహరం
(బులు-

తుల్యంబులగుటనశించినఇచ్ఛ
లబ్ధమునందె.

౧౫౬.

ఇట్లుపంచరాశికాదులన్నియు౧
త్రైరాశికాదులవలనసాధ్యములగుట
ఫలితార్థము.

౬ ప్రశ్నలు.

ద్వాదశాంగుళములదనరుశంకుఛాయ యారంగుళంబులై యలరుచుండ । నాఛాయచక్కటిశక్రసుణాంగుళ దూరమందిడినట్టి సూరనమ్మి । తాంగుళశంకున దక్షిణమితంబైనచాయగన్పడుచోటజందలాంతి । దీపోచ్ఛ్రయంబునాదీపశంకుద్వ యాంతరములు వేర్వేరదనగజెపుము । అట్లుఛాయలు రసవిధులందుర నగుణాంతరం బునగిలచోటనవిమెదెలుపు । మఱియుఱసంబులుస చాయచయుగము । లంతరమ్ము నగినచోటనెంతయగును.

ప్ర-చా. ౧౨ అంతరం. ౩౦. ద్వి-చా. ౧౬ అంతరం ౩౬ తృ-చా. ౨౦ అంతరం ౩౨

తద్ధనమఖిలం గణితంజాత త్రైరాశికేనవ్యాప్తం
యద్వైతంబహుభిః కల్పనాభేదైః కిమిత్యాశం

వ్యాఖ్య.

యత్కించిద్గుణభాగహార విధినా ప్రశ్నోత్తరం గణ్యతేతత్త్రైరాశికమే
వనిర్మలధియామేవావగమ్యంవిదాం । ఏతద్యద్బహుధాస్మదాదిజ
డధీబుద్ధిప్రవృద్ధ్యైబుధైస్తద్భేదాన్సుగమాన్విధాయరచితం ప్రా
జ్ఞైః ప్రకీర్ణాదికం ॥

యత్కించిదితి । ఏవం త్రైరాశికేనవిదాంనిర్మలధియాంజ్ఞా
తుంశక్యమేతత్ । యత్పృష్టాస్తద్భేదాన్ త్రైరాశికభేదాన్

సుగమం కృత్వా ప్రకీర్ణాదికం చరవికం । శతవస్త్రాదివిదధి
యాం బుద్ధిప్రవృద్ధ్యై స్త్రీహితునోక్తం ||

ఈవిధభేదములెల్లను పావన త్రైరాశికమున బడయగదగుదా । నానాభ
వాత్మభేదము । గావించు ప్రపంచలీలగనుగొనసుందరా ||

అట్లైననివియెల్లనిట్లొకవిధియింప బడెనన హేతువు గడకడపదు । యిందే
కబీజంబునందే గణితముల్ హారగుణాదులచేనర్థిం దెలియ । నదియె
ల్ల త్రైరాశికవిధిచే నిమాలమతులకేయవగమ్య మానమగుట । నట్టిభేద
ములాన్ బోటిజడబుద్ధులు దెలియటకునై లలితఫణితి । ప్రాజ్ఞబుద్ధులచేత
న ప్రచురమగుచు । లలితగతిని ప్రకీర్ణాదిలక్షణములు । లక్ష్యయుక్త
ములగునట్లు రచితమయ్యె । ననుచు దెలియుడు ప్రాజ్ఞులనయము మీర ||

ఉత్తరములు. ౧నంబరు.

మొదలిటనైదుసలొమ్మిది । పదితంబగు రెంటనష్టి పదిమితములుగున్ । పదియా
రైదుననమూటను । మొదిమువ్వదివదియునాదులొలగదు ఛాయల్ ||

ప్ర. ౫.౯ ద్వి ౯-౧౬ తృ ౫.౧౬ చ౧౬.౩౦

౨నంబరు. ౩. ౪. ౫

ఈనాల్గు ప్రశ్నలకును । జాపుగనొందాయులు తమకుజనునుత్తరముల్ । గానబ
లుకనావశ్యము । గానము దేశ్వరబలుక గాణకవర్యా ||

౬నంబరు.

కరగిరులు వియత్తరణులు లరగచ్ఛందములు దీపకోన్నతులు తుదల్ । మరిరసరా
ములు ఖగుణములు రెండులునాధ్యభాంతరోన్నతభూయుల్ । ప్రదీప ప్రథమశం
క్వంతరం ౩ ద్వితీయద్వితీయం ప్రథమశంక్వంతరం ౩ ద్వితీయ ౫ వృదీ ౧ ప్రథమ
శంక్వంతరం ద్వితీయ

గురుభాస్కరాచార్యరచిత । వరహిందిమహీధరార్యవినుతంబగుచున్
పరగెడు ఛాయావ్యవహృతి । హరితనకృష్ణుండొనరెనాంధ్రము
గాగన్ ||

శ్రీవేంకటార్యసద్గురుబ్రహ్మణేనమః

కుట్టకవ్యవహారః ప్రారంభః

నమః

అథాతత్స్వరూపంయథా

కుట్టకంబనఁ బెనఁగుననఁగోరి యొక్క । రాశి స్వేష్టగుణంబందిరమణ శేష ।
హీనయుక్తంబు హారకహృతము నొంది । ఫలము పూర్ణాంక మగునట్లు బరఁ
గఁజేయ ||

ఈ కుట్టకవ్యవహారంబున - భాజ్యంబన భాగింపఁదగు రాశియు - హారంబన హరిం
చెడు రాశియు - శేషంబనఁ గలిపెడు రాశియు ననియంకటసంజ్ఞలు దెలియందగు - వల్లి
యనఁ దీఁగవలె క్రిందికి దిగుచుండు నంకంబుల రీతి సంజ్ఞయగు - నిందువలనఁ గల ప్రయోజ
నము - పైనోడు హారభాజ్యరాసులు భిన్నంబులగు నెడ నట్టి రాసుల పూర్ణాంకంబులుగా
నొనర్చి యంకముల గుణించు గుణక ఫలరాసుల నభిన్నంబులగునట్లును - నిశ్శేషంబులగునట్లు
నుం జేయు వ్యస్తత్రయరాశిక్రియావిశేషంబని విచారింపఁదగు దీని క్రమంబు నవివ
రింపంబడియెడు -

తత్రాదావపవర్తనమాహ వృత్తేన -

భాజ్యో హారః క్షేపకశ్చాపవర్త్యః కేనాప్యాదౌ సంభవే కుట్టకార్థం
యేన ఛిన్నౌ భాజ్యహారౌ న తేన క్షేపశ్చైతద్దుష్టముద్దిష్టమేవ ||౧||

ఇట్టి కుట్టకమున నెగడు రాసులు మూఁడు భాజ్యహారక్షేపభవ్యసంజ్ఞ । నలరు
నీమూఁడును నటదృఢంబులు జేయఁదగు నపవర్తనంబగు నెడలను । హారభా
జ్యంబుల నపవర్తనము దేన జేయంగబడు క్షేపమేలమి దాన । జేయఁగబ
డదేని సిద్ధించదట్టి శ్లోనదిదుష్టము దిష్టమనఁగ నెగడు ||

శేషము-త్రిఁజవిధియందు ప్రాయంబిదు-

భాజ్యేతి-ఆదౌ కేనాప్యంకేన సతి సంభవే-కుట్టకార్థం-భాజ్యః। హారః-క్షేపకశ్చ-అపవర్త్యాః-యేనాంకేన భాజ్యహారాభిన్నౌ- అపవర్తితౌ-తేన చేత్- క్షేపో నా పర్తితుం శక్యః తదా తదుద్దిష్టం దుష్టమేవ॥

కుట్టకము చేయుకొఱకు పైన చెప్పిన-భాజ్య-హారక్షేపకంబులు మూడును నపవర్తనము చేయుట కనుకూలంబగునే డనపవర్తించవలయు • వట్టిచో భాజ్యహారంబుల నపవర్తనము చేయదగు నంకము చే క్షేపము నపవర్తనము గాదయ్యె నేనియా ప్రశ్నము దుష్టంబు. అనగా నందు కుట్టకము లభించదనుట.

అపవర్తనాంకజ్ఞానసూత్రం.

వృత్తేనాహ.

పరస్పరం భాజితయోర్యయోర్యశ్శేషస్తయోస్స్యాదపవర్తనం సః॥ తేనాపవర్తేన విభాజితౌ యౌ తౌ భాజ్యహారౌ దృఢసంజ్ఞితౌ స్తః॥ ౨॥

సీసశేషంగతి.

హరభాజ్యములను సన్యోన్యభక్తంబు । జేయ నెడల తుదిని జెలగునంక
మట్టి రాశియుగ్మ మపవర్తనము జేయఁగిన యంకమనుచు నగును దెలియ॥

అయ్యపవర్తనరాశిని । దయ్యనహర భాజ్య క్షేపస్థానా. క. బుల్ । నె
య్యముతోఁ డభజించిన । నొయ్యన నదిదృఢసమాఖ్యలౌ నిందుఁ ఫలముల్॥

తేనాపవర్తేన ఇత్యుక్తం పూర్వసూత్రే-కతత్ప్రథమం జ్ఞేయమిత్యత ఆహ-పరస్పరమితి-యయోర్భాజ్యహారయోః పరస్పరం విభాజితయోస్సతోః యశ్శేషః స్యాత్ స విభాజకః తయోరప

ఇయ్యపవర్తనవిధి ౩౯ ౪౦ పైద్యములోను పన్యసించిదియుండుట పలి నని చెప్పుటచునా వశ్యంబయ్యె. నవ్విధికి నిచ్చట ముఖ్య ప్రయోజనంబగుట నాచార్యులచేసిచ్చట దెలుపఁబడియె నని

వర్తనం స్యాత్-ఏవం తేనాపవర్తేన విభాజితౌ యౌ భాజ్య హారౌ తౌ దృఢ సంజ్ఞితౌ స్తః॥

యనట్లు పవర్తితంబులగు రాశిత్రయంబును దృఢంబులను సంజ్ఞలు గలయదియగు నని యును-విచారించందగు

అథవల్లీ స్వరూపనిరూపణేసూ:

సాధనవృత్తేనాహ -

మిథో భజేత్తౌ దృఢభాజ్యహారౌ యావద్విభాజ్యే భవతీహ రూపం ।ఫలాన్యథోధస్తదధోనివేశ్యః క్షేపస్తదంతే ఖముపాంతిమేన ।స్వోర్ధ్వే హతేంత్యేన యుతే తదంత్యం త్యజేన్ముహుస్స్యాదితి రాశియుగ్మం ||౩౪౦

అన్యోన్యంబు భజింపనా దృఢములౌ హారాంక భాజ్యాంకముల్ । జన్యంబౌ ఫలముల్ తా క్రమమై జాలొందనొందొంటికిన్ । విన్యాసంబుల థస్థితంబులగుచు న్విక్షేపమా క్రిందుగా । శూన్యంబా డనుండునట్లు గ్రమమై శోభిల్లుచున్నందగున్ ॥

భజియించునెడల రూపము । భజకాంకమునందు నిల్చు పర్యంతంబున్ । భజియింపవలయు దొంతి । భజనము హారాంకమున నెబరకస్వలయున్ ॥

ఆలతలోనంత్యాంకము । క్రాలుచు నంత్యంబు నగగడగును పాంత్యం । బైలలి సమీపితాంకము । నీలీల సమాప్తి దాక నెగడును సంజ్ఞల్ ॥ అంత్యస్థానము నందు నున్న యి మటన్న యుపాంత్యద్వయ దేశస్థితో । పాంత్యాంకంబున స్వోర్ధ్వమును గుణితమై బాగొప్ప స్వాధస్థమౌ । నంత్యాంకంబును గూడనిట్లు మరియున్నట్లాంచిగా విడిచుచో । నంత్యంబు లోవ్వడు వంగయుగ్మక మితిన్నట్లాం

ము రాసుల్దగన్ ॥

మిథ ఇతి- తౌ భాజ్యహారౌ మిథోఅన్యోన్యం భజేత్-యావద్భాజ్యే రూపం ఏకోంకో భవతి-

పూర్వసూత్రలబ్ధంబులగు దృఢభాజ్యహారంబులతో లుత హారము చే భాజ్యంబు భజింపవలయు - నట్టిచో టహారాంకంబధికంబగ్యోనేసియా ఫలస్థానమున నున్నయి దవలయును - విదప క్రము

భుజనేలస్థాః-ఫలానిలభో ధో కల్లీవ ద్-స్థాప్యాని-

తదధః-ఫలానామధస్థాత్ - ద్వేశః స్థాప్యః - తదంతే చేహాంశైకః సూర్యం స్థాప్యం-

ఈ హాంతిహేనః అంత్యోపరిస్థానాంతే నహోపర్యాహతే అంత్యేనయుతే నవితత దంత్యాంత్యచేత్.

ఇతిరుహ్యుత్పత్తే సతి - సర్వోపరిస్థే ఉహాంతిహీనహతే అంత్యేనయుతే-అంత్యత్యాగే ఉహాంతివాభాజాత్ - రాశయస్స్యుశ్చిష్టః ||

బునదిన్న రాశిచేసిద్ధరాశియవరాన విధానంబునభాగించునట్టుపరస్పరము భాగించునెడ కడవలనొకటి మిగులునంతవఱకు భాగించవలయు.

అలబ్ధంబులు వరుసగా నొకటిక్రింద నొకటిగాతిరిగా వ్రాసినట్టు చెవలయు.

ఆ క్రింద శేషహారంబును-నా క్రింద సున్నయును బెట్టుమీదినుండి తిరగ క్రిందికి దిగినట్టుల నుంచవలయు.

ఇట్లుంచిన తిరగ యుండుకడపటి దియంత్యంబనియు- దానిపై దియుపాంత్యంబనియు సంకేతింబులగుటంజేసి ఈ హాంతిమంబగు శేషహారకముచే నొక్కయంకము గుణించి దానికంత్య సంజ్ఞంబగు సున్న కలిపి యుపాంత్యము తుడువవలయు. అంతఅంత్యంబు విడుచుటవలనను పాంత్యంబంత్యంబగు-నిట్లుక్రమంబున దేనియునది

ఇట్లుక్రమంబున తీగనసించునంతవఱకు చేయునెడ అంతటికిసిద్ధంబు రాశి ఈ హాంతిమముచే గుణించి [illegible] అంత్యముగూర్చుటచేతయునయ్యంత్యము విడుచుటచేతయు - సంఖ్యకు లేకపోవు- అంత్యము లేకయెడను పాంత్యసంజ్ఞవహించుటవలన రాశిద్వయము సిద్ధించెనని విచారించవలెను.

తత్ర గుణఫలస్వరూపమాహ.

అర్ధేన

ఊర్ధ్వో విభాజ్యేన దృఢేన తష్టః ఫలం గుణస్స్యాదపరో హరేణ ॥ ౪॥

ఏవం తదైవాత్ర యదా సమాస్తాస్స్యుర్లబ్ధయః ॥

ఆయుక్తంబులనూర్ధ్వరాశి దృఢమౌ భాజ్యంబు తష్టంబొగిన్ జేయంగాం

చు ఫలంబు డాగుణమగున్ జెల్వొందుహారంబునన్ జేయందష్టము సన్యమీ

త్రియదగన్ సిద్ధించుపల్యంబులౌ నాయంకంబులు యుగ్మసంఖ్యలగు

చున్ నల్వొందునాదిక్కునన్ ॥

తత్ర ఊర్ధ్వోంకో దృఢభాజ్యేన తష్టో భక్తో- శిష్టః ఫలం స్యాత్ -అపరో అధస్థోంకః హరేణ దృఢేన తష్టస్సన్ గుణః స్యాత్.

అందుపై నిలిచిన రాశిని దృఢభాజ్యంబుచే భాగింప శేషము ఫలంబగు-

క్రింది రాశిని దృఢహారంబుచే భాగింప శేషము గుణకారాంకంబగు-

ఇందు విశేషము- భాగించునెడ వియ్యంకము తో దృఢభాజ్యమును గుణించినయూర్ధ్వరాశియందు వ్యవకలింపబడియె నయ్యంకంబునను దృఢహారరాశి గుణించి రెండవరాశియందు వ్యవకలింపవలయు ననివక్ష్యమాణంబగుటవలన సూచింపబడియె - అనగా ఫలములు భయత్ర తుల్యంబుగానుండవలయుననుట-

ఏవం తదైవేతి- యదాత్ర లబ్ధయోవల్లీ రూపాః సమాః ద్వ్యాదికాస్స్యుః

ఇట్లు ఫలగుణంబులు లభించుట పూర్వోదాహృతంబగు తీగెయందు లభించువ రసలు- రెండు- నాలుగు -ఆదు మొదలగు సరిసంఖ్యలుగానుండు విషయంబులయందే నని నియమము విచారించవలయును.

చేద్విషమాస్తదానీం। యథాగతౌ లబ్ధిగుణౌ విశోధ్యౌ
స్వతక్షణాచ్ఛేషమితౌ తు తౌ స్తః॥౫

ఎయ్యెడవల్లీ ఫలములు। బెయ్యన విషమంబులగుచు బాల్గొనియుం
డు। నయ్యెడ నాశేషంబుల। నెయ్యముగ స్వతక్షణముల నెడపగ
వలయు॥

యదాలబ్ధయో విషమాః స్యుస్తదా యథాగతౌ ఉక్తవిధినాప్తౌ లబ్ధిగుణౌ స్వతక్షణాత్ భాజ్యహారరూపాత్ శోధ్యౌ - శేషతుల్యౌ లబ్ధిగుణౌ భవతః-

అట్లుగాక వల్లులు ౩. ౫. ౭ గా వలగుచేని సంఖ్యలు గామండు నెడ పూర్వ విధిచేత లభించు శేషసంఖ్యలు తమతమ హారరాసులలో వ్యవకలించు శేషంబులు ఫలగుణరాసులగు

౧ ఉదాహరణము

ఏకవింశతి యుతం శతద్వయం యద్గుణం గణక పంచషష్టియు
క్। పంచవర్జితశతద్వయోద్ధృతం శుద్ధిమేతి గుణకం వదా
శుతం ॥

చా(గ్ర) నే(త్ర) భుజంబులో చంచలాక్షి। యెట్టి గుణమున గుణియించి
యిమరసములు। కూడి శరనందచం(ద్ర)ుల గొనగ చాలు। శుద్ధినొందు
మ గుణము దిబుద్ధి గనుము॥

విశేష-హే గణక- ఏకవింశతియుతం శతద్వయం యద్గుణం యేన గుణితం పంచషష్టియుతం పంచోనశతద్వయేన భక్తం సత్- నిశ్శేషం స్యాత్ - తం గుణం ఆశు వద -

ఈ యుదాహరణంబునం భాజ్యము ౨౨౧ హారము ౧౯౫ క్షేపము ౬౫ అనగా యిన్నూట యిరువై యొకటియు సంఖ్యచే గుణించి అరువది యైదుగలపి నూటతొంబదియైదుచే భజింప శేషము లేకయు భిన్నముగాకయు ఫలములభించు. అట్టి గుణకారాంకము బలుకుమనట

భాజ్యః ౨౨౧ హారః ౧౯౫ క్షేపః ౬౫

అత్ర పరస్పరభాజితయోః భాజ్యభాజకయోః శేషః ౧౩ అనేన భాజ్యహారక్షేపాః అపవర్తితాః జాతా దృఢాః భాజ్యః ౧౭ హారః ౧౫ క్షేపః ౫ అనయోః

౧౯౫)౨౨౧(౧ ఇందుకథపలల
౧౯౫ భాగించునంకము ౧౩
౨౬)౧౯౫(౭ గనుక అపవర్తనాంకము.
౧౮౨
౧౩)౨౬(౨ (౧౩)
౨౬

దృఢభాజ్యహారయోః పరస్పరభక్తయోః లబ్ధిగధోధః తదధః క్షేపః తదధః శూన్యం నివేశ్య జాతా వల్లీ - ఉపాంత్యేన స్వోర్ధ్వే హతే ఇత్యాదినా కరణేన జాతం రాశిద్వయం ౪౦-౩౫ ఏతౌ దృఢభాజ్యహారాభ్యాం ౧౭-౧౫ తష్టౌ జాతౌ లబ్ధిగుణౌ ౬-౫ తథా భా- ౨౨౧ పంచగుణితాః ౧౧౦౫ పంచషష్ట్యా ౬౫ యుతాః ౧౨౭౦ హారేణ ౧౯౫ హృతాః లబ్ధః ఏవం అన్యత్ర॥

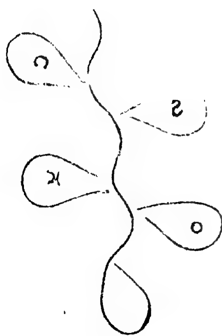

నిష్పన్న దృఢభాజ్యహారక్షేపములు

దృ-భా౧౭ దృ-హా౧౫-దృ- క్షే౫
వల్లీ.

౧౫)౧౭(౧
౧౫
౨)౧౫(౭
౧౪
౧

౫ ఉపాంత్యం
౭ స్వోర్ధ్వం
౩౫
౦ అంత్యం
౩౫
౧ స్వోర్ధ్వం
౩౫
౫ అంత్యం
౪౦
యిట్లు చేయ శేషరాసులు.

౧ ప్రశ్నలు.

అబలబలుల్కుఱు రక్షగుణంబులెట్టి యంక గుణము యిచం (ద్రా) ధ సంకలన

తారాగధృతి భక్తసైనచో వేగబలుల్కు కుట్టక విధంబు కదుది గురుతు గనిన ॥ బాహుజల

లోకములు దేవవధము నర్ప వధ నందయుతంబయి యమరచంద్ర హారణమందనిక

గ్రక్కదు గుచు వెలయు । నట్టి గుణములబలుకు మోయబల (గ్ర) శకు ॥ కరర హొబ్బలు గుణి

యించుగణితమిశము । బలుకుజలవస యుతమయి భాముననంద । (భు) తులబాల్గానని శ్న

షగలిసి వెలయు । గుణఫలంబులు వేర్వేగ నొంగ గుమిఖుడ ॥

ప్ర - భా ౩౦౬ సంగ ... ౧ద్వి - భా ౩ ... ౧౩౩ ...

౧౭౯ ...

సూత్రం.

భవతి కుట్టకవిధౌ యుతిభాజ్యయోస్సమపవర్తితయోరపి హా గుణః ॥ భవ

తి యో యుతిభాజకయోః పునస్స భవేదపవర్తన సంగుణః ॥

గుణన గుచు ద్వయ భాజ్య యుతి కుట్టకమునందపవర్తనంబులై । గణకనగున

స్సనాఫ ... నని ... పవర్తనాంకహం । గుణితము ...

యుగుట్టక విధియుతి భాజకంబులం । ఫణితి నిసిందున స్తుణము భాసిలున

య్యపవర్తగుణ్యహై ॥

భవతీతి. అపివా. యదాప్ - యుతిభా | పూర్వసూత్రమునందు భాజ్యహారక్షే

జ్యయోరపవర్తిత యోరపి పూర్వోక్త విధి | పంబులు మూడును సమానాంకము చే న

నా కుట్టకవిధౌ గుణః భవతి ... బు స్తు - అ | పవర్తనము గాని యెడ గుణఫలంబులు

పవర్తన సంగుణః స తిద్ ఇవ. | ర్పంన్నంబు గావసనొ దుపుటనొందు వి శే

ఖ... యుతిభాజకయోః అపవర్తిత | షము దెలుపంబడియె.

యోరాద్యోగుణాప్తో భవతి। నో అపవర్తితేన క్షుణ్ణంగుణస్స్యాత్ భవతి। లబ్ధస్తు అపవర్తనే నగుణితో వేదితవ్యః।

ఏయ్యెడ హారకము అపవర్తనంబు నొందకుండినను। భాజ్యక్షేపరాసులు రెండును అపవర్తనంబులగునయ్యెడను గుణంబు సిద్ధించు। నట్టిచో లబ్ధము అపవర్తనాంకముచే గుణింపంబడవలయు।

మరియు భాజ్యంబపవర్తనంబుగాక హారక్షేపంబులపవర్తనంబులగు నెడ నగుణంబపవర్తనాంకముచే గుణితంబగుచు గుణంబగునదియు ఫలముగుణింపకయలభించుననియు। విశేషద్వయము।

౨ ఉదాహరణము।

శతం హతం యేన యుతం నవత్యా వివర్జితం వా విహృతం త్రిషష్ట్యా।
నిరగ్రకం స్యాద్వద మే గుణం తం స్పష్టం పటీయాన్యది కుట్టకేసి॥

శతము హతంబు దేన నయి జేరిన తొంబదిదా త్రిషష్టిచే। హృత
మయి శేషహీనమగు నెట్టి గుణంబు ఫలంబభిన్నమై॥
శేషము క్రింద వ్రాయంబడు

భా ౧౦౦ హా ౬౩ క్షేపం ౯౦

న్యాసః భాజ్యః ౧౦౦ క్షేపః ౯౦ హారః ౬౩ అత్ర కిల లబ్ధ క్షేపాణాం వల్లీ ఉపాంతిమ నస్వోర్ధ్వహతే త్యాదినా కరణే జాతం రాశియుగ్మం ౨౪౩౦ - ౧౫౩౦ భాజ్యహారాభ్యాం ఆభ్యాం ౧౦౦-౬౩ తష్టౌజాతౌ పూర్వవల్లబ్ధిగుణౌ ౩౦-౧౮

ఇందు మూడు రాసులును నపవర్తనంబు జేయకయ యథాక్రమంబున వల్లీ సాధింపంబడియె.

౬౩)౧౦౦(౧
౬౩
౩౭)౬౩(౧
౩౭
౨౬)౩౭(౧
౨౬
౧౧)౨౬(౨
౨౨
౪)౧౧(౨
౮
౩)౪(౧
౩
౧

౯౦	ఉ
౧	క్షే
౯౦	
౦	అ౦
౯౦	
౨	
౧౮౦	
౯౦	
౨౭౦	
౨	
౫౪౦	
౧౯౦	
౬౩౦	
౧	
౬౩౦	
౨౭౦	
౯౦౦	
౧	
౯౦౦	
౬౩౦	

ఇయ్యెడ హరభాజ్యంబులు తక్షంతము
నకుశేషంబగుటవలన నపవర్తనంబు
లేదనియు - వందుర్వన్న లబ్ధంబులు లబ్ధ
ఫలంబులనియు తెలియదగు.

ఊర్ధ్వరాశి.

౧౦౦) ౨౪౩౦ (౨౪
౨౪౦౦
౩౦ ఫలం

అధోరాశి॥

౬౩) ౧౫౩౦ (౨౪
౧౨౬
౨౭౦
౨౫౨
౧౮ గుణం.

౧౫౩౦
౧
౧౫౩౦
౯౦౦
౨౪౩౦

ఇదిపూర్వసూత్రమునకు న్యాసము.

అథ-భాజ్యక్షేపాదళభిరపవర్తి
తా- భాజ్యః౧౦ క్షేపః౯ హరః౬౩
అనేనజాతావల్లీ యథా-

౦
౬
౩
౯
౦

అత్రలబ్ధగుణావిషమౌజాతౌ అ
తఃపూర్వోక్తరీత్యా ప్రాప్తౌలబ్ధిగు
ణౌ ౭-౪౫ స్వతక్షణాభ్యాంఅభ్యాం
౧౦-౬౩ శుద్ధౌజాతౌలబ్ధిగుణౌ౩-
౧౮ లబ్ధిః౩అ పవర్తనేనగుం గు
ణితౌజాతౌ ౩౦-విషం-౩౦-౧౮

ఇందుహరం బపవర్తనాహారం
బుగానుంచేసిభాజ్యంబును క్షేపంబు
ను౧౦ చేన పవర్తించవలసినదియైనట్లు
పాధితంబగు భాజ్యహారక్షేపంబులు.

భా౧౦ హా౬౩ క్షే౯ తేరా.

దీనివలనలభించినగుణఫలములు
౨౭-౧౭౧ వీనిఁతమతమహారకంబు
లగు ౧౦-౬౩ చేభాగించశేషము
లు౭.౪౫

ఇచ్చటత్రీగెలబ్ధంబులుచేశిగానుం దుటవలన నాయారాసులుతమతమ హరరాసుల యందు వ్యవశలింపశే షంబులుఫలగుణంబులగు ౫౦ నను విధివలనశేషంబులు-౩-౧౮- ఇందు కుఫలము అపవర్తనాంకంబుచేగు ణిం ౧౦ ఫలము౩౦ ఇట్లుఫలగు ణంబులు౩౦-౧౮

ఇట్లుభాజ్యక్షేపాపవర్తనన్యాసము.

అథవాహరక్షేపాన్వభిరపవర్తి తౌభాజ్యః౧౦౦క్షేపః౧౦హరః౭ అనేనజాతావల్లీ॥

హరక్షేపంబుల-౯ చేనపవర్తిం పలబ్ధభాజ్యహరక్షేపంబులుభా౧౦౦ హా౭క్షే౧౦దీనివలనసుత్పన్నం౦బు గుపీగె.

(౧౪) (౩) (౧౦) (౦)

పూర్వవత్రాశియుగ్మం ౪౩౦- ౩౦ భాజ్యహరాభ్యాం అభ్యాం౧౦౦ ౭ తష్టాజాతౌలబ్ధిగుణౌ౩౦ - అత్ర గుణః అపవర్తనేన ౯గుణి తఃజాతస్సఏవ॥ ౩౦-౧౮

పై రాశిర౩౦ త్రిగదిరాశి ౩౦వీ టినితమతమహరంబులచే బంచింప శేషంబులు-౩౦- ఆగుణంబునుఅ పవర్తనాంకముచే-గుణింప౧౮ గుణముఫలము -౩౦

విశేష సూత్రం-

వేర్వేరగుసంకంబుల। వేర్వేరుగనుభయములనువెసనపవృతులగా।

బర్విసయడగుణఫలములు।బర్వునసపవర్తనాంకఫలగుణితము లై॥

భాజ్యహరంబులేనియు - భాజ్యక్షేపంబులేనియు - హరక్షేపంబులేనియు - తా లుతనపవర్తితంబులగుచు - దృఢత్వంబందిపిదపమూడవరాశితోనపవర్తింపబడి నను కుట్టిదృఢరాశిత్రయముచే కుట్టకలబ్ధగుణంబులు సిద్ధించు - నందు - ఏరాశి ఎ య్యంకముచేనపవర్తితంబయ్యె నయ్యంకంబులచేలబ్ధగుణంబులవేర్వేరగుణించవ లయుననుట - ఈయర్థమునుసంస్కృతసూత్రంబునగూఢంబుగనున్నయది.

అథవా భాజ్యక్షేపౌ ౧౦౦. ౯౦
దశభిరపవర్తితౌ జాతౌ ౧౦.౯ ఛ్ఛే (౧)
దః హారః ౬౩ క్షేపాగ్నవభిః అత్ర జా (౨)
తం భాజ్యం ౧౦ హారః ౭ క్షేపః ౧ అనేన (౧)
జాతా వల్లీ . అత్ర జాతో గుణః ౨ (౦)
లబ్ధిః ౩ గుణః ౨ అపవర్తనేనానేన
గుణితః ౧౮ లబ్ధిః ౩ అపవర్తనేనానే
నగుణితః ౩౦ ఏవం.

ఇందు పూర్వోదాహృతభా ౧౦౦
హా ౬౩ క్షే ౯౦
భాజ్యక్షేపాపవర్తనం.
భా ౧౦౦ క్షే ౯౦ అపవర్తనాం
కం ౧౦ దృఢభా ౧౦ క్షే
దృఢక్షేపహారకాపవర్తనం
హా ౬౩ దృక్షే ఇందు క్షేపము
ల్యము చేసపవర్తితం దృఢ
హా ౭ క్షే ౧

ఇట్లు రెండు పర్యాయములు అపవ
ర్తించి లబ్ధదృఢరాశిత్రయము.
భాజ్యం ౧౦ హారం ౭ క్షే ౧ దీనను

త్పన్నంబగు ప్రగుణించి లబ్ధిం దివసఫలగుణంబు
ఫలం. ౩ గుణ. ౨
అప. ౧౦ అప. ౯
౩౦ ౧౮

ఇట్లు నాల్గింటి ఫలంబులు నిష్పన్నంబులగు
ఫలగుణంబులు తుల్యంబులు.
ఫలం. ౩౦ గుణం. ౧౮
రుజువు.

```
   ౧౦౦
    ౧౮
 ------
  ౧౮౦౦
    ౯౦
 ------
౬౩ ) ౧౮౯౦ ( ౩౦
   ) ౧౮౯౦ (
   --------
```

౨ ప్రశ్నము.

జలశరము లె త్రిగుణమయి । వలనగు యుతి పానముల ను భాజ్యము లగు ।
తెలియుము శరగుణహృతిగ । ఎలన ప్రగుణముల దెలిపి తెలియ వెసగ ॥

భాజ్యం ౫౪ క్షేపం ౪౫ హారం ౩౫

అథసూత్రంవృత్తార్థం.

క్షేపజే తక్షణాచ్ఛుద్ధే గుణాప్తీ స్తో వియోగజే॥ ౮౫౦

క్షేపజములు తక్షణములజేంది వియుతిసివిధిన్ । క్షేపవియుతిజేందు

నెడలజెలగుగుణము ఫలముగన్ ॥

క్షేపజేతి- క్షేపజె క్షేపో త్థే గుణాప్తి గుణలబ్ధీ స్వతక్షణాచ్ఛోధితే సత్యౌ వియోగజే భవతః॥

క్షేపరాశి త్రో యునెడ పూర్వసూత్రలబ్ధగుణఫలంబుల తమతమహారరాసులయందు వ్యవకలించ శేషంబులు గుణఫలంబులగుచుండు.

ఉదాహ - పూర్వశేషం.

విశతము జెందు క్షేపమది వేగవిహీనముజే యుచోటనాయ

తులగుణంబు దెల్పు చటిమంబు గగుట్టమెరింగితేనియున్ ॥

అత్ర నవతి క్షేపయోర్లబ్ధి గుణౌ జాతౌ ౩౦. ౧౮ స్వస్వతక్షణాభ్యాం భాజ్యం. ౧౦౦. ౬౩ శోధితౌ శేషమితౌ ౭౦. ౪౫ లబ్ధి గుణౌ నవతివర్జనే జ్ఞాతవ్యౌ॥

ఇందు పూర్వసాధితంబులగు లబ్ధగుణంబులు ౩౦ ౧౮ తమతమహారంబుల వ్యవకలించ శేషంబులు ౭౦ ౪౫ లబ్ధగుణంబులు క్షేపము త్రోయునప్పుడగు.

రుజువు-

$$\begin{array}{r} ౧౦౦ \\ ౪౫ \\ \hline ౪౫౦౦ \\ ౯౦ \\ \hline ౬౩)\ ౪౪౧౦\ (\ ౭౦ \\ ౪౪౧౦ \\ \hline \end{array}$$

ఉదాహరణాంతరం- ౩

యద్గుణా గణకషష్టిరన్వితా వర్జితా చ దశభిః షడుత్తరైః। స్యాత్త్రయోదశహృతా నిరగ్రకా తం గుణం కథయ మే పృథక్ పృథక్॥ ౯ ॥

పరగునదెల్పు గుట్టకముజాలనెరుంగుగణాళిమస్తము । ల్పరిదిశితంబు జేయున

లికిభరారసిహృత్తగాందితేనియం । గరువదయే గుణంబుగనియందు పదారువిహీనగణా

గతముల్ ।గుణగనిశ్శేషహారయున గోరిభాజకంబనిక్షేపంబులో|

భాజ్యం ౬౦ హారం ౧౩ క్షేపం ౧౬ త్రా ౧౬

అత్ర దృఢీకరణే గణకపుష్టిర్ద్రష్టా యేన గుణితా షోడశభిర్యుతా హీనా వా త్రయోదశభ్యా తావతీ నిశ్శేషా భవతి తంగుణం వద. న్యాసః - భా ౬౦ హా ౧౩ క్షే ౧౬ అత్ర వల్లీ - అతో భాజకరాశిద్వయం ౩౬౮. ౮౦ భాజ్యహారాభ్యాం అభ్యాం ౬౦. ౧౩ తష్టౌ ౮. ౨ అత్ర లబ్ధీనాం విషమత్వాత్ ఏతౌ లబ్ధి గుణౌ భ్యాం ౬౦ - ౧౩ విశోధితౌ ౫౨. ౧౧ క్షేపజావేతౌ. స్వతక్షణాభ్యామాభ్యాం ౬౦ ౧౩ విశోధితౌ వజాతే లబ్ధి గుణౌ - ౮. ౨ యథా భా ౬౦ గుణం ౨ గుణితః ౧౨౦ క్షేపేణ ౧౬ వర్జితః ౧౦౪ హారేణ ౧౩ భక్తః శుద్ధ్యేత్

౪
౧
౧
౧
౧
౬
౦

ఊర్ధ్వరాశి

```
౬౦ )౩౬౮( ౬
    ౩౬౦
```

ఫలం ౮

అధోరాశి

```
౧౩ ) ౮౦ ( ౬
     ౭౮
    ----
```

౨ గుణం

యీ దృఢవల్లీ ఫలంబులు విషమంబులగుటవలన తతమతము హారంబులతో యీ శేషము గుణఫలంబులు

౫౨ ఫలం. ౧౧ గుణం

త్రో యుసెడల నీ ఫలగుణంబులు తమతమహారంబుల వకలించు లబ్ధంబులగు గావున త్రో యుటయందు ఫలగుణంబులు:

౮ ఫలం ౨ ఫలం గుణం

ఉదాహృ.

కూడుట.

```
   ౬౦
   ౧౧
 -----
  ౬౬౦
   ౧౬
 -----
౧౩)౬౭౬(౫౨
   ౬౫
 -----
   ౨౬
   ౨౬
```

త్రో యుట

```
   ౬౦
    ౨
 -----
  ౧౨౦
   ౧౬
 -----
౧౩)౧౦౪(౮
   ౧౦౪
 =====
```

మార్గాంతరసాధనవృత్తం

గుణలబ్ధ్యోస్సమం గ్రాహ్యం ధీమతా తక్షణే ఫలం। హరతష్టే ధనక్షే
పే గుణలబ్ధీ తు పూర్వవత్। క్షేపతక్షణలాభాఢ్యా లబ్ధిశ్శుద్ధౌ తు వర్జితా॥

తక్షణమున గుణఫలముల దొల్య ఫలమును దగా। దక్షులెలమితో గ్రహింపద
గును కుట్టకంబునన్ ॥ హారతష్టంబున నిల్చు క్షేపము చేటన్ హరించి క్షేప
బుగా। వరుసన్ దొల్తటి భంగి లబ్ధిగుణముల్ బాగొప్ప సాధించుచో। నెరినా
తష్టఫలంబు లబ్ధియుతముల్ నిర్ణీతమానంయుతిన్। మరి క్షేపంబు వివర్జి
తంబగు నెడన్ కుట్టంబు సేయన్ దగున్ ॥

గుణలబ్ధ్యోరితి- ధీమతా తక్షణే ఫలం గుణలబ్ధ్యోస్సమం తుల్యం గ్రాహ్యం

క్షేపము దహరించుటీ గెవలన నుత్పన్నంబులగు నూర్ధ్వాధో రాసులను తమతమహరకంబుల చే భాగించు నెడల నుభయత్ర లబ్ధంబులు సమానంబులుగా నుండునట్లు భాగించవలయు. అనగా గుణంబు తన హారము చే భజించునపుడెంత లబ్ధము లభించు నంతయే లబ్ధంబు ఫలంబును తన హారము చే భజించునపుడును గ్రహింపవదగుగాని రాశి యధికంబుగ నుండినను గ్రహింపందగదనుట.

ధనక్షేపే హరేణ తష్టే సతి పూర్వవద్గుణలబ్ధీ భవతః- పరంతు క్షేపస్య యత్తక్షణం హరణం -తత్ర యాలాభస్తేన ఆఢ్యా యాస్తాః కార్యాః-

లనట్లు హారభక్త క్షేపఫలంబు వేరనుంచి యాశేషము క్షేపము గానుంచి పూర్వక్రమంబున గుణ ఫలంబులు సాధించు నెడ క్షేపంబు కూచుటగానుండెనేని లబ్ధముగు ఫలంబున పూర్వము లభించిన క్షేపభక్తఫలము సంకలనము జేయవలయు.

శుద్ధౌ తు క్షేపతక్షణలాభేన వర్జితాః కార్యాః-

క్షేపము త్రోయవలయు నెడల క్షేపమును హారము చే హరించిన ఫలము ఫలంబున త్రోయవలయునని విశేషము.

క్షేపము హారము చే భాగింపబడు నెడ

ఉదాహరణం.౮

యేనసంగుణితాః పంచత్రయోవింశతిసంయుతాః॥ వర్జితావాత్రి
భిర్భక్తానిరగ్రాస్స్యుస్సకోగుణః॥

దేనన్నైదింటిగుణించియిందిరువదిమూడులందుయోగవియోగంబులందజేసి। మూ
డింటభజింపశేషంబుసున్నయగుండు। నటుగుణములువేర్వేరనాకుదెల్పు.

భాజ్యం౫ హారం౩ క్షేపం.౨౩

అత్రపూర్వవద్రాశయస్సం ౪౬
౨౩ ఈభాజ్యస్యహారాభ్యాంఅభ్యాం ౦
౫.౩. తష్టారయోస్సైవ(గా)హ్యః
అత్రద్వితీయరాశౌత్రిభిస్తష్టేనత్త
లబ్ధి:-౭ ఊర్ధ్వరాశావంకభిన్నష్టే
నవలభ్యంతేత్రనవన(గా)హ్యః
యతఃగుణాలభ్యోస్సమం గా హ్య
మిత్యుక్తత్వాత్ అతస్సైవ(గా
హ్యః)అతస్త్ర్యయోవింశతిః ౨౩ త్రి
భిః ౩ తష్టానఫలంద్విఃశిష్టే ఫల
స్యసామ్యాత్ షట్సప్తాయాంశ ౪౬
దపివంచభి.౫ తష్టానఫలవర్యం
తమేవతష్టాయాః తతఃపంచత్రి౧
శద్భాగ్యం తంతష్టే ఏకాదశశిష్టాః
ఏవంజాతేగుణాక్షే-౨. ౧౧

౧
౧
౨౩
౦

ఇందుఊర్ధ్వరాశి అధోరాశి:
౫)౪౬(౭ ౩)౨౩(౭

ఇందుమొదటిరాశియగు౪౬ను
౫చేభాగించునెడఫలము ౯ లభించు
రెండవరాశియగు ౨౩ను౩ చే భా
గించుఫలంబు౭లభించుట వలనను
సూత్రంబునగుణఫలంబులనుభాగిం
చునెడఫలములుతుల్యములుగానుండవల
యుననుటంజేసిరె-ఇడలను౭ ఫల
ముసిద్ధించుపర్యంతంబు భాగింపబడి
డియె.

౩౫ ౨౧
శేషము. ఫలము- శేషము గుణము
౧౧ ౨

రుజువు

౫
౨
౧౦
౨౩
౩)౩౩(౧౧
౩౩

అత్ర లబ్ధీ ఫలగుణకారౌ ౨ శేష
తక్షణఫలం ౬ అనేన ఆద్యా లబ్ధిః ౧౧
గుణః
౨

౧
౧
౨
౦

ఊర్ధ్వరాశి అధోరాశి
౪ ౨
ఇందు [తక్షఫలం
బులబ్ధియుతము]
అనుటవలన తక్ష
ఫలము ౬ సంకల
నము జేయ ఫలము-
౧౧

క్షేపజే తక్షణాచ్ఛుద్ధే ఇతి క్షేప
జాతే గుణాప్తీ తక్షణాద్భాజ్య హారరూ
పాచ్ఛోధనీయే. యథా ద్వ్యత్ర యాచ్ఛో
ధితౌ ఏకం శిష్టం ౧ పంచభ్యః ఏకాదశ
౧౧ శోధితుం న శక్యా ఇతి విపరీతం శోధ
నం. ఏకాదశేభ్యః పంచ శోధితాః శిష్టా
ష్షట్ ౬ ఋణగతా జాతా విశుద్ధా గు
ణాప్తీ ౧- ౬ ఏవం సతి పంచ ఏక గుణా
జాతా పశ్చైవ ఋణత్వాత్ త్ర రూపఊనం
త్యాస్వహారాత్ పంచత్యక్తాః శిష్టా అ
ష్టాదశ త్రిభిర్భక్తాః అస్తాష్ట అన్య
త్ పూర్వవత్ స్పష్టముదాహరణం.
హారతష్ట ఇతి సూత్ర క్రమేణ న్యాసః.
భాజ్యం ౫ హారం ౩ క్షేపం ౨౩
౩] ౨౩ (౭
౨౧
―――
౨ శేషం
భాజ్యం ౫ హారః ౩ క్షేపః ౨

ఇందు క్షేపము త్రో యు నెడ లగుణ
ఫలంబులు సాధించు క్రమము నతము
మహారంబుల రాసులు వ్యవకలింప వల
యు నను విధి వలన గుణంబున రాశి త్రో
యనొక టి శేషంబగు ఫలంబున రాశి ౧౧
నంతన హారకము గినుగుట త్రో యు
టకు శక్యంబుగామిం జేసి ౧౧ లో పల
గి త్రో యబడవలయుట ఆరు ఋణంబ
య్యె ఇట్లగు నెడ ఫలమునకు హారకంబ
గు గినొకటి చే గుణించగ లభించి ఋణగ
తంబయ్యెగా పురదాని. క్షేపంబున ౨౩
త్రో య శేషము ౧౮ దీని ౩ చే భాగింప
౬ లబ్ధంబయ్యెనని తెలియునది.
క్షేపము త్రో యు నెడ హారతష్ట
ఫలము త్రో యు ఫలమ్మునను టు.

ఊర్ధ్వరాశి అధోరాశి

న్యాసః

ఉద్ధృతపజీతేన బుణలబ్ధ్యాః తెగుణా ప్తిః ౧. ఉభయలబ్ధ్యోరంతర్యాగుణి తెన్యస్య హారేషు ప్తిరితిః ఉద్ధృతా తెగుణా ప్తిః ౭. ౪

౪	౨
౨	౨
౮	౪
౧	౪

౧) ౧) ౨) ౦)

రుజుభు ౪౯ ౪ / ౨౮ శేషం

అంతరం ౨౩

౩)౩(౧

౩ ప్రశ్నలు

గిరులెయ్యింకగుణంబయి। వరగునవందాకియులిసంయుతులుదగ। శేరశ కంబిగునెడలను। సరసిజముఖిశేష మెదిచానగుఫలముగ॥ భా ౭ హా ౩౨ శే ౨౬

విశేషసూత్రం వృత్తం.

ఛాయాభావేధరాయత్ర షేశకస్యోత్థ్యరో ధ్రుతః। షేయంశా స్యాగుణంతత్ర షేషోహారహృతఃఫలం॥ ౧౩

శేషమెయ్యదలేకగనెడెగి యొచట। హారహృతంబయి షేషంబుబి రతిజెందు। నట్టియెడలగుణంబు దానభాగముఫలము। హారహృత షేషక ఫలంబెయగుచువెలయు॥

ఛాయాభావేపి యత్ర షేషస్యాభావః యద్వా హారహృత షేషః నిశ్శేషస్యాత్ తత్ర సూన్యంగుణకం హారహృత షేషాలబ్ధ ఫలం.

షేషము లేకున్నదు హారంబుచే షేషము నిశ్శేషంబుగహారి వబడినను నట్టి గుణకాగము లేదనియు. హారముచే షేషము హరించిన ఫలంబు లబ్ధంబనియు దెలియవలయు.

ఉదాహరణము॥

ఏనకః కగుణితాః త్రినవయుతాః పంచషష్టిహృతాశ్చనేధభా

స్యాత్త్రయోదశహృతా నిరగ్రకా స్తం గుణం గణక కీర్తయాశు

శ్లో॥౧౪

శరము వెట్టగుణంబయి హరిపదమున । గూడి విశ్వహారంబున గుణఫలములు ।
నాడు పుశరరసములు యాలిబడయు నెడల । గుణము లెట్టులగు నరగున గ

కవర్గ్య-

భాజ్యం ౫ హారం ౧౩ క్షేపం ౦-౬౫

అత్ర క్షేపాభావాద్గుణాప్తీ ౦-౦
అథవా ౧౩-౫ అథవా ౨౬-౧౦
ద్వితీయోదాహ ౧౩ క్షే ౬౫
అత్రాపి క్షేపశశ్చ్యాద్ధరోధృత ఇతి
గుణం శూన్యం క్షేప్యం ఫలం-

ఈరెండు ప్రశ్నలయందును క్షే
పము సున్నయగుటవలన గుణము
సున్నయయ్యెగావున మొదటిప్రశ్నం
బున ఫలము సున్నయు - రెండవ ప్ర
శ్నంబున ౫ ఫలము సనయ్యెనని వి
చారించవలయు-

అథ సర్వత్ర కుట్టకే గుణలబ్ధ్యోరనేకత్వార్థం సూత్రం

వృత్తార్థం-

ఇష్టాహతస్వస్వహరేణ యుక్తే తే వా భవేతాం బహుధా

గుణాప్తీ॥౧౪౫॥

ఇష్టగుణములగుచు నెసగిన దదుకలు । హారములం గూడియ చటన చట ।
బాడములబ్ధి గుణము లెడలక బహుభంగులగుచు వెలయుచుండు లలిత
ఫణితి॥

ఇష్టేతి. ఇష్టాహతో యః స్వస్వహారః తేనయుక్తే గుణాప్తీ బహుధా భవేతాం॥

ఈకుట్టకమందంతటను దృఢఫలగుణంబు గుణగుణఫలంబులు తమతమ హారకంబులు ఇష్టఘ్నంబులు గుణితంబులగుచు తొలుతటిగుణఫలంబులం గూడి యనేకంబులగు లగుచుండును.

ప్రథమోదాహరణన్యాసము.

భాజ్యం ౨౨౧ హారం ౧౯౫ క్షేపం ౬౫

దృఢభాజ్యం ౧౭ హారం ౧౫ క్షేపం ౫

ఫలం ౬ గుణం ౫

ఇష్టం ౨		ఇష్టం ౩		ఇష్టం ౮		ఇష్టం ౭	
ఫలం	గుణం	ఫలం	గుణం	ఫలం	గుణం	ఫలం	గుణం
౧౭	౧౫	౧౭	౧౫	౧౭	౧౫	౧౭	౧౫
౨	౨	౩	౩	౮	౮	౭	౭
౩౪	౩౦	౫౧	౪౫	౧౩౬	౧౨౦	౧౧౯	౧౦౫
౬	౫	౬	౫	౬	౫	౬	౫
౪౦	౩౫	౫౭	౫౦	౧౪౨	౧౨౫	౧౨౫	౧౧౦

రుజువు.

౨౨౧
౩౫
౭౭౩౫
౬౫
౧౯౫) ౭౮౦౦ (౪౦
౭౮౦౦

రుజువు.

౨౨౧
౫౦
౧౧౦౫౦
౬౫
౧౯౫) ౧౧౧౧౫ (౫౭
౯౭౫
౧౩౬౫
౧౩౬౫

ఋణం.	ఋణం.
౨౨౧	౨౨౧
౧౨౫	౧౧౦
౨౭౬౨౫	౨౪౩౧౦
౬౫	౬౫
౧౯౫)౨౭౬౯౦(౧౪౨	౧౯౫)౨౪౩౭౫(౧౨౫
)౨౭౬౯౦(	)౨౪౩౭౫(

సంశ్లిష్టకుట్టకే సూత్రం వృత్తం.

ఏకో హరశ్చేద్గుణకౌ విభిన్నౌ తదా గుణైక్యం పరికల్ప్య భాజ్యం।
అగ్రైక్యమగ్రం కృత ఉక్తవద్యస్సంశ్లిష్టసంజ్ఞః స్ఫుటకుట్టకోఽసౌ॥ ౧౫౯॥

హరమేకంబు గుణాళిభిన్నములుగానయ్యెండునప్పట్టులన్ । పరికల్పించి
గుణాళియోగము చటన్ భాజ్యంబునన్ ఐక్యమున్ । నెరినగ్రంబుగ సల్పి పూ
ర్వవిధులన్ సేర్చి తమున్ జేయుచో । నెరి సంశ్లిష్టపుకుట్టకంబిదియునన్నీ
లీలిపాటించదగున్ ॥

ఏకేతి-యద్యేకో హరః గుణకౌ చ విభిన్నౌ తదా గుణైక్యం భాజ్యం కృత్వా శేషైక్యమగ్రం శుద్ధిం చ కృత్వా ఉక్తవత్కృతే సంశ్లిష్టనామా కుట్టకో భవేత్ ॥

హరంబొక్కటియు గుణంబులు రెండు రాసులును శేషంబులు రెండు రాసులుగానుండు నెడల గుణద్వయసంకలనరాశి భాజ్యంబును శేషరాశ్యైక్యము శేషంబును హరంబును యథాక్రమంబునుగా కల్పించి పూర్వోక్తవిధిని గుణమును సాధించునదిదీ సంశ్లిష్టకుట్టకంబని వ్యవహరింపబడు.

ఇందుక్రమప్రాప్తంబులగు గుణఫలంబులను తమతమ హారకంబులలోన వ్యవకలించి శేషమును గుణఫలములుగా నెరుంగునది.

ఉదాహరణ ౬.

కః పంచనిఘ్నో విహృతస్త్రిషష్ట్యా సప్తావశేషోఽథ స ఏవ రాశిః॥ దశా
హతస్స్యాద్విహృతస్త్రిషష్ట్యా చతుర్దశాగ్రో వద రాశిమేనం॥ ౧౬౦॥

బాణగుణంబు రామరస భాజితమై వ్యవశేషము నొప్పెనో। గాణకముట్టి
రాశి యది గ్రక్కున దిక్కుల పెంచ బెందిదా। ఘాటితహారతా వ్యవతముల
ద్వారణ చంద్రులు శేషమైన నో। జాణతగ గ్గణనొప్ప దుమ్ముదయ్య ననొప్పదియా
నో రాశిదాక।

గుణః ౫ హరః ౬౩ శేషం ౭

గుణం ౧౦ శేషం ౧౪

ఇత్యత్ర గుణైక్యం భాజ్యం శేషైక్యం క్షేపం కృత్వా న్యాసః

భాజ్యం ౧౫ హరం ౬౩ క్షేపం ౨౧

భాజ్యహరక్షేపాః త్రిభిరపవర్తనాద్దృఢాః

భాజ్యం ౫ హరం ౨౧ క్షేపః ౭

వల్లీ-

అత్ర గుణైక్యం భాజ్యం ౦ అత్ర ౩ ద్వయోశ్శుద్ధిః ఇతి కో రాశిః పంచఘ్న దశాహత ఇతి గుణౌ ౫ - ౧౦ తద్వైక్యం ౧౫ సప్తావశేషః ౭ చతుర్దశావశేషః ౧౪ తద్వైక్యం ౨౧ న్యాసః భాజ్యః ౧౫ క్షేపః ౨౧ హరః ౬౩ త్రయాణాం త్రిభిరపవర్తనాద్దృఢాః భాజ్యః ౫ హరః ౨౧

వల్లీ
౦
౪
౭
౦

లబ్ధంబగు రాశి యుక్తము

ఊర్ధ్వరాశి-

౫)౭(౧
౫
―
౨

అధోరాశి-

౨౧)౨౮(౧
౨౧
―
౭

క్షేపః ౭ అనేన జాతా వల్లీ - జాతౌ రాశీ ౨౮ - ౨౮ భాజ్యహరాభ్యాం ౫ - ౨౧ తష్టౌ జాతౌ లబ్ధిగుణౌ ౨ - ౭ తదా భాజ్యం శుద్ధౌ జాతౌ విలోమగౌ లబ్ధిగుణౌ ౩ ౧౪ అయం రాశిః ౧౪ పంచాహతః ౭౦ త్రిషష్ట్యా ౬౩ భక్తః శేషం ౭ అ

తదుత్తరంబుల వ్యాప్తి వలన శేషం బులు ఫలగుణంబులు - ౩ ఫలం ౧౪ గుణం

రుజువు -

౧౪
౫
―
౬౩)౭౦(౧
౬౩
―
౭

౧౪
౧౦
―
౬౩)౧౪౦(౨
౧౨౬
―
౧౪

భాజ్యం ౧౮ దశభిః గుణితః ౧౮౦ త్రిషష్ట్యా ౬౩ భక్తః శేషం ౧౮ ఉభయత్ర ఫలైక్యం ౩

రెండు లబ్ధంబులు సంకలించిన ఫలము తుల్యము. ౩

౮ ప్రశ్నలు

బాణహతమయి గిరిలోకభక్తమగుచు। గజకరంబులు శేషమై గడగు రాశి। సప్తగుణితంబు సప్తాగ్నిసంవిభక్త। మునసునత్యష్టిశిష్టమై మొనయ జెపుము॥

గుణం ౫-౭ హారం ౩౭ శేషం ౨౮-౧౭

అథ స్థిరకుట్టకే సూత్రం వృత్తం-

క్షేపే తు రూపే యది వా విశుద్ధౌ స్యాతాం క్రమాద్యే గుణకారలబ్ధీ। అభీప్సితక్షేపవిశుద్ధినిఘ్నే స్వహారతష్టే భవతస్తయోస్తే ॥ ౧౭౪ ॥

రూపక్షేపము గానుండే సిరూపవియుతి। యందు క్రమలబ్ధగుణములు జెందుదాః। ఇష్టక్షేపంబుచే హతమొనయ జేసి। స్వస్వహారతష్టము గి జేయవచ్చు నవియు॥

క్షేపేతి। క్షేపే ఏకాంకే విశుద్ధౌ వా సత్యాం యౌ క్రమాద్గుణకారలబ్ధీ స్యాతాం। తే ఇష్టక్షేపశుద్ధిహతే సత్యౌ తథా స్వస్వహారతష్టే సత్యౌ తదా భాజ్యభాజకయోస్తే గుణలబ్ధీ భవతః॥

ఒకటి క్షేపముగానైనను శుద్ధిగానైనను గల్పించి పూర్వవిధిచే గుణఫలంబులు సాధించి యా గుణఫలంబుల నిష్టాంకముచే గుణించి తమ తమ హారంబులచే భజింప స్థిరకుట్టకగుణఫలంబులగు. శుద్ధియందు వ్యవకలనము జేయునది.

ఉదాహరణము ౭

భాజ్యము సప్తిచంద్రులు బరగు హరము। బాణచంద్రులు క్షేపంబు బరగనొకటి। శుద్ధి యట్టుల నిష్టాంకశుద్ధియుతుల। గుణఫలంబుల నొడువుము గణకవర్య.

భాజ్యం ౧౭ హారం ౧౫ క్షేపం ౧

వల్లీ

అత్రోదాహరణాభావాత్ ప్రథమోదాహరణకృతదృఢభాజ్యహారావేవ ప్రకల్ప్య న్యాసః కృతః భాజ్యః ౧౭ హారః ౧౫ క్షే ౧ వల్లీ

౧
౭
౧
౦

ఊర్ధ్వరాశి. అధోరాశి.
౮ ౭
ఇది ఇష్టక్షేపము ౩ చే గుణింప.
౨౪ ౨౧
తమతమహారంబులచే భాగింప శేషము.
౭

అత్ర గుణాప్తీ ౭.౮ ఏతే ఇష్టక్షేపేణ పంచకేన సంగుణితే ౩౫. ౪౦ స్వస్వహారాభ్యాం ౧౫. ౧౭ తష్టే జాతే గుణాప్తీ ౫.౬

అథ ధనాత్మకక్షేపే గుణాప్తీ ౮.౯ ఏతే పంచగుణితే ౪౦.౪౫ స్వస్వహార ౧౫ ౧౭ తష్టే జాతే గుణాప్తీ ౧౦. ౧౧ ఏవం సర్వత్ర.

రుజువు.

```
    ౧౦౨
      ౩
౧౫ )౧౦౫(౭
    ౧౦౫
```

ఇష్టము ౫ ఋణక్షేపంబగునప్పుడు.

ఇష్టము. ౮

```
౧౭)౬౪        ౧౫)౫౬
   ౫౧            ౪౫
   ౧౩            ౧౧
```

స్వస్వహారశేషము.
౪ ౪

రుజువు.

```
     ౧౭
      ౪
     ౬౮
      ౮
౧౫)౬౦(౪
    ౬౦
```

అథాస్య గ్రహగణితే మహదుపయోగిత్వాత్ తద
ర్థం శేషాదిభ్యాచయతి సాధనం॥

కల్ప్యాథ శుద్ధిర్వికలావశేషం షష్టిశ్చ భాజ్యః కుదినాని హారః। తజ్జం ఫలం స్యుర్వికలా గుణస్తు లిప్తాగ్రమస్మాచ్చ కలాలవాగ్రం। ఏవం తదూర్ధ్వంచ తథాధిమాసావమాగ్రకాభ్యాం దివసా రవీంద్వోః॥౧౯॥

గ్రహగణితంబున నగుడు ఉపయోగము ఘనసదిగాన నొడిని చెడక పుడు దెలియ ।౬౪

లావశేషంబువెలయుటుణ క్షేపముగుపదిభాజ్యంబుహారమునుదిన|ముందుగ
ప్ప డుఫలమరయంగ వికలలుగుణములి ప్రాగ్రహ గణుతికెక్కు. | దీని
పై గళలునుదెలియులవాదులునీక్రియరవిచంద్ర నికరదినములధికమా
సావమాగ్రములనగ్రములన|సాధితంబగుమరియునువరసమైన| బీజగ
ణితంబునందిదిపృథులమగుట|నచటవివరింపబడియెడుప్రచురఫణితి||

కల్పితి - వికలావశేషంశుద్ధిఃక ల్పా ఖ- భాజ్యఃషష్టిఃకల్పా ఖ-కుదినాన్య హారః ఖాహారఃతజ్జంఫలంవికలాఃలిప్తా గ్రంగుణఃతస్మాత్కలాఃసాధ్యాః లవా గ్రంశుద్ధిరిత్యాది - ఊర్ధ్వాంగం వల్లీ భిః గ్రహాస్సాధ్యాః.

వికలాశేషమురుణక్షేపకంబుగాగల్పిం చివికలలకునుకలలకును ౬౦ భాజ్యంబు నుభూదినంబులు హారకంబునుగా నుని చివికలలునుకలలును- నాపై ౩౦ భా జ్యంబునుత్రాస్త్రై ౧౨ భాజ్యంబునుగాక ల్పించి- రాసులుసాధించునది - యామీ దథగణశేషము శుద్ధియుగ్రహభగణం బులుభాజ్యంబునుగా కుట్టకముజేయున ది- హారకంబంతటను - కల్పభూదినంబు లుగానుండు - ఫలమాగ్రహగతభగణం బుబును-గతగ్రహదినంబులుసిద్ధింపు.

యేగ్రహకుట్టకముసాధింపవలయు నాగ్రహంబునకు నిష్టాహర్గణం బున కునాగ్రహభగణంబులచేమధ్యగ్రహం బునువికలా శేషంబునుసాధించి - యా

తథా అధిమాసావమశేషాభ్యాంర వింద్వోర్దినావసాస్సాధ్యాః అధిమానశే షాత్సౌరదివసాః | అవమశేషాచ్చాం ద్రదివసాః-

మరియును అధిమానశేషముచేత రవిగతదినంబులును అవమశేషముచేత చంద్రగతదినంబులునెరుంగంబడు.

ఉదాహరణం - ఆర్యభట్టమతానుసారేణ-

ఆర్యభట్టమతంబుననభఖభూపశ|నఖగుణాబ్ధులు భగణంబులగుసభ వి|నందుఖఖబాణగిరిచంద్ర నందనష్టి| సప్తశరచంద్రులగుభూ మిసమ్మదినములు| అతిధృతిశరెఘశరశశి|మితవికలలుశుద్ధియగు

చుదించినచోటః । గతముగురవిభగణంబులు । వికలాహారగణము
నొడుపుమనెందుము ౩||

రవిభగణములు ౪౩౨౦౦౦౦ భూదినములు౧౫౭౭౯౧౭౮౦౦ వికలాశేషం
(౧౫౫౫౧౯

ఇందలిరవిభగణంబులను భూదినంబులను.
౬౫౦౦ చేతనపవర్తనంబగుచున్నవి.
రవిభగణంబులు౭౭౨ భూదినా ౨౧౦౩౮౯

ప్రథమకుట్టకన్యాసము.

భాజ్యం౬౦హారంద్యుభూదినములు.

౨౧౦౩౮౯

శుద్ధికలాశేషం

౧౫౫౫౧౯

క్షే.
౦

౩౫౧౦౬

౨
౧౮

౧౫౫౫౧౯
౦

ఊర్ధ్వరాశి.

౬౦౭౮౫౧౦౦౫౧

అధోరాశి. ౧౫౭౧౮౮౧౬౦౭౨

హారకం

౨౧౦౩౮౯

ఉభయత్రతక్షణలబ్ధ

౭౫౧౭౬

శేషంఫలం శేషంగుణం

౩౧ ౧౦౬౧౮౯

ద్వితీయకుట్టకన్యాసం

భాజ్యం౬౦హారం౨౧౦౩౮౯క్షేపం
(౧౦౮౨౭౦

క్షే.

౦
౩౫౧౦౬

౨
౧౮

౧౦౮౨౭౦
౦

ఊర్ధ్వరాశి. అధోరాశి.

౩౦౨౮౧౨౦ ౧౦౬౦౮౦౨౮౬౦

ఉభయత్రహారంబులుపూర్వకుట్ట
కతుల్యంబులుగావునతక్షణతుల్యఫ
లంబులు

౫౦౮౦౧

శేషం. శేషం.

౬౭ ౨౦౭౬౫౧

యిప్పటవల్లీఫలంబులనవంబులు
నన్నెకకురుణంబునగుటంచేసిఫల
గుణంబులతమతమహారంబులకోధింప

ఇచ్చటవల్లీ ఫలంబులు సమంబులును క్షేపము ఋణ బునుసగుట వలన ఫలగుణంబులు తమ తమ హారంబుల వ్యవకలింప శేషమితంబులు ఫలగుణంబులగు.

ఫలంబికలలు. గుణంకభాశేషం.

౭౯ ౧౦౪౭౮౦

తృతీయకుట్టకన్యాసము.

భాజ్యం౩౦హా౭౧౦ ౩౮౯క్షే౧౨౩౮

తీగ.

౦

౨౦౧౭

౧

౧౨౩౮

౦

ఊర్ధ్వరాశి అధోరాశి

౧౨౩౮ ౧౭౧౮౮౫౯౪

ఉభయత్రతుల్యతక్షణఫలము

౫౨

శేషం శేషం

౭౮ ౧౯౬౪౭౧

యిచ్చటవల్లీఫలంబులు విషమంబుల గుటవలనను క్షేపము ఋణగతంబగుట. వలననువిజయగుణాఫలంబులు.

ఫలంభాగలు గుణంభాగశేషం

౭౮ ౧౯౬౪౭౧

ఫలగుణంబులు.

ఫలంకశలు. గుణంభాగశేషం

౦ ౧౨౩౮

చతుర్థకుట్టకన్యాసము.

భాజ్యం౧౭హా౭౧౦౩౮౯క్షే౧౯౬౪౭౧

తీగ.

౦

౧౨౫౩౭

౭

౭

౧౯౬౪౭౧

౦

ఊర్ధ్వరాశి అధోరాశి

౯౮౭౧౦౫ ౧౨౭౧౮౫౨౨౦౭

ఉభయత్రతక్షణఫలం.

౮౧౮౪౭

శేషం. శేషం

౧ ౧౧౬౪

ఇచ్చటవల్లీఫలంబులుయుగ్మంబులగుటతమతమహారంబులదీసిశేషము.

ఫలంరాసులు గుణంరాశిశేషం

౧౧ ౭౦౯౭౭౫

పంచమకుట్టకన్యాసః

భా౫౨౬హా౭౧౦ ౩౮౯క్షే౭౦౯౭౭౫

హా౯.
౦
౬౬౫
౩
౧
౬
౨
౪
వం౯౨౨౫
౦

ఊర్ధ్వరాశి. అధోరాశి.

౫౬౬) ౫౪౧౭౯౨౬౫ ౨౧౦౩౭౯) ౧౯౬౯౩౧౦౩౪౫౦

ఉత్థయిత్రగుణఫలం ౯౪౦౬౭తుల్యము.

శేషం. శేషం.

౩౪౬ ౧౨౬౧౧౭

ఇష్టవల్లీక్షయంబగుటవలనను యేకంబుగుణంబగుటను. ఇదియెగుణఫలంబులు.

౩౪౬ ౧౨౬౧౦౭

యీరెంటిని(ఇష్టగుణకములగు వీనిని) హారక్రమువలనఇష్టాంతంబగు ౭చేతను తమహారంబులగునేంటిఫలగుణ బుగ్గాపక్రమంబున.

౫౬౬	౨౧౦౩౭౯
౭	౭
౪౬౦౭	౧౬౭౩౧౧౨
౩౪౬	౧౨౬౧౦౭
౪౯౫౫	౧౭౧౦౨౨౦

ఇవి రాశ్యోః సనామసంక్రమిత్వ సెలంగ శేదిగురువారముసకు అహర్గణంబుద్భవించిః.

భగణాదిః. ౪౯౫౫.౧౧.౨౭.౦.౨౯ వికలా శేషం. ౧౫౫౫౧౯

అధిమాసశేషంబు చేరకడి దానయిదం.

ఆర్యభటమునను అధిమాసము చ్రద్రప్రాప్తిః। తత్కాపరలోకకల్పే యుధరణిమణి

కౌ। ప్రాణాఖావ్యయు పూర్ణాబ్ధిభుజగచంద్రసాయకంబులు × దమాసనము

వికలవః యుగాధిమాసములు ౧౫౯౩౩౩౬౭ః మాసములు ౫౧౭౪౦౦౦౦

ఉదాహరణం.

ఏచటక ధిమాసశేషంబు లెసగుభుజగ। ప్రాణకారసతకరవసందభూమిత
ములు। నచటగతముగు నధిమాసము ర్యమావా। సమితిదైవజ్ఞవర్యుడ నరగజె
ప్పుమా॥

భాజ్యంయుగాధిమాసములు ౧౫౯౩౩౩౬ హారంయుగరవిమాసములు
౫౧౮౪౦౦౦౦ అధిమాసశేషంశుద్ధి ౧౯౬౬౬౦౮

ఇందుహారభాజ్యంబుల ౨౪ చే నపవర్తనము చేయ దృఢహారభాజ్యంబులు

భాజ్యం ౬౬౩౮౯ హారం ౨౧౬౦౦౦౦ క్షేపం ౧౯౬౬౬౦౮

ఊర్ధ్వరాశి	అధోరాశి	తీగ:
		౦
౪౦౬౪౯౭౮౭౩౬౦	౧౩౨౭౫౬౧౫౭౯౪౭౨	౩౨
		౧
		౧
		౬
		౧
		౧
		౫
		౧
		౨
		౧
		౧
		౨
		౧
		౪
		౧౯౬౬౬౦౮
		౦

ఉభయత్ర తక్షణలబ్ధం.
౬౧౨౨౯౭

శేషం. ౧౮౨౭ శేషం ౫౯౪౭౨

ఇందువల్లీఫలంబులు విషమంబులగు
టను - శోధనము బున్నంబగుటను గుణఫ
లంబులు-ఇదియ యథ్యు-

ఫలంగతాధిమాసములు. ౧౮౨౭ గుణం గతరవిమాసములు. ౫౯౪౭౨

అవమశేషంబుచే చంద్ర దినానయనం

అవమంబులు కరతత్వబాహుగజపూర్ణానాంశ్వినులు చంద్ర మా। దిన

సంబులు భపాముజాంబరఖఖ త్రింశత్క యుతాష్టులా। రవిసిద్ధాంత

విధిక ఖలోకరసనీరాష్ట్రంగనందేందులా। నవమాగ్రంబులచేగతావ

మతిథుల్గా చాంద్రములెల్లునుమ॥

భాజ్యంభాగ్యగుణాహారకాణాం ౨౫౦౭ ౨౨౯౫ హారంచ మానా। ౧౬౦౩౦౦౦౦౦౦

శేషంఅవమశేషం ౧౯౬౧౬౪౬౩౦

యింతలిభాజ్యహారంబులచే నపవర్తించి లబ్ధదృఢభాజ్యహారంబులు.

భాజ్యం౬౨౭౫౬౩హార౮౦౭౫౦౦౨౦ శేషం ౧౯౬౧౪౬౩౦   ౩౮

ఊర్ధ్వరాశి   అధోరాశి.   ౦

౧౭౫౬౩ ౨౨౭౪౩౪౨౫౩౦   ౧౧౨౪౬౧౨౧౨౧౦౧౯౨౧౦   ౬౩

ఉభయత్రతక్షణఫలము-౨౮౦౦౯౦౧౨   ౧

శేషం   శేషం   ౧౦

౨౮౭౭౪   ౧౮౩౮౯౭౦   ౧౨

ఇచ్చట క్లీబము గుటవిదియగుణఫలంబులని దెలియవలయు   ౧

ఫలమవమదినములు   గుణంగతచాంద్రదినములు.   ౨

౨౮౭౭౪   ౧౮౩౮౯౭౦   ౧

౪

౧

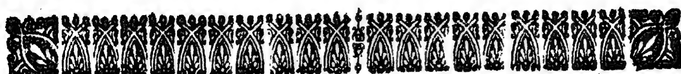
౨౭౫

౧౯౬౪౧౪౬౩౦

ఇట్లానట దెలియునది.

బదరీవననారాయణ। సదమలకరుణాప్రలబ్ధసాహిత్యాఙ్గ। పొదలెను
వేంకటకృష్ణుం। డుదహరణలతోడ గుట్టకముగ్రంథిం॥

శ్రీవేంకటార్యసద్గురుబ్రహ్మణేనమః.

అంకపాశవ్యవహారోదాహరణప్రారంభః.

తత్ర సూత్రం వృత్తం.

స్థానాంతమేకాదిచయాంకఘాత సంఖ్యావిభేదానియతైస్స్యురం
కైః ॥ భక్తోంకమిత్యాంకసమాసనిఘ్నః స్థానేషుయుక్తోమితిసంయు
తిస్స్యాత్ ॥౧॥

స్థానాంతంబునకొక్కఁడాదిచయమౌసంఖ్యాక్రిఘాతంబుదా । నానొం
దన్నియతాంకభేదమితముల్ జాలైయటంచుదానిచే । స్థానాంకైక్యముచేగు
ణించినజమాస్థానంబులన్ భక్తముల్ । స్థానంబందునకైక్యముంగనినచో
నంచయాంగసంఖ్యాళియౌ ॥

స్థానాంతమితి . స్థానాంతం స్థానప
ర్యంతం ఏకాదిచయేన ఏకద్విత్ర్యాదిచ
య్యా౧.౨.౩.౪ యేఅంకాః తేషాం ఘా
తః నియతైరంకైః సంఖ్యాభేదాస్స్యుః
ఏకాదిచయాంకఘాతః అంకానాంయా
వత్ స్థానస్థితానాం యస్సమాసః ఐక్యం
తేనహతః అంకమిత్యా సంఖ్యాభేదేనభ
క్తః సపృథక్ స్థానేషుయుక్తస్సన్ మి
తిసంయుతిః మానసంయోగ సంఖ్యా
స్యాత్ ॥

అంకపాశంబననియతంబులగు కొరి
జాలనుసులభంబున సంకలనము జేయువి
ధివిశేషము . అందుప్రశ్నయందెన్ని
స్థానంబులు నియతంబులగునన్ని స్థానం
బులనొకటిమొదలునొకటివృద్ధిగా అక
గా.౧.౨.౩.౪ యిట్లుంచునంకంబుల
నొండొంటిగుణించిన రాశియన్ని యం
కములు క్రిందపరస్పరభేదంబులుగానుత్ప
న్నంబులగు అనగా రెండంకంబులకు౨
మూడంకంబులకు ౬ నాల్గంకంబులకు

ఏకాదికాంకంబులకు ౧-౨-౦ యిట్లుకత్తె ములుత్పన్నంబులగు.

అట్లుత్పన్నంబులగునంకములను న్యాసము నానం క్షేపందుండునంకంబుల సంకల నరాశి చేగుణించి పూర్వోక్త ఏకాదిస్థా నమితము చే భాగించ లభించు ఫలంబును

ఒకొక్కస్థానము అంతరముగా ప్రత్య స్థానంబులనుంచి సంకలనము చేయగా తెలిసిన సంకలనము చేయ లభించు రాశి తుల్యంబగుననుట.

ఉదాహరణం.

ద్వికాష్టకాభ్యాం త్రినవాష్టకైర్వా నిరంతరం ద్వ్యాదినవావసానైః।
సంఖ్యావిభేదాః కతి సంభవంతి తత్సంఖ్యకైక్యాని పృథగ్వదాశు ॥౨॥

ఘనమను సంఖ్యలందు మరి భోగిగ్రహాగ్ని ల శ్రీ త్రయాదియై । గణిజవేత
తొమ్మిదగునాటవు సంఖ్యను వేరు వేరుగా । జనిజ సంఖ్యభేదములు సెట్టన
కూడిన సంఖ్య లేవో [illegible] । గణకరయాన దెల్పుమిట గ్రక్కున నంకలనం
బొంగినన్ ॥

న్యాసః ౨-౮ అత్ర స్థానస్థానాంత రేకాదిచయాంకైః ౧-౨ ఘాతః ౨ జాతా సంఖ్యాభేదా ౨ అథ సైకఘాతః ౨ అం కయోః ౨-౮-సమాసేన ౧౦ నిఘ్నః ౨౦ అంకమిత్యా ౨ భక్తః ౧౦ స్థానద్వితయ యో ౧౦ యుక్తః ౧౦ జాతం సంఖ్యైక్యం ౧౦

౧౧౦

ద్వితీయోదాహరణన్యాసః ౩-౯-౮ ఏకాదిచయాంకాః ౧-౨-౩ ఘాతః ౬ అంకసమాసేన ౨౦ హతః ౧౨౦ అం

ప్రథమోదాహరణన్యాసః

౮-౨

ఇందు రెండు స్థానంబులగుట [ముఖ్య

౧-౨ గుణితము ౮-౨

౨ రెండు కత్తెరులుగ ౨ ౮

లుగునట. ౧౧౦

౮
౨
౧౦
౨
౨)౨౦(౧౦
౨౦ ౧౦
౧౧౦

కమిత్యాదౌ త్రిషు స్థానత్రయమేవం
౪౦
గుణితానాం సంక్షేప్యైక్యం. ౪౦
౪౪౪౦౦

తృతీయోదాహరణే న్యాసో యథా-

౨.౩.౪.౫.౬.౭.౮.౯-అత్ర ఏకాది
చయాంకాః ౧-౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮-ఏ
తేషామన్యోన్యఘాతః ౪౦౩౨౦ ఏవము
త్ర త్ర స్థానభేదాః స్యాత్ చత్వారింశత్స హ
స్రాణి శతత్రయం వింశతిశ్చ- ఏతేనం
ఖ్యాభేదాః అంకసమాసేనానేన ౪౪ ని
హ్నాః ౧౭౭౪౦౮౦ అంకమిత్యా త్త
స్త్రాః ౨౨౧౭౬౦ స్థానాష్టకేనయుక్తాః
జాతం సంక్షేప్యైక్యం చతుర్వింశతీసఖ
ర్వాని త్రిషష్టిర్బృందాని నవనవతికోట
యః నవనవతిలక్షాణి పంచసప్తతిసహ
స్రాణి శతత్రయం షష్టిశ్చ॥

౨౪౬౩౯౯౯౯౭౫౩౬౦

రెండవయుదాహరణము:

౧ ౨ ౩
---
౩ ౯ ౮

ఏకాదిచయాంకహతి: ౬

౨౦
౩)౧౨౦(౪౦
౪౦
౪౦
౪౪౪౦

రూపాః
౩౯౮
౩౮౯
౮౯౩
౮౩౯
౯౩౮
౯౮౩
౪౪౪౦

మూడవయుదాహరణము
౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮-౯
దీనికి ఏకాదిచయాంకములు
౧-౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮

పరస్పర[illegible]ము.

	సంకలనము.
౧	
౨	౨
౨	౩
౩	౪
౬	౫
౪	౬
౨౪	౭
౫	౮
౧౨౦	౯
౬	౪౪
౭౨౦	
౭	
౫౦౪౦	
౮	
౪౦౩౨౦ తేరుల సంఖ్య	

౪౦౩౨౦
౪౪
౧౭౭౪౦౮౦

ఫలం.

౧౭౭౪౦౮౦
౧౭౭౪౦౮౦
౧౭౭౪౦౮౦
౧౭౭౪౦౮౦
౧౭౭౪౦౮౦
౧౭౭౪౦౮౦
౧౭౭౪౦౮౦
౧౭౭౪౦౮౦

౧౯౭౧౧౯౯౯౯౮౦౨౮౮౦

ఉదాహరణాంతరం.

పాశాంకుశాహిడమరూకకపాలశూలైః ఖట్వాంగశక్తిశరచాపయు
తైర్భవంతి। అన్యోన్యహస్తకలితైః కతిమూర్తిభేదాః శంభోర్హరే
రివ గదారిసరోజశంఖైః ॥ ౩

పాశాంకుశలుసర్పడమరుకశరశక్తిఖట్వాంగచాపసహితములు
కపాలములున్న చేతులచే ధరింపబడిన మూర్తిభేదము లెన్ని. మునయుచుం
డు। శంకరునకునట్లు చక్ర గదా శంఖ పద్మంబుల ధరించి బాహువులను। యన్యో
న్యకలితంబులగునట్లు ధరియించు హరికెన్ని భేదంబులైన రూపు। లటుల పేనా
నిభుజములనలరు శక్తి। చాపశరశూలశరదండ్ర చమరాయుసల। లగుడపట్టి
వపరిమూర్తుల ప్రకారము। ములనమూచిన భేదములెల్లలుగునన్ని॥

పాశాది-సర్పరకకరధృతైః పాశాది
ఢక్కాయుధైః శంభోః కతిభేదాః . హరే
ర్గదాచక్రపద్మశంఖైః అన్యోన్యక
రధృతైః కతి భేదాస్స్యుః-

ఇందలి ప్రశ్నలకుత్తరములు చెప్పుటకు
యోగ్యంగాని సంకలన సంఖ్యచేత. బు
గాదియ్యగావున. సంస్కృత స్థానం
బున సంఖ్యల నుదహరించుచుంటిను.

ప్రథమోదాహరణే న్యాసః।

స్థానాని.౧.౨.౩.౪.౫.౬.౭.౮.౯.౧౦ విపరీతజాతామూర్తిభేదాః ౩౬౨౮౮౦౦ అయమంకసమాసేన సంగుణిష్యః।
౧౯౯౫౮౪౦౦౦౦ అంకమిత్యాభక్తః
జాతంసంఖ్యైక్యం।
౨౨౧౭౫౯౯౯౯౭౭౮౨౪౦౦

ద్వితీయోదాహరణే న్యాసః।

ఏతంహారే ౧.౨.౩.౪ పరస్పరభేదాః ౨౪ మూర్తిభేదాః ఏతే అంకసమాసేన సంగుణిష్యః ౨౪౦ అంకమిత్యా ౪ భక్తాః ౬౦ స్థానచతుష్టయయుక్తాః ౬౬౬౬౦ జాతంసంఖ్యైక్యం

సంకలనవిధియున్యాసంబును పూర్వోదాహరణంబులస్పష్టంబుగ వ్యవహరించుట వలననునిందుక త్రైకులు సాధించుత్రియన్యాసముజేయ బడియెడు.

ప్రథమోదాహరణము॥

౧.౨.౩.౪.౫.౬.౭.౮.౯.౧౦

దీనినన్యోన్యగుణితము జేయలబ్ధంబగు కత్రైకులసంఖ్య.

౩౬౨౮౮౦౦

రెండవయుదాహరణము.

౧.౨.౩.౪

గుణితరాశికత్రైకులు ౨౪

రుజువు.

౧౨౩౪	౨౧౩౪	౩౧౪౨	౪౧౩౨
౧౨౪౩	౨౧౪౩	౩౧౨౪	౪౧౨౩
౧౩౪౨	౨౩౪౧	౩౪౨౧	౪౨౧౩
౧౩౨౪	౨౩౧౪	౩౪౧౨	౪౨౩౧
౧౪౨౩	౨౪౧౩	౩౨౪౧	౪౩౧౨
౧౪౩౨	౨౪౩౧	౩౨౧౪	౪౩౨౧

మూడవయుదాహరణము.

౧.౨.౩.౪.౫.౬.౭.౮.౯.౦.|=|.*

యిదిస్థానంబులు పన్నెండగుటవలన పరస్పరగుణితరాశికత్రైకులు

౪౭౯౦౦౧౬౦౦

ప్రస్తారవిన్యాసన్యాసము. సూచకము

ఇందుకో త్రైకులుంచుసిగమునం బెట్టి వనొకటిరెండును మూడునొవ

రనాలు । గాదియోనంకయుల్లిగినయుడలను నరిగను ఉదనిశీఘ్రంబు
వెలయు । స్వరముల ప్రస్తారనయుయంబులందును ఉంచాహరాదియా
బహుళమంత్ర । ములవర్ణ ప్రస్తారములయందును విధికదవది
యంకములక్రమ్మరించి । యంకతన్నికటంబులనలువుమీర । క్రమము
భంగమ్ముకందక క్రమ్మరించు । వరుసగానిన్నికతైతుల్వెలను మీరు ।
నవునరుక్తంబులందుచునన్నియెడల ॥

ఇందు ప్రస్తారయుక్తతైములు క్రమభంగంబు గాకుండు నట్లును పునరుక్తంబులు రానియట్లును చూచి తెలుపంబడియెడు అందు ప్రశ్నోద్దిష్టంబులగు. ౧. ౨. ౩. ౪ మొదలగునంకంబులనుంచియా క్రిందిపంక్తియుప్రాయునప్పుడుడు కడపటిరెండంకంబులవినిమయించి - అనగాయుంచిన కడపటియంకంబులగు - ౩. ౪. ను ౪ - ౩ గామార్చియుంచునది అందుచేతరెండంకంబుల తైతులుగు గియను - అప్పుడు మొదలికతైతు ౧. ౨. ౩. ౪ రెండవ తైతు ౧. ౨. ౪. ౩ గా నుండు - పిదపనతస్థానాంకంబగు ౨ను - మార్చియాస్థానంబున ౩ నుంచిన ౧. ౩. ౨. ౪. గానుండునవుడు కడపటి ౨. ౪ లను వినిమయించిన ౪. ౨ నునగు - నప్పుడు తైతు - ౧. ౩. ౪. ౨ నునగు - మూడవవర్యాయంబున తత్స్థానంబున కడపటిసంఖ్యయగు ౪ నునుంచినప్పుడు - ౧. ౪. ౨. ౩. గానుండునప్పుడు - కడపటిరెంటిని వినిమయించిన ౧. ౪. ౩. ౨. నునగు - నిట్లు మూడంకంబులుగలయెడ - ౬ తైతులు నిష్పన్నంబులగు - నాలవస్థానయుమార్చునపుడు - ఒక్కొక్కయంకంబునకు ప్రత్యేక ౬ తైతులు మారుటవలన ౨౪ భేదంబులగు నిట్లు క్రమంబున తెలుసుకొందగు - నిటివిధిస్వర ప్రస్తారంబులను - వర్ణ ప్రస్తారంబులను - నన్నింటియందును వర్తించునని తెలియనది -

ఉదాహరణము -

శివశంచాహరములనరును । శవళాంగశశాంకములమకయ్యుదరము । ర
వప్రాణ స్వరములనును । యువతీవే శ్యాకతైతులు తెల్పు వెసను ॥

పంచాక్షరీన్యాసము.

నకారాది	మకారాది.	శికారాది.	వాకారాది.
నమఃశివాయ	మఃనశివాయ	శివాయనమః	వాశియనమః
నమఃశియవా	మఃనశియవా	శివాయమఃన	వాశియమఃన
నమఃవాశియ	మఃనవాయశి	శివానయమః	వాశినయమః
నమఃవాయశి	మఃనవాయశి	శివానమఃయ	వాశినమఃయ
నమఃయవాశి	మఃనయవాశి	శివామఃనయ	వాశిమఃనయ
నమఃయశివా	మఃనయశివా	శివామఃయన	వాశిమఃయన
నశిమఃవాయ	మఃశినవాయ	శియవానమః	వాయశినమః
నశిమఃయవా	మఃశినయవా	శియవామఃన	వాయశిమఃన
నశియమఃవా	మఃశివాయన	శియనవామః	వాయమఃశిన
నశియవామః	మఃశివానయ	శియనమఃవా	వాయమఃనశి
నశివాయమః	మఃశియవాన	శియవానమః	వాయనమఃశి
నశివామయః	మఃశియనవా	శియవామఃన	వాయనశిమః
నవామఃయశి	మఃవాశియన	శినమఃవాయ	వానమఃశియ
నవామఃశియ	మఃవాశినయ	శినమఃయవా	వానమఃయశి
నవాయమఃశి	మఃవాయనశి	శినయవామః	వానయమఃశి
నవాయశిమః	మఃవాయశిన	శినయమఃవా	వానయశిమః
నవాశిమఃయ	మఃవానయశి	శినవాయమః	వానశియమః
నవాశియమః	మఃవానశియ	శినవామఃయ	వానశిమఃయ
నయమఃశివా	మఃయవానశి	శిమఃవాయన	వామఃనశియ
నయమఃవాశి	మఃయవాశిన	శిమఃవానయ	వామఃనయశి
నయశివామః	మఃయనవాశి	శిమఃయవాన	వామఃశినయ
నయశిమఃవా	మఃయనశివా	శిమఃయనవా	వామఃశియన
నయవామఃశి	మఃయశివాన	శిమఃనయవా	వామఃయశిన
నయవాశిమః	మఃయశినవా	శిమఃనవాయ	వామఃయనశి
౨౪	౪౮	౭౨	౯౬

యకారాది.	అంక ప్రస్తారం.	షాడవస్వరములు.	సంపూర్ణస్వరములు
యవాశినమః	౩౪౫	సరిగమనిధ	సరిగమపధని
యవాశిమఃన	౩౫౪	సరిగమధని	సరిగమపనిధ
యవానశిమః	౪౫౩	సరిగనిమధ	సరిగమనిధప
యవానమఃశి	౪౩౫	సరిగనిధమ	సరిగమనిపధ
యవామఃశిన	౫౩౪	సరిగధమని	సరిగమధనిప
యవామఃనశి	౫౪౩	సరిగధనిమ	సరిగమధపని
యశివానమః	=========	సరిమగనిధ	సరిగపమధని
యశివామఃన	ఔడవరాగస్వరము	సరిమగధని	సరిగపమనిధ
యశినవామః	సగమధని	సరిమధనిగ	సరిగపనిమధ
యశినమఃవా	సగమనిధ	సరిమధగని	సరిగపనిధమ
యశిమఃనవా	సగధమని	సరిమనిధగ	సరిగపధమని
యశిమఃవాన	సగధనిమ	సరిమనిగధ	సరిగపధనిమ
యనమఃశివా	సగనిధమ	సరినిమగధ	సరిగధపనిమ
యనమఃవాశి	సగనిమధ	సరినిమధగ	సరిగధనిమప
యనశివామః	సమధనిగ	సరినిగమధ	సరిగధనిపమ
యనశిమఃవా	సమధగని	సరినిగధమ	సరిగధపమని
యనవాశిమః	సమనిధగ	సరినిధగమ	సరిగధమపని
యనవామఃశి	సమనిగధ	సరినిధమగ	సరిగధమనిప
యమఃనవాశి	సమగధని	సరిధగనిమ	సరిగనిధమప
యమఃనశివా	సమగనిధ	సరిధనిమగ	సరిగనిపమధ
యమఃశివాన	ఇందువంశా	సరిధమనిగ	సరిగనిమధప
యమఃశినవా	సరప్రస్తారము	సరిధమగని	సరిగనిమపధ
యమఃవాశిన	లబ్ధము-౧౨౦	సరిధగమని	సరిగనిపమధ
యమఃవానశి		సరిధగనిమ	సరిగనిపధమ
౧౨౦		యిట్లు రెండవస్థానము సరించెను యీప్రకారము ప్రస్తరించునది.	యిట్లు ఋదభరః మరిని యింకను ...
		౭౨౦	౫౦౪౦

విశేషసూత్రం వృత్తేనాహ.

యావత్స్థానేషు తుల్యాంకాస్తద్భేదైస్తు పృథక్కృతైః। ప్రాగ్భేదా
విహృతా భేదాస్తత్సంఖ్యైక్యం చ పూర్వవత్ ॥౪॥

ఎన్నిచోటులను దుల్యమై యొప్పుగు నంక। సమితినా భేదయుతిచేత సరవి పూర్వ। రాశి
భేదయుంకభేదము క్రమణ కెక్కు। శేషవిధి పూర్వతుల్యమై జెన్నుమీరు॥

యావదితి। యావత్స్థానేషు తుల్యాం
కాః పృథక్పృథక్కృతైస్తద్భేదైః విహృ
తా విభక్తాః ప్రాగ్వద్భేదాః ప్రాగు
క్తాశ్చతుర్వింశత్యాదయో భేదా భవం
తి తత్సంఖ్యైక్యం చ పూర్వవత్। అంకస
మాసగ్నా ఇత్యాద్యుక్తవిధినా॥

ఇందులో విశేషము సమానాంకంబు లెన్ని
స్థలంబులయందు నన్ని స్థానంబులను వే
ర్వేరుగా నంకపాళంబుల నేర్పఱచి పూర్వసూత్రో
క్తముగు స్థానాంతాన్యోన్యగుణనరాశి
ఫలంవలబ్ధతుల్యంబు ప్రస్తారభేదంబు
లగు శేషము పూర్వోక్తము.

ఉదాహరణం- ౩

ద్విద్వ్యేకభూపరిమితైః కతి సంఖ్యకాః స్యుస్తాసాం యుతిం చ గణ
కాశు మమ ప్రచక్ష్వ। అంభోధికుంభిశరభూతశరైస్తథాంకైశ్చేదం
కపాశవిధియుక్తివిశారదోసి॥౫॥

ఫణిజలసాయకాంబుశరబంధురమైగు సంకపాళికిన్। గణనకు నెక్కుకత్త
ములు గాటపు సంకలనంబు వేర్మిడిన్। ఫణితి సమీరు చంద్రశశి బాహుక
రంబుల కెట్టిభంగియో। గణకవరాంకపాశవిధి గండడవేని ద్రుతంబు దె
ల్పుమా॥

ద్విద్వ్యేకస్వాప్తార్ణః। ప్రథమోదాహ
రణన్యాసః ౨.౨.౧.౧ అత్ర ప్రాగ్
భేదాః ౨౪ యావత్స్థానేషు తుల్యాం
కా ఇత్యత్ర తావత్ ప్రథమస్థానద్వయే
తుల్యావంకౌ తత్ర ప్రాగ్వత్ స్థానద్వయా
జాతా భేదా ౨ పునరస్య త్రిస్థాన

ద్వితీయోదాహరణన్యాసము.
౨.౨౧౧
యిందు పూర్వవిధిని విస్తృతులు ౨౪
యిందు ౧-౨- స్థలంబుల సమానాంకం
బులుండుటవలన నాగణితరాశి ౨. మరి
యు ౩-౪ స్థలంబులను నట్లుండుటవల

వ్యయుతుల్యాస్తే తే । ర (తా) స్యాత్
భేదా ఏభేదాభ్యాంర (పా) స్యుదాః ౨౪
భ స్తాఃతాశ్చాస్వంఖ్యాభేదాః౬తద్యథా
౨౨౧౧।౨౧౧౨।౧౨౨౧।౧౨౧౨
౨౧౨౧।౧౧౨౨।పూర్వవజ్జాతంస్థాం
కై క్యం ౯౯౯౯

ద్వితీయోదాహరణేన్యాసఃయథా౭౦
భాధకఃఖకరభూతశ రైః ౪౫౩౩౭
(తా) పిజాతాఃపూర్వవద్భేదాః ౧౨౦
స్థానత్ర యెతుల్యాంకత్వాన్ తన్న్యానగు
ణితై రత్రైః౬భక్తైర్ జాతో స్యాంభ్యాభ
దాః ౨౦ తద్యథా॥

[illegible]

తదానంతరరాశి౨౪ను-౨౦౪రిరము చేయు
రడిసిచేపూర్వరాశిఘాగించఃఖలము-

౪)౨౪(౬ లబ్ధం-
౨౪ ౨౨౧౧

అంకస్థానాంకము- ౨౧౧౨
౬ ౨౧౨౧
౬ ౧౨౨౧
౪)౩౬(౯ ౧౧౨౨
౯౯౯ ౧౨౧౨

౯౯౯౯ ౯౯౯౯

మొదటియుదాహరణన్యాసము-
౪౫౩౩౭ స్థానాంతానోన్యన్యగుణిత
రాశి౧౨౦దీనిక తుల్యాంక స్థానములు
గు౩యనోన్యన్యగుణితరాశియగుట౬చే-

ఘాగించ౨౦౪త్రైఘులుబ్ధము-

౬)౧౨౦(౨౦ లబ్ధం-
౧౨౦ ౪౫౩౩౭

౨౬ ౪౩౫౩౩
౨౦ ౪౩౩౫౭
౩)౩౪౦[౧౦౫ ౭౪౩౩౫
౧౦౫ ౫౩౩౩౭
౧౦౫ ౫౭౩౩౩
౧౦౫ ౫౩౭౩౩
౧౦౫ ౫౩౩౩౭
౧౧౯౯౯౫౫ ౩౩౩౭౫
౩౩౩౫౪
౩౭౫౩౩
౩౫౭౩౩

ఏవం వింశతిభేదాస్తేయుక్తాః- అథ సం
ఖ్యైక్యం యథాసంఖ్యాభేదాః ౨౪ అం
కసమాసేన ౨౦ నిఘ్నాః ౪౮౦ మిత్యాస్య
భక్తాః ౧౦౭ స్థానపంచకే యుక్తాః
జాతం-

౧౧౮౮౮౭౭
౧౦౭
 ౧౦౭
  ౧౦౭
   ౧౦౭
    ౧౦౭
———————
౧౧౮౮౮౭౭

౫౫౭౪౫
౫౩౪౭౫
౫౫౫౪౭
౫౩౩౭౪
౩౪౫౭౪
౫౪౫౪౭
౫౭౫౪౩
౫౭౩౫౪
———
౧౧౮౮౮౭

న్యాసవశప్రస్తరములపరియింపఘనునిట్టిభేదసంబంధంబుల్ | గు
రిగాగనుగొననాయా | పరిపాటులదెలియవలయుప్రాజ్ఞులచేతన్ ||

అథానియతైరంకైరతుల్యైశ్చ సూత్రం వృత్తార్ధం.

స్థానాంతమేకాపచితాంతిమాంకఘాతోఽసమాంకై

శ్చమితిప్రభేదాః ||

స్థానాంతమొకటియపచితిగానిల్చెడుచోటదాసఘాతగణితమై | బాధగుప్రస్త
రములతరులు | బూనంగాదగదుసమాంకబోల్చెడుచోటన్ ||

స్థానాంతమితి - యావత్ స్థానాం
తం ఏకాపచితాంతిమాంకఘాతః | ఏ
కాపచితః ఏకైకన్యూనో అంతిమశ్చర
మస్థానవర్తీ నామ పంచాంకాశ్చ ఏ
కాపచితాంతిమాంకాః తేషాం ఘాతో
అన్యోన్యగుణనం మితిప్రభేదాః- మా
నభేదా భవంతి | పరంత్వసమాంకైర
తుల్యాంకైర్యది ఘాతః క్రియతే తదా స్వస్వ
స్థానే పునరుక్తో న స్యాదితి భావః.

ఇంపువిశేషము కడపలియంకంబు
గుతొమ్మిదిమొదలువిచ్చి త్రిప్పకుండున
ట్లునొకటియొకటిగాతక్కు- వపరచిమొ
న్ని స్థలంబులనుంచంబడునట్టియొడలన
య్యంకాన్యోన్యగుణితరాశిసంఖ్యప్ర
స్తారభేదంబులగుననియాదేశము అందు
నసమానంబుగరెండు మూడంకంబు
లుంచలతగదనుట.

ఉదాహరణము-౪

స్థానషట్కస్థితైరఙ్కైరన్యోన్యం ఖేన వర్జితైః। కతిసంఖ్యావిభేదా

స్స్యుర్యది వేత్సి నిగద్యతామ్॥

స్థానషట్కమందుఁ దనరఁ దొమ్మిదియగు। సంఖ్యలాదిహీనములగుచునే। నియమముగా

గనిడినవానగు ప్రస్తారభేదములను దెల్పు విబుధ రుహాపే॥

స్థానేతి - షట్స్థానస్థితైరఙ్కైః కతి భేదాస్స్యుః తద్వద। అత్ర అంకాః నవ స్థానాని షట్ - అతో యావత్ స్థానం నవైకాపచితాని.

న్యాసః ౯.౮.౭.౬.౫.౪

ఏషాం ఘాతో జాతాః సంఖ్యాభేదాః ౬౦౪౮౦

న్యాసము.

౯.౮.౭.౬.౫.౪. వీనియన్యోన్యగుణితరాశి ౬౦౪౮౦.

నిరేకాంకైక్యసూత్రం :

నిరేకమంకైక్యమిదం నిరేకస్థానాంతమేకాపచితాంతమాంతం। రూ

పాదిభిస్తన్నిహతేస్సమాస్స్యుస్సంఖ్యావిభేదా నియతాంకయోగే। న

వాన్వితస్థానకసంఖ్యకాయా ఊనేంకయోగే కథితం తు వేద్యమ్॥

అంకైక్యమునఁ బొరేకంబునకిదిఁ జల్లుఁ దెలియంగదగు ప్రశ్నదేవరిల్లు। సంఖ్య

కంటె హీనమదదొకటిదాల్తనునటనొకొకట్టి హీనమగుచుమండ। నేకహీనస్థానములరా

దునంచాకయంశలుగానుంచియట్టదాని। క్రిందనేకాదిగాయుండలనైకదయము

గాహరకసమితినుంచి। యంకఘాతంబునందునవలదురాశి।భేదవధరాశిభక్తంబునే

యనబ్బు। రాశిమితముగ ప్రస్తారరాజివీని। దెలియవలయునుగణకులు దేటపడగా॥

నిరేకమితి - అంకైక్యం పృష్టాంకయోగః నిరేకం ఏకహీనం సత్ ।నిరేకస్థానాం తం ఏకాపచిత యావంతి స్థానాని

ప్రశ్నయందలి యంకంబులకొకటి తక్కువగా ఆదిస్థానంబునను ఒకటి స్థానములకు తక్కువ పర్యంతంబును క్రమముగ

తత్ర ఏకహీనస్థానపర్యంతగుణితా పరి
తంపి శాంకహీనంయథాతథాస్థాప్యం
ఇదంరూపాదిభిః ఏకాదిభిః ౧-౨-౩ వివ
ర్తంకార్యంరూపాదరో అధోహరస్థా
ప్యఇతిభావః తత్ర హత్తై సంఖ్యాభేదాః
స్యుః పరంఅంకయోగస్య నియతేనతి-
నియతస్థానాంతస్థాపితా అంకాః అ
న్యోన్యహతాస్సంతః అన్యోన్యహత్తైః
రూపాదిభిః భాజ్యాః లబ్ధసంఖ్యా భేదా
ఇత్యభిప్రాయః | అంకయోగస్య నియ
తత్వాభావే తి-నవాన్వితా యా స్థాన
సంఖ్యాతస్యాస్సకాశాదూనె అంకయో
గెః ధితమిదంవేద్యం-అంకస్థానేషూన
యుక్తేషు సత్సు యా సంఖ్యా తద్రూపాణాం
కయోగశ్చేత్తథోక్తం జ్ఞేయం ||

సనిచియా క్రిందనొకటిమొదలు ఏకో
త్తరముగా ఛేదంబులనిలుపవలయు-

ఇట్లుంచిన యంశస్థానాంశాన్యోన్యగు
ణితరాశిభాజ్యంబును ఛేదస్థానాన్యోన్య
గుణితరాశి హరంబునుంగా దెలియవది
యుట్టిభాజ్యంబు హరభక్తంబు జేయ
లభించు సంఖ్య ప్రస్తారంబులుగా దెలి
యందగు ||

ఇదితొమ్మిదిస్థానంబుల పర్యంతము
సంభవించు ననినియమము దెలియనది-

ఉదాహరణం ||

పంచస్థానస్థితైరంకైర్యద్యద్యోగస్త్రయోదశ | కతిభేదా భవేత్సంఖ్యా
యది వేత్సి నిగద్యతాం ||౯||

ఐదుచోటులనిడునట్టియంకరాజి | నెట్టనెట్టిగూడిన నెగడు విశ్వ | మితము
ప్రస్తారభేదముల్ తెలియునెట్లు | దెలిసితేని యావివరింపు తెల్లముగను ||

౧౨	౧౧	౧౦	౯
౧	౨	౩	౪

పంచేతి-త్రయోదశాఖ్యయోగపంచ
స్థానస్థైరంకైః కతిసంఖ్యాభేదాస్స్యుః

ఛేదాన్యోన్యగుణితఅంశాన్యోన్యగుణి
తరాశి- రాశి

న్యా. అత్ర స్థానాంకః ౧౩ నిరేకః ౧౨ ఏతన్మితే స్థానాంతం రపిభాజ్యంతం రూపాదిభిర్గుణితే స్థానసంఖ్యా పర్యంతం అంకానాం భేదసంఖ్యా త్రైరాశికేనాంకానాం భేదాః ౧౧౮౮౦ భేదా రూపాద్యంకాః ౧౨ ౧౩ రపిభాజ్యాంకాః ౨౪ అనేన పూర్వలబ్ధాత్ భాజ్యాంకాత్ భేదాః ౪౯౫

౨౪

౧౨
౧౧
౧౩౨
౧౦
౧౩౨౦
౯

౨౪)౧౧౮౮౦(౪౯౫
౯౬
౨౨౮
౨౧౬
౧౨౦
౧౨౦

సమవిషమచతురశ్రచక్రంబుల
యందిష్టమైన సంఖ్యలు సమంబుగ
నాదివృద్ధులు తెలియసూత్రము.

స్థానములోని అంకముల సంఖ్య అనేకంబుగా ఉండినప్పుడు సంఖ్యలతో ముందుదిద్యను తరచేగుణించియ। పూర్వరాశిపంక్తిఫలముండు హారము చేసి శేషము। జానగు రాశిమూలముల భాగభక్తమున వర్గనాదిలో॥

ఇష్టస్థానసంఖ్యలమూలమునందు సగము చేగుణించియందు గుణము వ్యవకలిత బిశేషము ఫలరాశియగు - నాఫలంబును ఇష్టచయముచే గుణించినలబ్ధంబగు ఫలంబును కంక్తియందు దిక్కిషిత బగు ఫలంబున వ్యవకలనము చేయ శేషంబగు వాసి స్థానమూలము చే భాగింపబడియగు.

చేసిచక్రంబులనాది యుబిన్యాసము దెలుపుసూత్రము.
విషమకోష్ఠములందు విన్యాసమిట్లగు పూర్వసిద్ధాదిపొందుగా। ముఖపంక్తి మధ్యమమున నిడిచరమమూర్పంక్తి దక్షిణలోకముండ। స్థితిపియాధిక్యకము లవడదు చోటలిక్రమింపక దూర్ధ్వాదిధయం దు। నాద్యకోష్ఠంబున సటుగాక చోటను నాక్రిందనిడదగు నాసమూర్తి। ముఖసమూర్ధ్వ పంక్తి మెనయుచోటుల సెల్ల। సంఖ్యపంక్తి నాముఖ సమములు దురిదునిడగ। కలయు విషమచ్ఛేదాలంకీట్ల నెల్లను

భద్రములకు||

బేసిగానుండు చక్రంబుల పూర్వసూత్రలబ్ధంబగు ముఖసంఖ్యను మొదటివరుసన నడిమియింటిలో వ్రాసి ఆద్వితీయసంఖ్యను క్రిందపటివరుసన నడిమియింటికి కుడి ప్రక్కన వ్రాసి అక్కడినుండి దక్షిణపుతట్టున మూలయిండ్లలో వ్రాసేది। మూలయిల్లులేని చోటనిలిచినపంక్తికిపై వీధి మొదటియింట్లో వ్రాసేది। అదిలేనప్పుడు కణికాయనిలిచినయింటిక్రిందివీధి క్రిందికోష్ఠములో వ్రాసేది। మొదటివరుసను నారోహించు క్రిందటివరుసకుడియింట్లో వ్రాసేది। ఈవిధి బేసియిండ్లకుగలుగును. సరియిండ్లకు విధ్యంతరము జూడదగు.

ఉదాహరణం -

చయము నాలుగు ముఖ్యారున మధనంబు। తత్త్వగృహముల దెల్పుము భద్ర

వశీనయస। ఆదిచయములాకొక్కటియరనంద। షట్కృగుణధనము

సుచంద్ర సప్తకోష్ఠి||

౨౫ గుణించు మూలార్ధము ౫/౨ చే రాశి
/౧

౧౨౫/౨ (లో) యు- మూలార్ధ ౫/౨ శేషం

౧౨౦/౨ అర్థరాశి ౬౦
౪ చగు
పంక్తిఫలం
౨౪౦ ౩౦౦

అంతరం

౫)౬౦(౧౨ ఆది
౬౦

౭౬	౧౦౪	౧౨	౪౦	౬౮
౧౦౦	౨౮	౩౬	౬౪	౭౨
౨౪	౩౨	౬౦	౮౮	౯౬
౪౮	౫౬	౮౪	౯౨	౨౦
౫౨	౮౦	౧౦౮	౧౬	౪౪

౮౧ గదుల చతురస్రము

౧	౨	౩	౪	౭	౫	౬	౮	౯
౮	౯	౧	౨	౩	౪	౭	౫	౬
౫	౬	౮	౯	౧	౨	౩	౪	౭
౪	౭	౫	౬	౮	౯	౧	౨	౩
౨	౧	౪	౭	౫	౬	౮	౯	౧
౯	౩	౨	౩	౪	౭	౫	౬	౮
౬	౮	౯	౧	౨	౩	౪	౭	౫
౭	౫	౬	౮	౯	౧	౨	౩	౪
౩	౪	౭	౫	౬	౮	౯	౧	౨

౯	౪	౭
౨	౫	౧
౬	౮	౩

౭	౬	౯	౪	౨	౩	౧	౫	౮
౪	౨	౩	౧	౫	౮	౭	౬	౯
౧	౫	౮	౭	౬	౯	౪	౨	౩
౯	౭	౬	౩	౪	౨	౮	౧	౫
౩	౪	౨	౮	౧	౫	౯	౭	౬
౮	౧	౫	౯	౭	౬	౩	౪	౨
౬	౯	౭	౨	౩	౪	౫	౮	౧
౨	౩	౪	౫	౮	౧	౬	౯	౭
౫	౮	౧	౬	౯	౭	౨	౩	౪

౮౧ గదుల చతురస్రము

ఇంగ్లీషు సంవత్సరముయొక్క నెలలకును ఆయా నెల తేదీల వారములు తెలియు విన్యాసము.

౧నంబరు. ౨నంబరు. ౩నంబరు. ౪నంబరు.

౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭	క	శ	య	ప	త	ట	చ	క	శ	య	ప	త	ట	చ	నెల	పేర్లు
౬	చ	ట	త	ప	య	శ	౯	౧౦	౧౧	౦/౧౨	౧౨	౧౩	౧౪	౪౭	౪౯	౫౦	౫౧	౦/౫౨	౫౨	౫౩	౧-౧౦	[illegible]-అ
చ	ట	త	ప	య	శ	క	౧౫	౦/౧౬	౧౬	౧౭	౧౮	౧౯	౦/౨౦	౫౪	౫౫	౦/౫౬	౫౬	౫౭	౫౮	౫౯	౫	మె
ట	త	ప	య	శ	క	చ	౨౦	౨౧	౨౨	౨౩	౦/౨౪	౨౪	౨౫	౦/౬౦	౬౦	౬౧	౬౨	౬౩	౦/౬౪	౬౪	౪	అ
త	ప	య	శ	క	చ	ట	౨౬	౨౭	౦/౨౮	౨౮	౨౯	౩౦	౩౧	౬౫	౬౬	౬౭	౦/౬౮	౬౮	౬౯	౭౦	౨ ౩ ౧౧	మా..వ
ప	య	శ	క	చ	ట	త	౦/౩౨	౩౨	౩౩	౩౪	౩౫	౦/౩౬	౩౬	౭౧	౦/౭౨	౭౨	౭౩	౭౪	౭౫	౦/౭౬	౬	[illegible]
య	శ	క	చ	ట	త	ప	౩౭	౩౮	౩౯	౦/౪౦	౪౦	౪౧	౪౨	౭౬	౭౭	౭౮	౭౯	౦/౮౦	౮౦	౮౧	౯-౧౨	[illegible]
శ	క	చ	ట	త	ప	య	౪౩	౦/౪౪	౪౪	౪౫	౪౬	౪౭	౦/౪౮	౮౨	౮౩	౦/౮౪	౮౪	౮౫	౮౬	౮౭	[illegible]	[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	౪.౧౮౦౯ [illegible]	౧౮౭౮ [illegible]	౧.౧౦౪౭
[illegible]	[illegible]	[illegible] ౧౯౯.	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible] ౧౮౮	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	౫ ౩.౧౧

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఆదరించి [illegible] ... నా॥ | [illegible] ... నాకు [illegible]॥

అథాస్యాం శాస్త్రస్య ప్రతిజ్ఞామాహ

పరగుణనహరోపకృష్ణవర్గఘనః పృష్టస్తథాపి నష్టోద్దిష్టే। గర్వితగణకపటూనాం స్యాత్పాతోవశ్యమంకపాశేస్మిన్ ॥

ఫలదముగ గుణంబు హరంబుగ ఘనాదులు గర్వమొందువారలు వలపాతి ధ్రువమున దుష్టతగర్వము చేమనంబులన్ । దలపోశద రతమ్మ గులు దద్ము సెరుంగని యొట్టివారలన్ । దలపయవశ్యముగ బడుటదప్పదు యంకల పాశబద్ధతన్ ॥

గ్రంథ ప్రయోజనం మంగళ్ళ రూపేణాహ.

యేషాం సుజాతిగుణవర్గవిభూషితాంగీ శుద్ధాఖిలవ్యవహృతిః ఖలు కంఠసక్తా । లీలావతీహ సరసోక్తిముదాహరంతీ తేషాం సదైవ సుఖసంపదుపైతి వృద్ధిమ్ ॥

యెవ్వరికి సుమహితవాంఛగల పత్నియగు సుజాతి గుణాళివర్గ । భూషిత గాత్రియు భార్యయై సాధు వ్యవహారసరసోక్తి వచనములు । లీలావతి కాంతలో ప్రాయమున వారికమితంబులగు సౌఖ్యమమిత సంపద । వృద్ధియు సొందునట్లుగాన మతిమంతులా త్మీయ సంతతిక ధిక ప్రీతి । కోడనీ తరుణీమణి కొడరునట్లు। జేయుట యవశ్య కరణీయ విధంబు జేం । ప్రాథన మొనర్చెదము దీనిబారము గ । జేయదగు సార్వకాలిక లేదిర లక్షణముగ ॥

యేషామితి యేషాం పుంసాం కంఠలీలావతీ గ్రంథో నారీవా కంఠసక్తా తేషాం నిత్యం సుఖసంపద్వృద్ధిం ప్రాప్నోతి. సా కీదృశీ - శోభనా జాతిః - భాగజాత్యాదిః ప్రాహ్మణత్వాదిశ్చ - గుణో గుణనం వర్గః కృతిః - తయో: గుణవర్గో వినయాదిగుణసమూహః - తైర్విభూషితమంగం యస్యాః సా - శుద్ధాఖిలా సమగ్రా వ్యవహృతిః మిశ్రాదివ్యవహారః - సంసారవ్యవహారశ్చ యస్యాః సా - సరసా శృంగారాదిరసయుక్తా - ఉక్తిః శబ్దం వచనముదాహరంతీతి సంబంధః ॥

ఇతి శ్రీమద్భాస్కరాచార్యకృత మహీధరాచార్యవిరచిత లీలావతీతద్వివరణే సంపూర్ణే.

మంగళమస్తు.

స్వస్తి మహీశులు సమరంబు స్థైర్యన్యాయమార్గంబున నఖిలభూములం బాలించుచుం డ్రు లనులలితవర్ణాశ్రమాచారధర్మంబులు జరుగుచుండ। రసదేవరుగాక హానిగో బ్రాహ్మణశుభములొందుమగాక చోరబాధ। వెనిలోకములందు నెలమూడు వానలు నిండ్రుండు గురియుచు నిలువుమ। సస్యములు గోమగా పూర్తి సమృద్ధి తేలి। పాడ్యవాండకు బుజలెల్లపౌత్ర పుత్ర। ధాన్యధనములబొందుచు దనరవలెను। ముద్రి తెలెందుదురుగాక మాతృదేశ॥

ధనరహితులఖిలధనముల। పుత్రవిహీనులెల్లరను పుత్రకులన్। మనియిత్ర ముల బౌత్రుల। గనిశతవర్షములవరకు గనవలెసిద్ధుల్॥

శ్రీభాస్కరాచార్యచేరచితంబున తదనంతరము మహాభగవరేణ్యః। చేరచితంబయి తెలుగుసంస్కృతగణితంబాంధ్రకావ్యమై రచియింపబడి మల్లి। వెంకటకృష్ణచేం ద్రచితంబై నట్టి లీలావతిని ముద్రిలితకర్మ। గజరాజపంచ ౧౯౭౮ గుణములను నబాణగనందాగ్ని రసాబ్దభాయురకలి। వరరుధిరోద్గారి వత్సరచైత్ర శుక్లపాణామిగూడును బాధ। మునసముద్రితముమొ్యమ చెన్నపట్ర ణంతరం బీమా షేటపుదనరునాది। భారతనియాఖ్య బరిగుస్వకీయదాగు ద్రాకరపురాలయముతోడ। వావిళ్ల సుమహితవంశాంబుధిశశాంకుడఘః వేదాగవిద్యాప్రవీణు। దైవరామస్వామిశాస్త్రులచేనిది। యఖిలజనములోపకారముగుట। సుజనుల్లెన్ది సారిదియంగీకరించి। పొందుగసకలగణితఫలములొందరు॥

సమాప్తము.

